

شیرشاہ سوری

د افغانانو نړۍ د بېړلې هڅو کې **Ketabton.com**

ليکونکې : اسلم راهي ، ايم ، ائے

ژبارونکې : قریب الرحمن سعید

بسم الله الرحمن الرحيم

دالي :

تولو هغو ته چې د خپل خور وور ولس دراغوندې ولو او د ملي يووالې د ساتلو او په خپلو ولسونو کې د خپلواکې ولسواكۍ د قیام له پاره هلې ئلې کوي، په ئانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشر او دهیواد دا زدې د بیرته تر لاسه کولو هغه ويارلې لارښود ته چې دخپل اتل رول او نه ستريکيدونکو هخواوهه اند له مخې، تل زمونږدې هيواد او ولس د دېښنانو په ستړګو کې اغزې ګرځیدلې، په دې درنښت دالي کوم.

د زړه په مینه

قریب الرحمن سعید

نېټه: ۱۳۸۹ / ۱۱ - 2011 |

د كتاب لنډه پېژندنه:

نوم: شیرشاہ سوری د افغانانو تر منځ د يووالې هخونکې

ليکوال: اسلم راهي، ايم، ائ

ژبارن: استاد قربانی الرحمن سعید

د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۰ / ۲ / ۲۱ - 21-04-2011 |

انلاين چاري: مختار احمد احسان - Larawbar.com

دلیکوال خو خبری:

دا کتاب د شیرشاه سوری په اړه لیکل شوې دې . شیرشاه سوری دنپی د هغو ممتازو ، اتلو ، مدبر و عسکري جنرالانو او حکمرانانو خخه دې چې د تاریخ په پانو کې ورسه هیڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې . ددې کار ترټولو ستر علت دا و چې د شیرشاه سوری ځای ناستې د شیرشاه سوری په خیر میرنې ، شجاع او مدبر انسان نه وو او ددې کار حتمې پایلې دا شوې چې د هغه د مرینې وروسته د هغه توله کورنې او ټواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ . بل علت بی دا و چې د شیرشاه سوری خخه وروسته یو ځل بیا مغل دهندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، خرنګه چې هغوي د شیرشاه سوری ډير بد د بنمانن وونو په دې اساس بی د شیرشاه سوری په تاریخ کې ګوتې وو هلې او نه یواحې دا چې د شیرشاه سوری تاریخ بی مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوې ګنډ شمیر یاد ګارونه بی هم له منځه یوړل ...

د شیرشاه سوری د تاریخ په اړه زیات شمیر تاریخ پوهانو د فارسي ژبو تاریخ لیکونکو خخه په ګتې اخستو سره لیکنې کې چې په دې ډله کې (هنري ایلت بلاک مین ، ډاکټر ډارن ، مستر بیورج ، اشیوری پرشاد ... او ګنډ شمیر نور شامل دي) خود دې تاریخونو خخه په سهی توګه هغه وخت ګتې اخستل کیداې شي چې د اټول سره را یوځای او بیا بی ژوره کتنه وشي . خوبیا هم ددې نه مخته د شیرشاه سوری د ناول او د استان په اړه ډير په ګتې لیکنې شوې دې .

ما د شیرشاه سوری په اړه ددې لیکنې نه مخته ډيره ژوره خپله وکړه او د هغې وکړه او د هغه تاریخي کړچار را دا ګیزه کړ . ان تردې چې ددې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، او دا لقب هغه ته پڅله د شیرشاه سوری له اړخه ورکړل شوې و نوموري د شیرشاه سوری ډيره باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو خخه و چې په ډيره بد و او خرابو حالاتو کې بی هم د شیرشاه سوری باورد پڅله ځانه سره درلو .

په دې ناول کې د شیرشاه سوری د ژوند حلات د هغه د کوچني والې خخه ان د هغه ترمېنې پورې را تول کړل شوې دې او ترڅنګ بې د هغه د عسکري سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخیز معلومات شته . شیرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستړه مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سپکونه بې جور کړل او د خلکو او مسافرینو دارامتیا او سهولتونو له پاره بې د سرکونو او لارو ترڅنګ کوهیان و کنل ، تم ځایونه بې جور کړل ، خوب بدېختانه چې د ابوالفضل په خیر تاریخ پوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالی په خاطر د تعصب نه کارا خستې او د شیرشاه سوری په دې تولو کارونو بې د پردود راخپرولو هڅې کړې دې .

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاریخ د مسخه کيدو پرته د سه سرام د جا ګیر د ناظم د حیثیت خخه نیولې ان د هندوستان د شهنشاهی پورې د شیرشاه سوری د ژوند د حلاتو په اړه ژوره خپله وکړم او بیا بی د انصاف سره سم خپلولو ستوونکو ته وړاندې کړم .

اسلم راهي

د مخلوقاتو د پیداکونکي اوپالونکي ذات په نامه

۱- برخه:

د نامالومه وختونو زور لمرخپل ٿور د تلونکو کارو انونو په خير د کون و مکان د اسراونه ڏک ، د تيرو د کوم کلى په لور د غروب له پاره را تييت کري و . د افقونود قالو شونه ٻي تكبي سري کري وي ، د لمرکوچ کونکو و پانگونا مالومه منزلونو ته د تيتييدو سره سم د ٿولي سحرا فضا په تيارو کي را غبنتله ، او د غوبنتنوا لاه زاري و ران ويچار او د ڙير و پانو په شال کي را غبنتي و نېي بي د هغوي د سيور و خخه بې برخي کري وي . د فضاريا خره پره شوي وه او د لري ساحلو خخه يخه هوار الوبيله .

په همدي وخت کي د کرم ناسته او سون د دريابونو په منځني غرني لري کي د ٽنگل خخه دوه کسه د منځني قدخاوندان په خپل آسونو سپاره ، په داسي حال کي را خرگند شول چي خپل آسونه ٻي د جنوب لوري ته ٽغلول او هغې اrix ته گرند ي روان و . په دوي کي یو سپور عمر تيري خو بل د نوي عمر او د بنه غرييو خاوند و . د هغه په خيري کي جوش او خروش لکه په شفق کي د بل شوي اور او په احساساتو کي ٻي د بريښنا په خير تکان د لري خخه تر سترگو کيده . د هغه په سترگو کي د غوبنتنوا او ازوگانو بهير له و راييه په نخا معلوميده . د خپل او بروقد و قامت ، د خپل نري او غبنتلي جسماني جورښت او د خپل مضمبو طوغرو له اړخه هغه د جل وهلى دشتی په خير سخت خان ، د جنگ د وهل شوي ڏول په خير د جوش او خروش نه ڏک ، د تيرو په خير نه ويريدونکي ، د هنرونود کمال په خير جرئتمنه ، او د حقايقو د غبار په خير ميرني بنڪاريده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کي هغه د زاره عمر خاوند د کوم خيز په کتلوا سره ، خپل ملگري ته اشاره و کره او ورته ٻي وويل چي : صاحب خانه ! زويه ! لب مختنه ته و گوره ، کله چي دغه ٽوان چي د صاحب خان په نوم ياد کړل شوي و ، مختنه و کتل نو هغه ته دوه گيدري تر سترگو شوي . ددي گيدرو په کتلوا سره صاحب خان ڦير زيات خوشحاله شو او بيا ٻي هغه زور ملگري ته وويل : اې زما پلار جانه ! ته نداره کوه چي زدا دواړه گيدري خه ڏول بنڪار کوم . ددي خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ڏيره گرندی تو گه هغه لوري ته و ٽغلاؤه ، او د گيدرو پسي وراغي ، د هغوي لوري ته د آس په ور ٽغلولو سره گيدري و پوهيدي او په تيبيت شوي . په همدي وخت کي صاحب خان د خپلي ملا سره د ترلو غشود بنډل خخه یو غشى را وویست او په اوږي باندي را زورند کمان کي ٻي کيښو او بيا بيا ٻي نښه و نيو له او کله ٻي چي غشي ور خوشې کړل نو دواړه گيدري را و پر زيدي او په زمکه د زخمونو له لاسه رغريدي را رغريدي .

ددواړو گيدرو د بنڪار کولونه وروسته ، دغه ٽوان چي صاحب خان ٻي ورته وايه ، د خپله اسه را کيوت ، ٽكه هغه غوبنتل چي دواړه گيدري را و نيسۍ ، په دې وخت کي هغه زور هم را نزدي شوي و ، هغه هم د خپله آسه را کښته شو او د صاحب خان سره ٻي غاره ور کره او په ڏيره مينه ٻي د هغه تندې بنڪل کړ او بيا ٻي ورته وويل :

صاحب خانه زويه ! زه ڇير بختور یم چي ستا په خير یو بهادر او ميرني زوي ٻي را کري دي ، ڇير کم خلک به داسي وي چي ستا په خير ٻي نښه خطنه شي . زويه ! تا په خومره نښه تو گه دا دواړه گيدري بنڪار کري . رائه چي او س ٻي و نيسو او بيا بيرته ستانه شو . دواړه پلار او زوي د بنڪار شوو گيدرو لوري ته ورنزدي کيدل چي په همدي وخت کي په ٽنگل کي دننه د یو ٻي ٽوانې نسخې ، نسخينه او ازې ترغوبرو شو .

صاحب خان او د هغه پلار ددي بسخينه او ز په او ريدو سره دير اند يبنمند شول او د بسکار کړل شو و ګيدرو په لور د تللو په وخت کې يو نا خاپه تم شول ، هکه په همدي وخت کې دوي ته يو حل بيا د هغه بسخى نسواني او از ترغوبه شو ، دويم حل ددي بسخينه او ازا او چغو په او ريدو سره د صاحب خان او د هغه د پلار حال نورهم د اند يبننو نه دک شو ، بيا صاحب خان خپل پلارته مخ کړ او ورته يي وویل :

پلار جانه ! د اسي بريښې چې همدلتنه نژدي زمونبرتر خنگ په کوم ځاي کې کومه نجلې په کوم مصیب او غم کې را ګيرشوي ده ، يا پري چا حمله کړي ده او ياي چا د بې ابرو کولو او بې عصمه کولو هشه او هاند کړي دي . پلار جانه ! ته همدلتنه او سه زه به ولاړ شم او ډاګيزيه به کرم چې خه پيښ شوي دي ؟ د هغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا^(۱) نوميده ، په ديره مينه او شفقت سره وویل :

کوره زويه ! زه تا خانته تللو ته نه پريبدم ، را هه چې دواړه خپل آسونه هغې لوري ته را و ګرخو د کومې لوري خخه چې دا بسخينه او ازو نه را هې . بيا به ډاګيزيه کړو چې خه خبره شوي ده ، ددي خبرې سره سم

«(۱) د تاريڅو هانوله»

مخې صاحب خان د شيرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوي و . که خه هم صاحب خان ميراثي غلام و خود تاریخ پوهانو د وينا په اساس په هغه کې د تاج د په سر کيدو و پرتیاوي موجودې وي . په هغه کې د یوه ديرښه سپاهی او د یوه ديرښه شهزاده تول صفتونه شته و دير مزي ، د ديرې نېټه خواند او بنايسته انسان و . تايڅو هان دا هم واي چې ددي تولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبی فکرونو خاوند او صوفی مزاجه انسان و .»

دواړه په خپل آسونو باندې کیناستل او د همغه چيغو او فرياد د ځاي په لوري خپل آسونه ور ګوندي کړل .

دواړو پلار او زوي خپل آسونه په ديره ګوندي توګه هغه لوري ته ورو ستل کله چې هلتنه ور نژدي شول نو هغوي شپږ سپاره و کتل چې په خپل آسونو باندې د سپريدو په حال کې دي ، په د اسي حال کې چې د هغوي او ووم کس لاد مخه په خپل آس سپور شوي و او په خپل مخکې يې یوه نجلې په زور را خملولي ده او د هغه سره دير نژدي په زمکه باندې د پنځه شپږ و کسانو جسدونه په وينه کې لت پت پراته . و

کله چې هغوي سپرو و کتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوي په لور را روان دی نو هغوي سمدستي تم شول او هغه سپور چې نجلې بې د خپل ئان سره په اس باندې اچولي و هغه هم د آسه را کيوت . او سنو نجلې د هغه د لاسو خخه ازاده شوي وه . نجلې هم سمدستي د آسه را توب کړ او په یوه منډه بې ئان د صاحب خان او د هغه د پلار لوري ته ورساوه ،

نجلې ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ديرې اند يبنني او حيرانتيا سره خپل زوي ته مخ کړ او ورته يي وویلې : صاحب خانه زويه ! ته دې نجلې ته په غور سره و ګوره ، داخو ماته د رهتاس دراجه هر کشن لور شهزاده کې ګنګا بسکاريې . دا چې دي سپرو هغه د کومه ئا یه را پورته کړي معلومه نده ، خود ګه جسدونه چې د دوې تر خنگ پراته دی نو داراته د دې شهزاده کې ګنګا د ساتونکو بسکاريې . ملک سکا تر دې ئا یه خبره و کړه او بیا لې خه غلي شو ځکه چې شهزاده کې ګنګا په منډو منډو ئان دوي ته رانژدي کړي و . د را رسیدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نیولي او ورته يي وویل :

صاحب خانه ! د بگوان په خاطر چې ما د دې بد قماشو او بد اخلاقونه خوندي کړه ، دوي ما بې وسه کوي او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسي دي .

صاحب خان او ملک سکا دواړو په یوه حل خپلې توري د تيکو خخه را و ويستلي ، خپل ډالونه يې کلك کړل ، بيا صاحب خان تر خنگ ولاري شهزاده کې ګنګا ته یوې لوري ته و درېږد او س به زما په شتون کې تاته هیڅ څوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تارا خخه د دې ئا یه بلې لوري ته یوسې ، شهزاده کې ګنګا د صاحب خان خبره و منله او یوې لوري ته و درېدله .

لېژه مخته د شهزادگی حالت د غمونو او دردونو نه ډک او په بدحالی کې و خود صاحب خان او د هغه د پلار د راتلو و روسته هغه یو دم و غوریده او بيرته پري تازه والي او خوشحالی را و خرخیدي . تردې وخته پوري د هغو سپرو خخه یوه بي چې لېژه تر مخه بي شهززادگی په زروه په آس و راچولي و د خپلي توري او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او د هغه د پلار لوري ته راغي او په جګ او از سره بي دوي ته وویل : تاسي څوک یاستئ او د کومه راغلی یاست ؟ تاسي خو مسلمان معلومېږئ نو بيا ولې یوه هندوه نجلی زموږ د لاسو خخه ازادوي ، موښته دا خرگنده نه و چې هغه د کوم را جالور او شهززادگی ده . موښته خو ستاسي د خولې خخه را برسيره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهززادگی ګنګا ده . او س خوبه موښ په صورت چې کيدي شی هغه له ځانه سره ورو ، که خه هم موښته په لاره کې ستاسي په لاشونو تيريد و ته اړشو .

کله چې هغه غلې شونو صاحب خان ورته په څواب کې وویل :

ګوره بداخلقه ! نجلی چې د هر قوم او هر مذهب وی د هغې عزت ، عصمت او ابرو د عزت او درنښت وردي . او په هر صورت به د هغې عزت او عصمت خوندی ساتل کېږي . ګوره ! که چېږي تا په ربنتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځای د شهززادگی ګنګا د پلوا او تښتولو هوه کړي وې نو بيا خود هغې لوري ته ، که ربنتیا هم ناريئه یاست ، ورشئ او لاس ورورئ نو بيا به ووینې چې څه کېږي . د هغې ددي ګواښ نه وروسته هغه و ګړي مخته ورغې او وې ویل چې زه یې همدا او سه د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما خه وکړي ؟ د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهرنه د اور په خيرتک سور شو په دا سې حال کې چې په لړ واقتن کې و لاره شهززادگی ګنګا د ویرې او خوف نه په لړزه کې وه .

هغه و ګړي خو قدمه را مخته شو او غونښتل یې چې شهززادگی ګنګا د لاسه و نیسي چې صاحب خان د برق په خير پري را غږګ شو او د خپلي توري په یوه وار سره یې د هغه ثتی له تنه ور پري کړ . صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کاليو خخه یو بل خنجر را وویست او د هغه یو بل ملګري یې هم زمکې ته را خمل او هغه زره یې د خپل خنجر په واسته د وه توټې کړي و . په دې توګه صاحب خان په یوه څل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لاپاته و . دو په پنځه وارو صاحب خان او د هغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهززادگی ګنګا یو څل بیا په اندیښنو او غمونو کې ډوبه شوه او د خپله ځایه نوره هم شاته ولاره .

بيا هغوي پنځه وارو په یوه ځای او یوه وارد دې پلار او زوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان د هغوي درې کسان په خپله مخه کې تم کړل په دا سې حال کې چې پلاري د نورو پاته د و کسانو سره لاس و ګريوان شو . تر ډيره وخته پوري د دوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان د هغوي درې کسانو خخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنګ په دوران کې و کتل چې د هغه پلار چې د دو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمې شوې دې او د مقابلي توان یې له لاسه ور کړي دې . دې دوو کسانو خخه یوه غونښتل د موقع نه ګټه پورته کړي او د شاله لوري په ملګ سکا باندې حمله و کړي خو کله چې د صاحب خان ستر ګې هغې لوري ته و نښتې نو سمدستې یې پري حمله و کړ او د هغه ثتی یې هم له تني پري کړ . خو په دې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې دا سې مرګونې ګذار و کړ چې ملک سکا یې تاب را نه ور او له منځه ولار .

او س نو صاحب خان د درې نورو توره و هونکو د مقابلي له پاره په ډګر کې یواحې ولارو . هغه د خپل پلار په مرینه باندې د ډير بدحال سره مخ شوې و ، بیا د همدي غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه څل یې د هغوي درې واره سره مقابله پیل کړه . تر ډيره وخته پوري صاحب خان د هغوي په مقابله کې په پوره میړانې سره و درید ان تردې چې د هغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه . او س نو هلته د مقابلي له پاره یواحې دوه کسان هلته پاته و .

د هغوي د يو بل ملگري د له منخه تللو سره سم د هغوي پاته دوه نور ملگري دير اند ینبمن شول ، اوں نو د صاحب خان حوصله د پخوا په نسبت ديره کلكه او هود منه ووه ، په دې اساس بىي د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه . يو ئل هغه د هغوي دواړو توږي په خپل هال باندي په کړي او بيا بىي د ستړګو په رپ کې خپله توره په یوه باندي را خلاصه کړه او هغه بىي هم له منخه یوړ . اوں نو په مقابلي کې یواحې یو کس پاته شوي و ، خو هغه د تيښتي هڅه و کړه اما صاحب خان هغه تيښتي ته پری نه بشود ، په هغه بىي هم د شاله اړخه حمله و کړه او دوه ځایه بىي کړ .

د صاحب خان ددي کړچار په اساس هلتنه نزدې ولارې شهزادگی ګنګا ديره زياته خوشحاله وه ، د هغې په مخ کې لکه د ګلونو د پرپر کيو په خير خوشحاليو رقص او نځاكوله . هغه مخته راغله او د صاحب خان تر خنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه و پونکې او ز سره بي ورته وویل :

صاحب خانه! ددې بدالاقيو دلاسو خخه دې زما عزت او عصمت خوندي کړ او بیا دې هغوي تول له منځه یو پل، نو په دې ترتیب دې پر ما ډیر زیات احسان وکړ. که چیرې زه د تولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ورو اچوم نو بیا به هم ستا ددې احسان بدله پوره نه کړاې شم. صاحب خانه! تا یواحې زما ئان نه بلکه زما پت، ابرو او عزت دې هم خوندي کړ. ګوره صاحب خانه! که چیرې په ژوند کې د اسې کوم وخت او فرست په لاس راشي نو زه به ستاددې احسان بدله ضرور درکرم.

صاحب خان د شهرزادگی گنکا ددې خبر و هیچ خواب ورنکړ. د خپل آس په لور ورغی، هلتنه يې د زین سره ترلې تبررا پرانست، زمکه يې پرې و کنله، د زمکې په کنلو کې ورسه شهرزادگی گنګا هم مرسته وکړه، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بیا يې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ئای کې کیښوو او هملته يې خپل شهید پلار دفن کړ. بیا هغه خپل آس ته راغي او د خپل پلار د آس واګې يې دهغې د زین سره و ترلې او بیا يې غوبنتل په خپل آس کینې خو تم شو او د شهرزادگی گنګا په لور بې و کتل او ورڅخه يې و یوبنتل:

گوره گنگا! ته خنگه ددې بد اخلاقو خلکو لاسوته ورغلی؟ اوس چيرته غوارپی ولاړه شي؟ شهزادګي ګنګا ورته په حواب کې وویل: ګوره صاحب خانه! ددې ئایه خو ميله اخوازما پلاره خو عسکري ډلګيو سره پړ او کړي دي. په اصل کې مونږ دغه ئای ته د بنکار له پاره راغلی و زما پلار هملته په پړ او کې پاته شوې خو زه د خو کسو ساتونکو سره یو ئای دبنکار له پاره را ووتلم، دلتنه یوه ځنګلي او زه زمونږتير سترګو شوه، ما خپل آس دهغې پسې ورو ټغلاوه، زما ساتونکې هم له ماسره وو، زه ددې غرنۍ او زې پسې پېړه زیاته ولاړم، زما ساتونکې او زما سره زمانور ملګرۍ او «زماده خدمتگاره مور» ټول زما تر شا، زما خخه لري پاته شول دغه ساتونکې چې دلتنه له منځه ولاړل زه ددوې سره یو ئای ددې او زې دبنکار له پاره راغلې و م، په همدې ئای کې دي بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله و کړه چې ده مدې حملې په جريان کې تاسي هم را ورسیدئ، زه ستاد راتلو په اساس دې عزتی او بې عصمتی نه خوندي پاته شوم. اوس ته پر ما باندې یوبل احسان هم و کړه چې ماد خپل پلار د پړ او پوري وررسو، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپورشو او ورته بې وویل چې: رائه، زما سره یو ئای رائه. شهزادګي ګنګا هم سمدستې حرکت و کړ او په خپل اس سپره شو ه او د صاحب خان سره یو ئای روانه شو.

هغوي دواپو خپل آسونه په منځني توګه ځغلول ، لاتر او سه پوري لپ مخته تللي و چې له یوه اړخه خه مسلمان څوانان او یوه نجلی ده ځله ئایه را بنکاره شول . د هغوي په کتلو سره شهزادکي ګنګا صاحب خان ته وویل چې دا هغه ساتونکې دی چې د همدي غرنۍ او زی (غره) د بنکار په وخت کي زما ترشا پاته شوې وو . د دوې سره چې کومه نجلی ده هغه زما ذاتي وينځه (د اسي او ما) ده . د هغې

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د او ما په لور و کتل او ويی ويل: گوره شهزادگي گنگا! تاته د او ما سره زما د ورپیژندو اړتیا نه شته، زه هغه ډیره بنه پیژنم. د هغه په دې خبره شهزادگي گنگا د صاحب خان په لور و کتل او ورڅخه يی و پونبتل: صاحب خانه! ته هغه خنگه او خه ډول پیژني؟ په همدي وخت کې د گنگا وينځه او ما نزدي را ورسیده، او ويی ويل:

زه به ووايم چې صاحب خان خه ډول او د کومه وخته راهيسي ما پیژني. گوره شهزادگي! کله به چې د ګيدرو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس بنارته او ستا پلار جان ته به یې پوستکي ورکول او بيا به یې هملته د رهتاس په بنار کې قيام کاوه، نو ډير وخت د اسې کيدل چې ستا پلار به د هغه د راغونښتو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس بنارته راغي نو ده به هلته په یوه سراي کې قيام کاوه، او ما به د هغه سراي خخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډيره وخته راهيسي پیژنم د او ماد خواب د او ريدو سره شهزادگي ډاډ منه شوه. صاحب خان لې خه مخته ولاړ او خه فکري وکړ او بيا يې په ډيره عجيبة توګه شهزادگي گنگا ته وکتل او ورته يې وویل:

گوره شهزادگي گنگا! که چيري ته يې بدہ و نه ګنې نو زه غواړه یوه خبره درته و کرم. د هغه په دې خبره شهزادگي په ډير غور سره ورته وکتل او بيا يې ورته وویل: خه وویل غواړي؟ هرڅه چې وايې وي وايې. صاحب خان په ډيره نرمه ژبه ورته وویل:

گوره شهزادگي! زه ويرېرم چې هسي نه چې زما د ژوند غمناکه قصه، زما د ګه غربت او ازا ستاد قصر د ديوالونو سره تکر نه شى او د جدائى د بل کړي او رپه خير د سوځيد و بنه اختيارنه کړي. خو هغه خبره چې زه يې درته د هر لالچ نه پرته کوم د هغې په کولو سره لې خه ويره احساسوم. د هغه په دې خبره شهزادگي گنگا د هغه حوصله ورکله کړه او ورته يې وویل چې ويرېرم مه، هرڅه چې دې په زړه کې دې هغه ووايې. زه پرې نه خفه کېرم. د شهزادگي په دې خبره د صاحب خان حوصله ډيره شوه خو ورته يې وویل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ئاي کې و کرم. شهزادگي گنگا ورته په تيزو سترګو سره وکتل او بيا يې تري و پونبتل چې ايا ته غواړي زما د او ما خخه يې هم پتېه کړي؟ صاحب خان ورته وویل چې نه! او ما کولي شي دا خبرې واوري، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. د هغه په دې خبره شهزادگي گنگا خپلو ساتونکو ته وویل چې: تاسې هم د لته تم شئ زه د صاحب خان خبره او رم او وينم چې هغه خه وايې. په دې خبره يې خپل آس راتاو کړ او بيا يې صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وویلي: صاحب خانه او سوايې، ته ما ته خه وايې؟ صاحب خان ورته وویل:

گوره شهزادگي گنگا! ما دا وویل غونښتل چې تا ته ډاګيزيه کرم چې زه د ډيره وخته راهيسي له تاسره مينه او محبت کوم او غواړم له تاسره واده و کرم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادگي په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را خنګندې شوي او د سور او رپه خير تکه سره و ګرزиде، بيا يې حرکت و کړ او خپل نښې لاس يې پورته کړ او په پوره قوت سره يې د صاحب خان مخ ته را خلاص کړ او يوه کلکه څېږدې يې په مخ وواهه. او بيا يې په خپل همدي قهرجن او ازا کې وویل:

تا خنګه جرئت کړي چې زما سره د ميني او محبت اظهار و کړي او يا دې زما سره د واده کولو فکر خنگه په مغزو کې را ګر حيدلې. تا خنګه جسارت و کړ چې وايې چې زه ستاد وصال غونښتونکې يم. تا خپل حیثیت ته کتلي دي. ته د سې په پیالې کې د او بو څښونکې یو کړ او ناولې انسان يې.

صاحب خانه! هغه خه چې تا وویل، نو تا د هغې د ويلونه مخته باید سل خله فکر کړي وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادگي يم، په د اسې حال کې چې ته یو معمولی انسان يې. ته د کوچیاونو د یوې قبیلې خخه يې، او بيا د همدي کوچې قبیلې د سردار غلام يې، تر خنګ يې په خنګل کې ګيدرو په رانيسې او بيا د هغې پوستکي پلورې او خپل ژوند پرې تیروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه، تاسو په خپلو او برو باندې پوستکي باروئ او بيا د رهتاس په بنار کې يې پلورې، دا چې زما پلار تاته اهمیت درکوي هغه په دې خاطر چې

هغه له تاسې خخه پوستکي پيري ، ددي اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور خه اريکى شته ؟ كه په راتلونكى كې دي په دې موضوع له مارسره دداسي کومې خبرې کولو جرئت وکر نوياد ساته چې زه به خپلو ساتونكى ته حكم وکرم چې ستاخت ديرې كري . او س نوددي ئاييه ورك شه . نه زه ستا ملگرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددي خبرو سره سم شهزادى گنګا خپل آس را وکر خاوه او د هغه ئاياه ولاره .

کله چې شهزادگی ګنګا د هغه ئایه خو قدمه مخته ولاره نواوما په ډيره پته توګه صاحب خان ته وویل چې : گوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ویلى دی . او د یوې خور په خیر زما احترام او درنبت کوي . که خه هم زه د رهتاس په محل کې وینځه او خدمتگاره یم خوبیا به هم ستا دا وړې سره اوږد یو ئای کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهیږم چې ته د ډيره وخته راهیسې شهزادگی ګنګا سره مینه کوي نو که بکوان و غواړې داسې یو وخت به راشی چې همدا ګنګا به ستا په پنسو کې ولویزېي ، صاحب خان ورته وویلی :

زما خوري او ما ! هسي ته بى واوره چې هغه وخت لري نه دي، زه وړاند وينه کوم چې دير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادگي ګنګا زما پر خلاف وویل زه به هم همداسي الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم. او کله چې هغه زما پښو ته را غورزی نودیوې سپې په خیر به بى په لغته ووهم ، هغه وخت به ددي حال بیا د کتلوي. دهغه په دې خبره او ما په خواب کې وویل واوره صاحب خانه ! زما وروره ! زه او س در خخه ئم ، هسي نه چې شهزادگي پر ما هم شک وکري، او س به زه دهغې په ټول کړجاري باندې خارنه کوم او دهغې د هر حرکت خخه به د خپل ورور په واسطه تا خبرووم. ته مه غمزن کېږه. ددې خبرې سره سم او ما دهغه ئایه ولاره، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واروله او دهغه ئایه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويست وسله وال راغلل او صاحب خان ، او ما ، شهزادگي ګنګا او دهغوي ساتونکې بى ټول محاصره کړل. ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د او ما ترشا شا د شهزادگي ګنګا خنګ ته را نزدي شو، بيا بى هغه محاصره کونکو وسله والو ټوانانو خخه و پوبنتل: چې تاسي خوک ياست او خه غوارئ ؟

دھغه په دې خبره د محاصره کونکو خخه بی یو کس وویل: گوره صاحب خانه! تا په ځنګل کې زمونب خو کسه ملګری وژلي دي. ته خو پوهیږي چې د قتل سزا قتل دي. خوهغوي هم یو جرم کړي و نو په دې خاطر مونږ پر تاسي باندې حمله نه کوو. مونږ تاسي نیسو او دخپل اقا شیرشاہ سورې دربارته مو ورو. هغه هلتنه په جنوب کې له دې خایه درې ميله لري د خپلو عسکرو سره پړ او کړي دي. دھغوي په دې خبره صاحب خان وویل چې: دغه مخته په سپینو کالیو کې ملبسه نجلی د رهتاس دراجه چندر مل شهزادګي ده، دھغې سره بی ساتونکې او خدمتگاره او ماهم ده. زبه په دې شرط له تاسي سره ئم چې تاسي هغوي ته د خپل منزل په لورد تللو اجازه ورکړئ، بیا به زله تاسي سره چيرې چې وغواړئ ولار شم. دھغه په دې خبره همغه کس یو خل بیا وویل چې سهی ده چې هغوي خپل منزل ته تللي شي یواخې ته له مونږ سره ولار شه. دھغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دھغوي سره روان شو، په دا سې حال کې چې شهزادګي ځنګا د خپلی خدمتگاری او ساتونکو سره یو ئاخا دھغه خایه خپل منزل یه لورولاره.

دېلې خەواقىن وەلۇ وروستە شەھزادىگى. گىنگا هەغە ئاي تەورسىدە چې دەھەپى پلا راجە ھەركىشنى پەكى دخپلۇ ساتونكۇ ڈلۇ سەرە يو ئاي پەپارا كېپى و. ھەركىشندە خپلپەر او خەخە را ووت او دخپلپە لور بىنە راغلاستىيى و كېپ. او پەھىرىدە اندىيىنسە يى تەرىپ و پۇنىتلى: زما لور جانىپ! زما د سترگۇ تۈرىپ! تەچىرىپ تىللې وي؟ ما خۇ خۇ كىسە ساتونكىپ ستاسىپ د لەتىون لەپارە دراستولى و ، ما تەھىرىدە اندىيىنسە را يېيدا شىۋى وە، دەھەپە يەدى خېرى گىنگا وولى:

زه د خپلو ساتونکو سره د بنکار له پاره ڈیره لری تللي و م او دا زما ڈيره ستره بې عقلي او لو يه غلطی و ه ددی و روسته گنگا خپل پلارته توله هغه قصه وو يله چې پري تيره شوي و ه او ورته بى ڈا گيزه کره چې خنگه او خه ڈول په ھنگل کې يو شمير بد اخلاقه او بد معاشه خلکو پرې حمله و کره او بيا صاحب خان را پيدا شوا ده غې ئان ، عزت او ابرو يى خوندى و ساتله ، او بيا يى دخپل هغه سلوک خنه هم خبر کر چې د صاحب خان سره بى کرپي و ، او توله خبره بى ورته په ڈير تفصيل سره تىكى په تىكى و کره .

Dexpili لور شهزادگى گنگا د خبرود اويدو وروسته راجه هركشن دير غمژن معلوميده ، لب خه فكرى يى و کره او بيا يى خپلي لورته وو يل :

گنگا لوري ! تاد صاحب خان سره بىه رو يه نده کرپي . که چيرې هغه له تاسره د محبت او مينې خرگندونه کرپي ده نودھغه خودا مطلب نه شو چې هغه کومه بدھ خبره کرپي ده . هر چاته دبل سره د خپلي مينى او محبت د خرگندولو حق ورپه برخه دې . بى له شكه چې صاحب خان د کوچيانو د قبيلي ديوه سردار غلام دې ، د همغه په خاطر گيدريپي بنکار کوي او بيا يى پوستكى باسي او په ئاي ئاي کې يى پلورپي ما ورسه هم د همدي پوستكو په راکرپي و رکرپي کې پيژندگلوى پيدا کرپي ده . ئىكه چې زه دھغه خخه ددي پوستكو ستر پيرونکي يم . ددې تولو خبرو سره بىا هم هغه يو ڈير ميرني ، زره ور او بهادر ئوان دې نو په دې اساس د داسې چا خخه نفتر او کرکه کول نه شى كيداي . لوري ! ته پوهيرپي چې زه تل دھغه دير زيات درنښت او عزت کوم . او دھغه سره د خپلو زامنو په خير سلوک کوم ، تا دھغه سره په داسې سلوک کولو هغه توھين او ذليله کرپي دې ، تر تولو ستر ظلم داشوپي دې چې هغه ستا عزت ، عصمت او ابرو خوندي کرپا او ته بى دھغه بدلخاقو خخه و ژغورلى او په پايلو کى يى هغه د شيرشاھ سورى ساتونکو له ئانه سره يو پا او تادھغه هىخ مرسته و نه کراپاي شوه . په دې وخت کي ته باید رامخته شوپا و اي او هغه خلکوتھ به دې ويلپا و اي چې دې انسان زما عزت ، ابرو او عصمت خوندى ساتلي دې نو تاسې بىي ولې نيسىع . خو ستاد خبرو نه خرگندېرپي چې تا يوه خبره هم نده کرپي او هغه دې د شيرشاھ سورى خلکوتھ ور حواله کرپا او ته تري دى لوري ته راستنه شوپا . په هر حال ته ارام و کره ، زه بىي خەچاره و کرم .

ددې خبرو سره سمراجه هركشن خپل خو ساتونکي را وبلل ، ساتونکي په يوه منډه راغلل ، هركشن ورته وو يل : په آسونو سپاره شئ او همدا او س د صاحب خان د کوچي قبيلي په لور و لار شئ ، هغوي همدلتھ نزدي په شرقى سيمو کې پراته دې ، ددې قبيلي سردار ته وو اي است چې دھغې غلام صاحب خان د شيرشاھ سورى خلکو نيوپي دې نودھغې د مرستي له پاره ورشي . او س نو تاسو سمدستي ورخئ او وخت مه ضايع کوي . ددې خبرپي سره سه هغه ساتونکو حرکت و کرپه خپل آس سپاره شول او هغوتھ بىي کمچينه ورکره . په داسې حال کې چې راجه چندر مل دخپلي لور شهزادگى سره د خبرو له پاره بيرته خىمى ته ورستون شو .

۳

خه وخت چې د شيرشاھ سورى و سله والو ئوانانو صاحب خان له ئانه سره ور نو صاحب خان خپل آس د يوه عمرتيرپي و کرپي تر خنگ رانزدي کرپا ، داسې معلوميده چې دا وکرپي به ددې و سله والو ئوانانو سالاروي . هغه ته په رانزدي کيدو سره صاحب خان وو يل : زما مشره ! زه نه پوهيرپم چې تاسې ما په کوم جرم په گناه د شيرشاھ دربارتھ بولئى ، او دا چې ماته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه خه ڈول سزا راکوی ، ماته خرگنده نه ده . خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شيرشاھ او دھغه د پلرونو او نيكونو په اړه لې خه معلومات راکره . تر خو زه فکر و کرم چې هغه کار چې ما کرپي دې دھغه له پاره بې شيرشاھ زما سره انصاف او عدل و کرپي او که نه . د شيرشاھ دغه زور عسکرد صاحب خان په لور په ڈير غور سره وکتل او بيا يى ورته وو يل : گوره دوسته ! زه بى ستا داغونتنە و منم او تاته به د شيرشاھ د ژوند دحالاتو په اړه توله قصه و اوروم .

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بھلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسي کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سليمان دغرونو او سيدونکي افغانان په خپل فوچ کې استخدام کړل او بیا بی ده غويه ډيرې خلک دي لوري تهرا واستول، تر خودله د او سيدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره بشې اريکې جوړې کړي. په همدي خلکو کې د سور د قبیلی یو وګړې ابراهيم خان هم موجود .

دا ابراهيم خان په خپله یو عسکر و خود خپلو سترو خدمتونو او میرانو په اساس په پرلپسي توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کیده. ددي ابراهيم خان درې زامن و چې د یوه نوم بی حسن و. دې حسن خلور ودونه کړي و. ده غه لمړي بشئه افغانه او اخري بشئه بی هندوه وه ، دافغانې بشئي خخه حسن دوه زامن درلودل چې د یوه نوم فريد خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فريد خان بیا شيرشاه سوری و ګرزید. تر خنگ یې ده غې هندو پې بشئي خخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د یوه نوم بی سليمان او د بل احمد و. حسن خان د دويمې او دريمې بشئي خخه هم خوبچيان درلودل چې په هغې دله کې علي ، يوسف ، خرم او شادی خان هم شامل دي. خو ددي خلورو وارو خخه یې یو هم یادونی ورنه دې.

د حسن خان دغه هندوه بشئه په حقیقت کې یوه وینځه وه او خنگه یې چې غوبنتل نو همغسي به یې خپله خبره سره رسوله. د حسن خان تر تولو مشرزوې فريد خان به ۱۴۸۸ زکال هوشيار پور ته نزدې په باجوره نومې ئآې کې پيدا شوې و.

د فريد خان يعني دشیرشاه نیکه ابراهيم خان لمړي پنجاب او بیا بنورته ولیبل شو. په هغه وخت کې په دې سیمه د جمال خان په نامه یو سړې حاکم و. هغه ابراهيم ته د هغه د خدمتونو او میرانو په ويارد بنور جاګير ورکړ. ابراهيم بیا په همدي ئآې کې وفات شو. د سکندر لوډي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لوډي خپل باғي ورور باربک ته چې هلتله په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه. اوس نو سکندر لوډي ته هلتله داسي یو وګړې په کارو چې په پوره د يانت سره د باربک خارنه و کړاي شي. په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ئآې د جونپور والي و تاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدليد و وروسته هلتله حسن خان و تاکل شو ، او هغه ته یې د سههرام ، حاجي پور ، خواص پور او ډانډا سيمو مسئليت هم ورسپاره، تر خنگ یې هغه ته ستر اعلي منصب هم ورکړ.

د جاګير د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړي بشئي او ده غې د دوو زامن هر یو فريد خان او نظام خان خخه بلکل غافله شو ، ئکه ده غې کم عمره هوانې او بنايسته هندو پې بشئي حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نيو له.

په دې سره د حسن خان اړيکې د نورو او لادونو سره د مور ميري په خير و ګرزيدل. ئکه ده غې هندو پې بشئي فريد خان د خپلو دوو زامن سليمان او احمد خان بدترین ګانه د ميرني مور او دپلار د سخت او بد سلوک نه په تنګيدو سره فريد خان د سههرام نه رخصت واخت او په جونپور کې یې د جمال خان خنگ ته پناه یوره.

د کوره د تيښتي وروسته فريد خان د ډيرې سترو سترو ستونزو او محرومې تونو سره مخ شو. خو خپله حوصله یې له لاسه ورنکړه. هلتله په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصيحت کاوه چې بيرته د خپل پلاړ په لور ورستون شي. خو فريد خان د بيرته تللو خخه انکار کاوه او غوبنتل یې هملته په جونپور کې خپل تعليم ته دوام ورکړي.

د فريد خان د کورنه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوا نو او دوستانو له خواهير زيات بې ننګه شو. ټولو به ننګه ورکړي کاوه چې هغه د یوې معمولي وينځي هندو پې بشئي د اغيز لاندې راغې او خپل او لادې یې لاسه ورکړي.

حسن خان هم په خپل دغه ګرچار باندې ډير پښيمانه شوې و ، په همدي خاطري یې د جونپور والي جمال خان ته پيغام ولېره چې په هغې کې یې ترې نه غوبنتنه کړي وه چې فريد بيرته سههرام ته را ولېرى او که نه دلتنه به یې تعليم او تعلم نيمګري پاته شي.

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و بسود نو فرید خان کورته د بیرته ستیند و خخه انکار و کړ او ورته يې وویل چې د لته په جونپور کې د هغه د تعليم لږي د سه سرام نه په بنه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی، فارسي، او اسلامي علومو تعليمات ترلاسه کړل او د خپلو ذهنې ورتیاوه په اساس دير مخته ولار.

دغه زور په عسکر تر دې ئایه د خرگندونو وروسته لبې شه ساه و اخسته، بیا بی تر لړه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بيرته يې د خپلو خبرو لپې جاري و ساتله او وېي ويل:

واوره زما دوسته! نه یواحې دا چې د فرید خان دير وخت د مذهبی علماء سره په بحثونو او خبرو کې تيرشوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لوري هم خاصه توجه کړي وه. د جونپور ادبی، علمی، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندي پوره پوره اغيز کړي.

په دغه وخت کې جونپور ته د هند شيرا زه ويل کيدل، او د لوی و چې (برې صغیر) زيات شمير علماء همدلتنه په جونپور کې او سيدل.^۱ لاتر او سه پورې فرید خان په بسوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار يې د جونپور د والي جمال خان دربار ته راغې، جمال خان حسن خان دير ملامت کړ چې د هغه د غفلت په اساس د هغه دير زحمت کش زوي د هغه د لاسو خخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعريف کې وویل: چې د سور په توله قبيله کې به د فرید خان په خير بل داسي ذهين، زيرکه، او په خبره پوه ټوان پيدا نه شي، ددي خخه به يوه ورڅه دير ستر شخصيت جوړ يې.

(۱) دا هغه ئاي و چې د اکبر د نوي ايجاد کړل شوي الهي دين پر خلاف د مخالفت بېروغونه را پورته شول او د همدي ئایه يې د اکبر خخه وغونې تسل شوه چې خپل تخت او تاج پرېردي. په پنځلسمه پېړۍ کې د جونپور رو زنيزو مرکزونو خاص اهميت درلود. او د دې ئاي نوم به هم په ډير درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ خخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدي تعليمي ماحول کې زده کړي تر سره کړي دی او ډير ژريې په علمي کړيو کې نوم را پیدا کړ. همدا ډري کلن روزنيز وختونو د فرید خان په ژوند باندي ډير ژور اغيز وکړ.

حسن خان نه یواحې د خپل زوي په اړه د غفلت په کولو سره پښيمانتيا بسووله، ترڅنګ يې يو شمير افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بيرته سه سرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشه، نو دواړو پلار او زوي په ډيره مينه يو دبل سره رو غږ وکړ او د هغه وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بيرته تللو له پاره راضي شو. په بيرته را ستنيدو کې حسن خان خپل زوي فرید خان ته د خپل جاګير د کنترولولو پوره واک ورکړ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډيره بنه توګه تر سره کوله. د هغه د راتلو وروسته نه یواحې د جاګير ماليه به وصوليده بلکه په هغې کې منظموالي هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یو شتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، دخلکو سره يې ډير بنه کړ چار او سلوک کاوه، فرید د جاګير تولو کار کونکو ته حکم کړي و چې هغوي دې د ماليې د ترلاسه کولو له پاره په ده قانانو باندي د ظلم او تیرې خخه لاس و نيسې، هغه د لمړي خل له پاره د ده قانانو خخه د ماليې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوي لاري پیدا او قوانين يې ورته و تاکل.

مالیه د تولید اتو د په نظر کې نیولو په اساس تاکل کیده، خو کله به بی چې اندازه و تاکل شوه نو بیا به ده ګی په تر لاسه کولو کې هیڅ ډول غیره نه کیده، ده ګه وخته چې فرید خان د حاجی پور، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هفو پر ګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و د ده قانانو ډیره شمیره د هغه ملاتری گرزیدلې و، ئکه چې هغه د هرو ګرې سره انصاف کاوه، د جاګیر نه بی د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جړې ويستې، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته بی د اسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره بی د عبرت درس و ګرځاوه، ده مدي کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې دير زيات دقدرو ډر ګرزید.

د اسې خر ګندیده چې د فرید خان ستونزې او مشکلات پای تنه وی رسیدلې، ئکه کله چې فرید خان په خلکو ډير زيات منلي و ګرزید نو د هغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوئیدله، هغې د جاګیر خخه د فرید خان د بیلتون او ده ګه په خای د خپل زوې سليمان د تاکلو له پاره په حسن خان باندې ډير زيات فشار راوست.

حسن خان تریووه وخته پورې خپله هندوه بنجې په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله، خو هغې بسحې د اسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان بی مجبور کړ تر خو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول خخه بیرون کړي. ددې کار له پاره حسن خان د خه بهانې د پیدا کړل کیدو په لته کې شو.

هغه د هري لوې هڅه وکړه چې د خلکو خخه خوک د فرید په خلاف کوم شکایت وکړي نو د همغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر خخه لري کړي. خود جاګير یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف د خپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و.

ددې نا کاميونه وروسته حسن خان د فرید خان محاسبه کول پیل کړل، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامې سره مخ شو. فرید خان یو ذهین و ګرې و او د خپل پلار په ارادو باندې بنې خبرو. هغه خپل پلار حسن خان ته یولیک ورولیبه چې په کې بی ورته لیکلې و: «تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نوما د جاګیر انتظام په ډیره بنې او غوره توګه مخته یوړ. خواوس زهدا باور پای ته رسیدلې وينم، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤولیت نه ئان په خنګ کړم. ئکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤولیت ور سپارلې شي»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک خخه ډير زيات اغيز من شو. بیا بی څواب ورکړې چې: زه منم چې ته نه یواځې زما په او لادونو کې بلکه زما په توله کورنې کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند بی. زه په دې پوهېږم چې هغه کار چې تا کړي هغه سليمان او احمد دواړه هم نه شي کولې، بلکه د هغوي په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په تولو کارونو د او بود تو یولو په خير دی. خو زما مجبوری داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم او رکړو ډې. شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاد منه شي او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت را کړي.

اوسمو فرید خان ته یو څل بیا د پلار د کوره رخصت اخستل ور په غاره شول. په دې اړه د افغان اميرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج و کړل شو خو حسن خان هغوي ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارت وی. خو افغان اميران د حسن خان ددې خبرو خخه ډاډ من نه و.

دغه زور عسکر تردې ئایه خبرې وکړې، یو څل بی اوږده ساه واخسته او بیا بی د خبرو لړې جاري و ساتله او ويې ويل: ويې کېږي چې دا هندوه بنجې د حسن خان بنجې نه وه بلکه ده ګه ساتلي محبوبه وه. او په همدي حیثیت سره بی خپل ټول ژوند د حسن خان تر خنګ تیر کړ. د جاګیر خخه د ويستلو له پاره بی د فرید خان په خلاف زیاتې نفسیاتې حرې استعمال کړي. ده ګه هغه اخري

حربه چې کاري ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پوري د يو ئاي څملاستو خخه انکار وکړ تر خو چې فرييدخان د جاګير خخه بې واکه شوي نه و ، او د هغه په ئاي د هغه دواړه زامن سليمان او احمد نه و تاکل شوي . فرييدخان د دې حالت خخه دې زيات و زوري د ، او يو خل بیا یې د خپل پلار کورته خدايی پاماني وویله ، او اگري ته ولار ، هلتنه د سلطان ابراهيم لودي دربارته ورغې خوا براهم لودي د هغه داغونښه چې د سه سرام جاګير دې بيرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهيم لودي فرييدخان د خپل پلار ناشکره او نافرمانه زوي ګانه نو په دې خاطري يې د فرييدخان د غونښتنې د منلو خخه په ډاګه انکار وکړ .

فرييد يو خل بیا په ئانته ئان د خپل راتلونکې دنبه کولو له پاره په هلو خلو کې راونځښت او د دولت خان په لوري مخه کړه . دولت خان د دې نه مخته په اگره کې د يو ستر جاګير خاوند او په اعلي منصب باندي فايز و ، بیا وروسته د پنجاب والي و تاکل شو . همدي دولت خان با برته په هندوستان د حملی کولو پيغام او بلنه ورکړي وه ، فرييدخان د حلاتو د خرنګوالي وروسته د دولت خان لوري ته روغي او د هغه سره يې خپل اړيکي تینګ کړل او بیا همدا اړيکي د دوې تر منځ په خپل منځي دوستي باندي تبدیل شول . دولت خان لودي هم ابراهيم لودي ته مشوره ورکړه چې هغه دې د فرييدخان سره کومک وکړي خو پادشاه دې لوري ته هیڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فرييد خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو .

په ۱۵۲۵ زکال کې د فرييدخان پلار حسن خان وړه ، په همدي وخت کې دولت خان ابراهيم لودي ته سپارښتنې وکړه چې فرييدخان د حسن خان د جاګير وارث و ګرځوي ، هغه هم د فرييدخان د وراشت په اړه يو شاهي فرمان جاري کړ او په دې توګه فرييدخان د خپل ميرنيزو ورونو سليمان او احمد سره د بنمن و ګرزيد .

کله چې فرييدخان د خپل پلار حسن خان د جاګير د ولکې له پاره سه سرام ته روان شونو د هغه ناسکه ورور سليمان د جنګ جګړي پرته د هغه ئايه و تبنتید او د یوه افغان سردار ، سرادر محمد خان سور خواته ورغې او هملته يې پناه و اخسته ، نومورې د پرګنه جويند خاوند و ، هغه بیا د همدي سردار سره يو ئاي شو او د خپل ناسکه ورور فرييد پر خلاف يې سازشو نه پيل کړل .

محمد خان سور د دې وخت نه ډيره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا خخه د فرييدخان د پلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنوا تر منځ د بنمني . ته نوره هم هوا ورکړي او په دې توګه دواړه ډلي را کمزورې کړي ، احمد خان په فرييدخان باندي فشار راوست چې د خپل پلار حسن خان جاګير د ورونو تر منځ وویشي ، خو فرييد ورته ويل چې هغه خو سليمان او احمد خپل ورونه ګئي او په جاګير کې هغوي ته خپله برخه هم ورکړي خو هغوي ته به د جاګير په انتظامي امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې د ټول جاګير نظم ونسق د پادشاه لاهارخه همده ته ور سپارل شوي دي . هماګه و چې سردار محمد خان سليمان را و ګماره تر خو په فرييدخان باندي حمله وکړي ، فرييدخان په دې پوهیده چې شايد هغه و نه توانيږي په يواخي ئان د خپل ورور مقابله وکړي نو د خپل ئان د ټواکمن کيدو په خاطري يې د بهارد والي بهار خان خخه مرسته و غونښتله .

په همدي وختو کې با بر په هندوستان باندي ستره حمله وکړه ، او فرييد ابراهيم لودي او با بر تر منځ د جنګ د پايلو په انتظار کې کيناست . په ۱۵۲۵ زکال د پاني پت په ميدان کې د با بر او ابراهيم لودي د عسکرو تر منځ سخت خونې ګنج وشو ، فرييد د دې حالت په کټلو سره غلى او خارونکې ناست و . په حقیقت کې فرييد فکر کاوه چې که چېږي د با بر په مقابله کې ابراهيم لودي بري تر لاسه کړي نو هغه به په ډاډ منه توګه د بهارد والي بهار خان خخه مرسته و اخلي او په دې ترتیب به خپل ورور سليمان او د خپل پلار پخوانی د بنمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړي . او که چېږي په جنګ کې با بر بريمند را ووت نو هغه به فرييد د خپل پرګنډ حاکم په خير و مني .

تردی ئایه د خبرو وروسته د شیرشاہ سوری هغه زور عسکر لب خه په خبرو کي تم شو ، ساه بى واحسته ، غاره بى تازه که او بىا بى د خبرو لپى پيل کره او ويى ويل :

گوره صاحب خانه ! د پانې پت په ميدان کې ابراهيم لودى د با برنه ماتې و خوره او هغه په خپله هم هملته د جنگ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پانې پت په پريكونکي جنگ کې په هندوستان باندي د افغانانو د حاكميت درې نيم سوه کلن دوران پاپي ته ورسيد او ددي لوبي وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه . ابراهيم لودى ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والى بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم بى سیکې جاري کړي او خطبه بى هم په خپل نوم و ويله .

په دې ورڅو کې فرييدخان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر خنگ او سيده ، يوه ورڅه هغه د بهار خان سره يو ئاي د بنکار کولو په نيت ووت نو فرييدخان د يوه زمرې سره مقابله وکړه او هغه بى په خپله توره دوه ټوقي کړ نو د همغې ورڅې را هيسي بهار خان هغه ته د شيرخان لقب ورکړ او تر خنگ بى د خپل زوي جلال خان استاد هم و تاکه .

د بهار خان د موافقې سره سم شيرخان د سهسرام په لور و خوزيده ، د سهسرام د جاګير انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقيقى ورور نظام خان په لاسو کې و . خوبیا هم د شيرخان بسپني ته بى ارتيا درلوه ،

سردار محمد خان چې د فرييدخان او د هغه د پلار حسن خان سره بى پخوانې د بمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبيلې خخه و . د هغه د همدي قبيلې پوري ارونډو زياتو افسرانو او درباريانو شيرخان ته د يوه قومي او ولسي ټواکمن شخصيت په خير د کتلوا زغم نه درلوه . په دې وختو کې د بهار خخه د فرييدخان د تللو وروسته سردار محمد خان د فرييدخان په خلاف د بهار د راپورته کولو کارپيل کړ او د هغه په لاسو بى دا فرمان جاري کړ چې شيرخان دې د خپل پلار جاګير د خپل ورونو تر منځ برابر وويشي ، او هغوي ته دې خپله برخه ورکړي . هغه نه يواحې دا فرمان تري واحست بلکه خپل خان بى هم د هغوي د منځګړي په خير و تاکه .

د همدي حالاتو د نزاکت په اساس شيرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنيد برايس سره اړيکې پيدا کړل . جنيد برلاس د با بر د ډير و بنو عسکري قومندانانو خخه و . شيرخان په خپله هلتله ورغې او د هغه سره بى ژمنه وکړه چې د خپل پر ګنيد تر لاسه کولو وروسته به هغوي ددوې اطاعت کولو ته تيارې کړي . د مانک پور صوبدار د شيرخان دا رايه ومنله ، ټکه چې په دې توګه هغه د با بر سره يوه ټواکمن او په معامله پوه ملګري ورزيات کړي و .

همغه و چې شيرخان ته بى فوچ ورکړ ، شيرخان هم د ځنډ پرته د جنگ اعلان وکړ او د خپل پر ګنونه علاوه بى په يو شمير نورو پر ګنو باندي هم د فوچ په کومک سره ولکه وکړه . د هغې وروسته بى په سردار محمد خان سور باندي هم حمله وکړه او ان تردې چې د هغه د سلطنت مرکز جويند پوري ورسيد . سردار محمد خان د رهناس په غرونو کې پناه واحسته ، کله چې شيرخان په جويند باندي ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته بى پيغام ولېره چې متن بى داسي و :

«يو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډيرې بني اړيکې وي په دې خاطر ته زمونې مشر او سپين بيرې هم بى . زه هيڅکله هم دا نه شم زغملي چې يو عزتمند افغان سردار دي د پرديو په پناه کې واوسي ، ته بيرته را ستون شه تر خو ستا سيمى بيرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډير نيك سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شيرخان په ډاډ ګيرنه سردار محمد خان بيرته راستون شو ، شيرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولي سيمى بى بيرته هغه ته په لاس کړي . د دې وروسته سردار محمد خان هم د شيرخان دې نيك سلوک خخه ډير زيات اغيزمن شو او بىا بى هيڅکله هم د هغه په خلاف سازش ونه کړ او د عمر تراخره بى ورسره ډير بنه اړيکې و ساتل .

ددې سوبې وروسته شيرخان نه يواحې په مانک پور کې د با بر د والى برلاس وفاداره پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به بى يو بل ته تحفي او تحايف هم ور لېبل ، د شيرخان د برياو په اساس ډير شمير افغانانو د هغه په دربار کې ماموريتونه پيل کړل ، د سردار

محمد خان سور دبیرته راغوبنستلو خخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو چواکونو را یو چای کول و. وروسته بیا شیرخان د جنید برلاس شکریه و کره او اگری ته ولاړ او هلتنه یې د بابر سره و کتل. با بر په همغه لمړی لیدنه کې د شیرخان دورتیا و اندازه و اخسته او بیا بی خپل سالار جنید ته وویل:

مونبددې چوان افغان په تندي باندې د تاج نبې احساسو. مونبددې نه مخته د هیچا په تندي باندې د اسې نبې نبانې نه دې کتلې. نو په دې خاطر به ددې چوان کلكه خارنه کوئ،

بابرد شیرخان د نیولو او بندی کولو خواهش هم در لود. خود جنید برلاس په مشوره یې ددې کاره لاس و اخست. ئکه چې د با بر د داسې اقدام خخه نه یو ائې د حلال تو خرایید و اندیښنه موجوده وہ بلکه شاهی اقدار هم تر نیوکو لاندې راتلل. ئکه په دې وخت کې شیرخان د شاهی میلمه په خیر هلتنه په اگره کې او سیده.

په هر حال شیرخان په موقعتی توګه د با بر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې د هغه مقصد د با بر ملازمت نه و بلکه غوبنستل یې د هغه د حکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه و کړي. ددې تر خنگ شیرخان په د اسې وسايلو باندې هم غور کولای شو چې د هغې په خپلولو سره با بر بیرته د هندوستان خخه و کابوی.

شیرخان د دهلى د فوئی مهم له پاره د با بر سره یو چای و لار. خوهغه په خپله اړه د با بر په بدل شوې آند باندې نبې پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی و چې دا و انګیرې چې ددې دوستي د با بر او د هغه د والي جنید سره تر کومه ئایه تللي شي. په هر صورت د هغوي سره د دې بنمنی د اخستلو مخته ورتنه دا اړینه شو چې د خپل خان له پاره مخلص ملګری را پیدا کړي تر خود اړتیاو په وخت کې بې په کار راشی.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د با بر خخه و لار. خو وروسته یې د یوه لیک په واسطه د جنید خخه بنښه و غوبنسته او ورتنه بې ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د را پیدا کیدو په خاطر هلتنه د هغه ورتلل پېر زیات اړین شوی و. په دې ترتیب شیرخان دې ئایه ووت او په سه هرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ئایه د هغه زور سپاهی یو خل بیا دمه و کړه او بیا بی صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حلال تو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره ! دلته د با بر د لاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدو یو علت دا هم ویل شوې چې ویل کېږي چې یوه ورخ په یوې میلمستیا کې د با بر په شتون کې شیرخان ته د خوراک له پاره په طشتري کې ما هی ور کړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه در لوده هغه سمدستې د خپل خنجر په خوکه هغه پرې کړ او ویې خور. با بر دا هر خه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورتنه بې وویل چې ما ډیر ستر او عالی مرتبه افغانان کتلې دی خو تراو سه پورې هیڅ افغان د مره نه یم اغیز من کړي. با بر خپل وزیر میر خلیفه ته دا تاکید هم و کړ چې هغه دې شیرخان په پر لپسي توګه د خپلی خارني لاندې و نیسي، خو میر خلیفه د شیرخان له اړخه با بر ته ډاډ ور کړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دې او تر خنگ بې د هغه د ملګرو شمیره هم د مره ډیره نه ده چې د هغه د اړخه کوم ګوابن را پیدا شي.

شیرخان د ګو پس پسکو ته متوجه کېږي او په فکر کې لو یې، بیرته خپلې خیمی ته را خې او د خپلو ملګرو سره سلا کوي او په پته خوله د هغه ئایه تبنتي. با بر ته په خپلې غونډی کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کېږي نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته خرگند یې چې شیرخان له دې ئایه وتلې دې نو د خپل وزیر میر خلیفه خخه ناراضه کېږي.

ویل کېږي چې شیرخان بیرته سه هرام ته را ستون شو اود جنید برلاس درباره ډیرې قیمتی تحفی او سو غاتونه ور لیبل تر خود خپلې غیر حاضری له پاره بهانه وړاندې کړي. په همدي وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کېږي چې: نه خوماته په مغلو باندې باور او

اعتبار پاته شوی دې او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولي شم ، او سند وخت او حالاتو غونښنه داده چې زه بيرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولارشم.

تردي ئایه د شيرخان هغه زور عسکر صاحب خان ته قصه او روله او بيا يې و رسپې وویل:

صاحب خانه ! شيرخان غونښتل چې يو ئل بيا د بهار خان سره خپل اړیکې تینګ کړي ، خو هغه ته دا هم خرگنده وه چې د با بر په ملازمت کې د ورگدیدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف گرزیدلې وي ، دبله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سه سرام خڅه د شيرخان دور رور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان خڅه اجازه واخلي.

په همدي ستونزمنو حالتو کې شيرخان د افغانانو د منظمو لو هڅې پيل کړي ، د دې مقصد له پاره هغه يو ئل بيا د بهار خان دربار ته ورغې ، هغه هم شيرخان ته بنه راغلاست وواييه ، او يو ئل بيا يې د خپل زوي جلال خان استاد و تاکه ، لړه موډه وروسته بهار خان وفات شو خود هغه زوي جلال خان د کم عمر خاوند وي . نو د هغې مورد جلال خان د نګرانې په توګه په کار پيل وکړ او شيرخان يې همغسي د خپل زوي استاد پريښود.

په دې توګه په ۱۵۲۸ د ز کال کې شيرخان ته د خپلو تولو ټواکونو د راټولولو ډيره بنه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مرپيني نه وروسته د شيرخان لاس نور هم غښتلي شو . ئکه چې جلال خان یواحې په نامه حاکم و په داسې حال کې د بهار حکمراني عملا د شيرخان په لاسو کې وه . شيرخان د افغانانو د ټواکونو په راټولولو کې خپلې هڅې ګوندي کړي خو هغه ته تر تولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شيرخان د ورځ په ورځ ټواکمن کيدو په اساس دير افغانان د هغه مخالف شوې و . د شيرخان فکردا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د با بر پر خلاف یو متحده محاذ را منحثه نه کړي نو د دواړو ژوندي پاته کيدل شونی نه دي.

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه بى د بهار سره یو ئای شوې و . پخپله سلطان محمود شيرخان ته په نبو سترګونه کتل ، هسي خود هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وي او غونښتلې چې د بهار د اصلی حکمران جلال خان د کوچنيوالې خڅه ګتھه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راوري خو هغه د شيرخان او د هغه د وړتیاو اندازه نه وه کړي . په همدي وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خود سخت زيان سره مخ شو . شيرخان د یو هډير ستر ټواک سره د هغه مقابله وکړ او د ډير بد شکست سره یي مخ امخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ئای خپل اسونه ، فيلان ، وسلې او هډيرې خزانې هم له لاسه ورکړي . د جنګ نه مخته شيرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړي وه چې د جنګ په ئای دې د سولې لاره خپله کړل شی او د شيرخان سره یو ئای دې د مغلو په خلاف یو محاذ پر انیزې . خو قطب خان هغه د شيرخان کمزورتیا و ګنله ، په پايلو کې يې جنګ را منحثه شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول .

په همدي وخت کې د بهار د ټوان حکمران جلال په دربار کې هم د شيرخان په خلاف مخالفتونه زيات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شيرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ئانه سره ملکري کړ . جلال خان ته یې شک ور واچاوه چې که چيرې شيرخان د خپلې مخي لري نه کړي نو یو هډير بې هغه په خپلې په بهار باندې ولکه وکړي .

همغه و چې جلال خان د ټوان سره یو ئای د شيرخان د وژلو پلان جوړ کړ خوشيرخان ته د دې پلان په اړه لاد مخه خبر ور کړل شوې و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تردي چې لړه موډه وروسته بې د هغه اطاعت هم و مانه .

د بنگال د حکمران له پاره ددې نه بله بنه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کیدا. ددې ترخنگ د شیرخان په دبمنی کې جلال خان ددې فکر هم و نه کې چې هغه د خپلو هغودبمنانو په خولو کې ورغورزی چې پخواتر دې بې د هغه د حکمرانی د رنگولو له پاره پرې فوئی يرغل هم کړي و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفاداری، شعار له ئانه سره درلود، ئکه که هغه غوبنتلي نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان دير کوچني و او د مور او پلار دواړو د مرینې وروسته د همدې شیرخان ترسیوري لاندې رالویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولي شول چې په ډيره آسانې سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلو سو درباريانو په خبرو کې راګير شو او د خپلې بې تجربګي په اساس بې د شیرخان سره دبمنی راواخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې روبي اوسلوک خخه سخت خوا بدې شو او دربارې پرینسون او د سهرا مپه لورېرته ورستون شو. د شیرخان بدختي داوه چې د بهار او بنگال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دليله د هغه دبمنان ګرزیدلې و.

د شیرخان د ډيرته ستنيد و نه وروسته د بهار حکمران څوان خپل فوئونه د بنگال د حکمران سلطان محمود په فوئونو کې ور ګډ کړل. او ترخنگ بې بنگال او بهار یو ریاست و ګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمرانی په خپله له منځه ولاړه. شیرخان په دې کار باندې ډير خوشحاله و، ئکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنگال د فوئونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډيره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نور کسان هم په خپل فوئ کې را یو خای کړل او د بنگال پر خلاف بې د جنګ تیاري پیل کړ.

د بنگال حکمران هم د شیرخان خخه د پخوانې جنګ د بدلي دا خستو په خاطرد شیرخان په خلاف خپل فوئونه ورولیبل شیرخان په دې پوهیده چې د بنگال د فوئ په مقابل کې د هغه د فوئونو شمیره ډيره کمه ده. نو په دې خاطريې په حملې کولو کې د لمريتوب خخه خان و ژغوره.

شیرخان غوبنتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دبمن باندې داسي ګذار وکړي چې د بنگال خخه د نورو تازه فوئونو د راتلو د مخه د هغوي ډيرې هم دلته و باسي. هغه هم داسي هم وکړل. دبمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر تولو لمړي د دبمن پیاده فوئ د هغوي د توب پ خانې او فيلانو سره یو خای شاته و تمباوه، او دهغې وروسته د شیرخان فوئ په هغو خاصو فوئي قطعاتو باندې ور پريوت

په دې جنګ کې د بنگال د فوئ قومندان ابراهيم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ زکال کې شیرخان ته د بنگال د حکمران پر خلاف دويمه ستره کاميابي ور په برخه شو. جلال خان په ډيره ستونزو سره بنگال ته ورسيد خود بنگال خزانه او د فيلانو توپخانه هر خه د شیرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنگال او بهار د متحده فوئ د ماتېدو وروسته شیرخان د بهار حکمران و ګرزید.

ددې ستر بري نه خو ورځي وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور خوزید، دا کلا د تاج خان د مرینې نه وروسته د هغه د کمرعمه بنېخي ملکې لاو په ملکيت او خارنه کې وه. شیرخان هلتهد جنګ کولو په خای لادوته د واده کولو پېغام ورولیبه او هغې هم دا پېغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او دهغې خای خزانه د هر خه سره د شیرخان په لاسو کې ورغله، ده مدي دولت او شتمني د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسو خه ډير زيات شو او هم بې په وسايلو کې زبردست ډيرښت راغې.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د خواک د راي خای کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، ترخنگ بې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر خو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډيره او په راتلونکې کې د هغه له پاره په کار راشي. هغه د تولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډير بهتر و ګرځاوه

تردی ئایه د خبر و روسته د شیرخان زور عسکر خپله سپرلی ددمى په خاطر و دروله ، بیا بی دوباره خپل اس ته پونده و رکره او نور بی هم گېرندي کېر . بیا بی صاحب خان ته وویل :

گوره صاحب خانه ! د دومره او بوده جدو جهد نه و روسته شیرخان ته خه ستونزې هم را ولاپې شوي . هغه خوغونبنتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غخوى ، او لاتراوسه بی همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهيم لودى ورور محمود لودى شیرخان خپل خان ته ور غونبنت ، د ابراهيم لودى ورور محمود لودى په پانې پت کې د با بر په لاسو د خپل ورور ابراهيم د ماتې و روسته د سنگرام سینگ لوري ته تبنتيدلې و . بیا بی هملته پناه و اخسته او بیا بی د کنوه په جنگ کې د هغه سره يو ئاي برحه هم و اخسته ، دهفي نه و روسته تر يوې مودې پورې په چتور کې او سیده خود هغې و روسته د لودې درباره سلاکارانو د سلاپه اساس بی راجپوتانه پرېبىسۇدە او بىرته را ستون شو او پىئىنه بی خپل مركزو تاکە .

په شیرخان باندې د محمود لودي دومره زيات احسانات و چې شیرخان د هغه د بلني خخه انكار و نه شو كپاپي . همدا رازد محمود لودې د وربللو خخه د نه انكار كولو يو بل علت دا هم و چې محمود خان لودى هم افغان و او شیرخان د افغانانو د را تولولو او يو ئاي كيدوله پاره شپە او ورخ کار کاوه ، نوكه چىري هغه د محمود لودى د وربللو په خاطر هلتە نه وي ورغلى نوبیا خود افغانانو د اتحاد او يووالى د هغه شعار خلاف کار و چې شیرخان د يوې مودې راهىسىپى ورتە بدې را وھلى وي

كله چې محمود لودى شیرخان د خپل لېنکر سره يو ئاي د پانې پت ميدان ته د مغلو سره د جنگ له پاره را وغونبنت نو شیرخان ورتە پېيام ولېرە چې د هغه فوح لا تراوسه پورې د جنگ له پاره پوره تياري نه لري . نو په دې خاطر به هغه لېرە مودە و روسته هلتە ور روان شى .

په دې وخت کې د محمود لودى سلاکارانو دا مشهوره كره چې شيرنگه چې شيرخان د مغلو په ملازمت کې پاتە شوې دې نو په دې خاطر د هغوي سره د وفاداري په اساس هغه د حيلو او بھانو خخه كار اخلي . همدى افسرانو محمود لودى ته دا مشوره هم و رکره چې که چىري ته غوارپى په دې جنگ کې شيرخان د خپل ئاخان سره را يو ئاي كپې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسراام لاره خپله كره تر خوشیرخان د خپل لېنکر په را لېرلۇ باندې مجبور كېل شى . محمود لودى د خپل دغۇ افسرانو مشوره و منله و اوبيا د سهسراام د لارې د «اود» په لور و خوزىد . شيرخان د محمود لودى خخه په شاھانه توگە استقبال و كې او چې چاپ د هغه د لېنکرو سره يو ئاي روان شو .

په دې وخت کې بابر د خپل زوي همايون د ناروغتىيا په ارە اندىيىسىن و ، په دې اساس بى بلى موضع ته هىخ توجە نه كولە . محمود لودى د همدى حالت خخه گتىپه پورتە كره ، د گنگا د درياب خخه راتىرىشۇ په لکنھو بىي و لکھە و كره ، په همى دې وخت کې بابر و مەر او په ئاي بىي زوي همايون په تخت كيناست .

كله چې همايون ته په اگرە كې د لکنھو د لاسە د وتلو خبر ورسيد نو هغه د جونپور په لور و راندى تگ پىل كې . په ۱۵۳۲ ز كال كې د محمود لودى او همايون تر منع سخت جنگ وشۇ . په دې جنگ کې محمود لودى ماتې و خورلە ، او د بھار په لور و تبنتيد . محمود لودى يو خىل بىا فوح منظم كې خو بىا هم د ناكامى سره مخ شو ، بلاخرە د اپىسىپە لور و لارا او لېرە مودە و روسته هملتە و مەر . ددى جنگ نه و روسته مغلۇ دا احساس كېرپى و چې په دې لوپە و چە كې د شيرخان د خواكىنۇ پورتە بل خواك د هغوي مقابله نەشى كولې ، شيرخان هم دا احساس كېرپى و چې تر هغۇ چې خپل ئخواكىنە كېرپى او د خپل سلطنت پولوتە پراختىيا ورنە كېرپى نو تر هغىي به ارام كېنىيەنى .

تردی ئایه د شيرخان زور عسکر خپلې خبرې كولي او بىا تم شو ، تر لېرە پورې خاموشە و اوبيا بىي زېر روانە شوە او وېي ويل :

صاحب خانه ! ددې حالتونه وروسته همایون زمونبود اقا شیرخان خخه و غوبنتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړي. خو شیرخان د مغلودا خبره و نه منه، نو اوس همایون یو ستر لښکر را خستې او د شیرخان د ئې پاره د اګري خخه را روان شوې دې. شیرخان هم ددې ئایه خو فرلانګه مخته د خپلو عسکرو سره یو ئای پړ او کړي دې او د همایون د راتللو انتظار کوي، و به ګورو چې د همایون د راتللو وروسته به د دواړو فوځونو تر منځ خومره خطرناک او وينه تو یونکې جنګ نښلي، او اوس موښتا هم همغه ئای ته ور وړو چېږي چې شیرخان د خپل فوئ سره پروت دې. تردې ئایه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړي او بیا صاحب خان په خبرو پیل و کړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممون او شکر کونکې یم چې تا زماد غوبنتنې په اساس زه د شیرشاہ د تولو حالتونه خخه خبر کرم او ټوله قصه دې را ته په بنه تفصیل سره وویله، د شیرشاہ د حالتوند او ریدو نه وروسته زه هیله کوم چې دا و ګړي به زما په معامله کې له ماسره انصاف و کړي، ئکه هغه خوک چې د یوه اعلى مقام د ترلاسه کولو له پاره دو مره هلى خلې و کړي، دو مره ستونزې و ګالي، نو زما په فکر به د اسې شخص زما په خير د یوه و ګړي سره ظلم او زیاتې و نه کړي، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره یو ئای د شیرخان په خدمت کې حاضریوم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خود شیرخان هغه زور عسکر ورته یو خل بیا وویل :

ګوره صاحب خانه ! زه به یوه بله خبره هم تاته و کرم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره بنه اړیکې لري، خو اوس په دې ترڅې وختو کې په هرکش باندې هم مصیبتوونه را روان دې، د هغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وویل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړیکې لرم او نه دو مره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د یوه کوچې قبیلې د سردار غلامان یو. زما پلار هم هملته زمونبوره. او س هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تره ګې چې د راجه هرکشن پوري اړه لري نو زه باید دا او وايم چې زه د دغه کوچې قبیلې د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګیدرې بنسکار کوم او بیا د هغې پوستکې باسم او پلورم بې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډیر ستر پیرونکې دې. بس په همدي لړ کې هغه ما پیژنې، هسي خو هغه پر ما ډیر مهربانه دې، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بد بختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق یم. او زمانوره ډیره بد بختی داده چې زه د ګنګا بدې راخم، هغه دبل کوم چا سره مینه کوي، او یا دا چې د یوې هندو نجلې په حیث زما په خير د مسلمان نه بې بد راخى او د خپل ئان له پاره مې ورنه ګنې، خود را ته ووايې چې شیرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت را ئې، د هغه په دې خبره هغه زور عسکر ورته وویل :

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همایون د شیرخان خخه د چنار کلا و غوبنتله او شیرخان د هغه دا غوبنته و نه منه او بیا چې کله شیرخان ته خرگنده شو چې همایون ددې کلا د ترلاسه کولو له پاره ستر لښکر تیار کړي او غواړي یړغل و کړي نو شیرخان د همایون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل خخه کومک و غوبنت خود رهتاس راجه شیرخان ته د کومک ور کولو خخه انکار کړي. بس شیرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده او کله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوي او درهتاس کلا به ترې نه نیسي، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل چې که چېږي شیرخان د اسې و کړي نو دا به ډیره بنه وی. په دې توګه به د هغه په توان او ټواک کې ډیرښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخیدو هیلی بې بې هم تر سره شي.

د صاحب خان ددې خبرو په ټواک کې د شیرخان هغه زور عسکر خاموشه شو، خپل آس ته بې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت بې نور هم ګوندې کړ.

شیرخان د گنگا او کرم ناسته دریابونو د یو ئای سره نژدی د خپل لبکر سره یو ئای پراو کپی و . دهغه مخبرانو هغه لاد پخوا خخه خبر کپی و چې دهغه خو عسکرو هغه ټوان ، چې د شیرشاہ لبکر خو کسان بی و ژلې ، نیولې او له ئانه سره بی را روان کپی . په دې اساس کله چې صاحب خان د شیرخان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شونو هغه وخت شیرخان په یو لور ئای کپی د غونډی په سرناست و . دهغه بی لورې ته دهغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته بی د عسکری سالارانو خخه هر یو اسماعیل سوری ، حبیب خان ککر ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازی ، حاجی خان برنى او برهمی جیت ټول یو له بله سره او بده په اوره ناست و . کله بی چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نوشیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا بی بنی لورې کې ناست خپلودرې واره زامنوه مخ کړ او ورته بی وویل :

زم زامنوا ! دا ټوان چې او سه ستاپی تر مخ ولاړ دې که خه هم په بسکاره توګه ډیر عاجزاو مسکین تر سترګو کېږي . خو زه بی په تندې باندې د څلیدونکو ستورو په خیر رنا ، او د استقلال ، میرانې او بهادری لیکی وینم . دهغه د سترګو او دهغه د مخ او خیرې خخه ډاګیزه کېږي چې هغه به یوه ورخ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لم رثابتیږي . که چیرې دې د کوم لبکر سالار و تاکل شي نو د هووا په څپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د څپو په خیر و غھیږي . که خه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغې په خیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کېږي خو په خپل وخت سره به هغه د بنوویدونکو ، شورکونکو او زونو په خیر په اوښتو سره د اور د سکروتی په شان را خرګند شي .

شیرخان تر دې ئایه خبرې وکړي او بیا خاموشه شو او د صاحب خان خخه بی ووښتل چې :
تا ولې زما د لبکر خلک و ژلې دی ؟ صاحب خان ورته په خواب کې وویل :

ګوره فربد خانه ! خلک تاته شیرخان وايی او زه تاته د شیرشاہ په نوم مخاطب یم . ما په ځنګل کې د ګیدرو بسکار کاوه ، په دې وخت ما او زما پلار چې له ماسره یو ئای و ، وکتل چې خو کسه و سله وال ټوانان د یوې معصومې نجلی عزت او عصمت تر پنسو لاندې کوي ، ما هغه نجلی و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژند ګلو وه ، هغه د رهتاس درا ځاه هرکشن لور شهزادګی ګنگا وه . شیرشاہ ! نجونې نایابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي د خپل پلار سره یو ئای د رهتاس درا ځاه هرکشن د شهزادګی ګنگا د خوندي ساتلو په خاطر مخته ورغلم . هغه و سله وال ټوانانو چې هغه بی پورته کپی وه او غوبنتل بی و بی تبنتو ، پرما او زما په پلار را کینبودل ، بد قسمتی سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوي ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګی ګنگا عصمت او عزت خوندي و ساته او هغه مې دهغه د پلار د پراو په لور سلامته واستوله . دهغې پلار هملته د بسکار د ئای سره نژدې پراو کپی دې . په همدي وخت کې ستا و سله وال ټوانانو زه محاصره کوم او ستاتر مخه بی راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدو مره وه . که چیرې د کومې معصومې نجلی عزت او عصمت خوندي ساتل ګناه وي نوزه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې بی را کوئ تیار یم :

صاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوبنتل کومه پريکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډيره ګوندې توګه هلتله را ورسيدل ، هغوي ډخپلوا آسونو خخه را کښته شول او په ډيره بېړه باندې را نژدې شول او د شیرشاہ خخه بی د خه ويلو له پاره اجازه و غوبنتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوي دواړو خخه یو کس چې عمر بی نسبتا زیات و د شیرخان سره نژدې کیناست او په ډير را ز سره بی ورته په غوبه کې وویل :

گوره شیرخان ! زه د کوچی قبیلی سرداریم . زمانوم فدایی خان دې ، دغه خ ، ان چې ستاتر مخه ولار دې ده گه نوم صاحب خان دې ، دا زما غلام دې . شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم رائی ؟ ده گه په دې خبره شیرخان تکان شانته و خور او ويی ویل :

هو ! زه خو ملک سکا په بنه پیژنم ، هغه زمونې کورنې غلام و ، بیا زما دپلارد سختیو په اساس هغه مونږ پرینښود او و لار . ده گه په دې خبره فدای خان سمدستی و ویل : واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنې غلام و او بیا ستاسې خخه و تنبتید نوماته راغې او د خپلودوا په زامنونو مقرب خان او صاحب خان سره یو ئای زما غلام شو . دا درې واړه پلار او زامن د ګیدرو په بنکار کې ډېر زیات ماهر دې ، د هغه وخته چې دوې دلته راغلی نو زما په لاسته راورنه کې ډېر زیات زیادښت راغلی دې ، شیرشاہ ! دغه ئوان صاحب خان چې همدا او س ستاتر مخه ولار دې ده گه ملک سکا زوې دې ، او دغه ئوان چې له ماسره یو ئای دلته ستا درباره راغلې د هغه ورور مقرب خان نومېږي چې د صاحب خان مشرور رور دې .

د فدای خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ئایه را پورته شو او د مقرب خان سره یې ډېر بنه رو غږو وکړ او بیا فدای خان ورته وویل : شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم و سله وال ئوانان چې د صاحب خان په لاسو و ژل شوی دې ، هغوي هغه خلک و چې غوبنټل بې د رهناس د راجه هرکشن لور شهزاد ګې . ګنګا له ئانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو یې کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزاد ګې . ګنګا سره ډېره مینه لري او غواړۍ هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدېختي داده چې شهزاد ګې . ګنګا ترې نفرت او کرکه کوي . او صاحب خان نه خوبنېو ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وي يا دا چې صاحب خان يو غلام دې او هغه نه غواړۍ د یوه غلام سره یو ئای شپې سبا کړي .

تردې ئایه د خبرو وروسته فدایی خان خاموشه شو ، نو شیرشاہ هغه او مقرب خان نورهم د خپله ئانه سره را نزدې کړل . کله چې هغوي د شیرخان سره نزدې کینا ستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولار صاحب خان ته وویل :

صاحب خانه ! دا چې تا د رهناس د راجه هرکشن د لور شهزاد ګې . ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر و ژل دې ، په دې اړه به له تاخه پوبنټنه ګروزنه و نه شي . په اقدس ذات قسم خورم چې که چېرې د یوې نجلی د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې خخه لس وارې زیات کسان هم و ژلې واې نویبا به هم ما ستا په ذات باندې فخر او ویا پکاوه . واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کارله پاره و ژلې دې ، نو که هغوي ستاد لاسو خخه خوندی هم پاته شوې واې نوما به یې دلته سره تنو جدا کړي و . زه ډېر افسوس کوم چې ده ګه خونانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم و ژل شوې دې . ملک سکا زما د کورنې میراثي غلام و . زه ده گه په مړينه ډېر زیات غمزن شوې يم . او س زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړي . خو او سراته همدو مره ووایه چې ته یو ائې ګیدړې بنکارو ی او که په تورې و هلو او د تیغ و هلو په فن کې هم مهارت لري ؟

د شیرخان ددې پوبنټنې په ئواب کې صاحب خان تر ډېره وخته پوري په فکر کې ډوب و ، بیا یې خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یې وویل : گوره شیرشاہ ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نوزه تا ته ډاډ در کوم چې لکه خنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې بنکار کولې نوله دې وروسته به ستا د بمنان هم بنکار کوم . شیرشاہ ! زه نه پوهیږم چې ستا بنې او چې لورې ته خوک ناستدي نوکه چېرې ته یې را و پیژنې نوزه ده ګه نو خوچه ویل غواړم . ده گه په دې خبره د شیرشاہ په مخ او خیره کې د خوشحالی نبې نبناپې را و حلیدې او بیا یې وویل :

گوره صاحب خانه ! زمانی لوری ته زما زامن ناست دی او زما چپ لوری ته زما عسکری جنرالان ناست دی . ده گه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړي بی پورته کړه او په ډير جرئت سره بی وویل :

Shir Shah ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو تولو ته بلنه ورکوم چې دهغوي له ډلې خنځه چې هر خوک غواړي له ما سره درب او ضرب په فن کې مقابله وکړي ، نوکه چیرې ما دهغوي د هر یوه خنځه ماتې و خوره ، او ناکام شوم نو بیا به تول ژوند ستا په غلامي کې تیروم او که چیرې زه دهغوي په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوبنې وی ماته یې راکړه .

د صاحب خان ددي خبرو په اوريدو سره شيرخان تريوه وخته پوري هغه ته په توصيفي ستريگو سره وکتل او بيا يي په استفهاميه بنه خپلو زامنوته وکتل او ورته يي وویل: گورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کومه اندازه لګولي وه هغه بلکل سهی را ووتله، زه پوهېږم چې ستاسو خخه یو هم د هغه سره د تیغ و هللو مقابله نه شئ کولي. خو تر هغو چې زما د سالارانو پوري اړوندہ ده نو په دې وخت کې هیبت خان نيازې تربولو ستريغ و هونکې او څواکمن انګيرل کېږي، د دې ترڅنګ برهم جيت هم ددې دعوا لري او وايې چې په دې فن کې هغه ته، د هغه کوم دوييمکړې نه تر ستريگو کېږي. زه فکر کوم چې د دوړو خخه به یوې د صاحب خان په مقابله کې ازمینېښت کوم، د شيرشاه ددې وړاندېز په اړه د هغه زوي عادل خان په خنداکې وویل چې:

دروندہ پلاره ! ماته خودا صاحب خان د خپل ورور په خیر بنکاري. په دي اساس زه نه غواړم چې د هغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خودا چې ته غواړي هغه د برهم جیت او يا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي ، نو د راته ډیره سهی بنکاري ، هسي خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان خڅه ډير مشردې ، لبوتر لړه دوه هو مره تو پیر به یې موجود وي ، او برهم جیت هم همدا سې درو اخله. په هر صورت و به ګورو چې صاحب خان د دې دواړو په مقابله کې خه ډول را خرگندېږي ، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. د هغه په دي خبره شیرشاپه ډيره مينه د خپل ټوي عادل خان په لور وکتل او ور خڅه یې و پونتيل چې خه ډول مشوره؟ عادل خان ورته وویل :

دورو نده پلاره ! زما په آند زمون په تولو سالارانو کې هيبيت خان د جسماني او فزييکي اړخه ډير توانمند تر ستر ګو کيږي . نو په دې خاطر د همدي هيبيت خان نيازې څواک او فن د صاحب خان په مقابل کې و از مايه . تر خنگ بې برهم جيit د توري و هلو او د تيغ و هلو په فن کې دير عيار او چالاکه ګهيل کيږي ، نود توري و هلو له پاره د صاحب خان سره برهم جيit را مخته کړه . شير خان د هغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته يې وویل چې همدا سې به وکړو .

ددې پېرىكىپې وروستە شىرخان خپل سالاران ھريو ھىبىت خان نيازى او بىرھم جىت را وېلل. دوا پەدشىرخان مخې تە را غىل او ودرىيەل ، شىرخان اول د ھىبىت خان نيازى لورى تە وكتل او ورتە بىي ووپىل:

هیبت خانه! خپله و سله دی لری کړه، او په سرا او بازو ګانو دی چې کوم او سپنیز خولونه ترلی هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان د حکم سره سم خپل ټول جنگی سامان له خانه لری کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور و رشہ او د هغه سره د خپل جسماني ټواک مقابله و کړه. تر خنگ یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه ! ما ستا سره د مقابلي له پاره خپل دوه کسه سالاران تاکلي دي ، چې د یوه نوم هيبت خان دي او د بل نوم برهم جيit. هيبت خان به له تاسره د جسماني ټواک مقابله کوي ، په دي مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمال یوري ، او بیا به د تیغ و هلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهيم جيit له تاسره کوي ، اياتاته زمادا خبره قبوله ده ؟ د هغه په دي خبره صاحب خان وویل چې : شيرشاہ ! ته حاکم یې او ستا هره پريکړه ماته د منلو ورده . او زه هيله کوم چې زه به ستاد هيلو مطابق عمل و کرم . ددي خبرې سره سم شيرخان هيبت خان نيازې را مخته کر او د مقابلي د یېليلدو حکم یې وکر .

هیبت خان د ھیرو او چتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نزدی شو نو و درید ، بیا بی په یو ھول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته بی وویل : اې د لیوانو او گیدرو بنکار کونکیه ! واوره ! تا خه فکر کړې چې ته به د لته زماد اقا شیر خان په وړاندې زما سره مقابله و کړې . تاخو په ھنګلونو کې د لیوانو او گیدرو بنکار کاوه او همغه درته گتندوې و د انسانانو بنکار کول ستا په وس کې ندی . ته یو کوچې بنجارة بی . ستاد تیغ و هللو او دا ھول مقابلو سره خه کار دې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ئواب ورکړ او ورته را غږګ شو .

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو گذار را کړه او بیا ووینه چې پای به بی خه وي ? د هغه په پایلو کې به زه تاته و بنايم چې د گیدرو او لیوانو د بنکار کولو ترڅنګ زه خپل مقابله لوري هم بنکار کولې شم . کله چې ته ماسره په تکر کې شې نو د هغې نه خو لمحي وروسته به د ناست پاست خلک ووینی چې زه خنګه ستاد ذهن کو خې د ژړا او ستاد زړه تندې جزيرې د چفو او واویلاو په زخمونو ھ کوم هیبت خانه واوره ! ماد یوه غلام او کوچې بنجارة په خیر په خپل ژوند کې تراوسه تیاره دروازې ترشا تکولې . خونن به ستا بدنه تکوم ، اوستا عزت به د خاورو سره خاورې کرم ، اوستاد ساګانو شاهراه به ورانه و یجاره کرم ، مخته راشه او ماته گذار را کړه ، بیا به زه تا ته خپل ئان درون بنايم . بیا به د هغه ټول خلک ووینی چې د مقابله په دې ڈګر کې ڈليل خوک دې او فاتح خوک .

هیبت خان او بنت را او بنت او بیارا مخته شو او خپل بنسې لاس بی پورته کړ او غښتل بی چې صاحب خان ته یو درون گذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ئای باندې ارام ولاړو . خنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او د هیبت خان په سوک بی سوک ورکړ ، کله چې د دواړو لاسونه په پوره سختی یو دبل سره په هوا کې تکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو راتاو شو په د اسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتیب دوہ درې ھلې هیبت خان خپل بنسې لاس پورته کړ او هڅه بی و کړه چې صاحب خان باندې گذار و کړي خو صاحب خان هر ھل د هغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه . د دې وروسته صاحب خان دفاع پرینښوده او د یوې بې روحة او بې حرکته ستني په خیر و درید . د هغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې بی د رې خلور درانه گذارونه د صاحب خان په او برو ، غاره او سینې باندې وورول . صاحب خان دا ټول گذارونه په ھیر صبر او زغم سره واختسل ، خو کله چې د صاحب خان له لوري کوم عکس العمل را خرگند نه شونو بیا هیبت خان په خپل ئای لړخه اندې بنسې شاته شو ، په همدې وخت کې بی هیبت خان ته وویل :

گوره هیبت خانه ! د اسې برینښې چې ستا په ضرب کې کوم خواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یو کوچې او بنجارة یم خود هغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ھنګلې ھناورو بنکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کینښود او دا اندازه مې و کړه چې ته به د ھنګلې ھناورو په خیر پر ما حمله و کړې او ماته به ستاتر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زماتر مخه د مېږي او پسې په خیر ثابت شوې ، تا ماته خلور پنځه درانه گذارونه را کړل خو تا وکتل چې ما د هیڅ ھول تکلیف او اذیت خرگندونه هم و نه کړه . د دې نه دا ثابت پېږي چې چې ستا په سوک کې ، ستا په گذار کې هیڅ ھول روح نه شته . زه به تاته د ضرب ورکولو یو ھ نمونه و بنايم ، د دې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان د غارې لاندې په یوھ قوى سوک وواهه ، د هیبت خان پنسې په زمکه ولړ زیدې او پرمخ په زمکه پريوت .

د اسې برینښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وي ، هغه په ھیره بېړه ورمهخته شو او هیبت خان بی د رې خلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د دروند بار لاندې او بنسې په خیر د درد او تکلیف خخه بېړې و هلې . بیا صاحب خان هغه د وینښانو خخه و نیو ، را پورته بی کړ او خو چېږي بی په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ھل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پرمخ را پريوت .

صاحب خان يو چل بيا په توپاني توگه ور مختنه شو ، بيا بى د وينستانو خخه و نيو او په يوه تکان سره بى هييت خان د زمکي خخه را پورته کر ، يolas بى د هغه په ختت کي او بل بى د هغه په پنسو کي ورکر او بيا بى په دوا رو لاسو پورته کر او په هوا کي بى رازورند کر ، تره بيره پوري بى په فضا کي د گول دايري په شكل کي و خراوه او بيا بى هغه د ڈيرې بى وسى په حال کي د شيرخان په پنسو کي ور و غور خواه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شيرخان ته مخ کر او ورته بى وویل : زه د ځنګلې ځناورو بشکارکونکي غلام يم خود هييت خان په خير امير انسان زما يو گذار هم و نه شو زغملاي . کله چې دا هييت خان میدان ته مقابلي له پاره راغې نوزه د هغه دنوم خخه و ويريدم او فکر مې کاوه چې د هغه تر مخه به ما ته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي . مګر دا خوبلکل د خاورو او موم په خير ثابت شو ، ما هغه ته خو گذارونه ورکړل خودې ظالم خپله دفاع هم و نه شوه کړاې ، خرگنده نه ده چې دا څه ډول هييت خان دي چې د هغه په ضرب کي نه جوش شته ، نه ولوله او نه ټواک او نه قوت.

صاحب خان ددي خبرو په اوريدو سره شيرشاه په خپل ځاي باندي ناست او تره بيره پوري په خندا شين و ، تر ځنګ بى په ډيره مشفقاته توګه د صاحب خان په لور و کتل او بيا بى ورته وویل :

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډير زيات ټواک او قوت خاوند دي ، خو ما وکتل چې دا ستاتر مخدہ وزې په خير کمزوري شو . ددي خخه زه په دې ورسيدم چې صاحب خانه ته د هيپ خان نه هم پورته هييت خان بى . تا هييت خان مغلوب کړ او دا دې ونسوله چې ته ډير ستر او عظيم بى . په لاشريک خداې مې سو ګند چې تا د هييت خان په و هلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالاري ور پتیا لري .

په ټواک کي ورته صاحب خان وویل : شيرشاه ! زه ستا ددي خبرو شکريه ادا کوم ، تراوسه خو مقابله نيمایي شوي ده ، د هييت خان سره خو زما مقابله یواحې جسمی مقابله وه او هيچ ډول وسله په کې نه استعمال يده ، او س به زه ستا ددویم جرنيل برهم جيت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته راښکته شي ، زه به د هغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تيغ و هلو مقابله وي . د صاحب خان په دې خبرو باندي شيرشاه خپل سالار برهم جيت را وباله ، برهم جيت سمدستي را پورته شو اود شيرخان مخې ته راغې او ودرید . په همدي وخت کې شيرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بيا بى ورته وویل :

صاحب خانه ! هييت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پايلو ته رسيدلې يم چې تا د خپل لښکر اعلي سالار و تاکم ، ګوره ! او س په سر باندي خول ، په جسم باندي ډال او په او برو باندي د او سپني خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګي سامانونه دې چې برهم جيت هم په خان اچولي دي . تر خوته د هغه سر د تيغ و هلو مقابله و کړاې شي . مادا ټول هر خه ستاله پاره را غونبشي دي .

د هغه په دې خبره صاحب خان سمدستي وویل :

درونده شيرشاه ! ماته د دا ټول جنګي سامانونه درا غونبستلو هيچ اړتیانه وه ، زه به د دې برهم جيت سره په همدي حالت کي ، لکه ځنګه چې يم ، د تيغ و هلو مقابله کوم . زما توره او زما ډال همدا او س د میدان په منځ کې پراته دې ، اجازه را کړئ چې هغه د هغه خايه را واخلم او د برهم جيت مقابلي ته راشم . د صاحب خان ددې ټواک په اړه شيرخان لبوخه فکرو کړ او بيا بى خپل سالار برهم جيت ته وویل : برهم جيته ! ته هم خپل ټول جنګي لباس له خانه بښکته کړه . او د صاحب خان په خير یواحې خپله توره او ډال له خانه سره و ساته . د هغه په دې خبره برهم جيت سمدستي متحرک شو او په خپل ځان اچولي ټول شيان بى له خانه لري او هيسته واچول . هغه د خپل لو لاسو خخه او سپنيزې لاس پتونې او د او برو خخه او سپنيز خولونه هم لري کړل . بيا شيرخان دوا رو ته د میدان منځته د ور تللو او هلته د تيغ و هلو مقابلي د پيلولو حکم و کړ .

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دوا رو صاحب خان او برهم جیت په یوه تکان سره خپلی توری د تیکو را وویستلي ، او خپل دالونه يي سنبال کرل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوакې خوئوله او د صاحب خان خنگ ته راغې او ورته يي وویل:
گوره صاحب خانه ! ته ترا او سه پورې ھوان يي او درته د تجربې ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسماني ھواک کې هیبت خان ته په ڏيره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ و هل یواحې د ھواک او قوت لو به نه ده ، هغه ته د یري تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته ترا او سه پورې په ڏې کار کې خام معلومېږي ، ټکه چې تا ترا او سه پورې یواحې د گیدرو او لیوانو بسکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په ډې لنه زوند کې ددې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې . د هغه په ډې خبرو باندي صاحب خان ورته وویل:

گوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچې قبیلې د غلام په خیر په ځنګلونو کې یواحې د گیدرو او لیوانو بسکار کړې وي ، خو گوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوې لیوه په خیرو ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړنو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د گیدرې په خیر دې ، ستا ماتول ماته ډې اسانه دې . په کومه غلطه انګیرنه کې خان مه ور غور ھو ، چې ته ڏير پوه تیغ وھونکې يي . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په ډې خبرو باندي بیزارې و بنووله او ورته يي وویلې :

گوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوبتنې او ارمانونه کونډوې ، ولې خپل ئان د روح او بدن په اختلاف کې ور اچوې ، کله چې زه درباندي حمله و کړم نو ته به خپل ئان د سوزیدلې شپې د خوبونو په خیر درویزه محسوس کړې . ته ترا او سه پورې ھوان يي او تر او سه د وخت د گودو لمحو کې په امصالګانو باندي روان يي . نو په ډې اساس دا مقابله په ډې احتیاط سره وکړه ټکه د تیغ و هلوفن ده رچا په وس کې نه او نه پري هري سري پوهيدې شي . د هغه په ډې خبره صاحب خان سمدستې وویل :

گوره برهم جیته ! دا به وخت و واي چې خوک د تجربو په امصالګانو باندي مخته ئي . هسي خوزه تاته ډاه در کوم چې کله چې زما او ستا تر منځ تکروشى نو زه به ستاد تجربو په تولو لمحو کې زه رور ګډه کرم . تا چې د موسمونو په یخوالې کې د پخوالې کوم زور خادر له خانه راتاو کړې دې زه به هغه خادر له تانه را پري باس . گوره برهم جیته ! هغه خه چې زه يي درته وايم ، هغه درته په عملی توګه بنايم ، که خه هم هغه زما له پاره زماد وجود ، زماد روح او زماد ژوند په قیمت تمام شي . او س نو ھنده مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر خودا مقابله پيل شي ، د هغه به ډې خبره برهم جیت سمدستې را مخته شو او په صاحب خان باندي يي د خپلی تورې ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ڏيره اسانۍ سره په خپل ډال سره تم کړ ، تر لبه وخته پورې دوا رو په سوکه توګه يو په بل باندي پر غلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والي دا لو به ختمه کړ او د برق په خیر او په ڏيره ګوندي توګه يي په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندي حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خوپا هغه د صاحب خان د تیزو او ګونديو حملو تر فشار لاندي راغې او خان يي بې وسه محسوساوه ، برهم جیت او س د صاحب خان د تیزو حملې لاندي د زغم د نه را اولو په اساس شاته تګ پيل کړې .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ئان يي بې مثاله تیغ وھونکې ګانه ، او س يي ڏيره ستومانтиيا احساسوله ، د هغه د ظاهري حالت خخه هم دا راخګندیده چې د هغه کيافيټ او س دا ور سره د اينسول شوو او بود پوکنيو په خير ګر زيدلې دې . تره ډيره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شاته ټګ کې ټغلاو ، ان تر دې چې هغه دا اندازه وکړه چې او س نو برهم جیت د سرنه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوي دې . برهم جیت خو څله هڅه وکړه چې خپل ئان د دفاع خخه وکابې او په جاريست لاس پورې کړې اولکه خنگه چې صاحب خان هغه د میدان خخه په شاته ټغلو لو کې مجبور کړې و په همدي توګه هغه هم د

صاحب خان سره و کپی خو د صاحب خان په حملو کې دومره تیزوالي، دومره څواکمني او دومره پوخوالې و چې د برم جیت هره هخه بې د ناکامۍ سره مخ کوله،

دلبوخه مقابلي و روسته صاحب خان په زوره د اللہ اکبر د تکبیر غرب پورته کړ او برم جیت ته يې وویل: برم جیت هره هخه او س تاته خپل رنګ در ونسایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله بنې پښه د زمکې خخه پورته کړ او په چې پښه باندي را و خرخید او یو خل بیا بې د تکبیر او از پورته کړ او خپله توره يې په برم جیت باندي را پرینسونه، برم جیت غونبتل د هغه د توري گذار په خپله توره باندي تم کپی خود هغه توره د یوه گذار سره دوه توقي شوه، یواحې د توري لاستې د یوې و پې توقي سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدي وخت کې صاحب خان د فاتح په خير و خندل او بیا بې برم جیت ته وویل:

برهم جیت هه! زمانوم صاحب خان دي، که خه هم زه د کوچې قبيلي د سردار غلام يم او ما په تیرو وختو کې د ګيدرو او ليوانو بسکار کپې دې خو بايد تاته دا هم دا ګيزه کرم چې زما توره نه یواحې انساني جسم بلکه او سپنه هم دوه توقي کوي، برم جیت د خپلې ماتې، د خپل ڈلت او د خپلې توري د دوه توقي کيدو و روسته دير زيات خجله او شرمنده شانته شوې و. بیا بې د هغه ماتې شوې توري لاستې هم وغورخاوه او تیت سر خپل ئای ته راستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ئایه را پورته شو، مخته راغې او صاحب خان يې په غېړ کې و نيو، د هغه تندې يې بشکل کړ او بیا بې ورته په ډير پلنی شفقت سره وویل: صاحب خانه! هغه وخت چې تا هييت خان د خپل قوت او خواک په خرگندولو سره مات کړنو په هماغه وخت کې ماته د خپل لښکر سالار تاکلې وي، او او س چې تا برم جیت په ډيره اسانه توګه د تیغ و هلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه توقي کړه نو او س مې ته د خپل زوې په خير و منلي، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلى سالار په خير دنده تر سره کوي او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لري. وايه! د هغه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه؟ د هغه په دې خبره تري صاحب خان په ډيره عاجزی سره شکريه و کړه او ورته يې وویل:

شیرشاہ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې يو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې، زما په خير یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولاي چې زه به په خنګل کې ګيدرې او ليوان بسکار کوم او بیا به د کوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوچ سپه سالار ګرヘル. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کپې نو د هغې له پاره زه ستا ډير زيات شکر کونکې يم. شیرخان ورته وویل: ګوره صاحب خانه! زه له تاسره یو ئای ستا و رور مقرب خان هم په خپل فوچ کې راشاملوم، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوچ کې دنده تر سره کوي، زه ډاډ من يم چې هغه به هم ستا په خير په توره و هلو کې همدا سې تورزن وي. صاحب خانه! او س به د فوچ د سپه سالار په خير ستاخيمه زما د خيمی ترڅنګ درېږي او هغه عزت، وقار، د بدبه او جلال چې زما زامنونه په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به و روسته له دې تاته هم در په برخه وي. زه همدا او س تاته د خپلې خيمی ترڅنګ د خيمی د درولو انتظام کوم تر خو ته په هغې کې قیام او ارام و کپې، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاہ! زما محترمه! ايا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړ شم او د خپلې کوچې قبيلي خخه خپل سامان له خانه سره را ورم. شیرخان ورته وویلې: هو! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بيرته را ستنيږي. بیا شیرخان د کوچې قبيلي سردار فداې خان ته وکتل او ور خخه بې و پونبتل:

ګوره فداې خانه! ته د کوچيانو د قبيلي سردار يې او صاحب خان او مقرب خان هم له تاسره په دې قبيلي کې د غلامانو په خير ژوند کوي، یعنې دا دواړه ستاغلامان دې، او س وواړه چې تهدوې د خومره قيمت په مقابل کې ازادوې، د هغه د خبرې په ټواب کې فداې خان په ډير ادب او احترام سره وویل:

هغه کرم او عنایت چې تا په دی دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کېږي، گوره شیرخانه! دوې دواړه زما غلامان وو اوماته د هغوي دپلار ملک سکاد مړینې په اړه ډير درد را رسیدلې دې، خود ګیدرو او لیوانو په بنکار کولو کې دوې درې وارو پلار او زامنوا ماته د مرد شتمنۍ را کړې ده چې دوې لا د خوا خخه د خپلې ازادي قیمت ادا کړې دې، نو په دې خاطر د هغوي د ازادې له پاره زه هیڅ هم نه غواړم. زه دا دواړه ورونه د همدا او سه ازادوم، ترڅو هغوي ستا په لنېکر کې د سالارنو په خیر کار و کړي. د هغه په ټواب باندې شیرخان د هغه ډيره شکريه و کړه او بیا صاحب خان، فدايی خان او مقرب خان درې واره شاته شول.

دلبوخه واتن و هلو و روسته فدايی خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته بې وویل:

صاحب خانه زويه! ماته په دې اړه هیڅ معلومات نه و چې ته د شیرشاہ کسانو نیولې بې د شیرشاہ دربار ته را اوږي بې. ماته خودا خبر د ره تاس راجه هرکشن را لېږلې و او تر خنګ بې دا هم را ته ویلی و چې زه ستا ساتنه و کرم او د شیرخان خخه دې خلاص کړم. کیدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزاد ګې، ګنګا عزت او عصمت خوندي ساتلي وی. خود لته په راتلو سره، زويه، یو ستر انقلاب راغې. دلته چې د مقابلي په وخت کې تا د خپل ټواک، قوت او فن کومه مظاهره و کړه، نو زويه، ته همغې د زمکې خخه اسمان ته پورته کړې، زه تا ته د شیرخان د فوچ د سپه سالاري او د هغه د زوې کيدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وايم، صاحب خانه! زما زويه! هغه وخت چې د ره تاس راجه هرکشن ماته پیغام را ولیږه چې ستا په تعقیب پسې راشم نو هغه د اپیغام هم را لېږلې و چې کله چې د شیرخان خخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووايې چې له ماسره خامخا یو خل و ویني، راجه هرکشن لا ترا او سه هملته پړاو کړې دې، په دې خاطر ته د هرڅه لمړۍ دراجه هرکشن د پړاو په لور و لار پش، او بیا کله چې د هغه خایه فارغ شوې نوبیا د قبیلې په لور راستون شه، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي، بیا ته د خپل و رور سره یو خایې بېرته د شیرخان پړ او ته راستون شه. صاحب خان د هغه د دې خبرې سره اتفاق و کړ او بیا درې واره په خپلو خپلوا آسونو باندې سواره شول او په ډيره ګړندي توګه بې د خپلوا خایو په لور و ځغلول.

5

په ګړندي توګه د خپل آس د راخغلولو لړه شیبه و روسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسید. د هغه پړاو د کرم ناسه او سون ددریابونو تر منځ په یوې غرنې لپې کې پروت و. هغه خایې کې ګنډنګلونه و او دا دواړه دریابونه د ګنګا د دریاب معاونین ګرزيډلې و د پړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ئغلاوه او نیغ د راجه هرکشن محل شکله خیمی ته ورسید.

د خپله آسه را بښکته شو او هلتله ولاړ ساتونکې ته بې وویل: زه راجه را بلې یم، کیدې شی تا ته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وویل: چې که خه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شي. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بندیز نه شته. صاحب خان د هغه شکريه ادا کړه او بیا خیمی ته دننه ورنتوت، هغه و کتل چې په مخامن کوټه کې پخپله راجه هرکشن او د هغه لور شهزاد ګې ګنګا هلتنه ناست دي او په خپلوا منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي، خنګه چې صاحب خان هلتنه ورنتوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې و ګرخاوه او بیا د هغه خایې پورته شو هه او په ډيره غصه او بیزاری سره د هغه خا به وو ته او د خیمی بلې خونې ته و لاره.

راجه هرکشن د خپلې لور په دې کرغیزون حركت سره ډير په فکر کې ولويد خو خپل خان بې سره کنترول کړ او د خپل لاس په اشارې سره بې صاحب خان ته د کیناستو خایې ئیگې ورښود او ورته بې وویل: صاحب خانه، رائے کینه. ته ولې ولاړې. ما خو فدايی خان ته پیغام و راستولي و چې تارا ته ضرور را ولیږي، او سوايې کله چې ته د شیرخان عسکرو و نیولې نو خه ډول سلوک بې د رسه و کړ. په ټواب کې ورته صاحب خان په خندا نه خوله وویل:

گوره راجه ! کیدی شی تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلتنه په ځنګل کې ما د شیرشاھ سورې د خو و سله والو ټوانانو څخه ستاد لور شهزادگی ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، ده ګه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمدستې ده ګه خبره پرې کړه او ورته يې وویل چې : گوره صاحب خانه ! زما زويه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلي دې او د هغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندې یورې ، که چيرې ته د لته زما ځای ته را رسیدلې واې نو په ډاډ منه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې . او سراته ووایه چې هغوي له تاسره خه ډول سلوک وکړ .

صاحب خان ورته په خندا کې وویل :

گوره راجه : کله يې چې زه د شیرخان درباره وروستلم ، نوه ګه زما سره ډیر زیات د انصافه کارواخت ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ټوانانو څخه د یوې معصومې نجلې عزت او عصمت خوندي ساتلي دې . بیا هغه زه د خپل دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم د هغوي نومونه هیبت خان نیازی او برهم جیت وو . د هیبت خان نیازی سره ما د جسمی قوت د ازمایلو مقابله در لوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانی سره لاندې کړ . کله چې ما د هیبت خان څخه د جسماني ټواک د ازمینېت مقابله و ګتلې نو شیرخان زه د خپل فوچ سالار و تاکلم ، خو کله مې چې ده ګه دبل سالار برهم جیت څخه د تیغ و هلو مقابله هم و ګتلې نو شیرخان ماته د خپل زویولی خطاب هم را کړ . او س نوزه د شیرخان د زویولی تر ځنګ ده ګه د فوچ سپه سالار هم یم ، ده ګه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر خود خپل کوچې قبیلې څخه خپل سامان را تول کړم او بیرته را ستون شم . درا ستنيدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې او سیېرم . په لاره کې را ته زمونږد قبیلې مشرف دای خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللي یم ، ما فکرو کړ چې کیدې شې له ما سره کوم کار ولري ، ده ګه په دې خبره راجه هرکشن د خپله ځایه را پورته شو او او صاحب خان ته يې وویل چې ته د لته لړو کينه زه سمدستې بیرته را ستنيروم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور توت چې لړه مخته ورته شهزادگی ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او د هغه د لور شهزادگی ګنګا تر منځ هلتنه په خونه کي کيدلې نو صاحب خان په ډیره بنه توګه او رسیدلې ، په دې خاطر صاحب خان هملته غلي ناست و او هڅه يې کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادگی ګنګا ته وویلې :

ګنګا لوري ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغېره سلوک او بد و الفاظود استعمال په خاطر بښه وغواړي ، هغه پر تا ډیر احسان کړي دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یوی خوندي ساتلي ده هغه ستا ژوند او ستاد عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې . گوره لوري ! صاحب خان همدا او س د لته زمونږد په خيمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا او س د خپل ناوره سلوک په اړه ، بښه و غواړي . د خپل پلار په دې خبرو باندې شهزادگی پوزه تروه کړ او په ډير قهر او غصب سره يې ورته وویل :

پلار جانه ! ته غواړي زه د هغه صاحب خان په خير د یوه مسلمان ، لالچي ، بنجاري څخه د خپلې روېي او سلوک په اړه بښه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادگی یم او هغه یو معمولې بسکاري ، هغه هم د ګیدرو او لیوانو بسکاري ، ذليله او پست انسان دې . زه به ولې د هغه څخه بښه غواړم ، هغه د یوه ذليله تیت ذات انسان دې او د پورته ذات د خاوندانو سره نه بنايې چې د ذليله او تیت ذات د خلکو څخه بښه وغواړي ، ده ګه په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمدستې غبرګون وښود او ورته يې وویل :

گوره لورجانې ! د هرم مونږته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا بسوونه کوي چې په انسانانو کې دې بسکته او پورته ذات وجود ولري ، دا توله لړي هغه برهمنو د خپلو ګټوله پاره جوړه کړې ده . د هرم مونږته ددې اجازه نه راکوي ، لوري . لورجانې ! هغه ستا

پت ، ابرو او عزت ساتلي دې او تا ور سره ھير نا غيري او ناجاره سلوک كري دي ، ولې دې په خپله خپل ئان هغه ته مجرم ثابت كري .
دھغه په دې خبره شهزادگي گنگا يو خل بيا وويل:

پلارجانه ! ته ما ته دھغه سره د نامناسبه سلوک په اره ، د هغه خخه د بىنىي د غوبنتلو له پاره اصرار كوي ، خو هغه به سبا بىدا هم درته ووايى چې زه د شهزادگي گنگا سره مينه كوم ، بىا به ته را ته داهم وايى چې او س زه دھغه وينخه و گرئم او ت يول عمر دھغه خدمتگاره شم ، زه بې هيختكله هم داسې و نه كرم ، مونبپه هغوي باندي د پخوا خخه ھير زيات احسانات كري دي ، هغه دلتنه د گيدرو پوستكىي راوري او مونبودھغى دخوبنى قيمت ورکوو ، هيختكله موهم دھغوي سره بدديانتي او ناروا سلوک نه دې كري ، په دې خاطر مونبپرھغى احسان كري دي او هغه همغه زمونبپرور كرل شوي مال او شتمنيو باندى مزى چرچى كوي ، په دې خاطربه زه هيختكله هم دھغه خخه بىنىه و نه غوارم . دھغى په دې خبره راجه هركشن وويل:

گوره لوري ! كه چيرې د شيرخان عسکرو ته پورته كري وي او له ئانه سره يى ورې وي ، او ته بى بې عزته او بې عصمه كري وي نو فكر و كې چې ستا دپلار ، ستا د كورنى او ستا درياست له پاره به خه پاته شوي و ، زه خو ايم چې هغه ستا محسن ، مربى او ساتندوى دي ، دھغه خخه بىنىه وغواره . دخپل پلار په دې اصرار سره گنگا تنگه شوه او وىي ويل ، ته همدلتنه او سه زه بە دھغه سره خپل حساب خلاص كرم ، بىا گنگا د خپلى خيمى خخه د نقدى پيسو يوه كخوره را واحسته او هغه خونى ته ورغلە چېرې چې صاحب خان ناست و . هغى دا دپيسو كخوره د صاحب خان په غير كې وراچولە او بىا بى په ھيره كركە او نفترت سره ورتە وويل : گوره د گيدرو بنكار كونكى او دھغۇ خخە پوستكىي و يىستونكىيە او د كوچى قىيلې د تىيت ذات غلامە ! دا چې تا د شيرخان دوسلە والو ئوانانو خخە زماعزت او ابرو ساتلي ده دادھغى معاوضه او انعام دي ، درواخلە .

د شهزادگي گنگا دې خبرو خخه صاحب خان ھير نا ارامە شو په ھيره غصە او قهر سره را پاخيد او د نقدى پيسو هغه كخوره چې خو لحظى مخكى گنگا د هغه په غير كې وراچولي وە ، را واحسته په زوره يى د گنگا په خولە ور ويشتلە . گنگا هيختكله هم د صاحب خان خخه د داسې سلوک هيلە نه درلوده . دھغى رنگ تك ژير شوي و . په زمكە پرته د پيسو كخوره يى را پورته كړه او بىا بى غوبنتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانى او نا غيري و كري چې په همدى وخت كې راجه هركشن خونى ته رانتوت او گنگا ته يى وويلي : گوره لور جانى ! ته ولاړ د شه ، او س به زه د صاحب خان سره خبې و كرم . گنگا په ڈير و درنو پېښو سره هغه بلې خونى ته بيرته ستنه شوه ، خو راجه هركشن د صاحب خان سره هملته كيناست او د شهزادگي د ناروا سلوک په اره يى ترى بىنىه و غوبنتلە ، وروسته يى بىا په ھيره رازدانه توګه د صاحب خان سره خبې پيل كري ، تر ڈيره پورې دواړه هملته خانته يو ئاي ناست و ، بىا صاحب خان ترى را ووت او ولاړ .

٢

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هركشن د خپله ئاييه پورته شو او هغه خونى ته ولاړ چې شهزادگي گنگا په كې لا تراوسه پوري د غصې نه تکه سره ولاړ وو . هركشن ورتە را نزدې شو او په ھيره مينه او محبت سره يى گنگا له خپله ئانه سره را و نغارله ، او بىا بى په خپل پلرنى شفقت سره ورتە وويل :

گنگا لوري ! گوره ، ته خپله غصە هيسته و غورزوه ، ما ستا په اړه يوه ڈيره ستره پريکړه كري ده ، دھغه په دې خبره گنگا خپل پلار ته وکتل او ور خخه بىي و پونبنتل چې : پلار جانه ، خه ڈول پريکړه ؟ هركشن ورتە وويل : گوره لوري دې ئاييه د تللو وروسته زه غوارم ستا د سوئمبر انتظام و كرم ، او په ھيره غير معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جور و م ، هر هغه خوک چې په سوئمبر كې بريالي شول نو

د هغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاو خوا د ریاستونو شهزادگان هم را بلم او د خپل ریاست عام جنگجویانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غړکوم، ایا زما دا وړاندیز ستاله پاره د منلو وړدې؟
د خپل پلار هرکشن ددي وړاندیز خخه شهزادگی ګنګا خوشحاله شوه، او په نړۍ شانته خندا کې بی وویل: پلار جانه! زه ستا ددي
وړاندیز سره متفقه یم، هر هغه خوک چې په دې سوئمبر کې بریالې شي نوزه به هغه د خپل ژوند په ملګر توب باندې په ويای سره خپل
کوم. د شهزادگی ددي ټواب په اوریدو سره راجه هرکشن ډير زیات خوشحاله شو. او بیا بی وویل: اوس نو لورجانی ته ارام وکړه، زه
په پړ او کې قدم ووهم، د همدي خبرې سره سم هرکشن د خیمي خخه بیرون ووت،
دبله اړخه صاحب خان د هرکشن د خیمي خخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچیانی قبیلې ته راغې، د هغه ئایه بی خپل ټول
سامانونه را ټول کړل، او د خپل ورور مقرب خان سره یو خایې د هغه ئایه را ووت او په تلپاتې توګه د شیرخان لښکر ته راستون شو او
په لښکر کې بی د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پیل کړل.

7

شیرخان یعنې شیرشاہ سوری چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه د دریابونو تر منځ د خپل لښکر سره یو خایې پړ او کړې و، هغه په
ډيره اندیښنه کې ناست او د همایون د فوئونو د راتلو انتظارې کاوه. همایون هم د خپل یو ستر لښکر سره د شیرشاہ سورې د خپلوله
پاره را روان و او غونبنتل بی چې په هر صورت چې شونې وی د شیرشاہ سوری خخه د بهار سیمه بیرته په خپله ولکه کې واخلي، خو په
دې وخت کې یو ډير ستر او بې مثاله انقلاب راغې، چې د همدي بدلون له مخې همایون د شیرشاہ سوری په لور د راتللو پريکړه بدله
کړه او د اګري په لور و ګرځید.

هغه د خو تیرو کلونورا ټاهیسې په همدي توګه غونبنتل په ګجرات کې د بهادرشاہ مغل حکومت ړنګ کړي او غونبنتل بی رینې بی په
هندوستان کې له بیئه و کارې، هغه ددې کار له پاره عجیب او غریب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاہ د ګجرات په تخت باندې د
۱۵۲۲ ز کال راهیسې ناست او لمړی هندوستانی حکمران و چې د با بر د پانی پت او کنوه په جنگونو کې بی د حرب د فنونو استعمال
زده کړي و.

بیا هغه د خپل ټواک د زیادبنت له پاره د ترکانو او مغلو په خیر یو منظم فوچ جوړ او هغه بی په ډيرې خطرناکې توپخانې باندې سنبل
کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطینې خخه د ترکانو په لاسو جوړشوي توپونه او د هغوي روژل شوې توپچیان را و غونبنتل، ددې خخه
علاوه بی د پرتگالیانو خخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاہ دې نوې منظم فوچ په خپلولو هندوستانی مخالفینو باندې برلاسې تر لاسه کړي و. د همدي نوې منظم جوړشوي فوئونو
په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې یو ډير ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاہ بابر او همایون خخه بی د مخته تللو
هڅې پیل کړي.

خود مره هوښيار و چې خپل دغه مقاصد بی د با بر او همایون خخه پت و ساتل، هغه د خپل سیاسی تدبر له لارې همایون ته همدو مره
څرګنده کړه چې هغه غواپې د مغلود واکمنې نه بیرون د خپل سلطنت پولې پراخه کړي.

کله چې همایون د شیرشاہ د خپلوله پاره د خپل فوچ سره دې لوري ته حرکت وکړن په همدي وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاہ
فرمان په جنوب کې د خاندیش نه تر اجننگر پورې د اطاعت وړو. په شمال کې د سیند د ارغون حکمران خلیج د پاراس خخه په ويړه
کې و. او د شرق په لور بی هم د با بر او همایون خخه لو به بايلودې وه. هغه د مالوہ او راجپوتانه به بیابانو او ټنګلو کې هم خپله سکه
چلوله.

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوبنیاره حکمران منگو خان چې په قادر خان باندې مشهور و، خپلې لوري ته را واروه، او په راجپوتانه کې بې د مختلفو راجا کانو تر منځ بغض، کينه او حسد ته وده ورکړه او د دې کار خخه بې پوره پوره ګتې پوره کړه.

په راجپوتانه کې يې د ناګور، او د اجمیر بانسواره، او دونګر پور پورې او د اللود عبود خخه تربوندي پورې او ان تر رنټه مبور پورې هیڅ د اسې حکمران نه و چې د بهادر شاه د حکم خخه مخالفت او یا سرغرونه وکړي.

د میواړ خپلواکی د بهادر شاه د جارحانه حملو تر مخه په زنگون شوې وه، د ۱۵۳۵ ز کال خخه مخته د ګجرات فاتح فوئونه د مالوه خخه تیرشول او هندیل کنډ پورې ورسیدل. لنډه خبره دا چې لکه خنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته با برته رانا سانګا ډیره خطرناکه ثابت شوند هغې خخه په لسکونو واره زیات د بهادر شاه د غنه نوې را توکیدلې فوئ د مغلود حواک له پاره ګواښن ګرخیدلې و. خو بیا هم همايون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادر شاه د غیر مسلمانو سره جنگونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پرمخ بیا یې. پخپله د مغلو پادشاهان د اسلام د دین یواحې نمایندګان ګنبل کيدل.

ددې تر خنګ کله چې همايون د شیر شاه سوری پر خلاف په حرکت راغې او د هغه د خپلو په فکر کې ډوب و نو بهادر شاه په چتور باندې حمله وکړه، حمله هغه وخت تر سره شوې چې همايون د شیر شاه په لور حرکت کړې و. نو بهادر شاه د همايون د نه موجودیت نه په ګتې اخستلو سره غونبتل چې د چتور ملکه کرم و تی چې د رانا سانګا کونډه وه او د مهارا جه بکرم جیت، چې په دې ورخو کې لابالغ شوې نه و، مورو و په خپله ولکه کې را پری او د خپل سلطنت پولې نورې هم و غھوی.

هغه وخت چې د ګجرات حواکونو په رانی کرم و تی باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همايون ته یو سفیر ورواستو، او د هغه خخه بې د کومک غونښنه وکړه، خو همايون په دې وخت کې هغه ته کوم دا د من حواب ورنه کړای شو، ځکه چې هغه په دې ورخو کې د شیر شاه سوری د خپلو له پاره هغه لوري ته روان و. او غونبتل بې چې په هر صورت چې شونی وی شیر شاه سوری د خپلې مخې لري کړي.

د بهادر شاه له پاره دا توپې پیښې دیرې ګتیورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادر شاه د مغلو د حکومت او حواک په مقابل کې دیر محتاط قدم اخست. همدا راز شیر خان هم و، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاہی رعب او ویره خپره شوې وه.

د چتور په رانی کرم و تی باندې د یړغل وروسته د ګجرات حاکم بهادر شاه خپل خو کسه سفیران د سوداګر و په لباس کې د شیر شاه سوری په لور ورو استول او هغه ته بې دا وړاندیز وکړ چې دواړه یو ځای شي او د مغلو د حکومت پر خلاف حمله وکړي، شیر شاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوئ دې د غرب له اړخه په اګرې او د هلی باندې حمله یوسې.

هغه سفیران چې د سوداګر و په لباس کې شیر شاه سوری ته ور لیږل شوې و نو بهادر شاه د همغوي په لاسو خه دیر رقم هم شیر شاه سوری ته ور لیږلې و. او هغه ته بې د خپل خان سره د رایو ځای کولو بلنه ورکړې وه

شیر شاه سوری دیر عقل خاوند او دوراندیشه حکمران و. هغه د بهادر شاه د سفیرانو خخه نقدی روپې و اخستلي خود نه ور تللو له پاره بې بهانه وکړه، او بیا خود اعام د ستور دې چې هغه خلک چې پیښې اخلى د هغو خلکو خخه چې ورکوی بې دیر عقلمند وی ځکه چې هغوي د نورو د جیبونو خخه پیښې را باسي او خپل جیب پرې د کوي.

په حقیقت کې په دې وخت کې شیر شاه سوری نه غونبتل د بهادر شاه د سیاست په دام کې و نښلي، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سینه وو هي، په اصل کې شیر شاه سوری د دا سې موقع او فرصت په لته کې و چې د بهادر شاه د دې حرکتونو په واسطه د همايون توجه هغه لوري ته شي او دې ته خه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جریان کې خپل فوئونه نور هم غښتلی کړي، په دې ترتیب حالات د شیر شاه سوری په حق کې بد لیدل را بد لیدل.

دګجرات پادشاه بهادرشاھ له یوه اړخه همایون ته قیمتی تحفی او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب بی هغه ته د هو که ورکوله، او د بله اړخه بی د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوچونه را تولول. شونې ده چې د هغه اراده به په چتور د حملې کولو وه، هغه وخت چې د چتور رانی کرم وتي د همایون خخه د کومک غوبنتنه کړي وه او د همایونه له اړخه ورته کوم دا من ځواب نه ور لاسه شوې، نود بهادرشاھ حوصله نوره هم زیاته شوې، نو په دې خاطر بی یو سالار تاتار خان د یوه ستر لبکر سره یو ځای د پنجاب په لور و لیږه، ترڅو هغه د پنجاب له لارې د مغلود حکومت مرکز ده هلی د بنار پر خلاف سنگرونه و نیسي،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په خیر ساده انسان چې دوست او د بنمن دواړو په اسانې سره غولولې شو، تراو سه پورې په تخت نه دې ناست. هغه په همدي ستون زمنو حالاتو کې هم د شیرشاھ سوری په خلاف بنګال او بهارت ه حرکت وکړ او کلکه اراده بی کړي وه چې شیرشاھ هملته و ځپوي، خو هغه د ګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاھ په خیر د بنمن د پلانونو خخه خبر نه شو.

همایون د خپل دغه ستر لبکر سره یو ځای د شیرشاھ سوری په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه، په همدي وخت کې د اسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته بی یو تکان ورکړ. ټکه د همایون د نه موجودیت خخه په ګتې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاھ چې کوم سالار تاتار خان د خپل لبکر سره یو ځای د مغلود سلطنت د مرکز ده لی د ټپلو له پاره استولې و نود تاتار خان ګرمې وینې او جوش او جذبې هغه توله لو به خرابه کړه. هغه د سوکه کار کولو په ځای په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې د کوم بیرونې ټواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر بی هلتہ د دفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړي. هماګه و چې د بهادرشاھ سالار تاتار خان د خپل لبکر سره یو ځای د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ټواکونه بنې و خپل، تر لري پورې بی تباھی خپرہ کړه او د مغلو په سلطنت کې بی یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ. همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لبکر سره یو ځای د کالپې نومې یو کلې خخه بیرون په او کړي و. کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاھ په لور مخته تګ پرینښود، او د خپل لبکر یوه برخه بی را جدا کړه او د خپل ورور عسکری مرزا په قومندانی کې بی د تاتار خان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیوله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاھ یو ټواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته د ګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم دیر محتاطو. هغه نه غوبنتل په خرگنده توګه د بهادرشاھ سره تکرو کړي، همغه و چې هغه د کالپې خخه بهادرشاھ ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې بی د تاتار خان د حرکت خخه سخته خوابدی بنوولې وه، تر ټنګ بی د اګرې په لور د لیړلوا په وخت کې د خپل ورور عسکر مرزا شانه پخپله هم د پاته لبکر سره یو ځای د اګرې په لور حرکت وکړ تر خود بهادرشاھ سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیاد شیرشاھ پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي.

د همایون ورور عسکری مرزا د بهادرشاھ د سالار تاتار خان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و. نو په دې اساس بی په تاتار خان باندې ناخاپې حمله و کړه. په دې وخت کې د تاتار خان د لبکر و حالت دیر بې نظمه و. زیات شمیر افغانان او نور و ګړې د هغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځای شوی و. هغه وخت چې د مغلو لبکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتار خان باندې حمله و کړه نو د تاتار خان د کرایه دغه لبکر تارو مارشو او و تنبتید. د هغوي دې کارد تاتار خان په اصلی فوچ باندې هم دیر ناوره اغیز و کړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړوند ده، د بهادرشاھ د سالار تاتار خان او د همایون د ورور عسکری مرزا د لبکر و تر منځ سخت ټنګ و شو، په ټنګ کې عسکری مرزا تاتار خان ته دیره بدہ ماتې ورکړه او د تاتار خان ختې بی هملته ور پرې کړ. د بله اړخه بهادرشاھ هم په همدي ور ټو کې د چتور سیمه محاصره کړي وه، کله چې بهادرشاھ ته خبر ورسید چې د هغه د فوچ

سالار تاتار خان ماتی خورلی او تر خنگ بی تاتار خان هم له منحه تللی دی او دا چې همايون د شیرخان په لور مخته تگ پړی اینې او بيرته اګري ته راستون شوې نو بهادر شاه ډيرې ويرې و اخست، که خه هم هغه د چتور محاصري ته دواام ورکړ خو تر خنگ بی همايون ته هم د هغه د احتجاجي لیک څواب و وايه ، همايون ته داليک په اګره کې ورسید. په هغه لیک کې بهادر شاه د تاتار خان ددي ناوره کارد مسئليت د اخستلو څخه انکار کړي و او دا بې د هغه خپلسری ګنډي وه. بهادر شاه دی لیک په همايون باندې ډير زيات اغيزو کړ ، ددي وروسته د همايون او بهادر شاه تر منځ د لیک د لیپلو را لیپلو لپې روانيه وه ، هر يوه ، یو بل ته درې درې لیکونه و لیکل ، او ده ټې څوابونه بې وویل. بهادر شاه په خپل لیکونو کې د همايون خپل خان پالنه را و پاروله ، هغه ته بې د دين ساتونکې و وايه ، او د مذہب او شريعه په نامه بې د هغه څخه و غوبنتل چې لبتر لبره د چتورد مهم په وخت کې ، چې یو ډول جهاد دی ، مداخله نه کوي. د بله اړخه همايون هم چې غوبنتل بې د شیرشاه سوری پر خلاف یو خل بیا حرکت و کړي ، د بهادر شاه پر خلاف بې دومره توجه و نه کړه ، ددي پایلې دا شوې چې بهادر شاه د خپل سیاسی چالونو په واسطه خپل خان د همايون د کنترول څخه ازاد کړ. د ګجرات د حاکم بهادر شاه له لوري د ډاډ څخه وروسته همايون د خپل لښکر سره یو ئاي د اګري نه بیرون د زرفشان په باغ کې قیام و کړ. او بیا بې د شیرشاه پر خلاف د اګري نه کوچ و کړ. تر خنگ بې د بنګال د حاکم محمود په لور یو قاصد ورولیبه چې هغه دی هم د خپل لښکر سره تیار اوسي تر خود شیرشاه سوری پر خلاف په عملیاتو کې ګډون و کړي.

۸

دره تاس راجه هرکشن د لري او نزدي ټولو رياستونو څخه را جاګان د خپلی لور شهزادګي ګنګا د سوئمبر (ددريمي ورځي د مقابلې دورونکې) له پاره اعلانونه و کړل. د دې مقابلو له پاره شرطدا و چې د دوه او نيو د وقفي نه وروسته به درې څلې دا مقابلې صورت نيسۍ ، او هر هغه جنګجو یه او نښه و يشتونکې ټوان چې په پرلپسي توګه درې څلې دا مقابلې و ګتنې نو همغه به د شهزادګي ګنګا دژوند ملګري ګرځي.

او سنود دې مقابلو لمړي ورځ وه ، هلتله د ره تاس د کلانه بیرون د جشن په خير ميلې لګيدلې وي ، بې شميره خلک را تبول شوي و ، د ره تاس د رياست د داخل څخه هم زيات شمير جنګجويان او اتلان په دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را تبول شوي و . په داسي حال کې چې د شاوخواد را جاګانو څخه د راي سین د راجه پورن زوي سانول دا س ، د میوار د راجه سنګرام سنګ زوي سورج مل او د كالنجرد راجه بیرسنګ بندیله زوي سور دا س هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره راغلي و .

دره تاس د کلا نه بیرون د خلک او زحام ډير زيات و ، تر هغه ځایو چې د ستړګو نظر رسیده هلتله خلک او ګنه ګونه وه . دوي ټول په یوې ګول دايره کې سره را تبول شوي و ، او بیا دې ګول دايرې په منځ کې بې شاه نشین جوړ کړي و . دا ئاي د لرګيو د یوې ستري مانې په خير بسکاريده ، ددي د پاسه د ره تاس راجه هرکشن د خپلی لور شهزادګي ګنګا سره یو ئاي ناست و او تر خنگ بې خپلې ټولي رانې ګانې (خپلې نسبې) په خپل خپل څانګړيو ځایو کې کينولې وي .

د مقابلې تکلاره څه داسي وه چې یو فيل بې د میدان په منځ کې ډير بنا يسته جوړ کړي ، درولې و . د فيل په سرباندې د یوه لرګي او بده څوکه درول شوي وه . او بیا دې لرګي د څوکې په سرد راجه هرکشن انځور ګرانو یوه ستړګه جوړه کړي وه ، ددي ستړګي شاوخو اټول په سور رنګ سره کړل شوي و . او دا اعلان بې کړي و چې هر یو نښه و يشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او یاد هغې سره نزدي په نښه و يشتوکې بريالي شي نو همغه به ددي لمړي مقابلې وړونکې ګنډ کېږي

په مقابلې کې ګډون کونکې هر یو نښه و يشتونکې او را جاګانو ته پنځه پنځه غشی ورکړل شوي و او کله چې ددي پنځو غشو څخه درې بې د نښې د ئاي سره نزدي ولګېږي نو هغه به کامياب شميرل کېږي . هلتله د شاه نشین په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګي

گنگا او د راجه نوری بسحی توپی ناستی و پی ، او د هغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزیر چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابله کې ګډون کونکو ته پنځه غشی تهیه کړي او تر خنګ یې په مقابله کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پیل شوه نو تریتولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول د اس ته غشی ورکړل شول . د فیل د سر په سردو لار لرکې په سر کې چې کومه سترګه جوره شوې وه نو د هغې خخه په لبر و اتن کې په زمکه باندې بسختی ایښول شوې او چونه یې پرې اچولي وه . د همدي ئایه به په مقابله کې برخه اخستونکو خپل غشی د هغې سترګې په لور و ارول .

درای سن د راجه زوې سانول د اس د خپلو پنځو غشو سره هملته ناست و . خپل کمان یې نیغ کړ او د سترګې سره ساحه یې په کې په نښه کړه خو د هغه د پنځه وارو تیرانو خخه یې یو هم په نښه و نه لکید . یواحې دو هغشي د سترګې ساحې سره نژدې ولکیدل پاته نور درې هسي خوشې ولارل . د سانول د اس نه وروسته د میوارډ راجه سنگرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ور ورسپارل شول ، پنځه واره غشی یې په نښې وویشتل خود هغه یو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجرد راجه بیرسنګ بندیل د زوې سورداں نوبت راغې او هغه هم د خپلو پنځه غشو سره یو ئای د نښې وویشتل په ئای کې کینا است . هغه هم په ډیر مهارت سره غشی وویشتل خو یو بې هم په نښه باندې و نه نښت ،

او سن نو د ریاست د داخل خخه د راټولو شوو سترو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت و تر خو هغوي هم خپل قسمت و ازمايی . خود ټولو بد قسمتی داوه چې د یوه غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لکید ، په اخړکې یو سپور هلته جمگتی ته را ننوت . ډې سپور تور کالي اغوسټې او خپله خيره یې هم په توره توپه کې را نغښتلي وه . کله چې د تور لباس اغوسټونکې دغه کس جمگتی ته را ننوت نو په یوه تکان سره یې خپل آس و دراوه ، خواس یې عکس العمل و بنود او لکه د الف په خير په هوا کې و دريد او شنڑار شو . کله چې آس خپل ئای ته راغې نو دغه کس ترې په یوه توپ سره را نښتنه شو . هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را خورند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را و اخست او په اوږدې یې کېښود او د هغه لرکو خخه په سر د جو په کړل شوی شاه نشين په لور ور و خوئید چې د رهتاس راجه هرکشن او د هغه لور شهزادګې گنگا پرې ناست و او ور لاندې یې د راجه وزیر چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکوله پاره غشی ویشل .

په تور و کالیو کې را نغښتې دغه اجنبي نیغ د برهمن وزیر چورامن په لور ور غې او د هغه خخه یې په مقابله کې د ګډون له پاره غشی و غښتل ، خود غشود ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډیر غور سره و کتل او ورته یې وویل :

ګوره اجنبي ټوانه ! په مقابله کې د برخې اخستلو د مخه دې دغه نقاب د خیرې خخه لري کړه تر خو چې زه او د غلتنه ټول موجود خلک په ډې و پوهیږې چې ته خوک یې او خنګه ټوان یې او د کومه ئایه را غلې یې . خو هغه ټوان ورته وویل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په ډې مقابله کې د ګډون کولو اجازه را کړې او که را یې نه کړې خو زه به د خپل مخ خخه دا نقاب لري نه کرم . د هغه په ډې خبره وزیر چورامن وویل چې که نقاب نه لري کوې نو خپل کوائف خود لته ولیکه ، خپل نوم دې ونسایه ، خپله پته او ادرس دې ووايې ، تر خو زه په روزنامچه کې ستادا کوائف درج کرم . دا په ډې خاطر چې ماته د همدا سې کولو حکم کړل شوې دې . د هغه په ډې خبرو باندې هغه ټوان ورته وویلې ، ګوره چورامنه ! زه خونه خپل نوم درته بنایم او نه خپله اته پته درته ليکم ، خو چورامن ورته وویل چې که همدا سې وی نو ته بیا په ډې مقابلو کې برخه نه شې اخستلي . د هغه په ډې خبره هغه ټوان را و ګرزید او او ویې وویل : چورامنه ! که ته غواړې زه په ډې مقابلو کې برخه و انخلم نو همدا سې سهی ده زه به بیرتنه ستون شم . د هغه دې خبرې سره سه هلتنه په شاه نشين باندې ناست راجه هرکشن خپل وزیر ته په حکمي له جې سره وویل چې چورامنه ! دې ټوان ته غشی ورکړه تر خو په مقابله کې برخه واخلي . که چېرې دا

حوان خپل نوم او خپله اته پته نه بنسی نو پراوه نه کوی ، ده ته غشی و رکره تر خو په مقابله کې برخه واخلي . چورامن دراجه د حکم سره سم پنځه غشی دغه حوان ته ورخته کړل ، خو هغه اجنبی لاس وروابود کړ او یواحې درې بې ترې را واختل او پاته دوه نورې بېرته چورامن ته ورکړل ده ګه په دې کار چورامن وویل چې اې اجنبی حوانه ، دا پنځه واره غشی در واخله ، ددې خخه به ستا په نسبې ويشتوكې بنسه والې راشی .

هغه اجنبی ورته وویل : گوره چورامنه ! بنسه ويشتل په درې غشو باندي حسابېږي ، ئکه چې د پنځو غشو خخه باید درې بې په نسبه و لګېږي ، نو همدا درې غشی بريالي شميرل کېږي خو زه به د خپلې نسبې له پاره یواحې همدا درې غشی را اخلم ، او زه ډاډ من یم چې زما یو غشی به هم په دې پنځو باندي دروند تمام شی . په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وویل : گوره اجنبی ! تا ولې خپل خان یواحې ددې درې غشو پورې را ونقاره ، نو که چېږي ته خپل قسمت از مینښتوې او خپل مقدر دې بهتر کوي نو بیا خو پنځه غشی در واخله ، ددې په واسطه به ستاد غشی ويشتلو اراده غښتلې شی . خود هغه په دې خبره هغه نقاب اغوسټونکې اجنبی وویل . نه راجه ! زه تاته ډاډ در کوم چې زه به د همدي درې غشو په واسطه د خپل فن خرگندونه وکړم .

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه حوان یوې خواته شو او هغه ظای ته چې غشی ورڅخه په نسبې ويشتل کيدل ورغې ، تر لبه وخته پورې بې د فيل په سرد ولار لرگې د پاسه د سترګې جور کړل شوې نسبه بې و کتله ، د خپلې اوږې خخه بې هغه دروند کمان را بښکته کړ . د کمان یو سري ی په یوه ځنګون باندي کېښود او خپل بل ځنګون ی په زمکه باندي کېښود او بیا بې لمړۍ غشې په کمان کې ورکړ ، نسبه بې و نیوله ، ساه بې و دروله او بیا بې غشې په نسبې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړۍ غشې د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور وښت ،

ددې اجنبی په دې کار باندي په میدان کې تولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ، تر ډیره وخته پورې میدان کې د لاسونو پړکارو ، په شاه نشین د پاسه ناستو چې کله دغه اجنبی دا نسبه ويشتل و کتل نوراجه هرکشن او د هغه د بنا يسته او حسیني لور شهزادګي ګنګا په خیرو باندي هم خوشحالی را خرگنده شو .

ددې وروسته هغه اجنبی حوان خپل دويم غشې تیار کړ او د پخوا په شان بې نسبه و نیوله او دويم غشى بې په نسبه وویشت . دويم غشى هم د نسبې په منځ کې ورنوت ، په دې کار سره په میدان کې یو ئل بیا غوغاشوه او د خلکو د لاسونو د پړکولو او ازاونه را پورته شول . شهزادګي ګنګا ددې ټو ان ددې نسبې ويشتلو خخه ډیره زیاته خوشحاله شو او یو ئل د خوشحالی له لاسه د خپله ئایه هم را پورته شو ، او په ډیر شوق سره به یې کله د هفو غشو په لور چې په نسبه کې ورنوتی و کتل او کله به یې دد غه نقاب اغوسټونکې حوان لورې ته کتل .

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په میدان کې خاموشې خپره شوه نو هغه اجنبی نقاب پوشه حوان خپل دريم غشې را وویست او د پخوا په خیر بې نسبه و نیوله ، ساه بې و دروله او خپل غشې بې د نسبې په لور ور خوشې کړ ، داغشې هم د نور و دوو په خیر د نسبې په منځ کې ورنوت . په دې کار سره په میدان کې تول خلک د خپل او خایو خخه پورته شول او په هغه ظای کې د ګډا ، نخا او په فضا کې د پکړيو او خوليو د پورته غور حولو ميله او خوشحالی را پیدا شو . په همدي حال کې راجه هرکشن او شهزادګي ګنکا هم د شاه نشین نه لاندې را کیوتل ، هغه حوان لا تراو سه هم په خپل ظای ولار و د کومه بې چې دغه درې غشې ويشتلى و . راجه په ډیره ګړندي توګه لاندې راغې او د هغه سره بې غاره ورکړه ، او ورته بې وویل چې گوره حوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکې وايم . په دې وخت کې شهزادګي ګنګا هم مخته راغله او ورته بې وویل : گوره حوانه زه نه پوهېږم چې ستانوم خه دې خو هغه کړچار چې تا د لته تر سره کړ ، هغه ډیر بې مثاله او نایابه دې . او زه تاته ددې فن د خرگندونې په اساس مبارکې وايم . ایا ته نه غواړې ماته خپل نوم او درک

و بنایی؟ ئىكەتادنن مقابلى گىتلى دى. دەھېپە خېرە ھەغە اجنبى پە نرى شانتە او زباندى وو يل: زە او سەھىخ ھەم نە وايم او نە د خپلو خيالاتو خركندونە كولى شەم. ئىكە چې دا د مقابلو لمۇرى ورخ دە. اجنبى دەھى خەخە اخوا بله كومە خبرە و نە كە، دەھە ئايە لرى شو او هلتە پە خپل نىتدى ولار اس باندى سپور شو، آس بى پە قەمچىنە وواھە، او دجنوب پە لوري پە ئەغانستە كە او دېرەزىد تولود سترگو پىت شو. شەزادگى كىنگاتىرىدېرە پورى دغە ھوانپسى كىتل او بىا بى سرتىتى كە او دخپل پلا راجە هەركشىن سەرە روانەشەو.

٩

ھمايون د گجرات د حاكم بەادرشاھ سەرە د خپل اوپىكود بىرته جورولۇ وروستە يو خەل بىا د شيرشاھ سورى د خپل لە پارە د اگرى خە روان شو. خوشايىد چې قدرت تە د ھمايون دا كاربىنە يىست. ئىكە كەلە چې ھمايون يو خەل بىا د خپل لېنىكىر سەرە يو ئاي پە دېرە گىرنى د توگە د كالپى تر مقامە پورى ورسىد نو هلتە ورته د چتۇرپە رانى كرم وتنى لخوا يو قاصل ورغى.

رانى كرم وتنى د خپلە اپخە دلىپل شوئى قاصل پە لاس ھمايون تە لاس بند(راکھى^(١)) ورلىپە. (١) (لاسبىند تە پە هندى كې راكھىي واي چې خويىندى بىي ورونوتە پە خاصو ختو كې د لاس ھەخە ترى.)

ددې ترخنگ رانى كرم وتنى د ھمايون خەخە د گجرات د حاكم سلطان بەادرشاھ پە خلاف د مرسىتى غۇښتنە ھەم كې وە. كەلە چې د رانى كرم وتنى لە اپخە قاصل د ھمايون دربارتە دەھېپە دېيغام سەرە يو ئاي را ورسىد نو ھمايون يو خەل بىا د كالپى پە مقام كې خپل لېنىكىر تە كە، او دخپل لېنىكىر د شەرانو يوھ غۇنۋە بىي راوبىلە، اوھە پېيغام چې د چتۇرپە رانى كرم وتنى لە اپخە ورته رسىدلې و دەھغۇپە تە مخە د مشورى او سلا لە پارە كىبىسۇد. دەھە تۈلۈ سالارانو او د ھمايون نزدى دوستانو او د كورنى خلکو ترەزىرە پورى پە دېيغام باندى بحث او خېرەنە و كە، بىا د ھمايون كاكا ناصر مىزا د خپل آند د بىكارە كولو لە پارە د ھمايون مخى تە راغى او ورته بىي وو يل:

ھمايونە زو يە! بىه او غورە دادە چې مۇنې بىرته ستانە شو. د شيرشاھ پە خلاف د حرڪىت كولو نە مختە مۇنې باید د گجرات د حاكم سلطان بەادرشاھ سەرە خپلە معاملە پاكە كە. ھمايونە! زما زو يە! ھەغە وخت چې تا غۇښتىل د شيرشاھ پە خلاف د دويم خەل لە پارە حرڪىت و كېپى نو ما پە ھماگە وخت كې ھەم تە دەھېپە كار خەمنە كېپى وي او درتە مې ويلى و چې د گجرات حاكم بەادرشاھ دېر زيات عيار او چالاکە انسان دې، پە بىكارە توگە خو ھەغە تاتە خپل ئاخان مطبع او فرمانبردارە خەركىندۇي خو پە اصل كې ھەغە د مغلۇ د سلطنت د جىرپە د پەيتكولو ھەخە او ھاند كوي، زە بە زو يە! پە دەھېپە وخت كې تاتە دا سلا در كەرم چې دەھمىپە كالپى نە بىرته ستون شە او كەچىرىپە تاداسىپە و نە كېپل نو بىيا ياد ساتە چې د گجرات حاكم بەادرشاھ بە د چتۇرپە سوبى نە وروستە د مالوپە پە لورھە حرڪىت كوي او پە مالوھ بەھەم خپلە ولە كلکە كوى نو كە چىرىپە د چتۇرپە نە وروستە ھەغە مالوھ ھەم د خپلې ولە كىپى لاندى راپى نو بىيا بە د مغلۇ د سلطنت مەركز دھلى ھەم د گوابىن لاندى رائى.

واورە ھمايونە زو يە! زما سلا دادە چې تەھەر خەدمخە د بەادرشاھ ھوا كونە و خېپە، او مختە لە دەھېپە بەادرشاھ پە مالوھ باندى و لە كېپى تە پە خپلە مالوھ د خپلې ولە كىپى لاندى راپە، نو بىيا كە چتۇرپە يو خپل و اكە رىاست پاتە كىپى نو دا بە د مغلۇ د سلطنت لە پارە دېرە غورە او دەھې سلطنت د ساتېپە يوھ نېسە وي.

كە خە ھەم ھمايون د خپل كاكا ناصر مىزا دەھېپە فكتائىد و كە او د ھەغە سلا بىي غورە و بلە، خو ھەغە پە دەھېپە لېپە د نورو خلکو سەرە ھەمشورى او سلاۋىپە كولى. د نورو خلکو پە لېپە كې د ھمايون خاصل باورى شخص معىدىبىيگە ھمايون تە ھەمسىپە مشورە ور كە او ترخنگ بىي د ھمايون د كاكا ناصر مىزا نظر تائىد كە دەھېپە نە علاوه د ھمايون مىزا و رور عسکري او مىزا ھەندال ھەم ھمايون تە ھەمسىپە و راندىز

وکه او ورته بیی وویل چې د شیرشاہ په لورد تللو تر مخه تر هر خه لمپي، خپله معامله د بهادرشاہ سره پاکه کړه ، د بهادرشاہ د مغلوبولو وروسته بیا د شیرشاہ وهل موښته د مره ستونزمن نه دې.

په دې وخت کې د همایون وزیر معید بیگ یوه را پورته کیدونکي ګوانین ته هم اشاره وکړه او ورته بیی وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره تکر کوونو دا شونی ده چې شیرخان او د ګجرات حاکم بهادرشاہ په خپلو منځو کې کومه غوته ګنډه کړي وي او په دې توګه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاہ له خوا او دبله اړخه د شیرشاہ له خوا تر حملې اوږغل لاندې راشو . اوپه دې توګه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لوري ته ولاړشي ، د دې حلالتود په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاہ په لور خپل وړاندې تګ تم کړ او بيرته د کالپې نوې کلې خخه د ګجرات د حاکم بهادرشاہ خپلو له پاره راستون شو.

د کالپې خخه بيرته د ګجرات په لورد کوچ کولونه وروسته همایون د خپل لنکر سره یو ځای د اوه جزيرو او راې سین خخه راتير او تر سارنګ پور پوري را ورسيد . بیا بی د هغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وګرزید . تر دې وخته پورې د ګجرات حکمران بهادرشاہ د چتور پکلافتحه کړي وه ، او د چتور رانی کرم وتي د خپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اورکې ئان سوچولي و.

کله چې بهادرشاہ خبر شو چې د همایون لنکر قدم په قدم د هغه د سرکوبې . له پاره مخته رائی نو هغه د چتور خخه ولاړ تر خود همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خودا به د بهادرشاہ بد قسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره تکر و کړنو همایون په ډيرجوش او جذبې سره په هغه سخته حمله وکړه او د بهادرشاہ ټول څواکونه بی تار و مار کړل او د پانو په خير بی سره وشيندل.

دهفي وروسته د همایون او بهادرشاہ تر منځ په ځای ځای کې جنګونه روان و خو په هر جنګ کې همایون د بهادرشاہ لنکر پسې زغلاوه ، او په ذليله ماتې سره بهي مخ کاوه ، کله چې بهادرشاہ په دې دا من شو چې هغه په هیڅ ځای کې نه شی کولي د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هيلې ، مايوسه او ماتې خورلې شو او خپل پاته ټوقي ټوقي فوچ يې سره راتیول او د ګجرات په لور بې خپلې پښې سپکې کړي .

د ګجرات په لورد بهادرشاہ د تبنتید و وروسته ، همایون د چتور په لور راغې ، خود هغه د راتګ د مخد د چتور رانی کرم وتي خپل ئان په اور کې په ورغور څولو سره سوچولي و ، خو همایون د رانی کرم وتي زوي بکرما جيت ته د چتور ټاج و تخت ور حواله کړ او په خپله د اګري په لور و خوچید . تر خود خپل لنکر حالات سم کړي او د شیرشاہ د خپلو په لور بې تګ ته تيار کړي .

شیرشاہ سورې تراو سه پورې د ګنګا او کرم ناسه د دریابونو د یو ځای کیدو په ځای کې پړ او کړي و . کله چې هغه ته دا خبر و رسید چې همایون د کالپې تر سیمی پورې د راسیدو وروسته د خپل لنکر سره بيرته ستون شوې دې تر خود بهادرشاہ سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاہ ډير خوشحاله شو . او سنو هغه اراده کړي وه چې د همایون د نه موجودیت نه په ګتې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړي او په بنګال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم تینګه کړي او بیا د مغلود مقابله له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړي تر خو په راتلونکې وختو کې که چيرې مغل و غواړي د هغه سره تکر و کړي نو هغه د هغوي دحملو څواب په نښه توګه ورکړاي شي . د خپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاہ د خپلو سالارانو ګونډه را وبلله .

شیرشاہ سورې د اغونډه د خپلې خیمې نه بیرون جوړه کړه ، او هلتنه بې خلکو ته په ګونډه یو باندې د کیناستو له پاره دری خپرې کړي . کله چې ټول سالاران هلتنه را ورسیدل نو شیرشاہ د هغوي سره مشوره او سلا پیل کړه .

شیرشاہ په خپله د غونبی په منځنۍ برخه کې ناست و . ده ګه زامن هر یو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ئکه چې صاحب خان د شیرشاہ د لښکر سپه سالار و ده ګه وروسته د شیرشاہ نور سالاران لکه هیبت خان نیازی ، اسمعیل سوری ، حبیب خان ککر ، جلال خان جالو ، سرمست خان سروانی ، خان بېنې ، او برهم جیت ناست و . کله چې تول سالاران کینا ستل نوبیا هغوي ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو او سالارانو اتابسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په خير زموږ سره د تکر کولو له پاره دې لوري ته را روان و ، د کالپی د سیمی خخه بیرته ستون شوې دې . هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل خان او سلطنت له پاره زموږ خخه په ګواښن را خرگند شوې دې . هغه د همدې ګواښ د له منځه ورلو له پاره د کالپی خخه بیرته ستون شوې دې . خو اوس مونږ اراده کړې چې ده ګه دنه موجودیت خخه په ګتني اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ، او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو . ترڅو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زموږ سره د تکر کولو هڅه وکړي نو مونږ به ورته په پوره څواک سره څواب ورکړې شو .

شیرشاہ د لېڅه تم کیدو وروسته یو څل بیا د خپلو خبرو لړې جاري و ساتله او وېي وویل :

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږد بهار تر خنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زموږ څواک نیمایی شانته وي او همایون به هر وخت ددې تو ان ولري چې زموږ جړې را وکابې او هیسته مو خطا کړي ، ددې تر خنګ د بنګال او سنبې حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زموږ پر خلاف ډیرې نارواوې تر سره کړې دې نو په دې خاطر په مونږ باندې ده ګه سرکوبې لازمه ده . که چیرې د بنګال ترولکې پورې همایون زموږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړنومونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو او بیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو . ئکه چې هغه په خپل څواک باندې ډير زیات نازیبې ، هغه د همایون پر خلاف زموږ سره د مرستې کولو نه په خرگنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو و واياست چې په دې لړ کې تاسې ما ته خه ډول مشوره را کوئ ؟

د شیرشاہ په دې خرگندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو دبل سره په مشورو لګیا شول . ده ګه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې راې د خرگندولو په خاطر وویل : اقا ! ستاخبره بلکل سهی ده . مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زموږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ د همایون پر خلاف جنګ نه شو کولې . ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله را یه خرگنده کړه او د شیرشاہ خبره بی تائید کړه . شیرشاہ تر یوه وخته پورې غلی ناست و او خد فکر بی کاوه ، بیا بی په خپل خنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته بی وویل :

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست بی ؟ ته خو هم لېڅه ووا یه . ته خو زموږ د لښکر و اعلی سالار بی . او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده . وا یه ، ته په دې لړ کې خه مشوره را کول غواړې ؟ ده ګه په دې خبره صاحب خان وویل :

شیرخانه ! په بنګال باندې ستاد حملې کولو وړاندیز ډیر په ئخاړ او دیر ګتیه وردي او عملی بنه هم لري . ئکه چې همایون او س ددې ئخاړه ډیر لړې پروت دې . خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مختبه به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کارو ی . ده ګه په دې خبره شیرشاہ تکان و خورا او ده ګه لوري ته بی وکتل او ورڅخه بی و پونتيل : زویه ! ته د کومو اړخونو په اړه خبرې کوي ؟ په څواب کې صاحب خان ورته وویل :

زما ستره اقا ، دروندہ شیرشاہ ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول څواک سره زموږ مقابله کوي ، خوزه هیله لرم چې مونږ به په خو ورڅو کې ضرب په ضرب و هللو سره سلطان محمود د خپلې مخې لړې او د بدترینې

ماتې سره به بى مخ كپو او دهغه خخه به د بنگال په ولکه کولو کي بريالي شو. خودهغې وروسته به زمونې له پاره ددوو اړخونو خخه خطرات را پيدا کيږي.

لمري خطره داده چې که چيرې زمونې په لاسود ماتې خورولو وروسته سلطان محمود په تیښته بريالي کېږي نو هغه به ضرورد همایون په لور ورتښتني او زمونې پر خلاف به د همایون خخه د مرستې د غونبنتلو هڅه وکړي.

خو که چيرې همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاہ پر خلاف په جګړه کې نبشي وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شى نوبیا به هم سلطان محمود ددې خخه یو بل ستر قدم اخلي. دهغه په دې خبره شيرشاہ یو ئل بیا هغه ته متوجه شو او ورخخه بى و پونبتل چې: خه دول قدم، زويه؟ صاحب خان ورته وویلې:

شيرشاہ، زما محسنه او زما ستر مربي! تاسې ته خرگند ده چې د بنگال په ساحل باندي د پرتگاليانو فوئونه ولکه لري، او هلته ګوا دیوه سرحدې بنبار نه اخوا یوه مستحکمه نظامي کلا هم ده. او هغه د پرتگاليانو مرکز دې. د پرتگاليانو سره ډير ستر بحری څواک شتون لري او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتگاليانو سره یو ستر منظم لښکر هم شته، ددې ترڅنګ یې دهغوي سره ډيره زيانه نوي او مدرن وسله هم موجوده ده. همدا راز دوی د پرتگيزي سمندر په داخل کې د بحری غلو (فزاقامو) دنده هم ترسره کوي، چې ده مدي لاري یې ډير زيات مال او شتمني را تو له کړي ده، زه ددې نه ويرې بم چې د بنگال حاکم سلطان محمود به زمونې سره په جنګ کې د ماتې خورلو وروسته د همایون له لوري د ډاډ من څواب د نه تر لاسه کيدو وروسته د پرتگاليانو په لور مراجعيه کوي او زمونې پر خلاف به دهغوي خخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه او هاند کوي. نو په دې خاطر زه وړاندیز کوم چې په بنگال باندي د حملې کولو په وخت کې دغه درې واره محاذونه په نظر کې و نيسې، یو د بنگال د حاکم سلطان محمود، بل د همایون او دريم د پرتگاليانو. داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په یوه وخت کې هم د همایون خخه او هم د پرتگاليانو خخه زمونې پر خلاف بسپنه و غواړي او په مونې به یرغل راوري نو په دې خاطر ددې خاطر کونو سره د مقابلې له پاره مونې بايد چمتو او سو.

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شيرشاہ سوری تر لېه وخته پورې مسکې او بیا یې صاحب خان ته وکتل او په ډيره مشفقاته توګه بى ورته وویل:

صاحب خانه زويه! دا چې تا مونې ددې ټولو خطراتو خخه خبر کپو، نو زه ددې پرې خوشحاله کرم. په مهربانه خدا یې موې سوګند چې تا زماد سalarی حق ادا کړ. دیوه سالار نظر باید همدا سې ژور او هر اړخیزه وي، ګوره صاحب خانه! زما زويه! ته اندیښنه مه کوه، په بنگال باندې د حملې کولو په وخت کې به زه د خپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذريعه د همایون نه علاوه په پرتگاليانو هم ژور نظر ساتم. دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شيرشاہ، زما محسنه! که معامله همدا دول وي نوبیا خو په بنگال باندې د حملې کولو له پاره ئنده نه دې په کار. ئکه همایون همدا او س د بهادرشاہ په څپلو لګيا دي، نو دهغه د غير حاضري خخه د ګتني د پورته کولو له پاره مونې بايد په بنگال باندې ولکه وکړو. او خپل خانونه مستحکم کپو. شيرخان را پورته شو او وېي ويل: که چيرې همدا سې وي نو په لښکر کې د کوچ کولو بکل ووهئ، همدا او س او په همدي وخت کې لښکر باید په بنگال باندې د حملې له پاره کوچ وکړي. دشیرخان د حکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو دخواو خخه لښکر دشیرشاہ تر قومندې لاندې و خوئید او په بنگال باندې د حملې له پاره یې هغه لوري ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلي لور شهزادې ګنګا د دويم سوئمبر له پاره پروګرام تيار کړي و. دا ئل بیا هم د پخوا په خيرد رهتاس د کلانه بیرون په ډاګ میدان کې دخلکو ګنډه ګونډه ډيره زیاته وه خود مقابلې کولو طریقه او تکلار خانګرې کړل شوې وه.

په لمپی مقابله کې د سترگې تر منځ هغه سوروالې دنبې په خير غوره کول شوې و خودا خل ويل شوی چې په دې مقابله کې به هغه و ګړي ګډون کوي چې په لمپی مقابله کې يې برخه اخستې وه . او د مقابله تګلاره او کړچار به دا ډول وي چې په مقابله کې ګډون کونکې هر و ګړي ته به په هوا کې درې کوتري پریخول کېږي ، او د مقابله هر ګډونکونکې ته به د پخوا په خير پنځه غشی ورکول کېږي . دغه پنځه غشی به په درې کوترو باندې ويشتل کېږي او هر هغه خوک چې ددې پنځه غشو خخه ډیرې کوتري زمکې ته را وغورؤوي نو همغه به بريالي ګنډل کېږي .

دا خل هم سیل کونکې خلک په دایره شکله توګه سره ناست و . او هغه لور شاه نشین چې د لمپی سوئمبر له پاره جوړ کول شوې و همغسې په خپل ئای ولارو . ددې ئایه د پاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او د هغه لور شهزادګی ګنګا او ترڅنګ يې رانیانی (خپلې بسخې) ناستې وي . د میدان په منځ کې يې بسختې په دایره شکله به اینښودې وي او د هغې په منځ کې يې سپینه چونه اچولي وه . او مقابله کونکو ته ويل شوې و چې د بسختو دې دایري خخه به په هوا کې په پرینسول شوو کوترو باندې غشی ور پریې دې .

کله چې مقابله پیل شوه نو د لمپی مقابله په خير تر هر خه لمپی د راي سین د راجه پورن مل د زوې سانول دا س نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګی لور ګنګا سره د پخوا په خير په هماګه شاه نشین باندې په ډير وياري ناست و ، او د هغه د ئای لاندې د هغه وزیر چورامن ناست و . چورامن په مقابله کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوي ته يې د مقابله له پاره غشی ورکول . دا خل هم په مقابله کې د ګډون کونکو د کوائفود را تولولو خخه مقصداو چې د هغوي د مقابله ورتیاوې درجه بندی کړي .

کله چې د مقابله د پیلیدو حکم و شو نو برهمن چورامن تر تولو د مخه دراې سین دراچه زوې سانول دا س ته پنځه غشی ورکول ، هغه دخلکو تر منځه ور تير شو او د بسختو خخه جوړې شوې ګول دایري ته ورنوت او هلته د نښې د ويشتلو له پاره و دريد . بیا د دغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشین خخه د راجه هرکشن ساتونکو د یوه ځانګړې ئای خخه درې کوتري را پرینسودې . کله چې دا کوتري په هوا کې پورته شوې او د میدان منځنۍ برخې ته را ورسیدلې نو سانول دا س پر هغې باندې دغه پنځه غشی يو په بل پسې ور پرینسول خود هغه یو غشې هم په نښه و نه لګید نو سانول دا س ددې ناکامي سره سم تیت سر د میدانه ووت .

دویم نوبت د میوار د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشی ورکړل شول او بیا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوتري په هوا کې پرینسول شوې . سورج مل ډير د نښه بخت خاوند و چې د هغود د پنځه غشو خخه يې یو په نښه و نښت او یوه کوتري يې و ويشتله . کوتري د لګیدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پریو تله . د سورج مل په دې نښه و ويشتله باندې خلکو ډيره زیانه خوشحالی احساس کړه او د هرې لوري د لاسونو پې کارو او هوا د خوشحالی د چغو خخه ډکه وه .

دریم نوبت د کالنجرد شهزاده سوردا س و . هغه بې چاره هم ډير زحمت و ويست او پنځه واره غشی يې د هغود کوترو په لور ور و ويشتله خود هغه بد قسمتی وه چې يو بې هم په نښه و نه نښت . او پنځه واره غشی هسې ضایع شول . په دې اساس هغه هم ماتې خورلې او نامراډه د میدان خخه ووت . د هغه وروسته د کورنيو نښه و ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې . د دوې خخه هغوي ته غشی ورکړل شول چې په لمپی مقابله کې يې برخه اخستې وه . هغوي هم خپل خپل بخت از میښت کړ خو یو بې هم ډيرو کوترو په را پرڅولو کې بريالي نه شو .

کله چې اخري نښه و ويشتونکې میدان ته را ووت نو په همدي وخت کې هغه اجنبي آس سپور ، خپل تورنګه آس را ځغاواه او میدان ته را ننوت . هغه خپل اس یوې لوري ته و دراوه ، دا خل هم د پخوا په خير بې کله چې د خپل آس واګې رابنکلې نو آس يې په هوا کې د الف په خير و دريد ، او ډير زيات و شنپید . په همدي وخت کې هغه اجنبي هم د خپله آسه را بښکته شو . آس يې هملته پرینسود او د هغه د زين خخه يې کمان را پرانست او په خپله او په چاوه ، نیغ د شاه نشین لاندې ناست د چورامن وزیر په لور ور غې او ورته يې وویل :

چورامنه ! زه دلمپي مقابلي په خير په دويمه مقابله کي د گهون له پاره راغلي يم نو ايا د مخکنيو نښه ويستونکو په خير ماته د مقابلې کولو اود خپل قسمت د از مينې تولو له پاره غشي نه راکول کيرې؟ چورامن هغه ته په ھير غور او دقت سره وکتل ، خو دا ئىل د چورامن په کتل کي د سختى او ناما نوسیت په ئاي شفقت او مهرباني را خرگندیده . هغه د خپلي همدي مهرباني له لاري دغه اجنبي ته وکتل او د هغه جايذه بى واخسته ، ويي کتل چي دا ئىل بى هم خپل مخ په تور نقاب کي را نغښتلى او وجود بى هم په تورو كاليو کي را پت کړي دې چورامن ورڅخه ويوبنتل چي ايا دا ئىل هم نه غواړي ماته خپل نوم او ادرس و نسيي . او ياد ې خپل کوائف له ماسره ثبت کړي . که ته نور کوائف ثبتول نه غواړي نولې تر لبه خو خپل نوم او نښه را ته و نسایه . د هغه په دې خبره هغه اجنبي ټواب ورکړ او ورته بى وویل :

چورامنه ! دا دويمه مقابله ده . که چيرې ته ماته غشي رانه کړي نوزه به په مقابله کي د برحې اخستولو پرته بيرته ستون شم . خو په هيڅ صورت به خپل نوم او نښان تاته و نه بنایم .

هلته په شاه نشين باندې ناستې شهزادګي ګنګا د دې اجنبي دا خبرې په ھير غور او دقت سره او ريدې ، د بله ارخه خرنګه چي دغه ټوان ده ګې د لاسته را پرو لمپي مقابله ګتلي و هن په دې خاطر د هغه په لور په مينې سره کتل او ياد هغه په ذات او خبرو کې دلچسپي اخستول د شهزادګي ګنګا له پاره یو ډول کمزور تيا ګر زيدلې وه .

د شهزادګي نه اخوا د هغه دپلار هركشن په شونډ و هم خندا خپره شوي وه ، او په ډيره مينه بى د خپل وزير چورامن او د دغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې او ريدې . په دې وخت کي راجه هركشن غوبنتل مداخله و کړي او خپل وزير چورامن ته خه و وايي چې د هغه دمڅه چورامن په خبرو پيل و کړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته بى وویل :

ګوره زما عزتمنده اجنبي ميلمه ! خرنګه چي تا د شهزادګي ګنګا د ترلاسه کولو لمپي مقابله ګتلي ده نو په دې اساس په دويمه مقابله کي ستاد نه گهون کولو پونتنه هم نه را ولا پيرې . ګوره اجنبي ! ستاتر مخه بیشمیره غشي پراته دې ده ګوي خخه د خپل ئاخان له پاره پنځه را پورته کړ او خپل قسمت پري و از مايه . د هغه په دې خبره دغه تور لباس اغوا ستونکي اجنبي ور مخته شو او د غشو د هغه ډيري خخه بى د پنځو په ئاي یواحې درې غشي را پورته کړل ، په همدي وخت کي ورته چورامن وویل :

ته ولې خپلي اسان تياوې په زوره له لاسه ورکړي ؟ کله چي پنځه غشي ستاحق ګرئي نو ته بيا ولې د پنځو په ئاي درې را اخلي . زه تاته مشوره درکوم چې ته د خپلو پنځه وارو غشو خخه ګتله پورته کړ او هغه تول په فضا کي د الوتونکو کوترو پرو ويستولو باندې استعمال کړه . نوکه چيرې ستاكوم غشي خطالارشی نو د هغه بل په واسطه به خپله نښه وولې . د هغه په ټواب کي دغه ټوان وویل : ګوره چورامنه ! غشي خوبه هسي هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډ منه توګه ويلې شم چې زما د دي درې غشو خخه به یو هم خطګيږي نه ، زما په وړاندې دا پريکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم او د همدي په درې غشو په واسطه به خپله نښه سهبي کوم او د خپل فن خرگندونه به کوم . د دې خبرې سره سه هغه اجنبي یواحې درې غشي په موتي کي واخستول او د ميدان منځته ، هغه ئاي ته ورغې چيرې چې نسختې په دايروي بنه ايښول شوي وې . او بيا هلته د چونې دايرې تر منځ ودرید .

په همدي وخت کي یو بل آس سپور په ډيره ګړندي توګه ميدان ته را اور سيد . او د نسختو خخه د جورې شوي دايرې منځ کي هغه ئاي ته ورنژدي شو چيرې چې دا نقاب پوشه ټوان ولا پو . هلته د راتلو سره سه هغه آس سپور هم د خپله آسه را بنکته شو او د نقاب پوش سره بى په ھير راز سره د هغه په غوب کي خه خبرې وکړي . په شاه نشين باندې ناست راجه چندرمل او د هغه شهزادګي ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچيانو د قبیلې سردار ، سردار فدايې خان دې . فدايې خان تر لبه وخته پورې د دې ټوان سره خبرې وکړي او بيا بيرته په خپل آس سپور شو او د ميدانه ووت

په دې وخت کې په شاه نشین باندې شهزادگی گنگا ته خه فکر پیدا شو او بیا یې د خپل پلار په کتلول سره وویل:
 پلار جانه! د کوچیانی قبیلې دغه سردار، فدا یې خان په دې وخت کې میدان ته ولې راغلې و؟ په داسې حال کې په تور لباس کې
 را نغښتې ولار حوان د مقابله له پاره تیار ولار دې، او همدغه حوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګتلي و، خرگنده نه ده چې
 فدا یې خان به له ده سره خه خبرې کړي وي. ایادا نقاب اغوسټونکې حوان خو به د کوچیانو د قبیلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې
 ګیدرپې بسکار کونکې صاحب خان نه وي؟ د هغې پلار هرکشن ورته وویل: چې نه لوري، ستادا فکر او انګیرنه بلکل غلطه ده، صاحب
 خان اوس ګیدرپې بسکار کونکې نه دې بلکه هغه اوس د شیرشاه د لښکر سپه سالار دې او شیرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره يو
 ئایه ګنگا د غارې خخه په بینګال باندې د حملې له پاره د شرق په لورو رغلې دې په دې خاطر هغه نقاب اغوسټونکې چې همدا اوس
 د مقابله له پاره تیار ولار دې، صاحب خان نه، بلکه بل کوم خوک دې کیدې شي چې دا د فدا یې خان کوم پیژند ګلوي وي، او فدا یې
 خان هغه ته کوم ډير مهم پیغام را وړي وي او هغه یې ورته هم دلته او رولې وي، د هغه په دې خبره شهزادگی گنگا یو خل بیا وویل:

پلار جانه! که چیرې دا هغه ګیدرپې بسکار کونکې صاحب خان نه وي، چې زه ترې د زړه له کومي نفرت او کرکه کوم نو بیا دا اجنبي
 حوان ولې د خپل نوم او کوائف نو د لیکلونه ډډه کوي، ولې په ورڅانه کې خپل نوم نه ليکي. د هغې په دې خبره هرکشن وویل: شونې ده
 چې هغه به په دريمه مقابله کې خپل ئان را بسکاره کړي. خو ګوره لورجانې! دا دره تاس د راجه هرکشن د شهزادگی گنگا د ترلاسه
 کولو مقابله دې. نو که چیرې په دې مقابلو کې هغه تا وګتني نو ګتونکې چې هر ډول وي نو هغه به ستا په خير بنايسته، حسينه او
 شتمنه نجلۍ خه ډول پرېږدي. ګوره لورجانې! زه تاته په ډاډ سره وي لې شم چې کله چې ستا د ګتلول له پاره دريم څلې مقابله تر سره
 کېږي نو دا حوان به هم خپل نوم را خرگند کړي او تاته به را نزدې شي او ستا سره به د خپلې مینی بسکارونه وکړي او ستاد لاس د تر
 لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګرندي کړي، خولورجانې! یوه خبره راته وکړه.

د هغه په دې خبره شهزادگی گنگا په ډېرې مینه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه یې و پوبنتل، پلار جانه! خه ډول خبره؟ چندر مل ترې
 و پوبنتل: دغه اجنبي حوان چې ستاد ترلاسه کولو لمړۍ مقابله بې ګتلي و هنونه که چیرې هغه دویمه او بیا ورپسې دريمه مقابله هم
 و ګتني او د هغې وروسته خپل ئان را خرگند کړي او بیا هغه د کوم ریاست شهزاده نه وي او بیا هغه کوم لوې او ستر شخصیت او بیا د بنه
 حیثیت خاوند نه وي نو ایا بیا به هم هغه تاته ستاد ژوند د ملګري په خير د منلو و پروي او ته به د هغه سره د ژوند کولو له پاره راضي
 او سې؟

د هغه په خبره شهزادگی گنگا وویل: پلار جانه! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولار دې زه یې نه پیژنم چې خوک دې. د هغه نوم
 خه دې، د کومو زمکو خخه دلته راغلې دې، د کومې قبیلې سره اړیکې لري. خود دې سره سره بیا هم که هغه زما د ترلاسه کولو
 دویمه او دريمه مقابله هم و ګتني نو پلار جانه! که د اسې ہسې د کوخي خس همو، او بیا دې رزیات غریب او اجنبي همو، بیا به هم
 زه د هغه په راخپلولو باندې فخر او ویاړ احساسو. که چیرې ماته د شتمن او دولتمند میره ضرورت وې نو بیا دې مقابلو د جوړولو
 له پاره خه اړتیا وه. زه تاته ډاډ در کوم چې هر خوک چې زما د ترلاسه کولو دا درې مقابله په پرلپسې توګه و ګتني او هعدد انسانانو
 دهري ډلې پورې اړوند وي نو بیا به هم زه هغه په ډېرې خوشحالې او فخر سره د خپل ژوند ملګري و ګرځوم. د شهزادگی گنگا د دې
 ځواب په او ریدلو سره د هغې پلار هرکشن ډېر زیات خوشحاله شو او بیا یې ورته وویل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لوري
 د همدا سې یوه منطقې ځواب هيله وه. او س نو د مقابله د پیلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه او د هغه د اشارې سره سه د هغه
 ساتونکو درې کوتري په هوا کې والوزولي

خنگه چې دغه درې واره کوتري يو دبل تر خنگ په هوакې روانې د میدان مرکزې برخې ته را ورسيدې نو هغه تور پوشه اجنبی خپله نښه و نیوله او يو په بل پسې بی خپل غشی ويستل. د هغه په درې واره غشو باندې کوتري يو په بل پسې ولګيدي او په هواكې بی اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پريوتي.

دننسو د ويستلو سره سم تول خلک د ډيرې خوشحالۍ نه په دوو پښو دريدل او ددې نقاب پوشه په سوبه باندې بی نعرې سورې وهلي، تر خنگ بی هر چا خپل کالى په هواكې خوزول، لاسونه بی پړکول او ددې اجنبی په برياو بی خوشحالۍ کولي. په دې وخت کې د خپل پلار هركشن تر خنگ ناستې شهزادګي ګنګا حال هم دكتلو وړو.

ددغه نقاب پوشه ټوان د غشو په ويستلو او د هغوي په واسطه د کوترو درا غورزو لوسوبي د ګنګا په مخ او خيري باندې د خوشحالۍ نښې نښاني د ورایه خلولي.

ددغه اجنبی ټوان به برياو باندې هركشن د خپلې لور د خوشحاليو سره يو څای خپله خوشحالې هم نه شوه پټولاي. بیا بی د خپلې لور شهزادګي ګنګا په لورد کتلوا په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې! د دغه نقاب پوشه ټوان دا دويمه مقابله هم د لمړي مقابله په خير په پوره مېړاني سره وګتله، زه هيله من یم چې نومورې به دريمه مقابله هم په همدې شان و ګتني. او د هغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را خرگند کړي. نوزما لوري! که چيرې دا ټوان ستاد تر لاسه کولو دريمه مقابله هم و ګتني نو ته څه فکر کوي چې ته به خه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړي. د هغه په دې خبره شهزادګي ګنګا د خوشحاليو نه په ډوب اواز کې وویل:

پلار جانه! که چيرې دا اجنبی زما د ترلاسه کولو دريمه مقابله هم په همدې توګه و ګتني نو زه به دوہ میاشتې وروسته د هغه د بنځۍ او د ژوند د ملګرې په خير د اوسيدو له پاره تياره یم. څکه چې دوہ میاشتې وروسته زما د نخا او موسيقې درسونه پاې ته رسېږي او د هغې وروسته به زه د واده او د (اوہ پهېرو « د اور نه اوه څلې د ګرزیدو ») له پاره تياره اوسم. په دې وخت کې هركشن د خپلې خوشحالې د خرگندولو په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې! خنگه چې ته غوارې همغسي به وشي، که چيرې دا اجنبی ټوان ستاد ترلاسه کولو دريمه مقابله هم و ګتني نو بیا دوہ میاشتې وروسته، ګله چې ستاد نخا او موسيقى درسونه پاې ته رسېږي زه د هغه سره ستاد واده کولو تيارې و کرم تره هغه وخته پورې به موږ په دې پوهه شو چې ددې اجنبی نوم خهدې؟ د کوم څای دي؟ د کومه راغلې؟ او د کومې قبیلې سره اړوند دي؟ او یا دا چې داد کومه څایه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره رائحې؟ د هغه په دې خبره شهزادګي سمدستې وویل:

پلار جانه! که موږ بدې شاه نشین خخه بښکته شو او د پخوا په خير دې اجنبې ټوان ته دا خل هم د زما د ترلاسه کولو د دويمو مقابلو د ګټلوا مبارکي ورکړو. هركشن د خپلې لور شهزادګي ګنګا دا وړاندیزو مانه، او بیا دواړه پلار او لور په ډيره بېړه د شاه نشین خخه لاندې راغل.

هغه د تورنقاب اغوستونکې اجنبې ټوان ددې درې وارو کوترو د ويستلو وروسته، کرار کرار د خپل آس په لور روان و. ګله چې هغه خپل آس ته ورنډې شو نو هركشن او شهزادګي ګنګا هم په ډيره بېړه هغه لوري ته ور روان و. ګله چې هغه ته ورنډې شول نو بیا شهزادګي ګنګا د هغه خنگ ته ورغله او په خپل خود اوواز او خوده ژبه بی ورته وویل: ګوره اجنبې! زه ترا اوسه هم نه پوهېږم چې ستا نوم خه دي؟ ته خوک بی او د کومه څایه دې مقابلو کې د ګډون له پاره رائحې؟ نو خنگه چې تا ددې مقابلو د دويمه برخه هم و ګتله نو په دې خاطر ته زما په ستر ګو کې اوس ډير بختور، او ستر شخصيت ګرزیدلې بی. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې مقابلو د دويمه ډدریمي برخې

دگتيلو له پاره به زه ستاينه راغلاست او خوش اميديد کوم. ددي خبرو دکولو و روسته شهزادگي گنگا لرخه خاموشه شوه او بيا بى هعه
اجنبى ته وویل:

گوره اجنبى! تراوسه پوري تامونبته خپل نوم اونبسان و نه بشود. او نه دې دا مونبته وویل چې ته دکومه خاييه دلتنه رائي او نه دې له
مونبسره خپل قبول کوانفوليکل. ايا ستاله لوري زمونب سره دا ډول سلوک زماد ذات، او د هرم له پاره ظلم او تيرې نه دې. اياد خپلي
دغې دويمى مقابلي د برياو نه وروسته هم نه غوارې خپل منخ او خيره مونبته ونسابي؟ تر خو زه و وينم چې ته خوك يى. او دکومه خاييه
راغلي يى. او خه ډول ټوان يى؟ دهغې په دې خبرو باندي هعه ټوان په ډيرنرم او از سره وویل:

گوره شهزادگي گنگا! ستاد دي ټولو پوبنتنو ګروي زونو ټواب به ستاد تر لاسه کولو په دريمو مقابلو کې د برياو وروسته درکوم. ددي
خبرې سره سم هعه اجنبى په خپل آس باندي سپور شو او خپل آس يى په نرى. قمچينه باندي وواهه او په يوه منډه د ميدان خخه ووت.
دادي ټوان په داسي تللو سره شهزادگي گنگا ډيره اندې بنمنه ودریده او ددي ټوان پسي يى وروسته کتل، کله يى چې هعه د سترګو
پناه شونو بيا يى سرتیت کړ او خفه خفه د خپل پلا ره رکشن سره يو ځاي د شاه نشين په لور روانه شوه.

11

سوری شيرشاه د گنگا د درياب په غاره د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره يو ځاي په ډيره ګرندي تو ګه هعه لوري ته کوچ و کړ. د
1535 زکال د ميي د مياشتې په پيل کې شيرشاه په ډيردا سره د گنگا د درياب د غاري دواړو لورو ته د بنګال د سوبې د جنګ له پاره
د جنګ ېيګل (ډول) وواهه.

سوری شيرشاه په ډيره بېړه په بنګال باندي ډيرغل وروست او د برسات يا باراني موسمونو د پیلامې د مخه يى د بنګال د مونګير
دسيمي ډير ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاريئي څکه تر هر خه د مخه وکړ چې د باراني موسمونو د پيل په وخت کې په شرقى
برخو کې داسيمى ډيرې ژرد او بولاندي راتللې او هلتنه بیا د فوچونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شيرشاه د مونګير دسيمي په ډيره ځایو د ولکې کولو وروسته ددي ځاي د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته
اړم شو. ددي کلا سوبه د مره خه اسان کارنه و، څکه چې ددي ځاي ۴/۵ برخې د غرونو او لويو لويو ناونو خخه جورې شوې دې. د
کهړک او ګله و په خير ستر ستر غرونه هم همدي سيمه کې پراته دې. او همدا غرونو د بېرونې یړغلونو په مقابله کې ستر خنډونه پيدا
کوي، د سورج ګرنې نزدي ۲ ميله و اتنې کې د کادهانه درياب بهېږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتېږي، نو د مونګير کلا باندي د حملې
کولو له پاره شيرشاه هملته د سورج ګر سره نزدي د خپل فوچ سره يو ځاي پړاو و کړ تر خو لښکري لرخه ارام وکړي. د مونګير کلا
سورج ګر په شرقې برخه کې نزدي ۱۸ ميله و اتنې کې پرته ده. همدا رازد راج محل په غرونو کې پرته تيليا ګړه د مونګير نه شرق لوري
ته نزدي ۲۲ ميله و اتنې لري. د سورج ګر نه د مونګير په لور د تللو په وخت کې چې کوم ميدانونه مخ ته رائي دهغوي لويوالي او
اوړو دوالې هم شپږ ميله شاوخوا کې جورېږي. خوددي ميدانو اوړو دوالې ان د مونګير کلا ته نزدي یو اخي په دوه نيم ميله و اتنې پوري
رسېږي، د سورج ګر نه تر مونګير کلا پوري نزدي ۱۸ ميله و اتنې د هر حمله کونکې له پاره چې د گنگا د درياب د غربې برخې خخه ډيرغل
کونکې اوسي ملاماتونکې تماميرې. څکه چې د هغې د سړک دواړو لوري ته د جنوب شرق په لور د کهړک غرونه پراته دې، چې د
مونګير تر خنګ د گنگا د درياب تر خنګ پوري رسېږي، خود هغې په شرقې برخو کې د مونګير نه تسخیريدونکې کلا د چې سوبه
کول يى د هر ډير غلګر له پاره تر هغۇشونى نه دې چې درنه او قوي توپخانه ونه لري، او تر خنګ يى د گنگا د درياب هم په ولکه کې نه وى
اخستې. په تيرو وختونو کې پوهه او زيرکو فوچي سالارانو په داسي خطرناکو ځایو کې د خپلو فوچونو د ورنتو ويستلو کارنه دې
تر سره کړي. خوشيرشاه سورې په هر صورت غونبتل د مونګير کلا تر خپلي ولکې لاندي راوري.

د بنگال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاہ ددی حملې په اړه خبر ور رسیدلې و . نو مونگیر ته د شیرشاہ سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونگیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړي و . هغه په ټيره بېره د خپل لښکر سره یو ئای هلتہ راغې . د لښکر یوه برخه یې هملته د مونگیر د کلا د دفاع له پاره و تاکله او دبلې برخې سره یو ئای د ګنګا دریاب په غاره په سنګر کې کیناست ، تر خو د شیرشاہ د لښکر د راتلو سره سم په هغوي باندي د دواړو اړخونو خخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا دریاب د شرقی برخو خخه او بله ډله د مونگیر د کلا د داخل خخه . په دې توګه به دوہ اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غونبتل چې په هر قیمت چې کېږي شیرشاہ سورې ددې ئایه بېرته و تمبوی .

شیرشاہ سورې هم د حالاتو خخه یې خبره نه وي . د هغه جاسوسان هر هر ئای کې خپاره شوی و او د بنگال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاہ سورې د خپلو سالارانو غونډه راوبلله تر خود بنگال د حکمران سلطان محمود سره د تکر کولو له پاره پلان جوړ کړي .

کله چې د شیرشاہ سورې تر تولو ستر سالاران د هغه د خیمی نه بیرون په خپري شوې دری باندي سره را تول شول نو بیا شیرشاہ هغوي ته وویل :

زما دوستانو ! تاسي پوهېږئ چې په دې وخت کې زموږ موخي د مونگیر د کلا فتحه کول دي ، خود مونگیر د کلا د دفاع له پاره د بنگال حکمران سلطان محمود خپل څواک په دوو برخو ويشهلي دې . په دې توګه هغه غواړي زموږ ښه څواک هم په دوو برخو ويشهلي شي او څواک مو کمزورې شي . مادا هم او ريدلې دې چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه د ولکه کړي او ويونکي دا هم وايې چې تر خود دیرغل کونکي څواک سره څواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر خنګ بې د ګنګا دریاب د غارې په شرقی برخو باندي هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونگیر په کلا باندي ولکه نه شي کولي . زه ستاسو خخه دا پونتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې ده ګډې له مځې ددې کلا ولکه کول مونږته اسانه و ګرځي . او که نه ددې وروسته به زه خپل جنګي پلان جوړ کرم . د شیرشاہ سورې د پونتنې په اساس ، د هغه تولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړي . ددې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاہ سورې ته مخ کړ او رته یې وویل :

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه را کړي زه به یو خه ووایم . د هغه په دې خبره شیرشاہ سورې په پلرنې شفقت ورته وویل : صاحب خانه ! زما زويه ! کله چې ته وغواړي ماته یو خه ووایي نو ده ګډې له پاره د اجازې غونبتلوله اړتیا نه شته . ته زما د لښکرو سپه سالاري او ستامشوره او ستادییر دتل له پاره په تولو پورته والې لري ، ووایه چې ته او سخه وړاندې زلې . د هغه د اجازې وروسته صاحب خان وویل :

زما محسنه ! زه ددې کلا د تول چاپيریال خخه پوره خبر یام او ان تر جنوبه پورې توله سيمه ، ان تر هغه ئاپه چې د کول دریاب د ګنګا دریاب سره په کې یو ئای کېږي ، ما کتلي ده . زما مشوره داده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخه د جنوب لوري ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي . هغه برخه چې د شمال په لور ورځي نو هغوي دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ سوبې کولونه وروسته دې هغوي بېرته راستانه شي او د ګنګا دریاب په غاره دې په غرب کې پرتې د مونگیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوي دې د کول او ګنګا دریابونو د یو ئای کيدو ئای ته نژدې په مني پور باندې حمله وکړي او بیا دې هملته تم شي . په دې ئای کې د کهرک پور د غرنو لپې پاې ته رسیدو ته ورو نژدې کېږي . دلته نژدې لس ميله او برود او پراخه میدان دې او ددې میدان خخه په اسانې سره تيریدې شي . خو په نورو ئایو کې د کهرک پور د غرنو خخه تيريدل ډير ستونزمن او د زيانونو نه ډک دې . هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځي ، نو هغوي د لس ميله واتن د وهلو

وروسته د گنگا او د گول د دریابونو د يو ئای کيد و د ئای خخه د مخه د دواپو دریابونو خخه تير شي او د گنگا د دریاب د شرق په لوري دي ولارشي. هلتنه دي په سنگر کي کيني، اوبيا دي د بنگال په حکمران سلطان محمود باندي حمله و کري. زمونب يو لبىكرب به د شمال په لورد سورج گر په لور ولارشي اوبل به د غرنبيو لري، په منع کي د کهړک پورتر غرونوں پوري جنوب ته و خوئيبي، نودبنگال حکمران سلطان محمود به دافکر و کري چي د مونگير د کلا د نه تسخيريدونکي هيديث په اساس شيرشاه سورى د خپل جنگ پلان بدل کري دي او اوس هغوي د سورج گر او جنوب په لور غوارپ ولارشي او خه نوري سيمى ولکه کري او د گنگا د دریاب خخه د تيريد و پرته به بيرته ستا نه شي. تردې وخته پوري به زمونب جنوب لبىكرب په هغوي په نا خاپي توګه يرغل يوسي او د بدترین حالت سره به يي مخ کري او په شمال کي په سورج گر باندي حمله کونکي لبىكرب به بيرته را ستون شي او د مونگير کلا باندي به حمله يوسي او د هغې د ولکي کولوله پاره خان جوړ کري.

تردي ئايهد خبرو وروسته صاحب خان غلي شو او بيا شيرشاه خپله پريکوه داسي و اوروله.

صاحب خانه، زما زويه! په قدوس خداي سوگند چي تا ډير نسه وړانديز وکړ. په همدي پلان باندي د عمل کولو په اساس مونب توانيدلې شو د مونگير په نه تسخيريدونکي کلا باندي ولکه وکړو. واورئ زما دوستانو او زما عزيزانو! که چيرې مونب د مونگير کلا سوبه کړه نو داسي بي و ګنه چي د بنگال د حاکم سلطان محمود د فوچ ملامو و رماته کري ده. د هغې وروسته به د هغه تر مخه دوه لاري وي، لمري دا چي هغه به په پراخه ميدانو کي زمونب پر خلاف جنگ ته تيار شي چي په هغې جنگونو کي به د خپل خان دخوندي کولو له پاره کومې لوري ته تبنتي. او د ويم دا چي د خپله خانه د کوم سترخواک تر مخه به خپله زولي خوره کري او زمونب پر خلاف به تري مرسته وغوارپ. په هر حال هغه پلان چي صاحب خان وړاندې کري په همغه به عمل کوو.

تردي ئايهد خبرو کولو وروسته شيرشاه لبرخه تم شو او وروسته بي بيا د خبرو لري جاري و ساتله اووبي ويل:

گوره صاحب خانه! ستاد همدي وړانديز په اساس به لبىكرب په دوو برخو باندي و ويشل شي، دلبىكرب یوه برخه به له ماسره پاته شي او د بلې برخې قومدانۍ به يي ته په خپله کوي. له تاسره به اسماعيل سورى، حبيب خان کړي او هبيب خان نيازي هم ملکري وي، خوله ماسره به زما د زامن خخه علاوه سرمست خان سرواني، حاجي خان بتقى او برهم جيت ملکري وي.

صاحب خانه واوره! اته به د خپله برخې دلبىكرب سره يو ئاي د کهړک پور د غرونوند پيچ و تاو نه خان و کاري او د شمال په لور به حرکت و کري. سورج گر د دغه ئايه چي همدا او س په کي مونب پراو کري دي نژدي ۱۸ ميله و اتن کي پروت دي، ته به دشپې په تياره کي مخکي تګ کوي او د لمر خاته نه مخته به هلتنه سورج گر کي خان را خرگند کري. اوبيا په داسي توګه پري حمله و کړه چي د بنگال د حاکم سلطان محمود د فاعي فوچ ته د خوزيد و فرصت هم په لاس ورنه شي. په سورج گر باندي د حملې کولونه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کي واخله او د هغې ئاي د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بيا ته د جنوب په لور را و خوئيبه، او د شپې په تياره کي د مونگير په کلا باندي حمله و کړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولارشم اوبيا به د گنگا او کول د دریابونو د يو ئاي کيد و د ئايه مخته دمني پور په سيمه کي د گنگا د دریاب خخه ورتيرشم او د شرقى ساحل په لوري به ولارشم او هلتنه به د سلطان محمود په لبىكرب باندي د حملې کولو هڅه و کړم.

کله چي شيرشاه سورى په دې اړه د خپل نورو سالارانو آند خانته معلوم ګرنو تولو په ډيره خوشحالی سره دا وړانديز و مانه، ددي نه وروسته شيرشاه خپل لبىكرب په دوو برخو و ويشه، نيمائي بريخه بي د خپله خانه سره و ساتله او بله نيمائي د صاحب خان په قومدانې کي هغه ته ورو سپارله. په همدي وخت کي لبىكرب خپل پراو ختم کړ، بيا شيرشاه سورى د خپل لبىكرب سره يو ئاي د کول د دریاب په غاره

غاره د کهپک پور د غرونو په پیچ وتاب کي د جنوب په لور کوچ و کړ په داسي حال کي چې صاحب خان د خپل لښکر سره یو ئای په سورج ګر باندي د حملې په خاطر د شمال په لور ولاړ . صاحب خان د خپل لښکر سره یو ئای د سورج ګر پوري دغه اتلس ميله و اتن د شپې په تيارو کي لکه په سينو دښويدونکو چينجيو او مارانو او يادښکار پسې د پليونکو پرانګانو په خير و هله . صاحب خان د خپل لښکر سره یو ئای سورج ګر ته نزدي هغه وخت راښکاره شو چې په شرق کي د دروازجن سهار نښې نبانې راښکاره شوې وي ، نو هملته یي خپل لښکر تم کړ او د هغوي صفونه یي منظم کړل .

ددې کارد پاڼي ته د رسيد و وروسته صاحب خان خپل تيي سالاران چې په هغوي کي هيبت خان نيازي ، حبيب خان کړ ، او اسماعيل سورى هم شامل و ، راوبل . کله چې د ادرې واره هغه ته راغل نوبيا صاحب خان ورته په ډيره رازدانه توګه وویل :

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګر سنگر همدا اوس زمونږتر مخه پروت دي . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ خخه د خبریدو له پاره خپاره کړې و نوهغوي به خبر و رکړې وي چې زه او زما سره ملګري تاسودري واره د تول لښکر سره یو ئاي سورج ګر ته رارسيدلې ياست . نو په دي خاطر به سلطان محمود دا انګيرلي وي چې او س نو د مونګير کلا بلکل خوندي پاته ده . په دي خاطر به هغه د هغه خايه را وئي او د هغه تول لښکر به د سورج ګر د خوندي پاته کيدو او دفاع له پاره د لته د راتللو هڅه کوي . زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده . خرنګه چې سورج ګر د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر او قوي سنگردي خودومره هم نه چې زمونږ په لار کي خنډ شي . په دې خاطر ما پريکړه کړې ده چې یواخي هيبت خان نيازي او حبيب کړ په په سورج ګر حمله کوي . د هغه په دې خبره هيبت خان نيازي یو دم را توب کړ او تري ويي پونستل : امير صيب ! ته به چيرې ئې ؟ صاحب خان ورته په ډيره نرمه ژبه وویل چې : هيبت خانه ! لمري خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کي خبره کوه ؟ په ټواب کي هيبت خان غلى شو اوبيا صاحب خان په خبرو پیل و کړ .

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابر و برخو وویشو . یوه برخه به یي هيبت خانه ستا او د حبيب کړ په لاسو کې وي بله برخه به یي د اسماعيل سورى په قومندہ کي او دريمه برخه به یي زما سره وي .

هيبت خانه ! ته به د حبيب کړ سره یو ئاي په سورج ګر باندي حمله کوي او په هر صورت به د هغې د ولکه کولو هڅه و کړې ، کله چې تاسي حمله و کړئ نو سلطان محمود او د هغه سالاران بهدا و انګيرلي چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ئاي په سورج ګر باندي حمله کړې ده . په داسي حال کي چې په خپله شيرشاه سوري د ګنګا او کول د دريابونو د یو ئاي کيدو ئاي ته ورغلې دې خو مونږ به د بمن په تياره کي ساتو او په یوه شپه کي به دوه کاره تر سره کړو .

هيبت خانه ! کله چې ته د حبيب کړ سره یو ئاي په سورج ګر باندي حمله و کړې نو ياد ساته چې تردې وخته د مونګير د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دي ، هغوي به خامخا د کلا خخه را وزى او په سورج ګر کي به د خپلو فوځونو د مرستې او ستاسي پر خلاف د جنګ له پاره د هغه خا به را وئي . نو د اسماعيل سورى لښکر به د همدي لښکر پر خلاف په حرکت رائئي ، هغه وخت چې ته او حبيب خان کړ دواړه په سورج ګر باندي یړغل ورورئ نو په هماغه وخت کي به اسماعيل سورى د خپل لښکر سره یو ئاي د مونګير د کلا او سورج ګر تر منځ په سنگر کي ناست وي او هر هغه لښکر چې د مونګير خخه را ووزى او د سورج ګر په لور رائئي نو پر هغوي به حمله کوي او د هغوي لاري به بندوي .

تر هغه چې پر ما او زما د لښکر پوري اړه لرۍ نو زه به همدا او س او په همدي وخت کي حرکت کوم او د مونګير د کلا ترڅنګ به په کوم مناسب ئاي کي ئاي په ئاي کيږم . هغه وخت چې ته او حبيب کړ سورج ګر ولکه کړئ او په دې ئاي کي د بمن د مزاحت کونکې

لېسکر مزاحمت له منئه يو سئ نوبىكاره ده چې ددې ئاي خلک به دخپلو ئانو د خوندي ساتلو په خاطرد مونگير دكلا په لور تىبىتە كوي. تاسې به هغۇي تعقىب كرئ. د سورج گې خخە را تىبىتىدۇن كې به يقىنا پەدې وخت كې د سورج گې او مونگير دكلا تر منئ دخپلو هغۇي خواكونو سره يو ئاي كېرى چې د اسماعىل سورى سره پە جىڭرە بوخت وي، بىيا به تاسې دواپە د اسماعىل سورى سره يو ئاي شىء او د دېنىم پر خلاف به سختە حملە و كېئ، خود مونگير پە لور د راتلونكۇ لارە مە نىسى، ئىكە كله چې ماتې خورلىپى لېسکر پە تىبىتە را و تىبىتى او مونگير كلاتە و رشى نوبىتا سې درې واپە خپل راتگ ارا م كېئ، كله چې دا بېكىل فوئونە د مونگير كلاتە د شمالى د روازو لە لارې ورنوئى نو پە هەمغە وخت كې به زە د كلا د درو زاي ساتونكې لە منئه يو سەم. او د هغۇي پە ئاي به دخپلو لېسکرو كسان و تاكم. او بىيا به پە خپلە د مونگير كلاتە ورنوئم. زما و روتىتە به تاسې ھم د مونگير كلاتە را نوئى، پە دې توگە به پە هەمغە يو شىپە كې مونزۇ د سورج گې سره يو ئاي د مونگير كلا ھم خپلە ولکە كې را ورو.

زمادهستانو و اورئ! مونگير داسې مستحکمه او تینګه کلا ده چې هغه تراوسه پوري نا قابل تسخیر انگيرل کيږي. او په ماضي کې هیڅ حکمران په هغې د ګنګا په دریاب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړي. په هر صورت مونږ بهدا کار همدا نه شپه تر سره کوو. او زه هيله من یم چې هغه پلان چې مونږ تيار کړي دي که چيرې پري په پاک نيت سره عمل و کړل شى نو سورج ګړ او مونګير به د سههار د لمد راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشي. د دې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شونو هيښت خان نيازي، حبيب کړ او اسماعيل سورې درې واره په پوره ډاډ سره وختندا. تر لړه وخته پورې هغويې درې وارو په خپلو منځو کې مشوري وکړي او د کومې معاملې د حل کولو هڅي یې کولي، د هغې وروسته هيښت خان نيازي په ډېرې عاجزې سره صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه! هغه پريکره چي تا كري ده، په خداي سوگند چي دهغې نه بلنه بنه پريکره نه شي پيدا كيدا. مونږ به په پوره توګه ستاد پلان په عملې کولو کې قدم اخلو، ستاد مشوري په مطابق به زه او حبيب خان يو ئاي د خپل تول ھواك سره يو ئاي په سورج گړ باندې حمله کوو. هغه کاردي چي اسماعيل سورى ته ور سپارلي دي هغه يى په ډيره بنه توګه ترسه کولې شي. ددي وروسته اوس که چيرې تهد خپلې برخې د لښکر سره يو ئاي د مونګير په کلا کې وردا خل شي، نویبا به د سهارد راختلود مخه مونږ په ډامنه توګه یه سورج گړ او مونګير کلا باندې خيله ولکه کري وي. دهغه یه دی خيره صاحب خان یه ټيرکونکي توګه وویل:

هیبت خانه ! که چیری ته ، حبیب خان ککر او اسماعیل سوری زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستی لینکر په درې برخو وویشئ ، او د خپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوي خلور واره متحرک شول او لینکرېي په درې برخو وویشئ ، صاحب خان خپله برخه له ئانه سره واختسه او د مونګير په لور بی حرکت وکړ ، بله برخه اسماعیل سوری له ئانه سره واختسه او د مونګير او سورج ګر تر منځ د سنګرد نیولو له پاره ولار . او دریمه برخه یې هیبت خان نیازی او حبیب خان ککر له ئانه سره واختسه او د سورج ګر یې لور بی حرکت وکړ .

د صاحب خان او اسماعيل سورى د تللو وروسته هيبت خان نيازي او حبيب كىر دوارو دخپلي برخى دلبنкро سره يوئاپي دشپي په
تيارو كې د توپان په خير سورج گپ ته ئانونه ورسول او په هغه ئاي بي حمله و كره. هلته په سورج گپ كې د سلطان محمود لبنكر ته هم
خبر رسيدلىپ و چې صاحب خان پر هغوي د حملې كولو په تكل كې دې لوري ته را روان دي. په دې خاطر دې لبنكر دا بې عقلي كري و
چې د سورج گپ په ئاي بي دهفي ئاي دنبارنه بيرون د صاحب خان د لبنكر سره د مقابلې له پاره خان تيار كېپ و. د هييت خان او حبيب
كىر له پاره دې كار ڏيره گتىه و كره، هغوي د سلطان محمود په دې لبنكر سخته حمله و كره او په خول محو كې بي د ټول لبنكر حالت ڏير
ابتر كې. د سورج گپ نه بيرون هيبت خان نيازي او حبيب كىر د سلطان محمود لبنكر ته ڏيره بدء ماتې ور كره او كله چې د سلطان محمود
ياته خوندي کسانو غونستل د سورج گرد جنگ د ميدان خخه وتنستي او شارتە ورنوئي نو هيبت خان نيازي او حبيب كىر هم د خيلو

لبنکرو سره یو ئای هلتەپسی ورغلل او تول و سله وال خوانان بی قتل عام کړل ، د شپی په تیارو کې بی هلتەپه بنار کې یو ستروينه تویونکې انقلاب راوست ، د بنار د دیوالونو دپاسه چې کوم عسکرتاکل شوی و هغوي هم د دیوالونو خخه رابنکته شول اود حمله راپرونکی دبمن د مقابلي له پاره راغلل . ددي نه علاوه د بنار دنه ساتونکې فوچ هم دنه بنار ته و تبنتید اود خپلو ماتې خورلوا فوچونو سره یو ئای شول . په دې توګه په بنار کې دنه سخت جنگ و نښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب کړ د بنه بخت خاوندان و چې هغوي د بنار په داخل کې هم تبول متحده لبکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات بی ترې ووژل . د هغوي پاته شوو د سورج ګړ د بنار د جنوبي دروازې خخه د وتلو و روسته د مونگیر د کلا په لور تبنته وکړه .

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لبکر بی یو خل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه بی حبیب خان کړ تر قومندې لاندې پرینسله ، او هغوي ته دنده و سپارله چې د سورج ګړ نظم و نسق سنبال کړي ، او په خپله بی یوه برخه له ئانه سره واخستله او د هغو لبکریانو ترشا ولار چې د سورج ګړ دماتې و روسته د مونگیر په لورد تبنتې په حال کې و . دبله اړخه د عسکرو خو ډلې د شپی په تیاره کې د مونگیر خخه ووتلي او د سورج ګړ د فوچ د مرستې له پاره هغه لوري ته ورروان و . خو هلتە هغوي ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولارو . په دې اساس د مونگیر او سورج ګړ تر منځ د اسماعیل سوری او دې لبکر تر منځ ئای ئای نښتې روانې وي . اسماعیل سوری د هغوي لاره بنده کړي وه او په هیڅ صورت بی هغوي د سورج ګړ په لور تللو ته نه ورپرینسلو . تر دې وخته پورې د دوې تر منځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ دماتې خو ډلې فوچ هم دلته را ورسید . کله چې د مونگیر خخه سورج ګړ ته د مرسته کونکو فوئي ډلګیو ته د سورج ګړ دماتې خبر ور ورسید او په دې و پوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو د هغوي حالت ډير خراب شو ټکه چې هغه تبنتیدونکو دوې تهدا خبر هم ورکړي و چې دبمن د هغوي ترشا را روان دي ، په دې اساس هغوي د اسماعیل سورې سره خپل جنگ ختم کړ او د مونگیر په لور و تبنتیدل . تر دې وخته پورې هیبت خان هم د دوې ترشا را رسیدلې و او خان بی د اسماعیل سورې سره را یو ئای کړ او بیا دواړو د مونگیر په لورد تبنتیدونکو تر شا ولارل .

دبله اړخه صاحب خان پخپله لا تراوسه د مونگیر د کلا تر خنگ په یوه پت ئای کې سنگرنیولې و او د حلاتو خارنه بی کوله . کله چې د سورج ګړ خخه د راتبنتیدونکو عسکرو لمړي . دله د هغه د مخې تیره شو نو هغه هم یونا خاپه د خپل پتنه ئای خخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونگيز په لور راتلونکې لاره بی د خپل لبکر په واسطه و ترله .

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو او د هغوي دېښود تکار او ازاونه تر لري لري پورې او ريدل کیده . په دې منجدو او یخو و هلوشپو کې د خپو رناؤ په منځ کې د راتبنتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریخو په خير پورته کيدل ، کله چې د دې راتبنتیدونکو زياتې ډلې تیرې شوې نوبیا صاحب خان د خپل لبکر سره یو ئای د وریخود لمړي خاځکي په خير په حرکت راغې . او د همغه تبنتیدونکې پسې د خپل لبکر سره یو ئای د مونگیر کلاته ورغې .

صاحب خان د هغه دماتې خو ډلې راتبنتیدلې لبکر سره یو ئای د مونگیر کلاته ور ننوت . هغه تر تولو لمړي د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل او هلتە بی خپل عسکر و درول . د سورج ګړ د مونگیر په لور د راتبنتیدونکو تر منځ ډيره افراتفري جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تراوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې د هغوي تر منځ صاحب خان هم د خپل لبکر سره یو ئای را ننوتې دې . او تر خنگ بی هغه په دروازه باندې خپل کسان هم تاکلی او دروازه بی په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندې ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلبىکر سره يو ئای د مونگير په کلا کې د درد د نوبت خير د يو خپانده ترنگ بنه ئانته نیولې وه. هغه لبىكرا چې را تبنتيدلې و او کلا ته را تتوتى و او ياترا سه پوري را تبنتيدل او کلاته را تتوتل ، په هغوي يې د هر خه اول را كىنسودل.

د صاحب خان دانا خاپي او خواكمنه حمله داسې ويرونکې او خطرناكه و گرزىدە چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه راتبنتيدلى له منئه يورل او تر خنگ يې په کلا کې دننه موجود ساتونكې هم يو دبل پسى قتل عام کړل. کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه د سلطان محمود دلبىکر په عامه و زنه لګيا و نو په همدي وخت کې هيبيت خان نيازي او اسماعيل سورى هم د خپلو لبىكرو سره يو ئاي کلاته را تتوتل ، او د لمرد راختلو تر مخه يې د مونگير په کلا کې د سلطان محمود لبىكرا د تيغه تير کړي و . او په کلا باندي صاحب خان خپله ولکه کلکه کړي وه. صاحب خان ددې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبيب خان کړو ته پيغام ورولېره او ورته يې هدايت وکړو چې هملته د سورج ګړ په بساري کې دې تم شي او د هغه ئاي انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونگير په کلا کې اسماعيل خان سورى و تاکه او هغه ته يې حکم وکړو چې د بل حکمه پوري هملته په کلا کې و اوسيږي او ټول مزاهمتی خواکونه له منئه يوسي. او په کلا باندي خپله ولکه تینګه کړي. خو په خپله يې د هيبيت خان نيازي سره يو ئاي خپل نيم لبىكرا و اخست او د مونگير د کلا خخه را ووت او د کول د درياب په غاري کې پروت شيرشاہ سورى په لور ورغې.

تردي وخته پوري شيرشاہ سورى هم د ګنګا د درياب خخه پوري وتي و او هلته يې پت سنگر نیولې و او د سلطان محمود دلبىکر د راتلو انتظار يې کاوه.

د بنګال حکمران سلطان محمود يو نړۍ کتونکې انسان و. هغه د خپل عمر په بې شميره سفرونو کې ډيرې توډې سړې کتلي وې. هغه ته هم خبر ور ورسيدلې و چې شيرشاہ سورى په هغه د حملې کولو له پاره په ډيره ګرندې توګه مخته را روان دې. خو هغه ته د اخښه ور رسيدلې چې صاحب خان په يوه شپه د سورج ګړ او مونگير کلا دواړه ولکه کړي دې ، د شيرشاہ سورى د حملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود يو بل قدم و اخست. هغه خپل لبىكرا په دوو برخو وویشه ، يوه برخه يې د خپل خان سره و اخسته او اراده يې وکړه چې پخپله به مخامنځ د شيرشاہ سورى سره تکر کوي خو بله برخه يې دشپې په تياره کې د شيرشاہ سورى په لبىكرا باندي د چريکې حملې له پاره هغه لوري ته واستوله.

سلطان محمود غونبستل چې د داسې دوو اړخیزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لوري ته د شيرشاہ سورى دلبىکر بیخ و تار و کابري. شيرشاہ سورى لا تراوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لبىكرا په دوو برخو ویشلې دې او د هغې يوې برخې ته يې حکم کړي چې پرمونږد اړخ له خواناخاپي حمله وکړي. هغه د مخامنځ لوري د بنګال د حاکم د فوځ د حملې انتظار درلود.

دشپې په تياره کې د ګنګا د درياب دې لوري ته سخت وينه تویونکې جنگ و نښت ، د جنگ میدان د چغو ، سوره او د اسونود شپنهاړ خخه ډکو. توري او دلونه يوله بله سره جنگيديل ، د مره کيدونکو چغې او د زخميانو اه او زاري ترلري لري پوري ترغوبو کيدې. په همدي وخت کې چې د جنگ تنورد او په جوش کې پت و چې د سلطان محمود دلبىکر هغې بلې برخې د شيرشاہ سورى په لبىكرا باندي حمله وکړه.

د اړخ له لوري د نا خاپي حملې په واسطه د شيرشاہ سورى دلبىکرا په ليکو کې کمزور تيماوي را پيدا شوي وه ، خو شيرشاہ سورى يو ډيرښه منظم او پوه انسان و. هغه د اړخ له لوري د حملې د تم کولو له پاره د خپل لبىكرا يوه برخه را بيله کړه خو په همدي وخت کې صاحب خان او هيبيت خان نيازي دواړه د سلطان محمود دلبىکر په هغه برخه باندي یړغل وکړو چې د شيرشاہ دلبىكرا پر خلاف يې د اړخ

له لوري حمله کړي وه. شيرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبرور رسیدلې و. نو په دي اساس هغه خپله توله توجه مخامنځ د سلطان محمود د لښکر لوري ته کړه.

او س نود شيرشاه سوری حوصله او همت نورهم زيات شوي و. او هغه ويره بي چې د اړخ له لاري احساسوله هغه بي هم را کمه شوه. په دي وخت کې د بنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبرور رسیدلې و چې د شيرشاه سوری نوموري سالار صاحب خان د سورج ګړ او مونګير په کلا باندي د ولکې کولو وروسته د هغه د لښکر په يوې برخې باندي حمله کړي ده. ددې خبرداوري دو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر خنګ يې شيرشاه سوری په خپلو حملو کې ډيرښت راوست او د هغه لښکري د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لاري کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړي و او تر ډيره پوري د بنګال د حکمران د فوچ په منځ کې ورنوتي و. او مخته راتلونکې هر فوچي يې له تیغه تيراوه. په دې توګه شيرشاه سورې او صاحب خان دواړو یو ظایې د ګنګا د دریاب په غاره د بنګال د حکمران سلطان محمود لښکر ته ډيره بدہ ماتې ورکړي وه ، او هغه وخت چې لمرا پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان خخه په تینښته و تښتید.

۱۲

دره تاس راجه هرکشن د خپلي لور شهزادګي ګنګا د ترلاسه کولو دريمې مقابلي له پاره ئان تيار کړي و ، د ره تاس د کلانه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې د شهزادګي د ترلاسه کولو له پاره لمري او دويمى مقابلي تر سره شوي وې هملته د شهزادګي ګنګا د ترلاسه کولو دريمې مقابلي له پاره هم ظایې بنايسته کړل شوي و. هلتنه د پخوا په خير د خلکو ډيره زياته ګونه وه ، د خلکو خخه په ډير لږ و اتن کې بې خلور او بده باهسونه بخ کړي و ، او بيا بې د خلور واړو پورته سرونه سره را تهول او تړلې و ، او بيا بې د همدي خلورو باهسونو په سر باندي یو بل ډير او بود باهس تړلې و. بيا بې ددې باهس په سر باندي یو بادي مرغ شکله انځور جو کړي و ، او شرط بې دا اينسودې و چې هر هغه برخه اخستانکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ويې خرخوي نود همغه بريما به ثابتېږي.

په همدي توګه پريکړه شوي وه چې هر هغه خوک چې په دې مقابله کې برخه اخلى نو هغوي ته به د پنځو په ظایې درې غشى ورکول کېږي. دا حل هم د غشود وي شلو له پاره د راجه هرکشن وزير چورامن تاکل شوي و. او راجه هرکشن د خپلي لور شهزادګي ګنګا او د خپلو رانيانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته او دنګ د لرگيو خخه جوړي شاه نشين باندي لکه د پخوا په خير د کيناستو له پاره ورروان و.

لې وخت وروسته راجه هرکشن د خپلي لور شهزادګي ګنګا او رانيانو سره یو ظایې را خرگند شو. او بيا په نوبت سره په همغه شاه نشين باندي و خوت. په شاه نشين د پا سه شهزادګي ګنګا د خپل پلا رسه یو ظایې کيناسته او بيا بې خپل پلا رته وويل:

پلا رجه ! زه نه غواړم په دې شاه نشين باندي کينم ، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه بې په اړه نورخه معلومات را ته شته چې د کومه ئايه راي، د کومو زمکو پوري اړوند دې ، د کومې قبيلې خخه دې ، په داسي حال کې چې هغه زماد ترلاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلي هم ګتلي دې ، نو که چيرې هغه دا مقابله باي لي هم ، نو بيا به هم فتح او بريا د همغې وي ، نو په دې خاطر که د مقابلي دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي ، نو هغه نقاب پوشته زماد ترلاسه کولو مقابلي ګتلي دې. پلا رجه ! کيدې شي چې هغه د پخوا په خير زموږ سره د خبرو کولو او بيا د خپلو کو ائفو د لیکلو پرته له دې ئايه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندي درېږم او په شاه نشين باندي نه کينم. هملته به د خپل وزير چورامن تر خنګ و درېږم. تر خو په مقابلي کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه د خپل ادرس د بنوولو او د خپل مخ او خيرې د بشکاره کولو پرته ئى نوزه به د هغه سره خبرې

وکم ، دهجه د آس و اگی به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړ او هم ګتلي نو په دی اساس او س راته خپل خان را خرگند کړه.

راجه هرکشن د خپلی لور شهزادگی ګنګا د دی خبرو په اوريده سره ډير زيات خوشحاله شو او بیا یی خپلی لورته په ډيره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دی اړه اجازه ده . دا ئکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلي دي . ته او س هر کار چې و غواړي د خپل طبیعت او خپلی خوبنې په مطابق بی کولې شي ، او هو ! ستادا پريکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بايلی هم نو بیا هم هغه ستاد ترلاسه کولو د مقابلو ګتیونکې او ستاد ژوند د ملګر توب حق لري . که چېږي ته غواړي دهجه سره خبرې وکړي او ته په دې ویرېږي چې هغه به ستاد سره د خبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلتنه د چورامن تر خنگ کینه . کله چې هغه په مقابلي کې د برخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، د دی خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادگی ګنګا ترې را بستکته او د وزیر چورامن تر خنگ کیناسته .

دلې ځنډ وروسته د شهزادگی ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړ او پیلیدونکې و . دا ئحل بیا هم د مخکې په خيرد راې سین د راجه زوې سانول د اس د نښې په ويشتلو پیل وکړ ، سانول د اس دراجه چندر مل وزیر چورامن ته ورغې ، دهجه خخه بی درې غشی را واختل او بیا د بانیس په سر کلک کړل شوې انځوری خه مرغه بی په نښه کړ او په هغه ئایې کې چې ورته د نښې ويشتلو له پاره تاکل شوې ودرید . هغه بیا بیا خپل درې واره غشی ويشتلت خود هغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میوار د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې . هغه هم درې واره غشی و از مایل خویو بی هم په نښه و نه لګید . دریم نوبت د کالنجرد شهزاده سورد اس و . هغه هم درې واره غشی هسې بیکاره کړل ، د دوې وروسته د ئایې خلکو نوبت راغې ، په هغوي کې هم هر یو نښه ويشتونکې خپل بخت و از ما یه خوهیڅ یو بی هم دهجه مرغه په ويشتلو او په هوا کې د هغې په خرخولو بربیالی نه شول .

د پخوا په خير کله چې هغه وروسته نښه ويشتونکې خپل بخت و از ما یه ، نو په همدي وخت کې هغه نقاب پوشه د نښې ويشتلو ئایې ته راغې . د خپل تور رنګه آس و اگی بی را بستکو دې ، اس بی لکه د پخوا په خير و شنپید او په هوا کې د الف په شکل و درید . نقاب پوشه ټوان ترې په یوه توپ را بستکته شو ، آس بی هملته پرینسود او پخپله د لړګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې . ډچورامن سره نزدې ناستې شهزادگی ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ټوان ته په ډير غور سره وکتل او تر ډيره وخته پورې د هغه په یيدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نزدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشی ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واره غشی را واختل ، په خپل لاس کې بی واپول را واپول ، د ټولو غشو جایزه بی واخته ، بیا بی دهغوي خخه دو غشی بیرته چورامن ته ورکړل ، دهجه په دی کار چورامن ډير حیران شو او ورخخه بی ويښتل :

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واره غشی نه از ما یې . پخپله خپل خان د خپلی حقه برخې خخه بې برخې کوې . په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ويشتونکو درې درې غشی استعمال کړي دي . خو د ټولو بد قسمتی وه چې یو بی هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ويشت . ګوره اجنبي ټوانه ! دا ډير ستون زمن کاردې . زه تاته مشوره درکوم چې درې واره غشی واخله ، ئکه چې د دی نه مخته دې د شهزادگی ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دو ه مقابلي ګتلي دي او که چېره دریمه مقابله هم و ګتني نوبیا به ستاد د شجاعت ، ستاد بھادری ، ستاد جرئتمندی او نښې ويشتلو ټواب نه وي .

دەغە پە دې خبرە هەغە اجنبى نقاب پوشە پە حركت كى راغى ، خپلە خولە يى چورامن تە ور نىزدى كە او ورتە يى ووپل چى گورە چورامنە ! زە يو قسمت خورلى ئىنسان يم. درې غشى نەازمايم ، زە بە هىدا يو غشى اخلم او تاتەدا دركۆم چى زما دەغە يوغشى بە ددغە بادنما مرغە لەپارە كافى وي ، خلک چى زمانبىھە ويشتل ووينى نوتول بە حيران پاتە شى ، هەغە ددى خبى سەرە سەم يوغشى را پورتە كە او دەغە ئايە شاتە شو .

پە دې وخت كى شەزادگى گنگا د خپلە ئايە را پورتە شوە او د راجە هەركشن د ساتونكۇ خخە يوھ تە راغلە ، هەغە يى ئانتەرا و بالە ، ساتونكى ھەم پە يوھ مندە هلتە راغى . كله چى هەغە شەزادگى گنگا تە را ورسيد نو شەزادگى ورتە ووپل :

گورە ! دەغە نقاب پوشە اجنبى آس د قىيىضى خخە و نىسە او د شاھ نشىن پە لور بى راۋە . خو گورە ، كە دەغە اجنبى زما سەرە د خبرو كولو پرتە او يادخپل ئان او نوم د بىوولو پرتە ددى ئايە ولار نو تە دەغە شاتە ولارشە ، هەغە تعقىب كە او دا را داگىزە كەپ چى دې دكۈمە ئايە رائى ، نوم يى خە دې اوللى ماتە خپل ئان را بىسىرە كوي ، دشەزادگى د حكىم سەرە سەم هەغە ساتونكى ھەم پە حركت راغى او دەغە نقاب پوشە اجنبى آس يى د شاھ نشىن لورپى تە يورپ . او هملتە يى و دراوه .

دەغە اجنبى نقاب پوشە يوغشى لە ئانە سەرە واخىست او هەغە ئايە كى و درىد چى د بانپى د پاسە نېلىل شوپە بادنما مرغە پە كى پە نېنىھە كىدە . هەغە د خپل غشى د ويشتلۇ لەپارە پە زمكە كىناست ، خپل يو زنگون يى پە زمكە كىنبووده او بل يى نىغ و دراوه ، بىا يى خپل كىمان سىبال كە ، تىرىپى پە كى نتوپىست ، تر دىرىپە پورپى يى نېنىھە تر سترگۇ نى يولىپ وە ، بىا يى خپل ساھ و درولە او خپل غشى يى پە نېنىھە ورپىرىبىسۇد . دەغە غشى پە ھىماگە بادنما مرغە باندى و نېنىت او هەغە يى پە دىرىپە تىزى سەرە و خىراوه .

د اجنبى د نېنىپە د لىگىدە سەرە سەم خلکو پە مىدان كى د خوشحالى چغى جورپى كىپ . هەرپى لورپى تە خلکو تۈپونە و هل ، خپل كالىپى بى پە هوَا كىپ پورتە پورتە غورخۇل او دەغە نقاب پوشە تە بى مباركى ويلى .

دەغە نقاب پوشە خوان ددى نېنىپە د ويشتلۇ و روستە ، خپل كىمان پە خپلە شا و تارە ، او پە دىرىپە بىرە دەغە ئايە را پورتە شو ، دشاھ نشىن پە لور راغى او خپل آس يى واخىست . تر دې وختە پورپى شەزادگى گنگا ھەم د خپلە ئايە را پورتە شوپە وە او ددى اجنبى نقاب پوشە خنگ تە راغلىپ وە . خو د رەتاس راجە هەركشن او دەغە رانيانىپ تر او سە هملتە پە شاھ نشىن باندى ناست وول . اجنبى ھەم پە گۈندىيە قەدمونو سەرە خپل آس تە وراغى او هلتە و درىد ، خوكىلە يى چى د آس و اڭىپا وخت كى شەزادگى گنگا پە دىرىپە مىنە او نرمە ژېبە ورتە ووپل :

اي اجنبى ! تە خو دىرىپە قسمت خاوند يى چى تا زما د لاستە را ورپە درې وارپە مقابلىپ و گىتىپ . او سە زما حقدارىي . او سە يوازىپ تە زما پە جسم باندى حق لرى . گورە ! مونبۇ راجپوتان يو او زمونبۇ د راجپوتانو رواج دادىپ چى ھەر خوک چى د شەزادگى د لاستە را ورپە درې وارپە مقابلىپ و گىتىپ نو هەغە خو ورئىپ بىا پە راج محل كى د شەزادگى سەرە پاتە كىرىپى . نو پە دې خاطر زما د تىلاسە كولو ددرې وارپە مقابلو د گىتىلۇ نە و روستە چىپى او سە مقابلو پايلۇ او حالاتۇ زەتا تە حوالە كىرىپى يم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو پە مطابق بە او سە تە پە راج محل كى لە ما سەرە قىام كىپ ، ددىپ قىام تر مخە ، ايا كولىپى شې ماتە خپل نوم را و بىاپى . او د خپل مخ او خىرىپى خخە نقاب پورتە كەپى تر خو زە ستا پە خىرد يوھ زىرە ورنېنىھە و يشتۇنكىپ مخ او خىرىپە ووينىم . او ستا دېنىخىپ كىدە و تر مخە لېتە تر لېتە پە دې خبىرە شەم چى زما محبىت ، او زما د غوبىستۇ او هىلىو حقدار خوک دې . تر دې ئايە د خبرو و روستە شەزادگى گنگا غلىپى شوھ ، خود بىلە اپخە ورتە هەغە اجنبى نقاب پوشە ھەم چپە خولە ولارپو . پە دې وخت كى شەزادگى گنگا يو خىل بىا ورتە پە دىرىپە خوبە ژېبە ووپل :

اي مەربانە او فاتحە اجنبى ! تا ماتە زما ددىپ تولو خبرو ھېچ خواب رانە كە ، دەغىپە دې خبىرە هەغە اجنبى پە دىرىپە تىيەت او از سەرە ووپل : گورە شەزادگى ! كە زە ستا ددىپ تولو خبرو خواب درنە كۆم نو بىا . ددىپ اجنبى پە دې خواب باندى شەزادگى گنگا پە زىرە ماتې

لهجي سره وويل: نوته ولبي ماته زما دخبو خوابنه راكوي؟ خلک خود شهزادگيود ترلاسه کولود دريمئلي مقابلو دكتولو سره سم د خپلي خوشحالی او خپل نصيبي په اړه هير پورته خيالات او فکرونله لري، او غواړي چې شهزادگي ورسره د يوې لمحي له پاره که هم وي خبرې وکړي. ته خه ډول اجنبى بي چې زماد خوبلنۍ نه ډوك خبرو خواب هم نه شي راكولي.

اې اجنبى! زه دومره بنايىسته، حسيينه او زړه وړونکې پېغله یم چې هر خوک مې د وصل غوبنتونکې دي، خو خرنګه چې تا زماد ترلاسه کولودريمي مقابلي هم ګتلي دي نو زه په ډيره خوشحالی خپل وجود، خپل روح او خپل هرڅه له تا ئاروم. او خپل هرڅه تا هه حواله کوم. وايه ته په دې اړه خه وايى؟ ددې خبرې د اوريدو سره سم هغه اجنبى دخپل اس واګي ګلکي کړي او په یوه ټوب په اس ور سپورشو او بيا د تللو په وخت کې بي شهزادگي ته وکتل او دپخوا په نسبت په لېڅه لور او azi په ډيره غصه او قهر ورته وويل: شهزادگي ګنګا! زه له تانه کرکه کوم، زه تا سره مينه نه کوم. ددې خبرو سره سم یي خپل آس ته لغته ورکړه او په ډيره ګړندې توګه د هغه ځایه ووتن.

ددې اجنبى خوان د خبرو په اوريدو سره شهزادگي ګنګا په ډيره ناخوالی او حسرتونو سره، دغمونو په بهير کې ولاړه پاته شوه. په همدي وخت کې بي د راجه هركشن ساتونکې ته اشاره وکړه، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبى ترشا و لارتر خو دهغه راز خانته معلوم کړي، تر خو وپوهېږي چې هغه خوک دې، د کومه ئايه راغلي او چيرې درومي؟ تر دې وخته پوري راجه هركشن هم دخپل شاه نشين خخه را کيوتې و هغه دخپلې لور شهزادگي ګنګا خنګ ته راغې، ودرید او هغې ته بي تسلی او تشفي ورکړه او بيا بي ورڅه وپونتل هغه دخپلې لور شهزادگي ګنګا خنګ ته راغې، ودرید او هغې ته بي تسلی او تشفي ورکړه او بيا بي ورڅه وپونتل:

گوره شهزادگي لوري! هغه نقاب پوشه ستا د ترلاسه کولودري واره مقابلي وګتلي، او س هغه له تاسره د واده کولو حقداره دې. او د بنېچې په خير تا د خپله ئانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا د هغه سره خبرې کړي دې نو ماته هم ووايى چې هغه له تاسره خنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادگي ګنګا په ډيره غمزنه لهجه وويل:

پلار جانه! ما دهغه خخه د هغه دنوم او د هغه د خاپي د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډيره حیرانونکې خواب راکړ، هغه په خپل آس د سپرييد وروسته همدومره وويل چې هغه ما نه خوبنيوي، ددې خبرې سره سم یي خپل اس په هغاسته کړ او ددې ئايه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسي وروسته ورولېره تر خو هغه پري ئان خبر کړي چې دا اجنبى د کومه ئايه راغلي، او د کوم ئاي او سيدونکې دې او اوس چيرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هركشن په ډيره عجيبة توګه تري و پونتل:

گوره لوري! دا اجنبى خود ډير عجيب انسان بنکاري، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا د ترلاسه کولودا درې واره مقابلي وګتلي، خو زه په دې ډير حیران یم چې هغه ستا د دريمى مقابلي د ګتيلونه وروسته بيا هم ستا لوري ته کوم رغبت او ميلان و نه کړ. خلک خو زماد شهزادگي د کتلوا ارمان کوي خود اجنبى له تا خخه د خپلې ناراضتيما خبره کوي، خو ګوره لوري! تا ډيره بنه وکړل چې یو ساتونکې دهغه ترشا و استواهه تر خو هغه معلومه کړي چې دا نقاب پوشه خوک دې، د کومه راغلي او چيرته ستنيېري، او س رائه لوري چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلوا خپلوا کورنوته روان شوي، په دې اساس راجه هركشن، شهزادگي ګنګا او رانيانې د خپلوا نورو دوستانو سره یو ئاي د راج محل په لور ولاړ.

دره تاس در اجه هر کشن د شهرزادگی گنگا د تر لاسه کولو د دریمی مقابله د گتولو و روسته هغه نقاب پوشه خپل آس د شرق په لور هغلاوه خو شهرزادگی گنگا هم د خپل پلار د ساتونکو د دلی یو ساتونکی د هغی په تعقیب پسی روا کرپی هغه هم په لبر و اتن کی د هغه نقاب پوش پسی روان و ترخو هغه و پوهیبیری چی دا نقاب پوش خوک دی او د کومه حایه راغلی دی

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په گرندي تو گه هغلاوه او س هغه د ره تاس خخه نزدی اته میله لری و رانو و یجارو ته رسیدلی و هلتنه د نو د خنگلو خخه نا خاپه دری نبنه و یشتو نکی او جنگجویان را ووتل او د هغه لاره یی و نیوله د غه نقاب پوش هم د هغه د کتلوسره سم په یوه تکان سره د خپل آس و اگی کش کرپی او و بی دراوه.

بیادی اجنبی نقاب پوشه د هغه لاره نیوکونکو لوری ته ورغی و بی کتل چی هغه دی دری و اره یو درای سین شهرزاده سانول د اس بل د میوار شهرزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهرزاده سورد اس دی بیاد رای سین در اجه زوی سانول د اس خپل اس لبر ا مخته کر او د غه نقاب پوش ته بی وویل:

گوره اجنبی ! مونبونه پوهیبیر چی ته خوک یی او د کومه حایه راغلی یی خوتا د هر تاس در اجه هر کشن د لور شهرزادگی گنگا د تر لاسه کولو دریمی مقابله و گتله او مونبودری و اره شهرزادگان دی مغلوبه کرو زمونبودری ته لب خه په غور سره و وینه زه درای سین شهرزاده سانول د اس یم زما سره خنگ کی د میوار شهرزاده سورج مل او د کالنجر شهرزاده سورد اس دی مونبودری و اره دلتنه په دی و رانو و یجارو کی ستا لاره نیولی ده ترخو مونبونه زمونبود دی بی عزتی په را رسید و سره سزاد رکرو.

د هغه دی په دی خبره د غه نقاب پوشه تری په چیره یخه چنده او نرمی ژبی سره و پونستل چی نه خو زما او ستا سو دتر منع کومه د بنمنی شته او نه کوم عداوت چی تاسی دری و ارو زما لاره نیولی ده او زما د و ژلو نیت موکرپی دا خل د میوار شهرزاده سورج مل ورته په خواب کی وویل:

گوره اجنبی ! تا د هر کشن د شهرزادگی د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم گتله او مونبودری و اره دی نه یواحی مغلوب کرپی یو بلکه مونبودری و ارو و ته دی بی عزتی را وری ده په دی اساس مونبودری و اره له تا خخه د خپلی بی عزتی بدله اخلو د غه نقاب پوش یو خل بیا په چیری نرمی سره دوی دری و او و ته وویل:

زما لاره نیونکو و اورئ ! زه تاسو دری و ارو شهرزادگانو ته گوابن کوم چی زما لاره پریو دئ زه نه غوارم له تاسی سره تکرو کرم او نه غوارم بی دلیله له تاسی سره په جنگ کی را و نغارم یو خبره په غور سره و اورئ که چیری تاسی د شهرزادگی گنگا د تر لاسه کولو د غه دری و اره مقابله له ما خخه و نه گتله ای شوی نو بیا په دی ویرانو کی به زما سره خه چول مقابله و کرئ ؟

د هغه په دی خبره دا خل د میوار شهرزاده سورج مل ورته په خواب کی وویل:

واوره اجنبی ! د مقابلو گتله یوه خبره ده او په دی ویرانو کی زمونبود دریوارو سره ستا د تکر خبره بیله ده مونبودری و اره به په تا یو خای حمله و کرو او ستا وجود به چوته یو ته کرو ته خو مونبونه کوم کمذاته هندو بنکاری او په هم دی خاطر مجبور شوی بی چی خپل مخ او خیره پتیه و ساتی که چیری ته د کوم اعلی ذات هندو و ای او یاد کوم ریاست شهرزاده نو بیا به دی داسی خپل مخ او خیره په نقابو کی نه رانغارله او نه به دی په پتیه خوله دی مقابلو کی برخه اخستله بلکه زمونبوده خیر به دی په بنکاره مخ او خرگنده تو گه په دی مقابلو کی برخه اخستله و ای پخواله دی چی مونبودری و اره له تا خخه د خپل عزت د بدلی د اخستله پاره پرتاب خپلی توری را سپری کرو نو و ایه چی ته خوک یی د هغه دی خبره د غه نقاب اغواسونکی په چیر قهر سره وویل:

دری و اره بی غیر ته شهرزادگانو ! واورئ که چیری زه ستا سی د دی پونستن و خواب درنه کرم نو بیا به ستا سی عکس العمل خه چول وی په خواب کی بی دا خل د رای سین شهرزاده سانول د اس را مخته شو او ورته بی وویل:

واوره اجنبی ! هغه خه چې در خخه پونبتل شوی دی که چیرې د هغې ټوپا دی رانه کړ نوبتا بهته ووینی چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاکلو هوادنکی ټوانانو او په غرنو کې د ورکوشیو لیوانو په خیر یرغل درو رو . ستا جسم به توټې کرو . ای اجنبی ! په دی غرونو کې به مونږتا بوټې بويی د مرغانو دخوارک کړو خود هرڅه دمخته درته وايو چې خپل نوم دی را وښیه ، خپل وطن او ځای ځیکې تهرا خرگند کړه ، تهولې خپل نوم پتیوی ، ولې د خپله مخه نقاب نه لري کوي . دهغوي په دی خبرو باندې دا اجنبی نورهم و غرید او د خوا خخه بی نورهم سخت ټوپا درکړ .

واورئ اې ڈليله انسانانو ! تاسې درې واړه ڈليله شهزادګان یواخي وخت لرئ ، چې زه تردرې پوري شميرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښو ده ، نوبیا یادساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدي ورانو ويچارو کې د خسو خاشاکو په خير و سوزوم . واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پرېږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم .

په همدي وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګي ګنګا ددې نقاب پوش د تعقیب له پاره د هغه پسي استولې و ، هم دغه ځای ته ورسید . هغه همغسي خپل و اتن لړه لري ساته ، د نقاب پوشه او ددری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلتنه د ونو په ګنه ګونه کې پت کيناست ، او حالات یې خارل چې خه پینښې . دهغې وروسته د كالنجر شهزاده سوردار دا مخته شو او د دې اجنبی خبرو ته یې ټوپا وايه ، سوردار دا هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې خرگندېږي چې تا زموږ په لاسود مرګ له پاره خان تيار کړي دې . که چیرې ستا اراده همدا سې وي نوبیا همدا سې سهی ۵۵ . په همدي وخت کې دغودري واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د بنوولو له پاره خانونه جوړول چې یوناخا په دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې او د خپلو کالیو خخه بی یو دروند خیجر را او ويست او د راي سین دشهزاده سانول دا س په سینه کې یې وربنځ کړ او د هغه کاري ورتام کړ .

سانول دا س د زخمی کيدونه وروسته د خپله آسه را پريوت ، دهغه په زخمی کيد و باندې د نورو دواړو شهزادګانو سوردار دا او سورج مل اندېښې نورې هم زياتې شوې . په همدي وخت کې همدي اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه او توره بی را او ويسته او یوڅل بیا یې په دوې حمله وکړه ، د میوار شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خود كالنجر د شهزاده سوردار دا خټ یې د خپلې تورې په دې ګذار سره پري کړ .

د خپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میوار شهزاده سورج دا س په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتیدو هڅه بی وکړه ، ئکه هغه پوهشوي و چې دا پير خطرناکه نقاب پوش دې او شونې ده چې حالت بې ددوو نورو ملګرو په خير شي . خواوس ددې نقاب پوش خخه تیښته خه اسانه کارنه و . خه وخت چې د میوار شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسي تر شا په خپل آس باندې سپور ور وغليد .

دغه نقاب پوش د میوار شهزاده تره یې لري پوري تښتیدو ته پري نه بسوند . او په هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سرنه تر پښو پورې دو هؤایه شو . دغه اجنبی نقاب پوشه په د پير لړ وخت کې درې واړه شهزادګان د خپلې مخې خخه لري کړل ، بیا یې خپل آس په د پيره ګړندي توګه بيرته را ستون کړ او د نو دغې ګنې ګونه ته ، چیرې چې د شهزادګي ګنګا ذري ورته پت ناست و ، راغې . دلته دراد سيدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، د خپل شا خخه بې کمان را پرانست ، غشي بې په کې کينښو او بیا په یوه لوره ځای و خوت ، او بیا بې په لوره اواز سره په دې ګنې ګونه کې پت ناست کس ته ور غړو کړ او ورته بې وویل :

اې په دې ګنې ګونه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهېږم چې ته خوک بې ، او نوم دې خهدې ؟ او د خه له پاره دلته پت ناست بې . زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګنې ګونى خخه را ووچه ، او که نه یاد ساته چې زه تر ډېرې پوري انتظار نه شم کولې او په تا باندې به غشي و

ورووم. ته به ما پیژنې ، خوته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کېږي او زما لمړي غشي د زره په سرو رنبلي. ددې نقاب پوشە دغه ګواښه ډير اغيز من ثابت شو. ئکه هغه سپور د ونود ټنګل خخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبی څنګ ته راغې او ودرید. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بېرته په شا وتاره، غشې بې تري وويست. خپله توره بې په لاس کې واخته، په بل لاس کې بې دال و نيو، بیا بې ده ځخه و پونتيل او ورته بې وویل چې ووايده! ته خوک بې؟ او د ونوه ددې ټنګل کې ولې پت شوې وي؟ په دې وخت کې دغه تعقیب کونکې ورته په لپزيدلۍ او از سره وویل:

ته د هر خدمخه له ماسره ژمنه وکړه چې که زه ربنتيا و وايم نو ته به راته بښنه وکړي. ده ځخه په ځواب کې نقاب پوش ورته وویل: وايده ته خه وویل غواړي، که چېږي تا ربنتيا وویل نوزه درته هیڅ هم نه وايم، ده ځخه په دا دغه تعقیب کونکې ورته وویل:

زه دره تاس دراجه هرکشن د ساتونکو دډلي ځخه يم. څرنګه چې تا د شهزادګي ګنګا سوئمبر ګتلي دې، خود رواج او ګلتور مطابق تا د سویمبر د ګتليو وروسته د شهزادګي ګنګا سره خبرې هم و نه کړي او تر څنګ بې د خپل نوم اوښې د بنوولو پرته ده ځخه ځایه ولاړي نو شهزادګي، ماته ستاد تعقیب کولو امر وکړ. تر خو زه هغې ته معلومات يوسم چې ته خوک بې، او د کومه ځایه راغلي بې او د کوم ریاست او سیدونکې بې. ددې اجنبی تعقیب کونکې د ځواب په اوريديو سره هغه نقاب پوشې د لې وخت له پاره خاموشه ولاړو، ده ځخه دحالت ځخه څرګندیده چې هغه مسکې کېږي، بیا هغه وویل: چې په ربنتيا چې تا سهی خبره کړي ده. ګوره! هغه درې شهزادګانو د شهزادګي ګنګا د سویمبر په مقابلو کې ګډون کړي و، نو هغوي په دې ورانو ويچارو کې زما لاره نیولې وه. هغوي په دې خفه و چې ما هغوي نه دې پرې اینې چې د شهزادګي ګنګا سویمبر وګتني. نو په دې اساس هغوي غونبتل ما ووژنې. خو تا وکتل چې ما ده ځخه درې واړو کار ور تمام کړ. ده ځخه په دې خبره هغه تعقیب کونکې وویل چې ما ټول هرڅه په خپلو سترګو وکتل. هغوي په ربنتيا هم ددې وړ وو چې ووژل شی. ده ځخه په دې خبره نقاب پوشې ورته وویل: ګوره! ددې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره يو سه، او ددې ځایه بېرته ستون شه، خو که چېږي بیا دې زما ترشاد راتللو هلي ځلې وکړي نو یاد ساته چې ده ځخه شهزادګانو په خیر به ستاخټه هم له تنې پرې کرم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځایه ورک شه.

ددې نقاب پوش په ګواښه باندې هغه تعقیب کونکې ددرې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واختنل او په ډيره بېرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش هملته ولاړ او د تعقیب کونکې په لورې ده ځخه ترشاد. ان تردې چې هغه ده ځخه د سترګو ځخه ورک شو. بیا بې په خپل اس پښه واړوله او پوندہ بې ورکړه او د جنوب شرق په لورې په ګړندي توګه خپل سفر پیل کړ.

دره تاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګي ګنګا او د خپل نور و رانيانو سره په خپل محل کې په خبرو بخت و. په همدي وخت کې د ساتونکو د ډلي مشرد هغه ځايې ته راننوت او راجه هرکشن ته بې وویل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګي ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقیب پسي استولې و هغه هم بېرته راستون شوې او غواړي د شهزادګي سره وویني. د ساتونکې ډلي د مشرد دې خبرې سره سم شهزادګي ګنګا د خپله ځایه توب کړ او را پورته شو، راجه هم د خپله ځایه را پورته شو او وې وویل مونډواړه پلار او لور به ده ځخه سره خبره وکړو. ددې خبرې سره سم شهزادګي او پلار بې ده ځخه خونې ځخه بېرون را ووتنل.

هغه ساتونکې په لې واتین کې خپل اس د واګو نیولې و او ولاړو. ده ځخه شاته ده ځخو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و، شهزادګي هغه ته را نزدې شو او په ډيره بې قرارې سره بې و رڅخه و پونتيل: ايا ده ځخه نقاب پوش تعقیب دې وکړ، هغه خوک و او د کومه ځایه راغلي او او س چېږي ولاړ. ده ځخې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سرتیت اچولې و او غلي و لاړ و بیا بې شهزادګي ته وویل: زه ډير افسوس کوم چې ما هغه تراخره پورې تعقیب نه شو کړا. ده ځخې په دې خبره تري شهزادګي په ډيره حیرانتيا سره و پونتيل چې ولې دې ده ځخه تعقیب و نه شو کړا؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وویل:

شهزادگی ! ما دهجه نقاب پوشه تعقیب تردهیره خایه وکړ ، ان ددې خایه اته یا لس میله لري واتن کې پسي ولارم . هغه وخت چې دې نقاب پوش د شرق په لوري خپل آس ئغلاوه زه هم ورپسي روانوم . خو هلته د ونو د ھنګل خخه یو ناخاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادگان هریو د راي سن شهزاده سانول داس ، د میوار شهزاده سورج مل او د كالنجر شهزاده سوردارس را پیدا شول او دهجه اجنبي نقاب پوشه لاره یي ونيوله .

تردي خایه ما تعقب وکړاپ شو او هلته په رسيدو سره په ونو کې پت کیناستم او ددې تول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واپو شهزادگانو خخه د خپلی لاري د بندولو پونښنه وکړه نو هغوي ورته په خواب کې وویل چې خرنګه چې دوي درې واپو ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادگی سویمبر نه دې ګتلي ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې او شرميدلو سبب ګرځيلې دې نوپه دې خاطربه او س هغوي دا نقاب پوش ژوندي نه پرېږدي . هغوي درې واپو ددې اجنبي خخه دهجه د نوم او خاي په اړه و پونښتل خو هغه ورته هیڅ خواب ورنه کړ خوکله چې دغه درې واپو شهزادگان په دې نقاب پوش باندې را پريوتل نو شهزادگی ! هغه اجنبي یو انقلاب را منحثه کړ .

هغه ډير زييات تيز ، ډير چالاکه او بنې ما هر تیغ و هونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې دراپ سين شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې وواهه او د آسه یي لاندې را وغور خاوه ، کله چې هغونورو د واپو شهزادگانو د خپل ملکرې حالته کتل او د خه تصميم نیولو هود یي کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د كالنجر شهزاده سوردارس یي را چېه کړ . د میوار شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتی لاره یي خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یي په توره داسي وواهه چې وجود یي دوه توټې شو او هملته له منځه ولار . او په دې توګه یي دهغوي درې واپو شهزادگانو ژوند ته د پاپې تکې کېښو .

دا زما بد قسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ھنګل کې ګتلي وم ، نو هغه بیا زما لوري ته راغې ، خپل کمان یي را وویست او غشې یي په کې کېښو او ماته یي ګواښ وکړ چې زه د ھنګله خخه را ووئم او که نه ما به د خپل غشونښه کړي . ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې ګتلي وو چې هغه خطا نه خى نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پتنځای خخه را وو تلم .

کله چې هغه زما خخه د تعقیب کولو علت و پونست ، نو ما ورته ربنتيا وویل ، چې زه شهزادگی ګنګا ستا په تعقیب پسي را استولي وم . تر خو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم خدې ، ته د کومه خایه راغلي یي او کوم هیواد یاریاست او سیدونکې یي ؟ کیدې شي هغه زما په ربنتيا ویلو باندې خوشحاله شوې وي نو ماته یي حکم وکړ چې د مرو شوو درې واپو شهزادگانو د آسونه له خانه سره یوسم او بيرته ستون شم . نو ما دهغې خبره و منله او دادې بيرته ستاسي حضور ته را غلم . او دغه درې اسونه چې زما ترڅنګ و لار دې دهغه درې واپو شهزادگانو اسونه دې . نو شهزادگی ما همد و مره وویل غونښتل چې و می ویل :

تردي خایه د خبرو و روسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ، بیا شهزادگی هلته ډيره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لېه وخته پورې یي ئان سنبال کړ او هغه تعقیب کونکې عسکرته یي وویل : ته او س ولار شه او ارام وکړه ، اندیښمن کېړه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې . د شهزادگی ددې عکس العمل د کتلوا و روسته هغه ساتونکې په ډيره خوشحالی سره دهجه خایه ولار . دهغه د تللو و روسته شهزادگی ګنګا د خپل پلار راجه هر کشن په لوري ورغله او ورته یي وویل :

پلار جانه ! هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه خه دل انسان و . هغه ډير نه تیغ و هونکې ، او بې جوابه غشي ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم و ګټه او ماته یي کوم اهمیت هم رانه کړ . او د تللو په وخت کې یي همد و مره وویل چې زه تانه خونبوم پلار جانه ! دا به خه دول انسان وي چې خپل ئان ته دومره ارزښت ورکوي او د خپل ئان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګنې . پلار جانه ! زه په دې اړه

هسی لاس په لاس نه شم کیناستلی ، زه به په هره توگه چې وې دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه خوک دې ؟ ماته ياد دی چې زما د سویمبر د دویمو مقابلو په ورڅ د کوچیانو دقیلی مشرفا دایی خان د هغه سره د خبرو له پاره دلتہ راغلې و . پلار جانه ! ته ماته د فدا بې خان اته پتھه معلومه کړه . او هغه ماته را ولیږه تر خو د هغه خخه و پونستم چې په مخ او خیره باندې نقاب اغوسټونکې د غه خوان چې زما سویمبر بی هم ګتیلې دې خوک دې . پلار جانه ! خرنګه چې هغه درې څلې زما د تر لاسه کولو مقابله په بنه شان سره ګتیلې دې ، په دې اساس زه به په هر صورت د هغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسی خورواج او رسوم دادی چې شهزادگان تل شهزادگی . ئانته پیدا کوی ، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه بنکاري ، زما د سویمبر د ګتلو نه وروسته هغه زما خخه خپله ناخوبنې خرگنده کړي ده خواوس به زه د خپل ضد په واسطه هغه پری نېددم . زه به په هره توگه چې شونې وی هغه پیدا کوم او د خپل ژوند ملګرې به بې ګرځوم .

تردي خایه د خبرو وروسته شهزادگی ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمی او محبت ورته وویلې ، ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کېږه ، زه به د همدا او سه د کوچیانو دقیلې د سردار فدا بی خان په لته کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به بې ستاره مخه حاضر کړم . ته به د هغه خخه و پونستې چې ستاد لاسته را ورو د مقابلو د غه نقاب پوشه خوان خوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن د ټواب په اوريدو سره شهزادگی ډیره خوشحاله شوه ، او بيرته دواړه پلار او لور د محل په لور روان شول او همغه خایه ته ورغلل چېرې چې پخواناست و .

۱۴

د شیرشاه سوری په لاسود ماتې خورولو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل مرکزې بنار ګوډ په لور وتنبیتید . هلتہ ګوډ ته د وررسید و سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاره دده د ماتې خخه وروسته شیرشاه سوری او س غواړې د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړه هم فتحه کړي . خو سلطان محمود په هر صورت او هر حال اراده درلو ده چې د تیلیا ګړه هی خخه دفاع وکړي ، ئکه که د تیلیا ګړه سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورڅي نوبیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دې .

د ګنګا د دریاب په غاره د شیرشاه سوری په لاسو د ماتې خورلوا وروسته د بنګال حاکم ته دا خرگنده شوې وه چې هغه نه په یواحې ئان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورڅه بنګال خوندي ساتلي شي . نو په دې خاطر د شیرشاه سورې د یلغار د مخنيوی په خاطر هغه باید د چا خخه مرسته و غواړې ، او یا خوک د خپل ئان سره متعدد و ګرځوي . او س نو سلطان محمود ته د خپل د غو مو خود لاسته را ورو له پاره د وله لارې موجودې وې .

لمړی د اچې هغه د شیرشاه سوری په مقابله کې د هندوستان د شهنشاہ همایون با برخخه مرسته و غواړې ، خو خرنګه چې همایون په دې وختو کې د خپل تول ټول ټواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و او په خایه نښتې که په دې حال کې د همایون خخه مرسته هم و غواړې نو همایون به د هغه خه مرسته و نه شي کولامي . ئکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمايی پری نېدی او د شیرشاه په خلاف به دده کومک ته را و نه د انګيکي ، نو په دې خاطر سلطان محمود د همایون خخه د مرستې د غونبستلو پلان له نظره وویست .

دویم ټواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ئان سره را یوئځای کولې شو ، هغوي د ګوا پر تګالۍ فوچونه و . په همدي وختو کې دې پر تګالۍ فوچونو په هندوستان کې پوره ټواک درلو د . نو د شیرشاه سورې پر خلاف سلطان محمود د پر تګالۍ لانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نوونډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل . او د دې کار له پاره بې د پر تګالۍ بحری بېږي . د قذاقانو یو

قومدان و تاکه . دغه قومدان د سلطان محمود سره دهجه په مرکزی بناړ ګوډ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومدان نوم ميلوجسارتي و . دا چې ميلوجسارتي خه دهول د سلطان محمود په لاسو بندی شوده هجه قصه خه دهول ده .
په ګوا کې ميشت پرتگاليان دهيره وخته راهيسې د بنګال د زمکي لاندي طبيعي سرچينو د راویستوله پاره په کار بوختول . هغوي
غونبتل چې د شرقی بنګال د اوو سيمو ترڅنګ د هګلۍ او چټاګانګ په موجوده سيمو او بندرګاه باندي ولکه وکړي . خو تراوه سيمو
پوري ورتګ اسانه نه و هکه هجه ديرې لري او په داخل کې پرتې وي . په دا سې حال کې چې چته ګانګ د سمندر په غاره پروت و .
د خپلو دغه موخد ترلاسه کولوله پاره د ګوا پرتگالي والي نونوډا د خپلو بحری قداقانو قومدان ميلوجسارتي دهتمې کار له پاره
هجه لوري ته ور استولي و . او هجه ته يې ويلى و چې هجه دې د چته ګانګ د بندر ګاه په لور ولاړ شي او په بنګال کې د خپلو ګټو د تر
لاسه کولوله پاره هڅي وکړي . د ګوا والي نونوډا د بحری قداقانو دې قومدان ته ديره ستنه او قوي بحرې بېړه هم تياره کړي وه . خودا
به د ميلوجسارتي بد قسمتې و هکه هجه وخت چې هجه دې کاردتر سره کولوله پاره روښونو د هجه ټولو بېړه د یوسمندری توپان
سره مخ شوه ، بېړه يې غرفه او خلک يې تیت و پرک شول خوده هجه خپل بحری جهازاده ارکان د سمندر غاري ته ورغې . ميلوجسارتي په
يوه کوچني شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاره پوري ورسيد خو هجه د کرن چالی دریاب په غاره پرته بندر ګاه و نه پېژندله ،
ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس ميله و اتن کې دا دهول درې دریابونه را یو ځای کېږي . چې دهفي ډلي خخه يو
کرن چالی ، بل يې سانپ کها او دریم يې مت مهری دي .

د بحری غلو دغه کپتان ميلوجسارتي او د هجه يو خو نور پرتگالي ملګري هلتنه په سمندر کې د خو کسه ماھي نيونکو لخوا و نیول
شول . دې ماھي نيونکو هلتنه په خپلو سيمو کې ماھيان نیول چې ددوې بحری جهازونه ورو رسيدل . خو هغوي ددوې د نیولو وروسته
د جهازانو سره يو ځای د چټاګانګ د بندر په لور یورل . ماھي نيونکو د ميلوجسارتي جهاز د مت مهری د دریاب غاري ته راوست ،
د پرتگاليانو جهاز تر چکريا پوري ورسيد . دا یو ورو کې شانته کلې و چې په هجه وخت کې د مسلمانانو د راتلود مخه د ارکان دراجه
ملکيت و .

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې دریاب د جزر وخت راغې نو د پرتگاليانو جهاز په کې و نښت ، د چکريا والي
خدا بخش ، ميلوجسارتي او د هجه نور ملګري تول و نیول او د بحری غلو تر نامه لاندې يې په زندان کې واچول .
پرتگاليانو يو هل دوه د همدې ميلوجسارتي تر مشری لاندې د تېښتې هڅه هم کړي و هخود هغوي هڅي شنډې کړل شوې وي . د هغې
پايلي داشوې چې هجه يې نور هم دنه یور او هلتنه يې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې ميلوجسارتي ته يو هېښه را منځته شو
دهجه يو دير بنايسته وراره چې د هجه سره ملګري و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذراني په شکل ور واچول شو . هکه
هغوي د سپین خزیر قرباني ته اړتیا درلوده او د اخوان هم سور سپین او بنه بنايسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبرانو همدې
قرباني کړ ، د چکريا والي خدا بخش خان خه موده وروسته ميلوجسارتي د خپله خانه سره و ساته ، بیا يې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس
سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب يې ميلوجسارتي او د هجه ملګري د زندان ازاد کړل . په دې توګه د قید او بند خخه د خوشې کید و
وروسته ميلوجسارتي نیغ ګوا ته ولاړ .

په ۱۵۳۲ ز کال کې د ګوا پرتگالي والي نونوډا کنها یو هڅل بیا ميلوجسارتي د خپل نماينده په توګه چټاګانګ ته ورولیې ، تر خو هجه
هلتنه د بنګال د حاکم سلطان محمود خخه د هجه په مرکزې بناړ ګوډ کې د یو کارخانې د جوړولو له پاره د اجازې او اسانتي او د ترلاسه
کولوله پاره خبرې وکړي . او ترڅنګ يې د هجه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي .

میلو جسارتی د خپل والی د حکم سره سمه بیوه بحری بیوه را او خسته او د هغه خایه را روان شو، دا خل د چتایگانگ مسلمان والي هغه ته هیر بنېه بشه راغلاست و وايه، خو خرنگه چې میلو جسارتی یوه یورذلیله او بد اخلاقه انسان و، ددغه استقبال خخه یی غلطه گته پورته کړه او خپل ذلت یی هملته را خرګند کړ. هغه خپل مال د چونګي د ورکولو پرته بشارتنه دننه په غلا راوست. او د خپل جارحانه سلوک په اساس یی د چتایگانگ خلک د خپل ئان په خلاف را وپارول. په همدي وخت کې د میلو جسارتی یوه بله بد بختی هم پیل شوه او هغه داسي چې د بنګال د حاکم د خوشحالولو له پاره یی هغه ته دير قيمتي تحايف ور وليربل. په دې تحايفو کې یو خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خود خشبو دغه بوتلونه دې بحری غلود همدي کپتان میلو جسارتی په قومندې د مسلمانانو د یوه بحری جهاز خخه لوټ کړي او اوهه هغه بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پري نبشي و همغسي پري ايسبي و.

کله چې د اتحايف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندې کړل شول نو هغه ته را خرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز خخه لوټ کړل شوي دي. د بنګال حاکم په دې خبره هير نا خوبنې شو او هغه د میلو جسارتی د سفیر او ورسه د راغليو نمايندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یي د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوي په د وژلو خخه معاف کړل خو په زندان کې یي واقول. ددي کار سره یو ئاي د بنګال حاکم سلطان محمود د چته گانگ والي خدابخش ته هم حکم وليبه چې میلو جسارتی دي د خپل توپو انه یوالانو سره یو ئاي ونيسي، نو هماغه و چې د چته گانگ مسلمان والي خدابخش، میلو جسارتی او د هغه ملګري یوه د عوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کې میلو جسارتی او د هغه ملګرو ته دا خبر ور ورسيد چې هغه نیول کېږي. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا و تړله، په دې جنګ کې د میلو جسارتی لس کسه ملګري ووژل شول او پاته یي ژوندي ونيول شول. د میلو جسارتی په ګډون ټول بند یان د چته گانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور و استول شول.

کله چې میلو جسارتی ګوډ ته ورسيد نو سلطان محمود هغه په زندان کې ورو غور ئاوه. کله چې د میلو جسارتی او د هغه د ملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتگالي والي نونودا کنها ته ورسيد نو هغه یو څل دووه خپلې بحرې بیوه د هغه لورې ته واستولي خود هغه بحرې بیوه هر ئل د نکامي سره مخ شوه، نو په دې اساس میلو جسارتی همداسي د بنګال د حاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو. خواوس سلطان محمود د همدي میلو جسارتی له لاري غوبنتل ډګوا پرتگالي والي نونودا کنها سره خبره وکړي تر خو هغه د شيرشاہ سوری پر خلاف د خپل ئان سره را یو ئاي کړي.

د خپل دغه موخد تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شيرشاہ سوری خخه ماتې و خورله او بيرته خپل مرکز ډګو بشارتله راستون شو، نو هلتنه د راتلو سمدستې وروسته په هماغه دويمه ورڅي د پرتگالي قذاقانو او غلو قومندان میلو جسارتی را غوبنت. هغه وخت چې میلو جسارتی د سلطان دربارته راغې نو سلطان محمود د خپله خایه پورته شو او په ډېره ګرمه توګه یي د هغه استقبال وکړ، او بیا یي د خپل ئان تر خنګ کیناوه.

تر یوه وخته پوري سلطان محمود خاموشه ناست او د میلو جسارتی په لور یي کتل، او بیا یي ورته وویل: ګوره جسارتی اته پوهېږي چې دلتنه مې د خه له پاره را بللي یي. د هغه په دې خبره جسارتی په حیرانتیا او د هيلې په ستر ګو سلطان محمود ته وکتل او حواب یي ورکړ. زده نه پوهېږم چې د بنګال حاکم زده له پاره د بندی خانې خخه را ویستلې یم او دلتنه یي د خپل ئان سره کینولې یم. خوبیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چېږي تاسې زما خخه د کوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نوزه به تاسو ناهیلی نه کړم. د میلو جسارتی ددي څواب په اوریدو سره د سلطان محمود په خیره کې خوبنې را خرګنده شوه. او بیا یي د خپل مقصد خبره را او خسته.

گوره جسارتى ! ما پريکوه کويچي تا د زندان خخه ازاد کرم. اوستا سره نور ملگري هم ازادرم. خوته به هم زما يو کار تر سره کويچي.
دهغه په دي خبره ميلو جسارتى دير خوشحاله شو او په ديره ناقرارى سره يي خپل ارخ بدل کر او ويي ويل : تره رهه دمخي زه د بنگال
دحاكم شكريه کوم چي هجه زما او زما دملگرو دپريښولو اراده يي کويچي ده. ددي نه اخوا به زه ويونستم چي ته زمونبر دخوشې کولو په
بدل کي خه دول شرابط غوارې پرمونږي کيږي. دهغه په دي خبره سلطان محمود وویل :

گوره جسارتى ! کيدي شي هلتنه په زندان کي تاته د اخرونې در رسيدلى وي چي شيرشاه سورى په بهار باندي د ولکي کولونه وروسته
اوسم غوارې په بنگال باندي هم حمله وکړي ، هجه یوئل ماته د ګنګا د درياب په غاره ماتې راکوي ده او زما په بنار سورج ګر او تر
خنګ يي د هجه خاي په مستحکمه کلا مونګير باندي هم ولکه کويچي ده . اوسم چي کوم خبرونه را خي دهغې په مطابق شيرشاه سورى تر
څو ورخو پوري غوارې زما يوبل ستر سنگر تيلياګرۍ هم تر پنسو لاندي کويچي ، نوکه چيرې شيرشاه تيلياګرۍ هم سوبه کويچي او په
هجه خاي خپله ولکه کلكه کويچي نوبيا خو به زه فکر و کرم چي هجه به په بنگال باندي هم را خپورشى ، او هيڅوك او هيڅوخاک به دهغه
مخنيوي ونه کويچي شى. زه غواړم چي تاسې پرتگاليان زما سره د شيرشاه په مقابل کي ودرېږئ ،

تردي خايه د خبرو وروسته سلطان محمود غلي شو او بيا د بحرى غلو پرتگالي قومندان ميلو جسارتى په خبرو پيل وکړي .

زه د بنگال حاكم ته ډاډ ورکوم ، چي له تاسره به زمونږي په ځاي کيد و باندي په ډاډ منه توګه د شيرشاه سورى مخه و نیول شى. دبنگال
حاکمه ! زه تاته ډاډ هم درکول غواړم چي هلتنه په ګوا کي دومره ستره بحرى بيره او دومره ستر پرتگالي فوچ موجود دې چي که
چيرې هغوي تول د شيرشاه سورى پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورخو کي به شيرشاه سورى نه یواخې د بنگاله بلکه د بهاره به
هم تينبشي ته اړشى . او په دې لپ کي به زه ستا سره هر ډول مرسته وکرم . ته اوسم همد و مره وکړه چي زما ملگري بيرته ګواته وليره ، زه
به هغوي په توله بحره و پوهوم ، او په دې لپ کي به زه ډکوا پرتگالي والي نونودا کنها ته يو ليک هم واستوم . زه تاته ډاډ درکوم چي
ددې ليک د ورسيد و سره سم به دهغه خاي والي نونودا کنها نه یواخې بحرى بيره را وليرې بلکه هلتنه شتې فوچ به هم دې لوري ته را و
استوي . د همدي لښکر په کومک سره به مونږ د شيرشاه سورى په مخنيوي کي بریالى شو .

دميلو جسارتى ددې خوربو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو او بيا يي وویل :

گوره جسارتى ! تا ماته د اسي ټواب راکړي چي زما ډاډ او خوشحاله سبب و ګرئيد . دن خخه نه ، بلکه د همدا او سه ته زما ګوجي
مشاوري بي . په هر خاي چي زه حمله کوم نوله تا به مشوره اخلم . زما په لښکر کي به ته زما د یوه سالار په خير اوسي . ستاد اوسيدو
تولې اړتیاوې به تاته هلتنه په مرکزي بنار ګوډ کي تياريرې . هلتنه به تاته د اوسيدو له پاره ديره بنې حويلى . درکول شى . اوسم ته همد و مره
وکړه چي زما څو کسان به له تاسره هلتنه بندې خاني ته ولاړ شى دهغه خايه تول پرتگاليان ازاد کويچي ، ته هغوي بيرته د خپل والي
نونودا کنها لوري ته و ليره او خپل ليک هم همغوې ته ورکړه . تر څو د شيرشاه سورى سره د مقابلې کولو له پاره ډکوا پرتگالي والي
خپله بحرى بيره او خپل لښکر دې لوري ته را وليرې . ددې خبرې سره سم ميلو جسارتى د خپله خايه را پورته شو ، سلطان محمود خپل
څو کسان دهغه سره یو خاي زندان ته وليرې ، او هلتنه په ګوډ کي چي خومره پرتگاليان بنديان و هغوي بي تول ازاد کړل ، ميلو جسارتى
دهغوي په لاسو يو ليک هم د ډکوا پرتگالي والي نونودا کنها ته وليره . ددې ليک ديرې بني پايلې درلودې ټکه د ليک په ټواب کي د
ګوا والي نه یواخې خپله بحرى بيره د بنگال د خلیج په لورا وليرې بلکه د خپل پرتگاليانو خخه جور شوي ستر لښکريي هم د بنگال
مرکزی بنار ګوډ ته وروليره .

دگنگا دریاب په غاره سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاھ سوری همغسي خپل پرمختګ ته دواام ورک په حقیقت کې هغه ده مایون د فراغت د مخه غوبنتل په بنگال باندي ولکه وکړي او خپل حآن مستحكم کړي.

په هغه وخت کې د بهار خخه د بنگال په لور تر تولو لنده لار دمونګر، بهاګل پور او کول ګونګ خخه تیریده اود تیلیاګر هی پورې رسیده، ددې درې د ساتني له پاره ان د بهار تر پولو پورې دغه د تیلیاګر هی مستحكمه کلا پرته وه، د بهار د پولو خخه د لاره د شرقی بنگال سکری ګلی ته رسیدله. او بیا د سکری ګلی خخه دا لاره د ګنکا په غاره غاره دشرق نه تر غربه پورې بیرته را خر خidleه. او بیا د ګنکا په غربی غارو کې مخته تلله او د تیلیاګر هی کلا چې درې په غربی خنداو کې پرته وه، او اوس بیا هم کنډري ترستره کېږي، د سړکونو ټولې لاري پرې را ئرخیدلې وي. ددې کلا یوې لورې ته د راج محل غرنۍ سلسنه پرته ده، چې ډير سخت او ناهمواره غرونه دي، ستراسته ګونګونه لري. خود جنوب په لور تر اتیاو میلو پورې د بنگال د بهیړبوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده.

ده همدي سترې، غرنۍ درې لاندې د ګنکا دریاب د شرق لورې ته ډير تیز ګرداب جوړکړي و، چې ده ګرې په اساس د تیلیاګر هی په شمال کې یو ستره کنډه جوړه شوي وه.

د ګنکا په هغه بله غاره د ګړه د ګنکا دریاب د شرق لورې ته ډير تیز ګرداب جوړکړي و، چې ده ګرې په اساس د تیلیاګر هی په د بوانتنې نه تر بنگاله پورې د ګوډ د مرکزي بشاره پورې په هغه وخت کې یوازی یوازی ډېر ډېر شوي وه. د حرب د فنونو له آنده دادره د اسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیداې شوه او نه یي محاصره کول شونې و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې د دفاع وسائل ډېر قوى او خواکمن و. دا هماګه ځای دې چې په ۱۲۰۰ کال کې د بنگال مهاراچه لکشمېن سینګ د بختیار خلجمې د لاري ډنیولو هڅه کړي وه. خو بختیار خلجمې ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. ده ګرې پینې نه اوس نژدي ۳۳۶ کاله وروسته شیرشاھ سوری هم د بنگال د حاکم سلطان محمود سره د بختیار خلجمې په خير لو به کول غوبنتل.

په هر حال شیرشاھ سوری د تیلیا ګرې په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې ده ګه د کوچ کولونه داسې دا ګيزه کیده چې هغه غواړي تیلیاګر هی په مستقيمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خود بنگال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر، چې د بنگال دروازه هم ورته ويل کېږي، خپل او د خپلو پرتگالي ملګرو فوچونه ځای په ځای کړل. خود بنگال حاکم سلطان محمود د شیرشاھ سوری ژور جنګي چالونه درک نه شو کړاي.

د بنگال د حاکم سلطان محمود او پرتگاليانو آند دا او چې خرنګه چې د شیرشاھ سوری سره بحری بېړنه شته او یواحې بحرې کشتني وروسره دی نو په دې اساس به هغه د ګنکا دریاب استعمال نه شي کړا او نه به د بنگال مرکزی بشار ګوډ ته را ورسېږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګرې کې د متحده هوا کونو سره تکر کوي او د تیلیا ګرې کلا او هغه ته ور تلونکې لاره به چې د ګوډ د بشار په لور ورځې په ځای ځای د سنگرونو په ځای د اسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوي وه چې سلطان محمود او پرتگاليان پوره هيله من و چې شیرشاھ سوری به په هیڅ توګه په تیلیا ګرې باندې ولکه و نه کړاې شي. او نه به د تیلیا ګرې خخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه خخه په خوندي توګه را تير شي.

Shirshahe سوری هم په یوه وخت کې د دوو معرکو د سرکولو هڅه کوله، هغه غوبنتل چې د بنگال مرکزی بشار ګوډ او د تیلیا ګرې کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي، هغه د همدي مقصد له پاره خپل لښکرد تیلیا ګرې خخه په لړو اتن کې و دراوه. بیا بیا د لښکر یوه برخه د خپل زوې جلال خان په مشری کې ورکړه او د صاحب خان ورور مقرب خان یي ورته معاون و تاکه، او هغوي ته یي حکم و کړ

چې هغوي دې په تیلیاګړه باندې حمله وکړي ، او د پرتگالیانو خخه علاوه د سلطان محمود لښکردي هم په جنګ کې راښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاہ سوری غونبنتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوی ، او هغه د بنګال په مرکزی بناړ ګوډ باندې یړغل و . دشیرشاہ سوری زوې جلال خان او معاون یې مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړه باندې بیټي حمله وکړه او د بنګال لښکر او پرتگالیان یې د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل ، نوبیا شیرشاہ سوری خپل کار پیل کړ . هغه د ګنګا په دریاب کې ولارو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتی . وې چې د بنګال او سیدونکو د کھلویا او رهوار په نوم باندې یادولې . شیرشاہ سوری د همدي کشتیو په واسطه د خپل لښکر سره یو ځای متحرک شو . هغه جنګي او د خوراک سامانونه د همدي کشتیو په واسطه ولیبل ، او په خپله د خپل لښکر سره یو ځای د راج محل دغرونو خخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغی . دا ځایونه د غرنيو لپیو یوه برخه و . شیرشاہ سوری تر ډیره ځایه پوري په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنيو لپیو تر منځ سفر وکړ ، بیاد جنوب شرق لوري ته را و ګرزید ، او د چهارکنډه ځنګلونو ته ورسید . په هغه وختو کې دا دومره ورانه ويچاره سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران او سیدل او یا پري د اړیسه خخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه . په دې سیمه کې سړک نه و . یواځې وړې لارې وې چې دیخنې په وخت کې دانسانانو او حیواناتو له پاره د استعمال وړوې . ئکه دې سیمه کې خخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولار اغزی ، او بوټې پري کړل شي تر خولاره جوره رابنکاره شی ، تر څنګ یې تیز او به بهیدونکې ويالي هم په دې ورڅو کې وچیدې .

د بله اړخه د شیرشاہ سوری زوې جلال خان او د هغه معاون مقرب خان دواړه یو ځای د پرتگالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سره را نغارلې وې . دبلې لوري د کشتیو په واسطه د شیرشاہ سوری له اړخه را لیبل شوې د ګنګ سامان او د خوراک وسايل هم هغه ځای ته را رسیدلې و چېږي چې هغه غونبنتل . بیا شیرشاہ سوری د خپل لښکر سره یو ځای د پوانتې خخه د ګوډ په لور تلونکې سړک باندې د هوایه خپور شوې و .

په هغه وختو کې د بنګال مرکزی بناړ همدا د ګوډ بناړو . چې د مهانند دریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واتن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګنل کېږي . او س نو دشیرشاہ سوری تر مخه تر ټولو لمړي د فرندو ز بناړو . شیرشاہ سوری غونبنتل په ګوډ باندې دیرغل د مخه د فرندو ز بناړ تر خپلې ولکې لاندې راولې . ئکه چې که چېږي هغه د دې بناړه همدا سې تیر شي او د ګوډ بناړ محاصره کړي نوبیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندو ز خخه نظامې او خوراکې کومکونه تر لاسه کړي او ده ته به نه تلافی کیدونکې زیان وررسوی .

د خپلوا دغوا موخد تر لاسه کولو له پاره شیرشاہ سوری یو څل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه بیټه ځانه سره و ساتله او بله برخه بیټه د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه . او هغه بیټه په پواینتې یعنې د فرندو ز په بناړ د حملې له پاره و لیبره . خو په خپله شیرشاہ د خپلې برخې د لښکرو سره د پواینتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیو، هغه غونبنتل چې که چېږي د تیلیاګړه خخه د سلطان محمود او یاده هغه اتحادي فوئونه د بناړ په لور را و خوزږې نوده هغوي لاره به و نیسي .

صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځای د شپې په دا سې وخت کې په بناړ باندې یړغل وروست چې ټول خلک په خواره خوب ویده و . د پواینتې (فرندوز) بناړ ته صاحب خان او د هغه ملګري لکه د میرو په خير ورغل او هلتہ د بناړ په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په خير خپاره شول . صاحب خان او د هغه ملګري په ډیره اسانۍ سره د پواینتې بناړ ته ور ننوتل . او هلتہ په بناړ کې چې هر خومره بنګالی او پرتگالی فوئونو ډلې موجودې وې هغوي ټول یې په همغه لمړي حمله کې له تیغه تیر کړل . او د پواینتې په بناړ یې پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه .

په دې بشار باندې دولکې کولو وروسته صاحب خان د بشار نظم و نسق سنبال کړ، د لته بی خپل والی و تاکه او یو کوچنې لښکریې هم د لته په پواينتې کې د خپل والی د مرستې له پاره پريښو. د دې کار د تر سره کولو وروسته بی خپل پاته لښکر له ئانه سره واخت د او بيرته د شيرشاہ سوری په لور ورغې. کله چې صاحب خان د پواينتې په بشار باندې دولکې کولو وروسته بيرته د شيرشاہ سوری سره یو ظای شونو بیا شيرشاہ سوری د بنګال د مرکزی بشار گوډ په لور په ډیره ګوندي توګه مخکې تګ وکړ. او د خپل لښکر سره یو ظای هلتہ د گوډ د بشار په خندو کې را خرگند شو.

کله چې شيرشاہ سوری د خپل لښکر سره یو ظای د گوډ بشار په ډیره مستحکمه توګه کلا بند شوې دې. د بشار په خلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کتل شوې دي، او کلا ډير ستر ستر د یو الونه لري چې عرض بی په هیڅ ظای کې د لسو ګزو خخه لپنه دې. هغه وکتل چې د هغه سواره د د غو خندقونو خخه تيريدلې نه شي. او د هغه پياده فوغ د دې خندقونو او د یو الونو خخه د ډير په خير معلوم ميري. خوشيرشاہ سوری په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوده درلود او پريکړه بی کړې وه چې د گوډ په بشار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدي وخت کې د بنګال حاکم او پرتګاليانو ته هملته په تيليا ګړه کې خبر ورسيد چې شيرشاہ سوری دوې د خپل ټوي جلال خان سره په جنګ کې اخته کړي دي، په د اسي حال کې چې په خپله شيرشاہ سوری په ګوډ د حملې له پاره هغه لوري ته تللي دي او د گوډ بشار بی محاصره کړې دي.

ددې خبر د اوريدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه و بشویده، نو په دې خاطري بي تيليا ګړه هملته په خپل حال پريښو د او د خپل لښکر او د پرتګاليانو د لښکرو سره یو ظای په ډيره بيره د گوډ په لور را و خوزي. د شيرشاہ زوي جلال خان او د هغه معاون مقرب خان د دوې د نه موجوديټ نه په ګتنې اخستلو سره د تيليا ګړه هی ستره جنګي کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر او پرتګاليانو سره یو ظای د گوډ مرکزی بشار ته را نزدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې بشار د شيرشاہ سوری په محاصره کې دي. او هغه هوده کړې چې بشار به حتما تر خپلې ولکې لاندې رواري نو په دې اساس هغه د شيرشاہ سوری سره د سولي کولو له پاره وړانديز وکړ او هغه ته بی خپل قاصد ورولیږه، او د سولي او امن غوبښته بی ترې وکړه. شونې ده چې شيرشاہ سوری هم د سولي له پاره تيار و نو د هغه د سولي وړانديز بې و مانه، او په دې ترتیب د شيرشاہ سوری او سلطان محمود تر منځ د سولي شرایط وليکل شول. د همدي شرایط په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاہ سوری ته د جرماني یا نذراني په توګه د ۱۳ لکه طلایي سکو د ورکولو وعده وکړه. او تر خنګ بی د ګوډ نه تر سکري ګري پوري ټوله سيمه چې نژدي ۹۰ مايله کېږي او عرض بی هم نژدي ۳۰ مايله کېږي د شيرشاہ سوری په ولکه کې ورکړه.

اخرد همدي شرایط په بدل کې سوله وشه او په دې ترتیب د سلطان محمود په مقابل کې شيرشاہ سوری ته ډيره بشه سوبه ور په برخه شوه. د دې سوبې خخه شيرشاہ سوری ته نه یواحې مالې ګتنې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سیاسي علویت هم ور په برخه شو، د دې نه علاوه د تيليا ګړه د ره هم د شيرشاہ سوری په لاسو کې ور پريوته، او د اسي خرگندیده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاہ سوری ته په دې امتيازاتو ورکولو سره په خپلوا لاسو د بنګال سوبه وليکله، او س نو شيرشاہ سوری ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه د دې درو خخه هر وخت چې وغواړي د سلطان محمود خخه خراج واخلى او کله چې وغواړي د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

د رهتاس په راج محل کې بنايسته او حسينه شهزادگي. ګنګا په سپينه رنګه فرش باندي د نخا اور قص ترڅنګ ډيره خوندوره او زره را بنکونکي سندره ويله. څرنګه چې دهغې د موزیک بنوونه سرته رسیدلې وه نو دهغې د تعليم د پوره کيدو په خاطر هلتہ په راج محل کې د خوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده.

راجه هركشن د خپلو رانيانو سره یو ځای هملته په ډير لورا او دنګ جور کړل شوي شاه نشین باندي ناست. دهغه بنې او چپ لوري ته دهغه مشیران او وزیران او د ریاست نور لور پورې چارواکې سره راټول شوې و. ددي خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو تاکل شو ځایو باندي ځای په ځای شوي و. ددوې ترڅنګ د راجه هركشن ترشا په لبر و اتن کې د شهزادگي ګنګا د موزیک بنوونکي پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه خرگندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې بنايسته او حسينه شهزادگي. ګنګا په سپينه رنګه فرش باندي د نخا اور قص ترڅنګ ډيره خوندوره او زره را بنکونکي سندره هم ويله. څرنګه چې دهغې د موزیک بنوونه سرته رسیدلې وه نو دهغې د تعليم د پوره کيدو په خاطر هلتہ په راج محل کې دهغې خوشحالیو د لمانځل له پاره ستر جشن جور شوي و.

راجه هركشن د خپلو رانيانو سره یو ځای هملته په ډير لورا او دنګ جور کړل شوي شاه نشین باندي ناست. دهغه بنې او چپ لوري ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لور پورې چارواکې راټول شوې و. ددي خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو تاکل شو ځایو باندي ځای په ځای شوي و. ددوې ترڅنګ د راجه هركشن ترشا په لبر و اتن کې د شهزادگي ګنګا د موزیک بنوونکي پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه خرگندیده.

ګنګا په سپين و زمه فرش باندي نخا کوله او د نخا په وخت کې دهغې د سپينو و رېښمینو کالیو خخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډيره خرگنده توګه تر سترګو کيدې. دې نندارې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و. په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستري لیدل کیدې او دهغې د ژبې خخه د سندري هر لفظ په اوریدونکو باندي خپل خاص اغيز شينده. ددي د نخا او سندرو د اغيز نه هر یو نندارچې په ليونتوب اخته شوي و.

تر لبر خه وخته پورې هغې په همدي توګه نخا وکړه او بیا بی د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډيره خوشحالی، هلتہ شاه نشین ته د خپل پلار خنګ ته ورغله او ورڅخه بی و پونتيل چې پلار جانه ! تاته زما نخا او سندري خه ډول بنسکاره شوي. راجه هركشن په صفتی توګه خپلی لور شهزادگي ګنګا ته مخ کړ او ورته بې وویل:

ګنګا لور جاني ! دغه نخا چې تا نن د نندار چیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددي تر مخه ما دهیخ یو نخیدونکي ډمي دasicې نخانه وه کتلې. بګوان دي زما خبره دروغ کوي نه چې و وايم ستا استاذانو تاته د نخا او موزیگ دasicې بنوونه او روزنه درکړې ده چې ته بې د تېږې خخه یو نایابه ملغله و ګرځولي. په همدي وخت کې شهزادگي د خپل پلار راجه هركشن په غور کې یو خه پت وویل:

پلارجانه ! دا خلک ته ددې ځایه رخصت کړه ئکه زه غواړم له تاسره یو هدیره مهمه خبره وکړم. ده ګډ په ددې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک ده ګډ ځایه رخصت کړل او تول وزیران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې خخه ووتل او خونه یې تخلیه کړه. ددې تولو خلکود تللو وروسته ، بیا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅه یې و پونستل :

ګنګا لوري ! تا ماته څه ویل غونبنتل ، اوس یې ووايې. ده ګډ په دې خبره ګنګا وویل : پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړي خو اوس یې درته کول لازمي ګنډ ، ما ستا د ساتونکې ډلي سالار ته حکم کړي و چې هغه دې خپل دوه یا درې کسه ټوانان د کوچیانو د قبیلې د سردار فدايی خان د پیدا کیدو په خاطرو استوي ، پلارجانه ! دې فدايی خان به هرو مرو په کوم ځای کې د خپلې قبیلې سره پړاو کړي و ی. زه غواړم ددې فدايی خان سره ووینم او ده ګډ خخه و پونستم چې هغه ټوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابله یې ګتلي دې نو ده ګډ سره د خبرو له پاره یو څل فدايی خان هلته راغلې و او پتې خبرې یې ورسه کړي و ی. او دا ددې خبرې ثبوت دې چې فدايی خان هغه نښه پیژني. نو په دې خاطر زه غواړم فدايی خان را پیدا کړم. او ورڅه و پونستم چې هغه ټوان څوک و چې زما سویمبر یې و ګاته.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حیرانونکې بدلون موندلې دې، په دا سې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګیو په لته کې منډې ترېږي و هي ، دلته ټوانان د خپلې خونبې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ خرخکونه خوری ، خو زما حال دادې چې زه ده ګډ ټوان په لته کې یم چې زما سویمبر یې ګتلي دې. او بیا یې زما پریښودم او را خخه همدا سې ولار. پلارجانه ! په هر قیمت چې کېږي زه به دا ټوان پیدا کوم او ژوند به ورسه پیلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سویمبر ګتلي دې او دا پرې زما حق ګرزي دې دې. پلارجانه ! که څه هم په اخري څل مقابله کې هغه ماته په خرگنده توګه وویلې چې ، «زما نه خونبېږي» خوزه غواړم چې هغه را پیدا کړم او ورسه او سیروم او ده ګډ ناخونبې په خونبیو باندې بدله کړم. پلارجانه ! ما په خپل ژوند کې تراوسه پورې دا سې ټوان نه دې ګتلي چې هغه دې د کومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابله یې ګتلي دا سې ګتلي و ی چې د پنځه غشو په ځای درې و اخلي او بیا درې غشو په ځای یو و اخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په یو وار یې و خرخوی.

تردې ځایه د خبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبیا راجه هرکشن د لړخه سوچ او فکر وروسته وویل :

ګوره ګنګا جانې لوري ! زه په پوره توګه ستا ترا پرخه ولاړیم. که چېږي تا زما د ساتونکې ډلي سالار ته د فدايی خان د پیدا کیدو حکم کړي و ی او هغه خوکسہ ټوانان ده ګډ د لټيون له پاره هغه لوري ته استولی و ی نوزه بلکل دا خبره منم چې تا پورې بنه کار کړي دې. ګوره لورجانې ! ته چې هر کار کوې نوزما تایید او ملاتړ به درته په برخه و ی. که چېږي ته د سویمبر ګټونکې ټوان د لټيون له پاره هوډ منه یې ، نوزه ایشور ته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه برباوا په درپه برخه کړي ددې خبرو سره سمراجه هرکشن د خپله ځایه پوره شو ، ده ګډ د پوره کیدو سره سم شهزادګۍ ګنګا او د نورې رانیانې هم را پوره شو یې او تول یو ځای د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

د بنګال د مرکز د ګوډ په بنار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شیرشاہ سوری بېرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدي وخت کې ورته خبرونه را ورسیدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شیرشاہ سوری د ماتولو له پاره د شهنشاہ همایون سره سازشونه پیل کړي دې ، او ترڅنګ یې د ګوا پرتگالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

اوچ اوکمن لبىكىر هلتە گوھ تەرا ولېرىي ، تەرخۇپە گوھ باندې د شىريشاھ سورى د حملې پە وخت كى ھەغە تە ماتې وركىي او د بنگال خخە بىي بىرون كېرىي ،

كەلە چې ھەغە تە د چنار پە كلى كى د سلطان محمود د سازشونو پە اړه خبرونه ور ورسىدل نۇ د يېر اندىيىمىن شو ، نو پە دې خاطرىي پېرىكەرە و كېرە چې دا ئىل بە حتما پە بنگال حملە كوى او ھەغە ئايى بە د تل لە پارە پە خپلە ولكە كىي اخلىي . د چنار خخە د بنگال پە لور د حرڪت كولۇ نە مختە شىريشاھ سورى خپل تىيز او گۈندى مخباران د همايون د لبىكىر د نقل و حرڪت د معلومولو پە خاطر ھە لورىي تە واستول تەرخۇد همايون او د ھەغە د فوخ د حرڪت پە اړه چې كوم معلومات تەلاسە كېرىي او سمدستې يى د شىريشاھ لورىي تەرا ولېرىي او بىيا د ھەمە معلومات پە رىنا كى خپلە راتلونكى تىڭلارە جورە كېرىي .

خو همايون پە خپلە د گجرات د حكمران بەهادشاھ لبىكىر تە د ماتې وركولو وروستە د خپل ھيوا د دنظام و نسى د جورولۇ نە نوي نوي فارغ شوپى و چې پە يوه بل مصىبەت كى راڭىر شو . پە ھەغۇ ورخۇ كى چې شىريشاھ سورى دا بىار محاصرە كېرىي و نو پە ھەماگە ورخۇ كى د مغلۇ يو باغى سردار سلطان مرزاد همايون او د ھەغە د سلطنت پە مقابىل كى بغاوت و كېرە . ھەغە د قنوج خخە را ووت او د بلگرام لورىي تە راغېي . او بلگران يى خپل مرکز و تاكە ، دھەغى وروستە يى خپل مشرزوپى الغ مزا جونپور تە ولېرىه . هلتە جونپور كى جىنيد بىراس د مغلۇ حاكم و . نومورپى ددى نە علاوه چې يوه ديربىنە سپە سالارو ، دير زيات شجاع او زره ور انسان ھەم و . الغ مزا نىغە پە نىغە د جىنيد بىراس سره تېكرو نە كېرە خود جونپور پە يوه سىيمە كى يى د يېرە تباھى خپرە كېرە .

باغى سردار سلطان مرزا خپل بل زوپى شاھ مزا ھەم د مغلۇ يوپى بلى سىيمى امانىت پورىي تە د ھەغە ئايى د نىيولو لە پارە ور و استوھ . الغ مزا د يېر زيات زرە ور كارونە و كېرە . ھەغە هلتە پە جونپور كى د لوپا او چپاول نە وروستە ، د «اود» او «بنارس» د ولکى كولۇ لە پارە ارادە و كېرە او د خپلې دې ارادىي د تكميل لە پارە يى داسې لارە خپلە كېرە چې تەرمە يى د جونپور مستحڪمە كلا چې جىنيد بىراس پە كى موجود د ھەغە تەرمە خنە نە شي ، شىريشاھ سورى تە د سلطان مزا او د ھەغە د زامنۇ دا فعالىيتو نە ھەغە وخت خرگىند شول چې ھەھە د گوھ بىار محاصرە كېرىي و . ھەغە تە دا اندىيىنىھە پیدا شوپى و چې كىداپى شې سلطان مزا او د ھەغە باغى زامن د همايون پە لاسود ماتې خورولۇ نە وروستە د ھەغە سلطنت تە را نىوئى او هلتە تباھى او لوپا پىيل كېرىي . نو پە ھەمىدى خاطر ھە د بنگال د حكمران سلطان محمود سره سولە و كېرە او پە خپلە بىرتە چنار كلى تە را ستون شو .

همايون د سلطان مزا او د ھەغە د باغى زامنۇ د خپلۇ لە پارە خپل ورور هندال مراز و تاكە ، هندال ھەم دا باغيان پە د يېرە بىنه توگە و خپل او د بىدىي ماتې سره يى مخ كېرە . ھەغۇي ددىي ماتې وروستە د مغلۇ د سىيمۇ خخە ووتلى او نورو سىمو تە و تېنىتىدىل .

همايون چې خنگە ددىي بغاوت خخە فارغە شو نۇ خپل ورور مزا عسڪرى يى پە خلاف بغاوت و كېرە . پە دې وخت كى همايون د خپل لبىكىر سره يو ئايى د ماند و پە سىيمە كى پراو كېرىي و ، پە دې خاطر ھەغە د يېر مشووش . مزا عسڪرى پە احمداباد كى د بغاوت د يېر غە پورتە كولۇ نە وروستە كوچ و كېرە او د همايون د يوه سالارتازى بىيگ سره يى د تېكىر كولۇ ھەخە و كېرە . او د خپلې پادشاھى د اعلانولۇ پە خاطر د اگرى پە لورولار . همايون ددىي بغاوت د ماتولو لە پارە سمدستې پە خپلە ھەغە لورىي تە ورغىي . دا د همايون خوش قىسمتى و چې ھەغە دا بغاوت مات كېرە ، خپل ورور مزا عسڪرى تە يى بىننە و كېرە او د ھەغە سالار هندو بىيگ يى د خپلە ئانە سره اگرى تە را وست . پە ھەمىدى ورخۇ كى د مغلۇ د يېر ستر او زرە ور سالار جىنيد بىراس پە جونپور كېي و مۇ . پە دې اساس همايون د ھەغە پە ئايى دندوبىيگ هلتە د جونپور والى و تاكە .

هندو بىيگ د شىريشاھ سورى لە پارە د جىنيد بىراس خخە د يېر گىتە ور و خوت ، هندو بىيگ د شىريشاھ سورى سره خاصە مىنە وە ، پە ھەمىدى وخت كى شىريشاھ سورى د خپل يوه قاصلد پە لاسو هندو بىيگ تە يو پېيغام ور ولېرىه چې پە ھەغە كى راغلى و :

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړي وه ما د هغې خخه لې مخالفت هم نه دې کړي، ما ترا او سه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړي، ایاته به د خپلې مهربانی او لطف له مخې زما د وفاداری دا خبر تر شاه پوري و نه رسوی؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړي چې هغه دې دې لوري ته مخ نه را اروي، زه خوستاسي فرمانبرداره او وفاداره يم»

هندوبيگ د شيرشاہ سوری داليکنه ډيره و ستایله، هغه هسي هم د شيرشاہ سوری سره مينه درلوډه نو سمدستی يی خپل یو قاصد د همایون په لور و رواستوه او هغه ته يی يولیک ورولیبه چې په کې راغلی و:

«شيرشاہ سوری ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکی جو روی او ستا په نوم خطبه واي. هغه تر نن ورځی پوري زموږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړي او نه يی د خپلې کومې وينا او کړچار له لاري موښته تکلیف را کړي دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دادې چې شيرشاہ سوری باید په خپل حال پاته شي»

شونی ده چې همایون به د خپل والي هندوبيگ په دې ليک سره لې خه ډاډ من شوې وي نو په دې اساس يی د شيرشاہ سوری پر خلاف د سمدستي قدم پورته کولو خخه ډډه وکړه.

شيرشاہ سوری د همدي حالتو خخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندي د حملې کولو تکل وکړ. ئکه دا حالات د هغه له پاره ډېر مناسب و. او س نو د هغه څواک او قوت هم ډېرښت موندلې و، سترو سترو افغان سردارانو چې ترا او سه يی شيرشاہ سوری د خپل حاکم په خير نه مانه، په بنګال او بهار کې د شيرشاہ سورې په فتحو او ولکو باندي د هغوي په آندونو کې هم بدلون راغلې و.

او س نو شيرشاہ سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و. هغو خپل پالو او مغورو افغان سردارانو چې د شيرشاہ سورې د ټیادت منلو ته تیار نه، او س دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشرپه خیر و مني. هغوي په دې ډاډ من شوې و چې د بنګال په ګود بنا ر باندي به د شيرشاہ سوری ولکه ګلکيږي او هغوي په دې هم پوه شوې و چې په هندوستان کې او س یواحې شيرشاہ سوری د مغلو په مقابله کې د افغانانو د ګټونه دفاع کولی شي.

د افغان قوم په تولو مشرانو او سردارانو کې د شيرشاہ سورې مقبولیت ډېر زیات شوې او دا مقبولیت دې حد ته رسیدلې و چې زیاتو هغه ته د اعلې حضرت په نامه غږ کاوه.

همایون او د هغه والي هندوبيگ ته د داډ ورکولو وروسته شيرشاہ سوری د خپل لښکر سره یو ئای د برق په خير په ګوندې توګه د بنګال د مرکزی بنا ر ګوډ په لور مخته تګ وکړ. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه، یو هېرخه بی خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشرور و مقرب خان ته ورکړه او هغوي ته يی حکم و کړ چې هغوي دې د ګوډ د بنا رد شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی. هغه خپل پاته لښکر یو خل بیا په دوو برخو وویشه، د هغوي یو هېرخه بی د خپل خان سره و ساتله، او بله برخه بی صاحب خان ته ورکړه. او بیا بی د لښکر دې دواړو برخو سره یو ئای د بنګال د مرکزی بنا ر ګوډ په لور روان شو.

د شيرشاہ د چنار د کلی خخه د بنګال مرکزی بنا ر ګوډ نزدې څلور سوه څلور شپیتہ میله واتین کې پروت و. شيرشاہ سورې دا واتین په درې او نیو کې وواهه، او ګوډ ته د رسیدو سره سم بی هغه بنا ر محاصره کړ. د دې ترڅنګ د هغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ئای د سیمود چور و چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلې و او په دې ترتیب بی د ګوډ محاصره کلکه کړه.

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادر شاه، د همایون په لاسود ماتې خورولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل خان بیرته را ټول کړ او خپل څواک بی غښتلې کړ. د خپل څواک د غښتلې ته بهادر شاه په ډېرې بیېره د خپل د لاسه وتلو سیمو لکه مالوہ او ګجرات دولکه کولو له پاره را ووت او په دېر لې وخت کې يی د اسيمی بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې. ترڅنګ يی هغه د اسي هم وښوول چې هغه به په غربې هند کې د خپلې واکمنې، اغیزد پخوا په خیر بیرته قایم کړي.

شیرشاہ سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاہ د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د گود بناړ تر خپلې محاصري لاندې نیولې و هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره خه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ئای د ګجرات د حاکم بهادرشاہ سره لاس و پنجه شي، خو پخواله دې شیرشاہ سوری ددې نه ویریده چې که چېږي همایون ته خبر ورسیږي چې شیرشاہ سورې د گود بناړ محاصره کړي ددې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوئنونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون خنځه د شیرشاہ سوری پر خلاف د مرستې غوبښنه کړي وه. خو کله چې شیرشاہ سوری ته د همایون او بهادرشاہ تر منځ د نښتو او د لاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خواتر منځ د جنګ جګرو خبر راغې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخته.

د ګجرات حاکم بهادرشاہ د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هر صورت چې وې د هغه پر خلاف ستر فوئی یړغل کوي، نو د خپلې دفاع په خاطر یې د همایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والي له ئانه سره یو ئای کول غوبښتل. ددې موخيې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور و خوزید او د همایون پر خلاف یې د ګوا د والي سره خبې اترې وکړي. کله چې ددې خبرو اترو وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاہ د خپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنيده نو د پرتګالي بحری غلو (قزاقامو) تر حملې لاندې راغې. د هغه جهاز یې په سمندر کې ډوب کر او په دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبيقولو تر مخه د نړۍ خخه و کوچید.

د بنګال د حاکم بهادرشاہ د مړینې وروسته همایون ته دوہ لاري تر مخه وي، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات د حاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دويمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاہ سورې، چې ورڅه ورڅه ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې، یو فوئی حرکت وکړي هغه د خپلو سلاکارانو سره د مشورې او سلا وروسته دا پريکړه وکړه چې په او سنې حال کې د ګجرات موضوع شاته پريېدې او د شیرشاہ سوری پر خلاف حرکت وکړي، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښنه نه وه لکه خومره چې د شیرشاہ سوری موضوع وه، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړي وه چې که چېږي شیرشاہ سورې ددې نه زیات پريښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګوابن و ګرخې. ددې سلا او مشورو وروسته همایون د ګجرات موضوع شاته پريښوله، او د خپل لښکر سره یو ئای د بنګال په لور و خوزید، تر خو هلتله د گود بناړ ته ورسیږي او د بنګال د حاکم سلطان محمود سره یو ئای د شیرشاہ سوری مقابله وکړي

خو بنګال ته د گود بناړ په لور د حرکت او د شیرشاہ سوری پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ئای کیدو د تګ په وخت کې هغه دلاري په نیمايې کې خپله اراده بدله کړه. او یو خل بیاای د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه، ددې وروسته یې دا پريکړه وکړه چې بنګال ته د تللو او هلتله د شیرشاہ سوری پر خلاف د جنګ کولو په ئای دا غوره ګنې چې د شیرشاہ سوری په نشتولی کې د هغه په مرکري کلا چنار باندې ولکه وکړي، ددې ولکې په اساس به شیرشاہ سوری په هیڅ ئای کې خپل قدم مستحکم نه کړاي شي.

همایون هیله من و چې شیرشاہ سوری به دو مره ژرد بنګال په مرکزی بناړ ګود باندې ولکه و نه کړاي شي. ځکه چې د گود بناړ په زیات امنیتی تدابیر درلودل، تر خنګ یې د بناړ چار چاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و. همایون غوبښتل چې د شیرشاہ سوری مرکزی کلا، چنار، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاہ سوری بنسټ له بیخه و کابې، او بیاد چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاہ سورې په خلاف د بنګال په لور حرکت وکړي، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاہ سوری ته ور رسیدلې وي، په دې اساس به هغه ته یو دول اندیښنه او زړه بداوي را پیدا شوې وي او په دې توګه به همایون په اسانې سره شیرشاہ سوری ته ماته ورکړي. او د خپلو موخو په ترلاسه کولو کې به بریالی و ګرخې.

دهمدي ارادو د پوره کولو له پاره همایون د بنگال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور و خوزید. دبله ارخه دشیشاہ سوری جاسوسانو هم د همایون د لنکر کلکه خارنه کوله، هغوي سمدستي شیرشاہ سوری ته خبر و رکرچي همایون غواپي د بنگال په ظای د چنار د کلا د سوبې له پاره هغه لوري ته ولاړشي. ددې خبر د ترلاسه کولو سره سه شیرشاہ سوری دير اندېښمن شوا او خپل زوي جلال خان او د صاحب خان مشرور رور مقرب خان بې د گوډ د کلا د محاصري له پاره پريښوول او په خپله بې د صاحب خان سره یو ظای لنکر واخت او د چنار کلا د ساتني له پاره بې د گوډ خخه هغه لوري ته کوچ و کړ.

شیرشاہ سوری د گوډ خخه د چنار کلا په لور په دومره ګپندي توګه او دومره سرعت سره ولاړ چي هلتہ د همایون د لنکر د ورسيدو تر مخه دوي ورسيدل، هغه د کلا خخه د بارودو یو ستره ذخیره او د خپلې کورنۍ. بسحې او کوچنيان وویستل او هغوي بې هلتہ په غرونو کې پرتې د وندیاچل بلې کوچنۍ کلاته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکمیل نه وروسته شیرشاہ سوری د همایون د راتلو تر مخه د چنار کلا د خوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هريو جرنيل غازي سور او سلطان سرواني و تاکل، هغوي ته بې خپل نيمایي لنکر و رکر او په خپله د صاحب خان سره یو ظای د کوهستان په وندیاچل کې د بهار کنډ د کلا په چار چاپير کي کينا ستل ترڅو په مناسب وخت کې د همایون په لنکر باندې ګذار وکولي شي.

همایون هم د خپل لنکر سره یو ظای د شیرشاہ سوری مرکزی کلا چنار ته ورسيد. د چنار کلا د غره په یوه لوره خوکه پرته ده، دغرونو دالړي نژدي ۱۵۰ فتیه لوره ده. دا کلا د مرزا پورنه د ګنګا د جنوبې غارو پورې رسېږي، او بنارس چې د ګنګا په غربی خنډه کې نژدي ۱۶ ميله لړي و اتنې کې پروت دې، تردې ظایه د چنار د کلا سره یو ظای د دايرې شکل جوړوي او بیا ترشمال پورې غځيري.

ددې کلا او برودوالي، که دغره هغه خنډه هم ورسه را ونيسو نو یونیم میل تشکيلوی، ددې کلا عرض په ځینو ظایو کې ۱۰۰ ګزه او په ځینو ظایو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسېږي. ددې کلا درې اړخونو ته د ګنګا دریاب په پوره تيزی سره بهيرې. په جنوب کې ددې کلا خوکه په پخوانيو وختونو کې د عامې شاهراه او د غرونو سره یو ظای کيده.

دا کلا په دير زيات ستراتېژيك اهميت کې پرته وه او د حربې اهميت له لوري دا ظای دير زيات وزن درلود. که چيرې همایون په هماماغه لمړيو پنځلسو ورڅو کې دې ظای ته د شیرشاہ سورې د راتګ د مخه را رسيدلې واي نو په ډاډ منه توګه به بې کلا نیوله او د شیرشاہ سوری ملا به بې ورماتوله. که چيرې همایون په خپلوراتلو کې لړه ګپنديتوب کې واي نو همایون به چنار ته د شیرشاہ خخه د مخه را رسيدلې واي نو په هغه وخت کې به نه شیرشاہ خپلې بسحې او کوچنيان د کلا خخه ویستلې واي او نه به بې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه، او نه به بې د جنګ سامانونه د کلا خخه بیرون د کوهستان وندیاچل ته منتقل کړې واي او نه به بې د بهار کنډ په کلا کې خان ظای په ظای کړې واي.

خو اوس وخت له لاسه وتلي و، همایون د خپل غفلت په اساس د شیرشاہ سوری په دام کې نښتې و شیرشاہ غوبنتل چې د بنگال د سوبې د مخه د هغه هیڅ دېښمن د هغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همایون د هغه دا غوبنتنه پوره کيد و ته پری نه بنوده.

همایون نژدي درې میاشتې درې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخته، په دې وخت کې د شیرشاہ سوری جرنيل غازي سور او سلطان سرواني د کلا خخه دفاع کوله، په دا سې حال کې چې په خپله شیرشاہ سوری هملته په وندیاچل کې په سنګر کې ناست و. شیرشاہ سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لنکر به همایون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همایون به د محاصري دا برودوالي خخه ستومانه شي او بيرته به ستون شي. خود اسې و نه شول.

همايون په همدي وختو کې په کلا باندي د توپونو خولي ورخلاصې کې وي، خود هغه ديرې حملې ناکامي وي برعکس د مغلو ملي اوخانۍ تاوانونه ورخ په ورخ زیاتیدل. په اصل کې د چنار د کلا د سوبې کولو تول مسئليت، همايون د خپلې توپخانې د مشررومې خان په غاره وراچولي و رومي خان په خپل ترک توکمه و د قسطنطيني اوسيدونکې و، پخوا د ګجرات د حاکم بهادر شاه د توپخانې مشرو، بيا يې هغه پريښوده او د همايون لښکرته راغې او همايون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومنداني ورکړه. او د لښکر اعليې قومندان يې وتاکه.

حالات دا ډول ووچې د غردونو د لمنو خخه نیولې ان د مغل سراي پورې د همايون د فوچ خيمې ولاړې وي او کيدې شې چې د همدي په اساس به د هغه ئاي نوم هم مغل سراي گرزيدلې وي، ئکه د مغلو فوچ هملته یو سترښار ګوتې جوړ کړې و.

د همايون قواو د وچې له لاري د چنار کلې د درې اړخونو خخه را تاو کړې و، تر خنګ بې د سمندر له لاري هم د همايون د بحري کشتیو بېږي چنار کلې ته د وسايلو د ورسولو لاري بندې کړې وي

خود رومي خان توپخانې د خپلښکتنې خراب موقعیت په خاطر اغيز منه بمباري نه شوه کولاي. نو په دې توګه د وخت د زیاتیدو او د ناکامه بمباريو له مخي رومي خان هم سربداله شوي و. هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره یو بل پلان جوړ کړ، هغه د خپل خلالت نومي غلام سره سلا مشوره وکړه او دې مشورې نه وروسته هغه د چنار د کلا تر مخه په خپل غلام باندي د وهلو برید وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شيرشاه سورې لښکر د کلا د ديوالو خخه نداره کاوه. کله چې هغه غلام د وهلو خخه تنګ شونو د پخوا خخه د جوړ شوي پلان په مطابق بي د خپل ئان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بیچاره غلام دوي ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازه توګه دې نو هغه ته بي د پناه د ورکولو په خاطر د بنار کوچني. دروازه لېڅه پرانسته او هغه ته بي کلاته د ورنتو تلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لې وخت په تيريدو سره دغه افغانان په خپل ئان باوري کړل. د شيرشاه سورې عسکرو پخپله غونبنتل دې غلام خخه دا معلومه کړي چې د رومي د توپخانې سره په خې ډول مقابله شونې ده. په همدي خاطر هغوي دې غلام ته د کلا تبول پتی ئایونه ورنسوول او د خپله ئانه د جوړشوي دفاعي پلان په اړه بي هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې تولو هر خه د پوهيد و وروسته غلام یوه ورخ په پته توګه ووت او و تبنتید. او خپل بادار رومي خان يې د تولو هغه رازونو خخه چې د کلا په دننه کې بي ترلاسه کړي و خبر کړ، رومي خان د دې تولو معلوماتو د ترلاسه کولو وروسته د همايون خان خخه د کشتیو د منارد جوړولو اجازه و غونبنته، تر خود دې لاري و توانېږي د شيرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسیل لاري چاري بندې کړاي شي. همايون ورته فرمان ورکړې چې هغه هر هغه خه چې د دفاع له پاره اړین ګنې ترسره کولاي بي شي.

ددومنه زياتو اختياراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومي خان په خو میاشتو کې د کشتیو د پاسه د اسې یو مینار جوړ کړې د چنار کلې هر یو کونج ترې د ورایه بسکاریده. د مینار د تیاري دو وروسته رومي خان د همايون خخه اجازه و غونبنته چې د کشتیو دا مینار کلاته را نژدي کړي، او ترخنګ بي دا غونبنته هم وکړه چې همايون دې خپل لوښکرو ته په دې کلا باندي د هره اړخه د یرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي ترڅو کلا په مکمله توګه فتحه شوي نه وي.

همايون همداسې وکړل، اخراجنګ پیل شوا و تر نیمي شپې پورې بي په پوره ټواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدي او ه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل، او د ډیرو سختو هڅو سره سره بیا هم کلا فتحه نه کړل شوه. د دې یو علت دا و چې د شيرشاه سورې عسکرو د خپل مورچلو خخه د کشتیو دا مینار تراور لاندې و نیو او د دې مینار یوه برخه بي له منځه یوره، خو په دویمه ورخ تر سهاره پورې رومي خان هغه بېرته ترمیم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شيرشاه سورې عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ټواکمن دې او یوه

ورخ نه يوه ورخ به دوي په دې کلا باندي په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوي ددي ويري خخه همایونه ته د سولي پيغام و ليړه او د کلا د پريښولو له پاره يې ورته شرط وړاندې کړ چې د هغې په مقابل کې به دوي ته سلامتی او امن ورکوي.

همایون هم د شيرشاہ سوری د لښکر سالارانو ته د هغوي دخانو د سلامتی دا د ورکړ او په دې ترتیب بي په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضي کولو وروسته مغلود وينو په توپولو لښې ويول. که خه هم هغه رومي خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړي و خود هغې يو باوري سالار «موویدېيگ» چې د درباريو اعلي افسرو په هغې حکم کې ردو بدلو کړ. او دا يې په کې و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پري کړل شي. دې پايلې داشوې چې رومي خان د شيرشاہ سوری د دوه زره توپچي عسکرو له دلې خخه د اوه سوه کسانو لاسونه پري کړل او په دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.

دبله اړخه شيرشاہ سوری هلته د چنار په کلا کې د خوراک خښاک او فوځې مواد زياتې ذخيري خاپې په خاپې کړي وي او د دې شيانو دخوندي ساتني له پاره يې پوره ساتونکي تاکلي وو او دا هيله يې درلوده چې د برسات د موسم د پيل کيدو پوري به دوي په کلا کې دې د عسکرو او د کلا خوندي ساتني دنده ترسه کوي. ترڅنګ يې شيرشاہ سوری دا هيله هم درلوده چې که چيرې د برسات د موسم د پيل کيدو پوري دې د عسکر هملته محاصره او د یرغلګرو مقابله و کولاي شي نو تر هغه وخته پوري به هغه هم د بنګال خخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به د خپلو عسکرو ټواک هم ورزيات کړي او د همایون په مقابل کې به يې حالت نور هم غښتلې شي او کلا به د سقوطنه و ساتي.

خود چنار کلا ساتونکو د هغه دا هيله پوره نه کړه، په درې مياشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو د همایون په مقابل کې ګونډې وو هلهې، دا په د اسي حال کې چې د برسات موسم ته لا تراوسه دوه مياشتې پاتې وي. او س شيرشاہ سورې په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون د هغه پر خلاف حرکت و کړي. د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته په خو ورخو کې شيرشاہ سورې ته يو بل بد خبر ورسید چې د هغه زوي جلال خان او د صاحب خان مشرور رور مقرب خان چې د بنګال د ګوډه بشارېي محاصره کړي و نو د محاصرې په وخت کې مقرب خان په ډيرې ميراني سره د کلا د ديوالونو په لور حرکت کړي و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپير کنل شوي ډوب او هلاک شو. د مقرب خان د مړينې خبر صاحب خان ته لکه د برق د تکان په خير و ګرزي د. دبله اړخه شيرشاہ سورې هم د مقرب خان په موينه او د ګوډه د جنګي مهم په نيمائي کې په پريښولو باندې ډيراندې بینمن شو، خو بیا هم د شيرشاہ سورې زوي جلال خان د ګوډه د کلا د نیولو دې پلان ته د پخوا په خير دواړه ورکړ. ترڅنګ يې شيرشاہ سورې د همایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له يوه اړخه خپل اړيکي نبه کړل او د بله اړخه يې د هغه خخه کومک هم و غونبت خوراچه هرکشن د همایون په خلاف د جنګ خخه انکار وکړ، هماګه و چې دراجه هرکشن په خلاف د شيرشاہ سورې غصه او قهر د پخوا په نسبت نور هم زيات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل يه يوه خونه کې خانته ناست و چې د هغې لور شهزادګي ګنګا د غې خونې ته ورننوتله، د خپلې لور په کتلوا سره راجه هرکشن ډيرزيات خوشحاله شواو په خپل خنګ کې يې ورته د کينا ستوا اشاره وکړه. شهزادګي مخکې راغله او د خپل پلار ترڅنګ کينا سته. تر يوه وخته پوري دواړه پتېه خوله ناست وو، بیا راجه په ډير غور سره خپلې لور شهزادګي ته وکتل او تري و يې پونبتل:

ګوره لور جاني! ايا د کوم ضروري خبرې په خاطر دلته راغلهې يې او يادې غونبتل چې هسي زما ترڅنګ خو لحظې کينې د هغه په خبره شهزادګي ګنګا مسکي شوه او ويې ويل: نه پلار جانه! زه د يوې ډيرې ضروري خبرې له پاره ستاخنګ ته راغله يم. هرکشن ورته په ډيره مهرباني سره وو يې لورې! ته خه ويل غواړې؟ د هغه په ټواب کې شهزادګي ګنګا وو يې:

پلارجانه ! ستاد ساتونکي دلي هغه خوان چي ماد كوچي قبيلي د سرادر فدائي خان د پلتني له پاره استولي و ، هغه بيرته را ستون شوي دي . هغه نه فدائى خان پيدا كري او نه يى د كوچيانو د قبيلي كوم درك خرك معلوم كري دي . په دې اساس زه غواړم له تا خنه اجازه واخلم . دهغې په دې خبره راجه هركشن تکان شانته وخور او ويى ويل چي لوري خه دول اجازه ؟ په خواب کي ورته شهزادگي ګنګا وویل :

پلارجانه ! ماته هغونا کامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چي صاحب خان چي خه موده مخته د کوچيانو د قبيلي د سرادر فدائي خان غلام او ګيدري به يى بسکارولي او پوستکي به يى تري ويستل او پلورل به يى . هغه نن سباد شيرشاہ سوری په لښکر کي شامل شوي دي او په دې ورڅو کي د «وند هيماچل» په غرنيو سيمو کي ميشت دي . شيرشاہ سوری هم د خپلولښکرو سره یوځاي په همدي خاپي کي پراو کري دي ، او اوس ورته خبر راغلي چي همايون د شيرشاہ سوری خخه د چنار کلا نیولي ده ، زه غواړم چي د خپلې «داسي او ما» سره یوځاي د نارينه و عسکري کالي وا غوندم او د وند هيماچل د غرنيو سيمو په لورو لارهشم . هلتنه د صاحب خان سره ووينم ، او د هغه خخه د فدائي خان په اړه معلومات ترلاسه کرم . نو که چيرې زه د فدائى خان سره ووينم نو بيا به ماته معلومه شي چي هغه خوان خوک و چي زما درې واړه «سوئمبرونه» يى ګټلي و . پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چي د وند هيماچل غرونيزه سيمه ددې ئايده ډير لري نه ده او زه به د هغه ئايده ډير ژر بيرته را ستنه شم .

کله چي شهزادگي ګنګا خاموشه شوه نو پلار يى راجه هركشن ورته وویل : لورجانې ! زه تا هلتنه د ورتلو خخه نه منه کوم . خو په يوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چي ته به د خپله ئانه سره خو کسه ساتونکي هم وړي . د خپلپلار په دې خبره شهزادگي په یوه درنګ سره وویل چي : هو ، پلارجانه ! زه او اوما به د خپله ئانه سره خو کسه ساتونکي هم اخلو . راجه هركشن ورته وویل :

خو ګوره لورجانې ! تا پخوا هم د یوه خل خخه زيات د صاحب خان سره بدسلوکي کري ده ، ايا هغه به له تاسره خبرې کولو ته غاړه کيږدي ؟ او ايا هغه به ستاد پونتنې په اساس تاته د فدائى خان په اړه معلومات درکري ؟ دهغه په دې خبره شهزادگي وویل :

پلارجانه ! ستا اندېښني په خاپي دي ، خو ته پوهېږي چي صاحب خان له ماسره ډيره زياته مينه کوي ، زه به د هغه سره داسي نرمې او د ميني نه د کي خبرې و کرم چي دهغې خخه به هغه ته ډيره خوشحالې ورپه برخه شي . او زما د پونتنې سره سم به ماته د فدائى خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخي دهغه خخه خپلې موخي ترلاسه کرم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هركشن خواب ورکړ او ورته يى وویل : لوري ته دا کار هم و کره او پايلې يى ووينه ! ما خوتاته ويلی چي ستا په هرمه معامله کې به زه له تاسره ملګري اوسم ، د خپلپلار هركشن د دې خواب په اوږيدو سره شهزادگي خوشحاله شوه ، بيا دواړه پلار او لور دهغې خونې خخه را ووغل . هركشن د خپلې لور د سفر له پاره تيارې پيل کړ ، هغې ته يى د خپل ساتونکو خخه یوه ډله ورکړه . او په دې ترتیب ګنګا د خپلې او ما سره یوځاي د دند هيماچل د غرنيو سيمو په لورو خوزيده .

19

د کوهستان په «وند هيماچل» کي ميشت صاحب خان یوه ورڅه خپله خيمه کي یوځاي ناست و چي شهزادگي ګنګا او اودهغې داسي او ما دواړه یوځاي ور ننوتلي . دواړو د نارينه و جنګي کالې په خان کري و او خپل مخونه يى په کي را نغارلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان د خپله ئايده په یوه تکان را پورته شو او په یوه درنګ يى خپله توره د تيکې راوويسته او دوې ته يى وویل چي خوک ياست ؟ او خه ډول مو جراءت کري چي زما خيمې ته را ننوتئ . ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، د خيمې بیرون ولارو افغان ساتونکو خخه يى یوه په منډه خان را ورساوه . صاحب خان تري په ډيره غضبناکه توګه و پونتل : دا دواړه خنګه په خپل سره زما خيمې ته را ننوتئ دي ؟ دهغه ددې پونتنې په خواب کي افغان ساتونکي په داسي حال کي چي سريې تيتي کري و وویل :

اميرصيپ ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره بي کتل غونېتل. په دې خاطر ما هغوي ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه، ددوې سره خو ساتونکې هم مل دي ، هغوي مو هلتہ بیرون تم کري دي ، ددي دواړو نجونو خخه یوه د راجه هرکشن لور شهزادګي ګنګاډه او بله بي دهغې داسي او ماده. او ما ويل چې هغه تا خپل ورور ګني. نو که چيرې هغه له تاسره ويني نوناراضه کېږي به نه. کله چې دوې خيمې ته رانتوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوي خارنه کوله چې هسي نه چې په دوکې او فريې سره پرتا باندې حمله وکړي. هغه ساتونکې تردې ئایه خبرې وکړي ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته یې وویل چې ته او س تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګي ګنګا او دهغې داسي او مادواړو د خپل مخونو خخه نقاب لري کړ. صاحب خان شهزادګي ګنګا ته د کتلوبته او ماته مخ کړ او ورخخه یې و پونتل:

اما خورجانې ! ته خنګه یې ! ايا خه داسي ضروري خبره وه چې ته یې د شهزادګي سره یو ئاي تردې ئایه زما خيمې ته په را تللو مجبوره کړي یې؟ دهغه ددې پونتنې په ټواب کې د او ما په ئاي شهزادګي ګنګا په خبرو پيل وکړ او وېي ويل: صاحب خانه ! که ماته د خبرو کولو اجازه وي نو زه خه ويل غواړم. زه پوهېږم چې ته او س هغه پخوانې صاحب خان نه یې . بلکه د شيرشاه سورې د لښکرو اعلي سالاري. ته د ډير زيات عزت او مرتبې خاوند یې. نو په دې خاطرمې د خه ويلو تر مخه له تاخنه اجازه اخستل غونېتل. ددې خبرې وروسته شهزادګي په ډيرغور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بيا یې په نرم او مينه ناك او از سره وویل: صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله د بنمنه ګنبي. خو او س چې ستا خيمې ته رانتوې یم نو ته ما ته د کیناستو ست هم نه کوي. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وویل چې نه ! هيڅکله هم ! زه تاته د کیناستو ست نه کوم. هر هغه خه چې ته یې ويل غواړې په ولاړه ولاړه یې وواړه ، زه به یې ټواب درکړم او بيا زما د خيمې خخه وئه. د صاحب خان په دې وچ ټواب سره شهزادګي انديښمنه او غمگينه شوه، او په نېغه یې ترې و پونتل:

ګوره صاحب خانه ! د شيرشاه سورې په لښکر کې د را نتوتلو مخته ته د کوچې قبيلی د سردار غلام وي. دهغې قبيلی د سردار نوم فدايې خانو. ما د دې فدايې خان ډيره پلتنه وکړ، خو تراوسه مې دهغې په اړه هیڅ ډول معلومات نه دې ترلاسه کړي. زه او اوماد خو کسو ساتونکو سره یو ئاي ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولي شې او ما ته د فدايې خان په اړه خه معلومات را کړي. صاحب خان ورته په ډيرغور سره د کتلوبته وروسته وویل:

ستا د کوچې قبيلی د سردار فدايې خان سره خه کار؟ او خه درې پېښش شوي چې دهغې د پیدا کيد و په خاطر ان زما د خيمې پورې را ورسيدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګي په ډيره غمزنه توګه وویل چې :

ګوره صاحب خانه ! زما پلار زماد واده کولو په خاطر هلتہ په خپل ریاست کې درې سختې مقابلي پيل کړي وي او دادرې واره مقابلي په درې پړاونو کې تر سره شوې. په دې مقابلو کې د راې سین، میوار او كالنجړ شهزادګانو او تر خنګ یې ئايي اتلانو هم ګډون درلود. خو هیڅ یوې ددې درې واره مقابلو په ګتلوبريالي نه شو. خو دا مقابلي یو نقاب پونبه کس و ګتليې، چې تل به د مقابلي په اخري وختو کې را خرګندیده ، په تورنګه اسپ به سپور او خان او مخ به یې هم تورنګه کالو پونسلې و، او س نو زه یو اخي دهماغه نقاب پونبه په لټيون پسې یم. حکه چې هغه زما درې واره مقابلي «سوئمبر» ګتليې دې او دا دهغې حق دې چې ما د خپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو د درې او اخري پړاو د ګتلوبته هغه ماته همدومره وویل چې «هغه ما نه خونبوې»، او بيا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدايې خان خخه د همدي کس په اړه معلومات ترلاسه کړم، او په دې خان و پوهوم چې هغه خوک دې؟ د کوم ئاي او سيدونکې دې؟ او او س چيرې او سيرې؟

دھغی ددی خبرو دکولو وروسته صاحب خان تری په ڈیری کر کی سره و پونتيل او ورته بی وویل: گورہ د رہتاس شہزادگی! فدائی خان ته به خه معلومه وي چې هغه نقاب پونس چې ستا سوئمبر بی گتلي هغه خوک دی؟ دکومه ئایه راغلی او بیا چیری ولاپ؟ دھغه په دی خبره شہزادگی، یو دم وویل: گورہ صاحب خانه! هغه وخت چې د سوئمبر دویمه مقابله روانه وہ نو هغه وخت فدائی خان دھغه نقاب پونس سره د خه خبری له پاره راغلی و دلبوخت له پاره بی دھغه سره خبری و کرپی او بیا تری ولاپ. نودھمغی خخه ماته دا ڈاگیزه شوھ چې فدائی خان بے دا نقاب پونس پیشني. صاحب خانه! زه پوهیرم چې ته زما خخه کرکه کوی. دا ڈکھ کچې ما له تاسره بنه سلوک نه دی کرپی خود انسانیت له مخی زه له تا خخه هیله کوم چې ته ماته د فدائی خان د ڈھایپی ھیگی په اړه معلومات راکپی.

شہزادگی چې کله چپ شوھ نو صاحب خان هم د خه او بدبی خاموشی وروسته خه فکرو کر او بیا بی شہزادگی ته وویل:

گوره گنگا! خو میاشتی کیږي چې ماد فدائی خان قبیله پری اینبی ده، او سنه پوهیرم چې فدائی خان به چیرپی وي او په کومو زمکو کې به د خپلی قبیلې سره یو ڈھایپی قدم بدی. ته هسپی دی لورپی ته راغلې بی. زه تاته د فدائی خان د ڈھایپی ھیگی په اړه هیڅ هم نه شم ویلپی. او سنه زما د خیمې خخه تللىپی شي. خو او ما خورپی! ترهغې چې تا پورپی اړه لري، نو ته چې هر خومره وخت وغوارپی دلته په ڈیر عزت او درنښت سره زما د خورپه خیر زما سره او سیدلپی شي. دھغه په دی خبره او ما وویل:

زما درونده او قدرمنه وروره! استاد ددی و پراندیز ڈیره ڈیره مننه! زه به ستا په لبکر کې ڈکھ که تم نه شم چې زه د شہزادگی گنگا سره یو ڈھایپی اودھمدي سره بيرته تلل غوره گنیم. دھغې په دی خبره صاحب خان د او ما خخه سترگې را و ګرځولپی او په شہزادگی بی وروښلولپی او ورته بی وویل: شہزادگی گنگا! ته او سنه د ڈھایپی تللىپی شي. تا چې ڈکھ له ما خخه پونتيل، دھغې ڈھواب دی واورید. د صاحب خان ددی و چ ڈھواب په او ریدو سره شہزادگی گنگا د ڈیره قهره خپلپی پښپی په زمکه و دربولپی او د خپلپی داسې او ما سره یو ڈھایپی خیمې خخه بیروننه ووتله. او بیا د خپل ساتونکو سره یو د رہتاس په لور روانه شوھ

٢٠

شیرشاہ سوری په خپلې خیمه کې یواحی ناست و چې صاحب خان بی په ناخاپه توګه په دروازه کې د دریدو سره سم بی په ڈیره عاجزانه توګه د ورنوتلو اجازه و غونبنته. په ڈھواب کې ورته شیرشاہ سوری په ڈیره مهربانی او پلنی شفقت سره وویل. دلته را شه او زما تر خنگ کینه، زویه! زه غواړم له تاسره په یو ڈیرپی مهمې موضوع باندې خبرپی و کړم. صاحب خان و پراندې شواو د شیرشاہ سوری تر خنگ کیناست. دھغه د کیناستو وروسته شیرشاہ سوری هغه ته مخ کړ او ورته بی وویل:

صاحب خانه زویه! د هر خه د مخه باید تاته و وايم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم، مالبکرته هم اعلانونکې ورلیپلی دی تر خو اعلان و کرپی چې له دی وروسته به تاته د صاحب خان په ڈھایپی د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه، واوره! دویم دا چې زه ستا دور رور مقرب خان په مرینه ڈیر زیات غمگین شوې یم. داسې ونه گنپی چې ته به په دی غم کې یواحی بی. په خداپی سو گند چې زه په دی غم کې له تاسره شریک یم.

خواص خانه! دریمه خبره داده چې: ته پوهیرم چې زما زویه جلال خان د بنگال بنار تراوسه پورپی په خپلې محاصره کې ساتلپی دی خو تراوسه بی کومه بیریانه ده په برخه شوې. دھمدي کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاپ. زما زویه! زه پوهیرم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلانه شی سوبه کیدې. که ستا خونبنه وي نو زه به همدا او سه د خپل لبکر نیما یې برخه ستا په واک کې درکوم ترڅو ته همدا نن د گوډ په لور روان شي. او په گوډ باندې حمله و کرپی او هغه ژر تر ژر سوبه کړئ، زه هیله لرم چې په گوډ به ستا د حملې په صورت کې تاسې بیریا تر لاسه کړئ. خواص خانه! ما هلتہ همدا نن سهار خوکسه قاصدان و راستولي دی. خپل زویه جلال خان ته مې پیغام ور لیپلې دی چې خواص خان د یو ہ غښتلي لبکر سره یو ڈھایپی هلتہ گوډ ته در رسیدونکې دی نو په دی خاطر ستاد

قومندي لاندي چي كوم عسکر دي او كوم چي د خواص خان سره درخني د تو لو ستر قو مندان به خواص خان وي او جلال خان به ستاد قومندي لاندي وي. ده همدي قاصد انو په لاسو ما جلال خان او د گوهد محاصره کونکي لبىكتر ته هم دا پيغام ور استولې دي چي ما صاحب خان ته او س د خواص خان لقب ورکري دي په دي اساس ددي وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه يادويه وايه زويه ! زما ددي ور اندي زونو په اړه ته خه ويل غواپي؟
په ځواب کي خواص خان وویل:

زما محسنه ، زما پالونکييه ! زه به په ځواب کي خه ووایم ! ته چي هر خه ماته وايي نو هغه به ماته د حکم درجه لري ، ستاد وينا په مطابق به زه همدا نن د گوهد ببار په لور حرکت و کرم او هلتنه د ور رسيد و سره سمه انشاء الله تاته هيرې شه خبرونه را ولیوم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ورنه کرم. تره ځه وخته پوري به پري حملې کوم تر خو چي د گوهد کلانه وي سوبه شوي. د خواص خان ددي ځواب په اوريدو باندي شيرشاه سوری دير زيات خوشحاله شو او بيا بي ورته وویل:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجوديت کي ارامنه کينم. بلکه د رهتاس په راجه هركشن باندي حمله کوم او په هر صورت به په رهتاس د ولکي کولو کوشش و کرم. ددي کارد ترسره کولو وروسته به خپل لبىكر د وندھيا چل د غرنيبو سيمو او د بهارکنډ د کلا خه ، چي هلتنه زمونې بنسخي او خوراکي توکي دنورو اروندو شيانيو سره يو ئاي ځاي په ئاي ځوي دي ، تول د هغه ئاي هد رهتاس کلاته منتقل کرم. په دې اړه ستا آند خه دې؟

خواص خان ورته وویل: زما درونده شيرشاه ! دا ډير غوره نظر دې د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د یوې بلې ستري کلا د پيدا کيدو اړتیاده. د بهارکنډ کلا زمونې اړتیاوې نه شي پوره کولې ، د سه سرام کلا هم کوچني ده او زمونې اړتیاوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې یې د رهتاس کلا ډيره ستره او مستحکمه ده. که چيرې په دې کلا کې مونږ محصره او سو او د بیرون خخه کوم یرغل ګر پر مونږ باندي حمله و کړي نو زما په آند چي د هغې کلا سوبه کول به ورته دو مره اسانه نه وي. شيرشاه سوری ورته وویل: خواص خانه زويه ! ستا په نه موجوديت کي به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به یې اخلم. زما په آند چي او سه به زه ستاد تللو له پاره ئان تيار کرم. له ماسره را ئه ، ددي خبرې سره سم شيرشاه سوری خواص خان له لاسه و نيو او د خيمي خخه بیرون ووتل او د هغې د کوچ کولو ټول انتظامات بې مکمل کړل. لوه شبيه وروسته خواص خان د یوه دروند لبىكر سره يو ئاي د وندھيا چل د غرنيبو سيمو خخه د گوهد ببار په لور کوچ و کړ.

۲۱

يوه ورڅه داسي حال کې چي جلال خان د گوهد د ببار په چارچا پير کې د خپل لبىكتر ته منع د ماسختن د لمانځه خخه فارغ شو ، يوه ساتونکي ورته په غورې کې وویل چي :

محترمه جلال خانه ! صاحب خان چي زمونې اقا شيرشاه سوری ورته د خواص خان لقب ورکري د لته زمونې پراو ته را رسيدلي او د لړو ئنه وروسته به له تاسره ويني. ددي خبر په اوريدو سره جلال خان سمدستې د مصلې خخه پورته شو ، مصله بې خپل يوه ساتونکي ته ورکره او بيا یې د هغه خخه پونتنه و کړه چي تاته چا خبر درکړې چي خواص خان زمونې پراو ته را داخل شوي دي.

ده ځه د خبرې په ځواب کې د ځه ساتونکي وویل چي همدا او س او س یو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر را کړې چي خواص خان زمونې پراو ته را نتوې دي. جلال خان تري د هغه د لبىكره په اړه و پونتل هغه ورته وویل : چي نه خواص خان په یواخي ئان د لته را رسيدونکي دې. دوي په همدي خبرو کې مصروف وو ، چي خواص خان آس باندې سپور را ورسيدا او د جلال خان تر مخ په یو توب د اسه را کيوبت. جلال خان په ډيره بيره ور مختنه شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او یو بل ته ور غاري وتل. بيا جلال خان جدا شو او ورته

بی وویل: خواص خانه، زما مشره او زما دوسته! زه ستاد ورور مقرب خان په مرینه ھیر زیات غمگین شوې یم، را ھې چې زه دې دھې قبر ته یو سم. خواص خان ور سره په پتیه خوله روان شو، جلال خان هغه د پړ او یوې برخې ته یو پر، هلتہ یو قبر جو پکول شوې و، جلال خان ورتہ وویل چې دا ستاد ورور قبر دې. دلتہ په دریدو سره د خواص خان سترګې د اوښکو ھکې شوې، لبې شیبه هلتہ ودریدل او فاتحه بی ولوسته، او بیا بیرته شاته شو. تر لبې خنډه پورې هلتہ خاموشی خپره وه، بیا بی جلال خان ته وویل زما سره رائے. جلال خان هم چپ چاپ دھغه سره یو ئای روان شو بیا دوا پاره د جلال خان خیمې ته راغلل او هلتہ کیناستل. خواص خان غونبستل شه ووا بی خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې ويې و پونبستل: خواص خانه وروره! ته ئانته بی که لبىکر هم در سره دې. خواص خان ورتہ په ھې دې راز سره وویل:

گوره جلال خانه وروره ! زده گوہ د بنا په شاوخوا فوئی استحکاماتو باندی ڈیرنسه خبریم . زه حائنته نه یم له ماسره یو غښتلي لښکر هم شته . خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پري اینښي دي . لښکر هملته پا او کړي دي ، گوره جلاله وروره ! له ماسره وخت نه شته ، ڈيرې لړې وړئې دلته پاته کېرم . کیداې شي د قاصدانو په لاس تاته دشيرشاہ پیغامونه را رسیدلي وي . ددي ترڅنګ تاسي ته بهدا خبر هم راغلي وي چې همايون خان پرموښ باندی یړغل کړي او زموږ خخه بې د چنار کلا نیولې ده ، اوښ زه په گوہ باندی د ولکې په خاطر دلته راغلي يم ، زما په نه موجودیت کې به شيرشاہ د رهتاس په کلا باندی برید کوي اوډ هغې د نیولو هڅه به کوي .

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله د اسې مستحکمه کلانه وه چې مونږ هلتنه په کې محاصره پاته شو او د همایون خان د فوچونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول هیراپین دی . خو تر هغه چې شیرشاہ سوری په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې باید مونرد ګډه کلام سوبه کړي وي . د هغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې :

خواص خانه وروره ! ما په گوډ باندې په پرلپسي توګه حملې کري دي ، ستا مرحوم ورور هم همداسي کري و . ما ددي کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړي دي خو هر خل د ماتې سره مخ شوي يم. ددي یو علت دادې چې د گوډ د بنار کلابندۍ ډيره مستحکمه ده، د بنار خلورو اړخونو ته خندقونه کيندل شوي دي او د کلا ستر سترديو الونه چې په زياتو ځایو کې یې پلنواлиې ترلسو مترو پوري رسېږي د هغوي پياده فوچ د خندق او د ډيوالونو خنده د مېږيو په خير معلومېږي. خو د خندق خنده تيريدل او ترديو الونو پوري رسېدل ډير ملاماتونکې کار دي. اول خو د خندق نه تيريدل اسانه نه دي. او که چيرې څوک ترې تير هم شي نو بیا د کلا په ډيوالونو باندې ورختل شونې نه بشکاري، په دی اساس زهناهيلې شوی يم چې موژردې گوډ سوبه کرو.

د جلال خان په دې خبرو باندي خواص خان خندونې شو او ويلى: گوره جلال خانه! نا هيلې گناه ده. زه د گوه د شاوخوا د استحکاماتو او د دې کلادديوالونو خخه بنه خبر يم. داهرخه ما په خپلو سترګو کتلي دي، ته اندیښنه مه کوه، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ د گوه بنار فتحه کوو. د هغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ويى پونېتل: دا به خنګه شونې وي؟ خواص خان و ته ويل:

جلال خانه ماته غور بشه ! زه همد البه شيبة وروسته له دې ئاييه حم او خپل فوخ ته ئان رسوم . زما دتلۇ وروسته بە تە د خپل پراو پە لور مختە ولار شې ، دىنار پە دىيولونود ورولۇ تر خنگ دخندق خىخە هم د تىرىيدۇ مصنوعىي ھەخە و كە ، ستا پە دې حرڪت بە د گۈد د مەحصۇر و عىسکەر و ستر كە ستالۇي ، تە متۇ حەشىء ، كله حم ، تە دا چو ل فعالىت سا ، كى ي نو زە بە د گۈد بە خلاف حرڪت و كە .

جلاله خانه ! دکومی لوری خخه چې ته حمله کوي نو زه به دخپل لنکر سره یو ئای بلکل ده ګي مخالف لوری ته ورئم ، هلته به زه دنبارد شاوخوا د کندل شوي خندق خخه چې د او بودک دي، تيريريم اوبيا به دخپل لنکر سره یو ئای دنبارد ديوالو لوری ته خان ور نزدي کوم ترڅو په ديوال باندې د رسیو پاتخي جورپي او پري به د ورختلو هڅه کوم ، په ديوال د ورختلو وروسته چې د ګوه هر عسکر

می مخته رائی و زنم به بی. په دیوالونو باندی د ولکی کولو وروسته به زه ستا په لورد راتللو هخه و کرم ، کله چې د دیوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوهشې چې په دیوالو باندی ما ولکه کړي ده ، نو ته به سمدستې او پرته له کومه خطره د خندق خخه را تیرشي. د خندق نه د تیریدو له پاره ته د همدا شیبې نه وروسته همان تیار کره ، دلسکرو خخه خوتنه و تاکه تر خود لرگیو پل جور کړي تر خود خندق په دواړو خواو کې د رسیو په تپلو سره ستا د عسکرو د تیریدو له پاره اسانتیاوې برابرې کړي ، تردې وخته پوري به ماد بنار په دیوالونو خپله ولکه پوره کړي وی اوستا لورې ته به د بنار دروازې ته همان وررسوم او دروازه به درته پرانیزم بیا به مونبودواړه د متحده لنکر سره یو ئای د ګوډ په بنار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هیله من یم چې همدا نن شپه به مونبود ګوډ بنار په مکمله توګه ترولکې لاندې راړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورتہ په ډیرې حیرانتیا سره وکتل او ور خخه بی و پونبتل :

خواص خانه وروره ! ستادا مشوره خوهیره اړینه او مهمه ده ، خوماته د پلکی کولو وړنه بربینې. تر هر خه لمري ما ته ووايې چې ته به د خندق خخه خه ډول تیرشي. د هغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورتہ بی وویل چې ګوره جلال خانه ! د خندق خخه تیریدل دا زما کاردي ، دا چې زه ترې خنګه تیریږم دا به بیا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه خه چې ما ویلي ته به هم همغسي کوي. د دې خبرې سره سم خواص خان د خیمې خخه را ووت ، په خپل آس سپورشو او آس ته بی قمچینه ورکره او په تیزې سره د هغه خایه ولار.

د خواص خان د تللو خخه سمدستې وروسته د شیرشاہ سوری زوې جلال خان هم په حرکت راغې . خپل لنکر بی تیار سئ کړ ، بیا د خندق تر غارې پوري راغې او د همغه خایه بی د ګوډ په دیوالونو باندې بمبارې پیل کړ او تر خنګ بی د خندق خخه د بنار په لورد تیریدو مصنوعې هڅې هم پیل کړي.

د بنار د دیوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لنکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شبې د جنګ کولو پیل کړي دې نو هغوي ډير انديښمند شول. هغوي دافکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د او بدیدو خخه په تنګ راغلي وی او کوم نوي چال چلوې. هغه به د شبې په وخت خپل لنکر د خندق خخه را تیر او د کلا په دیوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر خومه عسکر چې د دیوالو د پاسه ناست و هغوي تولو هغې لورې ته ورمندې کړي د کومې لورې چې جلال خان بمبارې کوله او غونبنتل بی خپل عسکر په دیوالونو ورو خیزووي.

په همدي وخت کې چې جلال خان د ګوډ په بنار باندې بمبارې پیل کړه نو خواص خان هم د خپل لنکر سره یو ئای په حرکت راغې ، هغه د خپل لنکر سره یو ئای او بود چکروواهه او د ګوډ د بنار د هغه لورې خخه رابنکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې بی جور او. خپل لنکر او اسونه بی د خندق خخه لوهه لري و درول او خو ډلې بی د خپل آسونو د خوندي سانتې له پاره و تاکلي. بیا د خپل عسکر سره یو ئای په سينه خویدونکې د خندق په لور روان شو ، د هغه ملګرو له همانو سره د خندق خخه د تیریدو وسایل او په دیوالونو باندې د ورختلو له پاره درسيو پاتختې را خستې وې.

د خندق غارې ته د رارسيدو سره سم خواص خان بیل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر تولو لمري بی د خپل کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او بیا په خپله د او از پیدا کیدو پرته خندق ته ورکیوت ، هغه له همانه سره د رسی یو سرو نیو تر خود خندق هغه بلې لورې ته درسيدو سره سم بی هلته و نبلوی په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غارو ته دوره درې څلې لار او راغې. هغه په خندق کې درې رسی و ترلې ، بیا هغه د خندق خخه تیر شو او هغه بل اړخ کې خملاست او خپل لوښکرو ته بی د دې رسیو په وکومک سره د خندق خخه د تیریدو حکم و کړ.

د خواص خان له اړخه د حکم سره سمه د هغه لښکر هم د کوم شورو زوګ د پیدا کيد و پرته په سینو و خویدل او تر خندق پوري بي ځانونه ورسول او بیا یې د همغورسيو په کومک سره د خندق نه تيرشول او د گوډ د محاصره شوې بنار دیوالونو ته بي ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

دشپې په تياره کې د خندق خخه تيريدل او د گوډ د بنار دیوالونو ته خان رسول د کاميابي په لور د خواص خان لمړي قدم و هغه د دې قدم و روسته د بل قدم د اخستوله پاره ځان تيارول پیل کړل. هغه د خپل لښکر سره یو ځای د بنار دیوالونو خنګ ته ورغی او خپل عسکرو ته بي په دیوالونو باندي د رسیود و راچولو حکم و کړ، د هغه د حکم سره سمه د هغه عسکرو د بنار په دیوالونو باندي رسی ور وغورزو لې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بېړه په هغورسيو باندي په دیوال وروخت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه څملاست د هغه سره نور و ملګرو هم همداسي و کړل. کله چې خواص خان وکتل چې او س د هغه د ملګرو پوره شميره په دیوالو را ختلي ده نو په خپلې حملې بي پیل و کړ. تر تولو لمړي د برج په لور ورغی او په هغې بي دومره ځواکمنه حمله و کړه چې په برج کې ناست ساتونکې بي قول له منځه یوړل او په برج بي په خپله ولکه و کړه. کله چې خواص خان وکتل چې او س نو د هغه ټول لښکر په دیوالو راختلي دي نو هغه په خپل يلغار باندې پیل و کړ، هغه په توپونو، توپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول بي په خپله ولکه کې راول، د هغه د حملې خخه یواحې هغه برخه خوندي پاته وه چې د جلال خان سره په جنګ کې را ګير وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکريانو ته چې د شيرشاه د زوي جلال خان سره په جنګ کې را ګير وې خبر و رسید چې د هغوي ترشا د بمن په دیوالونو را ختلي او په بناري حمله کړي ده، نو د هغوي د پښو لاندې زمکه و بسويده، او بیا کله چې دا خبر و رسید چې د شيرشاه سوری ستر سالار خواص خان پري حمله کړي ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلي دي نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږه پاته همت او غيرت دواړه سره و خویدل. او س هغوي د نوي حالاتو سره مخ شوي و د سلطان محمود هغو لښکر و چې لږ د مخه بي د شيرشاه سوری د لښکر و پر خلاف بمونه او غشي ورول، هغوي د هغې خخه را و ګر زيدل او د خواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال د دې برخې خخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه و پوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شاله اړخه په د بمن باندې حمله کړي ده.

ددې سره سمه جلال خان د برق په خير په تيزې سره نوي هغه په حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تياريدو حکم کړي و، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه درنګ کې تيار کړ، هغه کوچني شانته پل و چې د خندق د پاسه بی ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه بی د خندق په دواړو وغارو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون د هغه ټول لښکر پري په ډیره بېړه تيرشول او د بنار دیوالونو لوري ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکر سره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو خخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلی ډیرې پورته او قوي شوې. هغوي په چتکي سره مخ ته ولاړل او لکه خنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیود وغورزو لولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړي و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو وروخت. او د گوډ د بنار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و د هغوي ترشا بی پري حمله و کړه.

او س نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دو او اړخونو خخه حمله شوې وه د منځي له اړخه خواص خان د اورد بحر کې په خير پري را پريوتې او د شاله خوا پري جلال خان د نوي جلال او قهر و غصب سره یو ځای دنيا سور او ر

گرخولی وه. په دې ترتیب بی د گوډ د بنا د ددیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسی بی له منځه یورل او شمیره بی ورته را کمه کره.

د گوډ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بیتره د ددیوالو خڅه کیو تو ته اړ باسي خود هغوي هره هڅه د ناکامی سره مخ شوه ، خواص خان د خپله حملې په وخت کې یو خونې انقلاب را وستې و ، کله چې ده ګه د تیزو حملو خڅه د بنا د ساتونکې په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پریوت او د هغوي عامه و زنه بی پیل کره. په دې ترتیب په د دیوالونو ناست ټول ساتونکې د خواص خان او جلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړ او بیا خواص خان او جلال خان دواړه د بنا د ددیوالونو خڅه را کیو تل.

ددیوالونو خڅه د راکیو تلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول ، ئکه د گوډ د بنا د ساتونکو ډیره برخه هملته په د دیوال ختلې وه او هغوي ټول د خواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و ، او س نو د بنا په منځ کې چې خومره لښکرو هغوي لې خڅه اخوا د یخوا مقاومت وکړخو خواص خان او جلال خان هغوي هم یو په بل پسی په ډیره اسانی سره له منځه یورل ، او په دې ترتیب کله چې د شرق خڅه د بلي ورڅي لمرا خوت ، خواص خان د گوډ په بنا د باندې ولکه پوره کړي وه.

د خواص خان له لوري د گوډ د بنا سوبه ډيره ستنه سوبه وه چې هغه د خپله ارادې ، عزم او هود په اساس ترلاسه کره. بیا ه غه د لمرد راختو وروسته د بنا تولو برخو کې و ګرزیدا او د گوډ د بنا د نظم و نسق د جوړولو کاري پیل کړ. د گوډ د بنا د سوبې وروسته خواص خان یواحې خو ورڅي هلتنه پاته شو او بیا بی بنا د شیرشاہ سوری زوې جلال خان ته حواله کړ او پخپله بیتره د خپل لښکر سره یو ځای د وندھیا چل غرنیو سیمو ته د شیرشاہ سوری سره د یو ځای کیدو په خاطر را ستون شو.

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریاليتوب ترلاسه کړي و خود بله اړخه شیرشاہ سوری هم بیکاره نه و ناست. د بنګال په لورد خواص خان د استولو وروسته ، د شیرشاہ سوری تر مخه تر تولو مهمه مسئله د خپلو بنځو ، او لادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو. په دې ورڅو کې شیرشاہ سوری خپله بنځه ، خپل او لادونه ، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځای په ځای کړي و. خوله یوه اړخه د کلا ډيره کوچنۍ وه او د بله اړخه شیرشاہ سوری ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. د بهارکنډ نه علاوه د شیرشاہ سوری په ولکه کې یوه بله کلام وه ، چې شیرګر نومیدا او دره تاس د کلا په شمال کې د سه سرام خڅه نزدې شل میله لري جنوب غرب لوري ته پرته وه خودا کلام د او بدې محاصرې له پاره مناسبه نه بربینیده. هغه د کوچنیوالې تر خنګ د ډيرې مودې له پاره د خوارکې او جنګې موادو د ذخیرو له پاره هم ځای نه درلود.

خرنګه چې شیرشاہ سوری ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې د حملې اویرغل ویره او اندیښنه وه نو په دې خاطرې ، خپل او لادونه ، بنځې ، خزانې او نور ټول و سایل د دې کلا خڅه ویستل پیل کړي و. خودا کاري په ډيره پتې توګه تر سره کړ ترڅو مغلو ته په دې اړه معلومات ترلاسه نه شي. هغه د دې کارد تر سره کولو له پاره ډيره سختو لارو خڅه چې د کرم ناسه او د سون د دریابونو تر منځ پرته وه کاروا خست. د دې تر خنګ بی د ره تاس په راجه هر کشن باندې د حملې او د هغې کلا ولکه کول بی هم په ستړ ګوکې و. ره تاس ډيره ستنه کلا وه چې هلتنه د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاہ سوری په بنه توګه د مغلو د همایون خان مقابله کولې شوه.

دغه رهتاس نومي کلا د بهار د ولايت د شااباد په سيمه کي پرته وه ، درهتاس بله کلا په پتهار کي پرته وه چي د شرق نه تر غربه پوري نژدي خلور ميله او د شمال نه تر جنوبه پوري نژدي پنهه ميله پراخه پرته وه . دلته زمکه ډيره زياته غريزه او د سترو سترو غوندي يو خخه ډكه ده . ده ګي په جنوب کي د سون د درياب د غاري مرکزي مورچل دي چي ددي لاري په اسانۍ سره کولي شی دي کلاته ورننوخي خودا ډيره سخته او عمودي لاره ده . په دي لاره کي دپاتخو په جورپولو سره بیالې خه اسانۍ را پيدا ګيرې . ددي کلا ديوالونه ډير مستحكم او تر ډيره پوري د عبور ورنه ده او خواشا کي غرني غوندي او ستر ګونگونه ده ، په دي اساس ده ګي ديوالونه د لاندي خخه کتل کيدا ډي شي . نو په دي خاطر د توب ګولى ددي کلا په ديوالونو باندي هیڅ ډول اغيزنه شيندي .

شیرشاه سوری ددې رهتاس نومي کلا د ئاي خيږي خخه په بنه توګه خبرو . هغه په دې پوهیده چې ددې کلا سوبه د سون د درياب دغارې خخه د حملې په صورت کي شونې ده او د همدي لاري برياتر لاسه کيدې شي . په دې خاطر هغه خپل تول لښکر له خانه سره يو ئاي کړ او د شپې په تياره کي بي د سون د درياب دغارې خخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ .

ترنیمي شپې پوري شیرشاه سوری د خپل لښکر سره يو ئاي د سون د درياب دغارې خخه درهتاس د کلا ديوالو ته ورنژدي شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او د هغه عسکرو هیڅ هيله نه د روکړه چې شیرشاه سوری به پري په دې توګه يرغل راوري، هغه په دې فکر کي و چې خرنګه چې همايون په شیرشاه سوری باندي حمله کړي ده او د هغه خخه يي د هغه د چنار کلا هم نیولې ده، او شیرشاه سوری د همايون خخه د پتیدو په خاطر د وندھياچل په غرنیو سیمو کي پت شوي دي، نو په دې خاطر هرکشن ته نه د همايون له اړخه خطر موجود او نه د شیرشاه له اړخه بي په دې اړه فکر کاوه .

شیرشاه سوری د همداسي موقع نه ډيره ګته پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د درياب دستري مورچي له لوري بي د غرنیولپريو د پاسه د رسیو په کومک سره خپل فوئونه د رهتاس د کلا ديوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډيره پته توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په ديوالونو او برجونو چې کوم ساتونکي ویده وو هغوي هم ددو په راختلو باندي خبر نه شول .

درهتاس ديوالونو ته د ورنژدي کيد و په وخت کي شیرشاه سوری خپل فوئونه په ډيره پرده کي ديوالو ته نور هم ورنژدي کړل او بیا بی د دو برجونو تر منځ د رسیو پاتخې و غھولې ، بیا د شیرشاه سوری په مشری د هغه تول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او یا خنډ خخه په ديوالونو ورختلي و د بنار ديوال خو فته پراخه او ان تر دي چې آسونو پري ټغاسته کولي شو . د رسیو په پاتخو باندي د خپل فوئونو د ورختلو وروسته شیرشاه سوری خپل فوئونه په د و برخو و ويشل . ده ګي په برخه يي د خپله خانه سره و ساتله ، او بله برخه بې د هيست خان نيازي په قومنه کي ورکړه . بیا دواړو يو ئاي دا پريکړه و کړه چې شیرشاه سوری به د ديوال د پاسه په بنې لوري برجونو باندي ډيرغل وروپي او هيست خان به چپ لوري ته ، او ددې برجونو تول ساتونکي به له منځه وپي . بیا به دواړه لښکري یو ځل بیا يو ئاي کېږي او بیا به بنار ته د ورکیوتلو هڅه کوي . ددې پريکړي سره سم شیرشاه سوری بنې لوري ته او هيست خان نيازي چپ لوري ته ډيرغل پیل کړ .

شیرشاه سوری او هيست خان نيازي دواړو په ډيرراز سره د رهتاس د راجه تول ساتونکي له منځه يورل ، تراوسه لابنار ددې حالت نه خبرنه او نه په کي کومه غوغه او هنګامه پيدا شوي وه . ددې وروسته شیرشاه سوری د خپل متعدد لښکر سره يو ئاي د ديوالو خخه لاندي کيوت او د سون د درياب په لور چې په هغه ئاي کي د کلا پادشاهي دروازه وه ولار او ده ګي ئاي په ساتونکو بي حمله وکړه . ددې ټه اي د ساتونکو د له منځه ورلوا وروسته شیرشاه سورې د کلا دروازه پرانسته ، او د خپل ساتونکو په ولکه کي بي ورکړه . په همدي وخت کي د بنار دنه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ورپه برخه شوي و . خو اوس وخت له وخته تير شوي و ټکه چې د ديوالو د پاسه چې ده ګي خومره لښکر و هغه شیرشاه سورې له منځه وپي و . اوس نو شیرشاه سورې د سون

ددرياب په لورد دروازي دنيولو وروسته خپل استحكامات نورهم ھواكمن کړي و. خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډيره بيره د خپلو لښکرو قومنداني کوله او د هغې دروازي په لور ور روان و چې شيرشاہ سوری پري ولکه کړي وه. کله چې شيرشاہ سوری ته د راجه هرکشن دراتلو خبر ورسيد نو هغه یو خپل لښکر په دوو برخو وويشه، یوه برخه یي د خپله ھانه سره و ساتله اوبله برخه یي هيبيت خان نيازي ته ور حواله کړه. د هيبيت خان نيازي برخه لښکريبي د دروازي چپ ارخ ته په سنگر کې کيناوه او حکم يي ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په تکر کې شي نو هيبيت خان نيازي دې د خپل لښکر سره یو ئاي د راجه هرکشن په لښکر باندي په ارخ له لوري یړغل راوري، ترڅو جنګ ډير اوږد نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پريکړي په وخت کې شيرشاہ سوری د مرکزی دروازي ترڅنګ پاته شو خو هيبيت خان نيازي یي چپ لوري کې ورنسوول شوي ھائي ته وليره. هيبيت خان نيازي هملته په مورچه کې پتې کيناست. په همدي وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازي ته را نزدي شوي و. پخوا له دې چې هغه د شيرشاہ سوری په عسکرو باندي برید وکړي ، شيرشاہ سوری پرې په داسې حال کې چې د خپلو عسکرو حوصلی بي کلکې اوپورته وي، پري حمله وکړه.

د شيرشاہ سوری دا حمله دومره ستره او ھواكمنه وه چې د هرکشن د لښکرو مخکينيو صفنونو د هغې تاب را نه شو وړاې. شيرشاہ سوری د هغود لمري ليکو حالت ډير خراب کړ، په همدي وخت کې د ديوال دسيوري خخه پتې ناست هيبيت خان هم د خپل لښکر سره یو ھائي راښکاره شواود هرکشن د لښکر په یوه ارخ یي حمله راوري. د هيبيت خان نيازي حمله دومره ھواكمنه وه چې د هرکشن د لښکر مورال بي له منځه یوړ. ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوسلو نه و، هغوي د چینجو و هلو لرګيو په خير ګرزيدلې و. تر لوهه وخته پوري د رهتاس د دروازي ترڅنګ ددواړو دبمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه، هري لوري ته د وينو سيلابونه روان وو، هره ګړي د زړونو تکان زياتиде، او د هيلو او غونښتنو د وينو سمندر د توپان په خير ېيرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تيښته کې و، ووژل شو، ترڅنګ یي شيرشاہ سوری د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتراوسه شپه همغسي په خپلو تيارو کې ډوبه وه چې شيرشاہ سوری د رهتاس تول ساتونکې له منځه یوړل او کلا بي په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغيدو سمدستي وروسته شيرشاہ سوری هملته ولار و چې یو قاصد، په داسې حال کې چې خپل آس بي په ډيره ګرندي توګه را ځغلاوه ، ببارته را نتوت، په دې وخت کې شيرشاہ سوری د خپلو عسکرو تر منځ موجود و، هغه قاصد په خپل اس سپور د شيرشاہ سورې مخي ته راغې. شيرشاہ سورې او د هغه تولو لښکرييانو هغه قاصد ډير بنې پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تياره کې هغه قاصد د شيرشاہ سورې مخي ته راغې او د خپله اسه را کوز شو نو شيرشاہ سورې هغه و پیژاند. په ډيره چتکې سره د هغه لوري ته ورنڌي شو او غونښتلې د هغه خخه خه و پونستي، خو هغه قاصد را نزدي شو او په ډيره خوشحالې سره یي وویل:

اقا ! ماتاته یوډ ډير بنې خبر راوري دې. د هغه په دې خبره تري شيرشاہ و پونښتل چې ته خود خواص خان سره یو ئاي د بنګال په لور تللي وې، وايده د هغه خخه دې کوم خبر راوري؟ د هغه په دې خبره قاصد وویل: اقا ! خواص خان یواحې په یوه شپه کې د ګوډ کلا و نیوله او هلته د خو ورځود تم کيدو وروسته او سېرته ستا لوري ته را روان دې.

اقا ! تر ن سهاره پوري به هغه ستا د لښکر سره یو ئاي شي. شيرشاہ سورې دې خبرې په اوريدي و سره ډير زيات خوشحاله شو. ترڅنګ بې د لښکرو او سالارانو خولي هم د خوشحالې نه راټولیدې . ددې نه وروسته شيرشاہ سورې خپل لښکر ته د رهتاس د کلا خخه

بیرون د خیمو د درولو حکم و کړ . هغه د هرکشن توله شاهی کورنی بندیان کړي و او د هغوي په ئای یې د خپلې کورنی غږي هلته منتقل کري و . د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړي و . د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخ پوهان وايې چې شیرشاہ سوری رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې د همایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس د هغه سره کوم خاص ئای نه شته . په دې خاطر خوکسو افغانی مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ئای ورکړه ، ويل کېږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړي وه . په همدي اساس افغانی ميرمنې په ډوليو کې ناستې هلته ور توتې . راجه په دې خاطر چې د افغانانو بنځې د پردې لحظه ساتي نو د ډوليو لټون یې لازم و نه ګانه او هغوي یې همداسي پرېښو.

خو شیرشاہ سوری ددې کلا د سوبې له پاره د پخوا خخه دا پلان درلود چې خنګه چې دا په ډوليو کې سپاره سپاهيان کلاته ورنوخي نو سمدستي دې خپلې توري را و باسي او د ډوليو خخه دې بیرون را و دانګي . هغه د بناړ په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنترول کې را په ، دروازه بې پرانسته ، او د هغې وروسته بې خپل تول فوچ کلاته ورنوخيست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړي ، په هر صورت ، دا چې حقیقت خه دې بیله خبره ده . شیرشاہ سوری هرکشن ته ډيره بدہ ماتې ورکړه او د رهتاس په کلابی خپله ولکه تینګه کړه ، او س شیرشاہ سوری ته د همایون په مقابل کې یو ډيرسترا او مستحکم سنجکتر لاسه شوې و .

بل سهار شیرشاہ سوری د راجه هرکشن د کورنی تول بندې غږي خپل خان ته را و غونبنتل . د شیرشاہ د حکم سره سم د هرکشن د کورنی تول غږي د شهزادګي ګنګا په ګډون د هغه د خيمې تر مخه کتار و دريدل . شیرشاہ سوری د راجه د کورنی تولونارينه او بنځينه غرو ته په ډير غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسي خخه دې یواحې شهزادګي ګنګا دلتنه په خيمه کې پاته شي او نور تول ازاد ياست دوې تول کولي شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي . د شیرشاہ سوری ددې حکم سره سم تول خلک په پوره خوشحالی سره د خيمې خخه و وتل خوشهزادګي ګنګا او د هغې او ما دواره هملته په خيمې کې ولاړې پاته شول .

د تولو خلکو د تللو وروسته شیرشاہ سوری د او ما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لوري ! ستاتر خنگ ولاړه نجلی په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګي ګنګا معلومېږي ، نو ته خوک یې؟ د هغه په دې خبره او ما وویل چې : زه د ګنګا د اسي یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په بنېه توګه پیژنې . هغه ماته خپله خور ويلي دي . د هغې ددې خبرې وروسته شیرشاہ سوری نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا لوري ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندې په خير را ورل شوې یې . خو ته ماته د خپلې لور په خير یې . خو ددې هرڅه سره سره زه د یوې بندې په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم . ته به د هغې سره د یوې وینځۍ په توګه ژوند کوي ، دا به د هغه پورې اړوندې وې چې هغه تا د وینځۍ په خير ساتي او که ازادوي دي . دا تول د هغې د خوبنې او غونبتنې پورې اړه لري . د هغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل :

زه نه پوهیږم چې تا ما خه ډول و ګړي ته ورسپاري ، هغه خوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپاري ؟ او ولې ما هغه ته د وینځۍ او خدمتگارې په خير ور سپاري ؟ او س خوتا ماته خپله لور ويلې دې ايا د یوې لور په خير ته ما د خپلې کورنی د بنځو سره یو ئای نه شي ساتلاي ؟ ترڅو زه د خپل پلارد مړني وروسته په ډاډ منه توګه خپل ژوند ته دواام ورکرم . د هغې په دې خبره شیرشاہ سوری ورته وویل : ګوره شهزادګي ګنګا ! ما د پخوا خخه په دې اړه پريکړه کړي وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځۍ په خير ورسپارم . او س به ستاد قسمت په اړه همغه پريکړه کوي . په ټواب کې ورته شهزادګي وویل چې زه خواص خان پیژنې نه ، چې خوک دې ؟ نو زه به بیا ولې د هغه سره د وینځۍ په خير ژوند کوم . په ټواب کې ورته شیرشاہ سوری خه وویل غونبنتل چې په همدي وخت کې خواص خان هم د هغه

خیمی ته را ننوت. شهزادگی گنگا یوچل خواص خان ته په ڏیر غور سره و کتل او ما بی هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خیمی ته را ننوت نو شیرشاہ سوری ورپورته شو او مخی ته ورغی او بنه راغلاست بی ورتہ ووایه، هغه ته بی غاره ورکه او د هغه تندی بی شکل کر. ورتہ بی وویل:

خواص خانه زویه! زه تاته د بنگال د گوډ د بنبارد سوبی په اړه د زړه له کومی مبارکی وايم. خواص خان ورتہ وویل چې: زما محسنه شیرشاہ سوری صاحب! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبی په اړه مبارکی وايم. ددی خبرو وروسته شیرشاہ سوری خواص خان له لاسه و نیوه او خپل خنگ کی بی کیناوه او ورتہ بی وویل:

گوره خواص خانه زویه! ما ستا دراتلو تر مخه د شهزادگی گنگا او او ما سره ستا په اړه خبری کولې. ما د هرکشن ټولې کورنی ته بنښه کړي او ازاد کړي مې دی، خود شهزادگی گنگا په اړه مې پريکړه کړي چې هغه به تاته د وينځي په خير در سپارم. او سدا ستا په لاسو کې ده، ستاخونښه چې له ځانه سره بی ساتې او که ازادوی بی. بیا شیرشاہ سوری د گنگا په لور وکتل او ورتہ بی وویل: شهزادگی! دا خواص خان دې چې زه دې ورتہ د وينځي په خير ور سپارم. ددی پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته یو نوې لقب ورکړي او خواص خان مې ترې جوړ کړي دې. او س دې یواحې زما د فوڅ ستر سالارنه دې زما زوی هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و، همدا او س او س د بنگال خخه را ستون شوې دې او د بنگال مرکري بنار گوډ بی سوبه کړي دې. ددی وروسته شیرشاہ سوری خواص خان ته وکتل او ورتہ بی وویل:

خواص خانه زویه! ما ستا خیمه د خپلې خیمی تر خنگ درولې ده. شهزادگی گنگا تاته د یوې وينځي په خير در سپارم. ته او س ستړې ستومانه بی، خپلې خیمی ته ولاړ شه او ارام وکړه، زه به بیا وروسته در سره تفصیلې خبری وکړم. شهزادگی گنگا او د هغې او ما هم له ځانه سره یو سه. حکه چې گنگا او س ستا وينځه ده او خرنګه چې او ما د گنگا وينځه ده نو هغه به هم هملته ورسه وي. او س ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان د خپله ځایه پورته شو او د خپلې خیمې په لور روان شو، گنگا د خپلې خولې خخه یو لفظ هم و نه ویست او د خپلې او ما سره یو ځای په پتې خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خیمه د شیرشاہ سوری د خیمی تر خنگ درول شوې وه، د هغې پراخوالې او جورښت بلکل د شیرشاہ سوری د خیمې په خیرو، تر خنگ بی کوم ضروري شیان چې د شیرشاہ سوری په خیمه کې اینښو دل شوې و په دې خیمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خیمی ته راننوت نو شهزادگی گنگا او او ما دواړه د خیمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان د خپلې خیمی تر نیماي پورې رسیدلې و چې تر شابې وکتل چې شهزادگی گنگا او او ما دواړه هملته په دروازه کې ولاړې دې. خواص خان دوې دواړو ته په ڏیره عجیبه توګه کتل او بیا بی ورتہ وویل چې گوره گنگا دا زما خیمه ده او ته ماته شیرشاہ د وينځي په خير را کړي بی. او س نو ته د خیمې په دروازې کې ولې ولاړه بی؟ را نو خه، دا خیمه پر تا حق لري. شهزادگی گنگا ورتہ هملته په درې د ورسه وویل:

گوره خواص خانه! او س چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې در غور خولې یم او شیرشاہ سوری هم زه تاته د وينځي په توګه در کړې یم نو ماته ووایه چې زه به په دې خیمه کې په کومه توګه او خه ډول ژوند تیروم.

خواص خان تریوہ وخته پورې د شهزادگی گنگا ځواب ورنه کړ خو په ڏیر غور سره بی ورتہ کتل، هغه وکتل چې گنگا بې چاره او س دا سې ورانه ویجاوه او حیرانه ده لکه یوه مرغۍ چې د نیمې شپې په تیارو کې باران و هلې او لاره ورکه سرگردانه ناسته وي او نه

پوهیبوی چې کومې لورې ته والوzi. دهغې د هوسي په خير سترګې او س د زمکې د خړ بدن په خير ګر زيدلې وي. د وجود غوروالې يې له منځه تللې او په یوې ژيرې لویدونکې پانې باندې بدل شوې و.

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا دیوې بې وزرو مرغۍ په خير چې جاله او د جالي ډکي بي ټول له منځه تللې وي او په نزی لښته باندې ځانته ناسته او ویر کوي، بدله شوې ده. داسې برینښیده چې دهغې د ژوندانه د مسټيو ټول هغه وختونه د ورانو ويچارو او غمونو، حسرتونو او دربدريو باندې بدل شوې دي. هغې به کله کله په ډيره عجیبه توګه د خواص خان لورې ته کتل، داسې خرګندیده چې هغه په پته ژبه خواص خان ته ډيرڅه ویل غواړي. خود مناسبو الفاظونه پیدا کیدو دهغې ژبه دې کارنه منه کوله.

خواص خان تره ډيره وخته پورې شهزادګۍ په همدي توګه ولاړه کتله، نوشہزادګۍ ګنګا هم د خواص خان په لور وکتل او بیا بی ورته وویل: زه پوهیبم چې ته او س زما ډير بد دېمنې بی. خو زه په دې هم پوهیبم چې یو وخت تاله ما سره د زړه له کومې مینه او محبت کاوه خواوس ته له ماسره دهغه خوبه ابره زیاته کرکه او نفرت کوي. خوبیا هم ما چې له تاخه کومه پونتنه کړې ده هغې ټواب زما حق دې چې راپې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا! ته د او ما سره یو ځای هم دلته په خیمه کې کینه، زه ځم او بېرته د راستنیدو وروسته به تاته د دې خبرې ټواب ووايم، او په دې به دې پوه کرم چې ته زما په خیمه کې زما د وینځې په خير څه ډول ژوند باید تر سره کړې. د دې خبرې وروسته خواص خان د خپلې خیمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزادګۍ ګنګا په حرکت راغله او د خپلې او ما سره یو ځای د خیمې منځنې برخې ته ولاړه او هملته په ګدې باندې کیناسته.

په خیمې کې د کیناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تره ډيره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړې د دروازې په لور کتل ټکه هغه د خواص خان له لورې د خپلې پونتنې ټواب او یا دهغه د عکس العمل منظره وه. خواص خان خیمې ته راغې، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او او ما دواړه د خپلو ځایو څخه پورته شوې. خواص خان هغوي ته را نژدې شو او په ډيره نرمه ژبه بی ورته وویل:

ګورئ شهزادګۍ او او ما! تاسو دواړه کینې، زما د راتلو په خاطر تاسو ته د دریدو اړتیانه شته. او ما، ما خوتاته د پخوا څخه خپله خور ویلي دي او او س هم ته زما د خور په خير بی، پرتا هیڅ بندیز نه شته، ته ازاده بی، هر چېرې چې دې زړه غواړي تللې شي. او که چېرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره یو ځای او سیدل غواړې نو هم ستا خوبنې! دهغه په دې خبره او ما سمدستی ورتو پکړ او ورته بی وویلې:

خواص خانه وروره! تر ټولو لمړی خو زه تاته د دې مبارکي درکوم چې ته د شیرشاہ سوری د لښکر ستر سالارې، دهغه زوې بی، او تا ته بی د صاحب خان په ځای د خواص خان لقب درکړې دې، او ستاد کړچار په مقابل کې بی ته ډير بنه ستایلې بی. خو زه د خپل ژوند په اړه تاته باید ووايم چې زه به د ژوند ترا خري ګړې پورې د شهزادګۍ ګنګا تر خنګ واوسېرېم. چېرې چې هغه اوسي نو هملته به زما ځای هم وې.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته بی وویل:

ګوره او ما! ما هم د ستا په خير د ځان ځارونکې او میرنې پیغلي څخه د همدا سې ټواب هیله درلو ده. ته کولې شي په پوره خوشحالی سره د شهزادګۍ ګنګا تر خنګ واوسېرې. د دې خبرو وروسته خواص خان تر لړه دمه خاموشه پاته شو او بیا بی په ډيره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته بی وویل:

ګوره ګنګا! زه پوهیبم چې ته شهزادګۍ وي او ته او س هم زما په سترګو کې همغسي شهزادګۍ بی. په دې کې شک نه شته چې لړه شیبې مخکې شیرشاہ سوری ته ما ته د یوې وینځې په خير را حواله کړې بې. خو زه به تاته دا ډاګیزه کرم چې څرنګه چې زه پخپله یو

وخت غلام و منو په دې خاطر د وينځی اوغلام د په احساساتو بنې پوهېږم. ګوره شهزادگی ګنګا! لمپی خبره داده چې ماته از ادہ کړې بې. او سته زما وينځه نه بې، ته د پخوا په خير شهزادگی ګنګا، او یوه از ادہ پېغله بې. ته د خپلې خونبې مالکه بې، چېږي چې غواړې ولاړه شې اوپا او سیږي، د اټول هرڅه په تاپوري اړه لري په تاباندي به هیڅ ډول بندیزنه وي.

د خواص خان دې خبر و بنايسته او بنکلې شهزادگی د خوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په خپو کې ور غور حوله. د خواص خان خبرو د هغې د سرو شوندو هغه سوروالې یو ئل بیاد تازه اوبودک کړ او د هغې په بنايست او حسن کې بې تلپاتې والې راوست. تره یره پورې بې د ستورو په رنما کې درا نغارلي راز په خير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل، ځکه د خواص خان ددې نیک سلوک په خاطر د هغې د بنکلې خيرې حسن کې نوره هم خلا راتوکیدلې وه، او د اسې بریښیدله لکه د ګلابو کالې بې چې په خان کړې وي اوپا بې د لمرو انکې ترڅل خان را چاپیره کړې وي.

ترلړه وخته پورې شهزادگی ګنګا د خوشحاليو په خپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. اوپا دا چې د خپلې شوق د سجدې له پاره بې کومه استانه موئندلې وي. لېڅه وړاندې د هغې حالت مړ اوپي او د يخ مرکړل شوي نغرۍ په خيرې او ره اوپي نوره و خواوس د خواص خان خبرو هغه د سهارد سلام کونکو مرغانو او د وریښمود نرم مو تارونو په خير بنايسته او نرم ګرځولي و.

تره یره پورې شهزادگی ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه اوپا بې د همدې خوشحاليو نه په ډک او از خواص خان ته وویل: خواص خانه! زما مهربانه، زما مربې، زما محسنه او زما پالونکي، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې، او نن دې یو ئل بیا پر ما دویم ئل احسان وکړ او زه دې د وينځتوب خخه خلاصه کړم او ازادي دې راکړه او بيرته دې همغسي شهزادگی و ګرځولم په دې خاطر زه ستاد دې احساناتو د زړه له کومي منه او شکريه کوم. تردي ځایه د خبرو کولو وروسته شهزادگی ګنګا خاموشه شوه، نو خواص خان په خبرو پیل وکړ او ورته بې وویل:

ګوره شهزادگی! بله خبره چې ما غوبنتل تا ته بې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې ددې ځایه ولاړه شې نو دره تاس په بساري کې به ستاد او سيدوله پاره ډير بنه انتظام و کړل شي. په همغه ستاد پلار په محل کې به ستاد او سيدوله پاره ډير مناسب او اعليې ځای درکول شي خو که چېږي د رهتاس د کلانه بېرون تلل غواړې او هيله لري چې په بل کوم ځای کې او سیږې نو هلتله به هم ستاد خوبې په ځای کې ستا له پاره مناسب او اعليې انتظام و کړل شي. خو که چېږي ته د خطر احساس کوي او فکر کوي چې ځرنګه چې ته پخوا شهزادگی، وي او یو شمير خلک به ستاد عزت ته زيان ورسوي نو ته دلتنه زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي او سيدې شي، ستاد خان، عزت او ابرو د خوندې ساتني له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا او س د خيمې خخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستاد او سيدوله پاره تول امکانات برابر کړم اوپا له تاسره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شونو شهزادگی یو ئل بیا په پوره خوبنې سره په خبرو پیل وکړ او ورته بې وویل:

ګوره خواص خانه! زه یو ئل بیا ستاد پيره منه کوم او ستانه هيله او غوبنتنه کوم چې ایا د اسې به شونی نه وي چې زه همدلته ستاد خيمو په بساري کې او سیږم او ته زما دلتنه تم کيدو په وخت کې زما سره یو بل کومک هم و کړې، د هغې په دې خبره خواص خان تکان و خورې او ترې وي و پوبنتل چې خه ډول کومک؟ شهزادگی ګنګا ورته وویل:

زما درونده خواص خانه! زه یو ئل مخته هم د خپلې او ما سره ستا حضور ته راغلي و م او یوه غوبنتنه مې درخخه کړې وه او زه هغه غوبنتنه یو ئل بیا تکرارو م. ما تاته ويلې و چې یو چا زما د خپلولو درې واره مقابلي ګټلي دي او س همغه زما د ئان، زما د جسم او زما د مينې خاوند دې او زه غواړم خپل هرڅه همغې ته ور حواله کړم، هغه زه همدا سې پریښې يم. خو ما په هر صورت د هغه د لاسته

راورلو عزم کرپی دی. هغه زماد خپلولو په مقابلو کې پت مخ برخه اخستې و هنو ئىكە بى زه نه پېژنم چې هغه خوک دی ، دکومە ئايە راغلىپى او او سچيرپى دې. خود كوجيانو د قىيلى سردارد فدايى خان چې تە بى هم ديربىنە پېژنى، هغه اجنبى نقاب اغوسونكى ديربىنە پېژنى. زەلەتا دا هيلە لرم چې پە او سنىپە وخت كې تە ماتە پە خپل لىنىكى يو خيمە راكىپى ، زە بە پە همغىپى كې د خپلىپى او ما سره او سىبرم. تر خنگ بى پر ما دا احسان هم و كەپ چې زما لە پارە د فدايى خان لىتە و كەپ او خنگە بى چې درك درتە معلوم شى نورا و بى بىا يە تر خو دھغە خخە دا و پۇنتىم چې زما د خپلولو په مقابلو كې هغه نقاب اغوسونكى بىرخە اخستونكى خوان خوک و ؟ كە ماتە معلومە شى نۇ زە بە پە همغە وخت ستا دلىنىكى د خيمىپى خخە و وزم او دھغە خوان پە لورپى بە ورشم. دھغىپى وروستە بە ستالە پارە د زحمت ، ستونزو او مشكلاتو سبب نە گۈزم خواب كې ورتە خواص خان و ويل:

گورە شەزادگى، گنگا: تر هغۇچى دلتە ستاد او سىيدو پورپى اپوندە دە ، نۇ تر هغۇچى تە غوارپى زماد لىنىكرو پە خيمە كې او سىيدلىپى شىپى ، خو تر هغىپى چې د فدايى خان د لېيون پورپى اپە لرى نۇ زە لە تاسىرە ژمنە كوم چې زە بە پە هر صورت هغە راپىدا كرم او تاتە بە بىپە اپە معلومات دركىم. بىا تە دھغە خخە د خپل ئان د گىتونكى پە اپە معلومات تر لاسە كولپىشى ، او سە تە او او ماد دوارە لە ماسىرە يو ئايى رائى تر خو ستابىپى د او سىيدو ئايى ئىپەپى درتە پە گوتە كرم. د خواص خان ددىپى خبىپى سەرە سە شەزادگى، گنگا او او ماد دوارە پە پېرە خوشحالى سەرە خواص خان تەرشا روانپى شوپى.

خپلىپى خيمىپى سەرە نزدىپى خواص خان هغۇپى د يوپى خيمىپى مخپى تە و درولپى ، بىا دخيمىپى د دروازىپى تر خنگ خواص خان و دريد او دخيمىپى د دتنىپە لورپى اشارە و كەپ او و بىپە ويل:

گورە شەزادگى، گنگا او او ما ! دا خيمە ستاسو د دوارو لە پارە درول شوپى دە ، پە دىپى كې بە تاسو دوارە او سىبرئى ، پە دىپى خيمە كې ستاسىپى د اپتىا و هر خە اينبول شوي دى او لكە خنگە چې د شيرشاھ سورى او زما دخيمىپى تە مخە پىرە و لارە وي نۇ پە همدىپى توگە بە ستاسىپى دخيمىپى تە مخە هم پىرە و لارە وي. او هيچوك بە هم ستاسو او ستاسو د ساتونكى د اجازىپى پرتە ستاسو خيمىپى تە نە تتوھى. دا ساتونكى بە ستاسو د ئانو او مالۇ پورە پورە خوندى ساتنە كوي خو شەزادگى! پە دىپى خيمە كې د او سىيدو پە وخت كې بە دوه خبىپى يادىپى ساتى. لمرى دا چې هيچكلە بە هم زما خيمىپى تە د راتللو هخەنە كوى ، ئىكە او سە ما تە ازادە كېپى بى او زما او ستا تە منع هيچ ھول اپىكىپى نە شتە. تە او سە دخپلىپى خوبىپى خاوندە بى ، چىرىپى دىپى چې زە غوارپى تىلىپى شى. زە تا خپلىپى خيمىپى تە د راتللو خخە پە دىپى خاطرمنە كوم چې خلکوتە زمونىپە اپە بدگمانىپە راپىدا نەشى. ئىكە زە نە غوارپى پە داسىپى بدگمانىپى ئان رالتاپ كرم.

شەزادگى، گنگا ! زما دويىمە خبە دادە چې مۇنىپە دەنەتاس كلا نىولپى دە نو كە چىرىپى دلتە د او سىيدو پە وخت كې تە د بىلپى اخستلىپە هخە و كېپى ، پرمایا شيرشاھ سورى باندىپى بىرید و كېپى نۇ ياد ساتە چې داسىپى كار كول بە ستا حماقت او بې عقلىپى وي. كە چىرىپى دىپى كلە هم د داسىپى كولو هخە و كەپ نۇ خپل ئان بە لە لاسە ور كېپى. بس همدا د وھ خبىپى وي چې ما غۇبىتلىتاتە بىپى و كرم ، او سە كە تە پخپىلە د عقل او فىكر خاوندە بىپى نۇ خپلە بىيىگەنە بە پە خپلە احساس كېپى.

تردىپى ئايى دخبو و روستە ، خواص خان د لېرخە تم كىدو و روستە بىا و ويل:

گورە شەزادگى، گنگا ! تە او سە دخپلىپى او ما سەرە يو ئايى دىپى خيمىپى تە ور نۇخە ، او پە همدىپى خيمىپى كې و او سىبرئى ، ددىپى خبىپى سەرە يو ئايى خواص د خپل جىب خخە د نغدو پىيسو يوه كخورپە را و وىستە او د شەزادگى. پە لاس كېپى كىبىنۋە او ورتە بىپى و ويل: گنگا ! او سە بە ستا لاسو كې خەنە وي ، او لە تاسە بە همدا كالىپى چې پە غارپە كېپى دىپى نور كالىپى هم نە وي. دا نغدىپىسىپى درا خلە ، پە دىپى كخورپە كې ما دومرە پىيسىپى اچولىپى دىپى تە د خپلىپى او ما سەرە يو ئايى دىپى خپل ژوند بىپە جورپولپى شى. د نغدو پىيسو كخورپى د اخستلىپە سەرە سە شەزادگى، گنگا لېرخە و رىپەپى د دېرەپە او پە دېرە عجىبە توگە بى خواص خان تە و كتل ، ئىكە خواص خان هغىپى تە د نغدىپى

پیسو دا کخوره په زوره په لاسو کې اینې وه ، ددې وروسته خواص را وگرزید او د خپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادگې هم نغدي پیسو هغه کخوره له ئانه سره واختىله او د خپلې او ما سره يو ئاي تىيت سر خپلې خیمې تەور نوتله.

۲۴

شیرشاھ سورى دا فکر کاوه چې همايون خان بەد چنار د کلا دنيولو خخە وروسته دھغه نوري سترې کلاگانې لکه بھاركندە، شيرگە اويا سھسراام باندى هم ديرغل كولو هشي کوي ، هغه دھمى دې ويرى په اساس د رهتاس د كلا دنيولو خخە وروسته د خپل لبىكىرى يوه بىرخە هملته په رهتاس کې پريښوده او پاتە لبىكىرى بى د وندھياچل غرنىزې سيمى کې پرتى د بھاركندە كلا په لور راولىيە خود شیرشاھ سورى د هيلو او اميدونو پرخلاف همايون د چنار كلا د سوبې خخە وروسته يو خورخې هلته تم شو او بيرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس تە د رارسيدو سره سم همايون هملته د خپل لبىكىر سره قيام و كې او دھغې سيمى په شاوخوا کې يى خپلې خیمې و درولي ، او د پخوانى بادشاھ «اشوك» په يادگاريي غونئى يى يو چوتىر جوره كرە . تردې وخته پورى شیرشاھ سورى د خپل لبىكىر سره يو ئاي هملته د بھاركندە د كلا تر خنگ موجودو . هغه هلته په دې خاطرتم شوې و ترخو و وينى چې دھغه په اړه د همايون اراده خەدول ده .

بنارس تە په ور رسيدو سره همايون تە خبر و رسيد چې د شیرشاھ سورى د يير سالار خواص خان بنگال سوبه کړي دې . او اوس په بنگال باندى د شیرشاھ سورى بيرغريپري . حكمرانى بى هم د شیرشاھ سورى د زوي جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوريديو سره سم همايون د يير په غضب شو او په دو و پنسو و دريد چې اوس به نو د شیرشاھ سورى په بھاركندە ، شيرگە او رهتاس کلاگانو باندى هم يرغل و رورپى او ترى نيسى بى . او ددې کلاگانو د نيو لو وروسته بەد بنگال په لورخې او هغه به هم ترى په خپلەولکه کې اخلي . د بنارس خخە د وندھياچل د غرنىزۇ سيمو او هلته د بھاركندە د كلا د سوبې په لور د حرڪت كولو تر مخه همايون د خپل سالارانو سره سلا او مشوره و كرە او ددې مشورپى وروسته يى خپل يو باوري کس فضل خان د شیرشاھ سورى په لورپى د قاصد په توګه را و استاوه ، ترخو د جنگ نوبت را و نه رسېبې او دوپى په خپلو منخو کې په سولې سره پريکرە و كري .

فضل خان د بھاركندە د كلا سره نزدې د شیرشاھ سورى دربارتە حاضر شو او د همايون دا پيغام بى ورته و رکپى چې هغه شاهى خزانە او نور شاهى لوازمات چې شیرشاھ سورى هلته په بنگال کې په خپلې ولکى کې اخستى دې هغه دې پرتە لە خنده د همايون په لور ور ولېري ، ددې په بدل کې به همايونه شیرشاھ سورى تە دھغه د خوبنې کومې كلا ، چنار او يابلې كلا ، د پريښولو زمنه کوي .

فضل خان شیرشاھ سورى تە دا وړاندې زوکر خوشیرشاھ سورى ورته په خواب کې وویل چې هغه نه غوارې بنگال د خپلې ولکى خخە و کارپى . ئىكە چې هغه د بنگال د نيو لو لە پاره پنچە شپې كاله هشي کړي دې او دھغه زيات شمير عسکر ددې سيمى په نيو لو کې لە منخه تللى دي ، نو اوس به هغه ولې بنگال پريبدې .

شیرشاھ سورى د همايون سفيرته وویل چې :

کە چيرې پادشاھ د بنگال د نيو لو اراده پريبدې نوزه بەورته په بدل کې د بھار كلا و رو سپارم ، او همايون چې په دې اړه هر چاته حکم و كړي نو د بھار كلا بە همغە تە ور حواله كرم . ددې تر خنگ بەد بھار او بنگال پولې هم همغه وي چې ددې نه مختە د سلطان سنكىندر د حکومت په دوران کې وي .

شیرشاھ سورپى وویل چې :

ددی نه علاوه به زه قول شاهی نبی لکه چتر، تخت او... نور قول شیان د همایون دربارته ورولیبم او همدا رازد بنگال خخه هر کال لس لکه روپی ورکوم. خود ا قول په دی شرط چې همایون بیرته اگری ته ستون شي، له ماسره جنگ و نه کری او تر خنگ بی په بنگال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکری.

فضل خان د شیرشاہ سوری پیغام د همایون مخې ته راواړ او هغه ته بی په دربار کې واوراوه. همایون د دی پیغام په اوریدو سره تریو هدہ پورې خوبنی بنکاره کړه او فضل خان بی بیرته د شیرشاہ سوری لورې ته و استاوه، تر خنگ بی شیرشاہ سورې ته د خپله اړخه یو آس او خاص خلعت هم ورولیبه. دغه سفیر ته بی دا لارښوونه هم وکړه چې د هغه قول شرایط مونږ منلي دي نو په دی اساس دی شیرشاہ ژر تر ژره په دی عمل وکری. فضل خان د همایون با بردا پیغام و اخست او یو خل بیا د وندھیا چل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهار کنه کلاته ورروان شو.

د سفیر د تللو نه خو ورځې وروسته د بنگال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره یو ظای په بنارس کې د همایون دربارته ورځې. هغه ډیر سخت زخمی و او د وجود په ظای ظای بی پتی تړلې وي. د همایون په دربار کې د حاضریدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شیرشاہ سوری اعلې سالار خواص خان د هغه خخه د بنگال د ګوډ بنارولکه کړي دې خو پاته سیمه لا تراوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده. هغه همایون ته دا هم وویل چې د شیرشاہ سوری په هیڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوچ ته پر هغې د حملې کولوله پاره د کوچ حکم وکړئ، او پخوا له دې چې شیرشاہ سوری په قول بنگال باندې ولکه وکړي د هغه دغه لې پاته فوچ باید بیرته د بنگاله را وویستل شي، او که نه شیرشاہ به د همایون پر خلاف دا سې بغاوت وکړي چې بیا به بی ماتول د همایون له پاره شونی نه وي.

د بنگال حاکم سلطان محمود همایون ته دا ډا هم ورکړ چې که چیرې همایون د شیرشاہ سوری پر خلاف باندې په بنگال یرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل قول لښکر سره یو ظای د همایون تر خنگ وي او په دې توګه بهدواړه یو ظای شیرشاہ سوری د بنگاله تینښتې ته مجبور کړو. د بنگال د حاکم سلطان محمود د دې حال په کتلوا او سلاګانو سره همایون سمدستې، د نه خه کتلي نه لیدلې په خير، دوه حکمه صادر کړل.

لمړۍ دا چې خپل لښکر ته بی د بنگال په لورد کوچ کولو حکم وکړ او دویم دا چې هغه خپل سالار خان خانان یوسف خیل او خه نورو برلاسي سردار انو ته حکم وکړ چې هغوي دې د یوه لښکر سره یو ظای د همایون تر خنگ وي او که نه کړي، هلته دې په شیرشاہ سوری باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته یا ووژنی او یادې بندې له ئانه سره راوري.

دهمایون د دې ارادو په اړه شیرشاہ سوری ته هم خبر ورکړل شوې و نو په دې خاطر بی د همایون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همایون سفیر ته د خدای پامانی سوغاتونه او تحفې ورکړي او رخصت بی کړ او د راتلونکو خرابو حالاتود رامنځته کيدو په اړه بی په ډیره اندیښنه کې انتظار پیل کړ.

همایون د بنگال د حاکم سلطان محمود د وينا په اساس په بنگال باندې په دا سې وخت کې د یرغل اراده وکړ چې د خپل باوري سفیر له لارې بی د شیرخان سره د پیل شوې خط و کتابت پايلې هم خانته معلومې نه کړي. نو په دې اساس د بنگال په لورد فوچونو د کوچ کولو د حکم په وخت کې هغه ته دا ډا ګیزه شوې نه و چې شیرشاہ سورې به د هغه شرایط منلي وي او که نه. خو همایون یو خل مخالفانه قدم پورته کړي و نو که بیا بی د شیرشاہ سوری د معقولیت د حدودو خخه د اوښتو شرایطو تصدیق هم کړي و نو بیا هم په کې د سولې ظای نه پاته کیده.

دهمایون د ارادو په بدلون کې د شیرشاہ سوری له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې د پلان د شنډیدو په اړه قول مسؤولیت د همایون خان په غاره پریوچی. د همایون په دربار کې لاتراوسه پورې هم دا وړاندیز ترغور لاندې و چې شیرشاہ سوری ته کوم کوم

خایونه ورکول شی، خو بیا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوچ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شیرشاہ سوری له اړخه پر هروړاندیز باندې د غور د نه کولو هود کړي و.

ډاګیزه ده چې همایون په خپل شیرشاہ سوری د جنگ له پاره را و ګماره. او په خپله بې عقلی په اساس د باعزته سولې ټولې شونتیاوې له منځه یورې. دا په داسې حال کې چې هغه په تیرو وختو کې د شیرشاہ سوری همت او و پتیاوې په نه توګه کتلې وي، او هغه وخت چې هغه د شیرشاہ سوری خڅه د چنار کلا سوبه کړه نو شیرشاہ سوری ددې کلانه ډیره ستر او مستحکمه ، دره تاس کلا سوبه کړه ، ددې نه علاوه همایون په هیڅ توګه شیرشاہ سوری نه شو مجبور لای چې هغه دې پراخه میدان ته د جنگ له پاره را و د انګي او د همایون په مقابل کې دې خپل زور از مینښت کړي. او نه د شیرشاہ سوری سره داسې کوم فوچې مرکزیت موجود و چې د هغې ځای د نیولو وروسته د هغه فوچې څواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل و حرکت خڅه داسې ډاګیزه کیده چې هغه په ډیره سختو لارو او غرنیزو سیمو کې شاتلو ته تیار دې چې د هند تر نیما یې برخې پورې خپرې شوې دی، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بیا هم شیرشاہ سوری ته په همایون باندې د خواړخونو خڅه برلا سې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم او پوهې خاوند ته د شیرشاہ سوری په معتدل مزاجی او د مطیعې روښې باندې افرین ورکول په کار دې ، د هغه د خط و کتابت خڅه دا ډاګیزه کیده چې هغه د همایون قول شرایط منلي دي، خو یواحې د بنګال د ولکې د پرینسلولو خڅه بې انکار کړي و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې و چې د بنګال د سلطان شاهی نشان ، چتر او تخت د خونرو مهمو شیانو سره یو ظای همایون ته تسلیم کړي، هغه د بهار سیمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ، همایون ته د ورتسیمولو له پاره تیارو ، او دا قول هغه خه و چې همایون په خپل سوله لیک کې یاد کړي و. ددې نه اخوات بنګال په اړه هم د هغه شرایط معقول و ، هغه د همایون د باج ورکونکې په خیر ، هغه ته د لس لکو روپیو ورکړې ته هم تیارو ، لنډه دا چې هغه د همایون د سلطنت خڅه ډیر لري په یوه کونج کې او سیدوته تیار شوې او هلته هم د خپلواکه په خیر نه بلکه د همایون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکې په خیر. ان تر دې چې هغه د همایون سره هیڅ دول جنگ ته تیار نه و.

همایون د بنګال په لور خپل فوچونه و خوچول ، نو د شیرشاہ او همایون تر منځ جنگ یو بل شکل و نیوہ ، تر هغو چې د همایون اراده د شیرشاہ د څواک تر خپلوا پورې و هنپه دې اراده کې هغه په حقه نېکاریده. ئکه چې د مغلو سلطنت د خوندی ساتلو له پاره دا ډول قدم اړین ګنل کیده خو د همایون دا مقصد هغه وخت پوره کیدا یې شو چې شیرشاہ سوری د هغه اطاعت کړي وي ، او د زمکې لویشت لویشت ، چې همایون د خپل سلطنت برخه ګنله هغه ته د بیرته ورکولو له پاره تیاروې.

نو که چیرې شیرشاہ سوری په بنګال کې یو ازاد او خپلواکه حکومت جوړ کړي هم واې نوبیا به هم همایون ته د هغه پر خلاف د فوچ د و راستولو او د بنګال خڅه د هغه د ویستل به یوه بانه او عذر واې ، خود همایون د قولو شرایطو د منلو سره د هغه پر خلاف د فوچ ور لیبېل ددې خبرې د لیل دې چې همایون غوبنټل په هر قیمت چې شونې وی هغه و ځپوی او له منځه بې یوسې.

یا په بل ډول دا سې هم ویل کیدې شي چې هغه جنگ چې شیرشاہ سوری د همایون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ازاد حکومت جوړول او نه خپل سلطنت ته پراختیا ورکول ، بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتیا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنگید او دا قول د همایون د روښې په اساس وشول ، هغه بې صبرې چې همایون د خپل سفیر د خبرو اترو د پایلو د معلومولو تر مخه و بنوله نو د هغې خڅه ډاګیزه کېږي چې هغې خپل شرایط منل نه غوبنټل بلکه هغه نه غوبنټل چې د چنار یا جون پور کومه سیمه شیرشاہ سوری ته پرېږدي. که چیرې همایون په بنګال باندې یړغل نه واې کړي نو شیرشاہ سوری به د هغه مطیع او فرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شیرشاہ سوری نه غوبنټل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه یواحې او یواحې غوبنټل د بنګال

نیم واکی حکمران و اوسي اوپه همدي باندي قناعت و کري ، خو کله چي هغه يو خل د همايون پر خلاف د جنگ ميدان ته را کيو تو ته مجبور کرل شو نو دهغه ورتيا په خپله مخته راغلي ، او کله چي هغه په دې و پوهيده چي دهغه په دې و پوهيده چي دهغه په دې و پوهيده چي دهغه په دې ورتيا خخه پوره گتنه پورته کولو پريکره و کره .

٢٥

د بند هياچل د غرنيزې سيمې د بهارکنه په کلا کې چي کله شيرشاه سورى ته خبر ورسيد چي همايون د بنگال د نيلول له پاره يو ستر لبىكراخوا ور استولي دې نو هغه سمدستي دخپل سالارانو غوننه راوبلله ، هغه په دې غوننه کې پريکره و کره چي پخپله به د خواص خان سره يو ئاي د سپرو د خوپلگيyo سره د بنگال د مرکزى بشار گوه په لور حرکت کوي ، خو نور لبىكرا د همدى د بند هياچل په غرنيزو سيمو کې د يو خورخوله پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوې د همايون د لبىكرود حرکاتو خارنه کوي ، خو کله چي دا خبره پخه شي چي د همايون تول لبىكر د بنگال په لور خوزي دې نو د لبىكر پاته برخه دې هم د بند هياچل خخه وئي او د رهたس په کلا کې ئانونه محصور کري ، ئىكە كە چىرى د بنگال نه وروسته همايون د رهتاس دكلا په لور را و خوزي بې نو دوي دې تول ددي کلا خخه دفاع و کري .

شيرشاه سورى د خپل ئان نه وروسته هييت خان د لبىكر و سالار و تاكه او هغه ته يى د شهزادگى گنگا او دهغى د او ما د خاصې پاملىنى په اړه تاكيد و کر . شيرشاه سورى هييت خان نيازى ته دا حكم کري و چي کله چي هغه دخپل فوخ سره درهتاس کلا ته ور داخليرى نو د شهزادگى گنگا خخه دې و پونتې چي ايا هغه غواپي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسيې چي يو وخت په کې د خپل پلار سره يو ئاي او سيدله او يابل کوم ئاي کې او سيدل غوره گني .

هييت خان نيازى ته ددي تولو لارښوونو وروسته شيرشاه سورى او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره يو ئاي د وند هياچل د غرنيزو سيمو خخه دشپې په تياره کې ووت .

ههايون ته هم د شيرشاه سورى په اړه دا خبر راغلي و چي هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره يو ئاي د بنگال د مرکزى بشار گوه په لور روان شوې دې نو په دې خاطر هغه دخپل لبىكر يوه برخه د شيرشاه سورى د تعقيبولو په خاطر ور ولېلله ، خو شيرشاه سورى د خپل عقل او پوهې په اساس د ههايون له اړخه د دوې پسې د ورليبل شوي فوخ شاته ولاړ او بيا د هغه ئايده د سه سرام غرنيزو لړيو کې ور ننوت . د ههايون له اړخه د تعقيبونکې فوئيانو دافکر و کر چي شيرشاه سورى دهغوي ته مخته په مندو دې نو هغوي هم خپل حرکت گرندې کړ او د سون د درياب دغارې يوه کلي منيز ته ورسيدل هغوي همدى ته پړاو و کړ او د شيرشاه سورى د لبىكر د رارسىد و په انتظار کې کيناستل .

خو ورخې وروسته ههايون پخپله هم دخپل پاته لبىكر سره يو ئاي د منيز سيمې ته ور غې . دلتهد بنگال حاک سلطان محمود يو خل بيا د ههايون په دربار کې حاضر شو ، ههايون يو خل بيا د دغه بدنسبيه سلطان سره په ډيره بشه توګه او خوشحالى سره دهغه د بنگال د تخت د ډيرته اخستلو وعده و کره .

دههايون لبىكر د منيز ددي سيمې د شرقې برخو سره پوره نابلده و . ددي نه علاوه هغوي ته د شيرشاه سورى د خاي ئيگې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطرد مخته تللو په وخت کې يى د ډيرې هونبىارتيا خخه کار و اخست . ههايون خپل خو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معيدېيگ او جهانگير يېيگ هم شامل و د خپل لبىكر د یوې ډلي سره د لمپنى عسکري ډلي په خير ور ولېلې او هغوي ته يى د اتاؤکيد و کړ چې هغوي دې د پاته لبىكر خخه لس اته ميله لړي اوسي او د شيرشاه سورى د لبىكر خارنه دې کوي . دې ترڅنگ ههايون خپل ورور مرزا بندال ته حکم و کړ چې هغه دې دخپل لبىكر سره يو ئاي د منيز د سيمې خخه د گنگا د درياب خخه

تیر او ددی دریاب په بله غاره ددی د پتنې په لور ولاړ شي. دلبکر ددې ویش خخه د همایون اراده دا و هچې ددوې له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ خخه د شیرشاہ سوری دلبکر و ګرې حتما تینته کوي، نو په دې خاطر باید د هغوي د تینته توپې لارې بندې کړل شي او ترڅنګي بی د شیرشاہ سوری په دې پاتله لښکر هم حمله و کړل شي او له منځه دې یورل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاہ سوری ددې جو ګه نه وي چې د همایون په مقابله کې د جنګ له پاره ئاخان و خنډي.

د شیرشاہ سوری مخبرانو به د همایون دلبکر د هر قدم خبر شیرشاہ سوری ته ور رساوه، په دې خاطر شیرشاہ سوری یو خل بیا د سه هرام دغرنیو سیمو خخه را ووت او د همایون د لښکر تر شا روان شو. شیرشاہ سوری غوبنتل چې د همایون دلبکر خخه د مخه بنګال ته ئاخان ورسوی او په دې توګه هلتله خپل میشت فوئد مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

د بنګال د بناړ ګوډ په لور د تللو له پاره هغه دا سې یوه لاره و نیوله چې د مغلو دلبکر ترڅنګ تیریده خو مغل ددې لارې خخه خبرنه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاہ سوری یو خل بیا د همایون دلبکر د لمړنیو ډلګیو خخه مخته ووت. او بیا خبره دې ئای ته راغله چې د همایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر و رسید چې شیرشاہ سوری هم دله چیرې نزدې دې او د دوې تر مخه روان دې. کله چې همایون د خپل لښکر سره یو ئای پتنې ته و رسید نو هغه د خپلو لمړنیو ډلګیو خخه نزدې اته میله لري و او لا تراو سه خپل تاکل شوی ئای ته نه و رسید چې د هغه یو خبر سونکې یوه کلې ته راغې، هلتله یي و کتل چې یو خواونه په ونو پورې تړلي دې، کله یي چې ددې آسونو په اړه د کلې دخلکو خخه و پونبتل نو هغوي ورته و ویل چې په دې باغ کې شیرشاہ سوری او د هغه سالار خواص خان د خپل لښکر سره یو ئای پړاو کړي و.

کله چې د همایون د لښکرو دغه لمړنیو ډلو د شیرشاہ سوری په اړه دا خبر اوږيد نو هغوي حیران دریان شول او په دې اړه ورسوه اندېښني را پیدا شوې خو هغوي ددې پونښنه هم ونه کړه چې او س به د شیرشاہ سوری او د هغه د سالار خواص خان سره خومره لښکر شتون ولري. هغوي و ویریدل او د ویرې په خاطر بیتره راستانه شول او په دې اړه بې خپل سالار معیدیېگ ته اطلاع ورکړه.

معیدیېگ فکر و کړ چې شیرشاہ سوری د جنګ کولو په خاطر دله پړ او کړې دې نو په دې خاطر بې خپل یو کس د همایون په لور ور ولیړه ترڅو د هغه خخه هدایت و اخلي خو پخپله چې په کوم ئای کې و هملته تم شو. هغه د شیرشاہ د درک د معلوم مولو له پاره خپل جاسوسان ورولیېل خو تردې وخته پورې شیرشاہ سوری هغه ئای پړې اینې و او د مونګير په لور روان شوې و.

شیرشاہ سوری د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ بناړته ور ورسید. هلتله د ور رسید و سره سه هغه خپل زوې جلال خان د خپلو کو چنيو سالار نو حاجې خان پتنې او نور و سدارانو سره یو ئای د خپل ټول هغه لښکر سره یو ئای چې هلتله په بنګال کې مقیم و د تیلیاګرھی د درې د خوندي ساتنې په لور ورولیړه. هغه خپل زوې جلال خان او ورسه نور و سدارانو ته حکم و کړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي او خپل توپونه په دو مرد پورته خایو باندې نصب کړئ چې د همایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم و کړ چې په هیڅ قميته د درې نه شاته ولاړشي او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندي توګه د خپل لښکر سره یو ئای سفر کاوه، او د ګنګا جنوبې برخې ته د تیلیاګرھی خخه د ډيرش میله لري و رسید. بیا هغه د جهانګير قلې بیگ په مشری یو لښکر و لیړه او هغوي ته بې لارښوونه و کړ چې د تیلیاګرھی په درې باندې و لکه و کړي ترڅو د همایون فوئ ددې درې خخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي بناړ ګوډ لورې ته ئاخان ورسوی.

خو کله چې د مغلو لښکر و کتل چې ددوې نه مخته په دې ئای د شیرشاہ سوری زوې جلال الدین د خپل لښکر په متولکه کړي ده، او په تولو لوړو او پورته خایو باندې بې توپونه نصب کړي دې، نو د همایون دې لښکر په ډیره ناخوالی سر د شیرشاہ په دې لښکر یړ غل

وروست خو په دې جنگ کې د شیرشاہ سوری زوې جلال خان د همایون دې لبکرو ته ډیره بدہ ماتې ورکړه اوپه دې ترتیب د همایون دا لبکرد تیلیاګر هي خخه بیرته په تینتنه و تبنتید.

دهمایون دې ماتې خورلي لبکر ددرې خخه لب خه شاته په تینتني سره هملته خپلې خیمي و درولي او هملته بی پړاو وکړ، دبله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر خو ده مایون په دې لبکر باندې ېرغل وکړي، خونرو سالارانو هغه په دې خاطر ددي کارنه منعه کاوه چې هغه د شیرشاہ سوری له اړخه ددې درې د خوندي ساتني له پاره تاکل شوې دې نه د جنگ او ېرغل له پاره. خو جلال خان ده غوي خبره و نه منله، هغه زركسه سواره ددرې د ساتني له پاره پريښوول او نور پاته لبکر بی له ځانه سره واخت ده همایون په دغه لبکر باندې بی ېرغل وروست. ددرې نه بیرون ددواړو لبکرو تر منځ سخت جنگ و نښت خو په دې جنگ کې جلال خان د همایون لبکر ته ډیره بدہ ماتې ورکړه. کله چې همایون ته د خپل لبکرد ماتې په اړه معلومات ورسید، نو هغه ددې لبکرد ملاتر له پاره خه نور تازه عسکر راولیبل چې بله ورڅه سهار وختي هغه ځای ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنگ پیل کړي و دغه نوې راغلي لبکرد د خپل لبکر اسونه وټپل، خپل زري کالى بی را پرانستل، داسونو خخه بی زینونه هم را بښکته کړل ټکه هغوي د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و، نو په پوره بې خبری سره په خواړه خوب ویده شول. خودې بر عکس جلال خان ماسپېښين یو څل بیا ددرې خخه را ووت او د همایون په دغه نوې راغلي لبکر باندې بی ېرغل را وست، ده مایون خو کسه عسکرو چې د خپلو اسونو سره نژدي و خپل ځانونه د جنگ له پاره تیار کړل خو ډیرو بی ددې ناخاپې جنگ دویرې په تینتنه لاس پوري کړ، جلال خان په دې جنگ کې هم د همایون لبکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او ددې لبکر تولې خیمي، آسونه، جنگي وسائل، خواراکې مواد، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه بی له ځانه سره را وړل. په دې جنگ کې جلال خان د یو خو تښتیدلو عسکرو نه پرته پاته نور تول د تیغه تیر کړل.

که خه هم جلال خان ته د همایون په لبکر باندې سوبه د خپل پلاړ شیرشاہ سوری د حکم د خلاف ورزی په خاطر تر لاسه شوي وه، خو په اخلاقې توګه بی ډير زيات اغیز شیندلې و د شیرشاہ سوری د لبکرو دغه لمړنی بریالیتوب ده غوي همت او میرانې کې نور هم زیادښت را وست. او سنو ده غوي په سترګو کې نه یواحې دا چې د همایون د فوچ غلبه له منځه تللي وه بلکه د همایون ویره بی هم دزړونو خخه وتلې وه.

۲۲

هغه ورڅه چې شیرشاہ سوری او خواص خان د وندھياچل د غربنيو سيمو خخه د بنګال د مرکزي بشار ګوډ په لور حرکت وکړ، ده مدي ورځي په سهار شهزادګي ګنګا او د هغې او ما دواړو د سهار چاي خور چې د خیمي بیرون د ساتونکو دېلې خخه یو ساتونکې د خیمي د دروازې لورې ته راغې، شهزادګي ګنګا په ډير غور سره د هغه په لور وکتل او ورته بی وویل چې ایا زموږ سره څه کار لري؟ ده غې ددې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړي د شهزادګي ګنګا سره ووینې، هغه وايې چې نوم بی فدايې خان دې. د فدايې خان د نوم د اوريدو سره سم شهزادګي د خپله ځایه را پورته شوه او د هغه ساتونکې په لور بې وکتل او ورته بی وویل: فدايې خان هلتنه مه تم کوي سمدستي بی دلته زما خیمي ته را ولېږي. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لب خند و روسته د کوچيانو دقبيلي مشرفدايې خان د خیمي په دروازې کې رابنکاره شو، هغه خپل سرد درښبت له پاره بښکته کړ او وویل وویل چې: شهزادګي ماته اجازه شته چې خیمي ته در نتوҳم. شهزادګي ګنګا او ده غې او ما دواړو چې کله د فدايې خان غږ او ريد نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګي په خندا سره د فدايې خان په لور وکتل او ورته بی وویل: زما درونده فدايې خانه! ته هلتنه په دروازې کې ولې ولاړې! دلته راشه او زما تر مخ کينه. زه غواړم له تا خخه ډير خه و پوښتم، ده غې په دې خبره فدايې خان ور مخته شو، شهزادګي

گنگا او او ما دواړه بېرته په خپلو ځایو کې کیناستي ، فدايی خان هم ده ګډو تر مخه کیناست. بیا نو فدايی خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزادګي ګنگا ! د خواص خان د عسکرو یوه ډله ماته راغلی وه او ماته یې دا پېغام راوړې و چې شهزادګي ګنگا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي . په دې خاطر زه دلته حاضر شوې یم . ده ګډ ددې خبرو وروسته شهزادګي ګنگا ورڅخه و پونتيل چې :

فدايی خانه ! ته پوهېږي چې زما د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلي شوې دی . ده ګډ په دې خبره فدايی خان وویل چې : هو ! شهزادګي ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلي شوې دی . شهزادګي تري بیا و پونتيل چې ته پوهېږي چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پونبه انسان هم ګډون کاوه ، فدايی خان په ډيرغور سره د شهزادګي په لور و کتل او ورته یې وویل : هو ! شهزادګي ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما دا پونتنه هم کوي چې هغه نقاب پونبه انسان خوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلي یې په ډيره بنسه توګه و ګټلي ؟ او د دريمې مقابلي د ګټلوا وروسته چې تري تا د نوم ، ادرس او د او سیدو د ځای په اړه پونتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوبنوم » ایا همدا خبره ده ؟ ده ګډ په دې خبره شهزادګي ګنگا او ده ګډ په ډيرې غمزني شانته شوې او ويی ویل چې هو ، همدا سې ده . فدايی خانه خبره همدا سې ده او ته به په دې هم خبرې چې ته زما د ترلاسه کولو د مقابلو په دویمه ورڅه هلتنه پنډال ته راغلې او ده ګډ هغه نقاب پونس سره دې پتې خبرې وکړي . فدايی خان ورته وویل چې هو ! بلکل مې ورسه خبرې کړي دی ، نواوس تاسو له ما خخه څه غواړئ ؟ ده ګډ په دې خبره شهزادګي ګنگا ورته وویل :

فدايی خانه ! زه نه پوهېږم چې هغه نقاب اغوسټونکې خوک و چې درې ځلې یې زما د ترلاسه کولو مقابلي (سویمبر) و ګاته . ما ده ګډ دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډيرې هڅې وکړي خو هغه ماته هیڅ ونه ویل او نه یې راته کوم معلومات راکړ ، خو ددرې بمې مقابلي د ګټلوا وروسته یې د تللو په وخت کې همدو مره راته وویل « چې زه ده ګډ په خوبنیږم ». نو فدايی خانه ! خرنګه چې ته زما د ترلاسه کولو د مقابلي دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پیژنې نو په دې خاطر ما غونبنتل ستا خخه معلومات ترلاسه کوم چې هغه خوک دې ؟ ده ګډ په دې خبره سمدستې فدايی خان ټواب ورکړ چې شهزادګي ! ستا د ترلاسه کولو درې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې چې او س د خواص خان په نامه یادېږي . صاحب خان چې یو وخت زما غلام او زما د کوچيانې قبيلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یې ګیدړې و ژلې او ده ګډ په خخه به یې خرمې و یستلې او خپله ګیده به یې پرې پالله ، شهزادګي دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یې له تاسره ډيره زیاته مینه کوله . خوتا ده ګډ مینه مسترد کړه او هغه دې بلې لورې ته ورتیل واهمه هغه دې په خوله په خپلې وواهه او دیو انسان په خپلې هغه ددې وړو نه ګانه چې هغه همتا ته د راښد ګیدو ورتیالري .

شهزادګي ګنگا ! ته خودا خبره منې چې خواص خان ستا د ترلاسه کولو له پاره درې واړه مقابلي په پوره میرانه و ګټلي ، ستراسته نښه ویشتونکې او ما هرین یې په ډګر کې په ډيره اسانې سره مات کړل ، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راډې سین شهزاده ، د میوار پشہزاده او د کالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خندې ګانه ، نو په دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بېرته خپل ځای ته ستنيده ، نو هغوي ډري واړو ده ګډ مخه و نیوله او غونبنتل یې خواص خان له منځه یو سی . خو خواص خان په ځانته خان ده ګډ په ډيره اوره مقابله وکړه او درې واړه یې د مرګ کندی ته ورکیوستل . ده ګډ په دې خبره شهزادګي وویل چې : فدايی خانه ! زه ددې تول حال خخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان ترشا خوکسه ساتونکې ور

استولی و ترخو هغۇپى ماتە خبر را كېي چې دا خوك دى او دكومە ئايىھە راغلى دى. خو پە ناھىلى سەرە بايد ووايم چې زما د سويمبر ددرىي وارپ و مقابلو ددغە نقاب پوشە انسان پە ارە هغۇپى ھم ماتە سەھى معلومات رانە كرای شول.

فدايى خان پە پېرىكىندە توگە ووپل: گورە شەزادگى گىنگا! اوس چې تە پە دىرىە بىنە توگە پە دې پوھ شوپى يى چې ستا سويمبر كوم شەزادە نە دې گىتلىپ بلکە خواص خان پە خىرى يو معمولىپ و كېي تە لاسە كېي دى، نۇزە اوس نە پوھىبم چې ستا آند او ستا احساسات بە پە دې ارە خە ۋول وي خو شەزادگى. زەتاتە ھەمدە مرە ويل غوارم چې د خواص خان پە خىرى يو مىپىنپ، بەادر، مخلص او ئاخان ئارونكى ھوان كله كله پيدا كىري. شەزادگى! ايا تەلە ما خىخە نورخە معلومات ھم غوارپى و پوبنتىپ او كە خىنگە؟ شەزادگى ورتە پە دىرىە غەزىنە او اندىيىنمە توگە ووپل: نە! هغە خە چې ما غوبىتلىپە ارە يى معلومات تە لاسە كەم هغە مې تە لاسە كرل. دەھپى ددى خېرى سەرە سەم فدايى خان را پورتە شو او وىي ويل چې زە به ولارشم، ددى خېرى سەرە سەم را پورتە شو اود خىمې خخە را بىرون شو.

دفادايى خان د تللو وروستە پە خىمە كې يو دەول چې چىتىيا خېرە شو، خو وروستە بىا او ما دا چىتىيا ماتە كەھ او شەزادگى گىنگا تە بىي ووپل: گورە شەزادگى! اوس چې تا تە معلومە شوھ چې ستاد سويمبر درىپا وارپ بىخى خواص خان گىتلىپ دى، دا ھەمغە خواص خان دې چې ستا بدې رائىپ او كرکە ترى لرى. خودا ھەمغە خواص خان ھەم دې چې تە بىي يو وخت د زەرە لە كومى د ئاخان لە پارە غوبىتلىپ خواوس دزەرە لە كومى لەتا خخە كرکە لرى اوس ووايە چې ددى ھەر خە دا گىزە كيدو وروستە ستا احساسات خە ۋول دى؟ ايا اوس ھەم تە خواص خان يو ذليل او حقير انسان گىنىپ؟ ايا تە اوس ھەم پە خېلىپ ھغى خېرى باندىپ ولارپى يى چې تە يوھ شەزادگى بى او ھەد گىدرو بىسكاركۈنىپ يو معمولىي انسان دې چې لە تاسەرە محبت او مىنىپ كولو ھېيچ دەول حق او ورپىانە لرى.

تردې ئايىھە دخىرە كولو وروستە او ما د لېخە وخت لە پارە تم شو، خود لېخەنە وروستە بىيا دخىرە لرىپا واحستە او وىي ويل: گورە شەزادگى گىنگا! زە غوارم پە دې وپوھىبم چې او س تە دخواص خان پە ارە خە فكە لرى! تە ترىپا او س ھەنفترت او كرکە كوي، او س ھەم تە ھەغە ددىپ ورنە گىنىپ چې ھەلە تاسەرە محبت و كېي، ستا سەرە دخېلىپى مىنىپ خەركەنەنە و كېي، شەزادگى ورتە پە ھواب كې ووپل: گورە او ما! اوس حالات بدل شوي دى، او س خواص خان يو معمولىي انسان دې. پە دې كې ھېيچ شك نە شتە چې يو وخت ھەغە گىدپا بىسكارولىپ او خېلىپ ژوند بىي ددىپ لارپا تمويلاوه، پە دې كې ھەم ھېيچ شك نە شتە چې ما د ھەغە خخە نفترت او كرکە كولە. ھەغە مې بى عزتە كېي و او ھەغە مې پە خولە پە خېپەر وھلىپا و. خو اوس دا تۈل ھەر خە بدل شوي دى، او س خواص خان گىدپا نە بىسكارولىپ بلکە ھەغە د شىرشاھ سورى دلىنىكە ستر سالار دې بلکە داسې بىي و گىنه چې ھەغە تە اوس شىرشاھ سورى خېلىپ زوپا ويلپى دى. اوس نۇ ھەغە پە ھېيچ دەول يو معمولىي او كمتر انسان نشىپ تصور كىدى.

دەھپى ددى خېرە وروستە او ما يوئىل بىيا پە خېرە پىل و كې او وىي ويل:

گورە شەزادگى گىنگا! مالە تاخخە دانە دې پوبنتلىپ چې ھەغە كمتر انسان دې او كە بىرتە تە بە خېرە شوپى يى چې ستاد سويمبر درىپا وارپ بىخى خواص خان گىتلىپ دى، او لە دې ھەم خېرە شوپى يى چې خواص خان ستاد سويمبر پە گەتلە كې دىرىو سترو سترو نېنىپ ويشتونكۇ، ئواكمۇنۇ پەلەوانانو تە ماتېپ ورکە، نۇ اوس د ھەمىپ خواص خان پە ارە ستا آند، احساسات، او جذبات خە ۋول دى؟

دەھپى ددىپوپىنۇ پە مقابىل كې شەزادگى تە لېخەنە پورپا چې خولە وە خو وروستە بىيا پە خېرە پىل و كې او وىي ويل:

گورە او ما! تە قىلولو لمپى خېرە دادە چې تە اوس زما وينەنە بىي بلکە زما خورىي. او خواص خان ھەم تاتە خېلىپە خور ويلىپ دى. پە ھەمىپ خاطر زە ھەم تاتە خېلىپە خور وايىم، خو تە ھەغى چې ستاد پوبنتنىپورپا ارە لرى، دا چې زما احساسات او جذبات خە ۋول دى؟ نۇزە بە ھەمدە مرە درتە ووايم چې:

په دې کې هیچ شک نه شته چې زما د سویمبر د گتیلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان گانه. هغه وخت چې هغه د شیرشاہ سوری د وسله والو چوانانو خخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که خه هم هغه پر ما ھير زيات احسان کړي و او زه ده ګې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې و م خو کله یې چې زه خانته ئای ته یو روم او له ما سره یې د خپلې میني خرگندونه و کړه نو زه ډيره و قهریدم او ده ګه سره مې ډير ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په رینښتیا سره ده ګه خخه کرکه کوله ، ځکه چې هغه وخت هغه هیچ حیثیت نه درلود ، هغه ګيدرې بسکارولي او خپل ژوند یې پرې تیراوه او هغه وخت ما هغه ډير کمتر انسان گانه. هغه وخت د یوې شهزادګې په توګه زما تصور او خیالات ترڅه ډير حده پوري بې لارې شوي و.

خو گوره او ما خورجاني ! او س نو معامله بدله ده. او س د صاحب خان خخه خواص خان جوړ شوي دې او د شیرشاہ سوری د لښکرو اعلې سالار او قومندان دي ، یواخي دانه بلکه شیرشاہ سوری هغه د خپل زوي په خير منلي دي . او د دې تولو خخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واره مقابلې هم د یوه نقاب پوشې انسان په بنه کې په پوره میړانه ګتیلي دي . زه پخپله د همدې نقاب پوشې انسان د پیدا کولو په لټون کې و م که خه هم هغه زه خوئلي دخپلې مخي خخه ایسته و غورزو لم خو ده ګه د برياليتوب په اساس ما په غایيانه توګه هغه د خپل ئان له پاره خونښ کړي دي ، ده ګه په مينه کې را نښتې يم ، خو گوره د دې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سویمبر د درې واره مقابلو ګتونکې خواص خان دې ، بیا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمنبت نه دې راغلې ، گوره او ما خورې ! او س نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان گرزیدلې دي .

او ما خورې ! زه به تاته په ډاګیزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سویمبر د درې واره مقابلو په ګتیلو سره زما د کبر او لوبي تول بتان مات کړي دي ، او س همغه ګيدرې بسکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونو د امين په خير د عزت خاوند دي .

او ما خورجاني ! او س نو خواص خان زما د پېغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سیورې ، او زما ادراف او وجدان گرزیدلې دي ، هغه زما د عمر روان سمندر دي ، او س هغه زما د بندو شونډو نقطه ، زما د محبت خخه ډک راز ، او زما د ئان د رګونو وينه ده. او س به نومانه ده ګه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو خخه محروم فصل ، لکه د کتاب خخه یې برخې فکر او فن ، لکه د سه راب خخه یې برخې صحرا ، لکه د خوب خخه یې برخې سترګې ، لکه د څواب پرته کوم ليک ، لکه د حجاب خخه ډې برخې کومې پيغلي حیا . او س نو زما د آندونو پیمانې بدلي شوي دي ، زما د احساستو د لمس لذتونه او خوندونه بدل شوي دي . ما د دروغ اغژني خپل غرضي ګنډې را سپروردې دي ، او س زه په دې پوهیرم چې خواص خان زما د جذبود بې و سیو او د غمونو دلړې کولو یواهنې مسیحادې او زما په تیارو کې دیوه روښانه چراغ په خير دي .

تردي ئايده خبرو کولو وروسته شهزادګې ګنګا خاموشه شوه. او ما ورته په ډيره خوشحالونکي توګه کتل ، او ما دا و انګيرله چې د دې تولو خبرو کولو وروسته شهزادګې خپل رنګونه لکه د تیتليو ، د خاصو او نه پیدا کیدونکو ليکنو ، د خوشحالیو په نوې خپرې شوي لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې او ما د خبرو لړي بلې لوري ته یو ره او شهزادګې ګنګا ته يې وویل :

گوره ! زما درنې ګنګا خورجاني ! زه په دې خبره ډيره زیاته خوشحاله شوي يم چې ته او س زما د ورور خواص خان خخه کرکه نه کوې بلکه برعکس ده ګه محبت ستا په زړه کې ناستدي ، او په دې دې هم اقرار کړي دي چې ده ګه محبت او مينه ستاد جذباتو په سمندر کې داسې ورنوتي چې ده ګه په واسطه ستاد خپل غرضي او کبر بت و رمات شوي دي . خو گوره خورې ! یو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعني او سني خواص خان له تاسره د لیونتوب ترپولو مينه کوله ، خوتا ده ګه په مخ څېړه ورکړه او ده ګه خخه ډې خپلې کرکه ډاګیزه کړه ، او س ماته داسې برینې چې ده ګه دغه انتهايی محبت په انتهايی نفرت او کرکې بدل شوي دي ، او س نو چې ته ده ګه مخي ته ورځې او ده ګه تر مخ د خپلې مينې خرگندونه کوې نو زه ویریرم او اندیښمندې يم چې هغه به ستاد مينې څواب درنه کړي .

د او ما ددې خبرو او اندیښنو په اساس شهزادگی ګنګا د لړخه وخته پورې د دود کونکي اور په خير، د اندیښنو په تور سیوري او د یواحیتوب په دبنتو کې ، د بیگانه کوهیانو په خیر و رانه ويچاره شوې وه. خو هغه په خپل ځان باندې کنترول و موند ، خادر یې په سر کړ او د خپلې خیرې خخه یې د اندیښنو دغه تور سیوري لري او په ځای یې خندا او خوشحالې را وره او یې وویل:

او ما ! زه پوهیرم چې او س به زه د خواص خان له اړخه د همغه ډول سلوک سره مخ کېږم ، خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم. او س خو به زه په هر صورت خواص د خپل ځان له پاره تر لاسه کوم. ځکه چې هغه زما د محبت او مینې مرکزدي ، زه به د هغه سره د نزدي او سیدو هڅه و کرم او د هغه خدمت کې به ځان مصروف کرم او د هغه په زره کې به د خپل محبت او مینې ولوټې بیرته څیانده کرم ، د هغه په زره کې به د خپل محبت ګلونه کېردم ، زه هیلمنه یم چې په ددې خپل مقصد کې به ب瑞الي شم.

تردې ځایه د خبرو کولو وروسته ، شهزادگی ګنګا د خپلې ځایه را پورته شوہ او داوما په لور دکتلو سره یې وویل:

ګوره او ما جانې ! ته همدلته او سه ، زه یواحې د خواص خان خیمې ته ورڅم او د هغه د پخلا کولو هڅه کوم. زه به د خواص خان په پښو کې پريوڅم او د هغه خخه به بښنه و غواړم او د هغه تر مخه به لاسونه و روځخوم ، په هر ټوګه چې زه و توانيېم د هغه دراضي کولو هڅه به و کرم. په ددې خاطرته همدلته او سېړه ، له ما سره مهه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس د هغه خخه په سهې ټوګه بښنه و نه شم غونښتلي. او نه به ترې په سهې ټوګه التجا و کړاي شم. د شهزادگی ددې خبرو په کولو سره او ما د خندا نه شنه شوہ. او ورته بې وویل چې ته بلکل سهې خبره کوي ، ورڅه ورشه ، وخت له لاسه مهه ورکوه ، ځکه هیڅ خرګند نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته او پرې. زه له تاسره په ددې آند کې شريکه یم چې ته سمدستې او په همدي وخت کې د خواص خان نزديوالې تر لاسه کړي. کله چې شهزادگی ګنګا د دروازې په لور ور روانه شوہ نو د دروازې تر خنګ د خیمې ساتونکې را خرګند شو ورته یې وویل چې شهزادگی ګنګا ! د لښکرو سالار هیبت خان غواړې له تاسره وویني.

ددې ساتونکې د خبرو سره سم شهزادگی د خپلې او ما په لور په حیرانتیا سره وکتل او ورڅه یې و پونښتل چې او ما خورې ! ددې هیبت خان به له ما سره خه کاروی؟ دا ولې غواړي چې له ما سره ووینې؟ نه هغه ما پېژنې او نه زه د هغې په اړه خه معلومات لرم. نویما ولې له ما سره کتل غواړي؟ په همدي وخت کې د خیمې خخه بیرون یو اواز راغې. « شهزادگی ګنګا ! زما خورې ! زه هیبت خان ستا د خیمې نه بیرون د دروازې تر خنګ د پردې ترشا ولاړیم. او غواړم له تاسره خبرې و کرم. کله چې هیبت خان شهزاداګی ګنګا ته د خور په نوم غړکرنو د هغه په ددې خبره شهزادګی دیره خوشحاله شوہ ، رامخته شوہ او د خیمې د پردې ترشا و دریده ، او ما یې هم تر خنګ په لړخه و اتنې کې ودریده. بیا شهزاداګی ګنګا وویلې : هیبت خانه وروره ته خه وویل غواړې ؟ هیبت خان ورته وویل :

زمائنکا خورې ! لړخه وروسته به زموږ لښکر له دې ځایه کوچ کوي ، موږ به دره تاس د بنا په لور ورڅو . ما غونښتل له تانه و پونښتم چې رهتا سنه درسید و وروسته به ته هملته په خپل قصر کې قیام کوي او که بل کوم چېږي د قیام کولو نیت لري. د هیبت خان ددې خبرو خخه ګنګا ته یو ډول اندیښنه را پیدا شوہ ، هغې په حیرانونکې ټوګه او ما ته یو خل بیا و کتل بیا یې د دروازې تر خنګ د دریدو سره سم و پونښتل :

هیبت خانه وروره ! ایا ته ما ته ویلې شې چې په خپله خواص خان چېږي دې او ایا زه د هغه سره کتلاې شم. د هغې په ددې خبره هیبت خان ورته وویلې چې : شهزادگی ګنګا ، زما خورجانې ! شیرشاہ سوری او خواص خان دواړه د خپل لښکر و سره یو خاډې دشپې په تیاره کې د بنګال د مرکزي بنا په لور تللي دي ، ایا د تللو په وخت کې امير خواص خان له تاسره نه و کتلي ؟ د هغه په ددې خبره شهزادگی ګنګا په ډېرې بې وسې سره وویلې چې نه ! هیبت خان یو ډول وضاحت وکړ او ورته یې وویل چې خورجانې ، کیداپې شې هغوي په بېړه کې و چې له تاسره یې نه دې کتلي. او که چېږي له تاسره یې کتلي و اې نو کیداپې شې چې تا هم د هغه سره یو خاډې د تللو اراده کړي و اې او په

دې توگه هغه په یوه ستونزه کې را نبستې واپې. گنگا خورجانی ! زه پوھیبم چې امير خواص خان له تاسره د هغه وخته مینه کوي چې هغه زمونب فوچ کې نه ورا شامل شوې.

گوره گنگا خورې ! ددې ئايىه د بنگال د مرکزى بىنار گوډ په لورد كوج كولونه مخته شيرشاھ سورى ماته ستاپه اپرون د خە حکمونه کپى دى. او س چې دلته کوم لېنکر پر او کپى دې ددې لېنکر عمومي قومندان زه په خپله يم. اقا شيرشاھ سورى د بنگال په لورد كوج كولونه مخته ماته حکم کپى چې زه ستا اود او ما د او رو دير بنه خدمت و کرم. ماته اقاد خۇرئولە پارە دلته د تم كيد و حکم کپى دې، بىا بىي ويلى دى چې زه دره تاس په لور و لارشم. او س نو زه غوارم د خپل لېنکر سره يو ئاي ھمدا گپى، كوج و کرم نوپه دې خاطر ما غونبىتل لە تاسې نه و پوبنتىم چې تە به هلته چىرىپى او سيدل غوارپى، ئىكە چې اقا شيرشاھ سورى د تللو پە وخت کې ماته ويلى و چې كە چىرىپى شەزداجى. گنگا پە خپل پخوانى قصر كې قيام كوي نود محل پە كومە برخە كې چې هغه قيام كول غوارپى ھمغە برخە ورتە خالىي کپئ او كە چىرىپى هغه پە بل كوم ئاي كې او سيدل غوارپى نو ھملتە ورتە د او سيدل له پارە دير بنه انتظام و کپئ.

د هييت خان ددې خبرو پە اساس شەزادگى. گنگا تريوه وخته پورپى پە فكرونو كې ڈوبە وە، بىا بىي د هييت خان خخە و پوبنتىل:

هييت خانە ورورە ! زهدا منم چې خواص خان د كوچيانو دقىلىي خخە را ووت اوپە لېنکر كې شامل شو، هغه ددې مخته هيچ معلوم ئاي ھىكىپى نه درلود خو او س هغه د شيرشاھ سورى پە لېنکر كې سپە سالاردى. نو هغه خو بە خپل تۈل ژوند پە خىمە كې نه تىروي، دهغە لە پارە بە هم كوم خپلواك ئاي ور كول شوي وي، دهغىپە دې خبرە هييت خان و ويلى:

گنگا خورې ! ستادا خبرە سەھى دە، شيرشاھ سورى د خواص خان لە پارە د او سيدل دير بنه ئاي د ور كپى انتظام كپى دې. گنگا ترىپە دير بې صىرىپى سره و پوبنتىل چې: شيرشاھ سورى د خواص لە پارە د او سيدل د خە دول ئاي انتظام كپى دې؟ هييت خان خواب ور كپ او وىي ويل:

گنگا خورې ! ستادپلارد براھمن وزىر چورامن محل شيرشاھ سورى او س خواص خان تە ور كپى دې، نو خواص خان بە د امن پە وخت كې ھملتە او سىپى، گنگا سمدستي خواب ور كپ او ورتە يى و ويل:

هييت خانە ورورە ! كە چىرىپى شيرشاھ سورى خواص خان د براھمن وزىر چورامن محل ور كپى وي نو بىا بە زە ھملتە د چورامن پە محل كې و او سىبم، ئىكە چې هغه ئاي او س دخواص پە ملکىت كې دې او شيرشاھ سورى زه پە خپلە خواص خان تە ور تسلیم كپى يم. هييت خان يو خەل بىا خواب ور كپ چې گوره خورې ! تە چې خنگە وايى ھمغىپى بە كىپىي. او س زە ئەم، لېپە شىپە وروستە بە لېنکر ددې ئايە كوج كوي، تا او او ما تە بە ھملتە د چورامن پە محل كې د او سيدل لە پارە بە تەرىن انتظام كىپىي. ددې خبىپى سره سەم هييت خان دهغە ئايە ولار، شەزادگى. گنگا او او ما دواپە بىر تە د خىمې منخنى بىرخى تە ورغلې او ھملتە كىناستې، شەزادگى. گنگا دير بە اندىبىمنە اوپە غەمۇنۇ كې ڈوبە معلومىدە، او ما تە بىي مخ كپ او ورتە يى و ويلى:

او ما خورې ! ما هيچ فىكر نە كاوه چې د شىپى پە تىيارە كې بە شيرشاھ سورى او خواص خان د بنگال د مرکزى بىنار گوډ پە لور كوج و كپى، او س خەرگىن ده چې خواص خان بە د بنگال خخە بىر تە خە وخت را ستنىپى او نور بە تە خە وخت پورپى زە دهغە پە محبت او مينه كې سوزىبم. معلومە نە ده چې حالات كومې لوري تە درومىي، دا هم خەرگىن ده چې خواص خان بە زما مينې تە دو مرە ارىزىپت ور كپى او كە نە. او ما ورتە دا د او تىسکىن ور كاوه او ورتە يى و ويل چې: خورجانى ! تە اندىبىمنە مە كوه ستاپە دې كار كې بە زە ستاپورە پورە ملاتپ كوم او زە ھىلىمندە يىم چې زە بە توانيبم چې خواص خان لە تاسره بىر تە راضىي كراپى شم. د او ما د خواب پە او ريد و سره شەزادگى. گنگا لېپە دا د منە شانتې شوھ، بىا د لېپى شىپى وروستە لېنکر د هغه ئايە خپل پر او پورتە كپ او د ره تاس پە لور يى كوج و كپ.

هامايون تراوسه پوري د خپل لبىكى سره هملته د تىلياگپى هى درې سره نىزدى پپا او كپى و . ئىكەنچى ددرې لاره د شيرشاھ سورى زوي جلال خان بىندە كپى وە نو پە دې خاطر هامايون نەشۇ كولاي پە اسانى سره د بنگال مركزى بنا رگوه تە ئان ورسوی . د بله ارخە شيرشاھ سورى چى د ١٥٣٨ زىمال د مئى د مياشتى پە شاوخوا كپى د بنگال د مركز گوود بنا رتە رسيدلى و پە خپلوكارونو كپى مصروف و . هغە د گوود پە بنا ركپى د او سيدو پە وخت د خپللى تاج پوشى مراسم ترسە كېل او لکە خنگە يى چى پە خپللى سىكى باندى لىكلى شوي عبارت داگىزە كوي ، د تاج د پە سركولود مراسمۇ نە وروستە يى خپل ئان د فريدالدين ابوالمظفر شيرشاھ سورى پە لقب و ناموھ .

ددھلى سره د بنگال د سلولو پخوانى يواخنى پادشاھ سلطان التمش و او دھەد وخت نەپورە درې سوه كاله وروستە شيرشاھ سورى تە لمرى او اخردا امتياز ور پە برحە شو چى هغە پە عربى او هندى دواپو زبوباندى خپل نوم پە خپلە سىكە ولېكە . خنگە چى شيرشاھ سورى د هامايون د لبىكى د رارسىد و ترمخە غونبىتل د گوود بنا رخالى كپى نو پە دې خاطرىي د تاج د پە سركولو مراسم ھم مختە تر مختە ترسە كېل .

د تاج د پە سركولو موضوع د سياسي ارخە ھيرە ارىنە گەنل كىدە . ئىكەنچە د تاج د پە سركولو خخە دا داگىزىدە چى پە بنگال كپى د سلطان محمود حکومت عملا له منخە تللې دې ، او دھەغى د لە منخە تللو خخە چى كومە سياسي خلا را منخە شوپى وە هغە د شيرشاھ سورى دھەمدى عمل لە مخپى لە منخە ولاپە . ترخنگ يى د بنگال او سيدونكپى ددى كار سره عادي شوي و چى د تخت د ترلاسە كولو لەپارە چى هر خومە خلک و وزل شى ، ياكورنى انقلاب راشى خو پە هيچ صورت باید د گوود تخت خالىي پرى نەنسۈل شى . د پە تخت د كيناستو پە هماگە دويمە ورخ شيرشاھ سورى د بنا رخالى كولو حكم و كپاوترخنگ يى د خپل لبىكى تول حربى الات ، مالونە او وسايل سره را تول كېل .

د گوود پە بنا ركپى يى د خپللى ورتىيا د تولو شيانو د راتقىلو اورا غوندۇلو وروستە شيرشاھ سورى د خواص خان سره يو ئاي د بنا ره ووت . د بنا رخخە د وتلو سمدستىي وروستە شيرشاھ سورى او خواص خان دواپو د شيرپور پە لور حركت و كپ ، شيرپور د بنگال د او سنى قاسم بازار خخە نىزدى شپارس ميلە غرب لورى تە پروت . د شيرپور پە لور د خوئيدو سره سى شيرشاھ سورى خپل زوي جلال خان تە هم يو پىغام ور واستو ، چى هغە دې ھم د تىلياگپى خخە را ووزى او د شيرپور پە لور دې ئان را ورسوی . د شيرشاھ سورى ددى حكم سره سى جلال خان د تىلياگپى دره خالىي كرە او د خپل پلا رسە د يو ئاي كيدو لەپارە شيرپور تە ورسيد .

كلە چى هامايون تە خبر راغې چى شيرغا ئىزلىكپى د گوود بنا رخالى كپى دې او دھەز زوي جلال خان ھم د تىلياگپى ددرې خخە و تلى دې نوبيا يى خپل لبىكى تە حكم و كپ چى د تىلياگپى ددرې خخە دې پە چىتكى سره و وحى او د بنگال مركزى بنا رگوه تە ئانونە ورسوی . شيرشاھ سورى د خپل زوي جلال خان او خواص خان سره يو ئاي تر خورخۇپورى ھملتە پە شيرپور كپ پاتە شو او د حالات خارنه يى كولە . كلە چى دھەجە جاسوسانو هغە تە دا خبر ور كپ چى هامايون د خپل لبىكى سره يو ئاي گوود تە رارسىدلى دې نوبيا شيرشاھ سورى د جلال خان او خواص خان سره يو ئاي د شيرپور خخە را ووت او د بهار كندە د لارى خخە يى بىر تە خپل ئان د رهتاس كلاتە ورساوه .

٢٨

او ما پە منىھ منىھ باندى ھغە محل تە ور ننوتە چى يو وخت د برهمن وزير چوران د او سيدو ئاي و ، خواوس ھغە د خواص خان ملكىت گۈزىدلىپى و . دھەغى دغە حال تە پە كىتلۇ سره گىنگا د يوپى كمرى خخە پە بىرە را ووتلە او د محل خخە بىرون باغچە كپ يى د او ما لاره و نى يولە . پە دې وخت كپ شەزادىگى گىنگا دا ھم وكتل چى د محل نە بىرون د ساتونكى سالار پخوانى ساتونكى لرى كول او پە ئاي يى

نوی کسان گمارل، خود اوما دی ستو مانه مندو شهزادگی و رخطا کپی و، شهزادگی گنگا غوبنتل دهغه خخه خه و پونتی چی او ما په خپله په خپلی ساه اخستو کنترول پیدا کر او په ھیری زیاتی خوشحالی سره بی وویل: گنگا گنگا! خورجانی! ماتاته د خوشحالی یو ڈیرنسه خبر را وری دی، شهزادگی گنگا ورته وویل چی: گوره او ما خوری! ما ته ددی پرته د خوشحالی بل خبر نه شي پیدا کیدی چی خواص خان له ما خخه راضی شي، له ماسره د خپلی مینی او د خپلی غوبنتنی ھر گندونه و کری، که چیری کله هم هغه داسپی و کری نوزه به و پوهیبم چی زه هم په خپل ژوند کی دنبه نصیب خاوند شوی یم. دهغی په دی خبره ورته او ما وویل: زه تا ته همداسپی یو خوشحاله و نکی خبر د ھانه سره لرم. او هغه دا چی اقا شیرشاہ سوری او خواص خان دواره د بنگال خخه بیرته را ستانه شوی دی، ما په خپلو سترکو شیرشاہ سوری او د هغه بدرگه فوچ بشارته د رانتوتلوا او شاهی محل ته د ورتللو په وخت کپی و کوت. گنگا تری سمدستی په ھیری نا ارامی او ھیری بیری سره و پونتلت چی: خواص خان چیری دی؟ دهغی په دی خبره ورته او ما په غوبکپی وویل چی:

گوره گنگا! زه هسپی دلته نه یم راغلی، کله می چی و کتل چی شیرشاہ سوری د خپلو ساتونکو سره یو ئای د شاهی محل په لورولار نو ما د خواص خان پلتنه هم پیل کر. ما د یوھ عسکر خخه و پونتلت چی خواص خان چیری دی؟ هغه راته وویل چی هغه لبکر چی دشیرشاہ سوری او خواص خان سره یو ئای د بنگال په لور تللي و هغوي دنباره بیرون په او کری دی، شیرشاہ سوری تری د خپلو ساتونکو سره یو ئای د شاهی محل په لورولار او خواص خان هملته د لبکر تر منع په خپله خیمه کپی تم شوی دی.

دهغی په دی خبره گنگا په ھیره غمجنه او اعتراض کونکی توگه وویل: گوره او ما خوری! کله چی شیرشاہ سوری خواص خان ته دغه محل و رسپارلی دی او اوس دا ئای دهغه ملکیت دی نو بیا خو هغه ته همدلتنه دی محل کپی تم کیدل په کار و، هغه ولی د بیگانه او اجنبیانو په خیر د بیارنه بیرون په خیمه کپی قیام و کر. دهغی ددی خبری په ھواب کپی او ماد ھیری بی وسی ھر گندونه و کرها او ورته بی وویل چی خورجانی په دی اره به زه تاته خه و وايم. دا د خواص خان خوبنده د چی په خیمه کپی او سیدل غواری او یا بل ئای، دلته په راتلو خود هغه خخه خوک پونتلتی هم نه شي. دهغی ددی خبری په اره گنگا په ھیره پربکونکی توگه ھواب ورکر چی:

او ما! ته همدلتنه او سه. زه همدا او س او په همدي وخت کپی د رهتاس خخه بیرون د لبکر تر تمحایه ھم او د خواص خان سره وینم، تر خو هغه همدلتنه له ھانه سره را ورم. دهغی ددی خبری کولو سره سم تری او ما په ھیره عجیبه توگه و پونتلت چی: که چیری خواص خان له تاسره یو ئای دلته د راتلو خخه ھان و ژغوری نو بیا؟ گنگا په ھیره سره وویل چی: گوره او ما جانی! دا وروستی خبره ده. لمپی خواه غوارم په هر ھر توگه چی شونی و ھی خواص خان ته ورھم، هغه له ھانه سره پخلاکوم او د خپله ھانه سره بی یو ئای دلته را ورم. ددی خبری وروسته گنگا د او ما سره بله خبره و نه و کر. خپلی خونی ته ولاره، دلبخن و روسته را ووتله او د نارینه و جنگی لباس بی په غاره کری و، د آسونو د تم ئای په لور ورغله، هلتنه بی په یوھ آس باندی زین کینسود، بیا پری سپره شوھ او په آس سپره د محل خخه ووتله او آس بی د بیار د مرکزی دروازی په لور په ھغاسته کر.

په آس سپره شهزادگی د لبوا تین د و هللو وروسته د فوچ تمحایپ ته ورسیده او بیا د خیمونه په تیرید و سره د په او په منحنی برخه کپی د یو په خیمی خواته راغله، د خپل آس و اگکی بی را بکودی او آس بی و دراوه. د آس نه د کیوتلوا سمدستی وروسته د خیمی دروازی ته راغله، هلتنه د دروازی دوار و غار و ته ساتونکی ولار وو، شهزادگی یوھ ساتونکی ته را نزدی شوھ او تری و بی پونتلت چی: ایا امیر خواص خان په خیمی که شته؟ زه غوارم دهغه سره ووینم. کیدی چی تا زه پیژندلی او سم. ساتونکی ورته وویل:

شهزادگی گنگا! بی شکه چی تا د نارینه و جنگی لباس په تن کری دی خود دی سره بیا هم ماته و پیژندلی. امیر خواص خان په خیم کپی شته خوارم کوی، که ته بی بدنه گنگی نوزه به ورشم او تری به و پونتست چی په دی وخت کپی هغه له تاسره کتل غواری او که نه.

دەغە پە دې خىرە گىنگا لۇخە فكى و كې او بىا يى وو يل: تە ور شە او ترى و پۇبىتە، كە هەغە لە ما سەرە كىتلۇغوارىي او كە نە، خوزە غوارام ورسە و وينم، ئىكە زە دەھە سەرە پىر ضرورى كارلىرم. ددى خىرى سەرە سەھە ساتونكى دىننە ولار او شەزادگى بىرون پە دېرە نا ارامى سەرە منظرە ولارە وە. لېشىبە وروستە هەغە ساتونكى بىرتە راستون شو، سرىي تىيتى كرىپى و او شەزادگى گىنگا تە يى و ويلىپى. گورە شەزادگى! اميرخواص خان خواوس و يدە دې او نە غوارپى او سەرە تاسەرە و وينىي. اميرخواص خان وايىچى كە چىرىپى گىنگا لە ما سەرە كوم پىر ضرورى كارلىرى نۇولارە دېشى او خىپلى او ما تە دې يى و وايى، اميرخواص خان بە دەھە خە خە و پۇبىتى. پە دې خىرە گىنگا پە دېرە نا ارامى سەرە هەغە ساتونكى تە و كىتلۇ او ور تە يى و ويل:

گورە ورورە! لە ما سەرە او سەھىخ و سىلەنەشتە. كومە و سلەھەنە لرم. او تاتە مەلۇمە دە چى زەقا شىرىشاھ سورى خواص خان تە دىيۆپى وينخىپە خىر و رسپارلىپى يى او سەخوزە دەميرخواص خان خەدمەتگارە او وينخە يىم، دەھە خە لە پارە چى زە او سە دەميرخواص خان سەرە كىتلۇغوارام، هەغە دە مرە مەھەم دې چى زە بايدىمدا او سە او پەھەمدەپە خە سەرە و وينم، زە خىمىتە نەنۋەم، اميرخواص خان بە لە تاتە بە خە خە كىرىپى، كە هەغە خە خە كىرىپى نۇ لە ما خە بە خە خە كىرىپى. كە چىرىپى لە ما خە خە خە خە هەم شى نۇ زە بە يى دە زەغمۇلۇ لە پارە تىيارە يىم. تاتە بە كوم زىيان نە در رسپىپى. زە بە ور تە وايى چى ساتونكى زە منە كولم خۇزە پەخپەلە دلتە دىننە را نەنۋەم. ددى خېرە سەرە سەم، د ساتونكى دەعىكسەن دەكتىلۇپەرتە، هەغە خىمىپى تە ور نەنۋەلە.

كىدىپى شى چى خواص خان د خىمىپى نە بىرون د ساتونكى او شەزادگى تە منج دەغە خېرپى اورىدىلىپى وي، كله چى گىنگا دىننە ور نەنۋەلە نو ساتونكى د خىمىپى دىننە يو نەظەر و ھەغاواه، و بى كىتلۇ چى خىمىپى تە د ور نەنۋەلە سەمىستىپى وروستە خواص خان دەخپەلە خايە را پورتە شواوكىنەست، نو ساتونكى دەدەشە شواوييلىپى لورىپە خەنگ و درىد.

گىنگا پە كىلارە كىلارە روانە وە او كله چى دخواص خان خواتە ور رىسىدە نو خواص خان پە دېرپى غصىپى او غضب سەرە گىنگا تە مخ كېرە ور تە يى و ويل: گورە گىنگا! كله چى ما نە غۇبىتلىتە و وينم نو بىاتە ولې زما خىمىپى تە را نەنۋەلە، ايا زما د ساتونكى خېرە پە تاھىخ اغىز و نەشنىدە. كە چىرىپى تاد كوم پىر ضرورىپى كارپە لېرپى كە ما سەرە لىدلۇ غۇبىتلىتە نو هەغە خېرپى چى تە يى كولغوارپى، تو لې بە دې او ما تە كېرپى وي نو اوما بەپەخپەلە راغلىپى وە او ما تە بە يى ويلىپى. دەھەپە دې خىرە گىنگا پە دېرپى بې وسى سەرە پە زەرا كېپى و ويل: ايا تاتە لە ما خە خە او ما دېرە مەھەم او اغلىپى دە؟ خواص خان ور تە وو يلىپى چى هو! او ما زما خوردە او تە زما دېرە بە دې دېنۋەنە. ددى خېرپى پە او رىدو سەرە د گىنگا رىنگ تک زېرپى شواوبىا يى پە زەرا كېپى پە دېرپى شوى او از سەرە و ويل: رائە هەمدا سې لەكە تە يى چى وايى سەھى دە. خودىپى هەر خە سەرە بىاھم زما لە تاسەرە كىتلۇ دېرپىن و. ئىكە چى ما غۇبىتلىتە تاسەرە پە دېرە يوھ مەھەمە مۇضۇع باندىپى خانتە خېرپى و كرم خواص خان ور تە پە دېرە ناخوالىپى سەرە و ويل چى:

گورە گىنگا! زما او ستا تە منج هىخ مەھەمە او خاص معاملە نەشتە. او نە زما او ستا تە منج كوم اپىكىپى شتە. گىنگا ور تە و ويل چى: هەر خە چى تە وايى هەمسىپى سەھى دى. خو ما تاتە دا ويل غۇبىتلىپە چى كوم كسان چى تاد فدايى خان د پىدا كولولە پارە استولىپى و نەنۋەھەغۇپى پە كومك باندىپى فدايى خان راغلىپى او لە ما سەرە بې و كىتلۇ، تەر خە دەمەخە زە ستا دېرە زىياتە مەنۇنە او مشكۈرە يىم چى زما د وينا پە اساس دې فدايى خان را پىدا كېرپى، خو فدايى خان ماتە هەغە كس و بىسۇد چى زما د گىتلۇ د سويمېر مۇقاپابلىپى بى گىتلىپى وي. ددى خېرپى پە او رىدو سەرە خواص خان يوھلىپى خەپلە ناخوالىپى و بىسۇدە. او ور تە يى و ويل:

د فدايى خان پە اپە تاتە ددى ضرورتە نەشتە چى زما خە خە مەنۇنەت خەركىند چىپى. هەغە ستا كار و او ما دەرتە و كېرپى. دا چى تە وايى چى ماتە مەلۇمە شوھ چى ستا سويمېر چا گىتلىپى دې نو دالە ماپورپى هىخ اپە نە لرى. هەر هەغە چا چى ستا سويمېر گىتلىپى دې ورخە هەمغىپى پېپى

ولاره شه ، دلته دې د راتلو خه اړتیا و ه ؟ ده ګه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لوبخه ټواک پیدا کړ او ويی ويل : زه خو اوس همغې کس ته چې زما سويمبرېي ګتليپه راغلي يم . خواص خان په دې خبره ډير په غصه شو او ويی ويل :

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هیڅ سرو کارنه لرم چې ستا سويمبر چا ګتليپه او ته اوس دچا پسيپه راغلي يي . او یاد چاپسيپه ورځي . خو زه درته همدومره ويل غواړم چې په راتلونکې کې زما خيمې ته په خپل سراوددا سې را ننوتلو هڅه ونه کړي . ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پري کړه او ورته بې په لوبخه تيز غږ کې وویل : څنګه د راتلو هڅه ونه کړم . زه خو تولو رواجونو ستا په لمن کې راغورڅولي يم ، ځکه چې تا زمامد سويمبردرې واړه مقابلې ګتليپه دې . زه وخت تاته حواله کړي يم . د رهتاس د کلا د سوبې وروسته شیرشاه سوری زه تاته د وينځي په خير در کړي يم ... په دې وخت کې خواص خان سخت په قهرشو او ورته بې وویل چې : ډیرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته ، تا ته معلومه ده چې ته ما د وينځيتوب خخه ازاده کړي يي . ګنګا هم په همدي وخت کې ورته وویل : خو زه نه غواړم چې ستا د وينځيتوب خخه ازاده شم . زه غواړم همستاد وينځي په خير له تاسره ژوند وکړم . او د یوې وينځي په خير ستا خدمت وکړم . ځکه زما سويمبر هم همتا ګتليپه دې نود هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړي ما د خپل ژوند تلپاتې ملګري کړي او له ما سره مينه او محبت نه لري ، نو لبتر لبه خو ما د وينځي او خدمتکاري په خير ومنه . په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ، په دې به تاته خه زيان در ورسیبرې ؟

د ګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهريدلې شو او په ډيره بدہ لهجه يي ګنګا ته وویلې چې : ګنګا ! ته خو مره پسته او ذليله بنځه يي ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به د خپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پرييو تو پوري ځان سپک او ذليله کړي ، ايا تاته ستا هغه خبرې در په ياد نه دي چې تا زما تر مخه کړي وي ، تاته به ياد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستاعزت خوندي و ساته او ستاد عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولار . خوکله چې ما ستا تر مخ ستا د مينې د ترلاسه کولو غونښتنه وکړه نو تا په ډير قهر او غصب سره زه په خپرېه وو هلم او ودې ويل چې تا څنګه جرأت کړي چې زما سره د مينې او محبت خرگندونه کوي او دا دې هم وویلې چې تا څنګه فکر کړي چې زمامد وصلت له پاره زما سره د رانژدې کيدو هڅي وکړي ! خواص خان تر دې ځایه د خبرو وروسته لوبخه تم شو خو وروسته بې بیا خپلې خبرې پیل کړي او ويی ويل :

ګوره ګنګا ! تاته به په ډاډ منه توګه خپلې خبرې در په ياد وي ، تا ماته په چيغو چيغو وویل چې : ته د سپیو په لوښو کې او به څښونکې او په خاور او ایرو کړ انسان يي ، زما او ستاد منځ دومره تو پير موجود دې لکه د شنو لمحد بدن او په سوزیدونکې اور کې نخاکونکي خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یالکه د دشبنډ او ربنت او د عذاب او در په درې حالت .

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګي په صفت دا هم وویلې چې : زه د یوه کوچي قبيلي سره تپاولرم او ترڅنګ يي زه د همدي کوچيانې قبيلي د سردار غلام هم يم ، په ځنګلونو کې د ګیدرو د بنکار او د هغوي د پوستکو د پلورلو په واسطه خپل ورځني ژوند تيروم . زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو او برو به بې ناولي پوستکي اچولي و او ستاسو په بنار کې به بې پلورل . تا دا هم وویلې و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې د خبرو کولو هڅي وکړي نو په ياد ساته چې خپلو ساتونکو ته به ووايم چې ستاخټ د رمات کړي . او اخراج کې دې راته د « ددې ځایه ورک شه » الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته او سيدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل .

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ويل . ده ګه په چاره ثتي د شرم او خجالت نه ټيټ شوي و . بیا بې په نړۍ ژړغونې شانته او زه کې وویل : خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوي ؟ تر خو ده ګه خبرو په اړه چې تا همدا اوسم وکړي زه لوبخه

خرگندونه و کرم. دهگی په دې خبره خواص خان سمدستی وویل چې : نه ! زه تاته دلتہ د کیناستو بلنه نه درکوم. او نه زه له تا خخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستاله پاره به ډیره غوره د اوې چې سمدستی او په همدي شیبې کې له دې ئایه ولاړه شې، او په راتلونکې کې نه له ما سره د کتلوه خه وکړي او نه په دې موضوع د بحث له پاره زما لوري ته بیا راشې.

د خواص خان د دې خبرو په اوریدو سره ګنګا بې چاره د لې وخت له پاره دقبر د تیرو شوو لمحو، په قبر باندې د ورشنیدل شوو مړو ګلانو په خیر مړاوې اود اخري شپې د را غور زيدلو پانو په خیر نسبتې او خوره وره ولاړه وه. بیا یو ناخاپه ور مخته شوه، او ورنېکته شوه اود خواص خان پښې بیو و نیولې او ورته یې وویل: د رب، بگوان او ایشور په خاطر ماته ببننه وکړه. د خپل خداې اود خپل رسول په خاطر ماته زما د هغه خطاګانو په اړه چې له ما خخه شوي دي ببننه وکړه. زه له تا خخه د ببنې غوبنته کوم. زه له تاسره مینه او محبت کوم، تا غواړم او له تاسره مینه کوم. غواړم ټول عمر ستاد میني او محبت د وینځې په خير دلتہ له تاسره اوسيږم. که چيرې ته له ما خخه مخ اړوې، که له ما خخه د کرکې خرگندونه وکړي خوبیا به هم زه د یوې یخې چینې، وچ غملې د ریاب، او یا په تالابونو کې د منجمد عکس په خير دلتہ و اوسيږم.

د ګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړي او هغه یې لري وغورڅوله، ګنګا په زمکه پریوته او بیا یې ئان را ټول کړ او بېرته را پورته شوه، ده ګنګا بې چاره ختی یو څل بیا تیستې شو اود خواص خان تر مخ د سوزیدونکې لمرد تور سیوری په خير و چه کلکه و دریده. خواص خان ورته تر لې وخته کتل او بیا یې ورته وویل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې او بدوې، په یاد ساته چې ته د خپلې رویي او سلوک، د خپل کبر او خپل ويار، او د خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زماله پاره د ګرد توپان، د اورد شغلولمې، د اورد ډیوال، د تیپو او رونکې لمحه او د صلیب وينه ثابته شوې یې. تا زما سره ډیره بدھ وضعه کړي ده او زه دې یوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګیدرې و یشتلي او خپل ژوند مې د دې لاري تر سره کاوه او ته یوه شهزادګې وې نو هغه وخت را یاد کړه چې ما ستاعزت خوندي وساته، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ، زه دا منم چې ماد همغه وخته له تاسره مینه کوله چې تا د کوچنيوالې خخه بلوغ ته ټوب کړ. هغه وخت ورخ چې ما ستاعزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورخ ماته له تاسره په ئانته ئايې کې د خبرو کولو موقع تر لاسه شوه، او ما په پوره جراءت سره ستا تر مخه د خپلې مینه خرگندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه د محبت په معامله کې ډیر کمزوري ثابت شوې یم. د دې په ئايې چې تا زه د محبت د دې خرگندونو په اړه لې وخته په ټئه کې غور زولې وې او زما سره دې نیکه رویه او بنه سلوک تر سره کړي وې او بیا دې زما د محبت مخ بلې کومې لوري ته ګرځولي وې او راته دې ویلې وې چې ته د بل کوم چاسره مینه لري. که چيرې همدا سې نه و نو بیا خوبه ستاد محبت خواب را کړي و، خو ګنګا ! واوره چې: د دې هر خه په ئايې دې زه په خوله په څېړه و وهلم او داسې الفاظ دې راته ویلې دې چې د یوه دروند او شریف انسان له پاره د زغم ورنه و.

ګنګا واوره ! زه او س ستاد همغې سلوک په خاطر یو کرکجن انسان ګر زیدلې یم. ما ستا تر مخ د خپل زړه د بنا د میني او محبت ټولې دروازې بندې کړي دې، ستاد ناروا کړچار، ستاد کبر او لوبي او ستاد خراب فعل په اساس، ګنګا !، او س ته ماته د بدلو لاروغبار، د خزان تیاره شپه، او د زیپې پانې په خیر ګر زیدلې یې، ورخه او د دې ئایه و ټه. ته او س د غم نه ډک یو داستان یې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړیکې وساتم، ګنګا ! ماته د غمژنو و ختونو کيسه، زړه ازارونکې غوبنته، او خزان و هلې میوه ګنلې یې او هیسته مې غور زولې یې. واوره ! که چيرې ته زما د زړه خبره او ریدل غواړې نوله ئانه سره یې ولیکه:

ته یوه ډیره غلیظه، پسته، او ڈليله پیغله یې. او زه په هیڅ صورت نه غواړم چې د خپل وجود برخه دې و ګرځوم. زما سره بد کړچار د کولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډیره عزتمنده د وقار او درښت خاوندې وې، خو او س ته زما په سترګو کې د زمکې د پغرنه هم

سپکه او ذلیله بی. گوره گنگا ! پخواله دې چې زماله خولې خخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې اوږي له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نوویریبم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما د خیمي خخه بیرون شه ، که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم و کرم چې تا په رابشکودو سره د خیمي خخه بیرون کړي

ګنگا ورته په ژړا اوسلګکیو سره وویل چې : خواص خانه ! تا ته به ده ټې اړتیا پینې نه شي زه پخپله ستا د حکم په مطابق ستا د خیمي خخه و ئم خود تللو خخه د مخه زه یوه غوبنتنه لرم. داسې و ګنه چې دابه اخري غوبنتنه وي. ددې وروسته به زه تا ته د هیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرئم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې : وايه ، خه وویل غواړې. په ټواب کې ورته ګنگا وویل :

هغه وخت چې تا د خپل لنکر سره یو ځای د وندھیا چل په غرنیو سیمو کې پړ او کړې او اوبیا ده ټې خایه د شپې په تیاره کې د بنګال د مرکزی بسار ګوډ په لور روان شوې ، نو ستاسو د تګ نه وروسته لنکر هلتہ خو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لنکرد ګوډ د بنا ر په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازې زما خواته راغې او له ما خاخه بی او په بل کوم ځای کې د او سید و له پاره تیاره يم. خوما د هیبت خان خخه ستاد او سید و د ځای کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې او سیدم او یا په بل کوم ځای کې د او سید و له پاره تیاره يم. خوما د هیبت خان خخه ستاد او سید و د ځای کې په اړه پوبنتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاہ سوری تا ته زمونبد چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نوما هیبت خان نیازې ته وویل چې زه غواړم په هم ټې محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام و کرم. او سره زه ستاد محل په یوې خنډې کې د خپلې او ما سره یو ځای او سیدم ، زه له تا نه همدو مره غواړم چې ما ته د خپلې او ما سره یو ځای په هم ټې محل کې د او سید و اجازه را کړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د را پیدا کیدو سبب نه ګرئم. خواص خان ورته وویل چې : ورځه ، ته هملته په هم ټې محل کې او سیدره ، هیڅوک به له تاخخه په دې اړه و نه پوبنتې. د خواص خان په دې خبره ګنگا بې چاره خپلې او بنکې و چولې او د خیمي خخه را بیرون شوه.

۲۹

لړه شیبې وروسته ګنگا د رهتاس د پخوانې و زیر چورامن محل ته ور ننوتله ، آس یې په تبیله کې و تړه ، د آس د پښود او از په او ریدو سره او ما هم بیرون را وتلله. هغې و کتل چې ګنگا ډیره خفه او غمگینه د آسونو د تبیله خخه بیرون را وئې ، کله چې هغه را نژدې شوه نو او ما ترې په ډیره مینه و پوبنتل چې : ګنگا خورې خواص خان در ته خه وویل : ده ټې ددې خبرې په ټواب کې ګنگا بې چاره په ژبه خه و نه شو ویلاې خو مخته ورغله او د او ما سره ور غاړې و ته ، او د کوچنیانو په خیر بی په زوره زوره و ژړل. او ما د لاسو خخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوره. تر لړه وخته پورې یې ورتنه ډاه ور کاوه کله چې ګنگا خان سنبال کړنوبیا ترې او ما یو خل بیا و پوبنتل.

گوره ګنگا ! ته ولې داسې ژاړې. ماته خورینستیا خبره و کړه چې خه در پیښ شوې دې ، ایا خواص خان ته ورغلې وي. ایا هغه در ته خه بد رد ویلې دې ؟ ده ټې په دې خبره ګنگا ورته وویل چې : او ما خور جانې ! ستا خبرې سهی دې ، زه خواص خان ته رو غلم ، اول خویی زما سره کتل نه غوبنتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته ووايې چې زه ورسه کتلې نه شم. خوبیا زه په زوره خیمي ته ور ننوتلم هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې ژه ډیره سپکه کرم ، ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د څیپرې ورکولو په وخت کې کړې وي ، خو هغه وخت زه شهزادگې. وم او هغه له ما سره د محبت او مینې خر ګندونه کړې وه. گوره او ما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطې وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دو مره ناروا سلوک کړې و نواوس زما هم ټې ورکولو په وخت کې کړې وي ، خو هغه وخت زه شهزادگې. ګوره او ما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ئکه ماته د یوې شهزادگې په خیر نه و په کار چې ده ټې سره داسې بدء وضعه و کرم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

ساتونکی گرزیدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما خخه د مینې او محبت غوبښته کوله نوبایدچې هغه مې زغملي وي خو ما هغه ته بدې طعني ورکړي ، هغه ته مې د ګيدرو بنسکارکونکې ووايه ، بیاپه یوه بل وخت کې هغه زموږ خیمي ته راغې ، زما پلار ماته وویل چې د هغه خخه بښه وغواړم خوزما ختې د کبر خخه دومره لور شوې و چې ما هیڅ هم تر لاسه نه کړاي شول. نن هغه زما تول هغه خواره واره الفاظ او زما له اړخه د هغه سره شوې بدسلوکی یوناخاپه زما تر مخ و درول.

ګوره او ما جانې ! خواص خان هم زما سره یو وخت محبت کاوه ، خواوس هغه له ما خخه ډیره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډیره پسته او ڈليله نجلې وویله. ان تردې خایه راغې چې زه بې تهدید کرم چې د خیمي خخه وو خم او کنه ساتونکی به ما په رابنکودو سره د خیمي خخه بیرون کړي ، خو ګوره او ما ! ما د هغه خخه دا اجازه را خستې او راغلې یم چې ماته به د او ما سره یو ئای په دې محل کې د او سیدو اجازه را کوي او هغه د لته د او سیدو اجازه را کړه.

تردې خایه د خبرو وروسته شهزادګی لې ځله غلې شانته شوه او بیا بې په ډیره بې وسی سره د او ما په لور و کتل او په خبرو یې پیل و کړ او ویں ویل:

او ما جانې خورې ! زه به یو خل دوه بیا هم د خواص خان د خوشحاله کولو هڅې کوم ، او ما زه به تاته دا ډاګیزه کرم چې او سره خواص خان د خپل ځان خخه هم زیات عزیز ګنم ، او د هغه سره محبت او مینه کوم ، د هغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چیرې د دې سره سره بیا هم هغه ماته بښنه و نه کړه نوبیا به زه دا محل پرې بد ، د هغې په دې خبره او ما پرې ورتوب کړ او ورته یې وویل چې : ته به چیرې ئې؟ ګنګا ورته وویل چې :

ګوره او ما جانې ! دره تاس په بنار کې یو زیارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بیلتون په سوزیدونکو لمحو کې راتاوې تیرې کرم. او ما ورته سمدستي وویل:

زه هم د هغه زیارت خخه خبره یم. هلتہ به ته خه ډول ژوند و کړي ، ځکه هلتہ ټولې کونډې بشجې او سیبرې. په د اسې حال کې چې ته کونډه شوې نه یې. ګنګا ورته وویل چې : زما خخه به بله ستړه کونډه څوک وي ، ګوره خواص خان زما سویمبر و ګتیه ، نو دروایاتو اورواج په مطابق باید زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وي. او س چې خواص خان زه و شرلم ، په کار خودا و چې هغه او س زما میړه واي ، نو هغه د میړه کیدو په ئای زه رتلم او وې شرلم ، نو زه چې او س کونډه نه او سم نو خه به یم ؟

ګوره او ما جانې ! زه هملته د هغه زیارت ته ورځم. او خپل پاته ژوند به هملته د بیلتون د او په لمبو کې تیروم ، د هغې د دې خبرې په اړه او ما وویل:

او س خو د هغې زیارت حالت ډير زیات خراب شوې دې ، خومره کونډې چې هلتہ او سیبرې هغوي ټولې هلتہ په بنار او نزدي کلیواو کورونوکې خیر خیرات را ټولوی او په همدي توګه خپلې شپې سبا کوي. د دې زیارت دربار هم په همدي خیر خیرات باندې چلېږي. ګنګا ورته د ډیرې بې وسی او په چارګې په حال کې وویل چې :

ګوره او ما ! که چیرې هلتہ او سیدونکې ټولې کونډې خیر خیرات را ټولوی او خپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خود هغوي نه کمه نه یم زه به د هغوي سره یو ئای خیر خیرات را ټولوم او شپې به پرې سبا کوم ، زه خود اسمان خخه را بښکته شوې فربنټه نه یم ، په دې خاطر لکه خنګه چې نورې کونډې په دې زیارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په خیر به زه هم د خپل ژوند پاته برخه د لته تیروم. ډګنګا د دې خبرو د اوريدي وروسته او ما لې ځله په فکر کې ډوبه شوه بیا بې د ګنګا په لور و کتل او رته یې وویل:

ګوره ګنګا خورې ! که چیرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې د خواص خان سره خبره و کرم. ګنګا سمدستې د هغې په لور و کتل او ورته یې وویل چې : ګوره او ما ! هیڅکله هم د اسې کار و نه کړي. ماته ډاګیزه شوه چې خواص خان له ما خخه ډیره زیاته کرکه کوي ، ان تر

دې چې هغه زماد مخ دكتلو حوصله همنه لري ، بس داسې يې و گنه چې هغه ما د یوې ذليلې ، پستې او كبرجنې نجلې په خير پېژني ، كه چيرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې و کړي نوزه ويرېرم چې زما په خير به له تا خخه هم خواص خان کرکه و کړي ، تر نه پورې خو هغه تاته خور و اي خوبیا به هغه تا هم زما په خير د خپل ئان د بمنه ، پسته او ذليله ګنې . خو زه نه غواړم د اسې خه تر سره شي ، او او ما جانې ! بيا به زموږ د دواړو ژوند د لته په دې محل کې ستونزمن و ګرځي . په دې خاطر زه له تا خخه هيله لرم چې په هیڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړي .

کله چې ګنګا چپ شوه نو او ما ورته وویل :

ګوره ګنګا خوري ! ما د خپل ژوند یوه برخه له تاسره تيره کړي ده ، نوکه چيرې حالات دومره زيات خراب شول نوزه به په هر صورت سنا ملګرتیا کوم . که چيرې خواص خان ستاد ټولو هڅو سره بیا هم تاته بښنه و نه کړي نوبیا به ددې خایه و وڅو او هملته هغه زیارت ته به ولاړې شو ، خو او ره چې زه به هم له تاسره همغه زیارت کې او سیېرم او ستاخذمت به کوم .

داوما ددې خبرو د اوريدو سره ګنګا بې چاره لې خه شاته شوه ، یوئل بیا د او ما سره ور غارې وتله ، بنه بې د زړه د خلاصه و ژړل ، د او ما سترګې هم د اوښکو ډکې وي ، دواړه تر یوه وخته پورې یوبل ته ور غارې وتلي وي او ژړل بې . بیا بی خانونه سنبال کړل ، بیا هغوي دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډی له پاره تیاري پیل کړ .

۳۰

یوه ورڅه مابسام په د اسې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلې په پخنځای کې د ډوډی په تیارولو کې مشغوله وه وېي کتل چې له یوه اړخه او ما په منډه منډه ددې لورې ته را ئغلې ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې خخه ددې خوشحالې په اړه و پونېتل او ورته بې وویل چې :

او ما خوري ! ایا کومه غیر معمولي پېښه شوې چې داسې خوشحاله بې . او ما ورته خواب کې وویل چې هو ! ګنګا خوري ! ته بې غیر معمولي خبره و ګنه . ګنګا ورته په ژورو سترګو و کتل او ورڅه بې و پونېتل : نوبیا بې ماته ولې نه وايی ؟ او ما ورته مخ کړ او وېي ویل چې : د خوشحالې خبره خوداده چې خواص خان د لښکرد خیمود منځ خخه خپله خیمه لړې کړه او د لته حویلې . ته راغلې دې . هغه د حویلې د بنې لورې د کوتو خخه په یوه کې میشت شوې دې . ما پخپله هغه خپلې کوتې ته د ورنو تلو په وخت کې و کوت . د هغه سره بې ساتونکې هم ملګري دې . د هغه د کوتې تر مخه او س د هغه ساتونکې په پهړه و لاردي . د هغې په دې خبره ګنګا یو خل بیا د ناهیلې په بنه وویل چې :

ګوره او ما خوري ! په دې کې د خوشحاليدو خه دې . که چيرې ته په دې خوشحاله بې چې خواص خان د لته حویلې . ته راغلې دې نودا خبره زموږ له پاره خه نوې نه ده . هغه خو زموږ له پاره د لته نه دې راغلې ، شیرشاہ سوری دا حویلې او محل هغه ته ور کړي دې نو په دې خای ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دې . د هغې په خبره او ما وویلې :

ګوره ګنګا خوري ! زه تاته یوه ډیره مخلصانه مشوره در کوم . د ډوډی د پخولونه وروسته ته خواص خان ته ډوډی تیاره کړه او دا ډوډی هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډی کېږد ه ، په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چيرې د هغه په زړه کې تاته لې خه مینه هم پاته وي نو هغه به ستاد لاسو خخه دا ډوډی و اخلي او و به يې خوري ، تر خنګ به يې له تاسره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسې او راضې به شي .

داوما په دې مشورې سره ګنګا لې خه فکر و کړ او بیا بې خواب ور کړ چې :

گوره او ما ! زه به ستاد وينا په مطابق خواص خان ته ڏوهي یوسخ خو که چيرې هغه یو ٿلبيا زما سره د پخوا په خير سلوک و کري او يا بى زما د لاسو خخه ڏوهي و انه خسته ، اويا بى زه د خپلي کمري خخه راو ويستلم . دهه په دې خبرو ورته او ما په پريکند ه تو گه وويل چي :

واوره گنگا ! که چيرې دا ٿلپي هم خواص خان ستاسره همگسي رویه اسلوک و کرو او ستاسره یي د مصالحت هخه ونه کره ، اوستاد لاسو ڏوهي یي هم ونه خورله نوبيا واوره ! چي د راتلونکي سهار د مخه په تيارې کي به مونبوددي ځائيه و ټواره دره تاس همغه زيارت ته به ورخو ، هيٺوک به په دې خبره نه خبريو چي مونبودواره چيرې تللي یو . داوما ددي ټواب په اوريدو سره د گنگا رنگ تک ژپ شو او وبي ويلى :

اما خوري ! ستا دا ورلانديز په ځاي دي خود خواص خان خخه به زما لري والي ماته د زغم ورنه وي او زما د مرگ سبب به و گرئي . اوما ورته یي په زيره تو گه وويل چي ولپي به د زغم ورنه وي . کله چي خواص خان له تاسره مينه نه کوي ، تانه خوبنوي ، د خپل زره خخه یي ستا مينه ، محبت او غونبتنه لري کري او تا په خپله مينه کي له ئانه سره نه شريکوي نوبيا به د هغه خخه لري والي تاته ولپي د زغم ورنه گرئي او يا بهتا د اندې بنو په درياب کي لاهو کري .

گوره گنگا خوري ! ته همغه یي چي یو وخت دې د خواص خان خخه د زره له کومي کرکه کوله ، زه پوهيرم چي که چيرې خواص خان ستا خپلول و نه غواري نو په خپل زره کي دې همغه د نفترت د جهنم او راتازه کره چي پخوا دې د خواص خان سره درلوده . دهه په دې خبرو گنگا بې چاره د چيرې بې وسى خرگندونه وکره او ورته یي وويل چي :

اما خوري ! کاشکي ماداسي کولاي شول ، کاشکي ما هغه کرکه او نفترت بيرته را اوستلاي شوي چي د خواص خان په اړه مي درلودل ، هغه وخت و چي هغه صاحب خان او ګيدري بي بشکار کولي . خواوس زما په ژوند کي یو انقلاب راغلي دي .

اما جاني ! غور شه ! په دې کي هيش شک نه شته چي ما د صاحب خان خخه ډيره زياته کرکه درلوده ، او تا ته معلومه ده چي ما د هغې کرکي خرگندونه هم کري وه ، او هغه وخت مې خواص خان په خوله په خپيره هم وهلي و ، خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسي حال کي چي هغه په ما احسان کري و او زما د ئان او ابرو ساتنه یي کري وه . خود دې هر خه سره بيا هم ما د هغه خخه ډيره سخنه کرکه درلوده ، ان تر دې چي ما د هغه احسان هم له ياده و ويست او د هغه پر خلاف مې لاس پورته کر خود هغې و روسته زما په ژوند کي یو انقلاب راغي .

گوره او ما خوري ! کله چي زما د تراسه کولوله پاره د سويمبر تر نامه لاندې مقابلي پيل شوي او خواص خان د یوه نقاب پوشې په لباس کي زما د دې سويمبر درې واره مقابلي په پوره ميرانه و ګتلي په چي نو په هغه وخت کي هم ما د صاحب خان خخه کرکه کوله ، د هغه له پاره زما په زره کي هيش دوبل مينه او محبت ځاي نه درلود ، خو خه وخت چي دې نقاب پوشې زما د سويمبر درې واره مقابلي و ګتلي نو د هغه بريا ، د هغه ميرانه ، د هغه نښه ويشتل او د هغه د توري د و هلو هنر زه په خپله د هغه لوري ته را بسکو دم . خو زه نه پوهيدم چي دې نقاب پوشې په لباس کي خواص خان را نغښتي دي .

بيا د سويمبر د درې مې برخې د ګتليو نه وروسته چي کله د هغه نقاب پوشې زما د خپلولو په ځاي ماته ډا ګيزه کره چي هغه له ما خخه نفترت لري ، او بيا ولار . د هغې وروسته چي کله هغه د سويمبر د درې واره مقابلو د ګلونکونکو شهزادگانو سرونه ورپري کړل نوبيا زه نوره هم د دې په ميني کي وروښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چي زه به په هر صورت د هغه نقاب پوشې پيدا کوم او د خپل ئان له پاره به يي تراسه کوم ، دا ځكه چي همدغه نقاب پوشې زما د ميني او محبت اخري پولې ته را رسيدلې و ، هغه زما د ژوند انه ترتیولو لو یه کمزوري ګر زيد لې ده نو په دې خاطر ما د هغه د تراسه کولوله پاره هڅي پيل کري .

گوره او ما ! دلته دراتلو وروسته چې فدایی خان ماته خبر را کې چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دې نو گوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زره کې کومه کرکه موجوده وه هغه له منحه ولاړه ، او خومره مینه او محبت مې چې د سویمبر د مقابلو اخري ګټونکې ته په زره کې را پیدا شوي و هغه توله مینه ، تول محبت او توله غوبنتنه دخواص خان د ذات په لور باندي منقله شوه . او س همغه خواص خان چې يو وخت زما له پاره د ډيرزيات دنفرت وړو ، او س راته ډير زيات نادر او نایابه ګر زيدلي دې . واوره ! خومره چې ترې ما کرکه کوله ، او س ورسره د هغې خڅه په سلونو واره زيات محبت او مینه کوم . او ما خوري ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند جهنمد او ره په خيري ، دا سې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلتله په هغه (اشرم) زيارت کې زما ژوند خه ډول تيربوي . ما خو غوبنتل چې په همدي حويلى کې و اوسيبم ، او کله کله په پته توګه خواص خان ووينم ، او د خپل زړه د مينې او ره د هغه په کتلوا سره مړ کړم . خو کله چې زه د دې خایه ولاړه شم او په هغه زيارت کې و اوسيبم نو او ما خوري ، زما ژوند خو به دخاوار و سره خاورې شي .

ددې خبرو خڅه وروسته چې کله شهزادګي ګنګا خاموشه شوه نو او ما د دې تولوا خبرو ټواب ورکړ او ورته بې وویل :
گوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستاد مينې او محبت انقلاب په ډاګیزه توګه کتلي شم . که چېږي ته په رینښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شي کولاي او د هغه خڅه د لري پاته کيد و زغم هم نه لري . نوبیا خو هغه د خپل خان په لورد مایل کولوله پاره یوه بله طریقه هم شته . ګنګا ترې سمدستي و پوبنتل چې ، هغه کومه یوه ده . او ما ورته وویل :

واوره ګنګا ! او س خو ته د خواص خان له پاره ډوډي له خانه سره واخله او ورشه ، که چېږي هغه ستاد لاسو ډوډي و خوره او ستا سره بې په بنه توګه خبرې اترې و کړې نوبیا خو به تولې ستونزې په خپله هواري شي ، خو که چېږي دا سې ونه شول نوبیا رائه او سهار وختي به د همغه زيارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ويلی و چې په او سنیو حالاتو کې د هغه زيارت د لنګر اقتصادي حالات بنه نه دې ، په دې خاطر هلتله چې خومره کونډې بنځې اوسيبې هغوي د خير خيرات د راټولولو له پاره بیرون را وچي او په همدي توګه هغوي هملته په هغه زيارت کې خپلې شيې سبا کوي ، گوره ګنګا خورجانې ! ته هم د همغو بنسخو سره د خير خيرات له پاره را وڅه ، زه به هم درسره په همغو کونډو بسخو کې اوسيبم او د خير خيرات د راټولولو له پاره به دلته د خواص خان حويلى مخي ته را ځو . د خير غوبنتنې په وخت کې به ته خپل بدنه ډيره بنه توګه پت ساتې او په خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پو هېږم چې خواص خان ډير همدرده او خان ځارونکې انسان دې ، هغه به هیڅ کله هم له تاخڅه نفترت نه وې کړې خو هغه سلوک چې تا د هغه سره کړې دې نود همغې په اساس له تاسره د هغه محبت په ډيره زياته کرکه او نفترت باندي بدل شو .

گوره ګنګا ! ته به بې منې او که نه ، هغه وخت چې هغه ګيدړې بسکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زره له کومي د خپل خان له پاره غوبنتلې ، هغه نه غوبنتل ستانه پرته ژوند و کړې خو کله چې تا هغه په خوله په خپیره وواهه ، هغه دې بې عزته کر ، او بیا چې کله ستا پلار هغه خپلې خیمې ته راوباله او هلتله هم تا هغه توهین کړ . نوبیا هغه له تاسره خپل محبت په نفترت او کرکې باندي بدل کړ . او س به ستا کاردا وي چې هغه نفترت بيرته په محبت او مينې باندي را واروې

گوره ګنګا ! لکه خنګه چې خواص خان په نقاب کې ستاد سویمبر مقابلې و ګټلې او ستاله پاره بې خپل نفترت په محبت او مينه باندي وار او وه ، او س به ته هم د خواص خان د خپلولو له پاره همدا ډول طریقه استعمالوې ، ته به هم خپل جسم را ونقارې او په مخ به نقاب را خپور کړې او د خير خيرات د غوبنتلوا له پاره به دلته رائې ، په خانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووينې . ته به د خپل سلوک او روې او خبرو په واسطه خواص خان د خپل خان په لور را مات کړې ، ماتاته ويلی دې چې هغه ډير د خدا ډه ويريدونکې ، نیک او همدرده انسان دې ، زما په فکر که چېږي ته د شهزادګي په توګه هغه د خپل خان له پاره نه شي را ماتولې نود ډيوې کنه په خير خوي

خامخاتر اغیز لاندی را ورپی شی او هげه په خپله مینه کې را نغارلې شی، که چیرې ته داسې و کړای شی نو زه به په دې پوهش میں چې تا دخپل ژوند ډیره ستره معركه تر سره کړي ده.

داوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خونبى نسبې را وخلیدې، تر لبه وخته پورې بې په شو خو سترګود او ما په لور کتل او بیا بی ورتنه وویل: او ما خورجانې! ستاد امشوره ډیره غوره ده او زما په فکر چې عملې کیدا ې هم شی. که چیرې په رینښتیاتو ګه خواص خان زما خخه راضي نه شواوله ما سره بې د شهرزاد ګې په توګه د خپلو اړیکو د سمولو هڅه ونه کړه نوزه به د کونډې په خیر د هげه د مینې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. او ما جانې! خواص خان زما سویمبر ګټلې دې، او سپه نړۍ کې همدا یواخنې ځوان دې چې زماد تن، روح او عزت مالک ګرزیدلې دې، زه په دې پوهیږم چې تره ګې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شی نو زما روح، او زماد وجود هره برخه به نیمګړې وي، زه بد ډیوې کونډې په خیر د خواص خان د خپلو لو هردو ل هڅې وکړم، او سبه زه ستاد مشورې په مطابق د خواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره یوسم. بیا به ووینم چې د هげه عکس العمل خه ډول دې. ددې څې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه، او دخوراک څښاک ټول شیانې په لوښو کې سره را یوځای کړل، هر خه یې را وختل او د هげه کمرې په لور ور خوزیده چې خواص خان په کې میشت و.

۳۱

د خواص خان دې مانې ته د راتلو وروسته، بنا یسته او زړه وړونکې شهزادا ګې ګنګا د ستورو په خیر خلیدونکې د خواص خان خونې ته را ننوتله، هفو ساتونکو چې د کمرې نه بھری په هر کوله هغوي هم شهزادا ګې ګنګا د دننه د ور تلو خخه منه نه کړه، ئکه ټول په دې خبر و چې هげه د شیرشاہ سوری له اړخه خواص خان ته د وینځې په توګه ور کړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره یوځای شهزادا ګې ګنګا د خواص خان خونې ته ورننوتله نو وې کتله چې د خونې په یو ه برخه کې خواص خان سترګې پتې کړې وي او ناست و، د ګنګا په ور تتو تلو هغه یو تکان و خور، سترګې بې پرانستې او کله بې چې وکتل نو ګنګا د درنښت په خاطر د بنه راغلاست له پاره خپل ځان تیټ کړ او بیا بی په خپل خوابه او از سره د حقیقت نه ډک الفاظ د ملغلو په خیر خپاره کړل او وې ویل:

زه تاته دې مانې ته په راتلو سره مباکې وايم، ما ستاله پاره خوراک را ورپی دې، زه هیله لرم چې ته به پخوانی خفگانونه او نارضا یاتونه یو ه اړخ ته کړې، ئکه چې شیرشاہ سوری زه تاته د ډیوې وینځې په خیر در کړې یم او ددې نه اخواتا زماد سویمبر په ګټلو سره هم زماد تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر یو ه وخته په ځای په ځای و لاره وه دلبوخنډ وروسته د خواص خان د قهر او غصې نه ډک او از را پورته شو او وې ویل ګوره ګنګا! ایا ته ما د ډیو ه تور، له منځه تللي او پخواي چینجو هلي لرګې په خیر انسان ګنې، کوم چې هري په لوري ته وغوارې و خرخوې. واوره! زماله تا سره هیڅ ډول اړیکې نه شته، همدا او س او په همدي شیبې کې زماد خونې خخه بیرون شه. او که په راتلونکې کې دې زماله پاره د خورو د را ورپه هڅه وکړه او یا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نویاد ساته چې زه به تا ډیره بې عزته کړم، ستا بنګینې په همدي کې ده چې تره ګې چې ته د او ما سره یو ځای د لته او سیدل غواړې په پتې خوله و او سیبرې او کله چې هم ددې مانې خخه تلڅو ځای نو هیڅوک به هم ستالاره و نه نیسي، بس، زه ددې نه اخواته نورخه درته نه وايم.

د خواص خان ددې خبرو خخه د اسې برینښیده چې د شهزاد ګې بې چاره پښې د زمکې خخه بنسویدلې دې، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو بې حرکت نه شو کولاي، د هغې ددې حالت په کتلو سره ورتنه خواص خان یو خل بیا وویل:

گوره گنگا ! ته او س زماله پاره يو تياره ببارگوتى ، دگرد او غبار نه دكه شپه او دخرين زره د افق په خير گرزيده بى . يو وخت ته ماته زماد غوبنتنو سمندر وي ، خو او س ته ماته زماد غوبنتنو عذاب خخه هم بدتره بى . ورخه او په آينده كې دې لوري ته دراتلو هخه مه كوه .

د خواص خان په دې خبرو شهزادگى بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تيرو شو و ختو د ويچارو په خير و گرزيده . دهغې د وصل گمان د هجر او بيلتون په يقين بدل شوي و . تر لبده وخته پورې هعه بې چاره چې چاپ په درانه خوب ويده او د منجمدو ساعتى په خير ولاړه وه ، دهغې د حالت خخه داسې برینبىدې لکه چې دهغې د بدن خخه د عمر تې وتلي وي او يا پري چا دهغې ساه اخستل بند کري وي ، په خپل ئاي ولاري شهزادگى تريوه وخته پورې خپلې شوندې چيچلې ، دهغې سترگې د اوښکو خخه د کې شوي وي او بيا يى د سترگو خخه د اوښکو سيلاب را روان شو ، ددي نه وروسته هغه په ډيره بيره را و گرزيده او د خوراک سامان يى له خانه سره راواخست او په منه دهغه ئاييه را ووتله .

هغه بيرته هغې خونې ته ورنوتله چې او ما يى ورته په کې په ډيره بې صبرى سره انتظار کاوه ، شهزادگى گنگا ، د خوراک لوښې يوې لوري ته کيښو دل او بيا په يوه ئاي کې کيئاسته او د کوچنيانو په خير يى په ژرا لاس پوري کړ ، په چغو چفو يى وژړل ، او ما ور مخته شوه او دهغې سره ورغارې وتله او ورخه يى وپونتله چې گنگا خوري ! خه در پيښ شوي دي ، ايا خواص يو خل بيا له تاسره بدتميزی کړې ده ، دهغې په دې خبره گنگا خپل ئان سنبال کړ او په ژرغونې او از سره يى وویل چې :

او ما خورجانې ! خواص خان زه را وشړل ، ماته يى سپکې سپورې وویلې او د خپلې خونې خخه يى راته د تللو حکم وکړ . او ما ! د خواص خان د کرکې په اساس خو او س زه د خپل ئان له پاره هم سراب گرزيده بى يم ، او س زه بې حسه او خالي لاس او دهغه دال په خير يم چې نه شاخونه لري او نه لمن ، او ما د خواص خان پرته زه د توري تيارې شپې دهغه توپان په خير گرزيوم چې په مقدر کې يى غم او له منځه تلل ليکل شوي دي . او ما خورجانې ! ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره گنلې او محبت مې ورسه کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مينې د مار په خير چيچلې يم . خو او س هم زما په زره کې د خواص خان محبت دې لمسه خيرې په خير روان دې . خو او ما خورجانې ! داسې برینبى چې د خواص خان سره زماد محبت لمرنور په ډوبیدو دې . ويرېرم ، او زره مې لرزېږي چې د خواص خان پرته او دهغه په بيلتون کې به د پېړيو په خيردا او د کلونو په خيردا ورخې به خه دول تيروم .

د شهزادگى گنگا د دې خبرو په ټواب کې او ما ترڅو لمحو پوري چې ناسته وه ، بيا ديوه هوډ سره را پورته شوه او وي ويل چې : گنگا خورې ! سمدستې را پورته شه ، موښ دواړه خويندې به همدا او س او په همدي گړې کې دهغه زيارت په لور ورخو ، که چيرې خواص خان ته را شړلې يى نو دهغه د تراسه کولوله پاره به موښ همغه لاره نيسو چې پخوا مو پري خبرې گړې دي . د او ما په دې خبرو باندي گنگا په ډيره عجيبة توګه د هغې لوري ته وکتل ، لېخه مسکى شوه او بيا يى ورته وویل چې : را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاه درکوم چې اخربه بريا زموښ په برخه کېږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او د خپلې خونې خخه را ووتله .

٣٢

بله ورخ چې خواص خان د خپلې خونې خخه را ووت نودمانې نه بيرون ساتونکې ورته را نزدې شو او ورته يى وویل چې : امير خواص خانه ! دلتنه په مانې کې او سيدونکې شهزادگى گنگا او دهغې او ما دواړه دشپې وختي ددې ئاييه خخه ووتلي ، ته هغه وخت ويده وي او موښ نه غوبنتل تا د خوبه بيدار کرو نو ټکه مو خبر درنکړاي شو ، خواص خان دهغه خبره په ډيره بې پروايى سره واخستله او بيا يى تري وپونتله چې هغوي چيرې ولاري ؟ ساتونکې ورته وویل چې : كله چې هغوي د مانې خخه ووتلي نو ماتري وپونتله چې هغوي په

دې شپه کې چېرى ئى؟ شەزدەگى ئىنگا راتە وویل چې هەغە لە او ما سره يو ئاي دىيە دوست او خىلۇان كورتە ورئىي، نوپەدى خاطر بى ما لارە و نە نىولە او هەغۇي دواپە ولارې. خواص خان ورتە وویل چې ھېرىنىش شول چې تادھەغۇي لارەندە بىنە كېرى، ددى ئەخلىقى سەرە سەم خواص خان دساتونكى خبرتە دكۆم اھمىيەت دوركولو پىرتە دآسونۇ دتىبىلى خواتە وراغى.

٣٣

شەزادەگى ئىنگا او دەھفي او ما دوارو ھەملەتە درەتاس دىبارد (ودھوا اشرم) دزىارت پە لىنگرخايى كې ئاخانىدا او سىيدو ئايىونە پىدا كېي و او ھەملەتە او سىيدى. دواپو پە ھەمغە دويىمە ورخ پە خىپل فعالىت پىيل و كې او دى لىنگرخانى دنورو كونەو بىسخۇ سەرە يو ئايى بىي درەتاس پە بىنار كې د خىر خىرات غۇبىتلىپىيل كېرى و. ھەغۇي نورى بىسخۇ ھەم لە ئاخانە سەرە راواخستىي او دخواص خان دھوپەلى پە لور بىي دسوال كولو لە پارە لە ئاخانە سەرە راپەرى. خوپەدى ورخ ھەغۇي دخواص خان سەرە و نە شو كتلاپى. ھەغۇي دمانى نە بىرون د سوال كولو لە پارە غې پورتە كې ، ساتونكى لوڭخە ورکەل او دەھفي ئايى بىي بىرته لەپى كېرى. پە ھەمدى توگە بە ھەرە ورخ شەزادەگى ئىنگا او دەھفي او ما د نورو كونەو بىسخۇ سەرە يو ئايى ددى مانى شاوخوا دخىر خىرات دغۇبىتلىپە بەھانە چىڭرا واهە. خو ددوپى بە دخواص خان سەرە لىيە كاتەنە كىدل او ھەمغە پەھرە دارانو بە لوبەخە ورکول او دوپى بە بىرته ناكامە او نا مرادە ستىنيدى.

يۇھە ورخ ھەغە وخت چې شەزادەگى ئىنگا او دەھفي او ما د نورو كونەو سەرە يو ئايى دخواص خان حويلى. تە راغلىپى نو او ما وكتل چې خواص خان پە خىپل آس سپۇر او د آسونۇ دتىبىلى خەخە بىرون راوتلىپى او تېرىپەنلىپى دەرسىدلىپى دې. دەھغە دلىد لو سەرە سەم بىي تە خىپل خىنگ رواني شەزادەگى تە مەخ كې او ورتە بىي وویل چې: زما خورى! داسىپى بىرىپىنىپى چې سەتا برخلىك را وينشۇپى دې ، و گورە ھەغە دې خواص خان د آسونۇ دتىبىلى خەخە پە آس سپۇر دمانى مەركىزى دروازى تە را روان دې ، تە پە مندە دروازى تە ولارە شە او دخىر غۇبىتلىو لە پارە غې و كېرە. داوما پە دې خىرە ئىنگا خوشحالە شوھ خو او ما تە بىي ھىچ ھواب ورنە كې ، ۋېرە پە چەتكى. سەرە مختە ورغلە ، او ما ھەم د نورو كونەو سەرە يو ئايى دەھفي تەرشا پە بىرە ھەغە لورى تە ور روانە وە. او ما او ئىنگا دوارو د نورو خير غۇبىتلىو كونەو بىسخۇ پە خىر سپىن كالىپە غارە كېرى و ، يواخنىپى توپىرى بىي دا و چې ۋېرە كىع بىسخۇ كومە ئانگىپى پەرده نەدرلۇدە مەگر دەپ دخىل ئاخان تە خىنگ خىپل مخونە ھەم را نغارلىپى و. دوپى دواپو پە خىپلۇ مخونۇ باندىپى سپىن نقاپ را خپور كېرى و ، او ما د نورو بىسخۇ تە منخ پاتە شوھ خو ئىنگا مختە را غلە او دخواص خان دھوپەلى پە دروازە كې و درىدە او دخىر غۇبىتلىو غېرىپى و كې. د آسونۇ دتىبىلى خەخە را روان خواص خان دەھفي دا غې ھەم اورىدىلىپى و ، تە دې دەمه نورى بىسخۇ ھەم ھلتە ور ورسىدىپى او ھەغۇي ھەم د شاوخوا كورۇنۇ خەخە د خىر غۇبىتلىو اوازونە پورتە كول

د لمىنى غې وروستە چې كەلە ئىنگا دخىر غۇبىتلىو لە پارە دويمەنھە خىپل او ازاپورتە كې نو ھەغە وخت خواص خان مەركىزى دروازى تە را رسىدىلىپى و ، د ئىنگا پە لور پە كىتلۇ سەرە ھەغە دخىلە آسە رابىكتە شو او پە ۋېرە نزەمە او مىنەنا كە توگە بىي د ئىنگا خەخە وپۇبىتلىپى چې: تە ھۈك بىي او ولې خىر غوارپى؟ او دا چې سەتا پە خىر پە لىباس كې را نغارپىپى نورى بىسخۇ خىر غوارپى ھەغۇي ھۈك دې؟ دەھغە دخېر پە ھواب كې ورتە ئىنگا وویل چې: مۇنۇت قول د ھەغە زىارت د لىنگر او سىيدونكىي بىي ، ئىكە چې ھەغە د كونەو بىسخۇد او سىيدو او پىناھ ئايى دې ، دا كوندىپى تولىپى ھەملەتە او سىيېرىي ، او ھەرە ورخ دخىر غۇبىتلىو لە پارە بىرون را وھې او پە دې توگە خىپل ژوند سبا كوي ، دخىر غۇبىتلى زەنۋەد كونەو ورخنىپى ژوند دې. دەھفي پە دې خېر و تې خواص خان پە يۇھە دەپ مەرغوبىت او پىلتىپى سەرە وپۇبىتلىپى چې:

تە خو ھەدا او سە دخىل او زەنۋە دەپ جىلىپ جىسمانىي جورپىت خەخە ھوانە مەعلومىپى ، نو تە خىنگە كونەدە شوپى بىي او چا كونەدە كېرى بې؟ ئىنگا ورتە وویل چې زما نوم گىيتا دې ، داسىپى و گەنەپ چې د غەمونو گىيتا ، زما مورا اوپلار مەرە شوپى دې او دىيە كەس سەرە زما كۆزىدە وشە ، لاتر او سەپورى زما رەخستىي نە وە شوپى چې ھەغە زە پەرىپەنپۇدمۇ ، ھەغە ۋېر بىدمعاش او او باشە انسان و ، د كۆخە ۋېر نجۇنۇ سەرە بە

گر زیده را گزیده نو په دې خاطر ما هم د هغه سره د یوئای ژوند د تیرو لو خخه انکار و کړ. خرنګه چې زما هیڅ بل د او سید و خای نه و نود لته مې په دې لنگرخانې کې د پناه غښتنه و کړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم او خپل ژوند پرې سبا کوم. د دې سره سمد غمنواو مصیبتو نو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب بې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو ، د هغې د حالت په کتلوا سره خواص خان ویلې ویلې شو.

تر لړ ځنډه پورې خواص خان هملته خاموشه ولاړ و خوبیا بې په ډیره مینه ترې و پونتيل چې: ایاتاته کوم تکلیف دي او یا دې هلتنه په لنگر خای کې خوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغونی اواز کې وویل چې: غم خو زمونږد کونډو مقدر گر زیدلې دې. خرنګه چې زه اوس هم ډیره ټوانه او تکی، یم نو په دې خاطر هر خوک راته په غلطو سترګو ویني، زما د ژړا علت د کوم چاله اړخه د تکلیف ، غم او یا ګوابن د را پیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستاد د ګډو د وودرې خوبو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله، تراوشه هیچا له ما خخه د همدردی په توګه نه دې پونتلي چې نوم دې خهدې؟ ته خنګه د لته لنگر خای ته راغلې بې او یا پر تاخه تیر شوي دي؟ ډګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیز من شو، ان تردې چې تر ډیره بې خپل خټ تیت کړې و او بیا بې وویل: ګیتا! که زه تاته یو خو ووایم نو ته به بې و منې، ګنګا ورته سمدستی وویل چې: حتما بې منم، ولی به بې نه منم. ته وا یه ماته خه ویل غواړې. د دې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو خخه خو سیکې را وویستلې او د ګنګا په لوري لاس ور غخاوه، ګنګا د خپل ارخ د خپتی پلو ورته را او پراوه او خواص خان په هغې کې د ګډه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې: ګوره ګیتا! ته به سبا همدا وخت د لته دروازې ته راشې او د خیر غښتلوا غربه و کړې زه به ستا انتظار کوم، زه به دو مره خه در کرم چې ته پرې خپل ژوند په بنه توګه سبا کړې.

او س ته ورڅه. ستا نوري خیر غښتونکې ملګري در خخه لړې و لارې هسې نه چې ځانته پاته شې. د دې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. د خواص خان سره د خبرو نه ګنګا ډیره ډاډ منه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو بنخو سره یو خای شو، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې و لار.

کله چې ګنګا د نورو کونډو تر خنګ را ورسیده نواوما په ډیره بیړې ور وړاندې شوه او ترې و بې پونتيل چې: ګنګا جانې! ته ډیره بختوره و پې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره خه وویل: ګنګا ورته په ډیره پته توګه توله قصه و کړه ، او ما د هغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه او بیا بې ورته وویل: ګنګا خورې! د اسې بریښې چې ستا د برخیلک او ستا د نیک بختی تولې دروازې پرانستل کېږي او هغه مقصد او منزل چې دې د شهزادګې په توګه نه شو تر لاسه کولي او سې او سې د یوې نقاب پوشتہ پیغلي په توګه تر لاسه کوي. خرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې بې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت را خې، بیا به زه ووینم چې هغه تاته خه وویل غواړې. د دې خبرو وروسته دواړه چې خوله روانې شوې او د نورو کونډو سره یو خای د خپل لنگر خای په لور مخته ورتللي.

بله ورڅه ، د تیرې ورڅې په خیر ، ګنګا په خپل وخت خیر خیرات غښتنې له پاره د خواص خان د حویلې دروازې ته روغله او د خیر غښتو او از بې و کړ. د هغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون خخه نزدې په منډه منډه راغې او د ګنګا په لور په کتلوا سره بې وویل ، ګیتا! ما هلتنه په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، د هغې په دې خبره ګنګا په ډیره مرژوا ندې توګه وویل چې: تا په همدي وخت کې را بللې و م، نو دادې زه را ګلم. خواص خان تر لړه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پرونې لباس د هغې په تن و، بلکل سپین دشیدو په خیر کالې ، هغې د همدي کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغارلې و، د تیرې ورڅې په خیر نوري کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غښتنې له پاره ورغلې وې. د خواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې و پونتيل:

ستا په راغونېتلوزه دادې راغلي يم، خو زما خخه يوه بې عقلې شوي ده، چې پرون ماله تاسره ديرې خبرې وکړي خوما ستا خخه ستا نوم ونه پونته، ده ګې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ويی ويل چې ګيتا! زما نوم خواص خان دې او د شيرشاه سورى دلپنکرو ستر سالاريم، ګوره ګيتا! ماته پرون ددې له پاره را بلې وي چې ما ستا له پاره خه شيان اخستې دی، که چيرې ته بې بد ونه ګنې، نو هغه د خپله خانه سره يوسه او د خپلو اړتیاوله پاره يې وکاروه. ګنګاتري سمدستې و پونېتل چې: خه ډول شيان دې مهاراجه! خواص خان ټواب ورکړ، کوم خاص خه نه دې بلکه ستا د زوندانه دورخنې اړتیاوله پوره کولو له پاره ذې، که ته بې بد نه ګنې نو ولاړ شه او زما په ميلمستون کې کينه، خو که چيرې ته نه غواړې زما حويلى. ته ورنوئې نو زه به ټول شيان دلته را وغوارم، ګنګا بې چاره په ډيره بې وسى او ډيره ډول مړژواندي او از کې وویل چې: ګوره مهاراجه! دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته خکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډيره شريف النفهه انسان بسکاري، خو زه له تاسره حويلى. ته دننه ولاړه شم او هلتله په ميلمستون کې کينم نو زما سره د راغليو کونډو ته به شک پيدا شي چې زه د خله پاره حويلى. ته تللي وم، هغوي بې زما په کړچار باندي هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پيل کري اوستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي، ده ګې په دې خبره خواص خان ورته سمدستې وویل چې نه، هرگز نه، ته هملته او سه، زه تا هملته پرېږدم، ماته ستا عزت تر هرڅه زيات معتبردي. په حقیقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډير زيات اغیز وکړ، ته هملته ولاړه او سه، کوم شيان مې چې ستا له پاره را وړي دې هغه به درته هملته را وغوارم، ددې خبرې سره خواص خان خپل يوه ساتونکې ته ور غړو کړ، هغه په منډه منډه راغي، خواص خان ورته وویل چې:

دننه حويلى. ته ولاړ شه، هلتله چې خومه ساتونکې دې ټولو ته ووايې چې دلته مرکزي دروازې کې را ټول شي. او هغه بوجۍ چې هلتله په ميلمستون کې پرته ده هغه هم له خانه سره ماته را وړه، هو! اول هغه بوجۍ را وړه بيا ساتونکو ته ووايې چې دلته را ټول شي. هغه ساتونکې منډه کړه او د ميلمستون خخه يې هغه بوجۍ را وخته او خواص خان ته يې را ورسوله، خواص خان هغه را پورته کړه او د ګنګا په لوري او ورده کړه او ورته بې وویل چې: درواخله بې. په دې بوجۍ کې ستا د ورتیا ور سامانونه دی، ګنګا ورته وویل چې ایا زده دا پرانستې شم تر خو ووینم چې په دې کې خه شيان دی. خواص خان ورته وویل چې: هو ته دا کتلې شي، ګنګا په دا سې حال کې په زمکه کیناسته چې د خواص خان په لوري شارا اړولي وه، هغه بوجۍ يې پرانسته، ويی کتل چې په هغې کې ډير زيات قيمتې کالي دي، د سرو زرو او سپينو زرو بنګري او ګوتې په کې دي او د بنايیست او زینت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همداسې پرانستې په زمکه پريښوده او بيا يې د خواص خان په لوري کتلول سره وویل چې:

تاخو پر ما د مره بوج را بار کړي دې چې زه يې د پورته کولو جو ګه نه يم. تر هغوي چې د كاليو پوري اړه لري زه به هغه له خانه سره يوسه او هلتله په لنګرخاپ کې به يې استعمالو. د سپينو زرو بنګري به هم زه له خانه سره يوسه. خود سرو زرو بنګري له خانه سره نه شم وړې، خواص خان تري سمدستې و پونېتل چې: هغه ولې؟ ګنګا بې چاره په لپزي دلې او ژړغونې او از سره وویل چې: مهاراجه! زه په خپل کور کې نه بلکه د زيارت په لنګرخاني کې اوسم. او هلتله د غل غدو وېړه هم شته، نو کله چې زه د مره قيمتې شيانو استعمالو نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وايې به چې معلوم نه ده چې زه د خير غونېتل په وخت کې د کومو خلکو ئايونه ورڅم. د سپينو زرو بنګري د زغم وړدې څکه زياتې کونډې يې په لاسو کې اچوي، د كاليو خخه به هم زه خه ډيرې ساده شانته جامي له خانه سره واخلم خو کوم چې ډير قيمتې دې هغه له خانه سره نه شم وړلې، په حقیقت کې زماد استان د غمونو نه ډک دي، زه د خپل ذات او نامه سره نور الزامات نه شم اخستلاپ. په ټواب کې يې خواص خان غونېتل څه ووايې چې د حويلى ټول ساتونکې هلتله را ټول شول.

خواص خان هغوي تولو ته وويل چي : دې کوندې ته په غور سره وويني ، کله چې هم دا دلته زما دحويلی دروازې ته راشي او د خير غونبتلو اواز وکړي نو خالي لاس یي مه ليږئ ، که چېري زه په خپله په حويلى کي و م نو زه به په خپله هغې ته يو خه ورکوم او که به حويلى کې نه و م او دې او ازا وکړي نو واورئ چې : دا به خالي نه پېږيدئ . که چېري داسي مو و کړل نو ستاسو خخه به يو هم و نه بنېم . بله خبره داده چې دا کوندې چې د رهتاس دزيارت په لنګر خاني کې او سيرې که کله هم د کوم فرياد سره دلته راشي او يا ورته کومه ستونزه پيدا شي او ياد چا پر خلاف کوم شکایت وکړي نو په همغه وخت کي يى شکایت رفعه او ارتياوې پوره کړئ ، په دې کار کې به لړه حنډون هم نه کوئ ، دې کوندې نوم گيتادي ، دا ډيره محتاجه ده ، اوس تاسي تول ورځئ ، او په خپلو خپلو کارونوکي مصروف شئ ، دې حکم سره سم تول ساتونکې ده ګه خايه ولاړل ، خواص خان يو خل بیا ګنګا ته وويل چې :

ګيتا ! دې بوجي خخه چې هر شي ستا خوبنه یي او له خانه سره یي وړل غواړي جدا یي کړه او له خانه سره یو سه یي . پاته شيان به دلته په حويلى کې ستا د امانت په خير اينې وي ، کله چې هم ورته احتياج پيدا کړي نو يا یي له ماخخه او يا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې خخه یي وغواړه . زه به هغوي ته په دې اړه تفصيلي خبره وکړم . ګنګا تري سمدستي و پونسل چې : مهاراجه ! ايا ته کومې لوري ته ظې ؟ ده ګه خبره خواص خان په خندا کې وويل چې : ګوره ګيتا ! ماتاته پخوا هم ويلې دې چې زه د شيرشاه سورې دلښکر ستر سالاريم ، د تېږي په خير خو په یوه ظای کې نه شم پريوتلي ، زه نن دلته یم ، کيداې شي سبا بلې کومې لوري ته ولاړشم . کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړشم . هسي هم کيداې شي چې خو ورڅي وروسته زه ددې ظایه کوچ وکړم . دا چې زه به کومې لوري ته ولاړشم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه خه ويلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووايم چې هر کله چې ستا د کوم شي له پاره ارتيا وي ، دلته حويلى ته راچه نو تاته به ستا د ارتيا وړ هر شي ترلاسه کېږي . اوس ته ولاړه شه . ستا نورې ملګري بشئې به تاته انتظار کوي .

ګنګا د ارتيا وړ شيان له خانه سره و اخستل ، او نور شيان یي هملته پريښول او ده ګه خايه ولاړه ، خواص خان تر لړه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړو ، ګنګابه هم بیا بیا شاته را کتل ، ده ګه په دې کار باندې خواص خان هم خندونې او مسکې ولاړو ، کله چې ګنګا ولاړه او د نورو کوندو نبھو سره یو ظای شو هنې پاته سامان خواص خان له خانه سره و اخست او د نهه حويلى ته ولاړ .

۳۴

هغه وخت چې شيرشاه سورې او خواص خان د بنګال مرکزي بنار ګوډ خالي کړنو همغه وخت (۱۵۳۸ زکال د جولائي میاشت کې) همایون د بنګال دې بنارتنه ورنوت . هلنډ ګوډ په بنار کې همایون تر تولولمې کاردا وکړي چې د بنار د بیا جوړولو او پاکیدو حکم یي وکړ تر خود جنګ د تباھيو تولې نبې نسباني له منځه ولاړې شي . افيون خورونکې همایون ته د ګوډ بنار دومره بنايسته بنکاره شو چې ددې بنار نوم یي بدل کړ او د جنت اباد په نامه یي و نوماوه . هغه هلتنه د خپلو تم کيدو په وخت کې د بنګال ولايت د خپلو اميرانو او سالارانو په منځ کې وويشه ، هغه هلتنه نزدې نهه میاشتې په ډير عيش او عشرت کې تيرې کړي او داسي په نشي کې ډوب و چې په میاشتو به بې هم د خلکو سره د کتلوا فرصت نه شو ترلاسه کولي .

شيرشاه سورې هملته درهتاس په کلا کې اډانه اچولي وه . کله چې هغه وکتل چې همایون د خپل فوڅ سره یو ظای هلتنه د بنګال د بنارتنه ګوډ کې تم شوې دې او هملته بې د اوږدې مودې د تېرولو هود کړي دې نو هغه د همایون په ولکه شو سيمو باندې د بيرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ . هغه د برسات په موسم کې د رهتاس او سههرا م او نور کلا ګانو خخه د فوڅونو د برتي کولو له پاره کار پیل کړ ، هغه په خپل ټواک او فوڅ کې ډير زيات پېښت راوست ، د برسات د موسم د پاې ته درسيد و سره سم هغه خپل فوڅونه هملته درهتاس د کلا تر مخ را تول کړل تر خود همایون پر خلاف عسکري عملیات پیل کړي .

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاہ سوری خپل لبکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه بی د خواص خان تر قومندی لاندې پرینسوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازی ، جلال خان جالو او سرمست خان سروانی بی د خواص خان معاونین و تاکل ، د فوئ بله برخه شیرشاہ سوری د خپله خانه سره و ساتله او د خپلو زامنونه علاوه بی حاجې خان پتني ، او برهم جیت هم له خانه سره واختل . شیرشاہ سوری خواص خان ته دا کار و سپاره چې هغه به د تول بهار د خارنې مسؤولیت په غاره لري . خو هغه به پخپله ده مايون په سلطنت باندې یړغل وروږي ، د اخبرونه به خامخا هلته گوډ کې پروت همايون ته ور رسیبوي ، نو همايون به سمدستي د خپل لبکر سره یو ئای د ګوډ د بنا خخه رابیرون شي او د بهار د لاري به د شیرشاہ سوری سره د تکر د کولو هڅه وکړي ، شیرشاہ سوری غوبنټل چې په بهار کې خواص خان د خپل لبکر سره یو ئای ده مايون سره تکر وکړي او د هغه لاره و نیسي او پري بی نړدې چې د شیرشاہ سوری په لور ور مخته شي . په دې ترتیب به شیرشاہ سوری ته ده مايون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي او دا دیرغوره پلان و چې شیرشاہ سوری د همايون د ماتولو له پاره جوړ کړي .

ددې تول پلان د جوړولونه وروسته شیرشاہ سوری د همايون د سیمود ولکې کولو له پاره ورووت . په همدي وخت کې خواص خان هم ده مايون د خطر خخه د مخنيوي په خاطرد ره تاس د کلا خخه کوچ وکړ .

دره تاس د کلا خخه د وتلو وروسته شیرشاہ سوری د بحر د سطحې د لرزاندہ امواجو په نځاكې ده مايون د سیمود په لور ور مخته شو او هر هغه خواک به بی چې مخي ته راته هغه به بی د مخي سره لکه د سیلاپ په خير له منځه یوړ .

شیرشاہ سوری د خپل لبکر سره یو ئای تر تولو لمړي د بنا رس په لور مخه وکړه ، که خه هم تردې وخته پورې د شیرشاہ سوری تینګه او قوي د چنار کلا د همايون د لبکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره خواکمنه ولکه کړي وه . د چنار د کلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاہ سوری نه غوبنټل خپل ډير وخت په محاصري باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر خنګ او شاوخوانوري سیمې د مغلود ولکې خخه بیرون کړي نو د چنار کلا به په خپله د هغه په منګولو کې پریوزي . هغه د همدي فکر په اساس د چنار کلا د لمړي حملې خخه شاته پرینسوده او د بنا رس په لور و خوزید .

بنارس په دې ورخو کې د مغلود خواک خانګړي مرکزو . هغوي ددې بسا د دفاع له پاره یو خواکمن لبکر هم ئای په خاکې کړي و . خو د مغلو دا خواک د شیرشاہ سوری د یړغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاہ سوری په بنارس باندې داسې یړغل وروست چې د مغلو موجود لبکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ . په دې ترتیب شیرشاہ سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، د هغه ئای مغلی والي ميرضلي یې د جنګ په وخت کې ووازه ، د هغه تر قومندې لاندې چې د مغلو خومره لبکر و هغه یې تول له تیغه تیر کړ ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه خاکې باندې د خپل خواک د تینګولو نه وروسته شیرشاہ سوری د جونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلتہ ده مايون د اړخه بابا بیګ جالیر چې د جونپور حاکم او ددې ئای د جنګي کلا د ساتني له پاره یې هم ډیره بنه انتظام درلود ، د شیرشاہ سوری سره کلکه مقابله وکړه . په همدي وخت کې د جونپور د لبکر د کومک له پاره د بهراج خخه هم فوئ را ورسید . بهراج په «اوده» کې یو مشهور ئای دې چې د فيض اباد خخه او یا ميله شمال لورې ته پروت دې ، کله چې د جونپور ته د بهراج خخه د مغلو خواکونو ته فوئې کومک او خوارکې توکې را ورسيدل نو د جونپور محاصره او بده شو . شیرشاہ سورې ددې حالت په کتلو سره لې خه اندې بمند شو ، په دې خاطري د خواص خان په لور قاصد و استوو تر خو هغه د خپل لبکر سره یو ئای په بهراج باندې یړغل یوسې . تر خو د هغه ئایه نور نوي فوئونه د جونپور د کومک له پاره رانشي . د شیرشاہ سوری د حکم د ورسيدو سره سم خواص خان په پوره ميراني سره د بهراج په لور و خوزید او د شپې په تياره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلتہ میشت د مغلو لبکر یې لکه د بارود د دود په خير د خپلې مخي خخه لري کړ . او په بهراج باندې یې ولکه وکړه .

کله چې شیرشاہ سوری و کتل چې د جونپور محاصره او بیدیری او د جونپور مغلی فوئونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیبری، نو هغه د دې محاصرې د پای ته رسید و له پاره انتظار کول بې ئایه و گنل، هغه د جونپور نه اخوات قنوح په سیمه کې چې هر خه وو هغه بې په خپله ولکه کې واختسل.

د جونپور د سیمې ترجنگ پورې چې د همایون هریو والی یا د جنگ کولو هڅه کړې او یا یی د مزاحمت کولو له پاره پیشې را به و هله وی هغوي تول د شیرشاہ سوری له اړخه له منځه یوړل شول، او یا هغوي په خپله خپلې سیمې پریښودې او د هغه خخه یی پښې په تینښته سپکې کړې. که خه هم په ئینو ئینو ئایو کې د مغلو جنرالانو پوره مقابله و کړه خود محاصرې په واسته به هغوي خامخا د ناکامی سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاہ سوری د جونپور نه علاوه په شاوخوانوی تولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه. شیرشاہ سورې د قنوح په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته بې د یوډ خپلواک پادشاه په خیر عمل و کړ، په هره سیمه کې بې خپل افسران و تاکل او د همغوی په واسته یی د منی او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې تولو جنګونو کې د حیرانلو خبره داوه چې شیرشاہ سوری هیڅ بنار ګوتې تباه او بر باد نه کړ، هغه خپلواښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې د هقانانو او بناريانو ته هیڅ دول زیان ورونه رسیبری. د شیرشاہ سوری قهر او غصه تر مغلو پورې وه، هغه د هقانانو او بناريانو سره خه سرو کار نه درلود، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره د مغلو اطاعت منلي. شیرشاہ سوری یه ویل چې د هقانان بې قصوره دی، ځکه هغوي د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او خارنه بې کوله چې که چیرې د بنګال خخه کوم لښکر په شیرشاہ سوری د حملې له پاره راشی نو د هغوي لاره تم کړي، ترڅنگ بې شیرشاہ سوری هم خپلوا فتوحاتو ته دوام ورکاوه، او سنو د هغه تر مخه دو هایونه پاته و چې د چنار کلا او د جونپور سیمه و شیرشاہ سوری د دې ئایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاہ سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور رسیدل نو هغه لمړۍ په د غو خبرونو باندې دو مره باور ونه کړ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ور کړل شو او باور یې پرې راغې نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاہ سوری د داسې کولو جراءت خنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال خخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون د دې مقصد له پاره د خپلوا سالارانو یوه غونډه راوبلله، او په دې اړه یې غور و فکر و کړ چې د دې وروسته د بنګال مسؤولیت چاته پریبدی. د همدي خبرو په جريان کې زاهد بیگ د همایون له اړخه د بنګال حاکم و تاکل شو. زاهد بیگ د همایون د ملکې بیگا بیگام د خور میړه و. کله چې زاهد بیگ ته په دې اړه معلومات ور کړل شونو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې بې همایون ته وویل:

ایا د شهنداه په فکر دلته په بنګال کې زما ذبح کولو وخت را رسیدلې دې؟ په حقیقت کې د زاهد بیگ د دې خبرې خخه مقصد داو چې همایون غوارې په خپلوا لاسو هغه د مرګ کندی ته ور وغور خوی. ځکه زاهد بیگ په دې پوهیده چې د بنګال خخه د همایون د فوځ د کوچ سره سم به شیرشاہ سوری او یا د هغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي او دده لښکر به تول له منځه وری په دې خاطر هغه نه غونښتل د بنګال د حاکم په خیر و تاکل شي.

هغه وخت چې همایون زاهد بیگ د بنګال د حاکم په خیر را وړاندې کړ، نو زاهد بیگ د بنګال د حاکمیت خخه انکار وکړ، همایون د زاهد بیگ د دې کاره دو مره په غصه شو نو زاهد بیگ ته یې د دې کار په خاطر د سختې سزاد ور کولو هوډ وکړ. خود دې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاریدو په لور تللې. نو همایون د چې پاته کیدو پریکړه وکړه. زاهد بیگ هم د همایون د دې فکر خخه

سخت په ویره کې و هغه ده مايون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیگ دخپل خان سره ملکوي کول او هغوي يې بغاوت ته را و پارول بیا هغوي درې و اړه یو خای شول او د بنګال خخه اګرې ته و تبنتيدل.
اګرې ته په ورسید و سره هغوي درې و اړو د همايون ورور مرزا هندال هم له خانه سره ملکوي کړ او ورته يې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهي اعلان و کړي، د همايون ورور مرزا هندال هم ددې درې کسانود اغیز لاندې راغې.
هلته په اګره کې د همايون یو ډیر نزدي دوست او خير غوبنستونکې شيخ بهلول حاکم و هغه د همايون د ورور مرزا هندال او د هغه دملکرو لخوا ووژل شو، د زاهديې ګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم د بغاوت بوې واخت او په دې توګه بې دخپلې پادشاهي اعلان و کړ. په خپل نوم يې خطبه ولوسته او جونپور ته يې چې د شيرشاه سوری له اړخه تر محاصري لاندې و، د نورو ځواکونو د ور استولو په خای يې د دهلي په لور کوچ و کړ او بناري کلابند کړ.

۳۵

بله ورڅ د زيارت دلنګرخاي د نورو کونډو بنسټو سره یو خای ګنګا د خواص خان د هویلې په لور ورغله، هغه هویلې ته یواخي ورننو ته، په داسي حال کې چې او ما او د هغې سره نوري بنسټې د پخوا په خير هملته په نزدي خایو کې د خير غوبنستلو په تمه ولارې وي. ګنګا د هویلې دروازې ته د رارسيدو سره سم د خير غوبنستلو او ازا و کړ، د هغې په لمري غږ خوک را معلوم نه شو خود هغې په دويم او دريم غرباندي د خواص خان په خاي د هغه یو ساتونکې بیرون راووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا د اسي و ګمارله چې شونې ده چې خواص خان به چيرې تللې وي. ددې فکر سره سم هغه د اسي و ګرزیده لکه د چا د هيلو او غوبنستنو سپورډۍ چې دوبه شوي وي، د وجود هرګ او ريشه یې د چيدو په درشل کې شوه، او د بدنه هله و کې بې ماتيدل. خوکله چې هغه ساتونکې را نزدي شونو ګنګا خپل خان سنبال کړ او د هغه خخه یې غوبنستل و پوبنستې چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او خو سیکې بې د هغې په پلو کې ورو اچولي، ګنګا د نقاب لاندې خپلې ستړګې هغو سیکو ته متوجه کړي او بیا یې د ساتونکې په لور و کتل او ورته يې وویل چې:

داسي خرګند یوې چې نن مهاراج خواص خان د لته په هویلې کې نه شته. ساتونکې خواب ورکړ چې:
ګوره خوري! ستا آند سهی دې، خواص خان تير په ورڅ د خپل فوچ سره یو خای د بهار په لور کوچ کړي دې. پخپله شيرشاه سوری هم د بنارس په لور و لار، دره تاس د کلا خخه د تللو په وخت کې شيرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه، یو هه برخه بې په خپله له خانه سره د بنارس په لور یوره او بله برخه یې د خواص ترقمندي لاندې ورکړه او هغه بې د بهار په لور و لېږد. که چيرې ستا کومه ارتيا وي نو ماته بې ووایه، ځکه چې ستا په اړوند امير خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړي دې او ویلي بې دې چې د هغه په نه موجودیت کې همتاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي.

د بهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوږيدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه و یجاره شوي وه. تر لېږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر خاي ته راوست او د هغه ساتونکې خخه یې و پوبنستل.

ګوره وروره! ستا خخه ډیره ډیره مننه، چې تازما د غسې خدمت و کړ. خواياته ماته ویلي شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بېرته راستون شي، د هغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې! زه په مشخصه توګه په دې اړه خه نه شم ویلي. شونې ده چې جنګ په لړ وخت کې پاې ته ورسیپوی اویا دوام و مومنې، نو زه به خه ډول وړاند وینه و کرم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بېرته هویلې ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته و کرم چې کله چې هغه بېرته راستون شي نو زموږ له اړخه ورته شکایت و نه کړي، او که نه هغه به زموږ پوستکې را و باسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه و وویل چې:

گوره وروره ! زه به ولې ستاسو خخه شکایت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجودیت کې هم تاسې زماد یوې خور په خير پالنه وکره . نو ولې به هغه ته شکایت کوم . ساتونکې ورته وویل چې : خورجانې ! ستا ډیر ممنون یم . ددې خبرو خخه وروسته ګنګا بېرته شاته ستنه شوه . د هغه ئایه په بېرہ بېرہ ولاره ، اود نورو کونډو سره یو ئای او ما ته راغله ، او ما وکتل چې هغه ډیره انديښمنه ، غمزنه او په فکرونو کې ډوبه ده . او ما تري په ډيره نرمي سره و پونتيل چې :

ګنګا خوري ! خه خبره شوي ده ، نن ته ډيره غمزنه او انديښمنه یي . ايا خواص خان و پيژندلي ؟ اوله تاسره بې ناروا سلوک وکړه ؟ ګنګا ورته وویلې چې :

او ما خوري ، هيڅ داسې خبره نه ده شوي هغه بې چاره خو هلته په حويلى کې هم نه و . کله چې ما د خير غونبتو له پاره او از وکړن د حويلى یو ساتونکې بېرون را ووت او ماته یي دا خو سیکې راکړې ، کله چې ما د هغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان د خپل لښکر د برخې سره یو ئای د بهار منځنيو برخو ته کوچ کړې دې ، او شيرشاہ سوری په خپله هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ئای د بنارس په لور ورغلې دې .

او ما یو خل بیا د ګنګا په لور په ډير غور او دقت سره وکتل ، بیا یي وویل چې : بنې شول چې او س دې په غمزن کيدو او انديښنو باندې و پوهیدم . گوره ګنګا جاني ! ته انديښنه مه کوه ، بس او س به ته د ګيتا په نامه د خواص خان سره قدم په قدم ورنزدې کېږي . هيله ده چې یوه ورڅ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګيتا په خير خپله د مينې محبوبه و ګرځوي ، او کله چې مونږ و وینو چې خواص خان په ربنتیا هم له تاسره د ګيتا تر نامه لاندې مينه او محبت کوي نویبا به په کوم مناسب وخت کې ته د خپل اصلې خيري سره د هغه تر مخه ئان را ډاګیزه کړې او زه هيلمنه یم چې د هغه دغه مينه او محبت به د ګيتا نه بېرته ګنګا ته ور واپري . هغه ورڅ به ستا د برياليتو邦ونو او خوشحاليو ورڅ وي ، ګنګا ورته په مسکا سره وویل چې : بګواندې وکړې چې هم داسې هم پيښ شي . ددې خبرې سره سم هغوي د نورو کونډو سره یو ئای مخته ولاري

۳۶

دقنوچ په پراخه سيمه باندې د ولکې کولو وروسته شيرشاہ سوری دا ګړې په لور کوچ کړې و . خو کله چې هغه ته خبر ورسيد چې همايون د بنګال د مرکزي بنمار ګوډ خخه را وتلې او د اګري په لور روان شوي دې نو شيرشاہ سوری خپل مخکې تګ تم کړ . خو کله چې همايون ته د خپل ورور ميرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شيربهاول د وژلو خبرور ورسيد نو هغه دخنډه پرته د بنګال په لور کوچ وکړ . دا پيښه په ۱۵۳۹ زکال کې را منځته شوه . د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځایو کې نورد ارام کولو نه ستري شوي او خپل ځانونه یي درانه شميرل ، په دې خوشحاله و چې او س به چې کله هم د دشمن سره د تکر کولو فرصت رائي نو د غنيمت د مالونو خخه به بنې ډير تر لاسه کوي .

هلته په بنګال کې هيڅوک هم دې حاضر نه و چې د هغې ئای د والي په خير کار وکړي ، نو په دې خاطر همايون خپل ډير ميرنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګير قلي د بنګال د حاکم په خير و تاکه ، تر خنګ يې هلته په ګوډ کې د هغه د قومندې لاندې یو لښکر هم ورکړ . خو د شيرشاہ سوری د پرلپسي یړ غلونو له امله همايون ډير محتاط معلومیده ، هغه د بنګال خخه د راستنیدو په وخت کې د ګنګا د شمال د لاري د خوندي توب له پاره ډير بنه انتظام کړې و حکمه شيرشاہ سوری ددې ئایه خپل خواره واره فوئونه را تول او د بهار په لوري سوق کړي وو . هغه دوډله اقدامات وکړل .

لمړي دا چې خپل ورور ميرزا عسکري یې د بهاګلپور سيمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره واستواه ، هغه ته یې ددې کارد تر سره کولو له پاره یو دروند لښکر هم ورکړ تر خو ميرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته د شيرشاہ سوری په اړه

خبرونه هم تر لاسه کپي ، او دا ډاگيزه کپي چې هغه او س چيرې دي او خه پلانونه لري . او تر خنگ يى د مونگير خخه د په شا شو
لښکرو باندي د شيرشاه سوری یرغل ته هم ئاي پاته نه شي .

همایون یو بل قدم هم واخت او هغه دا چې خپل ئانگري باوري سلاکار خان خanan ته يى د مونگير په لور د ور ليپلو حکم وکړ .
او هغوي ته يى د اتاکيد وکړ چې د همایون د لښکرد ور رسيد و پوري دي خان خanan هملته به مونگير کې ميشت وي .

د فوئي ستراتيژي له مخي مونگير د ئانگري اهميت خاوند سيمه وه . او د دې سيمې د لاسه ورکولو سره ډير زيات خطرات مخته را
تلل .

لمړي دا چې د دې خايد ميرزا عسکري په خلاف د کول کانګ د لوبيو لارو خخه یرغل کول شونې . دويم دا چې د ګنګا خخه د تيريدو
په وخت کې همایون ته د بيرته را تللو په لاره کې خنډونه را پيدا کيدا په شول . په دې خاطر ميرزا عسکري همایون ته خبر ورکړ چې
شيرشاه چې ترا او سه پوري يى د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلي ده او تر خنگ يى د فنوج توله سيمه په خپله ولکه کې اخستې ده
اوبيا يى د اگري په لور وړاندي تګ کپي و ، او س خپل تول لښکر بيرته په شا کپي ، هغه خپل تول لښکري ټواكونه بيرته د رهتاس
د کلاتر خنگ را تولول پيل کپي دي .

دميرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسيدو سره همایون ته لږ خه ډاډ را پيدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالې غاره دد
بنمن ټواكونه په هيڅ خاپي کې شتون نه لري . نو په دې خاطري يى خپل ټواكونه د وړاندي تګ حکم وکړ او د مونگير سيمې پوري
را ورسيد . او س حالات دا سې وو چې د ګنګا په یوه اړخ کې د مونگير سيمه پرته وه او بلې لوري ته همایون د خپل لښکرو په لور ور
رسيدلې و .

ميرزا عسکري د هغه بلې لوري راغې او د همایون سره يى ليده کاته وکړل . هلتنه د ميرزا عسکري د را رسيدو سره سم ، او د دې خبر سره
چې لاري ټولي خوندي دي ، همایون ډير خوشحاله شو او خپل تول سلاکاران او وزيران يى را وبلل تر خو سلا ورکړي چې د بيرته
ستنيد و له پاره د ګنګا دررياب خخه په کوم خاپي کې تيرشي .

دهمایون د دې پوبنتني په ټواب کې د هغه تول سرداران په دې باندي متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالې غارې تر خنگ وړاندي
ولارشي او بيا د ګنګا خخه تيرشي . یواجي د همایون یو ډير ئانگري سلاکار مويد بېگ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همایون
په آند باندي اغیز کونکې و . هغه د همایون د ټولو سلاکاران او وزيرانو دراي سره مخالفت وکړ او همایون ته يى وویل چې :
« ته د هند شاهنشاه او د عظيم الشان مرتبې خاوند يى . تا ته په کار دې چې د کومې لاري خخه را غلې يى د همغې لاري خخه بيرته
ستون شې او که نه بيا به شيرشاه سوری وايې چې همایون د هغه له ويرې اصل لاره پريښوده او د تينستې او پښو سپکولو لاره يى و
نيوله او د خپل فوئ سره یو خاپي و تښتید »

په همایون کې یوه کمزوري دا وه چې ډير وخت به يى خپلې پريکړي نورو ته پريښودې ، هغه د مويد بېگ د اسلا و منله ، او پايلې يى
دا شوې چې د مغلو لښکر د مونگير په سيمه کې د ګنګا خخه پوري ووت . په دې دوران کې نه کومه پيښه را منځته شوه او نه د شيرشاه
سورې د فوئ او لښکر کوم خرك را خرګند شو . دبله اړخه خان خanan هملته په مونگير کې د خپل لښکر سره یو خاپي د همایون د ور
رسيدو منظرو . خوهمایون د خپل ئانگري سلاکار مويد بېگ په مشوره بله لاره نيولي و .

د ګنګا دررياب خخه د تيريدو وروسته همایون د خپل لښکر سره یو خاپي د اگري په لور مخته ولار ، دبله اړخه تر هغې چې د همایون
لښکر د ګنګا د دررياب د شمالې خندو خخه د اگري په لور مخته روان و نو شيرشاه سورې نه غونښتل چې ياد هغوي سره تکر وکړي او يا
دهغوي په لاره کې بندیزونه را پيدا کړي . د همایون لښکر په درې برخو باندي ويشنل شوې و ، یوه برخه يى د همایون په لاسو کې وه بله

بی د ورور میرزا عسکری ترقومندي لاندی او دريمه بی په مونگير کې د خان خanan ترقومندي لاندی وه. ترخنگ بی د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د گنگا د درياب په غاره په کشتیو کې بار کول شوي او داکشتی هم د گنگا د درياب په غاره په همغي لاري تللي چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و د گنگا د درياب په غاره د سفر کولو په دوران کې همایون د پېتني بشار ګوتې ته روسيد خو خان خanan د خپل لښکر سره یو ئاي هملته په مونگير کې منتظر پاته و، هغه لاتراوسه په دې خبر شوي نه و چې همایون د بلې لاي د گنگا د درياب خخه تير شوي او د پېتني په لور بې د خپل فوئ سره یو ئاي کوچ کړي دي. اويا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وي غوبنتی هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، د هغه آند دا او چې خان خanan هملته د مونگير په کلا کې پاته شي تر خود بنګال په لور دشيرشاه سورى د لښکرو د وړاندې تګ مخنيوي وکړي.

همایون په ډيره چتکي سره د خپلو لښکرو سره یو ئاي د پېتني په لور وړاندې تګ وکړ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو، د جنگي بېريو، او د لښکر د مستوراتو تولو سره یو ئاي پېتني ته نزدې ورورسيد. تول سامانونه او مستورات بې د کشتیو خخه را بښکته کول او د درياب په غاره بې میشت کړل، همایون همتله د فوئ له پاره خیمي هم ولګولي. په دې توګه بې هر شې خیمو ته منتقل کړ، همایون د خپلو لښکرو او جنگي سامانونو او مستوراتو سره یو ئاي په ډيره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته وررسیدلې و چې د سون درياب د گنگا سره په کې را یو ئاي کېږي.

شيرشاه سورى په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوئ سره یو ئاي د رهتاس په کلا باندې یړغل را نه وړي نو په دې خاطر بې خپل تول فوئ د سون د درياب په پورتنۍ غاره د بهار په لور سره را تول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ئاي وړاندې را روان دې او او س د چنار او غازی پور په لور را خوزیدلې دې نو دشيرشاه سورى حوصله زياته شوه او په مغلو بې د یړغل پلان جوړ کړ.

شيرشاه سورى د دې حالاتو په کتلوا سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله، دې غونډۍ ته د وینا په وخت کې شيرشاه سورى وویل چې:

دهمایون لښکر په دې وخت کې ډير وارخطا او نا هيلې شوي دي، هلتنه په اگرې کې هم د بغاوت نښې نښاني را ولاړې شوي دي که چيرې دا سې نه وي نو همایون به د بنګال خخه د راوتلو سمدستي وروسته پر مونږياندې یړغل را وړې وي خو په اگره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولي ده.

زما زامنو، زما ملګرو او زما ورونو! د الله تعالې په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډير مستحکم او پايداره دې. که چيرې تاسې تول دوستان، زامن، او ملګري له ماسره لاس یو کړئ نوزه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمويلې شم.

زما دوستانو واورئ! د دې نه مختنه ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه، شرط د او چې هغه به بنګال ماته را سپاري، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خود بنګال د سلطان دسفير د وررسيدو نه وروسته بې خپله وعده ماته کړه او س ما د بهار او جونپور خخه د همایون لښکري ويستلي دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوي دي. او س زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوچې یړغل پیل کړم.

تردې ځایه د خبرو، شيرشاه سورى لېڅه تم شو، فکريې وکړ او یو څل بیا بې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده، ووایاست، تاسې خه مشوره را کوئ؟ په څواب کې تولو سالارانو او سردارانو په خپل منځو کې سلا مشورې پیل کړي. تولو خپل نظر خواص خان ته ووایه، او بیا خواص خان شيرشاه سورى ته منځ کړ او ورته بې وویل چې:

زمونب دروندہ مشرہ ، زمونب لاربندو ! هغه آند چې تاسې خرگند کړي دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په يقين سره چې همایون زمونب سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکري او زمونب اوده ګوپه ترمنځ د سولې ټولي لاري بي پخپله تړي دي، هغه وخت همایون په دا سې حال کې و چې زمونب پر خلاف یې عملیات کولي شول او مونږي تابع کولو ته مجبورو لې هم شو، خو اوس به مونږ همایون دغه حالت ته را ورو، او ډير ژربه هغه وخت را چې چې مونږ به یې تعقیب و او همایون به د خپلوفو څونو سره یو څای د هندوستان خخه په تیبنته تښتی.

شیرشاہ ! زمونب مشرہ ! هره پریکړه چې ته وکړي نومونب ټول به په ډیرو خرابو حالاتو کې هم د خپل ځان خنګ کې ووینې. د خواص خان دخواب په اوريديو سره شیرشاہ سوری ډير ډاډ من او خوشحاله شو او بیا یې وویل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونب اوستا سو تر منځ د آندونو یو والې موجود دې نو زه غواړم چې یو دوه ورځی همدلتهد خپلوفو څونو سره قیام و کرم، ده ګې نه وروسته به ددې ځایه خپل پړ او پورته کړو او د همایون د لښکر تعقیب به پیلوو. مونږ به د ټولو تر مخه د همایون په فوچ باندې شپینې وینه تو یونکي عملیات کوو، ددې موخي د تر لاسه کولو له پاره فوچ په دوو برخو باندې ویشو، یوه برخه به یې زما سره وي او بله برخه به یې د خواص ترقومندې لاندې خپل کار پیلوو.

خواص خان به د همایون د فوچ په اړخ باندې یړغل کوي، او کله چې همایون او ده ګه سالاران د اړخ د حملې په لور متوجه کېږي نوزه به پرې د شاه اړخه حمله کوم، په دې توګه به مونږ د مغلو د لښکر و څوک په خو برخو باندې وویشو او نه جبران کیدونکې زیان به ور واړوو. او زه هیلمن یم چې ددې شپینې وینه تو یونکي عملیاتو له مخې به مونږ ډير ستر بريا لیتوب تر لاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو یو ځل بیاد شیرشاہ ددې آند سره توافق خرگند کړ. ددې وروسته شیرشاہ سوری غونډې د پاڼې ده رسیدو اعلان وکړي چې د خیمې بیرون په ره کونکې سپاهې دننه خیمې ته رانتوت او شیرشاہ سوری ته یې وویل:

اقا ! بیرون یوم خبر را غلې او غواړۍ یو ډیرو مهم خبر تاسې ته درکري. ددې خبر سره سم شیرشاہ سوری او ده ګې تولو سالارانو په ډیړې آندېښنې سره د دروازې په لورې په کتلو شول، شیرشاہ هغه ساتونکې ته وویل چې مخبر دننه را ولیې، ساتونکې ولاړ او د لې ځنډه وروسته هغه مخبر دننه رانتوت، ده ګه په کتلو سره، شیرشاہ سوری ترې و پونښل چې :

څه خبر دې له ځانه سره را وړې دې؟ ایا د همایون په اړه دې کوم بنې یا بد خبر له ځانه سره را وړې؟ مخبر په څوک په کې ورته وویل چې : اقا ! له ما سره د همایون په اړه هیڅ خبر نه شته، ځکه چې همایون د ګنګا د دریاب خخه د تیریدو وروسته د پېښې په لور وړاندې روان دې، خواقاما یو بل بد خبر له ځانه سره را وړې دې، د شیرشاہ سوری ټول سالاران ډير په آندېښنې کې ولاړو، شیرشاہ سوری هم ترې په ډيره آندېښنې کې و پونښل چې : څه ډول خبر دې را وړې؟ مخبر ورته وویل چې :

اقا ! په تیر و ختو کې یو کس د بهار او بنګال د پولو سره د غلا، لوټ او غارت کولو یو توپان جوړ کړي و، هغه کس مهارت نومیده، یو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزیدلې و، سلطان محمود ده ګه د نیولو او د له منځه وړلوا ډېږي هڅې کړي وې خود ډله مهارت ده ګې په ولکه کې ورنې غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د یړغل خخه لې ځله مخته د ډله مهارت په نوم ورکي کې پروت او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پېښه کې له منځه تللي وي، خو حقیقت دا سې نه و.

حقیقت دا و چې په دغه وختو کې دغه مهارت هلتله په غرنيو ډېډو کې چېږي د خپل ځان له پاره د ډیوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډير زیات کړي دي، اوس او ریدل کېږي چې هغه د یوه ستر لښکر خاوند دي. او د همدي لښکر سره یو څای هغه زمونږ په سیمو باندې برید کړي او هلتله یې په او سیدونکو کې ډېره ویره او د هشت پیدا کړي دې، اقا ! ماتاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوه.

د مخبر ددي خبرې په اوريدو سره شيرشاه سورى د لې څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبيا يى مخبر ته مخ کړ او ورڅخه يى ويونېتل:

خه فکر کوي چي د مهارت سره به تول خومره کسان ملگري وي؟ مخبر و رته وویل چي تر هغې چي ماته خرگنده شوي ده، د هغه سره يو
ستره لبىكىر دې او د هغې لبىكىر سره تېكىر كول خه اسانه كار نه برىپسى. هغه خلک چي مهارت او د هغه ملگري پىزىنى نو هغۇي وايى چي
مهارت او س د يوه نوي ھواك او لبىكىر سره راوتلى دې، د خلکو خبره دا هم ده چي مهارت او س خپل ئان نه تسخىرى دونكى گىنىي،
او هغه اراده لرى جي يەبنگال او بھار دوارو باندى ولكه و كرى او يەدى ترتىپ هلته خىل سلطنت جور كرى.

مخبر ددی خبر و روسته غلی شو ، شیرشاھ سوری ورتە وویل چى :

خبره ! ستاديره مننه چې ماته دې دا خبر را ورساوه ، ته ولار شه ارام و کره او بیا دوباره په همدي کار پسي شه ، د مخبر د تللو وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته وکتل او ورته يې وویل چې :

خواص خانه زویه ! داسې برینبې چې قدرت یو ئىل بىا تا ازمايي . ددې نه مخته ما غونبىتل چې خپل تول لىنىڭر دوه ئايىه كرم اوەھمايون پەر خلاف فوچىي عملیات پىيل كرم خود داسې برینبې چې قدرت تەدا سې منظور نە وي پە دې خاطر زویه ! زەغوارم پە خپلى پەريکرپە كې بىلۇن راۋرم.

شیرشاه ددی خبری و روسته یا لرخه غلی شانته شو، خه فکر بی و که او بیا یی خپله پریکره واوروله.

خواص خانه زویه! لبکر به دپخوا په خیر په دوو برخو ویشل کیږي. هیبت خان نیازی، جلال خان جالو او سرمست خان سروانی به له تاسره اوسي، ترڅنګ به يې د لبکر نیمايې برخه ستا ترقومندې لاندې وي، خو بله برخه به يې زما تر لاس لاندې وي، زه به د خپلې نیمايې برخې سره يو ئای سبا يا بل سبا ددي ئایه کوچ کوم، او د همایون ترشا به ورئم. زما زویه! هغه وخت چې زه له دې ئایه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره يو ئای ددي ئایه کوچ وکړه خو ته به د همایون په لورنه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوي. زه داډ من يم چې که یواځي ته په مهارت باندې یړغل یوسې او د میرانې، بهادرۍ او جرأت سره د هغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شي. گوره خواص خانه! زه پوهیبوم چې د هغه مهارت حوصله به او سډیره پورته وي ئکه چې هغه په خپل ټواک او قوت کې د یربنت راوستې دي او د دې ترڅنګ به د هغه په ذهن کې دا خیال هم وی چې څرنګه چې زما او د همایون تر منځ او س جنګ پیلیدونکې دې نو په دې خاطر به هغه د خپلې خوبنې د پادشاهي د جوړولو جوګه اوسي. خو زویه! مونږ به هغه خپلې دې خوبنې ته هيڅکله هم پري نه ردو. زه هيلمن يم چې ته به د یزد دې مهارت کار ورختم کړي او بيرته به د همایون پر خلاف زما کومک ته را ورسيري

دشیرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډير خلوص او مينه څوab ورکړ او ورته یې وویل چې:

شیرشاھ ! زما دروندہ مشره ! ته په دې اړه هیڅ انديښنه مه کوه ، ډيرژر به واوري چې ما مهارت ته هغه درس ورکړي دې چې ددې نه مخته یې داسې درس نه و زده کړي. کله چې زه د هغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو تولي سزا وي وروښيم او تر خنګ به یې ملګري ټول د تیغه تیر کرم. د خواص خان د ځواب په اوريدو سره د شیرشاھ سوری په مخ کې خوشحالی را خرگنده شوه. او یوچل بیا یې وولن.

گوره خواص خانه زويه ! زه بهن نور مخباران هم و رواستوم تر خودا ډاګيزيه کړي چې مهارت په دې ورڅو کې د خپل لښکر سره یو ځای چيرې پروت دې . همدا مخباران به تاته خبر درکړي چې د مهارت د پړ او ځای چيرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانтиاوې برابري شی.

ددی خبری سره یو ئای شیرشاہ سوری هغه غوندې پای ته ورسوله، دوه ورخې وروسته شیرشاہ سوری د خپل نیمایی فوچ سره یو ئای ده مایيون د فوچ په تعقیب ور ووت، او خواص خان د نور نیمایی فوچ سره یو ئای د مهارت د خپلو له پاره د شمال غرب په لوري ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه، مابنام د ډکو ويالو د امواجو په خير دشپې په تياره کې ئان ورکاوه. تيارو او بارانونو د زمکې په ختيو کې هر شي د خپله ئانه سره را لتاړ کړي و. هلته د زيارت په لنگر ئاي او د هغې په شاو خوا سيمو کې شوندې د دعاوو له پاره پرانستې وي، هري لوري ته د يخ وهلي ويالي په خير خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوي خيمه ئاي او د مفلس د وينو په خاڅکو باندي د رنګين شوي لمن په خير سکوت حاکم و.

دلنگر ئاي هغه کوچني شانته خونه، چې شهزادگي ګنګا او د هغې کې ميشت شوي وو، په هغې کې ګنګا او او ماد مابنامي د تيارولو او خورپلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وي، چې چا د هغوي دروازه وروتكوله. او ما د ګنګا په لوري په سوالیه توګه وکتل او له ئانه سره بي وویل چې په دې وخت کې خوک دي چې زمونبد کمرې دروازه را تکوي. ددې سره سم او ما پورته شوه، دروازه بي پرانسته ويي کتل چې د دروازې ترشا د پوخ عمر یوه بنځه ولاړه وه، یو خرمنیز خادرېي په سراچولي و، شونې ده چې دا به د باران خخه د خوندي پاته کيد و په خاطرو. خودا سې خرگندیده چې هغه لنگر ئاي ته د بیرون خخه راغلي ده. هغې په خپلو لاسو کې له ئانه سره د خرمنې یوبل اضافي خادر هم درلود، کله چې او ما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تيرې بنځې په دير محبت او نرمي سره تري و پوبنتل چې: ګوره لورجانې! د ګيتا نومې یوې کوندې سره غواړم ديره مهمه خبره و کرم. ماد لته په لنگر ئاي کې پوبنتنه و کړه او راته وویل شو چې هغه په همدي کمرې کې او سيرې، ايا زه دننه کوتې ته در نتوتلاي شم.

ددې بنځې په دې خبرو باندي ګنګا د خپله ئاي هر اپورته شوه او د او ما د ټواب تر مخه یې وویل چې هو! دننه را خه، همدا زه ګيتا یم، ته له ماسره خه کار لري؟ د ګيتا د نوم د ويلو سره سم د ګنګا زهن د خواص خان په لوري لاړ، هغه بنځه دننه را نتوتله، او ما د پخوا په خير دروازه بيرته و ترله. د خرمنې هغه خادر چې دې بنځې په سراچولي و هغه لوند شوي و، هغه یې هملته د دروازې سره یو ئاي را ټورنند کړ خود خرمنې هغه خادرېي چې په لاسو کې نيو لې و هغه یې د ګنګا په بستره باندي کيښود، او بيا د ګنګا تر مخه کيئاسته او ويي ويل چې:

ګوره ګيتا جانې لوري! زه د یوې ديرې مهمې خبرې له پاره ستاخواته راغلي یم. که د شیرشاہ سوری سترا سالار خواص خان تاته د خه کار کولو په اړه ووایې نو ته پري باور کولي شي. د هغې په دې خبره ګنګا سمدستې وویل چې:

ګوره ترور جانې! زه نه پوهېږم چې ته خوک یې؟ خو زه به تاته یوه خبره و کرم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چيرې ماته ستړ کې پتې کړي او په اور کې مې هم و راچوي نوبیا به هم زه د هغه د حکم په اساس په اور کې ئان ور وغور زوم. ایاتا ماته د خواص خان له لوري کوم پېغام را وړې دې؟ هغه زړې بنځې ورته وویل چې:

ګوره ګيتا لوري! ستا آند سهي دی، زه به تاته په تفصیل سره ووایم چې زه د خواص خان په حويلى کې کار کوم، زه یې خواونې مخته هملته له ئانه سره د کار له پاره ملازمه کړي یم. زما لورجانې! زه همدا او سخواص خان په تا پسي را استولې یم او دا پېغام یې را کړي چې زه تا له ئانه سره را وړم. که چيرې ته پر ما او خواص خان باندي په باور کولي شي نو همدا او سخواص شه او زما سره روane شه. او د خواص خان حويلى ته را سره ولاړه شه. هغه ته غونښې یې او په ديره بې صبرې سره ستا انتظار کوي. ګنګا ورته په اصرار سره وویل چې:

گوره تروري ! خواص خان خودشیرشاہ سوری سره یو ځای د همایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا د دریاب په لور و رغلي دي . ده ګي په دې خبره هغه بنجې وویل چې ستا اندازه سهی دي ، شیرشاہ سوری پخپله د همایون سره د تکر له پاره و روان دې . خواص خان یي د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لوري ته استولې دي . خود تللو د مخه خواص خان هلتہ رهتاس ته راغې ، هغه ددې ځایه د خپل فوچ له پاره خوراکې او فوچې توکې له ځانه سره اخستل غونبستل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه ددې ځایه د خپل فوچ سره یو ځایه کوچ کوي خود کوچ کولو نه مخته ګيتا هغه له تاسره یو څل کتل غوارپي . گوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته . که چيرې ته زما سره تللو ته تياره یي نو ما دا د خرمني خادر تا ته له ځانه سره را ورپي دي ، دا په سرو اچوه او له ماسره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چيرې ته او سله ماسره تللو ته تياره نه او سې نوزه به بيرته ولاړه شم او خواص خان ته به ووایم چې ګيتا راتللو ته تياره نه وه . ده ګي په دې خبره ګيتا سمدستې وویل چې نه ! زه له تاسره تللو ته تياره یم ، که دشپې په دې وخت کې خو پرېږد، که خواص خان ماد سیلیو او توپانو او یا اوریدونکي او رپه څوکې هم دخان له پاره و غوارپي نو زه به ضرور هغه ته ورشم . ددې خبرې سره سم ګيتا د خپله ځایه پورته شوه او د او ما خنګ ته راغله او هغې ته یې په غورکې خه وویل :

او ما ته همدلتہ او سه ، زه به د ګيتا ودهوا په بنې د خواص خان په لوري ورشم او د پخوا په خير به خپل وجود او مخ را و نغارم خو که چيرې ته له ماسره ولاړه شې نو خواص خان به تا و پیژنې نو زما توله ډرامه به دنا کامې سره مخ شی او بیابه زه یو څل بیا د خواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم . په دې خاطر به زه یو احې ددې ترور جانې سره هلتہ ورشم ، او ما ورسه په دې خبره اتفاق وکړ . ګنګا سمدستې پورته شوه ، خپل کالې او لباس یې تبدیل کړ ، ده ګي دپاسه یې سپین رنګې خادر واغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پت کړ ، بیا په خپلې بستري پروت هغه خادر چې دې عمر تیرې بنجې ورته له ځانه سره را ورپي و په سر را و اچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! او س نو درجه چې ټو . زه له تاسره تللو ته تياره یم . ددې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه بنجهد دواړه د کمرې خخه را ووتلي ، کرار کرار د لنګرخاړي خخه مخته راغله او د خپل منزل په لور روانې شوې .

ده ګه زړې بنجې سره ګنګا بېچاره لب و اتن و هلې و چې یو ناخاپه پرې دوه ځوانانو حمله و کړه ، یوه د هغه خوله بنده کړه او بل په بېړه بېړه ده ګه لاسونه تر شا وتړل ، ده ګي پښې یې هم ور و تړلې ، بیا یې په ډیره چتیکي سره ګنګا پورته کړه او لب خه بنې لوري ته ولاړل ، هلتہ یوه بگې و لاره وه ، ګنګا یې پورته کړ او په هغه بگې کې یې ور اچوله ، دبگې پردې یې را پرېښودې ، ده ګوی خخه یو د بگې په داخل کې کیناست ترڅو ګنګا د کنترول لاندې و نیسي ، په دا سې حال کې هغه بل مخته و رغې او د آسونو په زغلولو یې پیل و کړ . هغوي په شیبه کې د بناره ووتل او د غرنیو لپیو په لوري ګاډۍ و رخغلوله .

۳۸

دغه بگې چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه توله شپه منزل و کړ ، بې وسې او بېچاره ګنګا هملته په بگې کې او ده شوه ، کله یې چې سترګې و غورې دې نو وې کتله چې د بگې د پردو په خوزیدو سره د رنځ دننه را خي ددې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پاې ته رسیدلې او ورڅوې ده ، لم راخختلې دې او باران دریدلې دې . هغې هڅه و کړه چې د خپله ځایه را پورته شی او په خپله ځای کې کینې نو و نه توانيده ئکه د بگې په یوې برخې پورپي یې ددې لاسونه او پښې تړلې و ، شونې ده چې ده ګي ده ګه تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې دشپې په تياره کې ګنګا د بگې خخه و نه تښتی . هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې و کتل ، وې کتل چې ده ګي ده ګه د تښتونکو خخه یو د بگې اسونه ئغلولي او هغه بل یې ده ګه ترڅنګ په خواره خوب و یده شوې دې . خرنګه چې ددې خوله یې په توپه تړلې و هن په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې . نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره و خوئول او په دې ترتیب یې بگې توله و خوئوله ، هغه کس چې بگې یې ئغلوله هغه شاته و کتل او بیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل و یده ملګرې وواهه او د خوبه یې را وینې کړ

کله چې هغه را ویښ شونو بگی، ئغلونکې وویل چې: شهزادگی گنگا ته ووینه، هغه لاسونه اوپنې خوئوي چې خه غواړي؟ ده ګه په دې خبره هغه خوبې ملګري وویل چې: هغه به لورې اخستې وي. که ته وايی نو زه به بی لاس اوپنې پرانئم. دخولې خخه به بی هم هغه توټه لري کرم او دخوراک خښاک حه به ورکرم. ده ګې وروسته به بی بیا پښې او لاسونه سره وترو، ده ګه دې خبرې سره د بگی، ئغلونکې توافق وکړ، هغه دخوبه را ویښ شوې د خپله ئایه پا خیداودبگی. دیوې برخې خخه بی داوبو مشکيزه را و اخسته، بیا بی ده ګې خخه لبې خه او به را و اخستې او خپله خوله او منځ بی پرې پریمنځه، بیا بی مشکيزه دبگی. بیوې برخې کې را زورنده کړ او خپل لاس او منځ بی وچ کړل بیا بی دلمړي د شهرزادگی گنگا لاسونه پر انستل او بیا بی ده ګې دخولې خخه هغه توټه هم لري کړه.

گنگابیچاره تر لب و خته پوری خپل لاسونه سره خوچول او خپله خوله بی خپوله، په دې وخت کې هغه هلتہ قییت سره ناسته وه، بیا بی خپل مخکی ناست کس خخه و پوبنتل چې؛ تاسې خوك یاست او ولې مو ما ته فریب راکړ او را و مونښولم، هغه بنېڅه خوک وه چې ماته بی دروغ وویل او زه بی د لنګرخای خخه په درواغورا وویستم، ده ګې ددې خبرو سره سم هغه کس یوچل بیا د خپله ئایه پورته شود او بومشکیزه بی را و اخسته او د ګنګا په لور بی ورا او بدہ کړه او بیا بی ورته وویل چې؛ ګوره شهزادګی ګنګا اته زموږ له پاره د ډېر زیات عزت او درنښت خاونده بی. ته لمړی خپل خوله او لاسونه پرمیمنځه بیا به درته ووايم چې موږ خوک یو او ته مو ولې له خانه سره را وړې بی او ولې مو د زیارت د لنګرخای خخه را وویستلې. ده ګې په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه، هغه کس ورته د مشکیزې خخه او به ورتیو ټولې، تر خو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پرمیمنځی، او بیا بی په همغه لباس باندې خان وچ کړ چې د مخکی خخه بی په کې خان رانګار لې و. بیا بی هغه کس ته وویل چې؛ او س راته ووایاست چې تاسې خوك یاست چې زه مو د زیارت د لنګرخای خخه را یورته کړی یم او چیری مو له خانه سره ټوځئ.

هغه شخص ورته وویلې چې : گوره گنګا ! ستا خبره سهی ۵۵ ، په رینستیا هم مونږ له تاسره دوکه کړي ده ، خو دا پخپله زمونږه مجبوريت و ، هغې بسجې چې ته بی د زيارت د لنګرځای خخه را وویستلي هغه زمونږيوه پیژندګلوې وه چې مونږ دهمدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تاد مهارت له پاره یوسم. اوتا به خامخا د انوم اوریدلې وي؟ د هغې په دې خبره گنګا بې چاره ورته وویلې چې : هغه مهارت چې خو کاله مخته بی د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته بی تاباهي خپره کړي وه. د هغې په دې خبره هغه کس ورته وویل چې هو گنګا ! ستا آند سهی دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ئاخانه سره بوڅو. د هغوي په دې کار باندې گنګا سخت احتجاج وکړ، چې ولې، هغه بېرته خواب ورکړ چې :

گوره گنگا! خبره داده چې مهارت په تا مېبن دې، هغه له تاسره په راندہ محبت او مینه کې رابنکیل شوې دې، هغه ستا د لاسته را اورو په خاطر ستا په سویمیر کې هم برخه اخستې وه خو د هغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګتله. بر عکس ستا هغه سویمیر یو نقاب پوشه و ګتلي، د بهار او بنګال حکمرانان مهارت یو باغي سرکشه انسان ګني، څرنګه چې هيڅوک هم هغه د مخ له رو یه نه پیژنې نو په دې اساس به د غه مهارت کله کله ستا د کتلوا له پاره د خپلو خو نورو دوستانو سره هلتله ستاسي راج محل ته درته. هغه ورخ چې تا د غزلو او نخا کورس سرته ورساوه، او ته هلتله په راج محل کې بنه و نخیدې نو په هغه ورخ هم مهارت د یوه پنډت سره یو ځای موجود و هغه ستا د نخا د کتلوا وروسته دا هوډ کړي و چې هغه به په هر صورت تا د خپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دوارو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کېږي تا د هغه لوري ته یوسو. مونږ دواره د مهارت کسان یو، او مونږ د هماغه مهارت د وینا په اساس په رهتاس کې قیام و کړ خودا زمونږ بدہ برخه وه چې په همدې وخت کې شیرشاہ سوری په رهتاس باندې یړغل راوست او د غه کلا یې په خپله ولکه کې راوسته، په دې یړغل کې ستا پلار او د رهتاس راجه هم ووژل شول او ته شیرشاہ سوری و نیولی او خیل لنکرته یې د خیل لنکرد سیه سالار خواص خان وینځه و ګرځولی.

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وينځي په خير هم د خپل خان له پاره و نه منلي . زه پوهیزم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره د پوره بې عزتی او سپکوالی نه نورخنه و . بلکه داسې بې و ګنه چې دا د یوې شهزادگی سپکوالې او توهین و چې هغه بې د یوې وينځي په خير هم و نه منله . ده ګه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوب کړ او ورته بې وویلې :

دخواص خان په اړه نورخه و نه وايی . دا چې خواص خان زه ولې د خپلې وينځي په خير و نه منلم ، دا زما او د هغه ته منځ ذاتي معامله ده . ده ګه په دې خبره د ګه کس یو ئل بیا وویل چې : زه پوهیزم چې هغه خپل او خنګه معامله ده . ده ګه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په دیر غضبناکه توګه و کتل او ورڅه بې و پونېتل چې ته په خه پوهیزې ؟ هغه ورته په ټواب کې وویل چې :

ګوره ګنګا جانې ! ماتاته وویل چې مهارت ته د خپل سویمبر د مقابلو خخه د مخه د خپل خان له پاره غونبتلي ، له تاسره بې مینه کوله ، په همدي خاطر هغه ستاد سویمبر په مقابلو کې برخه و اخستله . دا د هغه بد قسمتې وه چې هغه په دې مقابلو کې بریالې نه شو ، بیا هغه مونږ دواړه ستاد خارلو په خاطرا او په کوم مناسب وخت کې ستاد تښتولو له پاره و ګمارلو . په دې خاطر دلته په رهتاس کې د او سیدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم خارلې دي ، په دې دوران کې مونږ و کتل چې ته په دیره بېړه سره د هغه نقاب پوشته په لټيون پسې بې چې ستاد سویمبر مقابلې بې ګتلي دي . او د مقابلو د ګټلو وروسته بې د تللو په وخت کې درته وویل چې « زمانه خونښېږي » .

بیا بې کله چې ته د وينځي په خير د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نوتا د خواص خان خخه د کوچيانې قبيلي د سردار فدايی خان د را پیدا کيد و غونښتنه و کړه ، فدايی خان له تاسره و کتل او د هغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستاد سویمبر د مقابلو اصلې ګټونکې همداګه خواص خان دې چې د دې نه مخته بې نوم صاحب خان و . هغه به هغه وخت ګیدرې بنکار کولې او خپل ژوند به بې پري تیراوه او له تاخخه بې سخته کرکه او نفرت کاوه . دا ستاد بد قسمتې ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومي مینه کوي ، ظکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مینه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مینې په ئایا د کرکې خرگندونه و کړه نو هغه هم ستاد منلو خخه مخ وړاوه ، بیاتا د درواغو خخه کار و اخست او د زیارت په لنګر ئایا کې دې دیره ئایا جوړ کړ . په داسې حال کې چې د رهتاس په بنار کې د راجه هرکشن دوزلو وروسته د هغه دیر زیات خپلوان او دوستان او سیبری او تا کولې شول د هغوي سره یو ئایا وا او سیبری . خو ستا له پاره دیره سخته او اړینه داوه چې د خواص خان محبت او مینه دې په هیڅ توګه د خپل زړه خخه نه شو وویستلي .

ګوره شهزادگی ګنګا ! د رهتاس په بنار کې مونږ دواړو ستاد پېړه کلکه خارنه کړې ده . او مونږ به تول وخت ستا په تعقیب او خارنه کې وو . هلتله د زیارت په لنګر ئایا کې د او سیدو وروسته تا یو بل ستر قدم و اخست او د یوې کونډې په خير دې د خواص خان د بېرته خپلولو هشې پیل کړې . هغه وخت چې ته د لنګر ئایا د نورو کونډو بشو سره یو ئایا را ووتشې نوتا خپل لمړنې د خير غونښتلو غږ د خواص خان د حویلې تر مخه پورته کړ ، تر یو خو ورڅو پورې ته ناهیلې معلومیدې ، خو یو هه ورئه هغه وخت په خپلې موخي کې بریالې شوې چې خواص خان په خپله ساته غږو ټواب ووايیه . بیا هغه له تاسره د زړه خواله پیدا کړه ، ظکه چې تا هغه ته خپل حالات اوړوو ، ده ګه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې ده ګه په مخکې خپله بې وسی ډاګیزه کړه ، ستا د دې خبرو خخه خواص خان دیر زیات اغیزمن شو ، ده ګه وروسته بیاتا په پرلپسې توګه د خواص خان د حویلې تر مخه د خير خیرات د غونښتلو غږ پورته کاوه او د هغه زړه له تاسره نور هم را نزدې کیده ان تر دې چې کله دويمحلي ته هلتله ورغلې نو هغه تاته د اړتیا و دیر و سایل هم درکړل او ترڅنګ یې خپلو ساتونکو ته وویل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتیا پینښېږي نو ستا هغه اړتیا به پوره کوي او ستاد شکایت په اړه به پونښتنه کوي ، داسې و ګنه چې د خواص خان هغه مینه او محبت چې د یوې شهزادگی په توګه تا تر لاسه نه شو کړې او سې یې ته د یوې کونډې په خير غواړې د دې لارې تر لاسه کړې ، خواوس د ګه توله لو به بې کاره ده ، ظکه چې مونږ او ستابا له خانه سره د مهارت په

لور ورورو او هغه به تا د خپله په خير خپله کري. گنگا ډيره په غصه شوه او ورته يي وويل چې: تاسو هسي چتيات واي، زه دمهارت سره هیخ سروکارنه لرم. واوري! زه نه پوهيرم چې تاسو خوک ياست اويا مو نومونه خه دي؟ خودا خبره په ياد لرئ چې شهزادگي. گنگا د خواص خان له پاره پيدا شوي او د همغه له پاره ئان خار کري، دغه کس په طنزی توګه وويل چې: ايا د هغه خواص خان له پاره چې يو وخت د صاحب خان په نامه يي گيدري په نسکار کولي او تا ورڅخه ډيره زياته کرکه کوله. گنگا ورته ترکي په ترکي ټواب ورکړ او ورته يي وويل چې:

ګوره انسانه! تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیخ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان يا خواص خان سره محبت کاوه او يا مې تري کرکه کوله، دا زما شخصي کاردي، خواوس هغه زماد ژوندانه منزل دي او زماد جسم روح دي، په دي اړه زه د دې څخه نور زيات خنه وایم. دا خل هغه سړي موضوع بدله کړه او تري وبي پونتل چې ايا ډودۍ خوري؟ په ټواب کې ورته گنگا په ډيرې کرکې سره وويل چې: نه، زه ستاسو ډودۍ نه خورم.

که چيرې ته ډودۍ نه خوري نو بيا به زه ستاخوله پرانستې پريبردم خولا سونه به دې ترم او یوه خبره په ياد ساته چې ستاد لاسونو د تړلو وروسته زه بيرته خپل ملګري ته ورئم او د همغه سره کينم، که چيرې تا د شور کولو هڅه وکړه او يا دي د کومک له پاره او ازا پورته کړ نوزه به دې څتی در پرې کرم، او دا هم په ياد ساته چې په کومې غږي زړۍ کې چې مونږ همدا او س وردا خلېرو دلتہ به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را او بود نه کړي ځکه چې په دې څرنۍ لريو باندي زمونږ د سردار مهارت ولکده.

ګنگا د دې سړي د خبرو هیخ ټواب ورنه کړ. بيا هغه د پخوا په خير د ګنگا دواړه لاسونه د شا خخه و تړل او پخپله ولاړ او د خپل آس ځغلونکي ملګري تر خنګ کيناست. بګي په دغو غرنيو لريو کې په پرلپسي توګه سفر کاوه، ان تردي چې د دې څرنۍ لريو د ورانو ويچارو خخه د تيريدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده. بګي دغې دروازې کې ورنوتله چې د څرنۍ لري خخه تراشل شوي او جورې کړل شوي وه، ګنگا وکتل چې په دې څرنۍ لريو کې ډيرښه کلا شکله هستو ګن څایونه جور کړل شوي دي، دنه تر ډيره پورې د اوسيدو کورونه دې او تر خنګ يي یو بازار هم شته، د دې کورنو او بازار خخه د تيريدو بګي د یوه پخوا نې جو پخوا نې محل تر مخه ودریده.

دبګي د دريدو سره سمهغه و ګپې چې پخوا تردي يي د ګنگا سره خبرې کري وې په حرکت راغې، د ګنگا لاس و پښې يي ور پرانستې او بيا يي ګنگا ته د بګي خخه د رابښته کيدو له پاره وويل. ګنگا هم چپ چاپ د بګي خخه را کيو تله، دغه سړي یو خل بيا ګنگا ته مخ کړ او ورته يي وويل چې: ګوره ګنگا! زه یو خل بيا تاته ګواښ کوم چې دلتہ دشور او غوغاء جور و لو هڅې ونه کړي او که نه زيانمنه به شي. دا زماد سردار مهارت حکم دي، راڅه چې زه دې او س هملته وروپم، هر هغه خه چې ته غواړې وواي د همغه په مخکې يي وواي هه. ګنگا ورته په ټواب کې هیخ هم و نه ويل، د همغه و ګپې سره چپ چاپ روانه شوه، هغه ده مدي کلا شکله محل د مختلفو برخو خخه تيريده او بيا د یوې داسي کمرې تر مخه و دريده چې یوه کس يي پهړه کوله، دغه سړي ور مخته شو او د هغه پهړه دار په غور کې يي خه وويل، د خبرې په او ريدو سره هغه ساتونکې هم ډير خوشحاله شواو بيا په یوه منډه هغه کمرې ته ورنوت.

دلې ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې خخه بيرته را ووت او هغه کس چې ګنگا بې له ئانه سره را وړې وه ته وويل: ورڅه چې سردار غونښتې يي. د دې خبرې سره سمه دې شخص د ګنگا په لور وکتل او ورته يي وويل چې: زما سره را څه، ګنگا په خوله هیخ هم و نه ويل، بس چپ چاپ د هغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنگا له ئانه سره یو څاي د خپل سردار مخې ته ورنويستله.

ګنگا وکتل چې د دې کمرې په مخکينې برخه کې د پادشاه د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوي دي په همدي تخت یو کس چې ډير پر قيدلې او ذرقيدلې کالي يي په غاره و ناست و، عمر يي هم د خلوېښتو کالو په شاوخوا کې و، مخ يي زخمې شوي و، چې د دې

خبری گواهی بی ورکوله چې هغه ډیر جنگجویانه ژوند ترسه کوي. کمری ته د ورنو تلو وروسته دغه کس گنگاته په غور کې وویل چې: ګوره گنگا! دغه مخامنخ ناست کس زمونب سردار مهارت دی، ته به ده ګه سره په احتیاط او ادب سره خبری کوي. بیا هغه شخص په کمری کې په تخت ناست سردار مهارت په ډیر ادب سره وویل چې: سرادره! هغه پیغله چې له ماسره راغلې ده هغه ته د پخوا خنه پیژنې، ده ګه دخربې په ځواب کې مهارت په ډیر بد غړ سره وویل چې هو! زه بی دکلونو کلونوراهیسې پیژن. دا دره تاس شهزادگی گنگا ده، دا به خوک و نه پیژنی! اوس ته ولار شه او زما د خونې دباندې ودریوه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بیرون ووت، خو کله چې گنگا هم بیرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نومهارت پرې غړ کړ چې: «ته مه څه، همدلتنه ودریوه» ده ګه په دې خبره گنگا ودریده او په ډیره بې وسى سره بی د مهارت په لور مخ را وار اووه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمری دروازه بنده کړله شوه نوبیا مهارت گنگاته مخ کړ او ورته بی وویل چې:

ګوره گنگا! زما کسانو به تاته ویلی وی چې ته بی ولې دلته راوستې بی. ګوره گنگا! ما د یوه اجنبي او ناخنگنده وګړي په توګه ستا د سویمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خودا زما بد قسمتی وه چې ما هغه سویمبر بايلود. که خه هم زما ملګرو به تا ته ویلی وی خو زه یو څل بیا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سویمبر کې د برخې اخستلو خخه ډیره مخکې له تاسره مینه کوله، بس یو څل مې هلتہ دره تاس په مانۍ کې ستا مخ کتلي و او د هغې وروسته داسې بی وکنه چې زه همستا شوم زه اوس خپل ځان ډیر خوش قسمته ګنیم چې ته زماتر مخه ولاره بی. واوره گنگا! زه غواړم چې ته همزما اوسي، او د دې له پاره زه غواړم ستاد خولې خخه یو ځواب واورم.

کله چې مهارت خاموشه شونو ګنگا لې خه فکر و کړ او بیا بی وویل چې:

ګوره مهارتنه! ستاله اړخه د یوې لوري د محبت او غونبستني خخه خه نه جوږېږي او بیا داسې وکنه چې هغه مال چې یو څل پلورل شوي وي او یا نیلام شوې وي او د هغې وروسته د هغه له پاره یو ډيرښه بل اخستونکې پیدا کېږي نو د هغه خخه به خه تر لاسه شي، نومهارتنه! د دنې په بازار کې هم همدا سې وکنه چې زه هغه شې یم چې یو څل پلورل شوې یم او دویم څلی نه شم پلورل کیدې. داسې وکنه چې زه د زمانې له اړخه د یوې چاپه څولې کې ور اچول شوې یم او زه غواړم په همغه څولې کې پاتنه شم. شونې ده چې ته به زما د جسم، زما دشتمنې او یا زما بنکلا په محبت او مینې کې را لتاړ شوې بې خوتا ته زما د تیرشوي تاریخ په اړه هیڅ ډول معلومات نه دې درکول شوې.

د ګنگا ددې خبرو سره د مهارت په څوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بیا بی په لور او ازا وویل چې: ګوره گنگا! زه ستاد تیر و حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم، دا چې ته ځائته یو پلورل شوې یا لیلام شوې شې وابې، دا په دې خاطر چې ته د شیرشاه سوری د سالار خواص خان سره مینه کوي، واوره! زه په دې هم خبریم چې خواص خان پخوانې صاحب خان دې چې ګيدړې به بی نسکار کولې، او له تاسره بی مینه او محبت کاوه، خوتا د هغه مینه او محبت له یوې مخې مسترد کړل، چې زما په فکر او س هغه په همدي اساس له تاخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ او ستاد سویمبر په مقابلو کې بې ګډون وکړ، هغه ظالم د سویمبر ټولې برخې وکتلي، او کله چې تا د سویمبر د بري شوې کس په اړه لتون وکړ نو هغه خواص خان و خوت. او بیا هغه ته مسترد کړې، ستاخه بی د کرکې خرگندونه وکړه، ووايې چې زه سهی خبره کوم؟ ده همدي کرکې په اساس ته د شهزادگی ګنگا خخه د یوې کوندې په بنه ولاړې او د زیارت په لنگر ځای کې دې پناه و اخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره خارنه کړې ده، ما هغوي د همغه لمړې ورځې خخه ستاد خارني له پاره ګمارلي او ورته مې لارښونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړې او د لته دې راولي. نون زما دا مخبران بریالي شول او ته نن زماتر مخه ولاره بی. ګنگا ورته وویلې:

گوره مهارتنه ! خپله دا بريا هم خپله ناكامي و گنه ، چكه چي تاته به زماد ذات خخه خه گته تر لاسه نه شى . كه چيرې تا په زور زما دخپلولو هخه و گره نوبىيا ياد ساته چي ته به يواحې زما لاش و مومې زما روح به له تاسره نه وي . دگنگا ددي چواب خخه مهارت لېخه اندېسمن شو، فکري و گراو بىا يې په ډيره همدردى او مينې سره ورته وویل چي :

گوره گنكى ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوبنوي او نه درسره مينه او محبت کوي ، نو ته بىا ولې ده گه په ياد کې د تيرشوي پسرلى د مر او شو غنچو په خير مژوانده ژوند تيرول غوارپي . گوره گنكى ! يو هغه خواص خان دې چي ته يې هيسته غورخولي يې او نه درته کوم اهميت درکوي او بل زه يم چي د شپې دخوب په ځاي ستا په خيالونو او فکرونو کې لو په اغزنزو بوټو خپل ژوند تيروم . زه خوتا د غمونو او اندېسمنود نا ارامو خوندو نو خخه را باسم او منزل ته د ورسيدو او د محبت او مينى دخپو د سمندر په لوردي له ځانه سره ورم .

مهارت د لېخه وخت له پاره ځنډه و گراو د لېخه فکر کولو وروسته يې يو خل بىا يې په خبرو پيل و گړ :

گوره شهرزاد گئي گنكى ! ترڅو به ته د کونډې په بنه د ستړو او ناكامو ستورو په خير دغمونو نه ډک او د مسخه شوي منزل په خير ژوند سبا کوي . تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوره کړي ده ؟ په داسي حال کې چي تا له هيچا سره (اورنه او هڅلي د ګرزي د) پيرې هم نه دې تر سره کړي ، ده گه په دې خبره گنكى چواب ورکراو ورته يې وویل چي :

گوره مهارتنه ! ته به دا خرگنده نه وي چې زه د خواص خان خومره ژوره مينه کوم ، د خواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګنم .

مهارت د لېخه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بىا يې وویل چي : گوره گنكى ! ته ولې بې لاري لاري روانه يې . زه خوتا ته عزت ، توقير او ترڅنګ يې ستا خوندي ساتنه او درنښت درکوم . خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندي پريباشي او د پستي او ڈلت په لور منډې وهې ، ده گه چا سره چي ته مينه کوي هغه ته هيسته غورخولي يې . ته اوس داسي یو فصل بې چې مالک نه لري ، داسي فصل چې هر خوک چې و غوارپي رېيلې يې شي . دا سې د ګلاب ګل ، چې هر خوک يې بویولي شي . ده گه په دې خبره گنكى وویل چي : گوره مهارتنه ! دا ستا ذاتي فکر او خيال دي . نه خوزه بې مالکه فصل يم او نه د بیابان د ګلاب ګل . ياد ساته چې تراوسه پوري داسي خوک شته چې زماد محبت او مينې په خاطرنا ارامه دې . ده گه په دې خبره مهارت ورته وویل چې : هو ! زه پوهېږم چې ته د خواص خان په لوري اشاره کوي ، چكه چي د یوې کونډې په خير به تا په ډاه منه توګه د خواص خان محبت او مينه تر لاسه کړي وي خوکله خواص خان ته دا خرگنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه گنكى يې ، نوستا پر خلاف به ده گه همغه لمونۍ کرکه به بيرته راستنه شي . هغه به تاته هیڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کړي او نفرتونونه اخوانور خه در زيات نه کړي . گنكى ورته وویل چې : نه ! داسي نه ده ، مهارتنه ! ته چې خه ډول آند کوي همغسي يې کوه ، خو زه به د خواص خان پرته بل خوک د ژوند ملګري و نه ګرڅوم . دا زما اخري پريکړه ده ، که خه هم ته زما خت را پري کړي ، خو زه به د خپلې دې پريکړي خخه و انه ورم .

دگنگا ددي چواب خخه مهارت تر یوه وخته پوري خاموشه و ، او په فکر کې ډوب شوي و . بىا يې په زوره لاسونه و پړکول ، ده گه په د لاسونو د پرکار په واسطه ده گه همغه دوه کسه ملګري ، چې گنكى يې را تښتولې وه ، دنه خونې ته را نوتل بىا هغوي دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته يې وویل چې : تاسو یوکس گنكى ددي کمرې خخه بیرون وباسئ ، او بل دلته پاته شئ او زما خبره په غور سره واورئ ، ددي خبرې سره سم ده گه هغوي خخه یو کس گنكى د کمرې خخه بیرون وویستله ، کله چې گنكى بیرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وویل چې : زمانژدي دوسته ، واوره ! ما ډيره هڅه و کړه چې گنكى دې خبرې ته را ورم چې خواص خان هير کړي او زما سره د واده کولوله پاره تياره شي خو هغه ددي هرڅه سره بىا هم دې کار ته غاره نه بدي ، داسي بريښې چې هغه د خواص خان سره د رند و سترګو محبت کې رالتاره شوي ده . گورئ چې په هغې باندي کوم زور زياتي و نه کړل شي ، زه غواړم چې ده گه سره ډيره بنه او نيك

سلوک و کپل شی تر خود نیک سلوک له لاری دهگی محبت را خپل کرم او بیایی خپل ئانته واده کرم. تاسی په دې اره خه واياست؟ دمهارت ددې پونتنې په هواب کې ده گئى ملگرى وویل چې:

گوره کلو! ستا خبره سهی ده، که چیرې موږ پر گنگا باندې زور زیاتې و کرو نوزما ذاتي تجربه او خیال دادې چې گنگا به مرگ ته غاره کېږدې خوتا به دخپل ژوند ملگرى و نه گرخوي، خو که چیرې هغه هم دلته و ساتل شي او د احساناتو او ميلمسټياو د بار لاندې راشي نوزما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم دخپل ميره په خير و مني. مهارت په دې خبره دير خوشحاله شو او وبي ويل چې: گوره دوسته، زه هم همداسي غواړم. اوسته ولاړ شه او زما ددې کمرې تر خنګ چې کومه کمره ده، هغه دپخوا خخه بنيايسټه کړل شوې ده، ما غونبنتل دا کمره د واده نه وروسته د گنگا سره یو ئاي استعمال کرم خو اوسته گنگا په دې کمره کې خانته ور واچوئ، هغه به هم دلته میشت وي، ده گئى دارټياو د پوره کولو هڅه وکړئ او نيرمل نومې نسخه چې ددې کمرې په پاکولو او بنيايسټه کولو دندې په غاره لري، د گنگا دخدمت له پاره و تاکع او ورته ووایاست چې نوموري هروخت ده گئى سره یو ئاي واوسیږي. هغې ته دا هم ووایاست چې هڅه وکړې چې گنگا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي اوسته ورشه، او ما چې درته خه وویل همفسي اقدام وکړه. ددې خبرې سره سم د مهارت هغه ملگرى ده گئى هڅه خايمه ووت.

کله چې دمهارت دا ملگرى بیرون را ووت نو وبي کتل چې هغه کس چې گنگا یي له ئانه سره بیرون را ويستلي و د گنگا سره یو ئاي هملته ولاړ دي، خپل ملگرى ته بې خاصه اشاره وکړه، هغوي دواړو گنگا له ئانه سره و اخسته او هغه تر خنګ کمرې ته بې يوره، بيا ده گئى هڅه یوه بې گنگا ته وویل چې: گوره شهزادګي دا ستاد او سیدو خونه ده. اوسته که ته نه غواړې چې مهارت دخپل ژوند ملگرى کړي نو مه بې کوه. خو ورځې هم دلته په دې خونه کې واوشه، ده گئى وروسته به موږ، لکه خنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس خڅه راوستې بې بيرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو او هلتله به دې د زيارت په لنگرخايم کې ورخوشې کړو. ددې خبرې سره سم بې گنگا هملته په هغه خونه کې یو اخي پريښوده او دوې دواړه تري په شا ولاړل.

گنگا مختنه ولاړه، په همدي خونه کې کيناسته، هغه بې چاره په ژورو فکر و نوکې ډوبه وه، هغه ډيره بدحاله، اندېښنو کې ډوبه او سرگردانه وه، هغه تراوشه پورې همداسي ناسته و چې یو نيم عمر خورلې نسخه بې خونې ته ور توتله. ده گئى د کتلو سره سم گنگا د خپله خايمه را پورته شوه، هغه نسخه ور مختنه شوه او گنگا ته بې وویلې چې: گوره ګرانې! تهولي زما د راتګ سره سم ماته د خپله خايمه پورته شوي. زه خويوه وينځه یم، ماته حکم وکړه چې زه ستا خه خدمت وکرم. ددې نسخې د وينا وروسته گنگا بيرته په خپل خايمه کيناسته، دا نسخه نوره هم مختنه ور غله او د گنگا په پښو کې کيناسته، ده گئى په را نزدې کيدو سره گنگا سمدستي د خپله خايمه پورته شوه، هغه بې د لاسو خڅه ونیوله او پورته بې کړه او په خپل خنګ کې بې کينوله او ورته بې وویلې: لاندې مه کينه، بېشکه چې ته به وينځه بې خو زه دمالک او وينځي تر منځ کوم تو پير نه محسوسوم. ته هم دلته له ماسره یو ئاي کينه، او د راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلي بې.

د گنگا په دې خبرو باندې هغه نسخه حیرا انه شانته شوه، وارخطا شوه، خوبيا هم د گنگا تر خنګ کيناسته او ورته بې وویلې چې: زه بې ستا دخدمت له پاره تاکلې یم، اوسته به زه هروخت ستاتر خنګ اوسم، ستا خدمت به کوم او ستاد اړتياو د پوره کولو هڅې به کوم. گنگا تري و پونبنتل چې دوې زما په اړه تاته خه ويلې دې؟ هغې نسخې ورته وویل چې گوره درنې! ماته بې ستانوم ګيتا بسوولې دې، خوزما نوم هم واوره، زمانوم نيرمل دي. زه بې هم د کوم خايمه را پورته کړي یم او دلته بې په زور را پورې یم، په دې اساس اوسته زما د او سیدو بل کوم خايمه نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په او سید و مجبوره یم. ماته بې ستا په اړه دا هم ويلې دې چې ته یوه کونډه بې او د رهتاس د زيارت په لنگر خايم کې او سیدې، مهارتله له تاسره مينه کوله نوته بې ده گئى هڅه په زور را وستې او د لته بې خايمه ده

کړ، او سچې ته د هغه سره واده کول نه غواړې نو هغوي تا بيرته ره تاس ته استوي، نو تر خو چې ته د لته او سیېږي زه به ستا په خدمت
باندي ماموره يم.

کله چې نيرمل خاموشه شوه نو ګنګا تر یوه وخته پوري د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، د هغه وروسته بې په ډير غور او دقت سره
نيرمل ته وکتل او ورتنه بې وویل چې:

ګوره نيرملې! ته خو زما د مور په ئايې بې. زه ضرور کونډه يم خو ما تر او سه د چا سره واده نه دې کړې. د هغه چاسره چې زما کوژدن
شوي وه نوداسي بې و ګنه چې هغه زه پريښې يم، څرنګه چې ما د هغه سره مينه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه و ګانه او هلتنه د
زيارت په لنګر خاي کې د کونډو په پناه خاي کې د ډيره شوم، ګوره نيرمل! زه یو غمزنه پيغله يم او ته زما د مور په ئايې بې. زه له تا خنه
هيله لرم چې له ماسره به دروغنه واي. هره هغه خبره چې زه بې کوم د هغه سهي خواب راکړه، ځکه چې ته پخپله هم غمزنه بې او د
يوې غمزنه پيغله په غم او مصيبيت باندي ډيره بنه پوهيرې، د هغه په دې څبره نيرمل د خپله خاي پورته شوه، خونې دروازه بې و تړله،
او بيرته راغله او د ګنګا تر خنګ کيناسته او رته بې وویلې چې: ګوره ګيتاجاني زمالوري! او سراته وواي چې ته خه ماته خه وویل
غواړې؟ ګنګا ورتنه یو څل بیا وویل چې:

ګوره نيرمل! زه دې خلکو په زوره د ره تاس د زيارت د لنګر خاي خخه را تبنتولي يم، زه دشيرشاہ سوری د یوه سالار خواص خان سره
ډيره مينه کوم، هغه هم ماخوبنوی، خو دې خلکو زه په زور سره د لته راوستې يم، دوي زما او د خواص خان تر منځ بيلتون
غواړې، رينستيا راته وواي چې د لته د او سيدو په صورت کې به زما د ژوندان پايلې څه ډول وي؟

د ګنګا د دې پونښنې په خواب کې ورتنه نيرمل په ډير راز سره وویل چې: ګوره پيغلي! ستا په اړه ماته دا لارښونه هم شوي ده چې زه
هره ورڅ له تاسره خبرې و کرم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کرم. تر خو ته د هغه سره واده ته تياره شي. د هغوي آند دا هم
دې چې د لته د قيام په دوران کې له تاسره ډيره بنه سلوک او کړچار و کړل شي، پر تا باندي د مهربانيو او خورې لنيو باران و کړل شي تر خو
ته تر اغیز لاندې راشې او د مهارت سره واده ته تياره شي. د هغه په دې خبرو باندې ګنګا په ډيره غصه شوه او وې وي وویل چې: که چيرې
داخلک ټول عمر همداسي و کړي بیا به هم دوې ماد مهارت سره د واده کولو له پاره تياره نه کړا چې شي، نيرمل ورتنه په ویره ویره او راز
سره وویل چې:

ګوره ګيتا! زه او ستا د خپلې لور، د خپلې بچې په خير ګنم، زه پوهې بزم چې ته په غمونو کې ډوبه بې. او ته بې په زور د لته را تبنتولي
بي. زه به ديوې مور په خير ستا خدمت کوم. او واوره! ماته چې هر خدمت وي نو حتما بې ماته وواي. ته او س همدلتنه کينه، زه به
ولاره شم او تا ته به خوراک خبناک غم و کرم. ګنګا هملته کيناسته، نيرمل ورتنه خوراک خبناک راوست، ګنګا هغه هم له ځانه کينوله
او ډوډي بې سره یو خاي و خورې له. نيرمل د ګنګا خخه ډيره خوشحاله شوه، په همدي توګه به ورځې تيريدي او ګنګا به ورڅ په ورڅ
دنيرمل محبت او مينه ځانته را ماتوله.

يو وخت نا خاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کيناسته. خپل شاوخوا ته بې وکتل، هغه زړه نيرمل چې هر وخت به په
همدي کمره کې ویده کيده، په خپلې بستره کې نشيته، حال دا چې هغه به د مابنام په وخت کې په خونه کې خملaste خواوس بې بستره
خالي پروت و.

ګنګا د بیرون خخه را تلونکې د وحشت او ویرې غبونه او ريدل، هغه د اسې احساسوں چې بیرون او را لګیدلې او هرڅه د ځنګله د او رې
خير په خپل ځان کې را نغارې، ګنګا بې چاره د دې ټولو وحشی او ازاونو او شورو غل سره په پوره ویره کې هملته په خپلې خونه کې
ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپې د مهراج په دې فوځي تمھاپې باندې خه توپان رانا زل شوې دې.

گنگا دېلتىنى او دخان د خبرولو پە خاطر د خپلى بىسترى خخە راپورتە شو، خپل كالى بى درست كېل، دكمىپ د دروازى پە لورولار، دروازه بى لېشانتە او بىرون بى وكتل، هغە ھيرە حيرانە شو، چى وسلە وال ئوانان اخوا دىخوا مندە بى او چىغى سورى وھى، گنگا ھيرە وار خطا شو، اود وار خطا يى او ويرى له لاسە بى دروازه بندە كرە او بىرتە خپلى بىسترى تە راستە شو، او هملتە كيناستە. لې شىبىه وروستە هغە زرە نيرملەم پە مندە او ساھ نيونكى بى هغى كمىپ تە را توتلە او د گنگا خنگ تە راغلە او پە پورە بد حواسى كې كيناستە، او بىا بى پە يوه ساھ گنگا تە مخ كرە او ورتە بى ووپىلى چى: گورە گيتا لوري ! دلتە او سى يو دول انقلاب را غلى دې، داسى بى رىبىنى چى ددى مهارت او د هغە د ملگرو شىپى نورى شميرل شوي دى، گنگا ترى پە ھيرە نا ارامى سره و پونبتل چى: نيرملەم تە خە وايى، ژريي راتە ووايى. نيرملەم ورتە پە ھواب كې ووپىلى چى:

گورە گيتا لوري ! پە مهارت باندى حملە شوي دە، گنگا ترى سمدستى پە و پونبتل چى حملە چا كرىپى دە ؟ نيرما خپلە ساھ كلكە كرە او د گنگا پە لور بى پە غور سره وكتل او ورتە بى ووپىلى چى: گورە گيتا لوري ! دا حملە ستا هغە كرىپى دە. نيرما پە دې خبرو باندى گنگا بىچارە لې خە و خندل او بىا بى ورتە ووپىلى چى ووايى نيرما، تە خە ويل غوارپى ؟ زما چا دلتە يرغل را ورپى دې ؟ نيرملەم بىا ھواب ورکرە چى:

گورە گيتا لوري ! دشىرشاھ سورى سپە سالار خواص خان د مهارت پە دې خالە باندى يرغل را وستى دې، لې خە د مخە د مهارت مخبرانو هغە تە خبر ورکرە چى دشىرشاھ سورى ستر سالار خواص خان د خپل لېنكر سره يو خاي پە ھيرە بىرە د مهارت پە دې خالە باندى يرغل كونكى دې، مهارت د خپلى دې خاي بىرون و لار او هلتكە بى د خواص خان سره د تىكى كولو ارادە و كرە، مهارت داسى گمان كوي چى د خواص خان سره بە لې فوخ وي، پە داسى حال كې چى د هغە پە دې تم خاي كې چى د هغە خومرە ملگرى موجود دى يواحى د هغۇي شميرە د خواص خان د فوخ دو د هومرە كىرىپى، پە دې خاطر مهارت د خپل تم خاي خخە دشىپى پە تىارە كې د خواص خان سره د جنگ لە پارە ووت او هملتە بىرون د جنگ كولو ارادە لرى. او سى بە ووپىنى چى ددى جنگ پايلى بە خە وي، گورە لوري ! تە خە فكى كوي ؟ ايا خواص خان بە د دومرە كم لېنكر سره د دومرە سترو لېنكر و لرونكى كنترول كراپى شي. گنگا د دعا پە شكل خپل د وارە لاسونە پورتە كېل او وىي ويل چى: گورە نيرما ! كە بگوان و غوارپى نوزما خواص خان بە پە دې مهارت باندى بىرالىپى كرىپى، گورە نيرملەپى ! خواص خان د دې خخە مختە هم دير داسى ميدانونە سوبە كرىپى دې او تىل د خپل د بىمنانو پە مقابىل كې بىريمىندا راوتلى دې، او دلتە هم زە تاتە دا د دركوم چى كە چىرىپى دشىپى پە تىارە كې مهارت د خواص خان سره د تىكى كولو هشە و كرە نوزما زرە وايى چى دشىپى پە همىپى تىارە كې مهارت د خواص خان پە لاسو نىست او نابود شى. گورە نيرملەپى ! زە تاتە يوه خبرە كوم چى پە هغى بە خامخا عمل كوي، نيرملەم ورتە ووپىلى چى لوري تە خە وايى ژريي راتە ووايى. گنگا ورتە ووپىلى چى:

گورە نيرملەپى ! زە دادە يم چى مهارت بە د خواص خان پە لاسو د ماتى او شكىست سره مخامىخ كىرىپى خو كە چىرىپى د ماتى خورلۇ وروستە مهارت چىرىپى د تىبىتىپى هشە و كرىپى نوزە پە خپلە هلتكە د خواص خان خنگ تە ورئم او كە چىرىپى مهارت بىرتە خپل تمھايى تە راستون شو او زە بى هم لە ئانە سره چىرىپى بولتلۇ غونبتل نو پە دې حال كې نيرملەپى، خامخا خواص خان تە ورشه او هغە تە ووايى چى دره تاس د زيارت د لىنگرخايى يوه كوننەپە چى گيتانومىدە، او هلتكە بە ستاد كور مخى تە كله كله د سوال لە پارە را تىللە، هغە كوننە د مهارت دو د كسو بى د معاشانو لە ئانە سره را و تېبىتولە او دلتە بى را ورپى دە او او سى مهارت پە زور ورسە وادە كول غوارپى، خو هغە گيتانومىپى بنىخە وايى چى هغە يواحى او يواحى خواص خان خوبىسى او د مهارت سره نە غوارپى چى وادە و كرىپى، خود ماتى خورلۇ وروستە مهارت يو ئىل بىا هغە لە ئانە سره پە زورە بولتە، نيرملەپى، زە تاتە دا د دركوم چى پە داسىپى وخت كې بە خواص خان ضرور د مهارت پىپى

وروسته ولارشي او ما به دهجه دلاسو خخه را خلاصه کري. که چيرې همدا سې دې و کړل نو زه به ستا احسان په تول ژوند کې هم هيرنه کرم.

نيرمل ورته په ډيره مينه او شفقت سره وویل چې: گيتا لوري، ته فکر مه کوه که چيرې حالات همدا سې شول لکه ته يې چې وايی نوزه به ستا پيغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به ووایم چې هغه تاته د مهارت د لاسو خخه نجات درکري، دنيرمل ددې ټواب د اوږيدو سره ګنګا ډيره خوشحاله شوه او بيا دواړه هريوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو خارنه يې پيل کړه.

۳۹

خواص خان تراوسه پوري د مهارت ددې تمھاي خخه لري و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبرورکر چې دشيرشاه سوری سترسالار خواص خان دهجه په دې عسکري تمھاي باندي یرغل کونکې دې. او د خپل لښکر سره يو ځاي په ډيره بيره دې لوري ته راروان دې. ددې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر يې د خپلو تمھابو خخه بيرون راوويست او د شپې په تياره کې يې خپل تول لښکر په پتيو مورچو کې ځاي په ځاي کې ترڅو دخواص خان د لښکرد راتلو سره سم د خپلو همدي پتو سنگرونو خخه په هغوي یرغل يوسي او هغوي مات او بيرته شاتللو ته و هخوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډيره بيره مخته روان و، هغه هم خپل مخبران تر لري پوري خپاره کري و خودهجه مخبران په دې نه و توانيدي چې د مهارت دېتنيځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کري، په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر دېتنيځایو پوري را ورسيد نو مهارت يو ناخاپه د خپل سنگر خخه را وoot او د یوه توپان په خير يې دخواص خان په لښکرباندي را باندي کړل. د خواص خان لښکر ددې ناخاپي یرغل خخه د پوره ستونزو سره مخ شو دهغوي لمپني ليکي ګلهوډې شوي، او عسکري يې خواره واره شول خواص خان په ډيره بيره او تدبر سره بيرته خپل عسکر سره را تول او د مهارت د عسکرو د مقابلې له پاره يې په داسي حال کې چې خونري چنګ روان و بيرته منظم کړل.

خواص خاپخواتر دې هم د ژوند ډيرې سړې تودې تيري کري وې، په دې اساس که د مهارت نا ځاي په یرغل دهغوي د لښکرو لمپني ليکي له منځه وړي وې، خوبیا بې هم خپل ئان ډير ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګيرله چې خواص خان ماتې و خوره او اوسم د تېښتې په فکر کې دې نوپه دې خاطري يې خپلي حملې نوري هم تيزې کري خواص خان هم خپل ئان تيار کري و، دشپې په تيارو کې سخت خونري چنګ و نښت، خواص خان د خپلو فوئونو حوصلې ور کلکولې او دهغوي د لېکو د تېښګښت له پاره يې دفاعي جنګ پيل کري و.

خودې وروسته خواص خان خپل اصلې څواک را خرگند کړ، هغه خپله ماتې په ډير ټواکمن بری باندې بدلوں غونبنتل، هغه د غليم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هودښکارونه کوله، هغه د همدي احساساتو سره يو ځاي د تکبیر او زپورته کړ، دهجه د تکبیر د او از سره دهجه لښکر هم د تکبیر ناري پورته کري، ددې تکبیرونو خخه داسي داګيزيه ده چې د سهارد اذانو لري پيل شوي وي، د همدي عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت خخه ووت او د جارحيت په پراو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تيزو غوئونکو او سپنيزو اغزيو، د تيزو توپاني څپو په بنې کې ورننوت.

مهارت چې خو لمحي مخته يې خپله سوبه دا د منه ګنه له دخواص خان ددې حملې خخه دير وارخطا شو او شاته تګ يې پيل کړ، دخواص خان دې نا ځاي په یرغل هغه ته دا داګيزيه کري و چې دهجه د پښو لاندې ټمکه چاراښکو دې ده. د لېڅه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جريان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه دهجه لښکرد هغه سره په دې مقابلې کې د پښو د تم کيدو تو ان لري، اوسم نو خواص خان چپ او بنې لوري ته او هم مخامنځ خپلي حملې ته دواړورکر، خومهارت کرار کرار شاته روان و، شونې ده

چې هغه به غونبنتل خپل عسکري تمھاپي ته ورننوي او هلتھ خپله دفاع و کړي خو خواص خان هم د هغه د مکاري خخه پوره پوره خبر و په دې خاطريي خپلې حملې نوري هم ګړندي کړي، تر هغه وخته پوري چې مهارت خپل عسکري تمھاپي ته په شاروان نو خواص خان د جنګ د ئایه خخه ترمهارت د دې ئایه پوري د هغه لښکر د نيمائي خخه هم زيات را کم کړي و مهارت چې کله دا حال و کوت نو مخ بي واراوه او د تيښتې لاري خپله کړه. خو خواص خان هغه پسي واخت، کله چې مهارت خپل د اوسيدو خاپي ته ورسيد نو خواص خان یوئل بيا خپل اصلې رنگ کې را خرگند شو او د مهارت هغه پاته لښکريي هم د نيمائي خخه زيات د تيغه تير کړ. مهارت د خپل ساتونکو سره یو خاپي به ډيره ستونز منه توګه دغرنیو لپيو دغې هستونګنځي ته ورننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدي تمھاپي خخه بیرون تم کړ. خو خپل عسکريي د ناخاپي يرغل په خاطر تيار و ساته، تر خود مهارت د ډيرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناخاپي يرغل په مقابل کې بنه مقابله و کړاپي شي. او س خواص خان غونبنتل چې دورخې په رنما کې دغه هستونګنځاپي ته ورننوي او مهارت باندې خپل اخري مرګونې ګذار و کړي.

خواص خان د خپل لښکر سره یو خاپي د مهارت د هستونګنځي نه بیرون پړاو کې و چې د هغه یو عسکر ورته په منه د راغې او ورته بې وویل چې: اميره! بیوه زړه بودی بسچه غواړي له تاسره ووینې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر را پروونکې ته په غور سره وکتل او ورڅه بې وویل چې ايا هغه بسچه خو به جاسوسه نه وي او یادا چې د مهارت له پاره خو به کارنه کوي، هغه عسکر ورته وویل چې نه، اميره! موږ هغه بسکته پورته وکتله، هغه بیچاره واي چې غواړي له تاسره یوه خبره شريکه کړي، خواص خان ورته وویل چې که د اسي وي نو هغه سمدستې ما ته را ورسوئ. د دې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه خاپي و لار او د لپه ځنډه وروسته بې د دغه هندوه نيرمل نومې زړه بسچه له خانه سره را پروه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان تري په ډيره ربښت سره وویل چې:

ګوره ادي! زمانوم خواص خان دې، ما ته خبر راغې چې ته ماته کومه خاصه خبره کول غواړي؟ نيرمل ورته په ډيره منيې او شفقت سره وویل چې: ګوره زويه! زه تاته یوه ډيره مهمه خبره کول غواړم، اياته کومه د اسي کونډه پېژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګرخاپي کې او سیدله او نوم بې ګيتا و. د نيرمل په دې خبره خواص خان تکان و خور او تري وي پونبنتل چې ادي! ته بې خنګه پېژنې؟ هو! زه د رهتاس د زیارت د لنګرخاپي ګيتا ډيره بنه پېژنې، نيرمل ورته وویل چې: ګوره زويه! ګيتا همدا او س ستاكومک ته اړتیالري، خواص خان تري په ډيره ربښت چې:

ادې! ته خه ډول خبرې کوي، ګيتا ماته خه اړتیالري؟ هغه خود رهتاس د زیارت په لنګرخاپي کې ده، د دې خبرې سره سم نيرمل خواص خان ته درهتاس د زیارت د لنګرخاپي خخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګيتا د راتښتو لو پېښه بیان کړه او دا بې هم ورته ډاګیزه کړه چې هغه خه ډول دلته د مهارت هستونګنځاپي ته راوستل شوه او بیا دلته مهارت خومره هڅه و کړه چې هغه د خپل خان سره واده کړي خو ګيتا تري خه ډول انکار و کړ او دا چې هغه یواحې او یواحې د خواص خان سره د مينې خرگندونه کوله او... دا تولې خبرې بې ورته په ډيره تفصیل سره بیان کړي.

د شیرشاه سوری د کتاب دریمه برخه

تراو سه پوري خواص خان د مهارت د دې تمھاپي خخه لري و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د ډيرغله پاره په ډيره چتکه توګه مخته را روان دې. د دې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې و هل پیل کړل او خپل

تول فوئونه بی د فوچ دتمحای خخه بیرون وویستل، پخپله هم د شپی په تیاره کې دخپلو فوئونو سره یو ئای ووت او هلتہ په یو سنگر کې پتے کیناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ئای ته را اور سیرې نو مهارت به د خپل تول ئواک سره پرې پتکی حمله و کری او په دې توګه به هغه بیرته و ئغلوي.

خود بله ارخه خواص خان هم په دېرې بیړه د مهارت پر فوچی تمحای باندې د حملې کولوله پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو د هغه مخبران د مهارت د پتنهایابو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو. په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پتنهای ته را نزدې شو نو مهارت په ناخاپې توګه د خپل سنگر خخه را ووت او د توپان په خير مخته راغې او د خواص خان په لبکر باندې را پریوټ. د هغه دغه ناخاپې حملې د خواص خان د لبکرو لمپنۍ لیکې د ستونزو سره مخ کړي، د اسې خرگندیده چې د مهارت دغه ناخاپې یړغل د خواص خان لبکر ته نه تلافی کیدونکې زیان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم د اسې ژر ناهیلې کیدونکې نه و. هغه د ژوند تودې سړې دېرې کتلې وي، که خه هم د غې ناخاپې یړغل د هغه د لبکرو لمپنۍ لیکې د ستونزو سره مخ کړي وي خو هغه دېرې ژر بیرته خپل ئان را جوړ کړ او بیاد خپل لبکر سره یو ئای لېخه شاته ولاړ، د هغه د شاته تګ خخه مهارت د اسې و انګیرله چې خواص خان ماتې و خوره او اوس د تیښتې په هخه کې دې نوپه دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چتکه کړه خو تردې وخته خواص خان بیرته خپل لبکر سره را یو ئای او منظم کړي و. اوپه پوره توګه د خپلې دفاع له پاره تیار شوي و. دشپې په دې تیاره کې یو ئحل بیا د دواړو فوئونو تر منځ خونږې جنګ و نښت، مهارت هم په پوره ئواک سره خپل و حملو ته دواړ ورکړ. خو خواص خان د خپل فوچ او لبکر د حوصلو د پورته کولو او د هغه په منظمولو کې په پوره چتکتیا سره مصروف و، اما تر خنګ بی د خپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلي و.

د لبکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان د خپل ئان د بشولو پریکړه وکړه او هود بی وکړ چې خپله دغه لمپنۍ ناخاپې ماتې په بریا باندې بدله کړي

مهارت چې لېترمخي بی خپل بریا حتمي ګانه، د خواص خان د دې حملې خخه هېر زړه خورپینې شو او د شاته تلو هخه بی پیل کړه، د خواص خان د دې ناخاپې یړغل خخه هغه د اسې شولکه چا بی چې د پنسو لاندې خپور فرش را کش کړي وي. تر لړه وخته پورې د جنګ ارڅ بدل شو او خواص خان د مهارت لبکر کې دېر بد او ویجاړونکې حالت سره مخ کړي وي، خواص خان مخته ور روان و په د اسې حال کې چې مهارت د خپل لو لبکرو سره یو ئای شاته د خلاصون لاره لټوله. کیدې شې چې هغه به غونبتل خپل سنگر ته تر شاشی او بیا د هغه ئایه خپله دفاع و کړي. خو خواص خان هم د هغې دغه مکاري درک کړي و هېډې خاطرې په خپلو حملو کې دېرښت راوست، کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنگر ته ورسید نو د جنګ د میدان خخه ان د هغه تر سنگره پوري د هغه د لبکر د عسکرو لاشونه هرې ته خپاره پراته وو، کله بی چې دا حال وکوت، نو سمدستي یا شاته منډه کړه او وتنښتید. خو خواص خان هم د هغه تر شا ولار او د هغه د لبکر د پاته برخې خخه بی نیما بی د تیغه تیر کړل. مهارت د خپل ساتونکو سره یو ئای په دېرې ستونزمنه توګه کوهستانې درو ته ئان ورساوه، په د اسې حال کې چې خواص خان د هغه پسې ان تر هغه ئایه ولار او هلتہ د هغه مخې ته ودرید. اما تر خنګ بی خپل فوچ ته د ناخاپې یړغل په مقابل کې د تیارسي حکم کړي و. ئکه ګمان کیده چې مهارت به یو ئحل بیا د رامخته کیدو او یا د خواص خان په لبکرو باندې د شبخون د کولو لپاره ئان چمتو کوي. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رنآ کې د مهارت پر خلاف پریکنده حمله و کړي.

خواص خان لا هم دلته ولا پروچي په ده گه يو ساتونکي په ديره بيره ده گه خواتره راغي او ورته يى وويل چي: اميره! دلته يوه زره بنه ده او غوارپي له تاسره سمدستي وويني. خواص خان ده گه ساتونکي لوري ته په عجبيه توگه و كتل او بيا يى په ډوب شوي او ازو وويل چي: هسي نه چي دا بنه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکي ورته وويل چي: نه! اميره! موږ هغه و چيرله، خوي چاره واي چي له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وويل چي که خبره همداسي وي نو سمدستي يى دلته راوري ددي خبرې سره سه هغه ساتونکي ولاړ او بيا يى دخپله خانه سره د خواص خان درباره يوه نيرمل نومي هندوه بنه راوري. دا همغه بنه وه چي مهارت د ګنګا د خدمت له پاره تاکلي وه. کله چي نيرمل د خواص خان مخي ته راوري شوه نو خواص خان ده ګه د درنښت په خاطر د ئايه پورته شو او بيا يى ورته وويل چي:

گوره ميرمني! زما نوم خواص خان دي او ماته دا ډاگيزه شوي ده چي ته ما ته خه ويل غوارپي. نيرمل ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چي: گوره زويه! زه تاته يوه ډيره مهمه خبره کول غوارم. اياته دا سې کومه کونډه بنه پيژني چي د رهناس د زيارات په لنگر خاني کي يى ژوند کاوه، او هغه ګيتا نوميده. نيرمل په دې خبره باندي خواص خان تکان و خور او ورته يى وويل چي: ميرمني! ته يى څنګه پيژني؟ هو! تر هغې چي ما پوري اړه لري زه دره تاس د زيارات په لنگر خاي کي او سيدونکي ګيتا ډيره بنه پيژنم. او هغه هم ما پيژني. نيرمل ورته وويل چي: گوره زويه! همغه ګيتا ستا کومک ته اړتیا لري. خواص خان تري په ډيره بې قرارې سره و پوبنتل: ميرمني! دا ته څنګه خبرې کوي؟ ګيتا ماته خه اړتیا لري؟ هغه خو هلتہ دره تاس د زيارات په لنگر خاي کي ده. بيا ورته نيرمل په ټول تفصيل سره هغه قصه و کړه چي خه ډول ګيتا د مهارت د دوو کسانو لخوا ده ګه خایه را تبیول شوي او بيا دلته د مهارت د او سيدونکي ته راوري شوي او بيا تري مهارت د واده غونښته و کړه چي ګيتا يى غونښته و نه منله او د مهارت تر مخه بې د خواص خان سره د دخپله مينې خرگندونه کړي ده.

کله چي نيرمل خبرې خلاصې کړي نو خواص خان ده ګه د خبرو سره علاقه پيدا کړه او ورڅه بې و پوبنتل چي: گوره ادي جاني! دا ستا ډيره مهرباني ده چي تا ماته د ګيتا په اړه په پوره تفصيل سره خبره و کړه، تا ددې خبرې په کولو سره زما په ځولي کي د خونښيو انبار او چاوه. زه ددې نه مخته په دې نه پوهیدم چي ګيتا هم ما خونښوي خو ستا د او سنیو خبرو څخه زما زړه ډير خوشحاله او ډادمن شو، په رینښتیا هم ګيتا ددې ورده چي هغه د خپل ژوند ملګري و ګرځوم. هغه يوه غمښنه او غم و هلې پیغله ده. خود را ته وواي چې ولې مهارت هغه د رهه تاس د زيارات د لنگر خاي څخه دلته را و تبیوله. ده ګه په دې خبره نيرمل ورته وويل چي:

گوره خواص خانه! د ګيتا بیچاره ګي بد قسمتي داده چي هغه ډيره زيات بنا يسنه او بنکلې ده، ده ګه وجود دومره د رابنكود نه ډک دې چي اندازه لګول بې شونې نه دې، مهارت هغه دغه زيارت کي د پناه اخستو تر مخه چيرې کتلي وه، او هغه پري د همغه وخته راهيسي خان څاروي، هغه غونښتل ده ګه سره واده و کړي خو ګيتا نه غونښتل ده ګه سره واده و کړي، گوره زويه! زه غوارم تاته دا ووایم چي: د مهارت دخلکو په واسطه د ګيتا د راتبیولو و روسته هغوي ګيتا هم دلته بندې کړي ده، او غونښتل بې چي هغه په هر صورت چي کيدي شي واده ته تياره کړي. خو ګيتا ورته په ډاګه ددې کار څخه انکار کړي دې. او ورته يى ويلې دې چي هغه به یواحې او یواحې دشيرشاه سوری د سپه سالار خواص خان سره واده کوي او بس. ځکه چي هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګيوي پوري مينه کوي او که چاپه زور و سره د واده کولو هڅه و کړه نو بيا به د هغه لاش وويني.

گوره زویه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تياره کې تا مهارت ته ډیره بدہ ماتې ورکړه . او د هغه لښکر دې له منځه یووړ . او س نو مهارت د خپلو پاته خو کسانو سره د شرق په لور تبنتیدلې دې او هغه غواړې د شرق له لورې د غرنۍ لريو خخه بیرون شي او خپل بل کوم ئای کې ئای په ئای شي . زویه ! د شرق په لور د تبنتې په وخت کې هغه له ئانه سره ګيتا هم و تبنتوله ، او س زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو خخه ګيتا ازاده کړې . تر دې ئایه د خبرو کولو وروسته نيرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پريکړه اعلان کړه چې :

گوره ادي جاني ! هغه خه چې تا وویل ، ماته هغه ټول رينښتیا بنکارېږي ، ستاد عمر خخه هم د اسي خرګند ډېږي چې ته به درواغنه وايي . هغه تفصیل چې تا ماته د ګيتا په اړه ووايی هغه ټول حقیقت ته نزدې دې ، خود دې سره به زه د احتیاط خخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چېږي له ماسره دې دوکه او فریب کړې و نو خت به دې درپري کرم . دې خبرې پريکړې سره سم یې هغه ساتونکې ته چې نيرمل یې خواص خان ته له ئانه سره را اوپړي وه حکم و کړ چې نيرمل هملته په فوچ کې له ئانه سره وساتي ، او بنې پالنه یې وکړي ، دې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې هملته پرینبوده او بله برخه یې له ئانه سره و اخستله د همغه غرنۍ لپې شرقی برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت د خپلو عسکرو سره تبنتیدلې و .

خواص خان په دې ټوله سيمه کې ډېرې بنه بلد و . ددې ګنډه شرقی برخې کې ، يعني هغه ئای کې چې د اغرني لپې پاې ته رسېږي او میداني سيمه پیلېږي ، هلته یو ھل بیا خواص خان خپل فوچ په دریو برخو باندې وویشه ده غوړي دوو برخې یې د درې په بنې اړخه کې و تاکلې او هغه پاته بله برخه یې له ئانه سره و اخسته او ددرې مخکینې برخې کې ئای په ئای په ئای شو .

بله ورڅه وخت چې لمد شرق نه سر را پورته کړ او د تيارو په څو دلمرو رانګې را خپري شوې نو مهارت د خپلو پاته شو لښکرو سره یو ئای ددرې خخه د راوتلو وروسته میداني سيمو ته ورنوت ، نو خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ئای د هغه مخه و نیوله . مهارت خپلو عسکرو ته د تم کيدو اشاره و کړه او خپل یو کس یې مخته ورولېږه ترڅو معلومه کې چې دا خلک خوک دې او ولی یې ددوې مخه و نیوله . د هغه یو عسکر په منډه راغې او د لړئه وروسته بيرته راستون شو او مهارت ته یې خبر ورکړې لاره بندونکې پخپله خواص خان دې او هغه د جنګ له پاره تيار و لارډې . په دې وخت کې مهارت ګيتا هم د خپل خان سره یو ئای په آس کینولې وه ، کله چې هغه عسکر مهارت ته د خواص خان په اړه خبر ورکړنو د ګيتا سرد خوشحالیو نه را بورته شو ، هغه مسکی وه . په همدي وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وویل چې :

گورئ زما ملګرو ! زه په دې دا د من یم چې دشیرشاہ سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ئایه را اوپړي دې . هغه د خپلو خو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کیدا یې شې چې هغه دا انګيرې لې وې چې هغه زما ټول فوچي ټواک له منځه وړې دې او زه د یو خو ملګرو سره یو ئای خپل ئای ته ورغلې وم ، زما سره همدا او س هم د هغه لس هومره زيات و سلوال ملګري موجود دې . په دې اساس به د همدي دري تر خنګ زه خواص خان ته ډېره بدہ ماتې ورکوم او د هغه خت به پري کوم . په دې ترتیب به د خواص خان دوژلو وروسته زه خپله د غه ناکامي په بريا بدله کړم

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او د خپل آس په شا سپره ګنګا ته یې مخ وروارووه او ورته یې وویل چې : ګنګا ! ته بښکته شه او په کوم خوندي ئای کې کينه ، زه به ددې خواص خان کار ورختم کړم ، خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ماغالب شونو

بیا خو به ستا برخیلیک د خواص خان سره ترلې وي خو که چیرې ما ددې جنگ په جريان کې د خواص خان خت ورپرې کړنوبیا به ته د تل له پاره زما د ژوندانه ملګرې اوسي. اوس ته زما د آسه بنکته شه، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره بنه فرصت و ګانه او سمدستي بې د آسه لاندې راتیوب کړ او منډه بې کړه او په بنې لوري کې په یوه ستره تیوره کیناسته.

مهارت د خپل ټول ټواک سره یو ئای په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. گنګا هم د احتیاط خخه کار واخست او خپل ئای بی بدل کړ او د مهارت د سترګو خخه د پتېیدو په خاطر د غرنۍ لپې د یوې غونډۍ په سرو خته او هلته کیناسته، هغه نه غونښتل چې د هغې د ناستې د ئای په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي، هغې همدا راز غونښتل د هغه پورته ئای خخه د دوارو لبیکرو تر منځ د تکرنداره هم په خپلو سترګو وویني

مهارت ددې آند سره چې د ملګرو شمیره ډيره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوالي ځوانان دی دهغوي شميره ده
ددې د ځوانوند شمیرې څخه لس هومره لږدنه نود ډير فخر او تکبر سره یې خپل لښکرته د مخکي تللو حکم وکړ او د وينې تویونکو
ليوانو په خير بې په خواص خان باندي حمله وکړه .

تراوسه دد ی جنگ دپیلام چخه لب خه وخت نه و تیرشوی چې درې په بني لوري کې چې خواص خان کوم عسکر ځای په ځای کړي و، ناخایه را پیدا شول او د تکبیر د او از د یورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رود انګل.

مهارت ددی حالاتو په کتلوا سره ډیر انديبنمن شوي و، هغه دافکر هم نه شو کولائي چې خواص خان دې دهجه د ماتولو له پاره ددرې په بنبي او چپ لوري کې خپل عسکر ځاي په ځاي کړي وي. تراوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ټواکونو یو ډله بيله کړي چې دخواص خان د لښکر هغه دريمه پته ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووته او دمهارت په ټواکونو لکه د اسماني تندر را پريوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې او په اړخونو څخه یو وينه تو یونکي توپان را پورته شوي و.

دھغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره خواک سره جنگيده او دبني او چپ لوري هم دخواص خان تازه خواکونو د مهارت په لبىکر رنبا ورخ توره تياره کړي وه. په دې درې کې جنګ خه د یروخت دواام ونه کړ، خواص خان د خپل لبىکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دھغه ملګرو ته د شنه اسماں ستوري ور وښول او د پېير لې وخت وروسته بې دھغه او دھغه دلبىکر کار پاې ته ورساوه. دھغه په ګډون بې دھغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل، او په دې توګه بې مهارت چې د شیرشاہ سوری تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشی اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمي خڅه پاک کړ او سیمي ته بې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او د هغه د لبىكىر د لە منئە ورلۇ و روتىتە او س خواص خان د گىنگا پە فىركىپى دوبو. هغە خپل لبىكىر تە ھەملەتە د تم كىدو ا مر و كىپا او بخپلە پە خپل آس باندى سپور شو او مختە ورغىپى تر خو د گىنگا لە تۈن و كىرى. هغە پە خپل ھەغلەن د آس باندى سپور مختە روان و چى د غوندەي دپاسە ناستە گىنگا د خپلە ئايىھ را پورتە شو. خواص خان هغە وكتله، هغىي ھەمغىسى خپل ئان پە سپين پرونى كىپا را نغىبىتلىپى او سپين كالىي بىي پە ئان كىپى. همدا رازىي خپل مخ ھم پە سپين رنگە نقاب كىپا را پوبىلىپى و دغوندەي د سر خخە گىنگا پە بىرە لاندى را كىيۆتە او د خواص خان پە لور را روانە شو. خواص خان ھم دھەفيپە كەتلىو سرە د آسە را بىكتە شو. كله چىي گىنگا ورتە را نزدى شوه نو خواص خان غۇبىتلى ھەفي تە د زىرە لە اخلاقىھە خە و وايى خو گىنگا پرىپا را مختە شوه او ورتە بىي و ويلى چىي: زما د يىر دروندە

خواص خانه ! زه ستا پیره زیاته ممنونه او شکر کونکی یم چې تا زه دمهارت په خیرد یوه شیطان خخه و ژغورلم . او کنه معلوم نه ده چې هغه به له ماسره خه کول . خواص خان ورته په ډیرنرم او د مینې نه ډک غږ سره وویل چې :

گوره گیتا ! هغه بسخه چې د مهارت په هستونګنځی کې له تاسره یو خای وه او نیرمل نومیده ، همغي ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړي ده ، او دا یې راته هم ویلی و چې ته د زیارت په لنګر خای کې د پناه اخستود مخه هغه چیرې کتلي وې او ډیره یې خوبنه شوې وې . په دې خاطر یې د خپلو خلکو په لاسو ته د هغه خاپه را و تبنتولې او د لته خپل هستونګنځی ته یې راوړې یې . گوره گیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې ... گیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې : په کومه خبره خواص خان ؟ خواص خان لړو هتم شو اوبيا یې وویل چې :

گوره گیتا ! نه به دروغ وايی او نه به را خخه خه پتلوې . ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مينه کوي او ما غواړې . ايا دا حقیقت دي ؟ ګنګا سرتیست کړ ، او تر ډیره وخته پوري یې خه فکر کاوه او بیا یې سررا پورته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې : که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو ستا عکس العمل به پرې خه ډول وي ؟ خواص خان سمدستی ټواب ورکړې چې :

واوره گیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نوبيا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تاد زړه له کومي خوبنوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملګري کيدو اراده دې لرم . او س ووایه چې ايا دا حقیقت دي او که زما د ژوندانه خوب او سراب دي ؟ گیتا ورته وویل چې : نه زما محترما ! زا یو حقیقت دي . ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل ژوند کې دزړه له کومي مينه کړي ده . ته لمړنې ټواب نې چې ما درسره د زړه په پیوندو نو کې خپل محبت را نغارلې دې . که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومي ستا بند کې کوم ، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور او بده کړل او د ګنګا نرم او ملايم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوہ او بیا یې ورته وویل چې :

واوره گیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې . گوره گیتا ! او س چې مونډو دواړه یو دبل شواو یوبل مو خوبن کړل نو او س خود خپل مخ خخه دا نقاب لري کړه ، تر خو زه ستا دغه بنا یسته مخ او خیره ووینم او ستاد جمال او ستا بکلتیا خخه زړه خوشحاله کړم . ګنګا لې خه لړ زیده او د شرم نه یې سرتیست کړي و ، خواص خان ته وویل چې :

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه هم ستا یم او ټول ژوند به هم ستا او س . او له تاسره ژمنه کوم چې زه به تا د خپل ژوند د سفر ملګري کوم . خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړي دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په خای شي نوبيا به زه د خپله مخه دغه نقاب لري کوم ، او دا مې هم سوګند کړي دې چې تر خو چې زما هغه کار نه وې شوې زه به د خپل مخ نه دا نقاب نه لري کوم . نو په دې خاطر زه هيله لرم چې ته به ما زما د دې کارد پوره کولو پورې د خپل قسم ماتولو ته اړ نه کړي . کله چې زما هغه کار تر سره شي نوزه به ستا مخي ته را خم او د خپل مخ نه به دا نقاب لري کوم ، زه هيله لرم چې هغه وخت به ته زما د خپلولو خخه مخ و انه روې . خواص خان ورته په ډیره نرمه ژبه ټواب ورکړې چې :

گوره گیتا ! که او س نه غواړې د خپل مخ خخه نقاب لري کړي ، او بیا دې د کومې خبرې په لړ کې د دې نقاب دنه لري کولو سوګند کړي وې نوزه له تاسره ملګري یم ، خود و مره راته ووایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره درته کوم چې گیتا : زه نه غواړم ته بيرته د

دھتاس د مندر په لنگرخای کې و او سیبرې. هلتہ په رهتاس کې زما یو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې هملته د او سیدو انتظام وکرم. ګیتا ورتہ د ویرې خخه وویل چې:

زه به هلتہ ستا په نه موجودیت کې خنگه خپلې شپې سبا کوم. ځکه چې ته خو اوس په جنگونو کې مصروفه بی، نو که چیرې هلتہ خانته او سیبرېم نو لکه خنگه چې د مهارت ملګرو زه د هغه لنگرخای خخه را وتنبولم، نو په دې توګه به مې ستا د حویلی خخه خوک و تبنتوی او زه به د خپله ئانه هیڅ دفاع و نه شم کولې. اوس خود لته ته په ډیر بنسه وخت کې زما د کومک له پاره را ورسیدې، همدا علت و چې مهارت ماته هیڅ ډول زیان و نه شورا رسولي او که نه هغه بد بخته او شیطان خو زما د عصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تریوه وخته به فکر کې ډوب و او بیا بی ترې و پونتيل چې:

ګیتا! که ته نه غواړې هلتہ په رهتاس کې زما په حویلی کې و او سیبرې نوبیا ته ماته ووا یه چې ته چیرې غواړې و او سیبرې؟ ګنگا ورتہ وویل چې: ما په د اسې ئای کې و ساته چې زه ستاد متيو لاندې خوندي واوسم. امیر خواص خان ورتہ وویل چې: نوبیا خود جنگ په وخت کې د اسې ئای زما خیمه ده. که ته غواړې په هغې کې او سیدې شې. د هغه په دې خبره ګنگا خپل سرتیت کړ او ورتہ بی وویلې چې:

ستاخیمه زما د پاره ډیره غوره او بنې خوندي ئای دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خیمه کې هم خانته نه شم او سیدلې. دا کار زما او ستاد واده نه وروسته شونې دې. که چیرې په همدې حال کې زه ستا په خیمه کې پاته شم نوبیا خلک زما او ستاتر منځ د اریکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولکېږي، خواص خان ترې په ډیره انديښمنه توګه و پونتيل چې: د دې نه اخوا به زه ستاد خوندي ساتلو او هستون ګنځې په اړه خه ډول اقدام و کولې شم. ګنگا ورتہ مشوره ورکړه چې:

د جنگ په وخت کې شیرشاہ سوری هم د خپل حرم بسخې د خپل ئان تر خنگ ساتلي او د نورو سالارانو بسخې به هم د هغوي سره وي. خواص خان ورتہ وویل چې هو همدا سې وه. بلکه د شیرشاہ سوری بسخې به د جنگ په دوران کې هم د هغه سره يو ئای او سیدلې، د هغوي له پاره به پراو کې خو خیمي ځانګړې کیدې، د هغه په دې خبره ګنگا سمدستې ورتہ وویل چې: ایادا شونې نه ده چې د پراو په وخت کې زه هم د همغو بسخو سره يو ئای و او سیبرې. هغه زړه بسخه چې نيرمل نومېږي او زما په اړه بی تاته پوره تفصیلى معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خیمو کې له ماسره يو ئای او سیبرې هغه به زما ډیره بنې دوسته او بنې خدمت کونکي اوسي. همدا راز به د اړتیاو په وخت کې زما او ستاتر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د بسخو په خیمو کې د او سیدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړۍ له تاسره ووینم نو د همدي لاري به درسره کتلاي شم خواص خان خپله پريکړه وکړه او ويي وویل چې: ماته ستادا سلا منظور ده. زه به د بسخو په خیمو کې ستا او د نيرمل د او سیدو له پاره انتظام وکرم. اوس را خه چې د دې ئایه ولاړ شو، د دې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په یوه اس باندې ګنگا سپره کړه او د دښمن نور آسونه بی د خپله ئانه سره را مخته کړل او د خپل لښکر د هغه دویمي ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم د خواص خان د عملیاتو په اړه پوره خبر ور رسیدلې و، هغوي د دې خخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نیولې او هغه ته بی سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې دویمي برخې ته ورستون شو نو

هغوي د تكبير او الله اكبر په چغو هغه بدرگه کړ. هغوي په ډيره توګه د خواص خان او د هغه د ملګرو نسه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې ډلي ته را ورسيد نو حکم يې وکړ چې هغه زره نيرمل راوري. هغوي هم نيرمل د خواص خان مخي ته راوري، د نيرمل په کتلوسه خواص خان وویل چې:

ګوره ادي! زه ستا ډير زيات ممنون او شکر کونکې يم چې تا ماته د ګيتا په اړه په سهی وخت کې خبر را کړ. اوس زه غواړم ګيتا په خپل لښکر کې له خانه سره یوسم. ګيتا به هلتنه د بنخو به خيمه کې قيام کوي، ايا ته هم د ګيتا سره یو ظای تلل غواړي؟ او یا د هغې سره یو ظای او سيدل غواړي؟ ګيتا غواړي چې ته ور سره یو ظای و اوسيږي، نيرمل سمدستي وویل چې: که چېږي داسي وی نودا خو به زه خپله نیک بختي و ګنډ

د نيرمل په ڈي ټواب سره نه یواخي ګيتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو، بیا خواص خان د خپل لښکر سره یو ظای دمهارت دغه د غرنيولپو په هستونګنځې کې ورنوت، د هغې ظای هرڅي سره را ټول کړل او بیا د خپل لښکر سره یو ظای د شيرشاہ سوری سره د یو ظای کیدو په خاطر را روان شو.

۴۰

دمهارت په لور د خواص خان د کوچ څخه وروسته شيرشاہ سوری هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ظای د همايون سره د تکر په لور و خوئید. د شپې په تورو تيارو کې هغه وخت چې د همايون لښکر په دغو ورانو ويچارو سيمو کې پرمختګ کاوه، شيرشاہ سوری په ناخاپې توګه د همايون د لښکر ترشاہ را خرگند شو، په ڈي وخت کې شپې پوره تياره شوې وه. ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه، هرڅو په خپل ظای بې حرکته ولارو، په همدي وخت کې شيرشاہ د خپلو لښکرو سره یو ظای د همايون د لښکرو په وروستني برخه باندې د شپې د تيارو په ڈي توپان کې حمله وکړه. د شيرشاہ سوری دا حمله دومره ټواکمنه، او وينه توپونکې وه چې د همايون د لښکر د وروستي برخې ليکې بې سره ګډې وډې کړي، د هغوي بې شميره عسکري له تيغه تير کړل، د شپې د ڈي تيارو په لپيو کې د همايون د لښکر شاتني برخه د دود د سیوري په خيره تباھي سره مخ شوې وه.

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه یواخي شيرشاہ سوری د همايون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه د هغوي خوراکي سامانونه او جنګي وسائل بې همترې په ولکه کې واختنل، ترڅنګ يې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتیو کې بار د همايون د لښکر سره روان و په هغوي هم شيرشاہ سوری ولکه وکړه. په ڈي توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شيرشاہ سوری د چنار کلا سوبه کړي وه.

د همايون په لښکر د شپينې وينه توپونکې عملياتو نه وروسته، شيرشاہ سوری د شپې په تياره کې ئان یو نامعلوم ظای ته وویست. بله ورڅه چې د چو سه په سيمه کې همايون د خپل لښکر سره یو ظای پړاو وکړنو هلتنه هغه ته خبر ورسيد چې د شپې په تياره کې شيرشاہ سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونپې یرغل راوستې ڈي، هغه د خبر د ترلاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر یوه برخه د شيرشاہ سوری د تعقیب لوپسې و لیږې. دوې لاتراو سه پورې په همدي خبر او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې بې پورته کیدونکې خاورې او بادونه ترستړو شول. همايون سمدستې خپلو مخبرانو ته حکم وکړ ترڅو ډاګیزه کړي چې د خاورو او بادونو دغه وریئې د چا د لښکرو په واسطه را پورته شوې دي.

دلپهند و روسته دهمایون مخبرانو هغه ته خبر و رکرچی شیرشاہ سوری دیوه پریکنده جنگ سره دلته را رسیدونکی دی. هغوي ورته دا هم وویل چې د خاور او دوره دغه وریئې چې د غرب له لوري پورته کیدې هغه په دې خاطرو وي چې هغه وخت د شیرشاہ سوری لبیکرد چو سه په غرب کې د توراندي د غارې خخه راتیریدل. د گردونو او خاوره د پورته کیدو د وریئو په کتلو سره همایون ته يو دول تذبذب او اندیښنه را پیدا شوي وه. هغه ته خو یواحې دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاہ سوری ده گهه د لبیکر ترشا یړغل را پېږي، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه د دریاب په لورو، نو که چېرې د کرم ناسه د لوري د خاوره او دوره د پورته کیدو نښې موجودې واپي نو بیا به همایون دومره په اندیښنه کې نه پریوته. ځکه هغه ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاہ سوری ده گهه د لبیکر ترشا یړغلونه کوي، خواوس د اسې ډاګیزه کیده چې شیرشاہ سوری د چو سې په لوري د کرم ناسه شرق لوري ته را روان دی.

په دې خاطر هغه ددې هڅه کوله چې خانته ډاګیزه کري چې دغه د وریئو په خير پورته کیدونکې ګرد ډاډلښکر دې، همایون په دې شک او شبه کې کړو چې شونې ده چې د شیرشاہ سوری د لبیکرو ستر سالار خواص خان د شیرشاہ د بسپني له پاره ده گهه سره را یوځای شوې وي. ځکه همایون ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاہ سوری خواص خان د مهارت د ځیلو له پاره هغه لوري ته استولې و، ددې ترڅنگ همایون په دې شک کې هم پریوته و چې شونې ده چې ده گهه د ورونو خخه به کوم یو ده گهه د بسپني له پاره د جونپور خخه دې لوري ته راغلي وي. په هر صورت د همایون مخبرانو هغه ته دا خبر و رکرچې شیرشاہ سوری ده گهه د لبیکر شاتني برخه پری اینې ده او اوس د غرب په لوره د خپل ټول څواک سره د تورانو مې دلدل د غارې خخه را تیرېږي او د همایون د لبیکر تر مخه د خیمې و هلوا راده لري

د شیرشاہ سوری د راتلو د خبر سره سم همایون خپل ټول فوځې سلاکاران را وبلل او د هغوي تر مخه بې دا پونښته کیښو له، چې اوس په د اسې حال کې چې شیرشاہ سوری خپله سینه ډال کړي او غواړي د همایون د لبیکر سره د جنگ له پاره تیاري نښي، نو د همایون له اړخه باید خه ډول عکس العمل وښو له شي. ده گهه په دې خبره د همایون د لبیکرو د سالارانو خخه یو سالار قاسم حسین سليمان ورته وویل چې:

درونده شاهنشاه! شیرشاہ سوری زموږ د لبیکرو د تعقیب پسې دو مره ستومانه سفر کړي دې او اوس دلته را رسیدونکې دې، په دې اساس به د هغوي آسونه ستپې شوې وي او د سپرلې حیوانات به بې د جنگ کولو قدرت نه لري، په دې اساس زموږ له پاره به د حکمت نه ډکه لارداوی چې موږ په همدا سې وخت کې د شیرشاہ سوری په لبیکرو باندې یړغل وکړو. د دې من د ستومان تیا خخه به موږ په ده اسانه توګه برې را په برخه شي او شیرشاہ سوری به د ماتې سره مخ شي.

همایون د خپل سالار قاسم حسین سليمان له اړخه دغه مشوره ډېره خوبنې کړه خو په دې وخت کې د همایون ډير دوست او ملګري سلاکار موید بېگ را توب کړ، هغه همایون ته مشوره ورکړه چې په جنگ کې بېره نه کار نه دې، ځکه شونې ده چې موږ دماتې سره مخ شو، موږ ته په کار دې چې په ډېره نه توګه د خپل فوڅ لیکې سمې کړو او بیا د شیرشاہ سوری په خلاف باندې حرکت وکړو. همدا سې وشول، شیرشاہ سوری هم را ورسید او د خپل لبیکر سره یو ظایې بې هملته پراو وکړ، هغه سمدستې یو تیز تلونکې قاصد د خواص خان په لوره ولیړه، او هغه ته بې دا پیغام ورلیړه چې د همایون سره د یوه پریکنده جنگ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته خان را ورسوي. ددې نه وروسته شیرشاہ سوری په ډېره پتیه توګه خپل لبیکر متحرك کړ او د کرم ناسه د دریاب خخه اخوا ورتیر

شو. او س نو هغه خپل لبىكى د كرم ناسه او گنگا د دريابونو تر منئ تم ك او په دې ترتىب بى د همايون د لبىكرو له پاره د كومك رسولو تولې لاري بندى كې.

دلته دشیرشاھ سورى د پراو خورخى لا تيرې شوي نه وې چې خواص خان ھم د خپل لبىكى سره يو ئاي د هغه سره را يو ئاي شو. د هغه په راسيدو شيرشاھ سورى دير زيات خوشحاله او ڈاډمن شو، او س نو په يوه ڈول سره د هغه تول ئواك را يو ئاي شوي و. او كولي بى شول چې هر وخت چې غوارى د همايون په لبىكرو باندى مركونې يرغل و كې. كله چې شيرشاھ سورى ته د خواص خان د ورسيدو خبروركىل شونو هغه د خپلو ساتونكو سره يو ئاي د خپل پراو خخه را ووت او د خواص خان د بىه راغلاست له پاره بىرون راغبى.

شيرشاھ سورى او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو خخه را بىكته شول، يوبل ته ورغارې وتل، په همدى وخت كې شيرشاھ سورى و كتل چې د خواص خان تر شاه يونجلې هم په آس سپره ده چې خپل مخ او تول وجود بى په سپينو كاليو كې رانغارلى و، شيرشاھ سورى دغه نجلې او د هغې سره ملگري هغه زرې بىخى ته و كتل، او بيا بى په پونتنە كونكې توگه خواص خان ته و كتل او ورخخه بى و پونتىل چې:

خواص خانه زويه! دغه پيغله او ورسه دغه زرې بىخه دا خوك دى؟ دهغه ددى پونتنې په ئواب كې ورته خواص خان د گنگا او نيرمل په اړه تفصيلي معلومات ورکپل. شيرشاھ سورى دهغه ده ئواب داوريدو نه وروسته خاموشه و دريد او بيا بى په مسکا سره وويل چې خواص خانه زويه! د خداي شکردي چې تا خو ئانته كومه پيغله خوبنې كره. خو كه دا نجلې د خپلي كومې غونتنې په لر كې له تاسره سمدستي واده كول نه غوارى او د خپل مخ خخه نقاب هم نه لري كوي نو سهه ده، هغه د بىخو خيمو ته ورواستوئ، تر هغه چې دوي غوارى هملته دې او سېبې او كله بى چې و كتل چې سوگند بى پوره شوي دې او تر خنگ بى ستاتر مخ د خپل مخ خخه د نقاب د لري كولو اراده و كې نوبيا به زه ستاسود دواړو د واده كولو پروګرام جوړ کرم. وروسته بيا په تلولو كې شيرشاھ سورى د گنگا خنگ ته رانزدې شو او په پلنې شفقت سره بى ورخخه و پونتىل چې:

گوره گيتا لوري! زه له تاخخه ديره ممنون یم چې تا زمازوې خواص خان د خپل ئان له پاره خوبن كې دې، زه تاته او له تاسره يو ئاي دغه زرې نيرمل ته دلته په راتلو باندى بىه راغلاست وايم. ددى خبرې سره سم شيرشاھ سورى خپلو ساتونكو ته حكم و كې چې گيتا او نيرمل دواړه په پراو كې د بىخو خيمه ئاي ته يو سې او د دې دواړو له پاره ديرې غوره او بنه خيمې ولگوي، گيتا او نيرمل ده مدي ساتونكو سره يو ئاي رواني شوي، دهغوي د تللو وروسته شيرشاھ سورى د خواص خان په لور و كتل او رته بى وويل چې:

خواص خانه زويه! او س وخت راغلي چې مونبدهمايون پر خلاف اخري او پريكنده حمله و كرو، همايون همدا او س د چوسي په سيمه كې د خپل لبىكى سره پراو كې دې، ددى نه مخته ما د تورا د ويالي خخه د تيريدو وروسته د گنگا په غاره پراو كې و خو همايون دهغه ئاي خپل پراو پورته كې او د چوسي سيمې ته ولار. او س ما دلته د كرم ناسه او گنگا تر منئه ئكه پراو كې دې چې د همايون د لبىكى له پاره د كومك تولې لاري و ترم. او بيا په هغه د اسي خونرې حمله و كرم چې هغه زماتر مخه بې و سه شي، ايا ستا په آند ما دا کارونه په بنه توگه كې او كه نه؟ خواص خان ورته په خندا كې وويل چې:

درونده شيرشاھ سورى! زه پوهيرم چې كرم ناسه او گنگا دواړه هغه ئايونه دې چې په دې ئاي يو كې دير په گتىه كې يو. دهغه په دې خبره شيرشاھ سورى دير خوبن شو او ورته بى وويل چې: زويه! كه خبره همدا سې وي نو ته هم مقابل كې دير په گتىه كې يو.

هملته د خپل لبىكى سره يو ئاي پراو و كره . پيرىدە چې لبىكى لېرخە د مەشى او بىا دھەي و روستە پە همايون باندى د پىرىكىندا گذار لە پارە ئان تىيار كرو . ما تە خۇ مخېر خېر را ورپى چې تا مەهارت تە چىرىدە ماتې ورکپى دە او دھەغە تۈل ھستونگنڭىچى دې لە ئانە سره را ورپى دې ، پەھۋاب كې ورتە خواص خان و ويل چې : دھەغە د ھستونگنڭىچى خەختە د يەخە تەلاسە شوي دى ، پەھەغې كې خورا كې تو كې او جنگى سامان ھەشتە . او دا بە تۈل دھمايون پېرخلاف پە جنگ كې استعمالوم . شىرىشاھ سورپى خواص خان تە د مەهارت پە ماتولو او ئىپلۇ باندى مباركى ورکرە ، بىيا دوارو لبىكى لە ئانە سره واخست او د پراو پە لور روان شول او د خواص خان د بىرخې لبىكى ھەم ھملتە د كرم ناسە او گىڭا تە منخ د شىرىشاھ سورپى د لبىكى سره يو ئاي پراو و كره .

۱۹

د سنگم او ګنګا د دریابونو تر منځ د پړاو په وخت کې د شیرشاہ سوری او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړي و ، هغوي خپل لښکر او خپل تول ټول کړي باوري کړي وچې په دې وخت کې دې د همایون د فوئونو لارښد کړي تر خود کرم ناسه د دریاب خخه تير نه شي. د بله اړخه دوې د همایون د لښکر د بسپني د وررسیدو تولې لاري بندې کړي وي او هغوي ته هیڅ دول دخوراک څښک او فوئې سامان نه ور رسیده. همایون هم د دې حالتو خخه په تنګ راغې او د چو سه خخه بې دلبې کومې لوري په لورد کوچ کولو اراده وکړه. هغه غونښتل چې یا خواګري ته ولارشي او یا هم د چنار کلاته مخه کړي. خوبه هر حال هغه باید د کرم ناسه د دریاب خخه د خپل لښکر سره یو ئای او پري، ډاګیزه وه چې شیرشاہ سوری په یوه دول همایون د خپلې کلابندۍ لاندې راوستې و. د هغه تر مخه بله کومه د اسي ستړه لاره او یا ګودرنه و چې د هغې په واسته شیرشاہ سوری ته دوکه ورکړي او د هغې لاري خپل خان د شیرشاہ د کلابندۍ خخه بیرون کړي. تر خنګ یې د باران موسم هم مخته راروان و چې په طبیعې توګه بې همایون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله ارخه کله چې همایون دا محسوس کوه چې هغه د شیرشاہ سوری له ارخه یو ډول کلابند شوې دې نو د شیرشاہ سوری په پراو یې سپکې او وړي حملې پیل کړي ترڅو شیرشاہ سوری د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ دې او خخه شاته تللو ته و هخوي ، او په دې توګه همایون د خپل لښکرسره یو خایې د چوسي خخه خان و کارې.

شیرشاہ سوری هم دهمايون خخه کم نه و ، هغه خپل لبکر دههایون د حملو خخه خوندی ساتلو په خاطره وخت تیار ساته ، بلاخره جنگ داسې بنه خپله کړه چې د همایون لبکرو به بیا بیا د کرم ناسه د دریاب خخه د تیریدو هڅې کولې ، چې په دې هڅو کې به هغويې ته کله کله پیر زیات زیان هم ور رسیده . حکه کله به چې هم هغويې دا ډول هڅې کولې نو د شیرشاہ سوری په حکم به خواص خان په هغويې وينه تویونکې حمله کوله او هغويې به بی د ماتې خورلو وروسته تر پیره پورې تعقیبول . په دې ترتیب دههایون د غه یرغل کونکې فوچ ته پیر زیات زیان ورسید .

دیابایا زیانونو د پورته کولو په اساس د همایون د فوئح حوصلې نوري پاپي ته رسیدلې وې ، نژدي يوه میاشت د غسې وړې غټي پیښې روانې وې . او د دواړو اړخونو څخه به یو شمیر عسکر له منځه تلل . خو په دې جنګونو کې همایون ته تر شیرشاہ ډير زیان رسیده . ځکه چې شیرشاہ سوری تر ډير هؤایه دفاعی جنګ ته ملاتر لې وه . بیا یو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پیل شول ، او به دومره زیاتې شوې او د دریاب دغاري څخه را ووتلي چې دشیرشاہ سوری د پړ او څایونه یې هم لاندې کړل .

خود شیرشاھ سوری سره د گنگاد دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پراو نه پرته بله لاره هم نه و. شیرشاھ سوری هلتھ په د وو علتوونو په پراو کولو مجبور و. لمپی دا چې هغه د دی ئاید کرم ناسه خارنه کولای شوه، ئىكە دھمايون لېنکرو بیا بیا د دی ئاید د تیرید و هخچى کولې، دويم دا چې د غازى پوراوبنارس خخە دھمايون دلېنکرو له پاره د راتلونىڭى كومكۇنۇ خارنه بىي هم کولاي شوه، ئىكە د همايون د فوئونو له پاره د كومك درسولو يواخنى لاره همدا پاتھ و.

دىسیلاپ د راتلو په خاطر شیرشاھ سورى دغه ئاید خپل پراو پورته كې او لې خە لورپى سىمې تە بىي منتقل كې. تر خو دھماگە ئاید دھمايون د لېنکر خوزبىتنو تر خارنى لاندې ونىسى. د گنگا او سىنگم د دریابونو تر منع چې خومرە پە تىزى سره سیلاپ راتھ نو ھمغۇمرە پە تىزى سره بە بىرته كىناسته. هغە وخت چې شیرشاھ سورى خپل لمپى پراو و اخست او لورپى سىمې تە بىي منتقل كې نو د همايون د فوئونو له پاره د دریاب غارو تە د راتلو له پاره خە اسانى بىدا شوپى و. ھغۇپە تە داھيلە هم را پىدا شوپى و ھچې كە چىرىپە پە لېنکر سره د شیرشاھ سورى سره ھمدغىسى كۆچنیو حملو تە دوام ورکپى نوپە دې بە و توانيپى چې د دریاب د گودر خخە بە د تیرید و له پاره ورتە لاره ھموارە شي.

د خو ورخورا پە يخوا همايون تە داگرى او دھلىي خخە چې كوم خبرونە رارسىدل، هغە د گىرىپى ناھيلى او اندىبىنۇ ورپوو، هغە وخت چې همايون د بىنگال خخە كۆچ كېپى و نوپە ھمغۇ ورخو كې دغه كۆچنى ورور بەندال دغه پە خلاف بغاوت كېپى و، پە داسې حال كې چې هغە خپل بل ورور مىزا عسکري د بەندال د بغاوت د خپل لو له پاره هغە لورپى تە ور استولىپى و. خو اوس حالات بل منگە شوپى و. مىزا بەندال د خپل لېنکر سره يو ئاي دھلىي تە راغلىپى و پە داسې حال كې چې مىزا عسکري د خپلپى بىرخې دلېنکرو سره يو ئاي هلتھ پە اگرە كې پراو كېپى و.

كلە چې دې دوارپ ورۇنو تە خبىر ورسىد چې شیرشاھ سورى د همايون دلېنکرو لارپى بندې كېپى او هغە بىي تر كلابندى لاندې راوستى دې او اوس د همايون پە خلاف د يوه پېرىكىنده جىنگ لە پارە ئان تىاروپ نو دې دوارپ ورۇنو هم خپل ئانونە و خىنەل.

مۇزا بەندال هملتە پە دھلىي كې پاتە شو اوھيلە بىي كولە چې همايون بە د شیرشاھ سورى پە لاسو مات شى، نو كە چىرىپى د دې ماتې پە پايلو كې همايون لە منخە ولارپ نو دغە د مېرىنېپە و روستە بە هغە هملتە پە دھلىي كې خپلە شەنۋەھاھىي اعلان كېپى.

د بلە ارخە دغە بەل ورور مۇزا عسکري تە چې كەلە د مۇزا بەندال د فىكرونواوھيلو خبر ورسىد او دا چې شیرشاھ سورى غوارپى دھمايون پە خلاف خپلە اخىي حملە و كېپى نو سىمىستى د خپل لېنکر سره يو ئاي دھلىي پە لوررا و خوزىد او دھلىي خخە بىرۇن بىي د خپل لېنکر سره يو ئاي پراو و كېپى. تر خىنگ بىي دحالاتو خارنه هم كولە. مۇزا عسکري هم ھيلە دىلۇدە چې دھمايون پە بىرخە كې د ھەر بد خبر د او رىيدو سره سەم بە پە دھلىي حملە كوي، مۇزا بندال بە لە منخە ورپى او دھمايون پە ئاي بە دھنەوستان پادشاھ گۈئى. پە ھەر صورت پە دې سخت وخت كې دھمايون دوارپ ورۇنە مۇزا عسکري او مۇزا بەندال دھمايون مىگەتە تېرىپى او دغە د ئاي ناستى لە پارە منتظر پاتەشۈل.

پە چو سە كې مىشت همايون او دغە لېنکر تە دا چول خبرونە پە پەلپىسىپە توگە ور رسىدل. همايون او دغە لېنکر تە د داسې نامايدە كونكۇ خبرونو د ور رسىدو طبىعې پايلېپە دا وي چې دھغۇپى تر منع هم يو چول زېرە بدأوي را پىدا شو، پە ھەمدىپە خاطر همايون يو گۈندې قاصد دھلىي تە ولېرە او خپلۇ دوارپ ورۇنە مۇزا بەندال او مۇزا عسکري تە بىي پېغام ولېرە چې ھغۇپى دې د خپلۇ لېنکر سە

یوئای دهی لاری چې شونې وي دلته چوسي ته ئانونه را اور سوي تر خو په يو ئای د شيرشاه سورى د لېنکرو مقابله و کړاي شو. په دې توګه به هغه و توانيږي چې د دريابونو د منځه د شيرشاه سورى په او ختم کړي، په دې لپکې به په خپله همايون د شيرشاه سورى په خلاف يرغل وروري او هغه به د گنګا او سنګم د دريابونو د منځنۍ سيمې خخه يېرونې کاري او ترهغې به يې تعقيبوی تر خو شيرشاه سورى د هندوستان په بېنې ولو ته اړشي.

کله چې د همايون د اړیغام د هغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندا او مرزا عسکري ته ورسید نو دواړه ورونه سمدستې د همايون د بسپني له پاره تيار شول، د دواړو ورونو تر منځ د خبرو اترو وروسته دا سې پريکړه وشهو چې مرزا بهندا دې د خپلو لېنکرو سره یوئای هم دلته د دهلي خخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دې د خپلو لېنکرو سره یوئای د گنګا او سنګم د دريابونو د منځنۍ سيمو په لور ولاړسي او د شا له لوري دې په شيرشاه باندي يرغل يوسي. هغوي په د خپلو قاصدانو په لاسو همايون ته د اړیغام ولېږي تر خو همايون د هغې لوري د شيرشاه په لېنکر يرغل راوري او په دې ترتیب د شيرشاه سورى کار د تل له پاره پاڼي ته ورسوي

هغه وخت چې د اګري او دهلي خلک په دې خبرشول چې مرزا عسکري د خپل ورور همايون د کومک له پاره تيار شوې دې نو خلک دير زيات خوشحاله شول او حوصلی بې لوري شوې، د دې نه علاوه د مرزا عسکري او مرزا بهندا په لېنکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوئيان موجود وو هغوي هم د دې کاره دې راضي شول او بېړه بې کوله چې دير ژربايد د همايون مرسټې ته ورو دانګي، خو یو شمير نمک حرامه او بد مستو سلاکارانو یوبل ډول سلا ورکړه، هغوي په پتېه پتېه د مرزا عسکري غورونه ورډکول، هغوي ورنه وویل چې چوسي ته په ورتللو سره او هلتنه د همايون سره د کومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي، دې نمنې برپا داشي او مونږ تول په یوه دام کې را ونبليو هغوي مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چېږي د شيرشاه سورى په مقابل کې بې دا حل د پادشاه سره مرسټه وکړه او همايون لاس بېړي را ووت نو د شيرشاه سورى د خپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د خپلو له پاره ملاتري. هغه به مرزا عسکري ته هلتنه چوسي ته د ناوخته ور رسیدو سزا ورکوي او بهندا ته به د بغاوت په اړه ناواره سزا تاکي.

د همايون ورور د خپلې بېعقلې او بې تجربګي په اساس په جال کې را ونبت او د دغې غدارانو او نمک حرامو مشوره بې مناسبه و گنله او د همايون د کومک له پاره د ورتللو خخه بې د دې کولو له پاره بهانې ليټولي

د بله اړخه کله چې همايون ته خبر ورسید چې د هغه ورونه د هغه د کومک له پاره را تللو ته تيار نه دې، نو مجبورا بې د شيرشاه سورى سره د سولې کولو له پاره تيارې و بنود د دې کارله پاره همايون د خپل لېنکريو مشر، شيخ خليل د شيرشاه سورى په لور و استاوه او هغه ته بې سپارښته وکړه چې شيرشاه سورى سولې ته تيار کړي. شيخ خليل د شيخ فريد شکر ګنج د کورنى خخه او خلکو بې دير زيات عزت او درښت کاوه.

شيخ خليل د شيرشاه سورى په لور ورځي او د هغه سره بې د همايون او د ده تر منځ د سولې خبرې پيل کړي. په پیلامه کې شيرشاه سورى هم نه غونبنتل د همايون سره په جنګ کې را التارشي. هغه هم دا غونبنتل چې که د همايون سره د سولې کومه لاره پیدا شي نو همغه به بنه وي، په دې خاطر شيرشاه سورى شيخ خليل ته وویل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا او د هغې شا و خوا ټولي سيمې همايون بېرته هغه ته حواله کړي.

دشیرشاہ سوری ددې ھواب په اوریدو سره شیخ خلیل ھیر زیات خوشحاله شو، هغه ته دا هیله را پیدا شوی و چې همایون به د چنار کلا او د هغې شاوخوا سیمې بیرته شیرشاہ سوری ته ور پریبردي، په دې اساس هغه په ھیره خوشحالی سره د شیرشاہ سوری د لبکر خخه را ووت اود همایون د لبکر په لور راغې. هلتہ بی همایون ته هغه شرط و وايې چې د شیرشاہ سوری له اړخه ورته د سولې د کولو په خاطر ویل شوی و. خود همایون په شاوخوا کې چې کوم نالایقه او بد مسټه نمک حرامه سلاکاران را تول شوی و هغوي ټولو همایون ته په یوه خوله وویل چې شیرشاہ سوری ته د چنار کلا ور حواله کول مناسب نه دی، ځکه شیرشاہ سوری به هلتہ په چنار کلا کې خپل خان نورهم ھوا کمن کړي او به راتلونکې کې به د همایون له پاره د سردرد و گرخې. دخپلو دغونا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همایون د شیرشاہ سوری دغه شرط و نه مانه او په دې توګه ددواړو اړخونو تر منځ د سولې په ئای جنګ ته لاره هواره شوه

۴۲

زړه نیرمل په خپلې خیمې کې دیوه سره تربله پورې تله را تله، ده ګډه دحالاتو خخه دا سې انګیرل کیده چې هغه ھیره اندیښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خیمې ته را نتو تله، ده ګډه په کتلو سره سم نیرمل ده ګډه لورې ته ورغله او ورته یې وویل چې: ګیتا لورې! ته چیرې تللې وي زه ھیره وخته ستا په انتظار کې وم، ماته اندیښنې را پیدا شوې وي چې هسې نه چې ته بیا په کوم مصیبت کې را لتاره نه شي. ده ګډه په دې خبرو ګیتا د خیمې په یوه کنج کې کیناسته او وې ویل چې: نیرمل! دلته د خواص خان تر خارنې لاندې به خنګه زه په کوم مصیبت کې را لتاره شم، په ھواب کې ترې نیرمل و پونېتله چې:

خو گوره ګیتا لورې! ته اوس چیرې تللې وي، زه ھیره وخته راهیسې په خیمه کې خانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه، زه خو هسې د لب خنډ له پاره بیرون تللې وم او بیا ته زما په غیاب کې له دې ئایه پسې ھیره او بدهه ولاړې. ایا ته د خواص خان خواته ورغلې وي؟ ګنګا ورته وویلې چې: نه زه خود خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نیرمل ترې بیا و پونېتله چې بیا نو ته چیرې ورکه وي؟ د لب خه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ھیره مینه وویل چې:

گوره نیرمل! زه غواړم تاته خپل یو راز ووایم. زه همدا اوس د شیرشاہ سوری او د هغې د حرم د بسحؤ سره د کتلو وروسته دلته را ګلم. ما هغوي ټول د خپل را ز ملګري گرخولې دی. نیرمل په ھیره عجیبه توګه ګنګا ته وکتل او بیا یې ترې و پونېتله چې: لورې خه ھول راز؟ ګنګا ورته وویل چې:

گوره نیرمل! زما اصلی نوم ګیتا نه دې بلکه ګنګا دې. ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تیره شوې قصه په تفصیل سره وکړه، کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نیرمل ورته په شکایت کونکې توګه وویل چې:

گوره ګنګا لورې! تا ماته د همغه لمپې ورئې خخه ولې دا تول حال نه وايې، چې ته د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ګنګا یې. ما خو ته تراوسه پورې ته د رهتاس د زیارت په لنگر خاپې کې او سیدونکې ګیتا ګنډې. دادا سې انګیرل له چې د کونډتون نه مخته ته مهارت کتلې وي، هغه غونېتله تا خپله کړي نو په دې خاطرې د هغه خاپې ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان درولیبل. گوره لورې! ما فکر هم نه کاوه چې ته به یوه شهزادګۍ یې. په هر صورت ستا شکل و صورت، ستا بنسکلا او بنا یاست او ستا جسماني جوړښت ماته ویل چې ته به حتما د کومې ستري کورنې پورې اړوندې یې. ځکه ستا په خیر بنا یاسته پیغلي ما ډیرې کمې کتلي دي. اوس چې زه ستا د دې

حال خخه خبره شوم چې ته گيتانه بى بلکه شهزادگى گنگا يى. نو او سراته وواييه چې تا شيرشاه سورى او د هغه دكورنى غوري د كوم راز په اړه د خپل ئان ملګری کري دي. گنگا ورته وويل چې:

گوره نيرمل! ته هيڅکله هم د خواص خان تر مخدا خبره نه دا ګيزه کوي چې زه شهزادگى گنگا يم. ددي تول رازد پوهيدونه وروسته هم ته دا وکنه چې زه همغه گيتا يم او يوه پاته شوي کونډه يم. بس نيرمل لکه خنگه مې چې تاته خپل تول احوال بيان کړل نو د گنگا به نوم راخخه خواص خان کرکه کوي خود یوې کونډې په خير زه د هغه د مينې په لاسته راورو کې بریالې شوي يم. او س به زه د هغه تر مخه د گنگا په ئاي همدا ګيتا اوسم. ددي تر خنگ به زه د گنگا سره د هغه د غه نفرت او کرکه هم په مينه بدلوه. نيرمل پري اعتراض وکړ او تري ويي پونستل چې:

دابه خه ډول شوني وي؟ گنگا ورته په خندا کې وويل چې: او س خودا دا ګيزه شوي ده چې ماديوې کونډې په خير د خواص خان مينه او محبت تر لاسه کړي دې خو زه ويرېرم چې هسي نه چې داسي کوم وخت راشي او خواص خان ته دا خرگنده شي چې زه گيتا نه يم بلکه گنگا يم نو زه ويرېرم چې د هغه کرکه به بيارا و پاريږي، ئکه چې ما د ګيتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړي ده. گوره نيرمل! خواص خان دير پاک زړي او نرم مزاجه انسان دې، نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګيتا سره مينه کوي د گنگا سره هم خپله کرکه را کمه کړي، او که چيرې هغه سمدستې د هغې سره مينه ونه کړي نو لړ تر لړه خو د هغه کرکه په همدردي او مينه باندي په بدله کړل شي. که چيرې همدومره وشي نو زه به بيا د خپل مخ خخه نقاب لري کوم او د خواص خان تر مخه به را خرگندېرم او بيا به هغه د خپل اصلیت خخه خبر کرم. بيا خوبه زما هيله وي چې هغه به زما خخه د گنگا به بنه کې کرکه ونه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسېرم چې ماد ګيتا په بنه کې نه یواحې د هغه مينه تر لاسه کړي بلکه هغه به ما د ګيتا او گنگا دواړو په بنه کې خپله کړي. گوره نيرمل! کله چې هم داسي موقع او فرصت تر لاسه شي نو بيا به زه ووايم چې دا زماد ژوندانه طلاibi وخت دې.

د گنگا په خاموشه کيدو سره نيرمل په خبرو پيل وکړ او ويي وويل چې:

گوره گنگا لوري! ستا پيره مهر باني ده او زه ستا شکريه ادا کوم چې تا ماته خپل زړه را وسپرورد او زه دې د خپل رازونو خخه خبره کرم. خود اراته وواييه چې د شيرشاه سورى او د هغې د کورنى سره دې خه خبرې کړي دي؟ گنگا ورته په خواب کې وويل چې:

گوره نيرمل! ما هغوي ته دا ګيزه کړه چې زه په اصل کې ګيتا نه يم بلکه همغه شهزادگى گنگا يم، شيرشاه سورى خوما د پخوا خخه پېژني، ئکه کله چې هغه دره تاس بنا رسوبه کړنوزه هم ديوې بندې په توګه د هغه تر مخ را وپل شوي وم او بيا هغه زه ديوې وينځي په خير خواص خان ته ور حواله کرم، خو خواص خان زه ازاده کرم، هغه زما خخه دومره زياته کرکه کوله چې زه بى د وينځي په خير هم له ئانه سره قبوله نه کرم.

د شيرشاه سورى او د هغه د کورنى د خپل د هغه رازد را بنيکاره کولو وروسته، ما هغوي ته دا هم ويلې دې چې زه بد ګتيا د بنه په تر خنگ د گنگا په بنه کې هم د خواص خان مينه او محبت تر لاسه کوم او د همدا ډول بنه په بدلون سره به زه په خواص خان باندي په تر لاسه کوم. او که نه زماله پاره به ستونزې نوري هم زياتې شي. ئکه که د خواص خان په زړه کې د گنگا له پاره همغسي نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورڅه چې زه د هغه تر مخه د خپل مخ خخه نقاب لري کرم نو زه ويرېرم چې هسي نه چې په هغه ورڅه د ګيتا محبت د گنگا سره په

کر کی باندی بدل نه شی او که چیری ، نیرمل ، داسی و شول نوبیا به هفه و رخ زماد ژوندانه اخیری و رخ ثابت شی او ده غی و روسته به زه د خپل ئان ژوندی پاته کیدل غوره و نه گنهم.

ما دشیرشاہ سره او هم ده غه دکورنی سره دا خبره غبرگه کرپی ده چې زه به دخواص خان د زره خخه د گنگا په اړه کرکه لري کوم او هفه به په مینه او محبت باندی بدلوم ځکه چې ما خپله پخوانی خدمتگاره چې او س زما خورلرنه ده او هلتنه په رهتاس کې او سیپری ده غه ځایه دلتنه را بللې ده. زماد وینا سره سم شیرشاہ سوری خپل دو د کسه استازی هلتنه درهتاس د زیارت لنگرخاپ ته استولی دی او هغه قاصدان به له خپله ئانه سره او ما هم دلتنه را وړي ، ما هغه استاذو ته دا توله قصه کرپی ده ترڅو هغوي او ما ته زما په اړه و وايی او بیا او ما زماد داستان په مطابق دلتنه راشی او دخواص خان دربار ته وړاندی شی. هغه به دخواص خان ته دا و وايی چې د خواص خان د حوالی، خخه د وتلو و روسته او ما او ګنگا د ګنگا د یوه خپلوان کره تللي وو. هلتنه یو خو کسه بدمعاشانو ګنگا تنگوله ، دا بدمعاشان د ګنگا پېژندونکې او ده غی لري خپلوان وو. او ما به دخواص خان ته دا هم و وايی چې ګنگا د زره له کومی ده غه سره مینه لري او په همدي ځاطر هغې د تول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کرپی ده. او ما به دخواص خان ته دا هم و وايی چې کله چې د رهتاس په بنار ګوتې کې دغه بدمعاشانو ګنگا د یره تنگه کړه نو یوه شپه د او ما په مشوره ګنگا د دخواص خان حوالی. ته بيرته راستنه شوه ترڅو ده غه بدمعاشانو د شر نه ئان خوندی کری او تر خنگ د دخواص خان مینه او محبت هم بيرته تر لاسه کری ، او که نه بیا به خپل ئان له لاسه ورکری. همدا سې ډیرې نورې خبرې به هم او ما د دخواص خان تر مخ بیان کرپی ، زه هيله لرم چې او ما به د رهتاس خخه په راتلو دلتنه لمپی ما وويني ، او زه به هغه نوره هم په تولو خبرو پوهه کرم. هغه به په دې توګه کله کله د دخواص خان سره وينې او د ګنگا په اړه به په په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به دخواص خان د دې خبرې له پاره هم تيار کرپی چې هغه دې همدا لته په لښکر کې زما او ستاسره يو ئاي پاته شی. په دې توګه زه هيلمنه یم چې او ما به دخواص خان په آند کې بدلون را وړي او د ګنگا له باره به په زره کې د محبت او میني له پاره ئاي را پيدا کرپی. دخواص خان په او ما په ډير باوري دې او هغې ته يې خپله خور ويلى ده. او س راتنه نیرمل ته و وايیه چې زما دا تول پلان خه ډول وينې؟ نیرمل په خوشحالی سره ورته وویل چې :

ګوره ګنگا لورې ! زه تاته ډاډ درکوم چې که چیرې او ما ستا ددې پلان په مطابق عمل و کړي نوبیا خو هغه و رخ لري نه ده چې دخواص خان به د ګيتا تر خنگ د ګنگا سره هم محبت او مینه پیدا کرپی. ګنگا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډيره ستره او دخوشحالی و رخ وي ، چې ته دخواص خان تر مخه د خپل مخ نه دغه نقاب لري کرپی او دخواص خان تا د ګيتا او ګنگا د او په په بنه کې قبوله کرپی.

دنیرمل د دې خبرو په ټواب کې ګنگا خه نور ویل غونبنتل چې بیرون ساتونکي د خیمې دروازه را و تکوله ، کله چې ګيتا هغه ته د رانتوتلو حکم و کړنوه غه دننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک خښاک له ئانه سره را وړي و. هغه دغه غذا هملته د دوې تر مخ کېښوده او بيرته ووت. د دې ساتونکې د تللو و روسته ګنگا نیرمل ته مخ کړ او ورته يې وویل چې :

ګوره نیرمل ! له ما خخه ډيره غته خبره ، چې باید پخوا مې تاته کرپی وې ، هیره شوې وه. نیرمل په حیرانتیاسره ګنگا ته وکتل او ورته بې وویل چې : هغه خه ډول خبره ده ، تا خوماته د شیرشاہ سوری او ده غه دکورنی سره ټولې پتې خبرې بیان کرپی دی ، او س خه ترې پاته دې ؟ ګنگا ورته وویل چې : هغه خبره چې زه يې او س تاته کول غواړم هغه د دې تولو خخه ستره ده. او هغه دا چې ما اسلام قبول کرپی دې. او س زه هندو هنې بلکه مسلمانه یم. شیرشاہ سوری او ده غه کورنی زما په مسلمانیدو باندې ډير زیارات خوشحاله شوې دې. هغوي په همدي مناسبت زما له پاره د یو ډير ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ، خو ما د دې کار خخه منه کړل. خو همدو مره مې ورته

وویل چې خواص خان په دې خبر کپي چې گيتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هيلمنه یم چې خواص خان به ددې خبرې د خبرې د سره سمدلته زموږ خيمې ته راهي، د ګنګا په دې خرگندونې باندې نيرمل تريوه وخته پوري خاموشه ناسته وه او خه فکري ګواه، بيا یې ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې: ګوره ګنګا! اوس چې ته د اسلام په دايره کې را نتوې یې نوبیا خوزه هم ستا په لاره قدم پدم. ګنګا! زه هم ستا په خير اسلام قبلوم، اوله تا خخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دين په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ديره زياته خوشحاله شوه او ورته یې وویلې چې: ګوره نيرمل! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورڅه د شيرشاہ سوری د کورني لوري ته ورڅم او دهغوي خخه د خپل دغه نوي دين په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم، ته هم زما سره څه، نو ددې تول تفصيل خخه به خبرې پې، نيرمل ورسره اتفاق وکړ او بیادواړو یو څای د ډوډې په خورلو شروع وکړه

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شيخ خليل په واسطه د شيرشاہ سوری او همایون تر منځ پیل شوې وې هغه د همایون د غلطیو او د شيرشاہ سوری ته د چنار د کلا د نه ورکولو په اساس په خپل څای تېپې و دریدې. شيرشاہ سوری هم ژمنه کپې وه چې اوس نو د هغه تر مخه د همایون پر خلاف د پريکنده جنګ پرتې بله لارنه شته. هغه هوډ کپې و چې په هر صورت به د جنګ پايلې د همایون د لاسو خخه باسي او په خپله ولکه کې به بی راوري. شيرشاہ سوری د خپل همدغو موخد تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همایون او د هغه لښکر په یو ډول دوکه کې واچوی. شيرشاہ سوری ددې مقصده پاره تبليغاتي جنګ پیل کړ او دا یې خپره کړه چې د مهارت د خپل لو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې، هکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسي څای ته تبنتيدلې چې د شيرشاہ سوری مخبران د هغه د درک د خرگندولو خخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شيرشاہ سوری په لښکر باندې د ناخاپې یرغل په فکر کې دې او غواړي شيرشاہ سوری ته ماتې ورکړي. کله چې شيرشاہ سوری، خواص خان او د هغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو د شيرشاہ سوری خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پیدا کړ.

اوسم نو شيرشاہ سوری ته دا یو ورځني کار ګرزيدلې و چې هره ورڅه د خپل لښکر خو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سيمو په لور تر درې خلور ميلو و اتن پوري واستوي، او دا به بی هم د اګزې کوله چې هغه د خپل عسکرو سره یو څای دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر مابسام به دوې بيرته خپل څایو ته راستنیدل او ويل به بی چې تر او سه پوري دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوي.

تر پنځو وروڅو پوري شيرشاہ سوری دغه ډول تمرینات کول، خودې کار په مغلو باندې دو مره ژور اغيز وکړ چې نور یې نو خپل ئآنونه د شيرشاہ سوری د حملو خخه خوندي ګنبل، هغوي دا همن شوي و چې د شيرشاہ سوری د فوچه حرکت او خوزښت دهغوي پر خلاف نه بلکه د مهارت د نیولو او خپل لو له پاره تر سره کېږي نو په دې اساس د شيرشاہ سوری د حملې خخه مغل خوندي دي.

۴۴

يوه ورڅه سهار وختي شيرشاہ سوری خواص خان ته د خپل لښکر نيمائي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه یې رخصت کړ، خو هیچا هم په دې خبره سرو نه ګراوه، هر چا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د خپل لو له پاره ورځي، خو شيخ خليل ته لړخه شک پیدا شوي و، هغه سمدستې ددې کار په اړه همایون ته خبر ورکړ، خو همایون د خواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهمیت ورنه کړ.

درې ورځې وروسته د نیمي شپې خخه لې مخته شيرشاہ سورى د خپلو عسکري سالارانو یوه غونډه را وبلله او د معمول په مطابق بي د هغوي تر مخه د همایون پر خلاف یوه تنده او تيزه وينا و کره. هغه دې غونډي ته وویل چې زمونږ وعده ماتونکې د بمن په خپل مخکې د سولې توپې دروازې تړلي دي، کله چې د شيرشاہ سورى د غه جنګي شورا د هغه سره په قولو خبرو کې اتفاق وکړنو بیا شيرشاہ سوری په همایون باندې د حملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پاپي ته درسيدو نه مخکې، شيرشاہ سورى خپلو قولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوي دې ژر تر ژره خپل قول عسکر د جنګ له پاره په ليکو کې منظم کړي. کله چې د شپې یوه برخه پاته شوه نود شيرشاہ سورى د حکم په مطابق قول لښکر د مهارت د سيمې په لورډ پېر نژدي ورغلې و.

د همایون خخه د فوئد دغه نقل و حرکت د پتې ساتلو په خاطر، شيرشاہ سورى د شپې د خپل پړ او خخه نژدي پنځمه ميله و اتن جنوب ارڅ ته تللې و، دلتنه ورته خواص خان هم د کرم ناسه د دریاب په غربی غاره د خپل لښکر سره یو ځای منظر و. خو شيرشاہ سورى هم په ناخاپې توګه خپل تګلوري بدل کړ او د کرم ناسه د دریاب خخه تیرشو او د هغې په شرقې برخو کې د خواص خان سره یو ځای شو. اوس نو دغه متعدد د کرم ناسه د دریاب خخه تیرشوې او د دې دریاب شرقې خوا و ته ور رسیدلې و. د هغه ځایه چې دوې ددې دریاب خخه تیرشوې و، هغه مقام دوشاخه نومېږي چې د همایون د فوئونو د پړ او خخه په پنځمه ميله و اتن کې پروت دې. تراوشه پورې شيرشاہ سورى او خواص خان د همایون پر خلاف د جنګ قوله نقشه د خپلو ئانو سره پته ساتلې وه. د کرم ناسه د دریاب خخه د تیريدو وروسته شيرشاہ سورى یو خپل بیا خپل جنګي شورا را وبلله، چې په کې د خواص خان ترڅنګ نورو جنګي سالارانو هم ګډون درلود، شيرشاہ سورى په همدي جنګي شورا کې د خپل جنګ قوله نقشه د سالارانو ترڅنګ کېښوده او بیا بی خواص خان ته مخ کړ او ورته بی وویل چې:

خواص خانه زویه! مونږ به همدا نشپه د همایون په فوئ باندې حمله کوو، خو گوره زویه! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ویشو، یوه برخه به بی ستا تر قومندې لاندې کار کوي، خود لښکر دغه بله برخه به بی زما سره وي. هیبت خان نیازی، جلال خان جالو، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي، خو حاجې خان بتني او برهم جیت به زما ترڅنګ وي.

ګوره خواص خانه زویه! د جنګ پلان به د اسې وي، چې ته به د خپل لښکر سره یو ځای د شپې په تياره کې مخته ورځې او د مغلو په لښکر به شپینې خونرې ګذار کوي. ستا ددې پرغل خخه به د بمن د اسې و ګنې چې شيرشاہ کوم لري ځای کې دې، هغوي یواځې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه را ګزیدو وروسته د خواص خان په لاسو زمونږ په فوئ برید کړې دې، په دې توګه به د مغلو قول لښکر ستا ترڅنګ ده دې ترڅو تاماټ کړي، کله چې حالات دې ځای ته را ورسیږي نو زه به د شاه اړخه د مغلو په فوئ باندې را پریوزم، زه هیله لرم چې د شپې په دې تياره کې به مونږ دواړه و توانیږ و د مغلو فوئ په خپل مخکې بې وسې کړو.

تردي ځایه د خبرو وروسته شيرشاہ سورى لې څه تم شو او بیا د لې څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته بی وویل چې:

خواص خانه زویه! ددې پلان په اړه ته خه دول انګیرې؟ خواص خان په پوره ډاډ او خوبنۍ سره ځواب ورکړ او ورته بی وویل چې:

زما محترمه، شيرشاہ سورى! هغه پلان چې ستا دې هغه د خواص خان هم دې، ته هیڅ فکر مه کوه، زه به د شپې په تياره کې ددې ځایه حرکت کوم او د مغلو د لښکر و په یوه اړخ باندې به د اسې وينه تویونکې ګذار کوم چې د هغوي یو قول لښکر سره په لړزه کې راشی. زه

هيلمن يم چي نن شپه به د مغلو د لبکرو له پاره د ماتي اخري شپه ثابته شي. دخواص خان د خواب په اوريدو سره د شيرشاه سوروي په مخ کي د خوشحاليو رنا را و خلیده ، تريوه و خته پوري خاموشه ناست او بيا بى و ويل چي :

گوره خواص خانه زويه ! لکه خنگه چي تا ته خرگند ده چي د همايون لبکر دد په چايده په پنهه مايله و اتن کي پروت دي ، مونبيهم لبکر خه وروسته ددي چايده خوزيربو او د همايون د لبکر خخه به دري مايله لري و اتن کي پراو کوو. ته خواص خانه ، ده چه چايده حرکت و کره او د همايون په لبکر باندي ناخاپي شپيني يرغل يوسه ، ترد په خته پوري به زه هم هلتنه په سنگر کي يم او د همايون لبکر ته به د ورنزدي کيد و هشي و کرم. که دشپي په تياره کي مي و کتل چي د همايون تول لبکر ستا پر خلاف ولاړ دې نوبیا به زه پري د شاله خوا حمله و کرم او د هغوي تول زور به مات کرم.

گوره زويه ! داسي بي و گنه چي نن شپه زما اوستا د ازميښت شپه ده ، که چيرې په همدي نن شپه مونبيه د همايون فوچه مات کر او خپل مقصد مو حاصل کړ نوبیا خوازه هيلمن يم چي د مغلو تول خواک به دير زر زمونبيه مخ کي په گونډو شي .

د شيرشاه سوروي ددي خبرو په خواب کي خواص خان و ويل چي :

زما محترمه ، زما مهربانه ، شيرشاه ! ته ډاډ من او سه ، ته به ويني چي زما دغه ناخاپي يرغل به د مغلو د لشکرو د لمريو ليکو خخه تر اخري ليکو پوري تول په لړه کي واچوي ، زه هيلمن يم چي د شپي په همدي تiaro کي به زه د مغلو لبکر د ويرې او د هشت په بوګونکي حالت کي ورو اچوم.

شيرشاه سوروي د خواص خان ددي خواب په اوريدو سره دداه او اطميان ساه و اخسته ، بيا بي خپله جنگي غونډه پاپي ته ورسوله او د لبکر وروسته بی خپل لبکر ته د کوچ کولو حکم و کرم. هغوي د کرم ناسه د درياب تر خنگ کوچ و کرم او د مغلو د لبکر دري ميله و اتن کي بي دوباره پراو و کرم.

ددې نقل و حرکت تر خنگ شيرشاه سوروي خپل مخبران او جاسوسان ان تر پنهه ميله پوري لري خپاره کري و او هغوي ته بی حکم کړي و چي هر چيرې چي د مغلو کوم جاسوس یا مخبر و ويني سمدستي دې بې ووژني ، تر خو د شيرشاه سوروي د لبکر د دغه وړاندي تګ او د خواص خان له اړخه د شپيني ناخاپي يرغل د پلان خخه خبر نه شي ، د شيرشاه سوروي مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ديره بنې توګه تر سره کره ، همدا علت و چي هغه و خت چي شيرشاه سوروي د مغلو سره تر زدي دري ميله و اتن کي پراو و کرم تر هغه و خته پوري مغلو ته د شيرشاه سوروي او خواص خان د پلانونو په اړه هېڅ دول معلومات نه و تر لاسه شوي .

ددې نه وروسته خواص خان د خپل لو لبکرو سره یو چاي دشپي په تياره کي نوم و رکي چې په توګه مخته ولاړ او د همايون لبکر ته بې په سينه خویدو باندي ئان را نزدي کړ او بيا بې د همايون په لبکرو باندي د تيزو تندو خپو په خير حمله و کرم.

دشپي په تيارو کي خواص خان د همايون د لبکر په اړخ باندي داسي سخته يرغل یور چې د همايون د لبکر تول نظام بې د تولو و سايلو سره خاموشه کرم. خواص خان په دغه شپيني ناخاپي يرغل سره د همايون د لبکرو مخکنۍ ليکې له منځه یورې او د همايون د لبکر خخه بې د هغوي د خواک ولکه به خپلوا لاسو کي و اخسته. هغه د مغلو د لشکر ددي برخې د له منځه وړلوا وروسته هڅه کوله

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ورنټوئي. د خواص خان د دې میراني په کتلوا سره د هغه لښکر هم دير ګوندي شوي و په دې خاطر هغوي د شپې په دې تياره کې د خواص خان ترڅنګ پوره بهادری و بنودله او د مغلو په لښکر کې بى عامه و ژنه پیل کړه.

تر لړه وخته بوري همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و. ځکه همایون ته خبر ورکړل شوي و چې د شیرشاہ سوری ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړي ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو، ترڅنګ بى خبلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان مقابلې ته تیار شي. هغه د احکم هم وکړ چې خواص خان ژوندي یا مرې باید و نیول شي، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځای بى د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خواص خان په ډير تدبیر سره خبل کار مخته بوته. او س نو هغه لړ لړ بشاته روان و. ځکه هغه په دې پوهیده چې لړه شبيه وروسته شیرشاہ سوری د مغلو په خلاف د شاه له لوري حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوي حوصلې لوري وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاہ سوری چیرې لري کوم ځای کې دې او خواص خان د هغه د وينا او حکم په اساس پر دوې حمله کړي ده، تر خو د دوې تر منځ ویره او د هشت را پیدا کړي. خودا د هغوي غلطۍ او بې عقلې و، ځکه چې شیرشاہ سوری هم د چیچونکې مار په خير په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې بى د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جو پولای شو.

لړه شبيه وروسته، کله چې د همایون لښکرو دا او انګيرله چې او س نو هغوي په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوي دي نو دشپې په تیاره کې د چوسې خخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تو یونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاہ سوری د خپلو لښکرو سره د خپلو پتنهایو خخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر بى لکه د توري تیاري د توپان په خير یرغل را وست، د کومې لوري چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړي و ه د هغه لوري د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوي و. ترڅنګ بى د شیرشاہ سوری او خواص خان د دې ناخاپې یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بدوالې سره مخامنځ شوي و. د اګيزه و ه چې د دې خخه لړه مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه دله منځه ورلوا په هڅو کې و خو کله چې پري شیرشاہ سوری د شاه له اړخه یرغل را وست نو د مغلو لښکر بى د پوره وار خطابې سره مخ کړ. په دې خاطر هغوي د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځای پر یښود او د همایون د وينا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه، یو ه برخه بى د خواص خان په لور او بله بى د شیرشاہ سوری سره د مقابلې له پاره و تاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډيرښت او تیزوالي را ور او د دښمن فوچ بى شاته تللو ته مجبور کړ. ترڅنګ بى شیرشاہ سوری هم د مغلو لښکر ته د تم کيدو اجازه نه ورکوله او هغوي بى په وینو کې لمیدلې شاته پورې و هل.

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ټواک سره استعمالی دل، د وینې لښتې روان و، مرګونې جسد و نخاونې کولي، ژوند د تباھيو سره مخ و، مرګ د وینه تو یونکې خوب په خير یو شمير خلک د ستونې تیروول، بلکل د اسې لکه د مابنام په تعقیب چې د سبا سهرد انتظار د پاڼه رسیدو لمحي شميري. د جنګ په میدان کې د چغوا او سورو یو توپان را پورته کیده.

د چوسي په ميدانو کې د سهاره لمر د راختو پوري د شيرشاه سورى او د مغلو تر منځه سخت جنگ روan و خود سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښي نښاني را خرگندې شوي وي، همایون په ډيره میرانه، بهادرۍ او ئان خارني سره په دې جنگ کې و جنگید، خود د هغه دغه میرانې، بهادرۍ او ئان خارني د هغه لښکر د ماتې او تیبنتې خخنه شوراستنولي په دې جنگ کې د همایون نښي مت هم زخمې شوي و، عسکرو د خپل زخمې شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه و رکاوه او تیبنتې ته بې بله په را وهلي

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲ مه د چوسي په سيمه باندي لمر خپلې وړانګې را غهولې نو تر دې وخته پوري د شيرشاه سورى لښکر د همایون لښکري د پوره ماتې سره مخامنځ کړي وي، او د همایون لښکر د خپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر اخوا د يخوا خايو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پوري هم په پوره میرانه او بهادرۍ سره د خپل لښکر د يوې برخې سره د جنگ په ميدان کې جنگیده، خو شيرشاه سورى او خواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندي بي ونيسي.

دهمایون د ژوندي نیولو د ویرې د هغه ساتونکو د هغه آس د قيضې خخه و نیوه او د جنگ د ميدان خخه بي و ويست او د ګنګا درياب په لوربي بوت. کله چې همایون و کتل چې د هغه لښکر د ډيره بد ه ماتې و خورپه او لښکر تول خور او رشوي دې او پاته بي هم د خپلو ځانو دخوندي ساتلو په خاطر اخوا د يخوا خايو ته تبنتي او دا چې شيرشاه سورى او خواص خان د هغه د نیولو له پاره په پوره تيزى سره د هغه ترشا را روان دې، تو په همدي وخت کې همایون له ئانه سره یو ستره پريکره و کره.

همایون د خپل ځان دخوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په درياب کې و روغور خاوه خو د آس نه د را پريوتون په اساس نژدي و هغه خپل ژوند له لاسه و رکړي او هملته په درياب کې ډوب شي، مګر يو ح بشي چې نظام نوميده او په د هغه وخت کې بي د مشکونو په واسطه د درياب خخه د تيريدو هڅه کوله، په همایون و رپیښ شو او همایون بي د ډوبيدو خخه و ژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته بي ورساوه.

خودا د همایون بد قسمتی وه چې د هغه د حرم ټولي بسخي او د پړ او په ټولو سامانو باندي د شيرشاه سورى ولکه کلکه شوي وه، په تاریخ کې د اسې ناخاپې ټرغل دومره برياليتوب نه و تر لاسه کړي لکه د شيرشاه سورى او خواص خان دې ټرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو د شيرشاه سورى په ولکه کې د همایون د شاهي کورنى ټولي بسخي او د نورو سالارانو او سترو کورنيو بسخي ټولي د شيرشاه سورى په لاسو کې وي. په دې جنگ کې شيرشاه سورى او خواص خان دواړو د همایون د لښکر په زرگونو و ګړي له تيغه تير کړل، تر خنگ بي په زرگونو نور د ګنګا د درياب په خپو کې لاهو شول.

شيرشاه سورى د همایون او د هغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنيانو سره چې د دې په ولکې کې راغلي وو ډير زيات بنه سلوک و کړ. د شهننشاه همایون ملکه، چې حاجي بیگم نوميده، او د نورو سردارانو مستورات چې کله د شيرشاه سورى تر مخ را حاضر کړل شول نو شيرشاه سورى د هغوي د عزت او درنښت په خاطر د خپله آسه را بسکته شو، هغوي ته بي دا د ورکړ او د هر دول بسپني کولو ژمنه بي ورسره و کړ، هغه د خپل لښکر منادي کونکې را وغونښت او ورته بي حکم و کړ چې په ټول لښکر کې اعلان و کړي چې هیڅ لښکري دې د مغلو کومه بسخه او یا کوچني له ئانه سره نه بندې کوي بلکه دوې ټول هلتنه خيمه ئاي ته را ورسوئ، موښ د دوې له پاره هملته

مناسب انتظام کړي دي. ددې سره سم هغه د خيمه ئاي په لور ولار هلته بي ددې بسحومه او کوچنيانو له پاره خاص ئاي جوړ کړ او بيا بي ده مايون د کورنۍ په ګډون د تولو سالارنو بیبيانې او کوچنيان هملته سره راټول او په ډير عزت او درنښت سره ئاي په ئاي کړل.

٤٥

د چوسې جنګ او د شيرشاه سوری په لاسود همايون دلبکرو ماتې د مغلو په سلطنت باندي ډير زيات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همدو مره و لکه د سورج ګړنګ چې د بنګال په ریاست باندي ګړي و او س نو د شيرشاه سوری د غوبښو افق هم ډير پراخه شوې و، که خه هم هغه نزدي د ولسو میاشتې مخته غوبښل په بنګال کې د مغلو د باج ورکونکي په خير ارام ژوند و کړي خو او س هغه د خپل برخليک په یوه ټوپ سره د بنګال او بهار د سیمو خخه اخواج جونپور د مسلمان ریاست خپلواکې حکمران هم ګرځیدلې و او س نو هغه د دهلي د شهنشاه سره د همعصرۍ او برابري دعوا کولي شوه، تر خنګ بي د شيرشاه سوری په خير زړه ور او بنه تدبیر کونکي له پاره دهلي هم ډير لري نه و.

د ګنګا په دریاب کې د ډوبیدو خخه د خوندي را وتلو و روسته همايون د خپل ماتې خورپلې فوچ خخه لمړي د غازی بور او بیاد بنارس او چنار په لور و تبنتید. ځکه چنار ترا او سه هم د همايون د فوچونو په ولکه کې و همايون د خپل همدي ماتې خورپلې لښکر سره یو خاپي د چنار کلاته ورنوت. او هلته بي درې ورځې قیام وکړ.

همايون د انګيرلې و ه چې د شيرشاه سوری دلبکرو په لاسود ماتې وروسته به د شيرشاه سوری دلبکرو حوصلې ډيرې پورته وي نو په دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته او س هغوي د چنار کلا باندي د حملې کولو هڅې کوي. ځکه چې چنار د هغه ډيره خوبښیده، همايون د انګيرلې چې شيرشاه به په هر صورت باندي د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي. هغه د همدي حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا خخه را وویست، او د ګنګا په جنوبې غارو باندي بي قدم کیښود، هغه د ګنګا په غاره په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا تر منځ دې دواړو دریابونو د رایو خاپي کيدو خاپي ته را ورسید. خو هغه هلته د رارسيډو سره سم ډير حیران شو او په دې نه پوهیده چې په خه ډول د دریاب خخه تير شي. په دې وخت کې ورسه کيشتې هم نه وي او د کشتیو پرته نه پخپله او نه بي لښکر په دې توانيده چې د دریاب دې غاري ته را واوري.

هغه وخت چې همايون د ګنګا او جمنا د یو خاپي کيدو په سیمه کې په ډيره بدہ ورڅ کې پروت و نو په همدي وخت کې د اریل راجه، بې بهان، د همايون د کومک له پاره را و ځغا ستل، بې بهان د اریل راجه و، د اسیمه داله باد سره نښتې ده، څرنګه چې په تیرو وختو کې همايون د هغه سره ډير احسانات کړي و نو په دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې د همايون لښکرې د خلورو پنځو ورڅو راهیسې په پوره لوړه او تنده کې پرتابې وي. راجه هغوي د خبله ځانه سره خبلې سیمې ته یو پل، هلته یو بازار پرانست او د همايون او د هغه دلبکرو له پاره یي دخواراک خښاک انتظام وکړ، ددې نه اخوا بي هغوي ته د او سیدو خايونه برابر کړل او د هغوي اسونو او نورو حيواناتو ته بي ګیا او وابنه برابر کړل. په دې توګه د شيرشاه سوری په لاسود ماتې خورپل وروسته، دلې خه وخت د ارام کولو له پاره همايون د خپل د ځله لښکر سره هملته د اریل دراجه بې بهان په خاپي کې پناه و اخسته.

٤٦

ههایون او دهجه لبکر ته د چو سی په سیمه کې د شیرشاھ سوری لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شیرشاھ سوری دهجه دلبنکر په تول په او باندې ولکه کړې وه او دهجه تول وسایل او سامانونه بی په خپله ولکه کې اخستې او بیا بی هجه تول په خپل فوچه باندې ويشلي و ، په دې اساس دهجه دفوحه حوصلې چې د ههایون دلبنکر و د ماتې وروسته لورې شوې وي ددې مالونو په ويش باندې نورې همتازه او غښتلي شوې .

د جنگ نه وروسته هجه وخت چې شیرشاھ سوری په خپله خيمه کې ئانته ناست و نود خيمې دروازې ته خواص خان راغې او ودرید او د شیرشاھ خخه بی پونښنه وکړه او ورته بی وویل چې : تاسې زه د کوم کار په خاطر را بللي و م. شیرشاھ سوری په خپل خنگ کې خالې ناست ئآې ته اشاره وکړه او ورته بی وویل چې :

خواص خانه زويه ! را شه او د لته زما تر خنگ کينه . ماته د خو مهمو کارونو د کولو په خاطر را بللي بی . دهجه په دې خبره خواص خان مخته راغې او د شیرشاھ سوری تر خنگ کيناست . هجه وخت چې خواص خان د شیرشاھ سوری خيمې ته ورغې نو په همدي وخت کې او ما هم د ګنګا خيمې ته ورننوي وه . په دې وخت کې د ګنګا تر خنگ نيرمل هم ناسته وه ، دخپلې خيمې په دروازې کې بی د او ما په کتللو سره شهزادګي ګنګا ډيره خوشحاله شوه ، دخپلې څایه را پورته شوه ، او په یوه منډه مخته ورغله او د او ما سره ورغارې وتله . بیا بی هجه د خيمې منئته را پوره او نيرمل ته بی ور پېژندله . بیا درې واړه یو دبل تر خنگ کيناستې ، په دې وخت کې او ما په ډيرې اندېښني سره ګنګا ته وکتل او ورته بی وویل چې : ګوره ګنګا ! هجه وخت چې د برسات په موسم کې هجه زړې بسحې ته را و بللي او بیا ته توله شپه رانه غلی او ما په انتظار کې هجه توله شپه لکه د اور په سکرو تو تیره کړه . که خه هم ماته ډاډ پیدا شوې و چې ته به د خواص خان په لور ورغلې بی خوکله چې بله ورڅه هم را نغلې نوزه د خواص خان حویلې ته ورغلم هغله را ته ساتونکو وویل چې د ګنګا په نوم هیڅ یوه نجلی دیخوانه ده راغلې ، نودې خبرې زه نوره هم په اور کې ودرولم . خو هیڅ مې هم د لاسه نه کيدل . ما تول رهتاس په تاپسي ولتوه خو هیڅ درک دې راته معلوم نه شو . په ټواب کې ورته ګنګا بې چاره د زیارت د لنگرخای خخه د راتښتول کیدو او بیاد مهارت د هستونګنځی پورې د راوستلو او بیاد خواص خان په واسطه د مهارت خخه د خلاصون توله قصه په تفصیل سره وویله .

او ما ددې تولې قصې په اوريدو سره مسکۍ شوه ، بیا بی دخپل فکر په خرگند ولو سره وویل چې : ګنګا ! زه خوشحاله یم چې پرتا باندې په پرلپسي توګه احسان کونکې بل خوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې . خو او س راته دا ووايې چې ستا او د خواص خان اړیکې خه ډول دې . ګنګا په خندا ټواب ورکړ او ورته بی وویل چې ګوره او ما ! خواص خان خو ډيرنيک او د بنه خویې خاوند انسان دې ، ډير مینه ناكه او محبت کونکې شخص دې ، او س بی ته د اسې و انګیره چې هجه له ماسره ډيره زیاته مینه او محبت کوي . او ما ورته وویل چې :

ګوره ګنګا ! زه تاته ستا په دې بریاليتوبونو مبارکې وايم ، او س زما په فکر چې ته بايد دخپل مخ خخه نقاب لري کړې او د پوره اصلیت سره د خواص خان مخې ته راشې . او هجه ته دا حقیقت روښانه کړې چې ته ګيتا نه بلکه شهزادګي ګنګا بی . دهجه په دې خبره ګنګا اندېښنه و بنووله او ورته بی وویل چې :

نه او ما خورې ! هیڅکله هم نه ! د اسې نه دې په کار . که زه د اسې و کړم نو ویریوم چې خواص خان به دا کاريوه دوکه او فریب و ګنې ، هجه به دا و انګیرې چې ما دهجه محبت په فریب او چل ول سره خپل کړې دې . یعنې هجه کار چې ما د ګنګا په حیثیت سره و نه شو کولې

، هغه مې د ګيتا په حیثیت سره تر سره کړ . او ما خوري ! زه غواړم چې د ګنګا له پاره هم د خواص خان په زړه کې ځای پیدا کړم . ده ګې وروسته به بیا زه خپل نقاب لري کرم اود خواص خان مخې ته به راشم . بیا به هغه وخت ماته کومه اندیښنه نه وي ، ئکه چې هغه وخت به خواص خان د ګنګا او ګيتا د اړو سره یوشان مینه کوي . او زه چې ورته په هرې ښه را مخته شم نوله ماسره به مینه کوي ، او ما ترې و پوبنتل چې : خورجانې ! دا به خه ډول شونې وي ؟ ګنګا ورته په څواب کې وویل چې :

ګوره او ما خوري ! ماته د لته د همدي له پاره را غونبستې بې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه او س د خواص خان په لشکرو کې خوندې ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه اندیښنه او فکرمه کوه . او ما ! د ګنګا له پاره چې د خواص خان په زړه کې د محبت د را پیدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تیب کړي دې نو ده ګې په اړه ما ته د شیرشاه سوری له اړخه پوره ملاتې تر لاسه دې . بلکه ده ګې دکورنې غری هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوې دی او قول زما ملاتې او رازداره دي . او س چې زه درته خه وايم هغه ته په پوره غور او دقت سره واوره . هغه وسله وال عسکر چې ستادرا وستلو له پاره درغلي و هغوي هم ما د شیرشاه سوری د حکم په مطابق در استولې وو . او س به د لږې د مې وروسته ته د خواص خان په لور ورځې . او هغه ته به دا وايې چې ګنګا د لیونتوب تر پولو پورې له تاسره مینه او محبت کوي ، نن سبا هغه په خواری او ذلت کې شپې او ورځې تیروي ، ته به د ګنګا په اړه نورې قصې او د استانونه هم له ځانه سره جوړ کړي او ورته به بېي و وايې . هغه ته به دا هم و وايې چې او س خو هغه بیچاره د خلکو د ازار ورسولونه تنګه شوې او ستا په حویلې کې بېي پناه اخستې ده . زاره او شکيدلی کالې بېي په ځان دي او په اخر کې به ورته دا هم و وايې چې ګنګا سوګند ياد کړي دې چې په ژوند کې به یو ائې او یو ائې خواص خان د خپل ژوند ملګري ګرځوي او که نه مرینه او په قبر کې بسخیدل ئانته غوره ګنې . هو ! ته به د خپله ځانه خخه د ګنګا په اړه د خواری ، ذلت ، لورې ، تندې ، زړو کالیو ... او .. د استانونه جوړ او خواص خان ته به بېي و اوروې

کله چې ته زما د مظلومیت د ګډ ډول د استانونه خواص خان ته و اوروې نو خواص خان به ګنګا دره تاس خخه د لته را و پولو ته تیار شي ، ګنګا تردي ځایه خبره کړي و هچې او ما بېي خبره ور غوڅه کړه او ورته بېي وویل چې :

ګوره ګنګا جانې ! کله چې زه خواص خان ته ستاد مظلومیت دا تولې قصې و کرم او ورته و وايم چې هغه په ره تاس کې او سېږي او او س هغه د خلکو د ظلمونو خخه تنګه شوې او ستاحویلې کې بېي پناه اخستې ده او بیا خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا دره تاس خخه را وړۍ او ما هلتہ ور لېږي نوبیا به ترې خه جوړ شي ؟ ده ګې په دې خبره ګنګا وویل چې : تا خو زما خبره و انه وریده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې :

ګوره او ما ! کله چې خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا دره تاس خخه د لته را و پرې نو هغه ته و وايې چې د ګنګا دره تاس خخه ده هم د خواص خان سره هلتہ ورځې . د خیمې خخه د را تو لو وروسته به ته سمدستې د لته زما خواته راشې او ماته به توله قصه و کړي ، ماتاته مخته هم و پلې و چې موږ دا تول پلان د شیرشاه سوری په ملاتې پلې کوو . بیا به شیرشاه سوری له ماسره خه ساتونکې ولېږي ، او هغوي به ما ډیره ژرپه ره تاس کې د خواص خان حویلې . ته ور ورسوې ، ستا کار به د او پې چې زما د تللوا وروسته به ته د خواص خان سره په ډیره ارامه توګه هغه لورې ته رائې . ئکه چې که زه هلتہ ره تاس ته سهار سهار ورسېږم نو ته او خواص خان هلتہ ماسپېښین يا مابنام را ورسېږئ . په دې لپ کې شیرشاه سوری د دې احتیاط خخه کار اخلي چې د دې ځایه د شیرشاه سوری د حویلې له پاره نوي ساتونکې ور استول کېږي او هغوي ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ور کول شوې دي ، نو که چېږي خواص خان ده ګې او هغوي خخه زما په اړه

وپونبستی نو هغه ته به خه شک او شبه نه پیدا کيبي. گوره او ما ! او س خو ته په توله خبره بنه و پوهيدې. او س له ماسره راشه تر خو ساتونكې درسره کرم هغه به دې دشیرشاہ سورى دخيمى په لور بوخي.

خرنگه چې او ما په توله خبره بنه پوه شوي وه، په خندا راپورته شوه، گنگا له خانه سره د خپلې خيمى دروازې تهراوسته، هلتنه چې کوم ساتونكې و هغه ته وویل شول چې او ما د خپله خانه سره دشیرشاہ سورى دخيمى په لور بوخي، ساتونكې هم په پتېه خوله د او ما سره د شيرشاہ سورى دخيمى په لور روان شو، گنگا د خندا نه شنه، بيرته په خپله خيمه کې د نيرمل په لور را و گرزىدە او د هغې تر خنگ كيناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شيرشاہ سورى تر خنگ كيناست نوشيرشاہ سورى هغه ته مخ کړ او ورته بي وویل چې :

خواص خانه زويه ! ماته د دوو کارونو له پاره د لته راغونتې بي. لمري د اچې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چو سه کې د ماتې خورلو وروسته همایون او س د اريل دراجه بيربهان په ځاي کې پناه اخستې ده. ويل کيبي چې بيربهان په تирه وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندي دې. په هر صورت د اريل راجه بيربهان ته بايد همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا و رکړل شي، خو گوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر خود همایون د هغه دورونو او د هغه د لښکر په اړه سهی معلومات را تپول کړي، دې وروسته به بیا زه د همایون او د هغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترخو په هیڅ ځاي کې د هغوي قدم تینګښت و نه موسي

خواص خانه ! دا خويو کارو، بل کار ستاد ذات او شخصيت په اړه دي. د هغه په دې خبره خواص خان يو دم دشیرشاہ سورى په لور وکتل او ورته بي وویل چې : زما ذاتات په اړه به خه کارو وي؟ شيرشاہ سورى ورته وویل چې : خواص خانه زويه ! ته خو پوهېږي چې لکه خنگه چې زه د خپلوزامنوا او لوپو سره مينه او محبت کوم همسې محبت او مينه له تاسره هم کوم. گوره زويه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچيان پیدا شي، خواص خانه ! ما خود ره تاس شهزادګي گنگا تاته حواله کړي وه، که خه هم ما هغه د ډيوې وينځي په توګه تاته درکړې وه خو ما غونښل چې ته به گنگا د خپل ژوند رينښتونې ملګري و ګرځوي، ځکه چې پخواتا هغه د خپل خان له پاره غونښتله. او هيله دي درلو ده چې هغه د خپل ژوند ملګري کړي، گوره زويه ! ما خو گنگا د همدي آند له مخې تاته درکړه تر خو د هغې سره د ډاډ او سکون ژوند تر سره کړي.

گوره زويه ! ما خو تراو سه پورې ستا په ذاتياتو کې هیڅ نه دې ويلې، خو او س به زه خاموشه نه پاته کيرم. گنگا د اسې يوه نجلې ده چې زه پوهېږم چې ما تراو سه پورې په خپل ژوند کې د اسې بنائيسته او بسکلې نجلې نه ده کتلي. که چيرې ته هغه د خپل ژوند ملګري کړي نوزه په ډاډ سره ويلې شم چې تاسي دواړه به بيردنبه برخليک خاوندان و ګنډل شئ، د هغه په دې خبره خواص خان وویل چې :

زما مشره او اقا شيرشاہ سورى ! ستا وينا بلکل سهی ده، خو ته به په دې هم خبر شوي یې چې په تيره وختو کې گنگا زما ډيره بې عزتي کړي ده. او د همغې بې عزتي په اساس ما د هغه مينه او محبت د خپل زړه خخه ويستلي دي. او س د هغې سره مينه ماته نفرت بسکاري. د هغه په دې خبره شيرشاہ سورى وویل چې :

گوره خواص خانه زويه ! په ژوند کې سړې تودې، بسکته پورته.. هرڅه شته، خو زويه، د داسې کارونو په واسطه هغه خه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه را توکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه او بیا بې وویل :

شاید چې ته به خبر شوې یې چې ما گیتا دخپل ژوند ملګر توب له پاره غوره کړي ده ، زه د هغې سره د یړه مینه لرم او هغه هم له ماسره همدا سې مینه لري . خو هغې د یوه کار د پوره کيدو له پاره سوګند خورلې دې او تر خو یې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لري کوي او نه له ماسره واده کولو ته تيار بېي ، زما په آند ، کله چې هم د هغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لري کړي او زماد ژوند ملګر توب ته به هم غاره کېږدي . دروندہ شیرشاھ ! که خه هم ماترا او سه د گیتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وايی چې هغه به ډيره بنا يسته او نازنینه نجلی . وي ، په تير و خنو کې پر هغې ډير ظلم او تيرې شوې دې او زه غواړم چې د هغې سره واده و کرم تر خو پر هغې د پخوانيو تيريو او ظلمونو ازاله و کړاي شم . د هغه په دې خبره شیرشاھ سوری وویل چې :

گوره زويه ! دا خوه ډيره بنه خبره ده چې ته گیتا خوبنوي او غواړي چې د هغې د پخوانيو تر خو بدله ورکړي نوبیا ته د گنګا د پخوانيو تر خواز الله ولې نه کوي . گوره زويه ! دا سهی ده چې په پخوا وختو کې د گنګا خخه خه تيرې شوې دې خوبیا هغې دخپل د غو تيريو په اړه ستا خخه بښه غوبنټې ده ، ما ته خو تر دې حایه هم معلومات شته چې هغه د بښې له پاره ستا پنسو کې پريوتې وه ، يعني په یوه ډول سره یې ستا په محبت او مینه کې خان ډير خوار او ذليل و ګرځاوه . دا څکه چې هغې په هر صورت غوبنټل تا دخپل خان کړي ، غوبنټل یې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړي خوما او ریدلې دې چې تا هغه نوره هم ذليله او سپکه کړي ده او هغه دې په تیل و هللو سره دخپلې خیمې نه بیرون را ویستلې ده . زويه ! دا بنه خبره نه ده ، زه اندې نیمن یم چې هغه نجلی . به او سه ، معلوم نه ده ، چې چیرې به او په کومو خایو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تیروي . خواص خان غوبنټل خه ووایی چې یو ساتونکې را ننوت او ورته یې وویل چې اقا ، او ما نومې یوه نجلی غواړي د خواص خان سره ووینې . دې خبرې د اوريدو سره سه خواص خان دخپلې حایه را پورته شو او وېي ویل چې : شیرشاھ سوری ، زما اقا ! زه به ددې نجلی سره د کتلو و روسته بیرته ستادر بارته را حاضر شم ، دا او ما هغه نجلی ده چې یو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګي گنګا وينځه وه ، دا بیا د گنګا سره یو خای زما د حویلې خخه ووتله او بیا را ته حرگند نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وي . زه به د هغې خخه و پوبنټم چې نن سبا چیرې او سې او په خه حال کې دې . شیرشاھ سوری ورته وویل چې : نه خواص خانه ! ته همدلته په خپل خای کینه ، زه به او مادلته را وغواړم او ترې به معلومه کرم چې هغه او گنګا ستاد حویلې نه د تلو و روسته چیرې تللې وي او دا چې نن سبا گنګا په خه حال کې او چیرې ده .

د شیرشاھ سورې دوینا سره خواص خان بیرته په خپل خای کې کیناست ، بیا شیرشاھ سوری هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : د او ما نومې نجلی نوم چې تا واخست ، هغه سمدستې زما خیمې ته را وړه . هغه ساتونکې بیرون ولار او د لړئند نه وروسته بیرته د او ما سره یو خای راغې . شیرشاھ سوری او ما ته حکم و کړ تر خو د هغه تر مخه کیني ، او ما چپ چاپ په ډيره کراره توګه مخته ورغله او د شیرشاھ سوری تر مخ کیناسته ، خواص خان ورته و کتل او بیا بی ترې و پوبنټل ، زما خور جانې ! ته خنګه یې ، او ما بې چاره ورته د شکونو او شکایت په توګه په ژړ غونې او از سره وویل چې :

خواص خانه ! تا خوماته خور ویلې و ، نوبیا ته خه ډول ورورې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې . خواص خان ورته مخ کړ چې : گوره ! ګیلې قصې به وروسته کوو ، خودار اته ووایه چې ته او گنګا چې زما د حویلې خخه ووتلئ نو بیاتا سې دواړه چیرې و لارئ . په څواب کې ورته او ما د ډير فکر او سوچ وروسته وویل چې : گوره خواص خانه ! زما او د گنګا د مظلومیت د استانونه ډير او بده او د عبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شیرشاھ سوری گنګا تاته د یوې وینځې په توګه درو سپارله نو هغه وخت زه ډيره خوشحاله ووم ، ما فکر کاوه چې او س به ته گنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې . او زه به هم ستاسې د دواړو تر خنګ دلته او سیېم او ارام ژوند به ترسره

کوم. ئىكە چې تا ماتە خېلە خور و يلى. خو ستا پە خاطر زىماد تولو ھيلو غوتى. مړاوې شوي، تا گنگا د نظره و غورئولە حال داچې ددى نە مختە تا گنگا د خېل ئان لە پارە خوبنولە او د هغې سره د ھيرە زياتە مينه او محبت کاوه. هغە بىچارە بىا بىا ستائايى تە راغلە او منت او زاري بىي درتە و كېي او بىسنه بىي درنە و غونبىتلە، ان تردى چې ستا پېشۇ تە درو غورزىدە، لاسونە بىي درتە جور كرل، منتونە بىي درتە و كېل او د خېل غلطىي پە اپە بىي در خخە عفوھ و غونبىتە، خوتا ھر ئەل د هغې دغە عذر او زاري پە ھيرە سېكە توگە مسترد كە، پە دې اساس هغە ستا د حويلى خخە و وتلە او زە بىي هم د خېل ئانە سره را و ويستلم.

گورە خواص خانە و رورە! ما خود گنگا سره د يوې وينخى پە خير د خېل عمر زياتە برخە تىرە كېي ده، د هغە كېچار، خوي او عادت مې ھير خوبنېرىي، او بىا د خېل مور او پلا رد مړينې و روستە خود د هغې ئان تە پېشۇل پە كار نە و. هغە د خېل بنايىست، او خوانى لە ارخە هم د ھولنى د او باشۇ خوانانو لە خواتر تەهدىد لاندى ده نوپە دې خاطر زە هم د هغې سره يو ئايى و لارم.

خواص خانە و رورە! مو نې ئىكە تە پە دې مسئلە باندى د خبر نە كېي چې تا د گنگا سره نە كومە مينه درلودە اونە كومە همدردى. زە او گنگا هملتە پە رهتاس كې ستا د حويلى خخە د تللو و روستە د گنگا د يوھ خېلowan كورتە و لارو. مو نې هلتە پە يوھ ھول پناھ و اخستە د گنگا او زما ارادە دا و چې مو نې بە هملتە د ژوندانە ترا خرى ورخۇپورى خېلې شېپى سبا كوو. ما گنگا تە دا هم و ويلې چې خرنگە چې هغە ھيرە بىكلې ده، بنايىستە نوھر خوک غوارپى چې هغە د خېل ژوند ملگرې كېي خو هغې ويل چې هغە سوگند كېي چې هغې پە خېل ژوند كېي يواحى او يواحى د يوھ كس سره د زرە لە كومى مينه كېي او هغە كس خواص خان دې. نوپە دې خاطر او س هغە د خواص خان نە پرتە بل خوک د خېل ميرە پە بىنه ليدو تە تىيارە نە ده. گورە خواص خانە! زە بە تاتە دا هم داگىزە كرم چې گنگا بېچارە ستا پە ياد كې او ستا پە بىلتۈن كې تولە شېپە بې خوبە وى او ژاري. كە خە هم ما هغې تە ھيرە تىلى او داد ور كېي خود هغې پە حال باندى د رەم كول پە كاردى. ستا د حويلى نە دوتلو و روستە چې مو نې د گنگا د كوم خېلowan كرە پناھ اخستى وە نوھلتە خو مو نې يو خور ئىچى پە ارامى سره تىرى كېي خود هغې و روستە مو نې د ستۇزۇ او مىكلا تو لارى پرانستىل شوي او بىنامىو او بدېختىي يو توپان زمو نې تە مخرا پورتە شو، د هغې پە دې خبرە خواص خان ترى سەمىستى و پۇبىتلى چې:

ستا او د گنگا لە پارە خە ھول توپانونە را مختەشۈل؟ پە ئواب كېي ورتە او ما و ويلې چې:

خواص خانە و رورە! گنگا زما سره يو ئايى د خېل دوست پە كور كېي پناھ اخستى وە، خو هغۇپى يو خوان زوپى درلود، كله چې هغە د گنگا بنايىست او بىكلتىيا و كتلە نو هغە پە دو و پېنۋە درىد. حال داچې هغە ددى نە مختە هم گنگا د شەزادگى پە بىنه كېي كتلى وە خوبە هغە وخت كېي هغە د گنگا پە لور د سترگو دپورتە كولو جرأت هم نە شو كولپى. هغە پە دې پوھىدە چې كە چىرى د شەزادگى پە لور سترگى پورتە كېي نود سختى سزا سره بە مخشى. خو كله چې گنگا د يوپى بې اسىرى، مجبورى، او بې كورە پېغلى پە خير د هغۇپى كرە پناھ اخستە نو بىا دغە خوان هم خېل ئان جورا و اوپە گنگا كې بە يى سترگى ور تومبلى وى. هغە خېل مور او پلا رد هم ويل چې غوارپى گنگا خېلە كېي.

خو خواص خانە و رورە! گنگا د هغە خوان مور و پلا رد دا داگىزە كېي ده چې د هغې د سويمبر مقابلى تر سره شوي دى او كوم چا چې د هغې د سويمبر مقابلى گتلىي دى او س هغە د همغە كس سره ھيرە زياتە مينه او محبت كوي او د هغە كس نوم خواص خان دې. گنگا پە خېل خبرو كېي دا هم داگىزە كېي ده چې د خونا بىرە حالتۇ پە خاطر هغە د خواص خان خخە لرى او سىپرى او كە نە هغە د خواص خان سره

او خواص خان دهغی سره ڏيره زیاته مینه لري او ڏيره زر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ئای ته ورستنه شي. هغې دهمندي ڏول خبرو په خرگندولو سره غونبنتل دهغوي د لاسو خخه ئان خوندي و ساتي او هم بى دهغوي زوي ته دا خرگندوله تر خو په زور باندي دهغې دخپلولو هځي و نه کري. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلتہ د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او د هشت خپورشوي دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سوری د ستر سالار په خير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنې بى ئان ساتلي وي ستانوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاکيزيه کوي چې که چيرې هر خوک په ګنګا باندي زور زياتي وکړي نود خواص خان دلاسو خخه خوندي نه شي پاته کيدې. دهغه وخته چې ګنګا هغوي ته ستا نوم اخستي نو هغوي بيچاره ګان هم غلي شوي دې ، خوهغه هلك چې د ګنګا سره بې حده مينه او محبت کوي او د ګنګا د بسکلا او بنا يسٽ خخه ډير زيات اغيزمن شوي دې په هر صورت غوارې ډنګا نزديکت خانته پيدا کري ، هغه دا اراده هم کري و هچې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نوبیا به هغه ډنګا په بې ابرو او بې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ئوان د ارادو او نيت په کتلوا سره ګنګا ڇيره انديښمنه شوي ده. په دې اساس موږ بيا د ګنګا ددې خپلوا ن دکوره را ووتلو او یوې بلې حويلى ته منتقل شوو. ددې حويلى او سيدونکې هم د ګنګا پخوانې خپلوا ن دی خو بيا ګنګا ته هلتہ هم ڇيرپاته کيدل په برخه نه شول ، ټکه هغه ئوان خبر شو چې ګنګا دلتہ پناه اخستي ده نو هغه د خپلوا خو کسو او باشو ملګرو سره یو خاپې د ګنګا د تر لاسه کولوله پاره دې حويلى ته راغې او ګنګا ته بې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوي ورته وویل چې ګنګا باید په هر صورت چې کيدې شي ددې ئوان سره دې واده وکړي او که نه په زوري ددې ئاييه اخلو او یا بې دې دخپلوا و ژلو انتظار وکړي. موږ د لته په دې حويلى کې هم یو خوشې په ڇيرې بې خوندي سره تيرې کري ، ان تردې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ئان ووژني او په دې ترتیب د ژوند ستونزو خخه ئان خلاص کړي.

تردي ئاييه د خبرو پوري د او ما او زنور کيناست. دهغې په ستر ګو کې او بنسکي راغلي ، تر لبه وخته پوري بى ئان سنبل کري و ، دهغې ددې حال په کتلوا سره خواص خان هم ڇير عمگين شوي و ، دلې خه خاموشۍ او سکوت نه وروسته او ما یو خل بيا وویل چې :

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادگي ګنګا د خان و ژلو اراده وکړه نو ما ورته وویل چې ته به په هیڅ توګه ئان نه وژني. ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې تولو ستونزو او مشکلاتو د حل لاره داده چې زه او هغه بيرته ولاړې شو او هلتہ د خواص خان حويلى کې و او سېرو. ټکه چې په دې حويلى کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلتہ او باشان نه شي تنگولي. ګنګا هلتہ ستا حويلى ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ویل چې خرنګه چې خواص خان له ما سره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلى ته را ستنه شوي یم نو ما به ڇيره بې عزته او ذليله کري او بيرته به مې دخپلې حويلى خخه را وکاري. خو ما ورته ضمانت ورکړ ! او سې نو که ته بنه ګنبي او یا بدہ. ما ستا خخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلى ته را وستې ده ، زه دهغې سره خو ورځې هملته پاته شوم. او هغې ته مې ډاه او اطمینان ورکړ ، او سما هغې ته ویلې دې چې زه ځم او د خواص خان سره وینم تر خو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کرم. خواص خانه وروه ! تا خوماته خور ویلې دې نود خور په بنه چې زه تاته کومه خبره کوم هغه په حقیقت و لاره او ستا په خير ده .

خواص خانه وروره ! د گنگا په خیر بنسکلي او بنا يسته پيغله به تاته په بل چاي کي تر لاسنه شي . په دې کي شک نه شته چي په پيلامه کي هغې له تاسره ناروا سلوک کري و خود هغې په ھواب کي تا هم د هغې سره يو ھل نه بيا بيا ناروا سلوک کري دي او بيا د تولو ستره خبره دا چي هغه ستا په پينسو کي پريوته . هغه د شهرزاد گي . په خير ھولې له تاخه ببنه و غونبنتله . زما وروره ! زما هيله داده ، داسې و گنه چي يوه خور ستاتر مخه لاسونه غوھوي چي گنگا ته ببنه و کره ، ھكه چي هغه د زره له کومي تا د خپل ژوند ملګري کول غوارم ، هغې اراده کري ده چي د خواص خان په انتظار کي به دزوند ټولي شپي سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه يو ھل بيا له تاغوارم چي د گنگا خطاوي و ببني او د هغې سره پخلا شي ، يو وخت داسې و چي تا د زره له کومي هغه د خپل ھان له پاره غونبنتله ، هغه دې خوبنوله ، ليکن او س هغه بیچاره ، در په در تکري خوري ، که چيرې ته کله هم د هغې دا حالت و وينې نو زره به دې پري و سوئي . د هغې وجود په پيوندي او شکيدلو کاليو کي را پت شوې دې . خواص خانه وروره ! د دې نه مخته چي هر چا شهرزاد گي گنگا د شهرزاد گي په کاليو کي کتلې وه ، نو که چيرې هغوي هغه په او سني حال کي و وينې نو د اغيز پرته به پاته نه شي . نو په دې اساس يو ھل بيا له تا هيله لرم چي ته د هغې سره خپل خفگان ختم کره ، په خپله ره تاس ته ولا رشه او هغه له ھانه سره پخلا کره او بيا بى له ھانه سره همدلتله لښکر ته را ورها او که نه ياد ساته چي د هغې بیچاره عزت او ناموس په ره تاس کي خوندي نه پاته کيږي ، دلتله له تاسره به په لشکر کي د او سيدو په وخت کي لبتر لبه خپل ھان خوندي احساسوي . او بيا هروخت چي ته و غوارې د خپل ژوند ملګري بى گرھولي شي .

اما تر دې ھایه د خبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم د خه ويلو پرته په پوره سوچ او فکر کي ڈوب ناست و ، په همدي وخت کي شيرشاہ سوری په ډير غور سره د خواص خان په لوري و کتل او بيا بى ورته وويل چي :

خواص خان زويه ! هغه ھه چي او ما وويل ټول سهبي دې . گوره زويه ! په مينه او محبت کي بسکته پورته خامخارا پيدا کيږي ، که چيرې يو وخت گنگا له تاسره ناروا سلوک کري و نوبيا خو هغې بیچارگي د ببني له پاره ستا پبني و نيولى . په دې خاطر زه تاته د يوه زويه په خير مشوره در کوم چي : هر هغه ھه چي او ما درته وويل پر همغې عمل و کره ، گوره زويه ! او س چي گنگا ستا په خاطر ټول عمرد و اده د نه کولو کوم ھوډ کري دې او ستا يادونه بى د سينې سره نيولى او خپلې شپي پري سبا کوي نو زه پوهيرم ، زويه ، چي که په دې وخت کي ته د هغې سره پخلا نه شي نودا خوبه ستا له لوري ډير تيرې وي . زه غوارم چي ته همدا نن د دې ھایه دره تاس په لور ولا رشي او د هغه ھایه گنگا د خپله ھانه سره د لته را ورپي . ترخو هغه همدلتله په لشکر کي د بنھو په خيمو کي قيام و کري نوبيا دا تا پوري ډه چي چه وخت چي غوارې د هغې سره واده و کري او خپله د ژوند ملګري بى و گرھوي او خپلې خيمې ته بى را ورپي . او کله چي د جنگونو دا لپي پاپي ته ورسيرې نو ته د هغې سره په تل پاتې توګه په يوه بنه محل کي ژوند و کري ، زويه ، ايا زما په خبرو باندې کومه نيوکه لري ؟

خواص خان غونبنتل په ھواب کي چه ووای چي او ما پري خوله را خلاصه کره او ورته بى وويل چي : خواص خانه وروره ! له ما خخه يو خبره چي باید درته مې کري وي ، هيره شوي وي ، حال دا چي هغه ډيره با ارزښته خبره ده او هغه دا چي گنگا او س اسلام قبول کري دي او مسلمانه ده . هغه د هندوانو درم پريښې دې . او ما د دې خرگندونو په اساس خواص خان تکان شانته و خور دا و ما لوري ته بى و کتل او بيا بى په پريکنده توګه وويل چي :

گوره او ما ! زه ستا خبرې منم او ره تاس ته د تللو له پاره تياريم او دې ته هم تياريم چي گنگا د هغه ھایه له ھانه سره د لته لښکر ته را ورم خو زه تاسي ته د هر خه د مخه دا خبره کول غوارم چي ما د خپل ھان له پاره يوه بله پيغله انتخاب کري ده چي گيتا نوميري ، هغه به ډير وخت هلته په ره تاس کي زما حويلى . ته د خير غونبنتل په خاطر را تلله ، ما هغه د همدي خير غونبنتل په وخت کي و پيشنده ، او س

هغه ما خوبنوي او زه بى هم د زره له كومي خوبنوم ، بيا كله چي زه دخپل لبىكى سره دى لوري ته راغلم نو دا دهغه بد قسمتى و ه چې دمهارت عسکرو هغه د زيارت دلنگرخاي خخه راوتبنوله او دمهارت هستونگئچي ته بى له ئانه سره راوره . خويو ئىلى بىا دا دهغى خوش قسمتى و ه چې په همدى ورخو كې ما مهارت په دې هستونگئچي باندى حمله و كره او هغه مې دهغوي د لاسو خخه ازاده كره . او س دغه گيتانومې نجلى همدلتە پە لشکر كې لە ماسره او سيرېي او ما هوده كړي چې هغه به دخپل ژوند ملګري گرخوم . خو گيتا دخپل كوم كارپه لپ كې سوگند ياد كړي دې چې تر خو چې هغه كاري و نه شى نو هغه به زما تر مخه دخپلە مخه نقاب نه لري كوي . گوره او ما خورې ! ما ترننه پوري د گيتا مخ او خيره نه ده كتلي خود هغې جسماني جوربىت وايى چې هغه تازه پيغله او دنبه بىكلا او بنا يىست خاونده ده . خو كه چيرې هغه بىكلىتىا و نه لرى نوبىا هم ما دهغى سره د واده كولو له پاره هوده كړي دې .

گوره او ما ! زه خوبه د گنگا سره خپل خفگان ختم كرم او دخپل ژوند ملګري به بى هم و گرخوم ، خو ايا هغه به ما سره د گيتا موجودىت ومنى . گوره او ما ! كه چيرې گنگا ، گيتا زما د بىئې په خير لە ماسره و نه منى نوزه تاتە دا خبره د همدا او سه ڈاگيزه كوم چې بىا به زه د گنگا سره واده نه كوم . ھكە چې زه گيتاتە په گنگا باندى غوره والې ورکوم . دهغه په دې خبره او ما خواب ورکړ او ورته بى وویل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاتە دا د در كوم چې گنگا به ستا دهغه دويمه بىئە په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دويم واده باندى ھيش دول اعتراض نه وي . خوايا زه دا پوبنتلى شم چې كه چيرې گيتا ستادا كار خوبن نه كړي چې ته دې د گنگا سره هم واده و كړي نوبىا ؟ خواص خان ورته د لې ھ فکر كولو وروسته وویل چې :

گوره او ما ! زه بې په دې لپ كې د گيتا سره خبرې و كرم او هغه به دې ته تياره كرم چې هغه دې گنگا هم زما د بىئې په توگه لە ماسره قبوله كړي ، او زه هيلمن يم چې گيتا به زما په دې خبره باندى كومه نيوکه و نه كړي ھكە چې هغه ڈير غمھپلي پيغله ده او زه دهغى خخه همداسې هيله كوم چې هغه به زما په ھيش دا دول افدام باندى اعتراض و نه كړي .

د خواص خان په دې خبرو باندى شيرشاھ سورى او او ما دواره ڈير خوشحاله شول ، بىا ورته شيرشاھ سورى وویل چې : خواص خانه زويه ! تا په خپلە دې خبره زه ڈير خوشحاله كرم ، او س ته ڈير ژر خوکسە و سلوال کسان لە ئانه سره واخلە او رهتاس ته ولا پشه ، او ما لوري ! ته هم غواپې چې دهغه سره يو ئاي ولاره شې ؟ او ما په تيزى سره خواب ورکړ او ورته بى وویل چې : هو ! اقا ! زه هم غواپم د خواص خان سره ملګرتوب و كرم ، او د گنگا په را خستلو سره به بيرته دې لوري ته راشم او دلتە به د گنگا سره يو ئاي و او سيرېم دهغې په دې خبره شيرشاھ سورى ورته وویل چې : گوره او ما لوري ، كله چې ته گنگا لە ئانه سره دلتە راوري نو بىا به ستا واده هم دخپل لبىكى د كوم سالار سره و كرم ، تر خو ته هم دخپل ژوند باته ورخې په خوشحالى . سره تيرې كړي . په دې وخت كې او ما نوي موضوع ته مخه كړه او ويى وویل چې :

خواص خانه وروره ! زه مختنه د لبىكرو د بىئو خاي ته تللى و م ، هلتە مې لې د مه و كره او د ودې مې هم و خوره ، ما هلتە د گيتانومې نجلى سره هم و كتل ، هغه هر وخت خپل مخ په نقاب كې پت ساتي ، ماد هغې سره خبرې هم و كړي ، ما ته خود اسې بريښې چې هغه ڈيره د پراخي سنېي خاونده او دنبه كړچار مالکه ده . بنا يىسته هم ده . زه هيلمنه يم چې هغه به گنگا د خپلې بنې په خير قبوله كړي ، داوما په

دې خبره خواص خان په حیرانتیا سره دهغې لورې ته وکتل او ترې ويي و پونتيل چې : ايا دهغې سره دې د گنګا په اړه هم خبرې و کړي ؟
هغې ورته وویل چې زه به د دې ئایه د بیرته ستنيدو په وخت کې دهغې سره د گنګا په اړه تفصيلي خبرې کوم.

هلتہ په خيمه کې تريوه وخته پوري چېه چپتیا وه ، خود لې ټئه وروسته خواص خان په خوشحاله طبعته وویل چې : گوره او ما خوري ! د گيتا سره د تفصيلي خبرو وروسته ، هغې ته ووايې چې هغه دې زما خيمې ته یو خل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدي لې کې خبرې و کرم .
دهغې سره د خبرو وروسته به بیا زه له تاسره یو ئای د گنګا درا وستلو په خاطر رهناس ته ولا پشم ، او ما سمدستي د خپله ئایه پورته شوه او ويي ويل چې : زه به او س د لښکر د بنخو تمھاپ ته ورشم ، هلتہ به زه د گيتا سره تفصيلي خبرې و کرم ، دهغې وروسته به ، خواص خانه وروره ، زه گيتا ستاد خيمې په لورډوليږم . د دې خبرې سره سم او ما د خپله ئایه پورته شوه او د شيرشاہ سوری د خيمې خخه بیرون ووتله

داوما د تللو وروسته شيرشاہ سوری خواص خان ته مخ کړ او ورته بيي وویل چې : خواص خانه زويه ! ته او س خپله خيمې ته ولا پشه او د رهناس په لورډ خپله کوچ له پاره ئان تيار کړه خو زما دا خبره په یاد ساته چې د رهناس خخه به ژر بيرته راستنيږي ، ټکه چې مونږ بايد د همایون پر خلاف اخري ئچونکې وارله پاره ئان تيار کړو ، خواص خان د خپله ئایه پورته شو او ويي ويل چې : ته انديښنه مه کوه ، زه به د گيتا سره د تفصيلي خبرو وروسته د دې ئایه رهناس ته هم او بيرته به ډير ژر خپله لشکرته راستنيږم . شيرشاہ سوری ورته وویل چې : خواص خانه ، رهناس د تللو تر مخه له ماسره یو خل ووينه . ټکه زه غواړم د گنګا له پاره خه شيان ورولېږم . خو گوره ، او س چې دې د گنګا سره خپله ناخوبنې پاپ ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تيار شوي بيي ، نو د دې له مخي گنګا زمالورده ، په دې خاطر زه خه شيان ورلېږم چې هغه پرې خوشحاله شي . د شيرشاہ سوری په دې خبرو خواص خان هم ډير خوبن شو ، مسکي شو او بیا هغه هم د شيرشاہ سوری د خيمې خخه بیرون ووت .

او ما د لې خه درنګ نه وروسته د گنګا خيمې ته ورغله ، گنګا دهغې په کتلو سره د خپله ئایه را پورته شوه ، تر خنګ بي نيرمل هم را پورته شوي وه . دا سې څرګندیده چې گنګا او نيرمل دواړه د ډيره وخته په ډيره نا ارامې . سره د او ما د بيرته ورتللو انتظار کاوه . گنګا مخته ورغله او او ما بي له لاسه ونیوله ، په خپله خنګ کې بي کينوله او بیا پې ترې و پونتيل چې : او ما خوري ! د خواص سره دې په خه اړه خبرې و کړي که لې خه احوال را کړي . په ټواب کې ورته ټول هغه خه چې د شيرشاہ سوری په خيمه کې تير شوي په تفصيل سره وویل ، په دې خبرو باندې گنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د لیونیو په خير او ما په خپله غېړه کې را ونغارله . هغه بې په خوله او مخ باندې بنکل کړه او بیا بي ورته وویل چې او ما خوري ! تاخو زما تولې ستونزې اسانه کړي ، نو که چېږي د گنګا په بنه له ما خخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي او ما د خپله ژوند ملګري کړي نوبیا به ، او ما خوري ! زه و پوهیږم چې ما په خپله ژوند کې هیڅ هم د لاسه نه دې ورکړي . ما ته به د اګیزه شي چې زما د ارام او د اډمن ژوند ورئې په پیلید و دې او زما د هجر ، بیلتون او فراتت شپې او ورئې په ختمید و دې .

د گنګا د خوشحاليو او بیا دهغې د خبرو د خلاصیدو وروسته او ما د خبرو لې پیل کړ او ويي ويل چې : گوره گنګا خوري ! په دې لې کې په خپله شيرشاہ سوری ډير زيات بنه کړ چار تر سره کړي دې ، شيرشاہ سوری زما په شتون کې خواص خان ته د گنګا دومره ستانيه کړي چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته بيي وویل چې د گنګا سره خپله ناخوبنې پاپ ته ورسوي او دهغه د خپله ژوند ملګري کړي ، د اسې څرګندېږي ، گنګا خوري ! لکه چې ستا او د شيرشاہ سوری تر منځه په دې اړه پخوا هم خه پريکنده خبرې شوي وي دهغې

په دې خبر و باندې گنگا وویل چې: گوره او ما خورې! په دې لپ کې چن نن شیرشاھ سوری خواص خان خپلې خیمې ته ور غوبتې و، دا توله خبره مونې مخته پخه کړي وه. هغه ساتونکې چې ته بی له ئانه سره را ورې وي ده ګوی ده لپی خخه بی یو کس ته دلته د بنځو تمھای ته راوستې او بل بی نیغ ولار او شیرشاھ سوری ته بی ستاد راتلو خبر ورکړ. نو په دې اساس شیرشاھ سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خیمې ته را وباله. او ما خورجانې! زه خو ستا ډيره ډيره منه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما د مظلومیت داستان په ډيره بنه توګه بیان کړي دې. ده ګوی په دې خبره او ما لې خانه اندیښمنه ګوندې شوه او ورته بی وویل چې:

گوره گنگا! ایا خه شکیدلې او پیوندی کالې له ئانه سره لري؟ گنگا په زوره زوره و خندل او ورته بی وویل چې: که نه وي هم، نو خه کالې به و شکوو او له ئانه سره به بی یوسو. خه خبره ده، ته خه وویل غواړې؟ او ما ورته وویل چې: ما د خبرو په دوران کې خواص خان ته وویل چې: گنگا هلتہ ستا په حویلې کې تم شوې ده، خود و مره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانی پیوندی او شکیدلې کالې بی په ئان کې دې، ده ګوی په دې خبره گنگا په خندا شوه او وي ویل چې: ته اندیښنه مه کوه، زه به د دا سې کالیو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام و کړم. بیا بی ورته وویل چې: که چیرې همدا سې ده، نوبیا خو ورڅه او د خواص خیمې ته ولاړ شه. ټکه کله چې زه د شیرشاھ سوری د خیمې خخه بیرون را وتلم نو خواص خان را ته وویل چې ګیتا ده ګوی خیمې ته ورولیبم، تر خو هغه له تاسره خبرې اترې و کړي.

گنگا سمدستې د خپله خایه پورته شوه او خپل وجود بی په سپین خادر کې را و پونبه، مخ بی هم په نقاب کې را و نغاره بیا بی نیرمل ته مخ کړ او ورته بی وویل چې: نیرمل، زما ډیرې بې مورجانې! زما د کالیو خخه کومه زړه جوره و گوره او هغه و شکوه او بیا ورته پیوندونه ولکوه، خود اکار باید د خواص خان د خیمې خخه زما د راستنید و پورې تر سره شوې وي. دې خبرې سره سم گنگا د خواص خان د خیمې په لور روان شوه.

په سپین لباس کې را پونبل شوې او په نقاب کې را نغارل شوې گنگا چې کله د خواص خان د خیمې دروازې ته رو سیده نو په ډيره نرمه او خورډه ژبه بی خواص خان ته وویل چې: تا زه دلته رابللي یم. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې هو! ګیتا! ماته دلته رابللي بی. رائه دلته نزدې راشه او زما تر خنګ کينه. گنگا پرته له خنډه ور مخته شوه او د خواص خان مخې ته کینا استه. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پیل و کړي گنگا ورته وویل چې:

لې شیبې و پاندې لې سکرتې یوه نجلې راغلې وه چې او ما نومیده، هغې هلتہ د بنځو په تمھای کې ستا په اړه پونسل، نو په دې خاطر ما ور سره اړیکه و نیوله او بیا مې خپلې خیمې ته یو ره، هغې ماته د خبرو په دوران کې وویل چې تا هغه د خپلې خور په خیر منلي ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلوله پاره د یوه ساتونکې په لارښونه ستاخیمې ته درواستوله، زما په آند چې ته هغه وخت په خیمه کې نه وي، او د شیرشاھ سوری خیمې ته ورغلې وي. او بیا هغې هملته له تاسره کتلې دی. کله چې هغه بیتره زما خیمې ته راستنې شوه نو ماته بی پیغام را کړ چې تاله ماسره خخه خبره لري. ددې تر خنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګې ګنگا په اړه هم یولوې داستان بیان کړ. او سراته ته واي چې ته ماته خه وویل غواړې؟ په ټواب کې ورته خواص خان د لې خانه فکر او غور وروسته وویل چې:

گوره ګیتا! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ته زما ډيره زیاته خونبیږې، زه له تاسره مینه کوم، او غواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم په دې اړه ته خه فکر کوئ؟ ده ګوی په دې خبره ګنگا ور توب کړ او ورته بی وویل چې:

په دې لړ کې خو زما حواب همدادې چې زه له تاسره مینه لرم ، تاخونبوم اوغوارم همته زما دژوند ملګري اوسي ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند خه ډول وي ، زه نه يم خبره . دګنګا په دې بې باکانه خبرو باندي خواص خان د زړه له کومي وختنل وبيا يى ورته وویل چې :

ګوره ګيتا جاني ! او ما به تاته ويلې وي چې د ګنګا سره زما ليدنه په کومو حلالتو کې شوي وه ، ګيتا يى خبره پري کره او ورته يى وویل چې هو ! او ما ماته توله خبره په پوره تفصيل سره کړي ده . دا چې په لښکر کې د شاملید و تر مخه تا د ګنګا سره مينه کوله خو هغې ناپوهه نجلې ته ونه منلي . خو وروسته چې تا د هغې د سویمبر مقابلې و ګتليې نوبیا هغې ته د خپلې غلطې احساس پیدا شو اود زړه له کومي بې له تاسره مينه پیدا کړه خوتا خو خلله تيرې کړي او هغه دې د خپلې خایه په عزتی سره شرپلي ده اود مينې په ئاي ورڅه کرکه څرګنده کړي ده . خو او س هغه ګنګا چې یو وخت شهزادگي وه ، او س په رهتاس کې د ډلت او خواري شپې او ورځي سبا کوي ، زما په خيال چې او ما به له تاسره همدا خبرې کړي وي او له تا خڅه به يى غونبشي وي چې ته ګنګا را خپلې کره ، تا غونبنتل همدا خبره ماته وکړي کنه ؟ خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يى وویل چې : هو ! ماله تاسره همدا ډول خبرې کول غونبنتل او ترڅنګ می بې دا هم ويل چې که چيرې زه ګنګا له تاسره یو ئاي خپلې نسخه و ګرځونو ايا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولري؟ خو په دې لړ کې زه یو شرط بدم او هغه دا چې زه به لمړي له تاسره واده کوم او بیا به د ګنګا سره .

د خواص خان په دې خبرو باندي ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زورند کړ او تر لړه ټنده پوري په فکر کې ډوبه شوه او بیا يى وویل چې : ګوره خواص خان ! زما محبوبه ! زه په دې لړ کې ډير پراخه زړه او سينې خاوندې يم . زه خو هسي هم ستا ممنونه او مشکوره يم چې تا ماته دلته پناه را کړي ده ، زه خو هغه بې وسه او مجبوره پيغله و م چې د خپل تاريخ ژوند هره ګړي مې د رهتاس په لنګرخاپې کې تيروله . دا خو زما بخت و چې د خير غونبنتلو په وخت کې مې له تاسره اشنايې پیدا شوه ، تا له ماسره ډيره نيكه رویه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ . خواص خانه ! زه هغه نجلې يم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مينه او محبت نه دې کړي ، زه په دې ويارم چې زه د خواص خان په خير د یوه ټوان نسخه کيږم . تر هغوي چې د ګنګا پوري اړه لري نوزما په آند چې ګنګا له ماحڅه زياته ستا د مينې ورتیا لري ، ئکه چې ما خپل ژوند د زیارت په لنګرخاپې کې د خير خیرات په غونبنتلو تیراوه او په دې ترتیب مې له تاسره اړیکې پیدا شول خو د ګنګا معامله بلکل بدله ده . تا د هغې د سویمبر مقابلې ګتليې دې نوپه دې خاطر ګنګا زما خڅه زياته حقداره ده . نوپه دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره یو ئاي ګنګا هم د خپل ژوند ملګري و ګرځوي نوپه خداپ سوګند ، چې ماته به هیڅ ډول خفگان را پیدا نه شي . بلکه زه به ډيره خوشحاله شم او زه به په دې هم ويارم چې زما د مېره خواص خان یوه نسخه یو وخت درهتاس شهزادگي وه .

د ګيتا ددې خبرو په اوريدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر یوه وخته پوري يى او ازادخولي نه راووت . بیا يى خپل ئان ګنټرول کړ او ويي وویل چې :

په خداپ سوګند ګيتا ! چې زما له تا خڅه په دې اړه د همدا سې حواب را کولو هيله وه . ته په ربنتيا هم ډيره پراخه سينې خاوند وختلي ، ګيتا واوره ! زه همدا ن د خپلو خو کسو ساتونکو سره یو ئاي درهتاس په لور ورڅم ترڅو ګنګا هغه خایه را وکاپم او دلته يې لشکرته له ئانه سره را وړم په دې خبره ورته ګيتا وویل چې : تاسي ضرور ولاړ شئ خو زما یوه خبره په یاد لره ، خواص خان ورته سمدستي وویل چې هغه خه ؟ ګنګا ورته وویل چې :

لمپی دا چې ته به هلتنه په رهتاس کې او بود نه پاته کېږي. زه به په ډیره نارامه توګه ستاد بيرته راستنیدو له پاره انتظار کوم، بلده دا چې ګنگابه دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خيمه کې نه ساتې بلکه هلتنه به یې زما خيمې ته رالېږي. تر خو له تاسره د واده کولونه مخته موښد واره خویندي په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدي شو. دهغې په دې خبرو باندي خواص خان په خندا شو اووبي ويل چې: ته په دې اړه اندېښه مه کوه، ګوره ګيتا! زه او ما هم د خپله ځانه سره بوئم، کله چې ګنګا د لته را وړم نو هغه به داوما سره یو ځایې نېغه ستا خيمې ته درشي. زه به ګنګا ته هم دا آګيزه کرم چې: تر یوه وخته پوري به ته او ګيتا د واره یو ځایې و اوسيږئ، او کله چې د ګيتا د مخ خخه دهغې د سوګند د پوره کيدو وروسته نقاب لري کول شي نو تر ټولو لمپي به زه د ګيتا سره واده کوم او بیا د ګنګا سره. نور وواي، که خه ويل غواړي؟ ګنګا ورته په ډيره خوشحالی سره وویل چې، او س نور خه وویل نه غواړم. بس، او س به زه ستاد تللونه وروسته ستاد بيرته راستنیدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم. ددې خبرې سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او وېي ويل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وویل چې هو! ګيتا، ته تللي شي. خو او ما را ته را ولېړه تر خوزه دهغې سره یو ځایې د هتاس په لورد سفر کولو له پاره ځان تیار کرم. ددې خبرې سره سم ګنګا د خواص خان د خيمې خخه ووتله.

شیرشاہ سوری په لوړ غږ سره د خپلې خيمې خخه بیرون یو ساتونکې را وباله، د شیرشاہ سوری په غږ باندې دا ساتونکې په منه د خيمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شیرشاہ حکم و کړ چې سمدستې ولاړه شه او برهم جیت زما خيمې ته راولېږد بړهم جیت نه وروسته د بسحۇتمخاپ ته ولاړ شه او دهغه ځایه ګيتا نومې نجلی ماته را ولېړه. شونې ده چې هغه به دا وخت د خواص خان په خيمې کې وي. ئکه خواص خان دهغې سره په یوه ډيره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوبنتل. او س ته ولاړ شه، لمپي ورشئ او برهم جیت را ته را ولېږئ، ددې خبرې سره سم د وه کسه ساتونکې زورنډ سرونه د شیرشاہ سوری د خيمې خخه بیرون را ووتل.

لوړه شیبې وروسته د شیرشاہ سوری د فوچ سالار برهم جیت دهغه خيمې ته ورننوت. شیرشاہ سوری خپل خنگ ته را وغونېت او په ډيره خوړه لهجې بې ورته وویل چې:

برهم جیته! د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستاتر قومندې لاندې کار کاوه، هغوي همدا او س له ځانه سره واخله او د همایون په تعقیب پسې ووڅه، او ددې خارنه وکړه چې همایون د اریل دراجه بېړبهان په ځای کې د پناه اخستو وروسته خه کوي؟ خو ګوره برهم جیته، ته به نه د چاسره جنګ کوي او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړو. کله چې همایون د اریل دراجه بېړبهان له ځایه را ووځې او بلې لورې ته و خوزیږي، نو بیا به ته بيرته د لته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې. تر هغه وخت پوري به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تیار شوي یو. خواص خان نن د یوه ډير مهم کارد تر سره کولو له پاره روان دې او ستاد بيرته را ستنيد و تر وخته پوري به خواص خان هم بيرته را ستون شوې وي، دهغې وروسته به بیا زه په پوره ډاډ او اطمینان سره د همایون د لښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به آند، ته به په هغه خه پوه شوې بې چې ما درته وویل، او س ته ورشه او د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جیت د شیرشاہ سوری د خيمې خخه بیرون را ووت.

په همدي وخت کې ګنګا هم د شیرشاہ سوری د خيمې دروازې ته را ورسیده. هغې سرتیټې کړې او وېي ويل چې: اقا، تاسې زه د لته را بلې یم. ډګنګا په کتلو سره شیرشاہ سوری د خپله ځایه را پورته شو او وېي ويل چې هو! ګنګا! ته ما را بلې یې. را خه د لته زما

خنگ ته راشه ، له ماسره يو ئاي كينه . گنگا هم مخته ورغله او دشیرشاه سورى مخي ته كيناسته . شيرشاه سورى ورته په ڈيره مينه او شفقت سره وويل چې :

گوره گنگا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغونستې وي او تا به ورسره خبرې هم کړي وي ، گنگا ورته په خندا کې وويل چې هو ، زه خواص خان ورغونستې وم او ما ورسره په پوره تفصيل سره ټولې خبرې کړي دي ، دهغې د خيمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خيمې ته روانيه وم چې ستا له لوري خبر راغې تر خو ستا خيمې ته راستنه شم . په هر صورت ما د خپل کوچ له پاره خان تيار کړي دي . په ځواب کې ورته شيرشاه سورى وويل چې گوره لوري ! که چيرې تا خپل د تګ او سفر له پاره خان تيار کړي وي نو د بنخود تمھاي هغه عسکري ډله چې له تاسره په ډې سفر کې هلتہ کوچ کوي هغوي هم تيار دي ، ډډې خبرې سره سم شيرشاه سورى د خپله خايمه راپورته شو او د خيمې خخه را ووت ، گنگا هم د هغه ترشا را ووته .

شيرشاه سورى او گنگا د واره د بنخود تمھاي په لور را غلل . گنگا خپلې خيمې ته ورنوته او خپل ټول سامان بي تيار او له خانه سره بي واخیست ، دهغې وروسته شيرشاه سورى دهغې سره يو ئاي وسلوالو عسکرو ته ورغې . او بيا گنگا پرته له ځنډه ډډې وسلوالو څوانانو سره يو ئاي د رهتاس په لور و خوزیده .

د گنگا د تللو وروسته شيرشاه سورى بيرته خپلې خيمې ته راستون شو . د هغه دراستنيدو سره سم خواص خان او اوما هم دشیرشاه سورى خيمې ته را نتوتل . او هلتہ دشیرشاه سورى تر خنگ کيناستل . بيا خواص خان دشیرشاه سورى په لور و کتل او ورته بي وويل چې : اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تيار يم ، او ما هم له ماسره په ډې سفر کې ملګرتيا کوي . شيرشاه سورى تر لبه وخته پوري غلې ناست و ، د همدي و قفي په دوران کې بي خواص خان دستركو لاندې خاره . بيا بي د نصیحت په توګه ورته وويل چې :

گوره خواص خانه زويه ! ډډې خايمه د رهتاس په لور د کوچ کولو نه مخته زه تاته يوه خبره کوم چې : هلتہ به د گنگا سره تيرې او زياتې نه کوې . گوره زويه ! هغه او سه ډيره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلې . ده . تر خو به هغه بیچاره دحالاتو د غم په ډې بهير کې لاهو اوسي . گوره زويه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل خان په اخري ذلت او خوارې کې ور غور خولي دي ، نو په ډې اساس زويه ، ته به او سه دهغې قدر او درنښت کوي . که چيرې ته دهغې درنښت وکړي نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تيروي او هغه به د خپل خان له پاره وي اړکنې . په ځواب کې ورته خواص خان و خندل او ورته بي وويل چې : ته اندېښه مه کوه ، زه به ټيڅکله هم تانا هلې نه کرم . زه به د گنگا سره د پخوا په خير سلوک و نه کرم که چيرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللي دي نو زه به دهغې ډډې خان خارييو درنښت کوم ، او سه ماته اجازه را کړئ چې د او ما سره يو ئاي د رهتاس په لور و خوزيږم

شيرشاه سورى ورته وويل چې : ما ستا د راتلو نه خو لحظې مخته برهم جيت د خپل لشکر سره يو ئاي وليې ته رخود همايون او د هغه دلبکر خارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ويلې دې چې هر کله چې همايون د اريل د راجه بيربهان د خايمه بلې کومې لوري ته کوچ وکړي نو سمدستي دې راشي او ماته دې په ډې اړه معلومات را کړي ، زه هيلمن یم چې تر هغې وخته پوري به تا هم د گنگا معامله یوې لوري ته کړي وي او بيرته به درهتاس خخه راستون شوې يې . دهغې وروسته به مونږ د متعدد لبکر سره يو ئاي ډډې خايمه کوچ وکړو . او د همايون په تعقیب پسې به ولار شو . خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې : ته اندېښه مه کوه زه هلتہ په رهتاس کې ډيره نه خنډيږم ، هره وخت چې زه هلتہ ورسېږم نو گنگا له خانه سره را خلم او سمدستي بيرته دې لوري ته راستنيږم . او سه اجازه را کړئ چې

ددی ئایه کوچ و کرم. شیرشاھ سوری دخپله ئایه را پورته شو دخواص خان او او ما سره يو ئای دخپلی خیمی خخه بیرون را ووت، دخیمی نه بیرون هغه و سلواله چې خواص خان او او ما بی تر رهتاسه پوری بدرگه کوله تیاره ولاړه وه. بیا خواص خان او او مادواړه ده مدي عسکري قشلي سره يو ئای دره تاس په لور روان شول.

۴۷

يوه ورخ خواص خان د او ما او د خپلو ساتونکو سره يو ئای د رهتاس په بنار کې خپلی حويلى. ته ورنوت. کله چې هغه د حويلى مرکزی دروازې ته ورنوت نود هغه ئای ساتونکو د هغه بنه راغلاست و کړ او ر منډه بی کړه او د خواص خان د آس واکې بی په لاسو کې واختې. خواص خان هم د خپله آسه راکیوت، او ما هم د آسه راکیوت. خواص خان د دروازې ساتونکو ته وویل چې دواړه آسونه تبیلې ته يوسي او هغوي ته خوراک خبناک ورکړي، ددې وروسته خواص خان د خپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته بی وویل چې:

تاسي قول هم خپل آسونه هلتنه په تبیلې کې و تړئ. هغوي ته بنه خوراک خبناک برابر کړئ او پريبدئ چې بنه دمه شي، ئکه کيدې شي چې همدا نن مونې د لښکر په لور بيرته ستانه شو. دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوي تولو خپل آسونه د تبیلې په لور بیوړل. ده غوي د تللو وروسته خواص خان د او ما په لور وکتل او ورته بی وویل چې:

او ما خوري! او سن نو ما د گنګا ئای ته ورسوه، ورخه چې زه ووینم چې هغه ئانته دلتنه په حويلى. کې خه مصروفیت لري. او ما چپ چاپ د حويلى. د دننه برخې په لور ورغله او خواص خان بی هم ترشا شا روان و. خرنګه چې د حويلى. په پخلنځای کې د خيرنو او ناولو لوښو يو امبار لګیدې و نو او ما تر هر خه لمړي خواص خان پخلنځای ته يوړ، کله چې هغه پخلنځای ته ورغې نو خواص خان حیران پاته شو. هغه وکتل چې گنګا بیچاره چې زاره او شکیدې کالى بی په غاره کې و او په کالیو کې بی خوڅو پیوندونه لګیدې و او هلتنه په پخلنځای کې ناسته وه او ناولي لوښې بی پريمنځل. خرنګه بی چې خواص خان هلتنه راتلونکې وکوت، ټوب بی کړ او د خپله ئایه را پورته شو او د ختنو هغه لوښې چې هغې د پريمنځلوله پاره په خپلو لاسو کې نیولې و هغه تري لاندې پريوت او خوتويې شو. خواص خان تريوه وخته پورې په ډير غور سره گنګا ته کتل، په دې وخت کې د گنګا بیچاره حالت ډير مانيجن ګرزیدې و. تر لړه وخته پورې پوره خاموشې خپره شو، او بيا گنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته بی وویلې چې:

زما محترمه، خواص خانه! زه ستاد اجازې پرته دلتنه ستا په حويلى. کې د قیام کولو په خاطر مجرمه يم. خودا کار ما د او ما د وينا په مطابق ترسره کړې دې. زه له تانه هيله لرم چې ما به ددې تولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بیا به مې ددې ئایه و نه شړې. ما يو خو ورخې همدلتنه پريبده. تر خوزه ده ګنګا ته کتل، په دې وخت کې د گنګا بیچاره حالت ډير مانيجن ګرزیدې بل کوم امن ئای پیدا کرم.

زما درونده خواص خانه! دلتنه په رهتاس کې د خپل ئان له پاره د هستو ګنې بل کوم امن ئای پیدا کرم. خخه وتلي دي، ددې رهتاس د خير و شر هر کس زماله پاره يو خيرونکې حیوان ګرزیدې دې، هر خوک ماد خپل انګر د سروزرو غوا ګنې او غواړې ما د خپلې ابرو او عزت خخه بې برخې کړي. او سن خو زما حال د هغه وچ شاخ د زېرو پانو په خير دې چې هروخت د تباہي کندې ته د لويدو په لور روانې وي. خواص خانه! يو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګي. وم او هيچاته هم زما په لور د بد نظر د

پورته کیدو جرءت نه و ور په برخه . خواوس ما په در په دره ژوند ترسه کړ، هر خوک زما په لور په ډيره بې عزتی سره ويني ، هر خوک ددي هڅه کوي چې له خانه سره مې پورته کړي او په خولمحو کې مې بې ابرو کري ، په دې خاطر زه له تاغوارم چې ديو خو ورئو له پاره مادلته په دې حويلى کې پريبدې چې واوسيرم نوشونې ده چې زه به په دې وختو کې د خان له پاره بل کوم مناسب د اوسيده و خاپې پيدا کرم.

دګنګا د حالت په کتلوا سره خواص خان لادمخد ډير زيات اغیز لاندې راغلې و ، خواوس چې ګنګا کومې خبرې و کړې نوهغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ. ده ګه په تندی باندې د خولو خاځکي را پیدا شول ، تر لپه وخته پورې هغه خاموشه ولاړو . بیا بی د ګنګا په لور و کتل او ورته بی وویل چې : ګوره ګنګا ! ته اندیښنه مه کوه . ته چې تر خو وغواړې په همدي حويلى کې ژوند کولي شي . داسې بی وګنه چې او سدا حويلى همستا ده . خو ګوره ګنګا ! که چېږي زه تاله دې خاچي و کابم او لښکر ته دې د خانه سره يو سه نو ستا ټوکنې بې خه وي ؟ که چېږي زه پخوانې تر خي خاطری هيري کرم او د نفرتونو مرۍ و رماته کرم نو ستا عکس العمل به خه وي ؟

ګنګا چې دې مختنه ډيره اندیښمنه او عمژنه ولاړه ود خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغورې ده لکه د شبېنم خاځکې چې د ګل په شونه و باندې ور پريوئي . هغه د مره په خوشحاليو کې ډوبه شوه چې تر ډيره ټنډه بې خواص خان سره خبرې نه شوې کولي . بیا بی په لپزيدلې او از سره وویل چې :

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غورونو باندې باور نه شته چې زه خه او رم . ايا زما په او ريدو کې خه ستونزه را پیدا شوې ده او یا په ریښتیانی توګه تا د اخربې و کړې چې ما او ريدې . د ګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړو او بیا بی وویل چې :

ګوره ګنګا ! ستا د او ريدو په سیستم کې کومه غلطی نه ده را پیدا شوې ، زه د او ما تر مخه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه له تاخه کر که نه کوم ، او زه تاته داهم وویل غواړم چې زه د او ما سره یو ئاچې دلته ستاله خانه سره د بو تلو په خاطر را غلې یم . ايا ته ما سره هلتله په لښکر کې او سیدې شې ؟ هلتله زمونې په لښکر کې د بسحؤ یو تمھای دې ، ته به هلتله دیوې بلې نجلې سره یو ئاچې او سیبې . په دې وخت کې به زما او ستاتر منځ ټولې تر خي خاطرې له منځه ولاړې شي . او بیا به ګنګا ته همزما یي . ته به زما د ژوندانه ملګرې یي . د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډيره زياته خوشحالی را پیدا شوه ، ده ګې دشونډو خخه ده ګې د موتيو په خير سپین غابنونه د ورایه را خرگند شوې و ، هغې په واژه خوله خندا وویل چې : خواص خانه ! له ما سره داسې تکي نه شته چې زه بې ستاد دې پريکړې له پاره د شکري په توګه ادا کرم . خود اسې بې وګنه چې تا زه د ټول عمر له پاره د یوې وينځې په خير د خپل خدمت له پاره و اخستم . ته پو هېږي چې ستادې خبرو زماد ټول عمر غمونه او ستونزې په یوه وارله منځه یوړي . زه په ډيره خوشحالی سره له تاسره تللو ته تياره یم . او زه په خوشحالی سره هلتله د لښکرو د بسحؤ په تمھای کې قيام کولو ته تيارة یم . او دا چې ته ما د خپل ژوند ملګرې کوي نوزه به و ګنډ چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم له لاسه نه دې ورکړي . او داسې به و ګنډ چې زما منزل چې زما مداد ستړ ګو خخه غیب شوې و ماته بيرته تر لاسه شو .

ګنګا چې شوه نو خواص خان ورته وویل چې : خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوبني په وخت کې ما د یوې بلې نجلې سره مينه پيل کړې ده ، هغه بیچاره کونډه او ډيره بې وسه ده . دا سې و ګنه چې ماته لمړي ده ګې سره همدردي پيدا شوه خو وروسته مې ورسه مينه هم

راییدا شوه، هغه یو وخت دلته د رهتاس دنبار د زیارت په لنگرخای کې او سیده، ددې نه وروسته خواص خان گنگا ته د گیتا په اړه
تول معلومات ورکړل، او په اخر کې بې گنگا ته دوینا په حال کې وویل چې:

گوره گنگا! که له تاسره یو ځای زه گیتا هم د خپل ژوند ملګرې کرم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي. په ځواب کې ورته گنگا
سمدستي وویل چې: خواص خانه، زما محترما! په کومو حلاتو کې چې ته او گیتا یوبل ته سره را نژدي شوي یاست او تا هغه په خپله
مینه باندې لمانځلې ده، نوزه پوهیږم چې گیتا به په رینښيانې توګه ستا د مینې وروي، زه به په هیڅ صورت کې په دې خبره باندې
اعتراض ونه کرم چې ته هغه هم د خپل ژوند ملګرې کړي. که چیرې زما سره یو ځای ته گیتا هم د خپل ژوند ملګرې کړي نوزه تاته ډاد
در کوم چې ستا د اپريکړه به ماته د خوشحالۍ سبب و ګرځي. په دې توګه به زه او گتیا دواړه یو ځای په بنه توګه ستا خدمت و کولای شو.
زه به د گیتا سره ستا په واده باندې ډاډ منه او خوشحاله اوسم. گنگا په دې ځواب باندې خواص خان ډير زیات خوشحاله شواو بیا بې
گنگا ته وویلې چې:

گنگا! ستادې ځواب خو زما په خوشحاليو کې نور هم ډيرښت راوست او سنه هم خان تیار کړه. خواص خان د او ما په لور و کتل او
ورته بې وویل چې خورې! ته هم د لته او سه، زه به د هغه ساتونکو په لور و رشم ځکه شیرشاہ سوری د دغه ساتونکو په لاسو گنگا ته
څه شیان را لیېلې دی، هغه په یوې توکرې کې اينې و، کیدې شې چې په هغې کې د گنگا له پاره داغوستن کالې وي، زه به و رشم
او هغه به له خانه سره را ورم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغه ځایه را ووت.

بيا نور ډير په پتې توګه او ما د گنگا په غربو کې وویل چې: گنگا خورې! خومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات
کړ. زما خورجانې! زه تاهه مبارکي وايم، ځکه چې ته به او سه د گیتا ترڅنګ د گنگا په بنه کې هم د خواص خان د محبت مرکزې. گوره
گنگا! هومره ستونزې چې تا تیرې کړي دی، نو او سه به د هغې نه زیات راحتونه او اسان تیا وې ستا تر مخ نخا کوي، او سنه ستا منزل
ستا په موئی کې دې.

گنگا او او ما په خپلو منځو کې په خبرو کې وي چې خواص خان بېرته راستون شو، د هغه په لاسو کې یوه توکرې وه، هغه بې گنگا ته
ورکړه او ورته بې وویل چې:

گنگا! په دې توکرې کې خه د اغوغستان کالې دی چې شیرشاہ سوری تاهه را لیېلې دی، گنگا! ته خپل د اشکیدلې او پیوندې کالې لري
کړه او ددې توکرې خخه کومه جوړه بنه او بنا یسته کالې را داخله او وای غونډه. او د راته هم ووا یه چې لړه شیبې و روسته ته زموږ سره
دلېکر په لورد تګ له پاره تیار یې شې. گنگا ورته سمدستي وویل چې:

لړه شیبې نه، بلکه زه خو همدا او سه او همدا ګپې له تاسې سره دنې، ترا اخري کنج پوري هم تللو ته تیاره يم. د هغې په ځواب کې خواص
خان ورته وویل چې: گوره گنگا! ددې خایه د تللو و روسته به هلتې په لشکر کې ته د لېکر دېښو په تمھاي کې د گیتا او نیرمل نومې
زړې نېټې سره او سیېږي. او ما به هم له تاسره هملته او سیېږي، په دې توګه به تاسې خلور وا په په یوې خیمې کې او سې. گیتا د خپل یوه
کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پت کړي دې، خو کله چې د هغه کار تر سره شي او د هغه سو ګند پوره شي نو د هغه به د خپله مخه د دغه
نقاب لړې کوي نوبیا به همغه وخت زه تا او گیتا دواړه د خپل ژوند په ملګر توب کې را ورم، گنگا! ژر خپل کالې بدل کړه او نوې لباس
واغونډه او زما مخې ته راشه. گنگا د کالې یو هغه توکرې را او خسته او د یوې بلې خونې په لور و لاره

لې شىبىه وروستە گىنگا ھەزە زور لىباس وو يىست او نۇپى دزرق وبرق لىباس بىي واغوست او بىرون را ووتله. خواص خان بىي پەكتلو ويلى ويلى شو. اوس نو پەربىنتىيا سره ھەزە د رەتاس شەزادگى. وە، دەھىپە كەكتلو باندى خواص خان د وياپ او فخر احساس كاوه، ورتە بىي وو يىل چى: گىنگا! تە لېرخە هەملەتكە ارام و كرە، وروستە بە بىيا دەپ ئايىھە كۆچ و كرۇ. پە دەپ خبرە ترى گىنگا و پۈنېتلى چى تە نۇچىرى ئىچى؟ خواص خان ورتە وو يىل چى زە بە دخپل ساتونكۇ پە لور ولاپشەم. تاسى دواپە خويىندىپە يوئىھاپە كومى خونە كې ارام و كرە، دەھە پە دەپ خبرە گىنگا وو يىل چى اىيا داسىپە شونى نە دە چى: زە، تە او او ما درې وارە پە يوئى خونە كې كىنۇ او خپل منئى خبىرى و كرۇ. او بىا دەپ ئايىھە كۆچ و كرۇ. خواص خان ورتە پە خوشحالى. سره وو يىل چى كە چىرى تە هەمداسىپە غوارپى نودا خوبە ماتە دنوري خوشحالى سبب و گىرخى، دەھە پە دەپ خبرە گىنگا د لېرخە بىي باكى. خرگىندونە و كرە، ھەزە ور مختە شوھا او دخواص خان لاس بىي پە خپل نازكە لاس كې ونيو، بىيا بىي خواص خان او او ما لە ئانە سره يوئىھاپە خونى تە يورپل.

تر لېرخە وختە پورىپە درې وارە پە يوئى خونە كې سره ناست و او دەمینىپە او محبىت نە دەپ خبىرى بىي كولىپە، او بىيا خواص خان لە ئانە سره گىنگا او او ما دواپە را واحسەتى او دخپل ساتونكۇ سره يوئىھاپە درەتاس خخە دخپل لېنېكىرپە لوررا و گوچىد.

دخواص خان بىرته لېنېكىر تە د رارسىدو خۇرەپە ورخىپە وروستە، بىرھم جىت ھەم د خپلۇ لېنېكىر سره دلېنېكىر تەمھاپى تە راستون شوپى و. ھەزە شىريشاھ سورى تە خبىر ور كرەپە چى همايون دخپل پاتە لېنېكىر سره يوئىھاپە دارىل دراجە بىرېبان پە ئايىھا كې د خۇرەپە د خۇرەپە د تېرولو و وروستە داڭرىپە لور خوزىدلىپە دەپ. دەپ خبىر د او رىدو سره سەم شىريشاھ سورى خپل لېنېكىر مەتھەر كە او د همايون تەرشا ور خوزىد. همايون ھەم دارىل دрагە بىرېبان دھاپى خخە د وتلو وروستە دخپل پاتە لېنېكىر سره يوئىھاپە د گىنگا د درىاب پە غارپە غارپە د كالسىپە لور روان و. ھەزە تەرسەپورىپە دا سىيمە خپلە گەنلە. خوشىريشاھ سورى پە دېرىپە بىرە او تىزى، سره دەھەزە تەرشا ور خوشې شوپى و.

دخپلپى كورنى خخە بىي برخىپە او حالاتو او شرايطو وھلىپە همايون دخپل لېنېكىر سره يوئىھاپە نىزدى دوھا او نى. دشىريشاھ سورى مەخكىپە تېلىو تېلىو روان و. شىريشاھ سورى همايون ان تەرالە بادەپورىپە تعقىب كە، بىيا شىريشاھ سورى دا وانگىرلە چى او س نوھمايون دەھە لە پارە خطرناك نە دەپ. نوپە دەپ خاطر بىي دەھە د تعقىبىلۇ خخە لاس واحسەت، دشىريشاھ سورى دەپ پەرىكىرپە پە اساس همايون دەھاد او اطميان ساھ واحسەتە. او داڭرىپە لور بىي مەخە كرە او دوھا او نى. وروستە اڭرىپە تەرسىد.

دلتە د شاھىپە كورنى دېنىخۇ سپۇ او سىيلىو، او تەدو دەپ اگانو دەھە بىنە را غلاست و كرە. پە دغىپە ناخاپى راتگ سره دەھە دورونو خوبونە لە منئەنە لە لارپل. ئىكە دەھە ورۇندا انگىرلە چى همايون بە دشىريشاھ سورى پە مقابىل كې مات شى او همايون بە لە منئەنە لە شى نو دوپى بە دەندوستان پادشاھان و گىرخى. خو كله چى همايون سەھى او سلامت اڭرىپە تە ورسىد نو دەھنۇپى تول خوبونە بىي تعبيە شول، خو دەپ سره بىي يوئىل بىيا دھمايون دخوشحاللۇپە خاطر دەھە غۇرە مالىي پىيل كرە.

دېرىپىسى ذەنەيى ستونزو، جسمىپە ورانو ويچارو، او دخپل حرم دېنىخۇ خخە بىلتۇن او دەھە يادولۇ دھمايون پە روغتىياىي حالت باندىپە دېرىمنفىي اغىز و كرە، دەپ حتمىپە پاپلىپە داشۋىپە چى همايون پە پېلىپى توگە پە تېكى، باندىپە اختە شو، خو دېلە ارخە شىريشاھ سورى دەھە د تعاقب خخە لاس واحسەت او خپلە تولە توجە بىي د بنگال پە لور ور گىرخولە.

تراله اباده پوري دهمایون د تعقیب او دهغې وروسته د تعقیب دپرینبولو په خاطر شیرشاه سوری دهمایون په اره یوهول بې غمه شوي معلومیده ، په دې خاطريي دهمایون پر خلاف داخري گذار دکولو د مخه يې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګيرله چې خرنګه چې د بهار ولايت د پخوا خخه د هغه په ولکه کې دې نو او س به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوري . هغه غونبتل په دې دوارو ولايتونو کې دخپل خان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال خخه رابironون شي او پر همایون یوڅلې گذار وکړي . خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول خه اسانه کارنه . ئکه هلتنه په بنګال کې دهمایون له اړخه یوهير پوه ، مدبر او ميرني سالار حاكم تاکل شوي . هغه جهانګير قلي خان نوميده . بيا د بنګال او بهار په پولود مونګير نومې کلاکې او هم دهغه خاي بناري کې دهمایون اعلي سالار خان خانان حاكم و ، دهغه اصلي نوم دلاور خان و چې ديوه ستر لښکر سره یو ئاي هلتنه د مونګير په کلا کې خاي په خاي شوي . هغه وخت چې همایون د بنګال خخه د اگري په لور حرکت وکړ ، نو هغه دخپل لښکر یوه ديره ستره برخه د خان خانان يعني دلاور خان په واک کې ورکړه . او هغه ته يې حکم کې و چې هلتنه مونګير ته ولاړشي او هملته دی قيام وکړي . تر خود بنګال خخه د اگري په لور د تللو په وخت کې که شیرشاه سوری پري کوم یرغل وکړي نو دلاور خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانګي . خود اگري په لور د تللو په وخت کې همایون د مونګير لاره بدله کړه او د یوې بلې لاري د ګنګا درياب خخه پوريوت ، په داسي حال کې چې دخپلې لاري د بدلون په اره يې خان خانان ته هیڅ دول خبرنه و ورکړي نو په دې خاطر دلاور خان تردې وخته پوري هملته د مونګير په کلاکې دخپل لښکر سره یو ئاي پړ او کړي .

شیرشاه سوری د بنګال د نیولو له پاره باید ددو و ټواکونو سره تکر کړي وي ، لمړي دلاور خان خانان چې هملته په مونګير کې دخپل یو ستر لښکر سره ئاي په ئاي شوي او دبل د بنګال حاكم جهانګير قلي خان او دهغه د لښکر سره . په داسي حال کې د جهانګير قلي خان ميرانه او بهادری مغلو او افغانانو ټولو ته دا ګيزه شوي وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شیرشاه سوری خپل لښکر په درې برخو وویشه ، یوه برخه يې په خپله دخپل خان سره وساتله او هملته د ګنګا درياب په غاړه يې پړاو وکړ . بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه او هغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې د مونګير د مضوبطي کلا په لور ورشې . او هلتنه دې په خان خانان باندې یرغل وکړي . هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګير کلا دې په خپل واک کې واخلي . مونګير هغه کلا وه چې یو ئحل مخته پري هم خواص خان حمله کړي وه او په خپله ولکه کې يې اخستې وه . شیرشاه سوری د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجي خان بتني او جلال خان جالو ته ورکړه او هغوي دلارو ته يې حکم وکړ چې هغوي دې بنګال ته ورشې او هلتنه دې په جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي . او بنګال دې تري ولکه کړي . خوشیرشاه سوری هملته د ګنګا درياب په غاره قيام وکړ ، هغه غونبتل چې که په دې وختو کې دهمایون له اړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و هچوي ، خود لښکر نوري برخې دخپلې خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته روانې شوي .

خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ئاي په ډيره چتکي سره د مونګير د کلا او بناري په لور ورروان و . دخواص خان دې وړاندې تګ په اره د مونګير حکمرانان خان خانان دلاور خان ته هم خبر ورکړل شوي و . هغه ته دا خبر هم رسيدلې و چې د چوسي په سيمه کې شیرشاه سوری همایون ته ډيره سپکه ماتې ورکړي او همایون دې ماتې خورلورو وروسته د اگري په لور تللي دي . ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړي و چې خواص خان د لښکر د یوې برخې سره دهغه په لور ورروان دې . ددې ترڅنګ د شیرشاه د لښکر بله برخه د حاجي خان بتني او جلال خان جالو په مشري د بنګال د حکمران جهانګير قلي خان د ئڅلوا له پاره هغه لوري ته

ورغلي دي. ددي حالاتو په رنا کي خان خanan د مونگير په کلا کي د کلابند کيدو په خاپي په خلاص ميدان کي د خواص خان سره د مقابلې تېروواهه. هغه دا وانګيرله چې که چيرې په خلاص ميدان کي دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنگ جنگ کي به داګري په لورولار شي اوهمایون ته به خان وررسوی. خو که چيرې په دې ميدانو کي بى خواص خان ته ماتې ورکړه نوبایا به داګري په خاپي دکود په لورورخي اوهلته به د جهانګير قلي خان په ملاتر دشیرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بتيني او جلال خان جالو مقابلې ته وردانګي. خان خanan د همدي فکر ونو په اساس د مونگير د مضوطې او مستحکمي کلا خخه را ووت او د کلا دغرنیو لمنو په ميدانو کي بى دخپل لشکر سره پړاو وکړ. ئکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لشکر سره سفر کاوه هغه لاره د همدي غرنيو سيمو دلمنو خخه تېریدله چيرې چې خان خanan د خپل ستر لښکر سره یو خاپي پړاو کړي.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره یو خاپي په ډيره چتکي سره مخته راغې او دغو سيمو ته را ورسيد نو ويي کتل چې خان خanan دلaur خان دخپل لښکر سره یو خاپي دخواص خان لاره نيولي ده، په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدي کوهستاني سيمو په لمنو کي دخان خanan دلaur خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړي.

دخواص خان د لښکرو په کتلوا سره د خان خanan او د هغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو، هغوي وکتل چې د هغوي لښکر دخواص خان د لښکر دوه هومره زيات دې. خان خanan هيلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنيو سيمو په دې ژورو لمنو کي ډيره بدنه ماتې ورکوي او د هغې په بيرته ځغلولو به برېمند یېږي. نژدي دوه ورځي دواړه لښکري یو دبل مخې ته پرتې وي او ارام يي کاوه. بله ورڅه سهار وختې دخان خanan په لښکرو کي د جنگ ډول ووهل شو، او دا دې خرگندونه کوله چې خان خanan د جنگ پیلونکي دې. کله چې د جنگ ډول او از خپور شونو خواص خان هم دخپل فوچ ليکي سره جوړې کړي.

د خان خanan دلaur خان په لښکرو کي د جنگ ډول تر یوه وخته پوري و دربول شو. خو وروسته بيا چوپه چوپتیا شو. خواص خان داسي و انګيرله چې خان خanan د جنگ پیلونکي دې او د خواص خان دا انګيرنه سهې ثابت شو هکه چې د لېئنډ وروسته د خان خanan لښکرو خپله لمرنې حمله پیل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کانو په خير را پريوتل.

خواص خان هم د خان خanan د دې حملې خواب همغسي ورکړ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همفه پیل کي بى په جاريحيت لاس پوري کړ. او د خان خanan په لښکر باندې لکه د سرو مچيو په خير ور و غور زيد.

دمونګير د کلا او بشارنه بیرون دغرنیو لمنو دغه لوړې ژوري او ډاګونه د دواړو لښکرو دېکر په اساس د جنگ ميدان او دنۍ د امن دنفترتونو مرکزو ګرزيد. د مرګ او ژوند لوې رواني وي، د وينو سیلا بونه او د خميانو چې او سورې او د نیم ژوند جسد و نونخاوي هري لوړې ته تر ستر ګو کيدي

په لمريو کي خان خanan به ډيره بې حمي سره او په ډيره تيزې سره هخه کوله چې خواص خان او د هغه لښکر په شاتلو ته و هخوي خو خواص خان د خان خanan په وړاندې د او سپنې غرثابت شوې و، داسي غرچې جرې پورې خپري شوې وي. دلaur خان خپل تول کوشش وکړ، خپلې ټولې حرې په استعمال کړي خو ونه توانيد خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دو مره چتکي او هود سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خanan د لښکرو ليکي بى یو په بل پسې ګهې ودې کړي. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خanan د لښکرو لمړې ليکو کي درزراغلي دې نوبایا بى په خپل یړغل کې

نور هم جوش او خوش را پیدا کړ او په داسې بې باکۍ سره يې خپلې حملې پیل کړي چې دهغوي د لښکرو ليکي يې په مکمله توګه له منځه یوړي. او سمدستې يې په اخري ليکو باندي حملې ته دواام ورکړد خواص خان ددې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم دير راپورته شوي او هغوي هم دخواص خان په خير د خان خanan په لښکرو کې ورڅاره شول د لبې شبيی درونه جنګ نه وروسته د خان خanan لښکر دخواص خان په لاسو مات شوي او دهغوي دلښکرو ډيره برخه دخواص خان په لاسو د مرګ سره منځ شوي وه. پاته يې بنديان کړل، او خان خanan پخپله هم دخواص خان په لاسو ژوندي وني يول شو.

د بله اړخه دخواص خان په خير حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالود خپللو لښکرو سره يو ظای دبنګال دگوه د مرکزي بساري په لور تللي وو، تر خو هلته دهغه ظای په حاكم جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه یوسي. لکه خنګه چې وویل شول جهانګير قلي خان دير زره ورا او ميرني حاکم او د پوهې او تدبر ور شخصيت ګنډ کیده. هغه ته هم خبر ورسيد چې د شيرشاه سوری سالاران حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالود خپللو لښکرو سره يو ظای دبنګال مرکزی بساري ګوه ته را روان شوي دي او هروخت چې وغوارې په دوي ناخاپې يرغل کولاي شي.

په دې نازکه وخت کې جهانګير قلي خان دير تدبر خخه کار و اخست، هغه د ګوه بساري پريښود، دخپل لښکر سره يو ظای دهغه ظایه ووت اود بنګال او بهار د پولي په لورد مونګير خواته روان شو، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلتله د خان خanan دلاور خان خواته د مونګير په کلا کې ظای په ظای شي، نو هغه وخت چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې د خواص خان سره يو ظای د مونګير په پخې کلا باندې برید وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خanan سره يو ظای شي او د مونګير د کلا او بساري خخه به دفاع وکړي، دا جهانګير قلي خان له اړخه ديره بنه پريکړه وه، خود اسي بریښیده چې قدرت دهغوي په خلاف پريکړه کړي وه.

کله چې حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالو ته خبر ورسيد چې دبنګال حاکم جهانګير قلي خان بساري پريښي او دخپل لښکر سره يو ظای د مونګير د کلا په لور خوزي دلې دې نو هغوي په ديره بېړه د جهانګير قلي خان په تعقيب پسي را ستانه شول او جهانګير قلي خان بې د مونګير او ګوه تر منځ سيمې کې را ګير کړ.

کله چې جهانګير قلي خان وکتل چې حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالو دهغه په تعقيب پسي را روان دي او اوس ورته دير نژدي راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په داګ ميدان کې د تم کيد او هملته د جنګي ليکو د جوړولو حکم وکړ. د همایون د ماتې خورپولو وروسته د حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالو حوصلې ديرې سترې او ټواکمنې وي، هغوي پريکړه کړي وه چې جهانګير قلي ته په ورنډي کيد و سره به دهغه په لشکرو باندې يرغل کوي.

د بله اړخه جهانګير قلي خان هم همداسي پريکړه کړي وه. هغه وخت چې د جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې ټواکونه د جهانګير قلي خان لښکرو ته را نژدي شول نو جهانګير قلي خان پري د یوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وينې تویونکي حمله بې پري وکړه.

حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالو په پوره ميرانه او جراءت سره د جهانګير قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږدیدو سره سم هغوي دا او انګيرله چې جهانګير قلي خان دهغوي خخه دير تجربه لرونکې او ميرنې عسکر دې، ئکه چې د هغه په حملو کې داسې زور، داسې ميرانه او داسې جذبه وه چې د جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې لښکر بې د تولو خوا و خخه تر سخت خونړې برید لاندې راوستې و د جهانګير قلي خان حملې دومره سختې وي چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې بې په منځ کې ددریدو ورتیا له

لاسه ورکړي وه ، ددې پايلې دا شوې چې د لې خه جنګ خخه وروسته جهانګير قلي خان د جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې دلښکرو حالت د پيرې بدحالۍ سره مخ کړي و . خو جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې هم په خپلو منځو کې پريکړه و کړه او د جنګ ارڅي په خپل لورې د بدلیدوله پاره په خپلو حملو کې نور زیادښت راوست . خوبیا هم جهانګير قلي خان د هغوي دواړو تولي حملې او پلانونه د ناکامې سره مخ کول او د دواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر خخه و ويستله ، د جهانګير قلي خان د همدي حکمت په واسطه و چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې دواړو د جنګ په ډګر کې ماتې و خورله او د خپل پاته لښکر سره یو ظای و تبنتيدل .

د ماتې خورلو وروسته جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې د جنګ د ډګر خخه خو ميله لري ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا و کړه تر خود جهانګير قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوي حمله پیل کړي ، په دې وخت کې جهانګير قلي خان د خپل لشکر سره یو ظا ډې یوه فاتح په خبر د مونګير به لور روان شو . په همدي وخت کې خواص خان چې د مونګير د سوبې خخه را خلاص شوې د جهانګير قلي خان په لاره کې و درید .

د مونګير په چاپيریال کې دخان خانان لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د زوندي نیولو وروسته خواص خان د خپل لښکر سره یو ظای د بنګال د ګوډ د بناړ په لور مخه کړي وه ، تر خود حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالو مرسته و کړي شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګير قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خورلو خبر و رسید . دې تر خنګ هلتنه د ګنګا د دریاب په غاره پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالو د ماتې خورلو خبر و رسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډېرې د بنګال په لور کوچ کړي و .

په خپل مخکې د خواص خان په کتلو سره جهانګير قلي خان همغه لمړني طريقة استعمال کړه . لکه خنګه یې چې په حاجي خان بيتنې او جلال الدين جالو باندې ناخاپې یړغل کړي و په همدي توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف بې ناخاپې خونپې یړغل پیل کړ . خو خواص خان د جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې خخه بدل شخصيت و . هغه په ډېرې مدبرانه توګه د جهانګير قلي خان لمړي حمله په شاو تمبوله اوبيا یې خپله ټوابي حمله و کړه . جهانګير قلي خان سل ټله هڅې و کړي چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانيد ، ټکه د خواص خان سره د اډول کړچار شونې نه . که خه هم د جهانګير قلي خان حوصله جلال الدين جالو او حاجي خان بيتنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډېرې ټوابي اکمنه شوې وه خود بله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکرو ته هم ورپه برخه شوې وه . ټکه هغې لښکرو هم د مونګير نه ډېرون خانه خانان د لاورخان ته ماتې ورکړي وه او هغه یې له ئانه زوندي نیولې و . نوپه دې اساس د خواص خان لښکر هم د پخوا خخه زيات په مستې کې جنګیده . د جنګ ډګرد دواړو فوئونو تر منځ د ډینو په رنګ تک سور ګرزیدلې و . خو ساعته پرلپسي جنګ نه وروسته کله چې خواص خان و کتل چې د جهانګير قلي خان لښکر په شا روانې دې نو نوري هم په خپلو حملو کې ډېربنت او تيزوالې راوست ، د خواص خان ددې حملو خخه د جهانګير قلي خان ټواکونه نور د ليونتوب تر محلې پوري رسبدلې و په همدي اساس جهانګير خان د خواص خان په مقابل کې ډېر تم نه شو او د خپل پاته لشکر و سره یو ظای یې د تېښتې لاره خپله کړه .

خواص خان په ډېرې ټېښتې د نکو ټواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یو اهي دا چې د جهانګير قلي خان تولې لشکر په له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګير قلي خان په کې هم ووژل شو . خواص خان د جهانګير قلي خان دلښکرو په تولو و سايلو باندې ولکه و کړه اوبيا یې هملته د خپل فوچ سره یو ظای پړاو و کړ .

په دې وخت کې جلال الدین جالو او حاجی خان بیتني ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونگير د کلا خخه بیرون خان خanan دلار خان ته ماتې ورکړي او او س د مونگير خخه را وتلي او د جهانګير قلي خان لاره يي نیولې ده. په دې خاطر هغوي هم په هېره بېرته د جنګ د ډګر په لور ور خوزیدل. خود هغوي تر راتلو پورې خواص خان د جهانګير قلي خان لښکر په مکمله توګه هڅلې او هملته په خپل پړ او کې پروت و. کله چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیتني د خپل لو لشکرو سره یو ئای هلتہ ور ورسیدل، نو هملته يي خپل لښکر ته د پراو حکم و کړ او بیا دوې دواړه دخواص خان خیمي ته ورغلل او د هغه سره يي وکتل. او هغه ته يي د جهانګير قلي خان او خان خanan دلار خان په مقابل کې دبری او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ مابنام شیرشاہ سوری هم د خپل لښکر سره هغه ئای ته ورسید چېري چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ئای پړ او کړي و، خواص خان د شیرشاہ سوری د راتلو د خپل سره سم د خپل پړ او خخه را ووت او د هغه به راغلاست يي وکړ. دخواص خان د کټلوا سره سم شیرشاہ سوری د خپله آسه را بنسکته شو، او ورمندې يي کړه او خواص خان يي په غېږ کې و نیوه، هغه يي په تندی باندې بنسکل کړ او بیا يي ورته د ډېرې زیاتې خوشحالی په حال کې وویل چې:

خواص خانه زویه! ستا د میړانې، بهادری او جراءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاره رارسیدل، زه تا ته د مونگير د بنار او کلانه بیرون د خان خanan په ماتې ورکولو او د هغه په زوندي نیولو باندې د زړه له کومي مبارکي وايم، او تر خنګ يي زه تا ته د ښکال دحاکم جهانګير قلي خان په ماتولو او د هغه او د هغه د لښکر په له منځه ورلو باندې هم مبارکي وايم. خواص خانه! ته په یقین سره ماته د هغه خوانانو خخه يي چې دشکو په غونډیو، د غرنیزو دیوالو په خګرونو، دتندو توپانې هوګانو په وزرونو، په غوریدلې وریخو او کړکیدونکو بریښناګانو باندې هم د خپلې سوبې نښې پریښو دې شي.

خواص خانه! ته په یقین سره د هغواتلو بچیانو خخه يي چې زما په د بنمنانو د وریخو د تور سمندر او د سور انتقامي او ره په خیر را پریوتي. خواص خانه! زویه، ستا په میړانه، ستا په جراءت او ستا په زړه ورتیا ويارم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شیرشاہ سوری د خواص خان سره خانته شو، هغه خپل لښکر ته هملته د پراو کولو حکم و کړ، بیا يي خواص خان ته یوئل بیا مخ کړ او ورته يي وویل چې: زویه! متحده لښکر به نن شپه هملته قیام او ارام و کړي، بیا به په بله ورځ ماسپېښین له دې خایه د ښکال د ګوډ د بنار په لور روانيږو، خواص خان ورته په ټواب کې وویل چې: محترما! ماته د خان خanan دلارو خان د لښکر د ماتې وروسته د مونگير د کلا خخه ډېر زیات د خوراک څښاک په ګډون فوئې سامان تر لاسه شوې دې، همداراز دجهانګير قلي خان د لښکر د ماتې وروسته هم زموږ لاسته ډېر خه راغلي دي. دخواص خان د خبرې نه وروسته شیرشاہ سوری ورته په دېره مینه وویل چې: خواص خانه زویه، دا تول سامان او وسایل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې د هغه په اړه تصمیم و نیسو. اوسته ولار شه او په خپله خیمه کې ارام و کړه، ده مدي خبرې وروسته دواړه شیرشاہ سوری او خواص خان خپل خپل خیمي ته د ارام کولو له پاره ولارل.

خواص خان په خپله خیمه کې ئانته ناست و چې د خیمي په دروازه کې ګنګا را بسکاره شو، هغې د زرق و برق په خیر لباس په خان کړي وې او بلکل لکه د بنای پیریو په خیر په نظر راتله. دروازې ته د راتللوا وروسته ګنګا هملته تم شو، او بیا يي په خیمي کې ناست خواص خان ته ورځ کړ او ورته يي وویل چې: زه دننه راتللي شم؟ د ګنګا په غړ سره او از خان یوټکان و خور. د هغه په شونډو باندې زړه ورنکې خندا را پیدا شوې وه. بیا يي په لور او از وویلې چې ګوره ګنګا! اوسته زما خیمي ته د راتللوا او را نوتلو د اجازې ضرورت نه

شته. تر پرته له پښه نیولو زما خیمی ته را نتوخه، او س خود ا خیمه همستاده. دخواص خان دې خبرو د گنگا زړه ډیر خوشحاله کړ، په ډیره خوشحالی سره خیمی ته را نتوتلله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر حنگ کیناسته. تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو روسته پې ګنگا خوله را پر انسټه او ورته بې وویل چې:

ګرانه او زړه ته را نزدې خواص خانه! که د یوې خبرې په اړه و پونېتم نوبده خو به بې نه ګنې؟ په څواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنگا! او س خوتا ته زما د خفگان په اړه بايد هیڅ ډول اندېښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو او س زما د ذات یوه برخه بې. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کرم. ګنگا ترې په ډیره زړه زړه ورتیا او بې باکې سره و پونېتل چې: ایا او س هم ستا په زړه کې زما له پاره لبې خه کر که شته او که ټول محبت او محبت ګرزیدلې دې؟

د ګنگا په دې پونېتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا او او بیا بې ورته وویل چې: ګوره ګنگا! یو وخت تا هم زما خخه د کر کې خر ګندونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غونېتنې زه را ونګا پل، نوکه چیرې همدا پونېتنې زه له تا خخه وکړم نو ته به خه څواب را کړې؟ ګنگا تر یوه وخته پورې سربنکته کړې او په خه فکر کې ډوبه وه. بیا بې د خوب د راوېښ شوو لمحو او په ډیره یخه ټنډه د مینې نه ډک او اواز کې وویل چې: زما خخه ولې پونېتنې کوي، زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را بنکیل شوې دې. ما خود هغې شهزادگی غاره ورماته کړې ده چې له تاخخه بې یو وخت د کر کې غړ کړې و. او س خو ستا تر مخه ستا ګنگا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما خخه او ریدل غواړې نوزه تا ته تردې ئایه ویلې شم چې:

ته ماته زما د سرستوري، زما د وجود څوک، زما د نزدیکت بنا یست او جمال، زما ذات رنما او زما شپې د تیارو سهار، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بويې او نوې احساس را پیدا کړې دې.

د ګنگا د دې خبرو په او ریدو سره خواص خان ډیر زیات خوشحاله شوې و. او وېي ویل چې ګوره ګنگا! تا زما خخه د شکری د اداکولو اړتیا نه شته. او س خوته زما مینه او زما محبت بې. مونږ دواړو یو ځای هغه وخت دفن کړ چې زمونږ د دواړو تر منځ بې نفرت او کر که را توکولې وه او زمونږ تر منځ بې د بیلتون دیوالونه درولي و. او س خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنې هیڅ څوک به موهم یو دبل خخه بیل نه کړي. په ډیر نزدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواه د په پاکه لومه کې را ونبسلم او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کرم. تردې ئایه د خبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنگا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غونېتل تا ته دخان خانان د لاور خان او جهانګير قلي خان د لښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکې ووایم، ګنگا ورته په تیزو ستر ګو وکتل او ورته بې وویل چې: یو اخي مبارکې نه وه بلکه ستا سره کتلوا او له تاسره د خبرو له پاره د لته راغلې وم. د ګنگا په دې خبرو خواص خان نور هم د خوشحالی نه راوغورېد، بیا کیدې شې چې هغه ته کومه د یاده و تلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر بې ګنگا ته وکتل او ورته بې وویل چې:

ګنگا! ته ولې ئانته راغلې بې، ګیتا به دې هم له خانه سره را وړې وي. ګنگا تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل، بیا بې په څواب کې ورته وویل چې: دروندہ او ګرانه خواص خانه! د شیرشاہ سوری د حرم د بسحؤ خخه د یوې روغتیاې حالت بنې نه و نو په دې خاطر ګیتا د هغې سره د هغې د خدمت له پاره هملته پا ته شو. نوکه چیرې هغه راتلاې نو زه بايد هملته پا ته شوې واي،

په دې وخت کې زموږ د دواړو خخه به یوه دلته تاته ، ستاد کتلو په خاطر راتله. په دې خاطر ګيتا هملته پاته شوه او زه یې ستاد کتلوله پاره دلته را واستلوم. هغې هم تاته ستادې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لېږد.

د ګنګا ددي خبرو وروسته خواص خان لېڅه خاموشه شو، او په خه فکر کې ډوب شو، نو ګنګا ورته یو خل بیا وویل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه، زه له تا خخه یوه بله پونښنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې رینښتونې او په حقیقت ولار حواب را کړي. خواص خان ورته وویل چې: وايه، خه پونښل غواړي. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګيتا ستاد ژوند دوه اړخونه یو نوکه زه له تا و پونستم چې د ګنګا او ګيتا دواړو خخه کومه یوه درته ډيره نژدي ده نو ستاخواب به خه وي؟ دخواب ورکولو دمځه خواص خان لېڅه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! د خپلو دواړو لاسونو ورغوي دي ماته را نزدي کړه. دخواص خان د خبرې دمنلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او بنایسته بنکلې لاسونه د خواص خان په لور ورغڅول، بیا خواص خان د خپل خنګ اینې کڅوري خخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلي او د ګنګا د لاسو په دواړو ورغيو کې یې کیښودې او بیا ورته وویل چې: ووايه ګنګا ! د دې دواړو سیکو خخه کومه یوه درته وزني بنکاري ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسي یو شاه یاست. زه له تاسو دواړو سره مینه کوم، دخواص خان د دې خواب په اوریدو سره ګنګا یو ناخاپه ور کړه شوه او د خواص خان سره ورغاري وتله. خواص خان د مینې او محبت په فضا کې ده ګې په شا باندې لاس رابسکود، ده ګې وروسته تري ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زماګرانه خواص خانه ! په پاک خداې سوګند چې ماته ستاد خولي خخه د همدا ډول خواب هيله .

ووه

خواص خان غوبنښل په خواب کې خه ووايې چې د خيمې دروازې ته یو ساتونکې راغې او خواص خان ته یې وویل چې: امير ! شيرشاه سوری خپلې خيمې ته ور بللي یې. کيدې شې چې هغه له تاسره د سبا ورځې د کوچ په اړه سلا مشوره وکړي. ده ګې په دې خبره خواص خان د خپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته هم دلته او سه. زه شيرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته بيرته هم دلته را هم، د مابسام ډوډي به موښ دواړه هم دلته په خيمه کې یو ځاي و خورو. ګنګا دخواص خان د دې وړاندیز سره اتفاق وکړ او بیا خواص خان د شيرشاه سوری د خيمې په لور رهی شو.

دلې خه ځنډه وروسته خواص خان بيرته راستون شو او ګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متعدد لښکر د بنګال د مرکزی بنار ګوډ په لور حرکت کوي، شيرشاه سوری به یو خل بیا هلتله په ګوډ کې د خپل تخت د کیناستو جشن لمانځې، ده ګې په اند چې تیر خل د ګوډ د لاسه د وتلو وروسته به ده ګه ځاي د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلتله یو خل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شی، ما هم ده ګه د دې وړاندیز سره موافقه کړي ده، او س به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي، د دې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډي د راواړلو حکم وکړ. لړه شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډي راواړه. دواړو یو ځاي ډوډي و خوره. بیا ګنګا د شپې تر ډيره ناوخته پورې دخواص خان تر خنګ ناسته وه او د خپل را تلونکې په اړه بیو ورسه خبرې کولې، بیا پورته شوه او د بنځو د تمҳاي په لور ورغله، بله ورخ متعدد لښکر هم د دې ځايه خپل پړ او ختم کړ او د بنګال د مرکزی بنار ګوډ په لور بیو کوچ وکړ.

دبنگال مرکزی بنار گوډ ته د رسیدو سمدستي وروسته شيرشاه سورى ددويم ځل له پاره د خپل تخت ناستې مراسم په پوره جوش او ولولي سره تر سره کړل. دشيرشاه سورى د لمري ځل د تخت ناستې مراسم هم دله د ګوډ په بنار کې نژدي یو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې د همايون توپونو بي ترشا ګولى ويشتلي. هغه د تخت ناستې مراسم په ډيره بېړه او عجلې سره تر سره شوي و، په دې اساس بي د بنگال خلک د سياسى او ټولنيزو پايلو څخه بي برخې پاته شوي او دشيرشاه سورى دتللو وروسته او د مغلو دراتلو سره سم بي همغه مغل خپل اصلی حکمرانان و ګنل.

په دې خاطر شيرشاه سورى ته ددي اړتیا احساسidle چې د خپل تخت ناستې مراسم یو ځل بیا په پوره شان و شوکت او د بدې سره و نمانئخي او په دې توګه د خپل نظام د حاکميت او مشروعيت له پاره په تبلیغاتي توګه هم کار و کړي.

ویل کېږي چې د تخت ناستې د مراسمو د پیلولو دمخه ، د خپل دغۇ مراسود اجرا په خاطرد بنگال د مشورو ستورو پیشندونکو او نجوميانو څخه یو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پیلیدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شيرشاه سورى په نجوم باندي باور درلود او کنه ، خو هغه په دې پوهيده چې کله کله د یوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستي او د هغوي ډې عقله کولو په خاطر د غسې یو کار اړین ګنل کېږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کيناستو مراسم پیل شول ، شيرشاه سورى د پراخ زړه او فياضي څخه کار واخست.

د ګوډ په بنار کې نژدي او هورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزيدي. دهرا فغان قبیلی څخه به د خوانانو ډلې ډلې دشيرشاه دربار ته راتللي او دافGANي رسم ورواج په مطابق به بي نخاوي او خوشحالی ګولې . شيرشاه سورى هم ډمانو او سندرغارو ته د زړه د اخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل او د هغه درباريانو د نخونکو په سرونو باندي د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلاب داوبو په شيندل لو باندي دې خوشحاليو مجلسونه نور هم خوشبویه کړې. په د سترخوانو باندي به ډول ډول غذا ګانې پرتې وي ، هر ډول هضم راوړنکې شربتونه هري لوري ته اينښوول شوي و، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه یي یادول. نه یواحې دلته بلکه هر هغه کورته چې د شيرشاه سورى د فتحې ليک ور رسیدلې و همدغه ډول جشونه نیول.

په بنگال کې د خپل حکومت د مستحکم کيدو نه وروسته شيرشاه سورى هلتہ ډيره موده پاته نه شو او نه بي هلتہ په بنگال کې د ضرورت نه زيات فوچ پرېښود. خود غربې بنگال په چتیا کانګ او نورو بندرونو باندي بي خپله ولکه ډيره کلکه کړه ، تر خو د پرتگاليانو د حملو څخه یي خوندي و ساتي. د هغه اصول دا و چې هغه به د ئاي ځکومتونو له پاره د همغه ئایو خپل خلک تاکل ، او ئاي مسلمانانو او هندوانو ته به یي په خپل حکومت کې کارورکاوه. تر خود نیول شوو سیمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ور په برخه وي.

شيرشاه سورى نه غوبنتل هلتہ په بنگال کې او بود پاته شى. هغه په دې اندېښه کې و چې هسي نه چې د هغه په غياب کې همايون یو ځل بیا خپل ئواکونه را ټول او د هغه په کلاګانو او ولکه شوو سیمو باندي ډيرغل کولو هڅه وکړي. نو په دې اساس هغه غوبنتل ژر تر ژره د بنگاله را ووځي او د همايون حرکات د خپلې خارني لاندې و نيسې. د همدي فکرونو په بنسټ شيرشاه سورى د خپل لښکر سره یو ئاي د بنگاله را ووت، خود را وتلو ترمخه یي هلتہ په بنگال کې یو کس خضرخان د خپله اړخه د بنگال حکمران و تاکه. ویل کېږي چې

دا خضرخان ترکي نزاد او پلار او نيكونه يى ديوه وخته راهيسى هلتە پە بنگال كې مىشت شوي و. پە دې اساس شيرشاھ سورى د خضرخان د تاكلو وروستە د خپل لبىنكر سره يو ئاي دهغە ئايە كوج و كر.

تر او سە پوري شيرشاھ سورى پە مكمەلە توگە د بنگال خخە نە و تللې چې خبر ورتە ورسيد چې پرتگاليانو دهغە پە ولکە شوو سيمۇ باندى ديرغل او دهغۇ سيمۇ د ولکە كولو له پارە پلان جور كرپى دې. پرتگاليانو دمهارت د پاتە شونو فوئيانو سره يو ئاي، چې د خواص خان د حملې خخە اخوا د يخوا تبنتىدىلى و، له ئانە سره را يو ئاي كرپى و او پخپلە دمهارت يو سالار يى ددى متىحە لبىنكر مشر تاكلې و چې پالامونومىدە. پالامو د مهارت د پاتە شونو او پرتگاليانو خخە يو سترلبنىكى جور كر او د بنگال د مرکزى بىنار گود پە لور بىي حرڪت پىيل كرپى و.

كلە چې شيرشاھ سورى تەدا خبر ورسيد نۇ ھغە خپل كوج هملتە تم كر، بىيا بىي خواص خان را وغوبىت، ھغە وخت چې خواص خان د شيرشاھ سورى خىمې تە را ننوت، نو و بىي كتل چې هلتە د شيرشاھ سورى د كورنى دغۇرۇ نە علاوه گىنگا هم ناستە دە. شيرشاھ سورى خواص خان لە ئانە سره كىناوه، او ورتە بىي وويل چې:

خواص خانه زوييە! ما غوبىتلى دلتە زما د تخت ناستې د جشن د مراسمۇ پە ترڅ كې ستا او د گىنگا تر منج د وادە مراسم ھم ادا كرم. ما پە دې اپە د گىنگا سره ھم خبىي كرپى وي او ھغە مې پە دې راضىي كرپى وە خۇ زما د كورنى غېرى وايى چې د خواص خان د وادە مراسم بايد ددى تخت ناستې د مراسمۇ خخە نور ھم پە ديرە خوشحالى او جوش سره و لمانخەل شى. پە دې خاطر ھغۇي تە د لېرخە وخت اپتىا وە، پە دې خاطر ما دلتە پە بنگال كې ستا د وادە مراسم و ھنڈول. گورە زوييە! ددوپى نە علاوه گىنگا هم دلتە ناستە دە خۇ ھغە وايى چې لمپى دې خواص خان د گىتاسە وادە و كرپى دهغى وروستە دې لە ماسەرە. ووايە پە دې اپە ستا آند خەدۇل دې؟

د شيرشاھ سورى د خبرو وروستە خواص خان خواربە خواربە گىنگا تە و كتل بىيا بىي پە مراوپى شانتە او زا وويل چې: دروندە شيرشاھ! دا خود گىنگا د سينې پراخوالى دې، د ھغىي اخلاقي لور مقام دې چې د خپلە ئانە گىتاتە زيات اهمىت او درنبىت ور كوي. د شەزادگى پە بىنه چې ھغىي خپل ئان دومرە بدل كرپى دې، نوزما مهرىانە! زەپوهىبم چې گىنگا پە سەھىي معنا باندى ددى ور دە چې زما د ژوند ملگرىي و گرئىي. او زەپوهىبم چې كله چې گىنگا زما د ژوندانە تۈل كمبىتونە بە پخپلە لە منجە و لارشى.

د خواص خان د خاموشە كىدۇ وروستە شيرشاھ سورى يو ئۆل بىيا پە خبر و پىيل و كرپى او و بىي ويل چې: گورە خواص خانه زوييە! زما تۈلە كورنى ستا او د گىتاتا، او ترخنگ بىي د گىنگا د وادە د مراسمۇ پە برابرولو كې شپە او ورخ كار كوي، ھغۇي ستانە علاوه د گىنگا او گىتاتا لە پارە ھم پريمانە كالي او نور ضرورى شيان تيار كرپى دې، زما د كورنى غېرى پە دې آند دې چې خىنگە چې ماتاتە خپل زويي ويلىي دې او د خپلە كورنى غېرى مې گرزوپى بىي نو پە دې خاطر بە لە تا او ستاد دوارو بىخۇ سره د لوپۇ او زامنۇ پە خىر سلوڭ كىبىرىي. او تاسوتە بە تۈل ھغە خە تىيار بىرپى چې ما د خپلۇ زامنۇ او لوپۇ لە پارە د ھغۇي پە و دنو كې تىيار كرپى و، گورە خواص خانە! زەارادە لرم چې خە وخت چې دا تۈل كارونە تكمىل شى نولمپى بە ستا وادە د گىتاسە او بىيا د گىنگا سەرە و كرم. گورە زوييە دا خوييە موضع وە، او س دېلى موضع پە لور راخم.

بلە خبىرە دادە چې تاتە ڈاگىزە دە چې دمهارت يو ملگرىي چې پالامونومىبىي، د پرتگاليانو سره يو ئاي شوپى او دير سترلبنىكىرىي جور كرپى دې او او س دغە لبىنكر د گوھ پە لور راروان دې او غوارپى پە گوھ باندى حملە و كرپى، زوييە! ما خپل لبىنكر پە دوو بىرخۇ باندى

ویشلې دې، یوه بىرخە بە هەمستاتر قۇمندى لاندى وي، ھەغە بە لە تاسىرە يو ئاپى وي، او تە بە دپالامۇ د ماقابلى لە پارە مختە ورئى. او ھەغە بە دگۈچە پە لور دېرە مختىگ خىخە منه كوي. زەھىلەن يم چې تە بە پە دېرە اسانە توگە پالاموتە ماتې ورکۈپ. خود لېنىڭر بلە بىرخە بە زە لە ئانە سرە واخلەم او د گىنگا دەرىياب غارې غارې تە بە مختە ولاپش اودھمايون پە حەركەتونو او خۆزبىستۇنو باندى خارنە كوم. او دا بە خانتە دا گىزە كەم چې ھەغاوس زما پە اپە خە فەركى كوي، ووايە چې پە دې اپە خە خە ويل غوارې؟

خواص خان تەلېرە وختە پورى خە فەركى كې دوب و اوبيا يى وويل چې: زما مەحتىمە شىرىشاھ! دەھە پەرېكە چې تا كەپى دېرە مناسىبە او برابەرە پەرېكە دە. زما پە آند چې مونبىايىد ھەمانن حەركەت و كەپ او تە ھەم دخپىل نىمايى بىرخى لېنىڭر سرە يو ئاپى د گىنگا دەرىياب پە لور ولاپشە. زە بە دخپىل لېنىڭر سرە يو ئاپى د گۈچە پە لور ولاپشە اودپالامۇ د لارې د بندولو ھەخە بە و كەم. شىرىشاھ سورى ورتە وويل چې پە دې اپە تە دخضەر خان خەخە ھە مرستەتە لاسە كولې شې. خو خواص خان ورتە وويل چې:

نە، دروندە شىرىشاھ! زە داسې كول نە غوارم. زە غۇرە گەنم چې خەضرخان دخپىل لېنىڭر سرە يو ئاپى ھەملەتە پە گۈچە كې و اوسيېرى، او زە بە پە يواحى ئان دخپىل لېنىڭر سرە يو ئاپى د پالامۇ ماقابلى تە ور دانگەم، دا پە دې خاطر چې كە زە دپالامۇ سرە و نېلىم او پالامۇ دخپىل لېنىڭر كومە بىرخە پە گۈچە دە حەملە لە پارە را ولىبىي نوپە ھەغە صورت كې بە خەضرخان دەھغۇپە ماقابلى كې موجود وي. خو كەچىرى زە خەضرخان دخپىلە ئانە سرە يو ئاپى د پالامۇ ماقابلى تە يو سەنوبىيا بە د گۈچە خەخە دفاع كول شۇنىي نە وي. كەچىرى دېنىمەن پە گۈچە باندى ولەكە و كەپى نوبىيا بە ماتە ستۇنزاپە او مشكلات نور ھەم زيات شى، زە بە ماجبۇر يم چې ھەغۇپە كلا بند كەرم او دا كلا بندى كىدىپى شى چې مياشتىپى دواام و كەپى، نوپە خاطر غوارم چې خەضرخان ھەملەتە پە گۈچە كې و اوسيېرى، او زە بە يواحى ئان دپالامۇ كارورختىم كەم. ھەغا او د ھەغە لېنىڭر تە داسې سزا ورکەم چې بىا د بىنگال پە لور داتلۇ ھەخە ھەم و نە شى كولاي.

كەلە چې خواص خان خەبىرى بىندي كەپى نو شىرىشاھ سورى ورتە وويل چې: خواص خانە زوپە! زە دېرخوبىن يم چې ستا ارادە دېرە خواكىمنە او دېرە پېسخە دە. البتە پە دې اپە زە لە تاسىرە يوھ بىلە خەبرە ھەم شىرىكۆم. او ھەغە داچى دلتە ستاد راتلۇ تەرمەنە گىنگا لە ما سەرە خەبىرى كولې، ھەغى وويل چې دا خەل ھەغە ھەم غوارپى د خواص خان سرە يو ئاپى جىنگ كې گەدون و كەپى. خواص خان ورتە پە خەندا كې وويل چې:

كەچىرى ھەغە لە ما سەرە دلتە پە لېنىڭر كې ژوند كول غوارپى، نومەحتىم شىرىشاھ! زە بىي پە خوبىنى سرە و منم. او دا بە دخپىل ئان لە پارە نىكىختىپى و گەنم، خو زە نە غوارم چې پە دې جىنگ گىنگا لە ما سەرە و اوسيى، ئەكە ماتە مەلۇمەنە دە چې زە بە دپالامۇ پە خلاف كومۇ كومو ئاپى كې مورچى او سىنگەرنە نىيسم او يبا بە دكومۇ سختۇ حالاتو سرە مەخ كېرەم. پە دې خاطر زە نە غوارم چې دپالامۇ سرە د جىنگ پە وخت كې گىنگا ھەم لە ما سەرە يو ئاپى پە ورانو و يچارو او گەنگۈنۈ كې دستۇنزو او تىكلىف و خەت تىر كەپى، دروندە شىرىشاھ، دپالامۇ سرە د تىكىر و روستە، زە غوارم چې دېرەرەلەتە د گىنگا دەرىياب پە غارە لە تاسىرە يو ئاپى شەم. تە دې ئايىھە دخبو كولو و روستە خواص خان خاموشە شو بىا يى د گىنگا پە لور و كەتل او ھەغى تە بىي نىغە وويل چې:

گورە گىنگا! زەھىلەن يم چې تە بە زما دە دې و پەندىز مخالفت و نە كەپى، گورە گىنگا! زە پەھىبەم چې دەھغى و خە حالاتو مونبى دواپە يو بىل تە حوالە كەپى يو، كە خە ھەم پە تىرە و خەتو كې زما او سەتا تەرمنە د بىلەن تەرخى لەمھى تىر شوپى دې خو قدرت تە دا منظۇر و ھەغى زە او تە بىرته سرە يو ئاپى او دىيە زوند ملگەرى شو. گورە گىنگا! تە زما پە دې پەرېكە باندى مە خەفە كېرە. زە دا چۈل ھەر خە ستادا ارام او اسانتىياو پە خاطر كوم، ئەكە چې دپالامۇ پە ماقابلى كې ماتە دېرې مندى تىرپى او ستۇن زەن حالات پە مەخ كى دې. دەپى تەرخىنگ زما پە

لېنگر کې بلە كومه بىئەھەم نەشتەنۇخانىتە زوند بە خوند در نە كېرىي او د وىرىي احساس بە كوي نوپەدى اساس زەتاتە و راندىز كومچى او س زما سره پەتلۇ باندى اصرار مە كوه. گنگا ورتەپەھىرە نرمە او د مىنىپەكە ژبە و ويل چى:

زە گنگا دىپە جرەت نە لرم چى ستا و راندىز تال كرم، كە چىرىتە دامناسىبە گنپى چى زماتىڭ لە تاسىرە مناسىب نە دىپە نوزە لە تاسىرە د تللو لە پارە اصرار نە كوم. او خنگە چى تەوايى ھەمسىپە بە و كرم. ئىكە چى ستا هەرە پىرىكەرە ماتە د حكم معنى لرى. د گنگا دخواب پە او ريدو سره خواص خان خوشحالە او داد من شو، ددىپە نە وروستە شىرىشاھ سورى او خواص خان دوارە دخىمىپە خەخە را ووتل، لېنگر كىرىپە د دو و برخو باندىپە و ويسە، خواص خان دخپلى بىرخى دلېنگر سره دپالامۇ د خپلۇ لە پارە روان شو، پە داسىپە حال كې چى شىرىشاھ سورى دخپلى بىرخى دلېنگر سره يو ئاي د گنگا ددرىياب غارپە تە كوج و كر.

5.

دبلە ارخە دھمايون حالت چى پە چوسىپى كې دماتىپە خورلۇ و روستە دير خرا ب شوي او لېنگر كىرىپە بىرته بىنە كىدو تە را نىزدىپە شوي و. همايون د خلۇيېنىت شىپىنى، ناروغتىيا خەخەم رۇغ رمت راوتلىپە او ترخنگ يى اندىبىمنۇ زرۇنوتە د اميد او هيلو يوھ رو بنىايى تىستىرگو كىدە. همايون د چوسىپە ماتىپە غەتىزە او پورە حوصلە سره و زغمە، دەغە و رونو چى دەغە پە غىاب كې كوم ناوارە سلوك كېپە و هغۇي پرى او سەپە زىيات پېنىيمانە وو، همايون هم د زەرە لە كومى دخپلۇ و رونو دغە غلطىپە و رو بنىلە، او بىرته دخپلىپە مىنىپە غىبر كې را تول كرل، خود شىرىشاھ سورى پە لاسود چوساپە سىمە كې د مغلۇ ماتىپە دىتىمورى كورنى د يو والى جذبە پورە گلە و دە كېپە و.

مغلۇد افغانانو خەخە د زەرە لە كومى كرکە كولە. هغۇي پە دىپە آند و چى دىپە نە مختە هغۇي افغانان پە سلۇنۇ خەلەد جنگ پە ميدان كې ماتىپە كېپە او تىبىنتىپە تە بىي اپ كېپە دىپە. هغۇي تە دا آند چى او سە افغانان پەر هغۇي غالىبىپە د منلو او زغم و پەنە. پايلىپە بىي داشۋى چى د سخت نە سخت باغي مغلەم د همايون خنگ تە راغىپە او دەغە سره يو ئاي شو، د مغلۇ ستر سرداران چى دىپە نە مختە د همايون سره پە تىكە كې و هغۇي هم خپلىپە بىسپىنى دھمايون پە واك كېپە ور كېپە او د خپلۇ و فاداريو پە اپە بىي زىمنە و كرە. پە هەمدىپە و ختو كې هلتەپە اگرە كې دھمايون پە شاوخوا كې يولك فوچ را تول شوي و، ددىپە علاوه دەغۇي سره يو دىرىپە سترە او خواكىمنە توپخانە هم ملگىرىپە و چى قومىداپى بىي درومى خان زوپى كولە.

پە دىپە ورخۇ كې چى همايون د شىرىشاھ سورى پە خلاف پە اگرە كې خپل ئواكونە سره را تولول او لېنگر جنگى تەرىنەت كول دھمايون پە زوند كې يوھ بلە غمناكە پېنىپە را منخىتە شو، همايون دىرىشىف او منلىپە حكمان و، نور مغۇرورە او متىكىر پادشاھان دەغە دخويپە خلاف و، خو دەغە خلکو خەخەنە و چى د نادانى خلکو د خەمتو نو اعتراف كوي او د نورو خلکو غلطىپە او گناھونە ورېنىپە.

ھغە لوپە چى دھمايون پە دربار كې پىل شوي و، ھغە خە داسىپە بىان شوي دە چى: د چوساپە جنگ كې دماتىپە خورلۇ نە و روستە، ھغە و خت چى همايون پە گنگا كې د وېيدو تە ورنىزدىپە شوي و نو ھغە و خت يو جىشىپە نظام نومىدە دخپلۇ مشكۇنۇ پە و اسطە دەغە خان او زوند و ساتە. ھغە و خت چى نظام همايون د گنگا خەخە را و ويسە او ددرىياب غارپە تە بىي را وست نو ھغە و خت همايون د نظام سره

ژمنه کپی وه ، چې خرنګه چې هغه ورته په او بو کې د غرقیدو خخه نجات ورکړي دې ، نو په دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

او س چې همایون روغ رمت شوې و ، او د ناروغتیا خخه خلاص شوې و ، نو په دې خاطر بی غوبنستل چې خپلې ژمنې ته عملی بنې ورکړي ، هغه نظام هلتہ اګري ته را وباله او په خپل موجودیت کې بی په تخت کیناوه او تولو اميرانو ته بی ده ګه د ادب کولو حکم و کړ . کله چې نظام شهنشاه شو نو تردرې ورځو پورې هغه چې خوک غوبنستل مالا مال کړ او انعامونه بی ورکړل ، تردرې ورځو پورې د شاهې نظام توله واکمنی د همغه سره وه ، د همایون ورور مرزا پهنهال په دې وخت کې د لته موجود نه و . ده ګه نه علاوه پاته تول وزیران او رئیسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو . ده ګوی هر یو هد نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله .

په اګره کې له یو هارخه د مغلو په دربار کې د خوشحالی جشنونه و خود بله اړخه د سازشونو جالونه هم خپریدل . او د دې کار له پاره دا اخري ورڅو ه ، خکه چې نظام ته بی د پادشاهي په ورکولو سره خوشحالی ګانې کولي .

همایون د خپلې خوش مزاجی به اساس د خپلې کورنۍ تول غړي خوشحالول خود همایون خپل ورور کامران په خپلې د همایون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه . همایون کامران ته د دهلي د تخت نه علاوه نور هرڅه ورکړي و او په اخري کې د خپلې پېروزونې له مخې هغه ته د جاګير کاغذونه هم ورکړل خود همایون دغې تولو نیکیو او پېروزونو ده ګه زړه و نه نیو .

هغه په خرگنده توګه د همایون وفاداره او پېرې لافې به بی هم و هلې او ویل به بی چې هغه په یواځې ئان د شیرشاہ سوری د و هلوله پاره بسنې کوي ، خو په حقیقت کې ده ګې په ویناوه کې هیڅ ریښتونولی نه لیدل کیده . په دې ورځو کې کامران مرزا په ناخآپې توګه ناروغه شو او هغه ته داشک پیدا شو چې ده ګه مشرور ره همایون ورته زهرو رکړي دې . د همایون په خير د نیک سیرت خاوند ورور په اړه د اسې شک پیدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې د لالټ کاوه .

هغه وخت چې د اګري په دربار کې دا ډول پېښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همایون ته خبر راغې چې شیرشاہ سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د دریاب غربی خنډې ته را رسیدلې دې او د جنګ له پاره تبardi . کله چې د شیرشاہ سوری د مقابله په کامران مرزا د خپل هرور خخه د فوځ د را استولو غوبنسته وکړه نو کامران مرزا ورسه د هر ډول تعاعون او کومک خخه ډډه و کړه .

په دې وختو کې همایون د کامران مرزا پورې هیلې تړلې وې ، خکه کامران د کابل حکمران و . په همدې وخت کې همایون کامران مرزا ته په برګه وویل چې خپل یوشمیر فوځونه او سرداران له ماسره کومک ته پېږدې ، خو کامران ده ګه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې بی هڅې وکړې چې خپل تول خلک له ئانه سره بېرته یوسې . هغه په پوره ظالمانه توګه د همایون غوبنسته رد کړه او خپل تول فوځ بی له ئانه سره و اخست . په دې وخت کې چې همایون ده ګه تعاعون ته سخته اړتیا درلو ده کامران په دېرې بې حیا بی سره د اګري خخه کوچ وکړ او د لاھور په لور رهی شو .

د یوشمیر تاریخ پوهانو ویناده چې د لاهور په لور د کامران مرزا کوچ کول د ډېرې ناپوهی او غلطیو سره ملګري و ، ده ګوی په آند چې کامران مرزا د اعمل د چفتاې دور پاې ته رسیدل او د شیرشاہ سوری د عروج له پاره بنسته و ګرزید . یوشمیر په دې آند هم دې چې که چېرې کامران مرزا د اسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شیرشاہ سوری به هیڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و . خود اټول د خیالاتو الوت دې ، حقیقت دادې چې یو کامران نه و چې د شیرشاہ سوری مخه بې نیولې وې ، بلکه که ده ګه په خیر خود رجنې کامرانان

هم را پیدا شوې وې نو بیبا به بی هم دشیرشاھ سورى مخنه نه وې نیولې او نه به بی هغه دخپلۇ مخو خخە را گرئولې وې. كەچىرىپە كامران د اگرى خخە لاهور تە نه وې تللەي نو توپىر بە يواحى ھەمد و مەرە و چى جىنگ بە لۈرخە نور ھەم او بىرۇد شوې و.

د اگري خخه دلاهور په لور د کامران مراز کوچ او بيا دهغه خايه کابل او قندهار ته دهغه ورتگ پخپله د مغلو له پاره ډيره ګټور د ګرزيدل، ټکه هغه وخت چې کامران مرزاد لاهور خخه کابل ته و خوزید نو په همغه ورخو کي د ايران شهن SHAH طهنه ماسب هم په حرکت راغې او غونبنتل بی په قندهار او کابل باندي ولکه وکړي نو که چيرې همداسي شوي وي نوبیا خو به د کامران مرزا حالت د دوبي د سپې په خير ګرزيدل چې نه به چا په کور کې پريښوده او نه به بې په بېد يا کې شپه تيريده. ددي خبر په اوريدو سره کامران مرزا په ډيره بېرې د لاهور خخه کابل ته ولار، هلته بې خپل فوچونه منظم کړل او بيا بې د قندهار په لور حرکت وکړ، کله چې د ايران پادشاه ته خبر ورسيد چې د همایون و رور کامران لکه د توپان اوسيلى په خير د کابل خخه د قندهار د دفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو خخه شاته شو، په دې توګه د کامران مراز لاهور ته او بيا دهغه خايه کابل ته راتگ او بيا د خپل فوچ سره د قندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار د ايران ډونو د ولکي خخه په امن کي پاته شو.

دکابل او قندهار په لور د کامران مرزا د تللو و روسته همایون خپل زره نه و تشن کړي ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پوري خپل ځان تیار کړي و ، دډیرو ستراو سترو ستونزو سره بیاهم همایون د شیرشاہ په مقابل کې دیر سترا فوئ برابر کړي و ، د هغه د توب خانې څواک د شیرشاہ سورې د توپخانې څخه خو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مختنه کړل ، بیا همایون د خپل همدګې سترا څواکمن لښکر سره یو ځای د تلوج په لور کوچ و کړ ، شیرشاہ سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړي و .

د اگرې خخه د کوچ کولو وروسته د همایون لبیکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدي لاره خپله کړي وه ، د غه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو خخه تیریږي او د بوجپور سیمې ته رسیپري. چې شیرشاه سوری د خپل لشکر سره همدلتنه پروت و.

شیرشاہ سوری هم ډیر محتاط انسان و، هغه هم دجنگ پیلامه کول نه غوبنټل، هغه په دې آند و چې تر هفو چې ده ګه سالار خواص خان د بنگال خخه راستون نه شي نو د همايون سره باید تکرونه کړي. هفو غوبنټل چې د همايون په خو زبستونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همايون د خپل لشکر سره یو ظايو جپورته را ورسید نوبیا شیرشاہ سوری خپل شاته تګ بیغرتی و انگیرله نو په دې خاطر دجنگ کولو له پاره تیار شو.

دبوچپور په سیمه کې دواوه لبکري یو بل ته مخ په مخ و دریدي، د شپارسمې پيرۍ د غیرې داډاګ د گنګا د دریاب په غربی برخه کې پروت و، خو اوس د دریاب د بهيد و د بهير د بدليدو په اساس شرقى غاري ته راغلي دي. په هغه وخت کې به ددي گودر څخه ډيرې ټافلې تيريدي، دا ځای د او سنې فرخ اباد څخه اته ميله لري جنوب شرق او د قنوج د بناړه د ډيرش ميله لري شمال غرب کې پروت دي.

شیرشاہ سوری د پخوا خخه خپل فوچ د گنگا ددی گارې خخه لري کړي و ، د هغه پلان داو چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب خخه تیریدو ته نه پریبدی ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوي . هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتی و نیولې او ټولې یې د گنگا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړي ، دبله اړخه هلته په گنگا کې به دشیرشاہ سوری د کشتیو بیړی په پرلپسې توګه تلبې راتلبې او په غربې خندو کې پرتو افغان فوچونو سره به یې اړیکې جورول همدې بیړی د بهوچپور خخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو خارنه کوله.

اوں نو حالت داسې شوې و چې ددریاب په یوې غاره باندې همایون دخپلو لبکرو سره پړ او کړې و، په داسې حال کې چې ددریاب په بله غاره باندې شیرشاہ سوری په همدي ګودر دخپلو لبکرو سره پړ او کړې و. همایون دشیرشاہ سوری د څواک د معلومولو له پاره دخپل لبکر یوه برخه د شپيني عملیاتو له پاره هلتله وروليبله. دههایون د عسکرو دغې ډلي دشپې له اړخه د ګنگا دریاب په پورتنې برخه کې ترپښو لاندې کړاوبيا یې دشپې په تياره کې دشیرشاہ سوری په لبکر باندې عملیات وکړل. خوشیرشاہ سوری هم بیدارو، هغه دا عملیات په شا و تمبول او دههایون دغه ډله چې دشیرشاہ سوری د څواک د معلومولو له پاره راغلې وه په تیبته و تبنتیدل.

د بهوچپور په سيمه کې دشیرشاہ سوری په لاسود همایون ددې چریکې ډلي دناکامي نه وروسته، همایون خپل ګنگي پلان بدلتړ، اوں نو د هغه په لبکرو کې دشیرشاہ سوری خخه ويره او د هشت را پيدا شوې و، په دې خاطر د هغه لبکر کرار کرار د دریاب دغارې خخه په تللو پیل وکړ. هغوي اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پوري ځانونه ورسوي.

دقنوچ په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاره همایون ته دشیرشاہ سوری خو کيشتی تر سترګو شوې، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ، ددې ډزو په پايلو کې دشیرشاہ سوری یوه ډيره ستړه کيشتی په او بو کې غرقه شوه. او په دې توګه همایون دخپلو لبکرو سره یو خاې د دریاب په غاره غاره تر قنوج پوري ورسيد.

د بله اړخه شیرشاہ سوری هم د مغلو دلښکرو سره یو خاې د دریاب په بله غاره باندې په کرار کرار روان و. قنوج ته د رسیدو سره سم د دوارو خواو لبکري یو دبل په مقابله کې سره و دريدې. دههایون د لبکر تر مخه چې د ګنگا دریاب کومه برخه وه نو د هغې شاته د قنوج بنار ګوټې پروت و. ده مدي ځایه همایون ته د خوراک خښاک او جنګ و سايل رارسيدل. د قنوج بنار چې خه موده د ګنگا په غاره اباد شوې و اوں د دریاب خخه پنځه ميله لري په غربې برخه کې پاته و.

په داسې حال کې چې ددریاب په هغه بله غاره دشیرشاہ سوری لبکرو پړ او کړې و، دا سيمه د بلګران سره نزدې پرته وه او شیرشاہ سوری غونبنتل د بلګران سيمه دخپل څواک او قوت مرکزو ګرځوي. په دغه سيمه کې چې شیرشاہ سوری پړ او کړې و د جونپور خخه تر شمال شرق پوري شپږ ميله و اتنې لري او د قنوج خخه یې هم و اتنې همدومره ويل کېږي.

همایون د خپل لبکر سره یو خاې د ګنگا په غربې سيمه کې پړ او کړې و په داسې حال کې چې شیرشاہ سوری ده مدي ګنگا په شرقې برخه کې پروت و. په دې توګه د دوارو لبکرو په خپل منځ کې دریاب پوله تاکلي وه او ارام پراته و. نه همایون او نه شیرشاہ، یوه هم دریاب خخه تيريدو ته تيار نه و او تر خنګ یې هیڅ اړخ نه غونبنتل چې د ګنگ په وخت کې بې دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه ددې منتظر و چې کوم یو به لمپې د دریاب خخه د راتيريدو هڅې کوې.

دمياشتو مياشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب خخه د راتيريدو هڅې پیل کړې هغه غونبنتل چې د ګنگ پیلامه پخپله وکړي تر خو ځې پايلو تر لاسه کړي خود بله اړخه به شیرشاہ سوری د دریاب خخه د همایون د فوئونو د راتيريدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاہ سوری نه غونبنتل د همایون سره په دې وخت کې لاس و پنجه شي، هغه ته د خواص خان له اړخه د کوم خبر د راتلو او پخپله د خواص خان دراتګ هيله وه. هغه غونبنتل چې خواص خان د خپل لبکر سره یو خاې د لته را ورسېږي نوبیا به دههایون پر خلاف پريکنده جنګ ته ملاتړي. په همدي خاطر دواړو لبکرو د ګنگا دریاب په دواړو غارو باندې پړ او کړې و او مياشتې مياشتې

هله پراته و همایون به چې کله هم ددریاب خخه د تیرید و هخه کوله نوشیرشاہ سوری به د هغه وړاندی تګ شنداوه، تر خو خواص خان
ورسره را یوئای شي.

51

دشیرشاہ سوری خخه د جدا کید و وروسته لمپی خواص خان د گود بنا ته ولار، هلتہ د گود په بنا کې یې د هغه ئای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړي او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې د بنمن پرې د حملې پلان لري، نو په دې خاطردې د خپل لښکر سره یو ئای تیار و اوسي، بیا بی خپله برخه لښکر له ئانه سره واخست او د جنوب په لور ولار. په هغه لاره چې پالامود مهارت او پربیتکالیانو مشترک لښکر له ئانه سره را خیستې و او د گود په لور را روان و نو خواص خان ورته د شپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوہ تر خو په پالامو باندې ناخاپې یړغل وکړي او هغه د خپل لښکر سره د نابودی کندې ته وسپاري. خواص خان په دې خاطردې پلان خخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړي و چې خونږې او ظالم پالامود خپلو لښکرو سره یو ئای د گود د بنا په لور را روان دې، او د هغه د لښکرو شمیره د خواص خان د لښکر خخه نزدې پنځه هومره زیاده ده. نو په دې اساس خواص خان د دبنمن د لښکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د گود په لور په تلونکې لاره باندې کیناست، هغه غونبنتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې و ګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړي و چې شیرشاہ سوری د ګنګا په لور تللې دې او د بنګال د ساتنې له پاره بې خواص خان د خپل نیما بې لښکر سره یو ئای پرې اینې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته د دې موقع ورنه کړه چې پالامو ته د هغه په لاره کې د خواص خان د کمین د نیولو په اړه خبر ورکړي، او د دې نه بې خبر کړي چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ئای د گود په لاره کې ورته ناست دې. هغه د کمین نیولو د مخه تر خو ميلو و اتن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي او هغوي په خپل نوبت سره د پالامود تولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړي و په دې اساس پالامو ته د خواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه.

د شپې په تیارو کې، هغه وخت چې پالامو په ډيره بې احتیاطي سره د خپل لښکر تر خنګ د گود په لور په لاره رهی و، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور د بحر کو په خير حمله وکړه. پالامو د خواص خان له لوري د دا سې ناخاپې حملې او یړغل انتظار نه درلود. هغه خو په دې آند و چې شیرشاہ سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ئای د گود په شار کې د هغه د حملې انتظار باسي، نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړي وي.

د پالامو په لښکر باندې په بې خبری کې خواص خان د دې ناخاپې حملې خخه پوره ګټه پوره ګټه کړه، هغه په هغه ئواک، هغه قوت، هغه میرانې او هغه جراءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې د پالامو لښکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او د هغوي د منځ او اړخونو خخه په کې تیر را تیر شو. او په دې ترتیب یې د پالامو د لښکرو زرگونه کسان د تیغه تیر کړل.

د پالامو د لښکرو په منځ کې د ورگه یدو او د هغوي د منځنیو لیکو د ماتولو وروسته خواص خان، د هغه د لښکرو په شاتنې برخې باندې یړغل وروست په دې یړغل کې هم خواص خان هغه میرانه و بنوو له چې د پالامو د لښکر وروستنی لیکی یې د فنا سره مخ کړي.

هغه وخت چې پالامو د خپل لبىكىر د مخکنیو ليکو خخه شاتنيو ليکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنى ليکي په پوره حواک سره ئېپلى وي .

پالامو د خپل لبىكىر ددى حالت په كتلوا سره ډير وارخطا شو خو سمدستې يى هڅه وکړه خپل ئان را سنبلال کري ، هغه بې له ځنده د لبىكىر پاتې برخه را واختسه او د خواص خان پر خلاف يى خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه . خو تردي وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان وررسولي و ، د پالامو لبىكرو ته د همدي زيان په واسته د خواص خان لشکري په ډيرې قوي حوصلى سره مخکي تللي ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندي ټوابي يرغل وکړن د خواص خان په لبىكرو يى کوم خاص اغيز و نه کړ . په همدي وخت کې دواړو لبىكرو د بنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ . دشپې په همدي تيارو کې د بنګال زمکي دمرو او وينود بهير نمونې و ګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوي دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډيره بدہ ماتې ورکړه ، او د هغه لبىكري په عامه توګه د تیغه تیر کړ . د سهار د لمد راختلوا تر مخه خواص خان د پالامو د تول لبىكر خخه بیغمه شوي و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللي و او د هغه د فوچ په ټولو شياني او وسايلو باندي د خواص خان لشکرو ولکه کړي وه ، بيا خواص خان د خپلو تولو شتو سره يو ځاي ، د جنګ تول لاسته راغلى آسونه او د سپرلى نور حيوانات له ځانه سره بارکړل او د ګنګا دردياب هغه لوري ته يى د خبل فوچ سره يو ځاي کوچ وکړ . او هغه ځاي ته ولار چيرې چې ورتنه شيرشاہ سورى انتظار کاوه

52

کله چې شيرشاہ سورى ته خبر ورسيد چې د هغه ستر سالار خواص خان د خپلې برخې د لبىكر سره يو ځاي د هغه پړاو ته رانزدي شوي دي ، نوهغه سمدستي همايون ته خپل قادر ده راسته ، هغه قادر د همايون سره د درياب په هغه غاره يو ځاي شو او همايون ته يى د شيرشاہ سورى دا پيغام ور رساوه چې : او س نو ستا خوبني پوري اړه لري چې ايا ته د درياب دي غاري ته را پوري ټوخي او که زه د درياب هغه غاري ته در پوري ټوډ او له تاسره و جنگي ټوډ او که ستا د فوچ د راتلو له پاره ګودر پر ټوډ ترڅو ستا لبىكرد جنګ له پاره دی لوري ته را واوري . همايون بيرته د همدي قادر ده خوله شيرشاہ سورى ته ټواب را وليره چې شيرشاہ سورى باید د درياب خخه د تيريد و په خاطر ګودرونه خالي کړي ترڅو زه د خپل لبىكر سره يو ځاي د درياب خخه تير او د جنګ نغاره هملته و ټنګوم شيرشاہ سورى د همايون ددي و پانديز سره موافقه وکړه او خپل لبىكري د ګنګا درياب د غاري خخه درې څلور ميله و اتن لري تر بلګران پوري نژدي ور رساوه او هملته يى پړاو وکړ .

بلګران ته په ور رسيد و سره شيرشاہ د خپل لبىكرد دفاع له پاره خندقونه وو یستل او هغه بې هملته کلابند کړ ، د دې خندقونو شاته يى خپله توپخانه نصب کړه او په هغې يى تجربه لرونکې ماھرين و تاکل او ورته يى حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملاتړلې ولار ووي .

هغه وخت چې شيرشاہ سورى د درياب ګودر پر ټوډ او شاته تر بلګرامه پوري ولار نو بيا د همايون د حکم له مخې د درياب خخه د تيريد و له پاره يو پول جوړ کړل شو او همايون پرې د خپلو لبىكرو سره يو را تيرشو . د درياب خخه د راتيريد و وروسته چې همايون د خپل لبىكر سره يو ځاي په کومه سيمه کې پړ او کړي و ، د هغه ځاي نې اړخ ته يوه ناله وه . دا ناله به د برسات په موسم کې د او بوا پکیده او او به به يى د ګنګا په درياب کې ور پريوتې . همايون هم د پړ او د ځاي خخه د شيرشاہ سورى په خير يو ستر خندق وو یست ،

توبونه بی دهگی شاته نصب کړل او نوې مورچې بی جوړې کړې. همایون د شیرشاہ سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې خه موده مخته د پانی پت په میدان کې با بردا ابراهیم لوده بی په مقابل کې استعمال کړې وه.

د ګنګا د دریاب خخه د تیرید و وروسته، پره ګنګ د چې همایون د خپل لښکر سره یو خای پراو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و. هلتہ به په بارانو کې او به راتللي. دې خای د بلګران نه نژدې درې میله و اتنډلود. خرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې د ګنګا دریاب خخه تیرشوې او هملته بی پراو کړې و ترڅو د شیرشاہ سوری سره و جنگیږي. هغه په دې ډاډ من و چې د بارانونو موسم لري دې او په ګنګا کې هم د ګلنی سیلاپ د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نژدې یوه میاشته شیرشاہ او همایون یو بلته مخامنځ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تردې وخته خواص خان هم د شیرشاہ سوری سره را یو خای شوې و، او سنو شیرشاہ سوری هم ډاډ من شوې و څکه چې ده ګنګه متعدده لښکر د جنګ کولوله پاره هره ګړۍ تیار ولارو.

د بارانونو موسم لاتر او سه پورې ډیر لري و. خود اسې خرگندیده چې د همایون ستورې په خرخیدو وي، څکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې د بادونو، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانو نه پیل شول. او د ګنګا په دریاب کې د سیلاپ د راتلو په اساس د مغلو د لښکرو پراو د او بو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پراو د مخکنی خای خخه پورته کړ او لبې خه پورته خای ته بی یوړ.

د پراو د دې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاہ سوری سره د تکر کولو له پاره هود و کړ. د دې هود سره سم بی په خپل لو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله، د شیرشاہ سوری لښکر هم د دې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیاري شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه، د لښکر منځنې برخه بی د خپلې قومندې لاندې پرینښوده، بنې اړخ له پاره بی خپل یو باوری سالار و تاکه او د چې اړخ له پاره بی هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و تاکه، د لښکرو په لمړنې ډله باندې بی خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و تاکه، او د لښکرو پنځمه برخه بی د خپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. د دې پنځمي برخې عسکرو ته بی دا دنده هم ور وسپارله چې هغوي به د لښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي، لمړي دا چې هغوي به د لښکرو د پراو ساتنه کوي او د دویم دا چې د شاله اړخه به خارنه کوي چې د بنمن پرې د شاله اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږدې.

د بله اړخه شیرشاہ سوری خپل لښکر د پنځو په خای په خلورو برخو وویشه. منځنې برخه شیرشاہ سوری د خپله خانه سرو ساتله تر خنګ بی هیبت خان هم له خانه سره ملګرې کړ. د بنې اړخ قومنده بی جلال الدین جالو ته ورکړه او ده ګنګه سره بی یوشمیر نور سرداران او سالاران د معاونینو په توګه و تاکل. د چې اړخ قومنده بی د خپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او خونور سالاران بی ورسره معاونین و تاکل، خو د لښکرو لمړنې ډله بی دخواص خان د قومندې لاندې ورکړه، په دې ډله کې د شیرشاہ سوری د جنګ د ډګر ډیر غښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ور ګله شوې و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. ده ګنګه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنګ بی پیل کړ. هغه د همایون د لښکرو د لمړنې مخکنې ډله قومندان و، مرزا بهنډال یو او برود چکر و خور او بیا بی د شیرشاہ سوری د فوچ په چې اړخ باندې ګذار و کړ، د شیرشاہ سوری د فوچ

ددی برخی قومندہ د جلال الدین جالو په لاسو کې وه . د مرزا بهندهال د حملې نه وروسته د هغه ورور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ورپریوت . دواړو مرزا عسکری او مرزا بهندهال دا انګیرله چې که چېږي دواړه په یوه وارد شیرشاہ سوری د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوي له منځه یوسی نو سوبه به یې داډمنه شي.

خودا د مرزا عسکری او مرزا بهندهال بې عقلی ثابته شوه ، ئکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهندهال د جلال الدین جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ورپریوتل نو په همدي وخت کې خواص خان هم د یوه توپانې حرکت په اساس د همایون د فوچ په اخري برخی باندې یېرغل وروست او د مغلول د لښکرو په اخري برخه چې قومنداني بي د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونری او ناخاپې برید لاندې راوست . خواص خان په ډيره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و څاوه ، د هغه لښکري د تیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تبنتید او د همایون په زره کې ورنوت . د ناصر مرزا د لښکرو د تباھي وروسته خواص خان د مغلول د لښکر بنې لوري ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې بي حملې کولي ورغۍ ، خو لمړۍ بي د مرزا بهندهال د لمړنيو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، د هغه دا حمله دو مره سخته او خونرې وه چې د همدي حملې له مخي د شیرشاہ سوری د غه ستر قومند ان خپل ئانته د فتحې تولې دروازې پرانستې

مرزا بهندهال د جنګ په پیلامه کې ډيره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې د خپل لو لمړنيو مخکښو جنګي کسانو سره بي د خواص خان حركات تر خارنې لاندې نیولې وي، هغه بي د خپل خان سره مشغول کړې وي او پر ايښې بي واې چې د لشکر و نورې ډلي یو دبل سره تکروکړي او د هرڅوک د خپل برخه ليک خخه په بنې توګه خبر شي.

خوداسي ونه شول ، هغه وخت چې مرزا بهندهال چکرو خور او بیا بی د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کېښو دلنو مرزا عسکري هم د هغه سره ملګري شوې او د شیرشاہ سوری د میمنې اړخ په ریښتنې توګه د دې دواړو د مقابلې کولو تو اننه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خود مرزا بهندهال د دې غلطیو خخه خواص خان ډيره ګته پورته کړ او د همایون په ډيرې کمزورې برخی باندې بي حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنى برخه وه چې قومنده بي د مرزا ناصر په لاسو کې وه ، خواص خان د مغلول د لښکرو دا برخه د سترګو په رپ کې له منځه یوره .

د مغلول د لښکرو د شاتنى برخې د له منځه ورپلوا وروسته کله چې خواص خان د مغلول د لښکر په لمړني مخکښې برخې او د هغوي په ميسره باندې یېرغل وروست نو د همایون د لښکر زره هم د هغې د دې ناخاپې حملو خخه اغيز من شوې و ، د دې حتمي پايلې د اشوې چې د دې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هيښت خخه د تبنتې لاري خپلې کړې او د پناه په خاطر بي د خپل لشکر منځتې برخې ته خانونه ور رسول . د دې برخې قومنده پخپله د همایون په لاسو کې وه . په دې توګه د همایون د لښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته و هغه د دې راتبنتيدلو عناصرو د بیروبار په اساس نه مخته تللي شو او نه بي چپ او بنې لوري ته قدم اخستلي شو ، او نه د هغوي له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ، که خه هم د هغوي په مقابل کې د بمن پروت و خو هغوي د خپلوا راتبنتيدلو د هجوم په واسطه مات رامات شوې و .

دشیرشاہ سوری خخه د جدا کیدو و روسته لمپری خواص خان د گوډ بنسار ته ولار، هلتنه د گوډ په بنسار کې یې د هغه ئای د حاکم حضرخان سره خبرې و کېرى او هغه ته یې دا ڈاگیزه کړه چې د نسمن پرې د حملې پلان لري ، نو په دې خاطردې د خپل لښکر سره یو ئای پتیار و اوسيي ، بیا بی خپله برخه لښکر له ئانه سره واختست او د جنوب په لور ولار. په هغه لاره چې پالامود مهارت او پربتگالیانو مشترک لښکر له ئانه سره را خیستې و او د گوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته د شپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر خو په پالامو باندې ناخاپې یېرغل و کېري او هغه د خپل لښکر سره د نابودی کندې ته وسپاري. خواص خان په دې خاطردې پلان خخه کار واختست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونږې او ظالم پالامود خپلو لښکرو سره یو ئای د گوډ د بنسار په لور را روان دي ، او د هغه د لښکرو شمیره د خواص خان د لښکر خخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان د دې د لښکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د گوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست، هغه غونښل په پالامو باندې شبخون و کېري او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي و گرځوي.

دبله ارخه دپالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړي و چې شیرشاہ سوری د ګنګا په لورتللې دې او د بنګال د ساتني له پاره بې خواص خان د خپل نيمایي لښکر سره يو څای پری اينې دې. خو خواص خان دپالامو مخبرانو ته د دې موقع ورنه کړه چې پالامو ته د هغه په لاره کې د خواص خان د کمین د نیولو په اړه خبر ورکړي، او د دې نه بې خبر کړي چې خواص خان د خپل لشکر سره يو څای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه د کمین نیولو د مخه ترڅو میلو و اتن پوري خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوي په خپل نوبت سره دپالامود ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړي و. په دې اساس پالامو ته د خواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوي نه و.

دشپی په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطی سره دخپل لښکر تر خنگ د ګود په لور په لاره رهی و ، نو د شپی د تیارو نه په ګتې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور د بخرکو په خیر حمله وکړه . پالامو د خواص خان له لوري د دا اسې ناخاپې حملې او برغل انتظار نه د رلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاہ سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د ګود په شار کې د هغه د حملې انتظار باسي ، نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړي وي .

دپالامو په لښکر باندي په بې خبری کې خواص خان ددې ناخاپې حملې خخه پوره ګتیه پورته کړه، هغه په هغه څواک، هغه قوت، هغه میراني او هغه جراءت سره د پالامو په لښکر باندي حمله وکړه چې دپالامو لشکريي په خپل منځ کې سره پرې کړ او د هغوي منځ او اړخونو خخه په کې تیر را تیر شو. او په دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زړگونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپلامود لبکرو په منځ کې د ورګله یدو او د هغوي د منځنيو ليکو د ماتولو وروسته خواص خان ، د هغه د لبکرو په شاتنى برخې
باندي پيرغل وروست په دې پيرغل کې هم خواص خان هغه ميرانه و بسووله چې د پلامود لبکرو وروستني ليکي يې د فنا سره مخ کړي.
هغه وخت چې پلامود خپل لبکرد مخکنيو ليکو خخه شاتنيو ليکو ته راته ، تره ګه وخته پوري خواص خان د هغه شاتنى ليکې په
پوره څواک سره ئچپلي وي.

پالامو دخپل لبىكىر ددى حالت پەكتلو سره دير وارخطا شو خو سمدستى يى هىخە و كە خپل ئان را سنبال كېي ، هغە بې لە خنەد دلبىكىر پاتى بىرخە را و اخستە او دخواص خان پە خلاف يى خپلە وينه توپونكى حملە پىيل كە . خوتىدى وختە پورى خواص خان پالامو تەپورە زيان ورسولى و ، دپالامو لبىكرو تە دھمىدى زيان پە واسطە دخواص خان لشىكىپە ديرى قويى حوصلى سره مخكى تلىپى ، پە دې اساس كله چې پالامو پە خواص خان باندى ئوابى يرغىل و كە نو دخواص خان پە لبىكرو يى كوم خاص اغىز و نە كە . پە همىدى وخت كې دوارو لبىكرو دېنگال پە دې دېنستو كې يو دېنلى پە خلاف خپلۇ وينه توپونكى حملو او جىڭ تە دواام ورکە . دشپى پە همىدى تىارو كې دېنگال زمكىپە دمپو او وينود بهير نمونى و گۈزىدى

دشپى پە تىارو كې دېنلى شوپە دغە جىڭ پە پايلىو كې خواص خان پالامو تە ديرە بدە ماتىپە ورکە ، او دھە لبىكىپە عامە توگە د تىيغە تىير كە . دسھار د لمىد راختلۇ تە مخە خواص خان د پالامو د تول لبىكىر خخە بىغمە شوپە و ، پالامو هەم پە دې جىڭ كې لە منئە تلىپى و او دھە د فوچ پە قىولۇ شيانو او وسايلىو باندى دخواص خان لشىكرو ولکە كېي وە ، بىا خواص خان دخپلۇ تولۇ شتو سره يو ئاي ، دجىڭ تول لاستە راغلى آسونە او دسپرلى نور حيوانات لە ئانە سره بار كېل او دكىنگا ددرىياب هغە لورى تە بىي دخبل فوچ سره يو ئاي كۆچ و كە . او هغە ئاي تە ولار چىرىپە چې ورتە شيرشاھ سورى انتظار كاوه

د غم او مصىبىت پە دغە دك ساعت كې ، يعنې هغە وخت چې خواص خان دھمايون فوچ پە ديرە بدە ورخ اخته كېي و نو شيرشاھ سورى هم د مغلۇ د لبىكرو پە ميسىرە باندى حملە و كە ، د مغلۇ د دې ئاي لورى قومىدا مىزاعسىكىرى و . د شيرشاھ سورى دا چال دير پېرىكىندە و ئىلىد ، ئىكە د مغلۇ لبىكىر پە ميسىرە كې د شيرشاھ سورى تە مخ تىينگ نە شو او هغۇيى هم د لبىكرو زىزە تە ور وتنبىتىدلە . پە دې توگە ، كله چې ددرىپە وارو خواو خخە د مغلۇ د لبىكرو ماتىپە خورپى د لبىكىر زىزە تە را قىولىدلى نو دھمايون دغە منئىنى لبىكىپە خپلە بې كارە و گۈزىد . دھمايون پە لبىكرو كې دھمىدى را تىبىتىدلى عناصرو پە واسطە يو دول بې نظمىپە راپىدا شوھ ، دبلە اپخە خواص خان د پخوا خخە دھمايون د لشىكىشاتنى بىرخە لە منئە ورپى وە او دھەنپى د لە منئە ورپلۇ وروستە خواص خان دھمايون د لبىكىپە زىزە او ميسىرە دوارو باندى يرغىل وروستىپە و ، پە همىدى خاطر هغە خپلە تولە توجە دھمايون د لبىكىر هغە مخكىنىپە دلىپە لورى تە را و گۈرۈلە چې قومىدا بىي د مىزاعسىكىرى د بەندەل پە لاسو كې وە . شيرشاھ سورى هم دھمايون د لشىكىر منئىنى بىرخە پە دې خاطر د نظر و گۈرۈلە چې د نورو ئاي يو خخە د ماتىپە خورپلۇ عسىكرو د راتىبىتىدو پە اساس دھغۇيى حرکت محدود شوپە و ، شيرشاھ سورى دھمىدى وخت نە پە گىتې اخستو سره د ميسىرې پە لور مخە كە ، او سخواحات داسىپى شوپە و چې دھمايون د لبىكىر منئىنى بىرخە حرکت نە وتلىپە وە ، تەخنگى بىي دخواص خان پە حملې دھغۇيى شاتنى بىرخە هم د مرگ او تىبىتىپە سره مخ شوپە و او جلال الدین جالۇ او شيرشاھ سورى دوارو د ميسىرې د لبىكىر د لە منئە ورپلۇ لەپارە خپلىپە تورىپە كارولىپە . همدا رازد دھمايون د لشىكرو مىمنە كې د شيرشاھ سورى مشرزوپى عادل خان پە پورە مىرانە جىڭىدە او غونبىتلىپە چې دھمايون د لبىكىر د مىمنې لورى تە هم ماتىپە ورکە .

د لورى شىبىپە دروند وينه توپونكى جىڭ نە وروستە دھمايون ديرە بدە ماتىپە خورپە او دخپل لبىكىر سره يو ئاي و تىبىتىد ، دھمايون تول لبىكىر دكىنگا دھغە پول پە لور و تىبىتىد چې دھمايون ددرىياب خخە د تىريد و پە خاطر خە مودە مخكىپە جور كېي و . پە دې وخت كې درىياب د جىڭ د ميدان خخە پە پىنئە مىلە و اتەن كېپروت و . دماتىپە خورپلۇ وروستە دھمايون پە لبىكىر كې منئىپە تىرىپە پىيل شوپە وپى . ددىپاپىلىپە دا شوپە چې پە پول باندى دخللىك د پېرىنست پە واسطە ، پول پە منئىخ كې دوھ ئايىھ شو ، او پە هغە باندىپە تىرىدونكى دير خلک ياخىلە تەپنسو لاندى شول او يادكىنگاپە درىياب كې ژوندى دوب شول .

هغه وخت چې پول مات شو نو همایون همدخپل فیل سره یو ئای دپول د پاسه تیریده . په دې اساس همایون همدخپل فیل سره یو ئای په گنگا کې ور لويد، خو په دریاب کې د لويدلو وروسته فیل په مکمله توګه همایون خوندي و ساته او په لامبو یي ده گه ئایه بلې غارې ته يور:

كله چې د همایون فیل غارې ته ورسید نو د همایون یوه سالار همایون ته آس را وړاندې کړ، په دې وخت کې همایون لوح سراو لوڅي پښې و . هغه خلک چې د جنگ خخه را تبنتیدلې و او ده گه خوا ته را رسیدلې و ده گه سره یو ئای د ليونې په خير د اگرې په لور روان شو . كله چې د همایون قافله د اگرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسیده ، نو دشاو خوا وسله و الوجتیانو بد معاشو ده قانانو چې ډيره کې بې غله او داره ماران و د همایون سره ډيره بده وضعه وکړه او هغه ته یې د ډوډي او خوراک د ورکولو خخه انکار وکړ . ددې نه علاوه بې د همایون هغه عسکر چې اخوا دیخوا را تبنتیدلې و او همایون غوبنتل هغوي بيرته له خانه سره را یو ئای کري ، له منځه يورل.

كله چې همایون ته خبر ورسید چې دې بد معاشو جتیانو ده گه د لښکرو په وژلوا پیل کړي دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکري او د کاکا زوي مرزا ناصر ته حکم وکړ چې دې گستاخو او سرکشو جتیانو ته سزا ورکړي . مرزا عسکري نه غوبنتل د همایون دا حکم و مني . پايلې بې داشوې چې د مرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تريخوالي ته ورسیده . ناصر مرزا عسکري د اس په قمچينه وواهه . مرزا عسکري ولار او همایون ته یې دخپل کاکا د زوي ناصر ميرزا خخه ګيله وکړه خو کله چې همایون دخپل کاکا د زوي خخه په دې اړه پوبنتنه ګروزنه و نه کړه نوبیا مرزا عسکري ناراضه شو او دخپل جاګير په لور سنبل او مراد اباد ته ولار .

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه ددې جتیانو دخپلوله پاره ولاړ . خودا جت غله او داره ماران پوره وسلوال او شميره بې هم کمه نه وه . په دې خاطر هغوي د همایون ددې پاته تبنتیدلې لشکر سره د جنگ له پاره تيار شول . د دواړو خواو تر منځ نه جنگ و شو خو په اخر کې د همایون لښکرو دې غلو جتیانو ته ماتې ورکړه او هغوي هم د تیښتې لارو نیوله . د جتیانو عادت د او چې تل به د مصیبت و هلول په مخ کې د وحشي حيواناتو په خير دريدل خو کله به چې د کوم حوا کمن سره مخ کيدل نوبیا به د امن شامتولي ګرزيدي .

د جتیانو سره د جنگ او جدل وروسته همایون دخپل پاته عسکر و سره د بهوګاو خخه دغرب په لوري روان شو . او دريمه ورڅ د لمړ پريوتود مخه اگرې ته نزدې ور ورسید . د گنگا سره نزدې د شيرشاه سورى د لاسو خخه د ماتې خورلوا وروسته همایون دو مرهزړه بدې او ستومانه شوي و چې د اگرې کلاته د نتوتلوا خخه بې هم ده ده وکړه . بلکه د ډيوه کس شيخ رفيع الدين په کور کې بې ديره جوړه کړه . د لته د او سيدو په وخت کې شيخ رفيع الدين ورته مشوره ورکړه چې لا هورته ولاړ شي او د شيرشاه سورى په مقابل کې دې یو خل بیا د خپل برخليک له پاره و جنګيږي .

په اگرې کې د او سيدو په وخت کې همایون په فکري اړخه ډير خپور وور معلوميده . په دې وختو کې بې هیڅ دول پريکړه نه شوای کولي . د لته د او سيدو په وخت کې بې خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاھي حرم پوري اړوندې بسحې د کلا خخه را وکاري . په دې بسحؤ کې ده گه خور ګلبدن هم شامله وه . همایون غوبنتل دغه ټولې بسحې په خپلوا لاسو و وزني ترڅو ده گه شيرشاه سورى لاسو کې و نه لوږي .

خو دمرزا بهندا ل ده مايون په دې حکم باندې نیوکه و کره او ژمنه بې و کره چې هغه به تر لا هوره پوري ددى تولو بنخود خوندی ورلو
دنده په غاره اخلى. همايون هم خورجې په اگره کې پاته شو او بیا بی اگره پخپله خپل برخليک ته پريښوده او تري ولار. هغه دفتح
پورسيکري سيمې ته چې د اگري خخه شل ميله و اتنې کې وه ولار. دا د هندوستان خخه د مغلود هجرت پيلامه وه. هر لوري دحشر
دورجې په خير غم خپور و. داسې خرگندیده چې د اسرا فيل شپيل. پوكې کړي وي ځکه هري لوري ته چغې ، سورې ، ژړاوې او
واړيلاوې وې. خود د هغه رذيل خوي هغه تراخره پوري نه پريښوده. ده مايون په خپلو ملګرو کې تراوسه پوري غداري موجوده وه ، د
فتح پورسيکر کې یو ناخرگنده کس همايون په غشي وویشت، خو همايون خوندي پاته شو خوي ملګري بې زخمې شو.

همايون د خپلو ملګرو سره هلتې په فتح پورسيکر کې یواحې یوه ورڅتم شو او بیاد او سنې بهرت پورشمالي برخې ته د کاما نومى
غرنۍ لې خخه تیرا او دریوارې سيمې ته ورسید.

دبله اړخه شيرشاه سورى هم عجيب او غريب حالت درلود. ځکه هغه ته د هغه دخوب او خيال نه بیرون بې شميره مال او دولت په لاس
ورغلې و. یواحې په یوه خرك کې هغه ته د مره آسونه ، فيلان ، جنګي سامانونه او مالي غنيمتونه ترلاسه شوي چې د هندوستان د
سوبي له پاره يې هیڅ کمې نه کاوه. هغه د چنګيزخاني مغلو په خير د انسانانو د کپريو خخه منار جو رنه کړ او نه بې پري د خوشحاليو
جشن و لمانه ، بلکه د ستر خداې تر مخه بې د خپلو دغۇ فتحو له پاره د شکرانې عبادت وکړ.

د جنګ په دويمه ورڅ شيرشاه سورى د خپل فوچ سره یو ئاي د ګنګا د درياب خخه پوري ووت. هلتې په قنوج کې تم شو ، د هغه خايمه
بي خپل سالار برم جيت ته د لشکر یوه برخه ورکړه او هغه بې وليېه تر خود جنګ د ميدان خخه د تښتیدونکي همايون په تعقیب پسې
ولار شي. د خپل لښکر یوه بله برخه بې د خپل یوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر خو سنبل او مراد اباد ته ولار شئ او په دې
خايو باندې حمله و کړي او په خپله ولکه کې بې واخلي. او پخپله شيرشاه سورى د اگري په لور ولار.

همايون د خپل پاته شوي لښکر سره یو ئاي د ګنګ د ميدان خخه تښتیدلې و او د اگري په لور تللې و. په دې خاطر همايون په هیڅ ئاي
کې د شيرشاه سورى د تعقیبونکي لښکر سره مخ نه شو ، مغل چې په هره سيمې کې و ، د سختې ويرې او د هشت سره مخ شوي و. هغوي
تول د اگري او په هلې په لور په تښتې کې و ، ده مايون او مغلود تعقیب لو له پاره د خپلو عسکرو د لېږلوا خخه د شيرشاه سورى مقصد
داو چې هغوي یو خل بیاد جنګ له پاره په کوم ئاي کې سره د راټولیدو جو ګه نه شي. خود په خخه یوبل مقصد هم او هغه داچې دشا
تلوا په وخت کې همايون د خپلو پاته لښکر سره یو ئاي د هندوستان درالسلطنت د تباھيو سره مخ نه کړي.

د ګنګا د غاري خخه د رواني د وروسته شيرشاه سورى کرار کرار د اگري په لور مختره روان و او د خپل عادت له مخي به بې هره سيمې
چې سوبه کوله نو د هغې سيمې نظام به بې هم خپلوا کسانو ته ورسپاره ، په دې وخت کې د شيرشاه سورى سره د هغه سالاران خواص
خان او هيښت خان نيازي هم وو. په داسې حال کې چې برم جيت یو ورڅ مختره ده مايون په تعقیب پسې روان شوي و او اگري ته نزدي
ور رسیدلې و. هغه د همايون خخه یو منزل لري و ، په همدي خاطر همايون هم په بېړه د جنوب په لور د فتح پورسيکري سيمې ته
و تښتید ، حقیقت دا و چې همايون نه غونبتل چې شيرشاه سورى او د هغه لښکر د هغه په درک خرك باندې و پوهېږي.

هغه وخت چې برم جيت د خپلوا عسکرو سره یو ئاي اگري ته نزدي و رسید نو هغه هغه بې و سلي کسان چې ده مايون د فوچ خخه
شاته پاته او جدا شوي و بې دریغه ووژل ، د اگري په لور د تلوا په وخت کې د مختلفو سيمو د انتظام د جوره لو تر خنګ شيرشاه سورى

هېر زيات احتياطي تدابيردا هم نیول چې کەپه راتلونكىي کې كله هم دهمایون سره جنگ كېرىي نو هغه د خپلو ولکه شو و سيمو حالات مستحکم كېرى ، قنوج ته د ورسيدو وروسته هغه د كلا بند بشار د جورولو بنسټه كينبود ، چې د شيدگر په نامه يى و نوماوه . په همدي توګه كله چې هغه د بهوجپور خخه پورته دشمس اباد په لوراغې نو دلته يى هم يونوي ستركلې اباد كړ او ترڅنګ يې يوه کلا هم جو په کړه چې د رسول پور په نامه يى و نوموله .

كله چې هغه د خپل لشکر سره يوځاي او د خپلو سالارانو خواص خان او هيبيت خان نيازى په ملتيا اگري ته را ورسيد او په دې خبر کړل شو چې برهم جيت دير بي گناه و گړي و ژلې دې نوشيرشاہ سورى په ديره کلکه توګه برهم جيت د لعنت او ملامتيا و پوګرځاوه او اراده يې وکړه چې په راتلونكىي کې به هیڅ وخت هم برهم جيت په يواځي ئان قومندان نه تاکي او نه به يې د نورو لشکرو د تعقیب پسې خانته وراستو .

٥٢

په اگري کې د اوسيدو په وخت کې يورئ د مابنام خخه لې د مخه د شيرشاہ سورى تمځاي ته راغې . په دې وخت کې شيرشاہ سورى خانته ناستو ، د خواص خان دكتلو سره سم بي هغه ته مخ کړ او ورته يې وویل چې : خواص خانه زويه ! دلته راشه او له ماسره خنگ کې کينه . خواص خان ورته وویل چې : تاسي زه را بللي و م ، خيريت خودې ؟ شيرشاہ سورى ورته مسکې شو او ورته يې وویل چې خيريت دې ، فکر مه کوه . یوڅل خودلته زما خواته کينه ، په دې وخت کې په خونه کې هيڅوک نه و . د خواص خان د کیناستو وروسته ورته شيرشاہ سورى په پلرنې شفقت او مينه وویل چې :

خواص خان زويه ماته د يوه دير مهم کارد ترسره کولو له پاره را بللي يې ، داسي کار چې هغه د زما د فرایضو خخه شميرل كېرىي ، دا هېرمه مهمه او اپينه دندده او زه غواړم چې همدا نېي ترسره کرم . ئکه زه ددو او نيو خخه زيات دلته په اگره کې نه تم کېږيم او غواړم چې د دهلي په لور ولاړشم .

گوره خواص خانه زويه ! لکه خنگه چې ته پوهېږي چې ما هوده کړي دې چې په راتلونكىي نزدي وختو کې به برهم جيت د سالار په توګه هیڅ ئاي ته و نه ليږم . ئکه چې هغه دير وخت غير مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چې له دې وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقیب کولو پسې وليږم . برهم جيت به له تاسره ستاد معاون په خير درومي . خواص خان تر یوه وخته پورې د شيرشاہ سورى خبرې په هېر غور او دقت سره او ريدلې ، بیا بې شيرشاہ سورى لوري ته وکتل او ورته يې وویل چې : ته د کومې دندې د اجرا کولو په لور اشاره کوې ؟ د شيرشاہ سورى په شونډو باندې نړۍ شانته خندا را پیدا شوه او بیا بې خواص خان ته وویل چې :

گوره خواص خانه ! ته دلته زما سره زماد زوي په خير يې ، په داسي ګنګا او ګيتا زماد لوښو په خير دي . خواص خانه زه همدا نې بلکه داسي بې وکنه چې همدا او س ستاد واده کولو غونښتونکىي يم ، ستاد واده د مسئولييت نه د خلاصون خخه وروسته به زه و پوهېږم چې ما خپله دنده ترسره کړي ده . گوره زويه ! زه غواړم چې په يوه وخت کې د ګنګا او ګيتا دواړو سره ستاد واده جور کرم ، ما د دې مقصد له پاره ګنګا او ګيتا دواړه را بللي دي ، فکر کوم چې تر لبې شيبې پورې به هغوي دواړه را ورسيرې د هغوي سره به دلبکرو قاضي هم ملګري وي او ستاد نکاح اهتمام به وکړي ووايې چې ایا په دې اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

خواص خان تر لبه ھنله پوري خاموشه ناست و بيا يي په خندانه خوله وويل چې: زمادرونده شيرشاه! ماته بهولي په دې باره کې کوم اعتراض پيدا کيږي. زه خوبې دهغې هم د ګنګا او ګيتا دواړو سره واده کوم. نو که چېري ته ماتهدا واده همدا او س او په همدي شبيه کې کول غوارې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. د خواص خان له اړخه د ھواب په ارويدو سره شيرشاه سوری ډير زيات خوشحاله شو غوبنتل یي نور څه هم ووایي چې په همدي ګېر کې دلبکرو قاضي او تر ځنګ یي ګنګا، او ما، دشیرشاه زوي، او یو بل ټوان کمرې ته را نتول. ټول راغلل او دشیرشاه سوری تر مخه کيناستل. ګنګا د ګيتا په خير خپل ټول وجود رانغارې و. په دې وخت کې د لبوخه وخت له پاره خاموشی خپره وه. بيا شيرشاه سوری د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یي وويل چې: واوره خواص خانه زويه! زه غواړم ستاد واده سره یو ئاي د او ما واده هم وکړم. څرنګه چې تا او ما ته خور ويلی دی نوددي اړخه دا هم زما لورده. دغه ټوان چې زماد بچيانو سره یو ئاي د لته راغلي دې غواړم د او ما سره یي واده وکړم، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږدو پراته دې ترسره کرم. دشیرشاه سوری ددې پريکړې خخه خواص خان ډير زيات خوشحاله شو غوبنتل یي نور څه هم ووایي چې خواص خان پرې را مخته شو او ویي وویل چې:

زمادرونده شيرشاه! ګنګا چېري ده، دا خويواخي ګيتا دلته ناسته ده. د خواص خان ددې پوبنتني په اساس دشیرشاه سوری نه پرته نورو ټولو و خندل. بيا شيرشاه سوری ھواب ورکړ چې:

خواص خانه زويه! په اصل کې ستا ستر ګې دوکه خوري، تنه ګوري چې ستا تر مخه ګنګا او ګيتا دواړه ناستي دي، خواص خان لبې څه اندې نېمن شانته شو او ویي وویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یو اخي ګيتا وینم. دهغه په دې خبره شيرشاه سورې په خپل مخکې ناستي ګنګا ته وویل چې: ګنګا لوري تا خوبلکل خپل ټان رانغارې دې، او س نود خپل مخه نقاب لري کړه، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله، په خپل لاسونو یي لمړي مخ او بيا نور بدن رابنکاره کړ، خواص خان حیران پاته شو، هغه د ګيتا په شکل کې په خپل ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پوري په ډير تعجب سره ګنګا ته کتل او بيا یي و پوبنتل چې که چېري دا ګنګا وي نو بيا ګيتا چېري ده؟ شيرشاه او ما ته وکتل او ورته یي وویل چې: او ما لوري! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر خود ګيتا په اړه دهغه غلطه انګيرنه له منځه ولاره شي، دشیرشاه سورې د حکم سره سم او ما ټوله قصه په پوره تفصيل سره ژرژر بیان کړه او ورته یي وویل چې په څه ډول هغوي د هویلی خخه ووتلي او بيا د ګنګا سره یو ئاي د زيارت لنگر ځاي ته ورغلو، بيا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خير غوبنتونکې په کاليو کې یي خپل ټان د ګيتا په نامه واراوه. بيا یي د مهارت په لاس د راتښتوولو او ان تر خواص خان پوري د رارسيدو ټولې پېښې ورته په تفصيل سره وویلې.

د ټولې قصې په اوريديو سره خواص خان هم د خندا نه شين و، دهغه ددې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندي هم خوشحاليو څې وهلي، بيا یي په همدي خونه کې دخواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وړله، په داسې حال کې چې او ما هم په همدي ورخ واده کړله شوه.

53

نيرمل په لښکر ځاي کې ئانته ناسته وه چې یوه نجلې دهغې خيمې ته ور ننوته. دغه ډيره د بنايسته صورت لرونکې، د ګلونو په حير د بنسکلې شکل لرونکې په خير زړه رابنکونکې وه. کله چې نيرمل هغه په خيمې کې وکتله نود هغې د کتلو سره سم د خپله ځايه را پورته

شوه ، هغه نجلی مخته راغله او دنيرمل خخه بی و پونتيل چې ايا زه دې وخت کې ډيره خوشحاله معلوميده بیا بی وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګري او د عزيز پالامو خور کملاوتي بی . راچه او له ماسره نزدي کينه . زه تاته زما خيمې ته په راتلو سره بنه راغلاست وایم . هغه نجلی چې نوم بی نيرمل کملاوتي و وايې مخته راغله ، نيرمل له خانه سره یو ئاي کينوله او پخپله هم کیناسته . بیا مخته له دې چې نيرمل د کملاوتي خخه خه و پونتيل ، پخپله کملاوتي په خبرو پیل و کړ او ويی ويل چې : ګوره نيرمل ! زه نه غواړم پرتاباندې کوم احسان بار کرم خو له تا خخه پونتنه کوم چې ايا زما کورنۍ پرتاباندې د اسي کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . ده ګې په دې خبره نيرمل تر یوه وخته پوري غور وکړ او بیا بی د کملاوتي په لورد کلتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ريبنتونې توګه ستادکورنۍ ممنونه يم ، هغه وخت چې زه بی را وتنستولم او د مهارت د اوسيدو ئاي ته بی را وړم ، نو هلتہ به په ريبنتیا توګه زما عصمت او عزت لوټویدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره و ګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په خير د خپل خان سره و ساتلم ، د همدي کارله مخي هلتہ د مهارت په هستونګڅای کې زما عزت او عصمت خوندي باته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستادکورنۍ ډيره احسان مندې يم .

دنيرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالی نښې را بر بنډې شوې ، تر لړه وخته پوري په فکر کې ډوبه وه ، او بیا بی په خبرو پیل و کړ او وويی ويل چې :

نيرمل ! واوره ! چې په ډيره ستونزمنه توګه مې ستادرک پیدا کړې دې او په دې خيمه کې مې له تاسره دغه خانته لیدنه د ډير صبرا او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، او س خود شيرشاه سوری په خيمه کې د ګنګا او خواص خانه د نکاح کولو پروګرام روان دې ، ما هم د همدي وخت خخه ګټه پورته کړه او ستاخيمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ماله تاسره خبرې کول غونبنتل هغه د خانته والې غونبنته کوي ، ګوره نيرمل ! که زه تاته د کوم کارله پاره ووايم نواياته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟ نيرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله و سه پوري ده ګې کار په کولو کې ډيره وکړم ئکه چې ستا کورنۍ پر ماډير زیات احسان کړې دې او د زه ده ګې خخه انکارنه شم کولي ، ووايې چې ته له ما خخه د خه ده د کاره کولو غونبنته کوي ؟ کملاوتي د خه ويلو د مخه لې خه فکر و کړ او بیا بی وویل چې :

ګوره نيرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتگاليانو سره یو ئاي یو ګډه لښکر تيار کړې و ، هغه غونبنتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غونبنتل بی د شيرشاه سوری لښکر ته ماتې ورکړې ، شيرشاه سوری د هغه د مقابلي له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بد قسمتی و چې ده ګډه لښکر ماتې و خوره ، ده ګډه لښکر هر هر سپاهي د مرګ کومې ته ورغې او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پري پړل شو . واوره نيرملې ! زه غواړم د خواص خان خخه خپله بدله واخلم . ايا ته په دې لې کې له ماسره کومک کولي شي ؟

نيرمل تر یوه وخته پوري خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا بی ترې و پونتيل چې خنګه ملګرتیا ؟ کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نيرملې ! دې خواص خان زما د ورور پالامو تر خنګ مهارت هم و ژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان خخه د دواړو د و ژلوا بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شيرشاه سوری تر لښکره پوري له ماسره دوه کسه ساتونکې راغلي و ، خو ما هغنوې بيرته و

لیبل، ما په دې باور درلود چې ته به زما د خبرې خخه مخنه اړوې. ګوره! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تاسره یو ځای و اوسم، کرار کرار د خواص خان نژدیکت ترلاسه کرم، هغه د خپلې مینې په جال کې راونغارم، او کله چې ما ته د اسې فرصت ترلاسه شونویبا به زه د وخت او ځای په کتلوا سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تبنتم. واوره نیرمل! ایا ددې کار په اړه به له ماسره بسپنه وکړای شي. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم، د واده خخه وروسته به ګنګا د خواص خان خیمې ته ورځي، ستا د هغې بلې ملګرې او ماهم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ئانته پاته کېږي نو په دې خاطر زه غواړم له تاسره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاہ سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم د هغوي سره ځی نو زه به هم له تاسره اوسم او ستاد خیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل بنا یاست او خپل جسم را بربندووم او د خپلې مینې په لومو کې به یې رانغارم او کله چې زه پر هغې بریالی، شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به ددې ځایه خپلې پښې سپکې کرم. او سراته ووا یه چې ستا خواب خه دول دې؟

که چې کملاوتي خبرې بس کې نو نیرمل سرتیبت کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې دو به وه، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

واوره کملاوتي لورې! ایا د اسې به شونی نه وې چې د اخري پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو خو ورځي مهلت را کړې؟ تر خو زه په دې اړه فکر و کرم، که چیرې زه ستاد کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تاسره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې ددې کار له پاره تیار و نه کوت نو په خرگنده توګه به درته خواب و وايم چې دا کار زما په وس کې نه دې. په دې وخت کې ترې کملاوتي و پونتيل چې: په دې ورځو کې به زه چیرې او سیږم؟ زه به په ډیره بې صبری سره ستا د خواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې او سیږې. زه به ستاد ټولو اړتیاو په اړه قدم اڅلم او ستاله پاره به دکالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا او خواص له ماخخه ستا په اړه و پونتې نوزه به ورته وايم چې دا زما دیوہ دوست لورده چې زما د کتلول له پاره راغلې ده او غواړې خو ورځي دلته زما ترڅنګ واوسیږي.

دنیرمل د خواب په اوريديو سره کملاوتي خوبنمنه شوه، مخته ورغله او نیرمل بې په غېړکې و نیوله او په تندي یې بنکل کړه. ګوره نیرمل! زه ستاد ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې داوسیدو ځای را کړ. په همدي توګه زه هیله لرم چې د هغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ماسره بسپنه او مدد و کړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه و کړې. نیرمل غونبنتل په خواب کې ورته خه ووا یې چې په همدي وخت کې ګنګا او او ماهم خیمې ته را نتوتلي. د هغوي ترشا خواص خان او د او ما خاوند هم را روان وو. ګنګا ورته مخته شوه او غونبنتل یې نیرمل ته خه ووا یې چې نیرمل ورته په خبرو پیل و کړ.

دغه نجلی چې دلته یې تاسې له ماسره وينې ددې نوم کملاوتي دې، دا زما د یو دوست لورده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځای پېدا کړې او دلته راغلې، دا غواړې دلته خو ورځي له ماسره او سیږې، د هغې په دې خبره ګنګا وویل چې: دا خو نوره هم ډیره بنسه خبره شوه، ګوره نیرمل! ما او خواص خان پخپلو کې واده و کړ او او او ماهم واده شوه، او س نو تره ځې لښکر دلته په اګره کې وي نوزه به د خپل میره خواص خان سره په خیمه کې یو ځای اوسم، شیرشاہ سوری زمونږد او سیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې، او ما به هم د خپل میره سره یو ځای وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې او سیږې، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو ددې پیغلي کملاوتي په راتلو سره د اسې و ګنه چې زموږه هغه ستونزه حل شوه. او س به ته یوا ځې والې نه احساسوي او کله چې خواص خان د خپل

لبنکر سره یو ئای کومې لورې ته کوچ کوی نوزه به هم ورسه یم او ته به هم زمونبسره یو ئای کوچ کوی ، ستا له پاره د خانته خیمي له پاره انتظام کيږي. که چيرې ته غواړې نو کملاوتي پيغله هم له خانه سره بوتللاې شي تر خانته والې دي له منځه ولاړشي.

په ټواب کې کملاوتي ګنګا ته په نېغه توګه وویل چې : ستاسي د راتللو خخه د مخه نيرمل له ماسره همستاسي په اړه خبرې کولې ، ګوره ګنګا ! ستاسره په ليدلو باندي زه ډيره زياته خوشحاله شوم او ماته نيرمل ويلى و چې ته درهتاس دراچه شهزادګي بي، زه تا ته ستا په واده باندي مبارکي وايم، بيا کملاوتي د خواص خان په لور وکتل او ورته بي وویل چې : ستاد راتللو تر مخه نيرمل ماته ستا ډيره ستاينه کړي ده. هسي خوه ما ستا په اړه ډيرې زياتې قصې اوريديلي دي ، د شيرشاه سورى د سپه سالاري په خير خلک ستا ډيره ستاينه کوي ددي نه اخوا د هندوستان په زمکه باندي ستاد ميراني او بهادرۍ ډيرې خبرې خپري شوي دي، مهارت چې ده ټپا له لاسه بي ماتې نه خوره ، همتا ماتې ورکړ او له منځه دې يور ، د مهارت ملګري او خپلواں بالامو چې د پرتگاليانو سره بي ګډ فوغ جور کړي هم ستا په لاسو مات او ووژل شو ددي نه علاوه ، تاد شيرشاه سورى په مشرۍ کې ډورو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړي او له منځه دې وړي دي. زه به په دې خبره کې هیڅ ډول شرم احساس نه کړم چې وايم چې زه ستاد زړه ورتيا ، جنګي پوهې او بهادرۍ ډيره ستاينه کونکي يم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نړۍ شانته او از سره وویل چې :

ګوره کملاوتي ! ستا ډيره مننه کوم چې تا په داسي ټکو کې زما ستاينه وکړ او زماد بهادريو او ميرانو صفت دې وکړ ، د دې اړخه زه یو څل بيا ستا منون یم ، د خواص خان ددي خبرو خخه داسې معلومیده چې د کملاوتي حوصله او عزم نور هم سترشوې وي ، هغې سمدستي په خبرو پيل وکړ او وي پونتيل چې : د شيرشاه سورى ستر جرنيله ، محترمه او پياورې خواص خانه ! که اجازه را کړئ چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلوله پاره درشم. ايا زما درتگ خو به بد نه ګنئ؟ د خواص خان خخه ګنګا را مخته شوه او وي په دې کې د بد و منلو خه خبره ده ! ته چې کله هم وغواړې زمونبۍ ئاي ته راتللي شي. ستاد رخه به هیڅ ډول خند او خنډ نه وي. د ګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم وغورې ده ، او په ټواب کې بي هیڅ هم ونه وي ، ګنګا یو څل بيا د نيرپه لور وکتل او ورته بي وویل چې :

نيرملي ! زه او اوما خپل خه ضروري شيان ستا د خيمې خخه اخلو ، که چيرې تاته د کوم خيز ارتيا وي نو ووايه. نيرمل ورته وویل چې په خيمې کې هر خه شته. ماته هیڅ نه دې په کار. تاسي دواړه خویندې خپل شيان را تول کړي او د خپل نو و خايو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامياب او بريالي و ګرځوي. د دې وروسته ګنګا خپل تول ضروري شيان را تول کړ او د خواص خان سره یو ئاي د هغه ئايه ووته. او ما هم خپل سامان را تول کړ او د خپل ميره سره یو ئاي روانه شوه.

54

شيرشاه سورى د خپل لښکر سره هلتنه په اګره نزدي دوه اوئي. قيام وکړ ، د هغې وروسته بي خواص خان ته د خپل لښکر برخه ورکړ او هغه بي ده مايون او د هغې د دوستانو د تعقيبولو پسې واستو. د خواص خان سره بي یو ئاي برهم جيت د هغه د نايب په خير وروليړه. تردې وخته پورې شيرشاه سورى ته د خپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوي و ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړي او د دهلي په لور خوزيدلې و ، په دهلي بي هم ولکه کړي و ه. شيرشاه سورى د دې خبرې د اوريديو نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خوده دهلي په لور خوزيدلې و ، په دهلي بي د اګري له پاره ډيره بنه انتظام وکړ ، د دې انتظام وروسته هغه د اګري خخه ولاړ. هغه د هغه

پخوانی لارې خخه چې د جمناد شرقی برخې خخه د فیروز اباد تر خنگ تیږیږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفرد مترا له لارې چې ګڼ
خنګلونه لري او بدمعاشو او مجرمو خلکو ظایدي ، ترسره کړ.

هغه لاره چې د مترا خخه تیریده هغه د اګري او دهلي تر منځه د یره نژدي او ګړندۍ لاره وه. ددې لارې د سفر کولو خخه د شيرشاه سورى
مقصد داو چې خلکو ته وښي چې اوس نو دا لاره د اګري او دهلي تر منځه خطرناکه نه ده . همدا لاره بیا وروسته یوستره شاهراه
و ګرزیده. او د ګرنډه پرانک نومور کړل شو.

د برسات د موسم د پيليدو د مخه شيرشاه سورى دهلي ته ورسيد او د برسات قول موسم یي هملته تير کړ، خو پنجاب ته د تللو د مخه
شيرشاه سورى غوبنتل په دې اړه لېژه سوچ او فکرو کړي ، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخوانې سياست کوت چې په هغه کې ويل
شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کاردي چې د خپل بل قدم د اخستوله پاره د پښو لاندې زمکه وتلي ، په دې اساس شيرشاه
ته هم د برسات په موسم کې د پنجاب په لور د تللو د مخه یوخل نه شايد خو خله فکر کړي وي. ئکه چې هغه ته د پنځه دریابونو خخه
اخواتلل و چې لېډه تر لېډه د دوو لکو مغلود او سيدو ظایو . او هغوي ھلته یو خل بیاد خپلې و رور ګلوي رینې راتازه کولي.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلاح د دریاب تر خنگ هم د نورو د بمنانو سره تکر کول تر مخه وو . ئکه هغه ویریده چې د هغې د غه د بمنانان هر
وخت چې وغوارې په دې باندې حمله کولي شي. د هغو په لمړي سرکې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوي و
، ددې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و ، هغه ته د ګجرات خخه هم ويره وه ، خو په دې ورخو کې په ګجرات کې یو دول کورنې جنګ
پیل شوي و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمدستې کوم ګوابن نه و متوجه.

شيرشاه نه غوبنتل چې د ستلاح دریاب خخه تير شي او په پنجاب کې پښه کېږدي ، ئکه که شيرشاه سمدستي د ستلاح خخه تیرشوې
وې نو مغلو به د خپلو ظانو د خوندي ساتلو په غرض یو بل ته لاس ورکړي وې او د شيرشاه سورى پر خلاف به یي داسې جنګ پیل کړې
وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پیل وکړي. شيرشاه سورى د ډير صبرا او زغم خخه کار اخست ، هغه په دې پوهیده چې په مغلو
کې صبرا او زغم تره یره نه پاته کېږي او د هغې ده پاره د کمال وخت و . هغه وخت چې شيرشاه سورى دهلي ته را نتوت نو په دارالسلطنت کې د هغه په ویار ستر
جشن جوړ کړل شو.

هغه وخت چې شيرشاه سورى د خپل لښکر سره یو ظای دهلي یوې کمزوري بسخي ددې خبرې په ويلو سره د دهلي
د هر و ګړي ترجماني وکړه: «بالاخره دهلي ته خپل (میره) خاوند پیدا شو»

دغې زړې بسخي د شيرشاه سورى په اړه دا خبرې د هغه تر شا کړي وې ، د شپاپرمې پېړۍ د دغې زړې په ذهن کې د میره «خاوند»
انځور د کوم نمايشي خاوند (میره) په خير نه و بلکه د منځنيو پېړيو د ډير خواکمن میره په خير و ، داسې میره چې د خپلې بسخي ساتنه
و ګړاې شي ، د هغې پالنه وکړي او تر خنگ یې د خواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د داسې یوه میره انځور و ، دا چې هغه خوان وي يا
عمر تيرې ، د بنه صورت او شکل خاوند وي او یا بدشکله ، خو منصف مزاجه وي.

نو که چیرې دهليي د شيرشاہ سورى په راتلو سره جشن جوړ کړي و ، د شيرشاہ سورى ستانيه بي کوله نو دا کوم د حيرانتيا و په خبره نه و . په دې خاطر چې ددهلي خلک د شيرشاہ سورى د سيرت خخه پوره خبر وو . هغوي هيلمن و چې شيرشاہ سورى به ددهلي د بیا رغونې اوښايست او ترڅنګ بي ددي بشاردا اوسيد و نکود رفاه او بشيگني له پاره کار کوي .

دهلي بشار ته د شيرشاہ سورى د ورنتو تلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائيسي هم شيرشاہ په خپلې هندې شاعري کې پيرستايلى دې ، که خه هم اعظم جائيسي د شيرشاہ سورى دربار شاعر نه او د دنیاوې مسایلوا خخه بي نيازه و خو هغه شيرشاہ سورى د منصف مزاج خاوند سخت جليل القدره حکمران يادې کړي دې ، داسي معلوميري چې د جائيسي په شاعري کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شيرشاہ سورى ته په خطاب کې وايې چې : (پادشاه توجګت ګئے، جګت تمارا محتاج)

د شيرشاہ سورى له پاره جايسي داسي ستر او اعليې شاعر و ګرزيډ لکه خنګه چې په راتلونکې وختونو کې د اکبر له پاره د تلسی داس په خيربې مثاله شاعر ترلاسه شو . په هر حال شيرشاہ سورى د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کينبود . په همدي توګه جايسي هم د تلسی داس له پاره په (اودي ژبه کې) د شاعري لاره پرانسته . پايلې بي داشوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبه غلبه وکړه .

د بله اړخه خواص خان هم د برهم جيت سره یو ځای د مغلو په تعقيب کې روان و ، د خواص خان او برهم جيت تر منځه د مغلو یوشمير کورنیو دوابه ، دهلي او اګره پريښو دل او د خپلوا ځانو د خوندي ساتلو په خاطرد تېښتې په لور روانې وي . دا مغل بې چارګان چيرې د پتيدو هم نه و . ځکه چې هغوي په هندوستان کې بیګانه و ، ترڅنګ یي د هغوي شکل او شبات هم دير حيرانونکې و . هغوي د خپلوا خاصو بېرو او ننوتو سترګو له مخي هر چيرې پیژندل کیده . په همدي خاطر هغوي ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولارشي .

ډلي ډلي مغل د مختلفو بشارونو او کليو خخه راوتل او تښتيدل . ددوې ديره کود راجپوتانه په لور ولاړل . او یوشمير نورې د همايون دورور هنډال د قافلي سره یو ځای شول ، هغوي د مغلو بشئي او کوچنيان د الور له لاري لاھور ته رسول .

لاھور ته د تللو لاه پاره مرزا هنډال هغه لاره خپله کړه چې د اګري او الور تر منځه د جتیانو د سيمې خخه تيريده ، داسيمه د خنګلونو خخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشی او بدمعاشو جتیانو په مرزا هنډال باندې حمله و کړه ، مرزا هنډال د هغوي سره داسي مقابله و کړه او داسي سخته یړغل بې پرې وروست چې هغوي د یوې مخي د نشت سره مخ کړل . ددي راجپوتانو او جتیانو د له منځه وړل وروسته هغه په تيزی سره دلاھور په لور و خوزید .

دبله اړخه همايون هم د خپل لښکر سره یو ځای ريواري ته ورسيد . هلتله ريواري ته د ورسيدو سره سم هلتله تم شوا او فکريي و کړ او بیا بې پريکړه و کړه چې د خپل ورور مرزا هنډال پسې وروسته دلاھور په لور ولارشي ، د ريواري خخه د لاھور په لور د تللو په وخت کې همايون د رهتك په لور و خوزید ، رهتك د دهلي خخه دغرب په لور خلوېښت ميله و اتن لري ، همايون هلتله د مئ په مياشت کې ور ورسيد . رهتك د همايون په ولکه کې نه و بلکه د هريانه د ولايت یوه برخه وه چې همايون د شهنشاہ په توګه د یوې قصيدي د انعام په بدل کې خپل ورور مرزا کامران ته وربنسلې وه .

هایون رهتک ته د ورسیدو سره دا هیله درلوده چې خرنگه چې دا سیمه دهغه د ورور مرزا کامران پوري اروندہ ده نوپه دې خاطر به خلک دهغه دروند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حیران شو چې درهتک خلکو بشارته دهغه دراننولو خخه مخنيوي وکړ او دهغه تر مخه یې د شهرپناه دروازه وترله. هایون د خپل لښکر سره یو ئای درهتک د بشاره نه بیرون پړاوو کړ، په همدي وخت کې دهایون ورور مرزا هنډال هم د الور خخه رهتک ته را ورسید. درهتک د خلکو د عکس العمل په کتلولو سره هایون په رهتک د حملې کولو حکم وکړ او د بشار ساتونکې ډلي یې و نیولي او بشارې په خپله ولکه کې واخست، ددې حملې خخه دا هدف نه و چې هایون غونبتل په دې بشار کې تم شي بلکه هغه دا کار د خپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطرو کړ.

په رهتک کې د خو ورڅو د تمکيدو وروسته هایون ددې خایه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو، هایون به هره ورڅ شل یا پنځه ويشت میله و این سفر کاوه. په دې لړ کې سرهند ته ورسید، سرهند ته د ورسیدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پېټیالې خخه تیریده. هایون د خپل لښکر سره یو ئای خو ورڅي هلتله په سرهند کې تم شو، او بیا یې ددې خایه هم کوچ وکړ، خپل ورور مرزا هنډال یې د خپل لښکر سره هلتله د ستلچ ددریاب په غاره و تاکه ترڅو خواص خان پري دهغه لورې حمله ونه کړي. ئکه هایون ته خبر ورغلې و چې شیرشاہ سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې یواحې او یواحې هایون تعقیب کړي خو حمله دې پري نه کوي. د خپل ورور مرزا هنډال د تاکلو وروسته هایون په ډيره ارامې سره د ستلچ ددریاب خخه تیر شواو جالندھر ته ورسید. دلتله یې قیام وکړ او د بیاس د دریاب په غاره یې د خپل ورور مرزا هنډال انتظار پیل کړ.

او سنو شیرشاہ سوری هم د خپل لښکر سره د پېټیالې سفرونو وروسته لاهور ته را رسیدلې و، هلتله د لاهور بشاره هم په دې ورڅو کې په ډير عجیبه کیفیت کې پروت و. مغل د هرې لورې دې بشار ته را روان وو، د لاهور بشار د همدي لېرد کونکو له پاره یو ډول کیمپ ګر زیدلې و. ئکه هر مغل، دوست، دبمن، لیونې او سپلنې قول د لاهور په لور را تبنتیدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تیرو وختو کې دهایون خخه خفه شوي و هغوي هم د خپل و خپل لښکر و سره یو ئای دهایون سره د کتلوله پاره لاهور ته راغلې وو.

دهایون او دهغه د لښکر د را رسیدو سره یو ئای د لاهور بشار فضا هم ډيره بدله معلوم نمیده. هایون او دهغه ورونه چې پخواله دې یو دبل خخه خفه معلوم نمیدل، نوو حالاتو دهغوي تر منځه یو والې او اتحاد را پیدا کړي و. لاهور ته په را رسیدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته دهایون د را رسیدو نه یوه اونۍ وروسته، د مغلو د را یو ئای کيدو او د دوې تر منځ د اتحاد او یو والې له پاره دهایون تر مشری، لاندې یوه ستړه غونډه جوړه شو. په دې غونډه کې هایون خپل شاهی اختیارات همدي غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جریان هم ډير عجیب او غریب و، د مغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په خیر نه و چې پریکړه یې په هر خاص و عام باندې لازمه وي، که خه هم هغوي ددې پریکړې سره موافق وي او یا مخالف. ددې غونډې د پیل د مخه یوه اعلامیه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې ولیکل شو، په دې اعلامیه باندې د تولو مغلو سردارانو، دهایون او دهایون د ورونو لاسلیکونه شوي وو. ددې نه وروسته هایون دغې غونډې ته خپل وینا وکړه. ددې وینا لندې یزدا سې دې چې مغلو ته د شیرشاہ سوری په لاسود ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق بايد له لاسه ورنکړل شي.

کله چې همایون خپله وینا پاې ته ورسوله نو دهمایون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانی بې اتفاقی بېرته را گرزیده. دهغوي ژبې خلاصې شوې او هريوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوي وړاندیزونو باندي بحث وشي، او همغوي ته دې اهمیت ورکړل شی او ده مدوې خبرې دې ومنل شی. کله چې د همایون ورور مرزا کامراندا وړاندیز وکړ چې هغه به د کورنۍ تولي بنجې هلته په کابل کې پرې بدی او بيرته تر به د یوه لښکر سره یو ئایې راستونېږي، نو تر هغې دې همایون او د ټولو مغلو سرداران د خپلو لښکرو سره یو ئایې دغرونو په پناه ځایو کې دهغه د بيرته راستنیدو پوري انتظارو وکړي. ټولو د مرزا کامران د دې وړاندیز مخالفت وکړ، هیچا نه غونښتل چې بنجې دې بې د نارينه و خخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بيرته سوبې کولوله پاره یو ډېر بنه وړاندیز وکړ، هغه وویل چې شیرشاه سوری د جنګیدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو د مخد د سیند یو شمير سیمې دې و نیول شی اوڅه لښکري ډې په ګجرات باندي ولکه وکړي، هملته انتظارو وکړئ تر خود حملې کولوله پاره کومه بنه موقع تر لاسه نه شی.

د همایون یو بلبني لاستې دوست مرزا حیدا وړاندیز وکړ چې هغه خلک چې په کشمیر کې د دوې سره د یو ئایې کيدوله پاره تياردي او پخپله کشمیریان بې غداران ګنې دهغوي په واسطه هم کشمیر فتحه کیداې شي تر خود اړتیاو په وخت کې د مغلو ټول وکړي هملته پناه یوسي. هغه وویل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ خخه نیولي په تر سره هنډال د هندوستان د بيرته سوبې کوله پاره څلور میاشتې کول په کاردي. او هملته سکونت بايد اختيار کړل شي. شیرشاه سوری ته به د دې غرنیو سیمو په لورد راتلو له پاره څلور میاشتې وخت په کاروي. هغه به ونه توانيې چې دې سیمې ته خپل توپونه راوري، او دا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده، په دې توګه به مغلو ته د شیرشاه سوری په مقابله کې د ځان د تیارولو له پاره خهد سکون او ډاډ وخت تر لاسه شی.

دهمایون ورور مرزا کامران دهغه دا وړاندیز ناکاره و ګانه او ويي ويل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباھي سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سیند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر ځنګ يې مرزا عسکري د خپل ورور مرزا کامران د آند سره موافقه وښود، په داسي حال کې چې همایون د خپل بنې لاسي مشاور سالار مرزا حیدري وړاندیز ډير خوبن شوې و. بلاخره د ډير خبرو اترو وروسته دا غونډه پاې ته ورسیده. دغونډه په وروسته د مغلو او دهغوي د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا خخه زیادښت و موند او هر چا د خپلې لارې دیدا کولو هڅې پیل کړي. په همدي دوران کې د همایون رعب او د بدبه د خپلو ورونو او سردارانو په مقابله کې د نشت سره برابره شوه، په دې اساس هغه نور هم ډير غمژن او نابناده و ګرزید.

په همدي حالاتو کې همایون د شیرشاه سوری دا خري څل له پاره د سولې د رامنځته کيدو هله څلې کولې. هغه د دې کارد تعقیبولو له پاره مظفریګ ترکمان او قاضی عبدالله و تاکل، همایون دوي دواړه د شیرشاه سوری په لور ورو واستول، او هغه ته بې دا پیغام ور ولیړه چې شیرشاه سوری دې د همایون له پاره لړې تر لړه د سره هنډاند اخواه پنجاب سیمه پرېږدې.

شیرشاه سوری د دهمایون د راډيونکو خبرې په ډير غور او درښت سره واوريدي، او تر یوه وخته پوري بې دهغوي سره خبرې اترې وکړي او په اخري کې بې خپله پرېکړه همایون ته داسي و لیړله.

«ما ستا له پاره کابل پری اینښې دې هملته ولار شه.»

د شیرشاه سوری له اړخه دې څواب همایون ډير زیات ناهیلې کې نو په دې خاطريې د لاھور خخه د کوچ کولو هود وکړ، کله چې همایون دا پرېکړه وکړه نو دهري لورې یو توپان را پورته شو او د قیامت ورځ جوړه شو. خلکو خپل کورونه او ملکیتونه چېږي چې و هملته

پرینسوول او خه دول بی چې کولې شو خپله نغدي پیسې او زیورات بی له ئانو سره راواخستل ، بلاخره د اکتوبر په میاشت کې د مغل ددوولکو کسانو یوه ستره قافله په توپانې توګه د راوی دریاب خخه تیره شوه او د غرب په لور په پوره نامعلومه حلاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خود همایون ناسکه ورور مرزا کامران بیا هم د خپلو بد کاريو او ناروان کړچار خخه وانه وښت . هغه ددې تولو هرڅه د بايليدو وروسته هم د خپل حماقتونو خرگندونه کوله . د چناب دریاب غاري ته د ورسيدو وروسته هغه د خپلو عسکرو او دوستانو سره یو ځای د همایون خخه جدا شو او په ډيره بېړه د بهيرې په لور و خوزید .

بهيرې په دې ورڅو کې ډير مهم نبار ګوټې و ، ددې ځایه درې سړکونه مختلفو لوريو ته تلل . یو د پینسور خخه تیریده او کابل ته رسیده . بل بی د جنوب له لاري د کوهات خخه تیریده ، او دريم بی د کشمیر جنوبي پولو ته ورسیده .

ددې سفر په دوران کې همایون لا تراو سه پوري خپله اخري پريکره نه وه کري ، که خه هم هغه یو ځل نیم ويلى و چې هغه د لاهور خخه د تلل لو وروسته د بد خشان په لور ورڅي ، کامران په دې شک چې هسبې نه چې همایون د هغه ځایه په کابل باندې ولکه و کړي د هغه ددې وړاندیز سخت مخالفت و کړ همایون د خپل ورو په شک باندې و پوهیده . بیا هغه هیڅکله هم د خپلې د غې خبرې یادونه ونه کړه . هغه د بابر داسي یو نیک طبیعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم ورنه وو چې هغه خه چې د هغه پلار د هغه دغه کوچنی ورور ته ورکړي و د هغه خخه بيرته واخلي . هغه دومره ايمانداره انسان و چې هر هغه خه یي چې یو ځل په بشې لاس چاته ورکول نو دهغې دبیا بيرته اخستلو په اړه بی فکر هم نه کاوه . خود همایون په مقابل کې کامران په ډيره غلطه توګه شک کاوه .

کامران د همایون خخه خو ورڅي مخته بهيرې ته ورسيد ، همایون هم بهيرې ته د ورسيدو سره سم د کشمیر په لور د تلل او راده وکړه . هغه ددې مقصد په خاطر خپل خو کسان کشمیر ته ولیبل تر خود هغه ځایي حلات و خيرې او د ده له پاره بی مناسب و ګرځوي . هغوي ته بی دا هم وویل چې هغوي دې د پونچه په درې کې د هغه له پاره انتظار و کړي . د همایون ورور کامران مرزاد همایون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه بی د کشمیر په لور د همایون د ور تلل هڅې هم شنډې کړي . کله چې همایون ته د خپلو ملګرو د وژل کیدو خبر ور ورسيد نو هغه نور هم غمزښ شو او دا کار بی خپل سپکاوې و ګانه . په دې وخت کې د همایون خو ملګري په قهر او غصب شول او د کامران د وژل او راده بی وکړه . نو که چېږي همایون د خپل دغه ناسکه ورور سره د ورور ګلوي بلکه د پلارولی په خير د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړي نو په دې نازکه وخت کې به د همایون حلات دغسي ناوره نه ګرزيدل

دورو نو د همدي کړچار او د خپل منځي جګرو په اساس د همایون همت نور حواب وايه . د هغه د ماغ تراو سه پوري د تذبذب په حال کې و . د کامران په اړه د همایون نرمې روبي او په دې اړه د مخکې وروسته والي په خاطر د همایون بل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر تر پوزې راغلي و ، بلاخره همایون د هغوي وړاندیز په مات زړه و مانه او د سیند په لور د تلل له پاره تيار شو .

ددې مقصد له پاره همایون د جهلم د شرقی خنډو خخه د تیریدو او ملتان ته د ورسيدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر یوه و اتنې پوري د هغه د سفر ملګري وو خو وروسته دواړو د بې وفايي خرگندونه وکړه او د هغه خخه بیل شول . په همدي وخت کې همایون ته خبر را ورسيد چې د شيرشاہ سوری یو لښکر د هغوي په تعقیب پسې را روان دې ، په دې حلاتو کې د همایون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لور و تښتی او د جهلم دریاب خخه تیرشي او دې لوري ته راشي ، د خپلو ورونو او

کاکا د بې وفا يى خخەد پەتنگىيد و روسته هغە دخوشاب پەلور پە ھېر گۈندى توگە سفر و كپ. خوشاب د بېرىپى غربى لورى تەپروت او ددى ئايىه يى نزدى خلوىينىت ميلە لرى و اتىن درلۇد. همايون غوبنتل خوشاب تەپە رسيدو باندى د امن او سكۈن ساھ واخلى خو دھە و رور مرزا كامران ھم پە ھېر بېرىخ خوشاب تەور روان و. كامران د همايون خخە يو يادو و ورئىچى مختە خوشاب تەور رسيدلىپى و او دلتە بى پە ناخاپى توگە د همايون سره لىدنه و شوه. خودھەغۇي تە منخەد اختلافاتو و اتىن نور ھم زياتىدە او د كامران بىنىتى نور ھم مختە راغله.

د سىند پە لور د نە تللو و روسته كله چى همايون د غرب پە لور را و گرزيid نودھەپە دى كار باندى د كامران پە زرە كىپى دا خبرە را و خرىخىدە چى ھسىپى نە چى همايون د سىند پە ئايى د كابل پە لور مخە و نە كپى او د كابل او قىندهار د ولكى كولو ارادە و نە كپى. ئەكە چى كابل او قىندهار د كامران پە حاكمىت كىپى وو.

دھەمدى فىكر پە واسطە كامران غوبنتل همايون نور ھم د ذلت سره مخ كپى، پە دى وخت كى هغە شاهى لقب خپل كپ او پە خوشاب كىپى پە خپل نوم باندى خطبە ھم و لوسته. پە همدى وخت كى هغە تە خبر و رسيد چى شيرشاھ سورى دھەپسى را روان دىپ، پە دى خاطر دواپە د خوشاب خخە و وتل او د سىند پە لور و تبىتىدل، ان تر دى چى يوپى تنگى درىپ تە ورسيدل، چى پە خوشاب كى د مالگىپى د كانونو تر منخ پىرتە وە.

ددى درى خخە د وو لورو تە سركونە تلل، يو جنوب لورى د ملتان پە لور او بل د كوهات لورى تە د كابل پە لور. او س نو كامران تەدا اندىيىنسە راپىدا شوھ چىپى كە چىرىپى د همايون فوئونە ددى نە مختە دغې درىپ تە ورسىپرى نو دوپى بە هلتە تمشى او بىيا شونى د ھە چى همايون بە د كابل پە لور د تللو ارادە و كپى او كوهات د سىمىپى خخە د تىرىيد و سمدستىي و روستە بە پە كابل باندى ولكە و كپى. خو دھمايون پە وهم او گمان كى ھم داھول فىكر نەراتە. بىا ھم دىپىر يكىپى لە پارە چىپى خوك دى لمپى درىپ تە ورسىپرى او ترىپ تىرىدىپ شى ددواپ و تر منخە بايد پرىكەپ وشى. خو كله چىپىر يكەپ و نەشون د دواپ و خواولە خواتورى د تىكۆ خخە را وو يىستل شوپى، همايون تە د هەرە ارخە سبقت ورپە برخە و، ئەكە چى هغە د كامران خخە پە عمر كىپى زيات و او بىيا پادشاھ ھم و او دايى غوبنتل چى درىپ تە د كامران تر مخە ور تنوئى.

ھمايون ھسىپى ھم دير ئان باندى انسان و، او پە خپلۇ مصىيتونو كىپى د پورە زغم خخە كار اخست، هغە وخت چى هغە داگرىپ خخە پە تىبىتە و، نوپە اتفاقىي توگە دھە يوھ و فادار ملگىري فخرالدين خپل آس د همايون خخە مختە كپ، ددىپ دول بى ادبى سزا قتل و. خو همايون د ضبط نەكار و اخست. همايون پە ھېر و كوچنیو معاملو كى دو مرە باخراھ او ضدى و خود قىمت د گردىش پە اساس هغە تەدا ورخ پە برخە شوپى وە.

بلاخرە ددى غمناڭ كىپىنىپىپى كە د لېنگىر و پە يوھ مشرور و اچول شوھ. دى دواپ و فقيرانو ددى معاملى حل همدى بىزىگ تە ور پرىپىسۇد. خودىپ قىقىر انسان دھمايون پە اپە پرىكەپ و كپە. خو دا بى پە خرگىنە توگە و ويل چىپە ترجىح پە دى خاطر نە و چى همايون پادشاھ دى بلكەپە دى خاطر چى هغە د كامران مشرور وردىپ. پە هر حال د همايون پە مشرى كى د مغلۇ دى قافلۇ دادرە و وھلە. او د خو ميلە و اتىن وھلۇ و روستە هغە ئايى تە چى سېرگ پە كىپە دو و بىرخو و يىشل كىرىپى، هلتە دواپ و رونە يو دبل خخە جدا شول. كامران د كابل پە لور و لار او همايون د جەلەم د درياب پە غربى خنۇ و باندى سفر كاوه. هغە د ملتان ھەپى برخىپ تە ورسيد چېرىپى چى جەلم او چناب

دواړه سره یو خای کېږي، هغه به دلته په کوم خای کې ددریاب خخه د ملتان په لور دور تللو له پاره تیر شوی وی، هغه په ارادی توګه غونبستل د ملتان خخه په خنگ ولاړشی، ئکه هغه اندیښمن و چې هسپی نه چې شیرشاہ سوری د هغه د نقل و حرکت خخه خبرشی او مدالله و کړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولونه وروسته همایون روغرمیت د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید.

شیرشاہ سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلي. هغه ان تر سره نده پورې د همایون لښکري تعقیب کړي، خواص خان ته شیرشاہ سوری دا حکم کړي و چې د همایون په تعقیب پسپی دې ولاړشی خپر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاہ سوری غونبستل په دې ترتیب همایون د سلطنت خخه بیرون کړي تر خو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړي، تر سره نده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان هملته په سره نده کې د خپلوفو ټونو سره یو خای پراو و کړ. او د شیرشاہ سوری د بل حکم انتظارتہ کیناست.

په دا بل اخ کې (په ۱۵۴۰ زیرد یز کال د برسات په موسم کې) شیرشاہ سوری ته د لاہور خخه خپلومخبرانو په پل پسپی توګه د هغه خای دحالاتو په اړه تفصیلی خبرونه ور لیږل. د همدي خبرونو په اساس شیرشاہ سوری د بیاس د دریاب په غارډ مغلو په نظامي خایو باندې یړ غلونه پیل کړل، تر خنگ یې یو ګړنډې قاصد سره نده ته د خواص خان په لور واستاوه او هغه ته یې حکم و کړ چې د سره نده خخه ووځې او د همایون په تعقیب پسپی ولاړشی. د همدي قاصدانو په خوله یې خواص خان ته د سره نده او د هغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول وروښلې. خواص خان هلتہ د خپل خان له اړخه یو ناظم و تاکه. او پخپله د خپل لښکر سره یو خای د همایون په تعقیب پسپی ووت. خواص خان سره نده کې خپل یو ډېر تردي ملګري او دوست د هغه خای د ناظم په توګه تاکلې و.

په حقیقت کې شیرشاہ سوری نه غونبستل د همایون سره تکر و کړي، هغه دا غونبستل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون د هغه د لښکر او ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي، هغه د دې نه هم ویریده چې هسپی نه چې همایون سیند یا کشمیر ته خان ورسوی، ئکه دا د مرزا هنډال او مرزا حیدر خان غونبتنه وه. هماګه و چې شیرشاہ سوری د تعقیبولو له پاره د اسې لارې چارې ولټولي چې د هغه ډې له مخي مغلو ته په سیند یا کشمیر کې د تم کیدو تول امکانات له منځه تلل.

شیرشاہ د همدي اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې د ستلاح د دریاب خخه تیرا و د لاہور په لور و خوزید. د بله اړخه خواص خان د سره نده خخه د کوچ کولو وروسته جالندھر او امرتسر له لارې د لاہور په لور را روان وو.

شیرشاہ سوری او خواص خان دواړه د خپل لښکر سره یو خای په لاہور کې یو خای شول، هغوي دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستې یې د تیښتې په حال کې د همایون او د هغه د ملګرو تعقیب پیل کړ. په دې خاطر دواړو د خپل متحده لښکر سره یو خای د مغلو د تعقیبولو پسپی د غرب په لور روان شول، کله چې هغوي د چناب د دریاب غارې ته ورسیدل نو هغه ته خرگنده شوه چې همایون د خپل و رونو خخه جدا شوې دې، شیرشاہ سوری د خپل لښکر یو ډېر برخه د ملتان په لور د مرزا هنډال او ناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله او په خپله یې د بهيرې په لور مخه کړه.

د بهيرې په لور شیرشاہ سورې دیر په احتیاط سره قدم واخست، هغه ویریده چې هسپی نه چې همایون د مالګې د غرونو خخه تیر او د کشمیر په لور مخه کړي، شیرشاہ سوری د بهيرې خخه خوشاب ته ورسید، خواص خان هم ورسه ملګري و دلته شیرشاہ ته معلومه شوه چې همایون او کامران یو د بله خخه جدا شوې دې او په مختلفو لارو باندې روان شوې دې. په خپله شیرشاہ سوری هملته په

خوشاب کې پاته شو خواص خان ته بى حکم و کې چې د خپلې برخې د لښکر سره دې يو ئای د جهلم د دریاب په غربى برخه کې د همايون د لښکرو تعقیب پسې ولاړشی.

د شیرشاہ سوری د حکم سره سم خواص خان په ډیره بیړه د همايون او د هغه د لښکرو پسې ووت، یوشمیر تاریخ پوهان دا هم ليکي چې خواص خان په همايون باندي د حملې کولو جرعت نه کاوه خودا د هغوي خام خيالي ده، دا د هغه تاریخ پوهانو آند دې چې د شیرشاہ سوری خلاف او د همايون په حق کې بى ليکنې کې دی، هغوي د همايون په خاطرد تورونه سپین او د سپینو خخه تور جوړول. او که نه خواص خان د شیرشاہ سوری هغه بهادر او ميرني قومندان و چې دوه څلې بى په چو سه او لګرام کې د همايون د فوځونو جرې را ويستلي وې، او دا هماګه خواص خان و چې په واسطه بى دوه څلې شیرشاہ سورې ته په همايون باندي سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمايون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتیا نه وه بلکه دا د شیرشاہ سوری د او سپینز نظم او نظم یو ډول ثبوت و شیرشاہ سوری په لري کیناستو سره هم د دې و پتیا د روډه چې د خپل فوچ نظم و نسق سنبال کې او هغوي ته لارښوونه و کې. او د خواص خان په خير زړه ور، نوميالي او جنگيدلي او قومندان هم د هغه د نظم و ظبط مخالفت و نهشی کولي.

همايون تر یوه وخته پوري د خپل ورور مرزا هنډال او کاكا ناصر مرزا سره يو ئای هملته په (اچ) کې پاته شو، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سيمه د یوه نوي مسلمان شوي و ګړي په لاسو کې وه چې بخشونګاه نومیده، دا دلنګا د قبيلي خخه او د مرزا کامران باج ګذاړه و. کله چې همايون دې سيمې ته را ورسيد نو بخشونګاه د همايون سره په بېښه سلوک و کړ او همايون هم ورته د خان صاحب لقب ور کې. د همايون دا کار د اسي و له کې چې او س هم هغه د دهلي په تخت باندي ناست وی او خلکو ته اعزازونه او لقبونه ور بنسې.

بخشونګا په دې خاطر د همايون سره مرسته نه وه کې چې همايون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سيند د ارغون حکمران خخه بدلاخستل غونښتل. او هغه غونښتل چې همايون خو ورځې د لته قيام و کې او د هغې وروسته سيند ته ورنوخي او د سيند ارغون حکمران ته زيان ور واړوي د بخشونګا په سيمه کې د خو ورځو د قيام نه وروسته همايون د سيند شګلورې زمکې ته ورنوټ. خواص خان د همايون په تعقیب پسې روان او ان د سيند تر غارو پوري رسيدلي و. او د اچ خخه درویشت ميله جنوب لوري ته، په کوم ئاي کې چې د ستليج دریاب د پنجاب د نورو دریابونو سره يو ئاي کېږي، د خپل لښکر سره يو ئاي تم شو، دې ئاي وروسته خواص خان ته د همايون د تګ لاره نه وه معلوم. د بلې لوري همايون د خپل لښکر سره يو ئاي نېغ سپک پری اينې و او د جنوب شرق په لور ګرزيدلي و، همايون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه د خپل ورور مرزا هنډال او کاكا مراز ناصر سره يو ئاي (روړي) ته ورسيد، هلته ورته د بهګر د کلا والي بنه او د مينې دک بنه راغلاست ووایه. مګر مغورو همايون د والي دغه ګرم بنه راغلاست د هغه په کمزورتیا باندي حساب کړ او سمدستي بى حکم و کې چې والي دې د حکم اطاعت و کې او کلا دې هغه ته تسلیم کې.

په دې توګه بهګر ته د ورنوټلو وروسته او هملته په پاته کيدو سره همايون د خپل ورور مرزا هنډال او کاكا ناصر مرزا سره يو ئاي د سکون او داډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسيد چې همايون د خپل پاته شونو لښکرو سره يو ئاي (روړي) ته رسيدلي دې نو هغه په ملتان کې پړاو و کې، دا خبرونه شیرشاہ سورى ته هم ور رسيدلي و، په دې اساس شیرشاہ سورى هم د خپل لښکرو سره يو ئاي ملتان کې د خواص خان سره يو ئاي شو او دواړو متعدد لښکرو هملته په ملتان کې قيام و کې.

په ملستان کې او سیدو په وخت کې یوه ورئ نيرمل او کملاوتي دواړه په خپلي خيمه کې خاموشه ناستي وي. په دې وخت کې کملاوتي نيرمل ته مخ کړ او ورته بې وویل چې:

گوره نيرمل! زه په ډيره بې صبری سره تراوسه پوري ستا د ټواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطرنه يادوم چې په څو تیرو ورڅو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت او د ډیوه ځایه بل ته او د هغه نه بل ته روانو. او زه په دې ډاډ منه یم چې تاته به ددې پرلپسي سفر او ستړتیا له وچې د فکر کولو وخت همنه وي ترلاسه شوي. او س چې د څو ورڅو راهیسې لښکر دلتنه په ملستان کې پړ او کړې دې نوزه له تا پونتم چې هغه هيله مې چې له تا کړې ودهغې په اړه ستا پريکړه څه ډول شوه؟

نيرمل تر لړه وخته پوري خاموشه ناسته وه، بیا بې په ډيرغور سره د کملاوتي په لورو کتل او ورته په ډيره پته توګه وویل چې:

گوره کملاوتي لورجانې! هغه کار چې ته بې له مانه کول غواړې زه د هغې د کولو له پاره تياره یم، که چېږي خواص خان ستا ورور پالامو وزلي دې نودا ستا حق دې چې ته د خواص خان څخه د خپل ورورد و ژلوبده واخلي او هغه ووژني. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه داسې بې و ګنه چې هود مې کړې دې چې په پوره توګه به له تاسره ملګري کېږم. ترڅو ته د خواص خان څخه انتقام واخلي او هغه ته کلکه سزا ورکړې، خو گوره چې ستا د دې کار سره مانه دېر ستر خطر او ګواښ متوجه کېږي. د نيرمل د دې خبرو سره کملاوتي ټکان و خورې او ورته بې وویل چې څه ډول ګواښ او خطرات؟ نيرمل ورته یو خل بیا په ډيره پته او راز سره وویل چې:

گوره کملاوتي! که ته په بې خبری کې په خواص خان باندي لاس پورته کړې او هغه ووژني نو یاد ساته چې، څرنګه چې تا دلتنه له ماسره وخت تیر کړې دې او کله چې پرتا باندي د قتل او و ژلوشک و کړل شنی نو ستاسره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کرم. گوره کملاوتي! ما ستا سره د ملګر توب هود کړې دې خود دې کارد تر سره کيدو د مخه باید ته خپل داسې یو پلان جوړ کړې چې زه په اسانې سره و توانیم له دې ځایه ووژم او خوندي پاته شم او ته هم د دې کارد کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځای ته ورسوی.

دنيرمل د چوپتیا وروسته کملاوتي په زوره و خندل او وې وویل چې: نيرمل! اتا خو زه ډيره وویل خود هغې خطراتو خرگندونه چې تا وکړه هغه بلکل د اهمیت ورنه دې. گوره نيرمل! زه به په خواص خان باندي په یوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندي هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان او نه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان و ژنم نو هغه به دهند په منځنې سیمو کې او یا د دې سیمو په شاوخوا کې و ژنم. او د هغې د و ژلوب ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلتنه راغواړم. او بیا به د همغوې په کومک باندي خواص خان ته سزا ورکوم. بیا به تا هم له ځانه سره یو خوندي ځای ته یوسم. داسې ځای ته چې هلتنه د شیرشاہ سوری هیڅ جاسوس او یو بل کوم و ګړې زمونږله پاره د خطر سبب و نه ګرځي. د کملاوتي په دې خبرو باندي نيرمل خوشحاله شوه او وې وویل چې: که چېږي ته هم داسې کار و کړي نو زه به دا و ګنډ چې تا پر ما باندي دېر احسان کړې دې. د نيرمل په خوشحالی باندي کملاوتي هم خوشحاله شوه او وې وویل چې:

گوره نيرمل! او س چې تا پر ما باندي باور و کړ او زما په کار کې دې زما د ملګر توب له پاره هود کړې دې نو او س به زه تا د خپل یوې بلې داسې ارادې څخه هم خبره کرم چې تراوسه مې په خپل زړه کې ساتلي وه. د کملاوتي د دې خبرې سره نيرمل هغې ته په ډيرغور سره وکتل او بیا بې ترې و پونتم چې: څه ډول اراده؟ کملاوتي په ټواب کې ورته وویل چې:

گوره نيرمل ! زه په دې خبره باندې ديره زياته غمژنه او خفه يم چې گنګا اسلام قبول کړي او د یوې مسلماني پېغلي په خيرېي د خواص خان سره واده کړي دي ، ته پوهېږي چې گنګا یو وخت درهتاس دراچه شهزادګي وه ، او د شهزادګي په خير هغه زما دروند مهارت ته ديره په زره پوري وه . مهارت په نوم ورکي توګه د گنګا په سويمبر کې هم ګډون کړي و خودمهارت بد قسمتی په دې کې وه چې هغه سويمبر خواص خان و ګتې . بيا مهارت د زيارت دلنګر خاپي خخه گنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د ليونتوب ترپولو د هغې سره مينه کوله . بيا بدې دارا پيدا شوه چې خواص خان هلته هم وروسيد ، گنګا بې تر لاسه کړه او د مهارت کاري پاڼي ته ورساوه . زما ورور پالامود خو ملګرو سره په تېښته بريالي شو او بيا د پرتگاليانو سره یو خاپي بې یو متعدد لښکر جوړ کړ خواص خان پرې یرغل ورور او د هغوي هغه متعدد لښکر بې هم د نشت سره مخ کړ . او زما ورور بې هم له منځه یوړ . زه خواص خان د مهارت او پالامود وژلو په گناه باندې له منځه وړل غواړم خوغواړم گنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل د هرم پرې اينې او اسلام بې قبول کړي دي ، اياته زما د دې وړاندې سره کوم اختلاف لري ؟ نيرمل ورته په یوړ درز سره وویل چې :

نه ! ماته ستاد دې وړاندې سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوړ وخته پورې خاموشه وه بيا بې په ديره عجیبه توګه د نيرمل په لور وکتل او ورڅخه بې و پونېتل چې : نيرمل ! ما او ريدلي دې چې تا هم اسلام قبول کړي دي . او ستا د خبرو خخه هم همدا سې دا ګيزېږي نيرمل ورته وویل چې : ته سهی خبره کړي . خو کملاوتي ! دا ټول هرڅه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلكه هندوه يم . او په همدي باندې عمل کوم . د نيرمل د ټواب په او ريدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، د خپله ئايه را پورته شوه او ووېي وویل چې :

واوره نيرمل ! او س چې تا له ماسره د یو خاپي کيدو هو کړه کړي ده ، نو زه خپل کار پیلوم . د همدي نن ورڅي خخه به زه نوره هره ورڅ د خواص خان او گنګا خیمي ته ورڅم . د هغوي خيمه به پاکوم او د هغوي د کالیو د پاكوالی خیال به ساتم . تر څنګ به بې د خیمي ده رڅه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلوا لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه د خواص خان او گنګا د باور د تر لاسه کولو هڅي کوم . کله چې دا خلک بېرته د دهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوري و ګړي هملته را و بولم او د هغوي په کومک سره به د گنګا او خواص خان کار پاڼي ته ورسوم . د دې خبرې سره سم کملاوتي د خیمي خخه ووته .

خواص خان او گنګا دواړه مېړه اوښه په خپله خيمه کې ارام ناست او په کومه موضوع بې خبرې کولې . په همدي وخت کې د خیمي دروازې ته کملاوتي راغله . د هغې په کتلوا سره گنګا د خپل مېړه د څنګ خخه لېڅه اخوا شوه ، خان بې را ټول کړ او بيا بې په لور او از وویل چې : کملاوتي خه خبره ده ؟ ته ولې د دروازې تر څنګ ولاره بې ؟ دنه رائه ! کملاوتي کرار کرار دنه راغله او د گنګا تر مخه و دریده . گنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته بې وویل چې ته ولې ولاره بې ؟ رائه دله کينه . ايا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلې دې او یا بله کومه خبره ده چې داسې خفه بې ؟ کملاوتي د گنګا تر څنګ کیناسته او بيا بې په دير ادب سره وویل چې :

زه ستاسو د دواړو خخه د یوې هيلې او اميد له پاره راغلې يم ، او زه هيلمنه يم چې تاسي دواړه به مانا هيلې نه کړئ . خواص خان په دير غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورڅه بې و پونېتل چې : خه ډول هيله او اميد ؟ ما غونېتل تاسي ته دا او وايم چې زه هلته د نيرمل سره په خيمه کې هسې خوشې پرته يم . او بې کاري خخه نوره تنګ ته راغلې يم . په ما وخت نه تيرېږي ، زه غواړم چې ستاسي د خیمي د

تولو خونو پاکي او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره و کرم. ددي نه علاوه ستاسي نور خدمت هم په خپله غاره واخلم. په دې توګه به زما وخت هم نښه تير شي. کملاتي دا خبرې په ډيره نرمه توګه او نري، نري، خندا سره دخولي راویستلي

خواص خان غونبنتل خه ووايې چې گنګا پري را مخته شوه او ويبي ويل چې: گوره کملاتي! ته ولې ددي کارزحمت په غاره اخلي زه په خپله دخپلي خيمې تول کار تر سره کوم او کله کله نيرمل هم له ماسره په دې کار کې مرسته کوي، کملاتي ورته بي له حنده وویله چې: گوره شهزادگي گنګا! ستا او ستادميړه خيمه ډيره پراخه او ستره ده. چې خو خونې لري، نيرمل او سره شوي ده او ډير کارنه شي کولي، زه غواړم چې دهغې په ئاي ستاسي د دواړو دخيمې دپاكوالې مسؤوليت په غاره واخلم. داسي بي وګنه چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کيري او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تيريري. او سره دنيرمل سره په خيمه کې بي کاره پرته يم او د همدي بې کاري، خخه نوره تنگ ته راغلي يم. ددې خبرو په اوريدو سره گنګا مسکي شوه او ورته بي وویل چې:

گوره کملاتي! که ته همدا ډول اراده ولري نوبيا خو ماته پري هيڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خونبنده خه غوارې ويبي کړه. زه به ستا ترمخه خنله نه شم، دهغې په دې خبرو باندي کملاتي پورته شوه او ويبي ويل چې که چيرې داسي وي نوزه ستاسو د دواړو منونه يم. او زه به دهتمدا او سه شيبې خخه خپل کار پيل کرم. خواص خان هم راپورته شو او گنګا ته بي وویل چې: گنګا! زه د دخه کارونو په لړ کې د شيرشاه سوری درباره ورئم تاسو دواړه یوځای د خيمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاتي دخيمې په پاكوالې کې و نښته. گنګا ورته هر کارښوده او ورسه يي ملګرتيا کوله. په دې توګه به کملاتي هره ورئ د خواص خان او گنګا خيمې ته راتله او دخيمې دپاكوالې خيال به بي ساته. هغه و توانيده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل خان د گنګا او خواص خان د باور وړو ګرځوي.

۵۶

په ملتان کې د یوې میاشتې د قیام نه وروسته شيرشاه سوری په ډيره کشمکشونو او شکوکو کې را ګيرو. هغه له یوه اړخه د همایون، دهغه دورونو او دهغه د نورو ملګرو خخه په اندیښنه کې و. هغه د همایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و، کامران چې په کابل کې و او د همایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې يې د خپل لښکرد یوې برخې سره قیام کړې و ډير زيات اندیښمن و. هغه له دې ويریده چې هسي نه چې د دوې خخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بيرته راستون شي او په پنجاب او یاده لی باندې یړ غل را پوري. ډير فک او دقت نه وروسته شيرشاه سوری دې پايلو ته ورسید چې دهغوي خخه دهريو د شاته کولو له پاره به د وړاندې تګ پاليسي خپلول عملی نه وي. په دې خاطري بي همدا مناسب و ګنل چې د دوې خخه هر یو چې هر چيرې دې هملته بي مصروف و ساتي او پري بي نږدې چې بيرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر خود پنجاب د بيرته خپلولو له پاره کوم پلان جور نه کړاې شي.

شيرشاه سوری په لړ کې ډير محتاطه قدم اخست. هغه نه غونبنتل چې د همایون د تعقیب لو له پاره سیند ته لاس ور او بود کړي خکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ويره کې ولوېږي او بیا به د شيرشاه سوری سره د مقابلي له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه د سیند د ارغون حکمران او په ځانګړې توګه د راجپوتانه او ګجرات د حکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان د پخوا خخه د شيرشاه سوری خخه بد ګمانه وو. او د سیند د ارغونونو اتحاد د شيرشاه سوری له پاره ملاماتې ثابتیداې شو خکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وي. په همدي توګه کامران او حیدر هم کولي

شي په ډيره اسانۍ سره پيښور ته راشي او د خپل متحده لښکر سره یوځاي شي. ددي نه علاوه خرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکي لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولي شي قندهارتله ولاړشي او کامران هم له ئانه سره د شيرشاه سوری پرخلاف دخپل ئان سره را یوځاي کړي.

په دې خاطر د وخت اوحالاتو غونښته داوه چې شيرشاه سوری د سيند د دریاب دې غاره په درې محاذونو کې دغليم سره د مقابلې له پاره ئان تيار کړي، او د دې کار له پاره باید بلوچان او پښتنه هم له ئانه سره یوځاي کړي او په دې توګه سیاسي او حربی ګټې ترلاسه کړي. شيرشاه سوری د دې خڅه هم ویریده چې کيدې شي مرزا حیدر هم د خپل لښکر سره یوځاي د کشمیر خڅه را ووئي او د پنجاب میدانوته را ننويه او د هغه له پاره یونوي محاذ پرانئي. نو په دې خاطر د هغه مخنيوي هم اړین دې. ددې مقصد د ترلاسه کولو له پاره باید هغه مالګې د کانونو ترڅنګ خپل یو قوي څواک ځاي په ځاي کړي ترڅو د مرزا حیدر د راتلو خڅه مخنيوي وکړاي شي.

په ملتان کې د قیام په وخت کې شيرشاه سوری په همدي خیالاتو کې اوښت را اوښت چې د ملتان خڅه ورته یوډير بد خبر را اور سید او هغه دا چې خضرخان، چې شيرشاه سوری د بنګال حاکم تاکلي و، د بنګال د پخوانی حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړي دې. دې خبرې شيرشاه سوری په ډيره ویره کې واچاوه. هغه د دې ویره احساسوله چې هسي نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان د شيرشاه سوری ملګرتیا پریږدې او بيرته د سلطان محمود سره یوځاي شي. او په دې توګه په بنګال کې ورته یوڅل بیا کړاونه را پیدا کړي. د همدي خیالاتو په ډنه کې شيرشاه سوری د ملتان خڅه خپل څواکونه و خوچول او لاہور ته راغې او همدلتنه یې خیمي و وهلي.

lahor ته د رارسیدو سره سم شيرشاه سوری لمړي دا کار وکړ چې دلتنه بې دیوه ستر سړک د (گرنډ ترانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پیل کړ. ترڅنګ بې د لاهور خڅه تر ملتانه پوري هم د یوې ستري شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان خڅه لاهور ته راشي او د لته د گرنډ ترانک د سړک سره یوځاي شي. ددې کارد ترسه کولو وروسته شيرشاه سوری د کشمیر په لور توجه وکړه. ځکه چې د کشمیر مرزا حیدر د بنګال په لور د شيرشاه سوری د تګ په وخت کې خطرناک ثابتیداې شي. په دې خاطر شيرشاه سوری غونښتل بنګال ته د تللو خڅه د مخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که خه هم شيرشاه سوری ته د پنجاب په لړ کې د کابل خڅه د کامران او د سيند خڅه د همايون له لوري ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات د کشمیر حیدر خان ګواښ ته متوجهو. ځکه د کابل له لوري د ګومل مومن، او خيبر درو په بندولو سره د کامران د حملې خڅه خلاصون ترلاسه کیده خود کشمیر په اړه دا کار ثابتیده. ځکه چې د کشمیر په غربې واديو کې اباد قومونه افغانان نه و. په هغوي کې ډير کې یې جنجو عه، ګګر، جات او ګجر پراته وو. او شيرشاه سوری د هغوي سره د ورور ولی اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمیر خڅه لاهور او هندوستان ته شپږ ويشت لاري موجودې وي. او ددې ټولو لارو خارنه خدا سانه کارنه و، لکه خنګه چې د ګومل مومن، او خيبر درې و. په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوری ته په کشمیر کې د مرزا حیدر له اړخه ډير ګواښ متوجهو. په دې خاطر شيرشاه سوری ته هرڅه لمړي د حیدر بیګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولوله پاره قدم واخیست.

د کشمیر له اړخه د کومې ممکنه حملې د تم کیدو په خاطر، شيرشاه سوری ته هرڅه د مخه د مالګې د کانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه ګلکه کړه. دا د مالګې د کانونو غرنې لړي هماګه ده چې د جهلم، شاپور، ميانوالۍ او... سيمود شمال خڅه تيرېږي. د مالګې په

دې غرنى لپى کې دير ستر قومونه اباد شوي دي او هغوي کولي شو چې د کشمیر له لوري دحمله کونکو سره ملګريما وکړي او د شيرشاه سوری له پاره کړاونه را پیدا کړي. نو په دې خاطر د کشمیر له لوري د خپل ځان دخوندي کولو په خاطر شيرشاه سوری د مالګې د کانونو غرنى لپى په خپل واک کې دا خستو پريکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو د حکومت د پیلامې سره سمه د مالګې د غرنو دالپې د (انډو ارين) قوم لکه چات، ګجر، او کوکهر قومونه له پاره چې د غربی پنجاب د میدانو خخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لوري ته دپناه له پاره رغلې و، داوسيده و ځای و. د مالګې د غرونو دالپې دا برخه په حقیقت کې د شورش نه ډک یونیم واکه مسلط حکومت و، چې د دهلي حکومت یې په لور هیڅ توجه نه کوله. په دې لپى کې چې د کوکhero کوم قوم اباد شوي و هغوي پخواه خوشاب په سيمه کې د سیند دبلې غارې او سيدونکې و. چې دوې د پخوانيو داره مارانو خخه ګنل کيدل. دوې د خپله نسلی لپى د مالګې د غرونو د مشهور روایتي مشر (راې سال) سره ترله، وروسته بیا د کوکهرانو یوه دله راجپوتانه ته راغلل او دلتنه په ناګور کې اباد شول، هغوي دهمدي ځایه د کوکhero او نورو راجپوتی قبایلو سره د ازدواج د کولو لپى پیل کړي او خپل ځانونه یې مستحکم کړل.

د همدي کوکهرانو بله ډله چې د مالګې په غرنیو سيمو کې پاته شوي و د جنجو عه په نامه ياد کړل شول. همدا جنجو عه د شرق په لور و خوئيدل او د ککhero سيمه چې د مالګې د غرونو اصلي خاوندان وو په هغوي او هلتنه په ابادو نورو قبایلو باندې خپله ولکه و غھوله. خو یو شمير راجپوتان د قبایلو په خير په ککهر باندې هم مشهور وو، دوې د یوچې او سهينن قبایلو پوري اړوند وو. توپير یې یواحې په دې کې و چې په جدا جدا غرنیو سيمو کې د اوسيدو په اساس په هغوي کې دبرهمني تهذیب تبلیغ و نه کړاې شو، بلکه په هغوي کې همغه پخوانې ناماښه و حشیانه سلوک او عجیب رسم و رواج او جنگي خصلتونه لکه ځنګه چې وو همفسي پاته شول. ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبایلو خخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

دديار لسمې پېړۍ خخه مختنه په دې سيمه کې د ککhero او جنجو عه قبیلو تر منځه ډير وينه تویونکې جنګونه شوي و چې موخي یې په دې سيمې باندې د خپلو ولکو قایمول وو. کله کله به دهلي پا دشاھانو هم خپل فوئونه دې سيمو ته ور لیبل خوهغوي نه غونبتل چې په دې سيمو باندې ولکه و کړي بلکه غونبتل یې د دې خلکو په وړاندې د خپل شان و شوکت خرگندونه وکړي.

کله به چې په دې سيمو کې سیاسي بدلون راته. بیا به هغوي دې لوري ته خپل لاس را او بدداوه. او د ماتې خورلې ډلي سره به یې کومک کاوه او د هغه ځای حکمران به یې د تخته خخه پورته کاوه. هندوستان ته د با بر د راتلو په وخت کې هم دغه ککhero او جنجو عه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. با بر لمړۍ د ککhero پر خلاف د جنجو عه سره مرسته وکړه خو کله چې د ککhero سردار (راې سارنګ) په پوره توګه د مغلو فرمانبردار و ګرزیدنو با بر خپله پاليسې بدله کړه. د شيرشاه سوری تر وخته پوري ککhero په یوه ډول د مغلو سره را نښتې وو. په دې خاطر شيرشاه سوری د خپل سیاسي دریج په خاطر د ککhero په خلاف د جنجو عه سره د مرستې د پیلید و عزم و کړ.

د جنګي فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لپى دو مره اهمیت درلود چې د یونانیانو، یوچې، غزنې، او غورې حمله کونکو خخه نیولې تر با بر او شيرشاه سوری پوري هیڅ حکمران دا ځای له نظره نه شو پريوستلي. د دې ځانګړې علت دا دې چې د شمال خخه حمله

کونکی هر یو لبکر ددی سیمی خخه خپل لبکر دپنجاب مرکزته داسې راولای شی چې دهغې په نقل و حرکت باندې د چا غوره هم پریوري. همداعلت و چې شیرشاہ سوری د پنجاب د خوندی ساتلو په خاطرتر هر خه لمپی دی غرنیو لوپیو ته توجه و کړه.

شیرشاہ سوری دخپل لبکر سره یو ئای دلاھور خخه مخته ولار او مالگپی دې غرنیو لوپی لوپی ته بی خپل لبکر و غچاوه. خود بی غرنیو لوپی ته د ورسیدو مخکپی بی خپل فوچ ته پړ او ورکړ، بیا بیا د ککھر سردارانو ته قاصد ورولیپه او هغوي بی خپل ځان ته را وبلل. د ککھر سرداران ډیر سرکشه، ډیر جنګجویه، او ډیر زړه وروو. هغوي د شیرشاہ دربار ته د راتلو خخه ډډه وکړه. او هغه قاصد چې شیرشاہ سوری د هغوي ډرابللو په خاطر ور استولې و د همغې په لاسو بی شیرشاہ سوری ته خو غشی، او زمری دوه بچیان ور ولیرل.

دکھرودد ی خواب خخه شیرشاہ سوری دا و پتیيله چې ککھر د بسپنې له پاره اماده نه دي او د دې پر خلاف د سرکشی او بغاوت له پاره بی ملا تړلې ده. شیرشاہ سوری جنجو عه پری اینېني وو او تر ټولو لمړی بی د ککھر و سره اړیکې ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجو عه د پخوا خخه د مغلو پر خلاف دي. ککھر په بنستیزه توګه د مغلو طرفداره او د هغوي ملاتړي وو. شیرشاہ سوری غونبنتل دوې له ئانه سره را یو خای کړې، تر خود ککھر او مغلو تر منځ اړیکې پريکړل شي خوکله چې ککھر و په بغاوت باندي لاس پورې کړ نوشیرشاہ سوری د هغوي پر خلاف باندي د فوئي ديرغل له پاره ئان تيار کړ.

شیرشاہ سوری ددی موخي دتر لاسه کولو له پاره د جنجو عه د قوم سره مرسته وکړه . د هغوي سرداران يې خپل حاڻ ته راوبل . هغوي هم په پوره خوشحالی سره د شیرشاہ دربار ته راغل . او د ککھرو په خلاف يې د شیرشاہ سوری سره د خپل هر ډول تعاعون له پاره ملاتر و بنود د جنجو عو ددی ملاتر په واسطه شیرشاہ سوری يو لښکر تیار کړ او ددی لښکر قوماندان يې هيبيت خان نيازي و تاکه . بيا شیرشاہ سوری هيبيت خان نيازي د جنجو عه د قوم د همدې مشرانو سره یو ئاهي د مالګې دغې غرنیو لپريو ته ولېړه تر خود هغه خاچه په ککھرو باندې یړغل یوسې او هغوي وڅوي ، تر خو په راتلونکو ورخو کې هغوي په پنجاب کې د شیرشاہ سوری له پاره د سر درد را پیدانه کړي .

کله چې هیبت خان نیازی د خپل لبىكىرسه يو ئاپى د مالگى د غرونو دې لپى ته د كىھرو د ئىپولو له پاره ور توت او مخته ولار نود اسى ورته معلومه شوه چې كىھر پىتىخايو ته تلىپى دى. اوپه كوم مناسب وخت كې به يرغل كوي. هیبت خان نیازى دەغۇپە دې چال باندىپە و نە پوهىدە او مخته ولار. كله چې هغە پە يۈپە پراخە وادى كې ورتتوت نو دغرنىيۇ لپىو خخە پرىپە وينه توپۇنکو او جنگى كىھرو داسى يرغل را وست چې دەغى خخە بىي شىپە او ورخ هىرە كې.

اوسم نو هیبت خان نیازی د عجیبو حالاتو سره مخ و. ئىكە كىھر د غرنىيۇ سىيمۇ خىخە پې د مردارې خورۇنگى حيواناتو او تىپو سانو پە خىر راتوي شوي و او د هىبت خان فوخ يى د يرغل لاندى را وستى و.

حمله کونکی ککھرد سیلاپ د توپان په خیر دھری لورې د ھوا کمنو جسمونو او قوي څھرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یې په وینو کې لړل. د ھغوي په دې حملو کې هیبت، جلال او په منظمه توګه جبر پت و. هیبت خان هم د شیرشاہ سوری یو تجربه لرونکې او میرپتی سالارو. هغه د ککھرد د دې حملې په مخکې د اسې و برینبندید لکه په تیارو کې چې درنبا خرک را خرگند یېږي.

تر لېد و خته پورې هييت خان د ککھرو دا حملې په شا و تمبولي او خپله دفاع يې کوله او بیا يې په جارحيت باندې لاس پوري کړ. هييت خان نيازي ته ډير ژردا روبنانه شوه چې د ککھرو سره د هغوي په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول خه اسانه کارنه دي ئکه چې ککھر په ډيره بېړه د هييت خان نيازي د فوچ حالت د بې وسی په لور را کاري.

هييت خان د ککھرو په مقابل کې بدترینه ماتې و خورله. اود جنګ میدان يې پري بسود او و تښتید. کله چې هييت خان نيازي د خپله پاته شوو لښکرو سره د شيرشاہ سوری دربارته ورسید نو شيرشاہ سوری د هغه په دې ماتې باندې ډير زيات خواشيني شو، د پوره فکر او تدبر نه وروسته بې پريکړه وکړه چې او س به خواص خان د ککھرو د مقابلې له پاره ور استوي، د خواص خان سره د سلا مشوري وروسته شيرشاہ سوری خواص خان ته ډير ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې بې هييت خان نيازي هم شامل کړي و ترڅو د ککھرو تر سيمو پوري د خواص خان لارښوونه وکړي. د دې نه علاوه شيرشاہ سوری خپل یوبل سالار جلال الدين جالو هم د خواص خان تر قومندې لاندې ولیړه او په دې توګه خواص خان، هييت خان نيازي، او جلال الدين جالو ټول د ککھرو د ئچپولو له پاره د مالګې د غرنيو سيمو په لور ولاړ.

57

د خپل پړاو نه یو ميل و اټن مخته خواص خان خپل فوچونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه بې هييت خان نيازي او جلال الدين جالو ته ورکړه او هغوي دواړو ته بې حکم و کړ چې همغه ئای ته و لارشي چې خورئې تر مخه د ککھرو او هييت خان نيازي تر منځ په کې جنګ شوې و، خواص خان هغوي ته دا هم ويلې و چې د ورئې له مخي دې سفر وکړي او د شپې له مخي دې په یوه ئای کې په ډاډ منه توګه ارام وکړي، او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ټوانان هرې خوا ته خپاره کړي. خواص خان د هغوي پسې وروسته روان شو هغه به یواحې دشپې سفر کاوه او د ورئې به په پتنځای کې کیناسته. په دې توګه هغه د هييت خان نيازي سره یو ئای د جنګ هغه ډګر ته ورنڌي شوچې خور ورئې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هييت خان نيازي او جلال الدين جالو هغه میدان ته ورسيدل چې خور ورئې تر مخه په کې د ککھرو د قبيلي سره جنګي دلې و، نو ککھر یو ئل بیا د خپل غرنيو پتنځایو خخه را ووتل او د هييت خان نيازي او جلال الدين جالو په لښکرو باندې لکه د وړو لیوانو په خیر را پريو تل.

د ککھرو دا حمله هم ډيره خطرناکه او وينه تویونکې وه. خو بیا هم هييت خان نيازي او جلال الدين جالو د خواص خان د لارښوونې په مطابق خپل ئانونه تر دفاع پوري محدود کړي و، تر ډيره وخته پورې هغوي د ککھرو حملې تمبولي په همدي وخت کې خواص خان د خپل غرني پتنځای خخه لکه د زمرې په خیر په ککھرو باندې را پريو ت او د تور توپان او سختې سيلې په خير د ککھرو جنګيالي تر حملې لاندې راوستل.

د خپلې حملې په همغه لمړيو شېبیو کې بې د ککھرو د جنګياليو حالت د خرابیدو سره مخ کړ. کله چې هييت خان نيازي او جلال الدين جالو وکتل چې خواص خان د ککھرو په خلاف دشا له اړخه حمله را پوري ده نو هغوي دواړو هم دفاعي حالت پريښود او په جارحيت باندې بې پیل وکړ. او د خواص خان په خير د ککھرو په مخکينو ليکو باندې خپونکې گزارونه پیل کړل. د دې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې د ککھرو ټوانانو همت له لاسه ورکړ او فوچونه بې په میدان کې تیت و پرک شول. او س نو ککھرو ټوانانو بشې او چې لورې

ته په تیبنته پیل و کړ او هر یو هڅه کوله چې خپل خان خوندي ئایو ته ورسوی. تر لبوه وخته پوري د ککھرو عامه وزنه روانه و، دهغوي د لښکرو ډیره برخه د شاله اړخه دخواص خان او د مخي له لوري د هيبيت خان نيازي او جلال الدين جالو په لاسو د تیغه تير شوي وو. په دې توګه په دغه غرنۍ له کې نه یواحې د ککھرو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوي لښکر یو ډول له منځه ولاړ او اصلی خواک بی ترپنسو لاندې شو. کله چې ککھرو ماتې و خوره او وتنبتيدل بیا خواص خان بيرته د خپل پړاو په لور روان شو، پړاو ته دخواص خان د ورتګ نه مختنه شيرشاه سوری ته د دې سوبې خبر ور رسیدلې و، نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ئای پړاو ته ورسید نو په پړ او کې د خوشحالی ډولونه غږيدل. شيرشاه سورې دخواص خان خڅه په ډیره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شيرشاه سوری سره د کتلوا وروسته خواص خان خپلې خيمې ته ولاړ نو وي کتل چې هلتنه بسکلې او بنايسته کملاوتي د خيمې به باکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم د خيمې به باکوالې کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار بې پريښود او په یوه منډه دخواص خان مخي ته راغلې. بیا ورته ګنګا په ډیره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وویل چې خواص خانه ، زما د سرتاجه ! زه تاته د مالګې د غربنيو لريو د ککھريو سره د مقابلي د برياليتوب په اړه مبارکي وايم. دغه غربنيو ککھرو خپل ظانونه نه تسخیريدونکې ګنډ او په ظانګړې توګه بی کله چې هيبيت خان نيازي ته ماتې ورکړه نو حوصلی بی نوري هم لوړې شوې. خوتا هغوي ته په ماتې ورکولو سره دا اڳيزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مينې نه ډکو دغه خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ ، هغه غونښتل په ټواب کې ورته خه ووایي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته بې وویل چې : زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وايم. ته یقينا دهغه ټوانانو خڅه بې چې په تيارو کې د رنډا راوستونکې او په دشتو او صحراء کې د ګلونو د بنوولو فن باندې پوهه یې. خواص خان په ډيردقټ سره د کملاوتي په لورو کتل او بیا بې ټواب ورکړې چې : ګوره کملاوتي ! زه پخپله هیڅ نه يم، دغه زما تولي بریاوې د الله تعالی له اړخه دې هغه زما پروردګار ، زما مالک ، نصرت کونکې او ملاتې دې. بیا هم تا چې زما له پاره د ستانيې کوم الفاظ را تول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا یو خپل بیا وویل چې :

ماته ستادراتلو خبر رارسیدلې و خو زه پوهیدم چې ته به د لبوه وخت له پاره د شيرشاه سوری سره کينې. د خيمې د پاكوالې کار پاې ته رسیدلې دې ما ستا له پاره د مخکې خڅه ډوډي راغونښې او اينښې ده، لمړي ډوډي و خوره بیا به په تفصيل سره نوري خبرې کوو. خواص خان ورته وویل چې ماته منظوره. څرنګه چې کملاوتي زمونه خدمت کوي نودا دهغې حق دې چې له مونه سره یو ئای کينې او ډوډي و خورې. دخواص خان په دې وړاندیز کملاوتي دومره خوشحاله شو له که څرنګه چې یو انسان د پنسو خڅه تر سره پوري په خوشحالی کې را ونغارېل شي. بیا دواړو یو ئای د ډوډي سامان خپور کړ او په ډیره خوشحاله ماحول کې بی سره یو ئای ډوډي و خوره

د مالګې د کانونو په غربنيو سيمو کې د ککھرو د ماتې وروسته شيرشاه سوری د جنջوعه قبيلي خلک نبه و نازول ، دهغوي په قوت او خواک کې بې ډيرښت را وسته تر خو هغوي په راتلونکې ورخو کې د شيرشاه سوری ملاتې و اوسي او د مالګې د غربنيو لريو په لمنو کې ککھرو ته یو خپل بیا د مغلو د ملاتې فرصت تر لاسه نه کړي. د دې کارد تر سره کولو وروسته شيرشاه سوری د خوشساب او بهيرې په لور متوجه شو تر خود اسيمي هم په خپل خوا کې و دروي. او په راتلونکو ورخو کې د دې لښکرو له پاره خوندي ئایونه و ګرځي.

په دې ورخو کې په خوشاب او بهیړې کې د وړي بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ دهغې سیمې حکمرانان وو. شیرشاہ سوری نه غونبنتل د بلوچو په معاملو کې لاس وو هي، ئکه چې ددې ويره وه چې هغه خلک به بیا دهغه مخالفت کې ودرېږي اوېو ستر لښکر به جوړ او د شیرشاہ سوری په مقابل کې به و جنګکېږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان، اسماعیل خان او غازی خان د همایون د تعقیبیولو په لاره کې نه یواخې د خواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شیرشاہ سوری د خوشاب سیمې ته راغې نو هغوي د شیرشاہ سوری خدمت ته هم حاضر شول او د خپل تعاون او ملاتړ ډاډې ورکړ.

دا بلوچ د باجور خخه نیولې ان د بهیړې د غرنیو سیمو پوري خپاره پراته و. چې سردار بی اسماعیل خان بلوچ نومیده. شیرشاہ سوری په دې پوهیده چې ددوې پرته په دې سیمې باندې ولکه کول شونی نه دي. په دې اساس شیرشاہ سوری اسماعیل خان بلوچ هم د خپل فوچ په نوم لیک کې شامل کړ. او هغه ته بی هم د شاهی فوچ په خیرد خزانې خخه تتخوا و تاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچیانې ژوند درلود. بیا وروسته په دې سیمه کې اباد شول، په هغو ورخو کې چې تیمور لنج په هندوستان باندې یرغل راوست نود هغه د بیرته ستنيد و تروخته پورې بلکه توله پنځلسنه پېړې د بلوچو ډودا او هوټ قبایل د شمال خخه د سنید ددریاب په غاره غاره د کوچیانو په خیر ګرزيدل را ګرزيدل. دهغې وروسته بیا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سليمان دغرونو دلپې جنوبې لوري ته پرته ده. ددې کوچې ډوله بلوچو د ابادیو په کتلوسره نور بلوچان هم په حرکت راګلل او هغوي هم په پنجاب کې اباد شول. دنمونې په توګه د بلوچو د رند قبیله د ملتان د لنگا راجپوتانو د ویرې خخه د چناب راوی او ستیج په درو کې اباد شول، ددې رند قبیلې دخلکو دنده په کرايه عسکري کول و، تر خنګ بی په ازادانه توګه غلا او لوټمار هم کاوه. په همدې ورخو کې خه نور بلوچان چې ډډوډ او هوټ د قبیلو پوري تړلې وو، هم د وطن او ئای ځیګې د لټون په خاطر د جهلم او سیند د وادیانو پورته غارو ته ولاړ او هملته میشته شول. دلته په دې سیمو کې مخته پښتنه هم اباد وو. په دې خاطر د بلوچو او پښتنو تر منځ تکر لازمي ګرزيده. د بابر نه وروسته شیرشاہ سوری او دهغه نه مخته همایون او دهغه ورور کامران مرزا په دې سیمو باندې خوارلس کاله حکومت کړې دې. هغوي به د پښتنو او بلوچو د خپل منځې تربګنۍ خخه ګټه پورته کوله او په خپله به بی ارام حکومت کاوه. په دې سیمې کې د کامران بریالیتوب په همدې کې و چې داقومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خوشیرشاہ سوری د اپالیسي ترک کړه او د پښتنو او بلوچو تر منځ بی یووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تیرو وختو کې بی د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سیمې شیرشاہ سوری د بلوچو خخه بیرته و اخستې او پښتنو ته بی تسلیم کړې، خو بلوچانو ته بی دهغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنیو لريو د نندا او ګرجهک په نامه سیمې ورکړې. د جهلم په شمالې پولو کې دغه دواړه سیمې د جنګې موقعیت له نظره ډیرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شیرشاہ سوری د اسیمې د بلوچو سردار اسماعیل خان ته ورحواله کړې وي. په دې توګه د بهیړې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سیمو کې هم اباد شول. شیرشاہ سوری هم هڅه وکړه چې هغوي تول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټینګښت له پاره شیرشاہ سوری دا دويمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې د خپل حکومت د ټینګښت له پاره دریمه مرحله پیلو له.

د شیرشاہ سوری دریمه مرحله په کشمیر پوري تړلې وه. خرنګه چې هلته په کشمیر کې د همایون سپه سالار مرزا حیدر د خپل لښکر سره ئای په ئای شوې او هغه ددې توان درلود چې په یوه مناسب وخت کې دهغه ئایه را ووئې او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

دې توګه شیرشاہ سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ټکه چې مرزا حیدر بیگ یو تکړه، میرنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنيل او سپه سالار و.

شیرشاہ سوری د کشمیر د حالاتو د جوړولو په خاطر د خپل لښکر سره یو ئای د لاهوره را ووت او د بمھبر په لور و خوزید، په بمھبر باندې یې یړغل یور او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې د قیام په وخت کې شیرشاہ سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې و نیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره د مینې او خلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوي ته یې مالي کومک هم ورکړ او هغوي ته یې دا هم وویل چې هغوي دې د همایون د سپه سالار مرزا بیگ په خلاف را پورته شي.

د شیرشاہ سوری دا سیاسې حکمت ډیر ګټور ثابت شو. ټکه د چک قبایل د مرزا حیدر بیگ په خلاف را پورته شول او د هغه سره یې د جنګکونو لړی پیل کړه. کله چې د چک قبایل او مرزا حیدر بیگ په خپلو منځو کې په جنګکونو کې را و غښتل نو شیرشاہ سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ټکه چې او سه نو مرزا حیدر بیگ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیږشوي و. ترڅو کالو پوري چکانو په مرزا حیدر بیگ باندې یړغلونه کول، ان تردې چې هغوي مرزا حیدر بیگ و واژه او یو چک سردار غازی خان د کشمیر سردارو ګرزيد.

په پنجاب کې د خپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاہ سوری د بنګال په لور د کوچ کولو د مخه شیرشاہ سوری خپل لښکر په د و برحه باندې وویشه، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې هملته په لاهور کې پرینسوند. هیبت خان نیازی یې د خواص خان معاون و تاکه. شیرشاہ سوری خواص خان ته دا لارښونه کړي و چې هغه دې زما تر بله حکمه هملته په پنجاب کې پاته شي. په دا سې حال کې چې شیرشاہ به د بنګال په لور روانیږي. ټکه د بنګال د حاکم خضر خان له لوري شیرشاہ ته بنه خبرونه نه راتلل.

شیرشاہ سوری خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پری ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره خارنه کوي، ټکه خواص خان یواخني سالار او د شیرشاہ سوری نېټې لاس و چې د ډغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل و رسپارل شوې کار تر سره کاوه. شیرشاہ سوری ته تراوسه پورې د کشمیر خخه علاوه د کابل د حکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللي همایون خخه ګوابن احساسیده نو په دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پرینسوند. ترڅو په پنجاب باندې د کومې لوري حمله کونکي په مقابل کې خواص خان د هغه مقابله وکړي او هغه بيرته شاته تللو ته اړکړي. په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د تاکلو وروسته شیرشاہ سوری د بنګال په لور کوچ وکړ.

58

یوه ورڅه دا سې حال کې چې کملاوتي د خواص خان د خیمې د پاکولو خخه لاس خنده نو ګنګا خپل ئان ته را و بلله. کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل او بیا د ګنګا لوري ته راغله او د هغې ترڅنګ کیناسته ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور او د قت سره وکتل او بیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي! زه غواړم له تا خخه د یوې خبرې پونښنه وکړم خو درواغ به راته نه واي. ته د تیرو خو میاشتو راهیسي دلته زما په خیمه کې کار کوي او په دې موده کې زه ستاد ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم، زه غواړم د همدي مطالعې په رنما کې له تا خخه خه و پونښتم. خو د هر خه د مخه به له ما سره ژمنه کوي چې درواغ به راته نه واي. ګوره! ریښتونې خبره ډیره بنه وي او ګټوره هم. او که

درواغدي راته وويلي نوله يوه ارخه به دخيل ضمير او از ترپينو لاندي کري او دبله ارخه به په درواغو کي تاته کومه گتنه هم نه وي. او ستادروغ به تاته زيان ورسوي. د گنگا د پونتنې خخه کملاوتي لبخه اندې ینمنه شانته شوه، خوهير ژريي خان سنبال کر او بيا بى په لور او ازا وويل چي: گنگا خوري! وپونته، ته له ما خخه خه پونتل غواري؟ گنگا ورته وويلي چي:

گوره کملاوتي! ما چي تراوسه پوري ستاد شخصيت خارنه کري ده دهفي خخه ماته دا ډاګيزه شوي ده چي ته زمام دميره سره مينه لري. کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دی چي دروغ به نه وايي نوکه چيري ته ربنتيا وايي نوشونې ده چي زه به داسې يو قدم واخلم چي ستاله پاره به ډير گتوري ثابت شي. کملاوتي خپل سربنکته کړ او بيا يى د لبخه فکر کولو وروسته وويل چي: گنگا خوري! بنه دي و نه کړل چي له ما خخه دي دا پونتنه وکړ، اوس که چيري زه ددي پونتنې ټواب په نفې کي وايم نو خپل ضمير به ترپينو لاندي کوم او که چيري هو وايم نوبيا به ستا گنهگاره و گرخ.

د کملاوتي ددي ټواب خخه گنگا ډيره خوشحاله شوه، بيا يى کملاوتي ته وويل چي کملاوتي! ربنتيا ربنتيا وايي، چي په ربنتيا مې زره خوشحاليري، گنگا غونبتل لب نور خه هم وايي چي کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويي ويل چي: گنگا خوري! څرنګه چي تا له ما خخه په سخته وغونبتل تر خو زه ربنتيا وايم نو به دې خاطر ما هم ربنتيا وويل اوس نو ددي ربنتيا ويلو له پاره چي ماته هره سزا تاکې زه يى منلوته تياره يم. گوره گنگا خوري! ما دروغ هم ويلي شول، او دخپل زره راز مې پتولي شو، خو ماتاته ربنتيا وويل، ځکه د خواص خان شخصيت داسې دې چي هره بسجده ده ګه لوري ته راغب کيدو پرته نه پاته کيري او ما هم همدا سې و ګنه چي د مينې په دې سيلاب کي لاهو شوي يم.

گنگا خوري! ما هيڅکله هم د خپلي مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دې ډاګيزه کري، ځکه زه پوهېږم چي په خواص خان باندې يواحې او يواحې ته حق لري او له تاسره په دې حق کي هيڅوک نه شي راشريکيدي.

کله چي کملاوتي خاموشه شوه نو گنگا تري یو خل بيا و پونتل:

گوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړ او دا به هم راته په ربنتيا سره کوي چي او هعه داچي اي زما خاوند (ميره) هم تاته کله په مينه کتلي دي؟ چي دهفي له مخي ته داسې وپوهېږي چي هغه هم تاته رغبت لري او يا ستاله پاره خه داسې کوم کشش احساسوي. ددي خبرې په ټواب کي کملاوتي په يوه تکان سره وويل چي، نه، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي، هغه هيڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلي، گنگا ورته یو خل بيا وويل چي:

گوره کملاوتي! که زه ستاد محبت ديو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستاله پاره د منلو وروي، زه به تاته دا وايم چي دا قدم به ستا په حق کي وي، کملاوتي ورته وويل چي: زه دهفي وخته راهيسې چي له تاسره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر او درښت وردي. نو په دې خاطر هره پريکړه چي ته زما په حق کري وکړي ماته به د منلو وروي. گنگا ورته وويل چي: که چيري خبره همدا سې وي، نوبيا واوره چي: زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چي زه به پخپله تا د خواص خان سره واده کرم. اولکه ځنګه چي زه د خواص خان بسجده يم همدا سې به ته هم د خواص خان بسجده و ګرځي. گوره کملاوتي! اوس خو زما خاوند د خواص خان د لاهور د بنا رد او سيدونکو د حال احوال د پونتنې له پاره ورغلې دې، کله چي بيرته راستون شي نوزه به ستا خبره ورسره وکرم. او بيا

به سبا تا دخپلی اخري پريکرپ خخه خبره کرم. دگنگا ددي خبرو په اساس کملاتي د تصنوعي شرم او حجاب خرگندونه و کره اود خيمی خخه بيرون ووتله او وتنبيده.

کملاتي به يوه منه خپلی خيمی ته ساه نيولي ورسيده، په دې وخت کې هلتھ په خيمه کې نيرمل ئانته ناسته ود. دکملاتي ساه لاتر او سه پوري ئاي تنه ود راغلي. تر لې وخته پوري ساه نيولي ودریده او په خندانه او خوشحاله خوله يى نيرمل ته كتل. نيرمل هم تر خو لمحو پوري کملاتي به غور سره كتلە، بىا بىي ترى وپونبتل چې گوره کملاتي! ته ھيره ساه نيولي راغلي بىي او مخدې د خوشحاليو نه ھك دې، راته ووايە چې خه درپيښ شوي دي. کملاتي په خندا خندا کې د نيرمل تر خنگ كيناسته او بىا بىي ورتە وويل چې:

گوره نيرمل! ستاخبره سهى ده. نن رېنتيا هم زه ھيره خوشحاله يم. ساه مې په دې خاطر نيولي ده چې په يوه منه مې خان تر تا پوري را ورساوه. تر خو هغه بىه خبر چې ما تر لاسه کرپي دې هغه تاته هم سمدستي ووایم. نيرمل په دې غور سره کملاتي ته وكتل او بىا بىي ترى وپونبتل چې خه ڈول بىه خبر؟ کملاتي په خندا کې ڈوبه ود او بىا بىي په ھيره پتىه توگه نيرمل ته وويل چې:

گوره نيرمل! دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سورى لبىكىر ته راغلي يم او ستالمن مې ونيوله هغه کار او سپه ھيره بىرپ خپل انجام ته رسيدونكې دې، گوره نيرمل! نن په خبرو خبرو کې گنگا لە ما خخه وپونبتل چې ايا زه خواص خان خوبنوم. خوكله چې ما په مثبتە توگه ھواب ورکړنو پوهيرې چې گنگا خومره مهمه او اوستره پريکرپ وکړه. نيرمل په ھيره انديښنه کې ترى وپونبتل چې هغه خنگه؟

کملاتي ورتە د خوشحالى، نه ھك او از سره وويل چې:

گوره نيرمل: گنگا پريکرپ کې ده چې ما هم د خپل ئان په خير د خواص خان سره واده کري، نن به هغه په دې لې کې د خواص خان سره خبرې کوي او سبا به ماته خپلە اخري پريکرپ اعلانوي، هغې ماته وويل چې د تيرو خو او نيو راهيسې هغه زما حالت تر خارنې لاندې لري او دهمدى له لوري هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه د خواص خان سره مينه لرم. كله چې ما ورتە هو ووپلې نو بىا هغې دا ڈول پريکرپ وکړه. گوره نيرمل: زه پوهيرېم چې که چيرې زما واده د خواص خان سره تر سره شي نو بىا چې دکوم مشن له پاره زه راوتلى يم هغه به په ھيره اسانه توگه تر سره شي.

نيرمل ورتە په حيرانتياسره وويل چې: گوره کملاتي، زه ستاددي پريکرپ په اړه و نه پوهيدم، ته له يوه اړخه غوارې خواص خان ووژنې او د بله اړخه غوارې د هغه سره واده وکړي. کملاتي ورتە وويل چې: واوره نيرمل! خواص خان خوبه زه وژنم، او دا کار بې په هرە توگه چې وي تر سره کوم خو او سه مې پريکرپ کې ده چې د خواص خان سره يو ئاي دغه گنگا هم له منځه يو سم، گوره نيرمل! ماته ددي نه مخته هم خو ھلپي دا سې فرصت تر لاسه شوي و چې زه گنگا او خواص خان دواړه له منځه يو سم خود هغه ملګرو سره يو ئاي چې زه بايد دا کار انجام کرم لاتر او سه د لته نه دې رارسيدلې، گوره نيرمل! په تيرو ورخو کې خود اسې فرصتونه تر لاسه شول چې كله كله به زه او گنگا دواړه په خيمه کې ئانته ناست و او كله زه او خواص خان. ئكھه چې د خواص خان خيمه په خو خونو باندي مشتمله ده. داسې فرصتونه هم را غلى چې زه به د خيمې په پاكوالې کې مصروفه و م او خواص خان بې په بله خونه کې ئانته ويده و او كله به گنگا هم ورسه وده وه. که چيرې ماغونتلى نو په داسې حلاتو کې مې دواړه له منځه ورلاې شول. خو مانه غونبتل دا کار په ئانته خان انجام کرم. ئكھه په دې توگه ماته ستونزې را ولارې دا پې شوي، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کې واپي نوشونې وه چې هغه به را بيدار شوي واپي او بر عکس به يى زه له منځه ورپي واپي، ئكھه چې هغه خو يو ئوان نارينه دې. د زور او خواک خاوند دې او زه د هغې

یوه خپیو هم نه شم زغملي، هو ! که چيرې په دې وخت کي زما ملگري دلته موجود واي نوت او سه به مې هغوي دواړه په رينښونې توګه له منځه وړي واي.

گوره نيرمل : داسې برینښې چې زما کارد اسان خخه اسائتر شوي دي ، که چيرې گنکا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تيار کړي او خواص خان ما خپله بنسه او خپله ماندینه و ګرځوي نوددي خخه دا خرګند شوه چې زه به شپه او ورڅ دخواص او گنکا په خيمه کې او سېرم او کله چې گنکا او خواص خان د دهلي په لور کوچ و کړي نوزه به ددي خايد تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوي دي هم دخواص خان لښکرته راشي ، ده ګي وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه خه ډول دا دواړه له منځه وړم نيرمل ورته وویل چې : گوره کملاوتي ! کله چې ته غواړي خواص خان او گنکا له منځه یوسې نوبیاد خواص خان سره واده ولې کوي ، ده ګي سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړي ، خپل عصمت او عفت په داو کې بدې ، کملاوتي د لې خه فکر وروسته ورته وویل چې :

گوره نيرمل ! په دې کې د دواړلې بولو کومه خبره نه شته. او نه به ددي لاري زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خانه ډير ځواکمن او تکړه ځوان دي او زه پوهیږم چې ده ګه سره واده کول به په خپل ذات کې یوه ځانګړې تجربه وي، بیا به دخواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددي دواړو ژوند پاي ته ورسوم. نوکه چيرې خواص خان د گنکا د وړاندیز ملاتړو وکړي نوزه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ، ده ګي خیمي ته به منتقل شم ، نيرمل غوبنتل په ځواب کې خه ووایي چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راواړ، په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډي و خورله .

بله ورڅ ، کله چې کملاوتي دکار له پاره دخواص خان خيمي ته ورغل نو ويي کتل چې په خيمه کې خواص خان او گنکا دواړه ميءه او بنسه ناست دي او په خپل منځو کې خبرې اترې کوي ، دکملاوتي دکتلو سره سه گنکا دخپله خايد پورته شوه او په خندانه خوله بي وویل چې : رائه کملاوتي زما ځنګ ته راشه ، موښ دواړو به ډيره بې صبرې سره ستاد راتلو انتظار کاوه. او س به ته ځانته د خيمي پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه موښ دواړه به دا کار یو ځاي تر سره کوو . ځکه چې د نن خخه وروسته ته هم ددي خيمي مالکه ګرزيدلې بي. مخکې مې چې له تاسي کومې خبرې کړي وي ، نو تيره شپه او نن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړي او هغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړي دي. او س به ته هم دلتنه او سېږي او د مابنام د مخه مه ستاد دخواص خان سره د واده تولې چارې تر سره شي. اوله دې وروسته به ته هم زما په خير دخواص خان د بنسه په خير دلتنه او په همدي خيمي کې او سېږي.

د گنکا په دغو بنو خبرو بنایسته او بسکلې پېغله کملاوتي د خوشحاليو اور فاقتو نو یوه نوي غوئي و ګرزيده. په دې وخت کې هغه د خواص خان په خيمه کې د محبت پېغام ليکونکې او د اسمانونو په لورو کې د وريئو په خير د عروج په خیالاتو کې ډوبه وه. معلومه نده چې هغه به ترکومه وخته پوري په دې خیالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې گنکا رامخته شوه او هغه بې د لاسه و نیوله او په خيمه کې بې دخپل ځان سره کینوله ، بیا تر مابنامه د گنکا هڅورنګ را وست او کملاوتي بې د خواص خان په نکاح کې ورکړه .

د پنجاب د په ښو دلو وروسته شیرشاہ سوری د غرنیو لپیو یوه سیمه غوره کړه. او هلتنه بې د یوې کلا په جوړولو پیل وکړ ، دا کلا د بهار دره تاس د کلا دویم انځور و دا بې دو مره قوي او نه تسخیریدونکې جوره کړه چې نوم بې ورته همغه د ره تاس د کلا ورکړ. په

پنجاب کې د او سیدود او سیدو په وخت کې شیرشاہ سوری د مالی امورو له پاره ډیر غوره کسان تاکلی وو. په دې و ګرو کې یو کس (کتھري ډورمل) هم شامل و. شیرشاہ سوری هغه د خپل ئانه سره نوکر کړ او دره تاس د کلا جورښت یې د هغه په خارنه کې پرینښود.

دره تاس نومې د غه کلا او س هم په جهلم کې ترستړګو کېږي، دا کلا د جهلم خخه لس ميله و اتن کې د شمال غرب په لور په هغه ئاي کې پرته ده د کومه ئاي چې د غرنو لړي د کشمیر په لور و رخی. د دې کلا محیط دوه نیم ميله و اتن لري او د یوالونه یې د یرش فتیه پلنواли او اته د یرش فتیه ستروالي لري، د هغې ستره دروازه د شیرشاہ سوری د وخت دفن او هنر سترشاہ کار دې.

د پنجاب خخه د کوج کولو په وخت کې شیرشاہ سوری د خپلې برخې د بنګال په لور و خوزید، د هندوستان د تاریخ د پیلامې خخه بنګال په سیاست، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوره ګرزیدلې ده. د دې د پیچیدګیو چې خومره د هندوانو د وختو خخه کېږي په هماګه اندازه د منځیو پېړیو د تاریخ خخه هم ډاګیزه کېږي.

دا کشمکش د اريایانو د راتګ سره سم پیل شوې و، بنګال تر هر خه لمري د اريایانو د تهذیب او تمدن سره تکر و کر خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول، د راجه هرشن خخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پوري بنګال د خپلې سیاسې ازادی د ساتلو په خاطر هڅې کړې دی که خه هم دا جنګ د هندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یې هم حمله را وړونکې ټواکونه په خپل و ینو کې رانغارلي او خپل برلاسې بې پړې ساتلي دې.

دا کومه جادو زمه کرشه نه وه چې بنګال پرې بدnam شوې دې بلکه دا د هغې د تهذیب، د ژوندانه د ټواک او نعمتو نو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه دې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې د بنګال اب و هو اخراه، او به یې ناپاکه، خود ما هیانو ځالې، او د دولت بې شمیره خزانو یې، د جنوب ځان ځارونکي او د قسمت از مینښت کونکې تل د خپل ځان په لور را کش کړې دی.

رینستیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو خل دلته قدم کیښود نو هغه به د همدې ئاي کیده. د هغوي له انه د دې ئاي په خاورو کې په رینستونی توګه جادو وو. هر څوک به چې یو خل دلته راغې نو بیا به یې د دې خبری د کولو خخه کړکه کوله چې بېرته دې ولارشی او په بله کومه سیمه کې دې په داسې حال کې میشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او د ګرمیو او یخنیو په تیرو لو سره دې هره ورځ د نه زغم و پر مشقت او مزدوری و کړي

ددې تولو خبرو سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي او بغاوت جوږیده، د دې ستر علت دا او چې دا ولايت د هندوستان د مرکز د دهلي خخه نزدي زر ميله و اتن کې پروت دې، دا دومره ستر ولايت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشي کوله. د دې ئاي حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلي ترولکې لاندې او سیدل نه خوبنیدل. او تل به یې هڅه کوله چې د دهلي د غلامي، کړي د خپل خټ خخه و کاري. د بله اړخه د هندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم د دې پرته بله لاره نه وه چې د دومره لړې ولايت انتظام دې کوم عسکري سالارته و سپاري ترڅو د هغه ئاي د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسائل نه او که و هم ډير کم و چې د دهلي خخه د دومره لړې سیمې انتظام او خارنه دې و کړي.

په بنګال کې د ګوډ بناړ ستر مرکزو او د هغه ئاي او سیدونکو به د ګوډ د بناړ حکمران خپل سلطان ګانه. د همغې د حکم تعامل به یې کاوه، هغوي د دې خبرې سره هیڅ سرو کار نه درلود چې د ګوډ سلطان په دهلي کې د خپل پادشاه خبره مني او که نه. یا هغه و ژل کېږي

اویا دخپلې دندې خخه گونبې کېرىي. خوکله بەچې كوم نىك صوبدار دېنگال خخه لرې كېل شو نويواحى دومره بە احساسىدە چې دىيوى كورنى حکومت پاپى تەورسىد او دېلى كورنى حکومت پېيل شو.

دشیرشاھ سورى تروختە پورى دېنگال همدا حال و خود دېنگال سياسي نظام د شيرشاھ سورى د مزاج سره سرنە خور. ئىكە شيرشاھ سورى د يوه مستحکم مرکزى حکومت ملاترىپى و هغە نەغۇبىتلە لايتو نوتە پىرە زياتە خپلواكى ورکېلشى.

هغە وخت چې د ١٥٤٠ كال د جنوري پە مياشت كې شيرشاھ سورى د مغلۇ سره د جنگ لە پارە قنوج تە روان شونو پە دېنگال كې بى خضر خان د والى پە خىرو تاکە. او بىا شيرشاھ سورى خۇ مياشتى د دېنگال لە پاتە شو، پە دې وخت كې د هغە هغە لېنلىك چې تىل بە بهار كې موجود ونۇ پە هندوستان كې د جنگونو پە خاطريي هغە هم لە ئانە سره را خستىپى و پايلې داشۋى چې دېنگال حكمان هلته پە دېنگال كې د خپلواكى پە خوبونو كې دوب شوپى و.

دەمدى مقصىد د ترلاسە كولولە پارە هغې د دېنگال دېخوانىي سلطان ، سلطان محمود د لور سره وادە كرپى و ، خضرخان تە د هغې يوه گىتە داشۋە چې د دېنگال رعيت او پەخوانىي مسلمانانو هغە د دېنگال د تخت رېبىتنىي وارتىگانىه. خو خضرخان لاتر او سەپورى شاهى لقب نە و خپل كېرى. خود دېنگال د رسم و رواج پە اساس بى پە تخت (تۈكىي) كىناستىل پېيل كرپى و . پە دېنگال كې تۈكىي محل چىت تە هم ويل كېرىي ، خضرخان بە دېخوانىي پادشاھانو پە خىرد محل پە چىت كىناستە او پەيىكەپى بە بىي كولپى ، خوتراوسە بىي شاھانە لقب نە و خپل كېرى. كەلە چې خېر ور ورسىد چې شيرشاھ سورى د خپل لىشكە سره يو ئاي پە ھېرە بىرە د هغە د ئېپولو لە پارە را روان دې نو د خضرخان د پېنبو خخە زمكە ووتلە. ئىكە هغە پوهىدە چې پە هغې كې دومرە توان او همت نەشته چې د شيرشاھ سورى مقابله و كېرى.

كەلە چې شيرشاھ سورى د خپل لېنلىك سره يو ئاي گوپ تە ورسىد نۇ خضرخان د گوپ د بىنار خخە بىرون را ووت او شيرشاھ سورى تە بى ھېر گرم بىنە راغلاست ووايە. كە خە هم خضرخان دا تۈل ھەر خە پە مجبورىت سره تر سره كول خو خپل باطن بىنە را خىرىندا و خوشيرشاھ سورى تە د هغە جاسوسانو د هەرى لەھى خبرونە ورکول ، پە دې اساس گوپ تە درسىد و سره سەم شيرشاھ سورى خضرخان و نىوھ او بىندى بىي كې او خپل توپلو ھەفو سەدارانو او سالارانو تە چې پە دې وخت كې د هغە سره ملگەرى و و ويل چې ستاسو خخە هەر يو چې زما د حكم خلاف كار و كېرى پايلې بىي داسې وي لىكە د خضرخان.

د خضرخان د نىولو او بىندى كولو و روستە شيرشاھ سورى هملتە پە دېنگال كې قىام و كې ، هلتە بىي د پەر مختىگ لە پارە خە كارونە پېيل كېل ، هغە لمپى كار چې هغە تر سره كې هغە د دېنگال د داخلى سيمۇ خخە كىتنە وە او هلتە بىي پە خپل نامە د شىرگەپور دوھ بىنارونە اباد كېل ، تەرخنگ بىي د دېنگال د زمكۇ اندازە گىرىي و كېرە. هەداراز بىي دېخوانىي رواج پە اساس خومرە زمكى چې د جاگىردارانو سره وې هغە بىي هەمغۇپى تە ورپەرپەنپەن دېخپلە كې بىي هېيچ د وللاس و هنە و نە كېرە.

پە دېنگال كې دشیرشاھ سورى خلورم كاردا و چې پە دېنگال بىي د زمكۇ نوي خېتىنان را پېيدا كېل ، پايلې بىي داشۋى چې دېنگال د پېنبو د دەيدى. دەپى نە علاوه هغە د هنە د شەمال خخە را جپوتان را ورل او دلتە بىي اباد كېل تەرخو هندوان تەپى سرراپور تە نە كېرە شى.

او تر تولو مهم کار چې شیرشاہ سوری په بنگال کې وکړه دا و چې د خپل خان له پاره بی یوه ډیره قوي بحري بیېرې تیاره کړه. تر خنګ بی هلتہ په بنگال کې د نظامې حکومت په ئای سیاسي حکومت جوړ کړ، او تر تولو مهم کاريي دا وکړه چې په بنگال کې بی د سرکونو په جورولو لاس پورې کړ.

بنگال ته د ګودريا د لاري خخه هم د تللو راتللو لاري جورې شوي وي خو هلتہ د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. د همدي نظام د نشتولي په اساس نه یواحې په بنگال کې سيمه ايز عصبيت خواکمن کیده بلکه د بغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوئ د انتقال په وخت کې جوړيدل نو دامن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کیده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بندیدل.

هغه لاري چې د مسافرينو له پاره جورې شوي وي هغه هم د غلو او د اړه مارانو د زیادښت په خاطرد تګ نه لويدلي وي او دا حال د شیرشاہ سوری له پاره د زغم ورنه و.

شیرشاہ سوری په همغه لمړي حمل د اټک خخه تر د هلې پوري یوه لویه شاهراه جوړه کړه او حکم بی وکړه چې د دهلي خخه تر د بنگال د سونار د کلې بورې دا شاهراه و غھول شي. سونار کلې د بنگال د کورني تجارت له پاره ډيره مهمه بندرگاه وه.

که خه هم سونار ګاو په او سنې وخت کې خپل هغه اهمیت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت بی ډير زیات اهمیت درلود. دغه ئای د شیرشاہ سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وي خود دې سره سره دا ئای د حربي فنوونو له اړخه ډير مهم ګنډ کیده.

سونار ګاو د لکھيا او میګنا د دریابونو تر منځه د او سنې ډ کې خخه نیغ په نیغه شپارس میله و اتن درلود. همدا علت و چې یو وخت دا ئای د بحری جهازوونو له پاره یوه بنه بندرگاه وه.

ابن بطوطه د همدي بندرگاه خخه د چین په لور تللي و. شیرشاہ سوری چې د اټک خخه نیولې تر بنگاله پوري ستړه شاهراه جوړه کړه نو سونار ګاو د دې شاهراه اخري تم ئای و. د شاهراه ګانو تر خنګ شیرشاہ سوری د سرايونو په جورولو او د کوهیانو په کندلو هم لاس پوري کړ تر خو په لاره کې د مسافرينو له پاره د تګ راتګ اسانтиاوې پیدا شي. همدا رازبې په لویو لویو بشارونو کې د زمکې ستري په توټې د خپل لښکرو د پړاونو له پاره خانګرې کړې.

په بنگال کې د او سيدو په وخت کې شیرشاہ سوری د بنگال د ولايت پولې هم و تاکلې. د بنگال د ولايت غربی پوله د کوسې د دریاب د غارې په هغه ئای پوري رسیده په کوم ئای کې چې هغه د ګنګا د دریاب سره یو ئای کیده، بیا دالیکه د ګنګا خخه تیریده او د ګړهي د غربې خنډې خخه را تاویده او د جنوب په لورد راج محل د غرونو او بهار کنډ د خنګلونو تر منځ تیریده او د بې بهوم او شیرګرہ پوري رسیدله.

شمالي پوله بی د شیرشاہ سوری له خوا د اباد کړل شوي نوي بشار ګوټې شیرګرہ پوري رسیدله، شرق او جنوب شرق بی د کوسې دویالې په غاره چې د بهار پوري خپره شوي وه. د جنوب شرق په لور دا ولايت په چنګا وو کې پروت د ماتاموري د دریاب پوري خپور شوي و. په دې توګه د بنگال په ولايت کې د او سيدو په وخت کې د ترقۍ د کارونو تر خنګ شیرشاہ سورې ددې ولايت خلورخواوې هم و تاکلې. ددې تولو کارونو د تر سره کولو وروسته بی د خپله اړخه یو باوري شخصیت د قاضی فضیلت تر نامه لاندې ددې ولايت والي

و تاکه بیا د خپل لب نکر سره یو ئای دهلي ته راغي، دهلي ته بي درار سيد و سره سم خپل یو گپندي قاصد دخواص خان په لور لا هورته ولېره او خواص خان يي د خپل لب نکر سره یو ئاي دهلي ته را وباله. تر خو تول هغه مقاومتونه چي دهندوستان په داخل کي بي سرونه را پورته کري دخواص خان سره یو ئاي و هغوي او هغوي اوهغوي تول د خپل ئان تابع او فرمانبرداره کري.

٢٠

نيرمل په خپله خيمه کي ئانته ناسته وه، چي كملاوتى درنه درنه او په پتو پنسو خيمى ته ورننوتله. او د نيرمل تر خنگ كيناسته نيرمل ورتنه وكتل چي دهغى غومبرى دخوشحالى نه سره شوي دي. دهغى په سترگو کي دخوشحالى نشا او په شوندو باندې بنا يسته او زړه وړونکي خندا ده. د كملاوتى ددي حالاتو په کتلو سره نيرمل ورتنه وويل چي:

كملاوتى خه خبره شوي؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډيره زياته خوشحاله معلوميرې. كملاوتى ورتنه په خندا شوه او ورتنه يي وويل چي:

نيرمل! زما درني مشرى! ستا اندازه بلکل سهبي ده، بس داسى يى و ګنه چي حالات پخپله زما په لور را ماتيېرى او دغه تول کاره واره کارونه به د خپل اصلې منزل په لور رسېرى. گوره نيرمل! لپخه د مخه د دهلي خخه د شيرشاه سورى يو قاصد راغي او د خواص خان په نوم يى د شيرشاه سورى پيغام راوري تر خو خواص خان د خپلې برخې د لب نکر سره یو ئاي د دهلي په لور روان شي. پخپله شيرشاه سورى د بنگال د حلاتو د سهبي کولو خخه وروسته بيرته دهلي ته را رسيدلې دي. زما په آند چي او س شيرشاه سورى غواړي خواص خان له ئانه سره یو ئاي کري او د بل کوم د بنمن په لور حرکت و کري.

گوره نيرمل! ما همدا اميد کاوه چي کله به خواص خان د خپل لب نکر سره یو ئاي د دهلي په لور روان يېري تر خو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم نيرمل دهغى په خبرو باندې تريوه وخته پوري خاموشه ناسته وهاوبىا يى وويل چي: گوره كملاوتى! ته دهلي ته په ور رسيدو سره به خه ډول خواص خان د خپلې ولکي لاندې راوري. كملاوتى ورتنه وويل چي: هلتنه په دهلي کي زما خو کسه پيژندونکي شته، دهغوي خخه یو چي دهغه ئاي د مشرانو خخه دي او نزود سنگه نوميرې او د دهلي ډير ستر تاجردي، د همدي تاجر په واسطه به زه یو شمير وسله وال ټوانان را وغوارم او خواص خان به پري له منځه یو سم. نيرمل دهغى په خبرو کي دلچسپې وښوده او بىا يى تري و پونتيل چي:

گوره كملاوتى! ته به خپل وسله وال کسان د کومه ئاي خخه را وغوارې. كملاوتى ورتنه په خندا کي وويل چي: واوره نيرمل: زما د کاكا یو زوي دي چي مهاکوي نوميرې. زما د ورور د مرپينې وروسته هغه د ګنگا ددریاب په غاره په یوه خوندي ئاي کي ميشت دي دهغه سره هلتنه دهغه خوکسه وسلو وال ټوانان هم او سېري، د همدي ټوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته د پاپي تکي کېردم.

زه د همغوي په اشاره دلتنه د خواص خان سره داريکو د ټینګولو له پاره راغلي يم. هغه مهاکوي چي مايې پخواتاته يادونه وکړه هغه زما د کاكا د زوي والي خخه علاوه زما منګيتر هم دي. موږ دواړو وعده کري و هچي موږ به د خواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغى په دې خبره نيرمل اعتراض وکړ او وېي وويل چي:

گوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاكا زوي مهاکوي ته دا خبر ورسیبې چې ته د خواص خان بسحه گر زيدلي بي نو ايا هغه به ستا پر خلاف د بدلي اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ ده ګپه ده ډې خبره کملاوتي یو ئل بيا و خندل او ورته بي وویل چې :

گوره نيرمل ! هيچکله به هم داسي و نه شي . هغه وخت چې مهاکوي زه د خواص خان خخه د بدلي د اخستلو له پاره دې لوري ته راليربل نو ماته بي نصيحت کړي و چې که چيرې د خو ورڅو له پاره ته د خواص خان بسحه هم و ګرځي نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه ورپي . نوکله چې هغه ته دا خبر ورسیبې چې زه د خواص خان بسحه گر زيدلي یم نو هغه ته به په ډې کار هیڅ اعتراض نه وي . تر لبه وخته پورپي په خيمه کې خاموشی خپره شوه بیا نيرمل په ډېر رازدانه توګه ورته وویل چې :

گوره کملاوتي ! دهلي ته د رسیدو سره به ته ماته ستاد پیژند ګلوي نزود سنګه د کور ادرس راکړي ، نوکه چيرې هلتنه په لښکر کې زما اوستا له پاره حالات خراب شي نوزه به د لښکر خخه و تبنتيږم او د نزود سنګه کور ته به ولاړه شم . کملاوتي په پراخه سينه ورته وویل چې : دهلي ته د رسیدو سره سه به زه تاته د هغه د کور ادرس درکرم . ته اندېښنه مه کوه ، په ډې ټول کړچار کې به پر تا باندې هیڅ ګوته کينښوول شي . او که چيرې کله هم داسي وخت راشي نو بیا به هرو مرو د دې خایه و خي او د نزود سنګه کور ته به ځان رسوې . گوره زه او س ورڅم ، د دې پاره راغلي و م چې تاته دا بنه خبر در ورسوم ، د دې خبرې سره سه کملاوتي د خيمې خخه ووتله او په بله ورڅ سهار وختي خواص خان د خپل لښکر سره یو خاي د دهلي په لور روان شو .

٤١

دهلي ته د رسیدو سره سم شيرشاه سلما مشوري پيل کړي ، او بیا دې پايلو ته ورسید چې او س بايد د دهلي خخه و خي او د باجي خواکونو پر خلاف تصفيوي عملیات پيل کړي . هغه تر ټولو د مخه د مالوہ د تصفيي په لور د تللو هود و کړ .

مالوہ هغه سيمه ده چې په غربې برخو کې بي ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې بي بندیل کنډ او ګوډانه ، شمال ته بي د چنبل دریاب او جنوب ته بي د نرباد سيمه پرته ده . د مالوہ منځي میدانونه د شمال او جنوب له اړخه د خلورو دریابونو په واسته په برابره توګه سره ويشلي دي . د دې دریابونو نومونه دادي : ماهي ، چنبل ، باوروتی ، او دیدوا . د دې خلورو دریابونو د دې سيمې نوم مالوہ دي . په پخوانيو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ويشل شوې وه ، غربې مالوہ چې او نتني ورته ويل کيده او شرقې مالوہ چې د اماره که په په نوموياديدلي .

دېخوانۍ زمانې خخه تر نه پورپي مالوہ د هندوستان په تاریخ او تمدن باندې ډېر ستر اغیز لري . ځکه د جغرافي له نظره د دې خاي مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب او شرق تر منځه د یوې کړي کار ورکوي . که چيرې د تاریخ په عامو دورو کې مالوہ د شمالی هند د سلطنت یوه برخه نه وې گر زيدلي نو دېخوانې او منځني پېړيو په تاریخي کې به د تنوع په ځاي یو شانته والې را پیدا کيده . او دا یوه تاریخي پښنه ده چې هغه وخت چې پايلې پتر ، قنوج او یا مالوہ د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نو هغه حکومت ته بي هندوستانې حکومت نه وايه .

دمګهد سلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ، فنونو ، تهذیب او تمدن په ډګر کې کوم امتیاز ورپه برخه شوې و نو په هغې کې مالوہ لمړي درجه درلو ده . دا هغه سيمه ده چې د تاریخ ستر و یارلې یې زېړولې دي ، د نمونې په توګه بکرمادته ، او د هغه نورتن ، د دهارا نګري راجه بهوچ او ... داسي نور . په ډې سيمه کې سنسکرت ، علم و ادب خپل عروج ته رسیدلي و ، دلته

دبرهمني مذهب ولکه و ه ، ددي خاي راجپوتانو تردو و پيپيو پوري دغیرملکي حمله کونکو په ډيره ميرانه مقابله کړي او په زړه ورتبا سره يی خپله ازادي ساتلي و ه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سيمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بیا مجبور شول او د جنوب په لور ولاړل . دا سيمه چې او س ورته مالو ويل کيږي د ملو د قوم سکونت خاي و . ملو قوم په دوو برخو ويشل شوي یوه ته يی ملو وايه او بل ته يی مانجو . ويل کيږي چې د سکندر اعظم د یړغل په وخت کې د مالو او مانجو دواړه قبيلي د راوي د دریاب په لاندې برخه کې ابادي شوي وې تاريҳپوهان دا هم وايې چې دا خلک د سيند د دریاب د هغې غارې خخه د سهستان په سيمه کې د ديدک د قبایلو سره یو خاي او سيدل . په خرگنده توګه مالو یو قوم و چې د زيات شمير قبیلو او قبایلو خخه جوړ شوي و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې او سيدل نو په دې اساس بی نوم د سنسکرت په ژبه مالو یاد کړل شو او دا سيمه د مالو هي په نامه یاده کړل شو .

په پيل کې دا خلک په پنجاب کې او سيدل او س هم د ستلاح د دریاب په جنوبې برخو کې د جتیانو دو ه ډلي پیدا کيږي . مالو او ماج د ستلاح په شمالې برخو کې او سيرې . نن سبا په مالو ه کې د مالو د قوم لتون د اسي دې لکه د مختلفو شيانو خخه جوړ شوي خوراک کې مختلف شيان ولټول شي . په دې خاطرد هند په زمکه چې هر قوم قدم اينې دې نو هغه د هندوستانې قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوي دې ، که هغه ارين دې ، يا یونانيان ، برهمن دې يا ترکان ، منگولياب دې يا تاتاريان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفرادیت له لاسه ورکړي دې ، او د خپلې ژې ، قوم او نسل د ساتلو هر خومره هڅې بی چې کړي دی خوبيا هم په هندوستانې تهذيب کې مدغم شوي دې ، دشپرمې پېړې په شاوخوا کې د مالو او مانجو دواړه قبيلي د پنجاب خخه ولاړي او مالو ه او میوار کې ابادي شوي ، په داسې حال کې چې بیا وروسته دوې د مانجه راولي د غرونو په لور ولاړي . هلتې بې په میوار کې خانته خپل یو بنار ګوټې اباد کړ ، دهغوي دواړو قبیلو تر منځه خپل منځ اړیکې داسې جوړ کړل شوي لکه د تاریخ په عامو دورو کې چې د مالو ه او راجپوتانو تر منځه موجود وو . هغوي ډير ژر د ملو د خلکو او نورو قومونو سره چې د پخوا خخه په دې سيمه کې اباد شوي یو خاي شول او خپل خانته والې بې له منځه یور . په دې اساس د اقوله سيمه د همغوې په نامه مشهوره شو .

د مالو او مانجه خخه علاوه خ نور قومونه هم وخت په وخت د مالو ه دې زمکو ته راتلل ، د نمونې په توګه د بندیل کهنه له لاري د کچواها خلک دې سيمې ته را ننوتل او تريوه وخته پوري به دلته او سيدل ، په دې خاطرد غو سيمو ته يی بیا د کچوار نوم ورکړ . ددي دغه او سني نوم د کچه راواسي د وراني دو خخه جوړ شوي دې . د دوې جوړونکې راجه نرود نوميده چې يو وخت بې په ګواليار کې حکومت کاوه .

ددي کچواهانو خخه علاوه چوهان هم په مالو ه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به یو ډول شربت جوړ او ه چې د مرګ شربت به يی ورته وايه . هغوي به دا شربت خپلو د بمنانو ته ورکاوه او په دې توګه به يی هغوي له منځه ورل . دې شربت ته يی په راجپوتې ژبه کې (کهينچ خکول) ويل ، په دې خاطرد ارا جپوتان بیا د کهينچ په نامه یاديدل . دا راجپوتان بیا شرقی مالو ه ته راغل او هلتې بې د هغه خاي د پخوانيو او سيدونکو سره نښتي پيل کړي او هغوي بې د جنگونو په واسطه د خپلو څایو خخه و شرپ او دهغوي په ملکيتونو بې ولکې وکړي ، داي راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پوري مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولي . همدا علت چې د دوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پاليسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوي د خدمت په مقابل کې مالو ه د جاګير په ډول پرېړدې ترڅو

ددي لاري د مالوه پخوانی راجپوتان تر اغيز لاندی و نيسسي. ددي پايلی دا شوي چي په لبه موده کي دغو نوو راغليو خلکو کھينچي راجپوتان په اقتصادي ، سياسي او نورو ساحو کي په هيره زياته اندازه لاندی وغورزو.

ددي نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ورنوتي و چي په سنسکرت بي دي خلکو ته (مرکھ) ويلى. په پنخلسمه پيرۍ کي دا خلک د گواليار خخه را پورته شول او په مالوه کي اباد شول او بيا يى د سلطان ابراهيم لودي د واكمني په وخت کي د مالوه خلجي سلطان او ددهلي د فرمانرو او په خلاف خپله ازادي په خپل خاي و ساتله. بيا د تور قوم خلک د جنوب په لور و خوزيدل او د راي سين د راجه پورن مل پلار سلھاري تر قومندې لاندې يى په چندريري او راي سين باندې ولکه وکړه او هلتہ بي خپل حکومت جوړ کړ. د مالوي په اړه تاریخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کيږي. د ۱۴۰۱ خخه تر ۱۴۰۲ پوري مالوه هغې دوالۍ د لاورخان غوري له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټي کينسوند. د هغې وروسته د هغه زوي سلطان هوتك غوري د خپلو فتوحاتو په لړ کي د سلطنت پولي تر گواليار او کالتی پوري وغئولي

ددي نه وروسته په ۱۴۳۵ خخه تر ۱۴۷۱ پوري د سلطان محمود تر نامه لاندې يو کس د مالوه د حکمران په خير پاته شو ، هغه يو منصف المزاجه او عادل حکمران و ، د هغه د حکومت په خلور دير ش کلنۍ دوره کي د مالوه تاریخ د منځنيو پيريو د تاریخ يو طلایي با بګنل کيږي. د هغه وروسته د هغه زوي عياث الدین د مالوه حکمران شو ، هغه تريوه وخته پوري د خپل پلار په خير حکومت کاوه خو وروسته بيا په عياشي کي وردو ب شو ، په عياشي کي د ورپريو تو وروسته هغه ته يواحې يوشوق را پيدا شوي او هغه دا و چي د راجه ګانو او سترو زمکوالو بنایسته لوښې به يى په زور خپل حرم ته راوري. هغه خپل شاهي دندې پريښودې وي او شپه او ورڅه په حسن او بنایست کې ډوب و.

د هغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدين په تخت کيناست ، دا هم يو شرابي او ظالم حکمران و . خود خپل سلطنت چاري بي په هيره بشه توګه ترسره کولي. خود دې وروسته د هغه د زامن تر منځ د تخت د ترلاسه کولو له پاره شخړې را پيدا شوي چي د هغه د هغه بې يوه زوي (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کيناستو بريالي بتوب ترلاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د ميګني راي لقب ورکړ. ميګني راي هير پوه ، عاقل او تکړه سپاهي و. که خه هم په خپله په سلطان محمود کي د جسماني ټواک کمنبت نه و خو د مصلحت او سپاهيت له اړخه ډير کم تجربه و. په داسې حال کې چې ديوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډير اړين ګنل کيږي. پايلې يى داشوي چې ميګني راي د هغه خخه مسلمانان سرداران يو يو لري کړ او له منځه بي يو پول او د خپل ئاخن خخه بي يو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددي حلالتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه خخه کومک و غونښت. د بله اړخه ميګني راي د میوارد راجه راناسانکا خخه د بسپنې غونښتنه و کړه. په پايلو کې يى سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره بي بندې وساته ، وروسته راناسانکا سلطان بيرته ازاد کړ او هغه ته يى د سلطنت په يوې خاصې سيمې کي د حکومت کولو اجازه ورکړه. خود مالوي پاته ټوله سيمې بي په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوي د سلطنت د هغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ټواک کي د حد نه زيات ډيرښت په هندوستانی سیاست کې هير خلل را پيدا کړ. تر لوي مودې مخته پوري د مالوي ، میوار او ګجرات درې واره ریاستونه په خپل ټواک او پراختیا کې يو د بله سره برابر وو. او په

دې توگه دهغوي تر منځ یو ډول توازن او برابري موجوده وه اود خپل منځي شخو په وخت کې به یې هم د دهلي کمزوري نظام د راحت سره مخ کړو.

خود ګجرات او مالوه په ګه و ټواکونو د رانا سانګا فتحي د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسي بيرته را ژوندي کړه او د راجپوتانو د ټواکونو دا یووالې د دهلي د کمزوري حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتیده. ټکه چې د داسې یوه با اختياره ریاست دومره پراخوالې او په بل ریاست باندې دهغوي ولکه کول په طبیعې توګه د مرکز سره د تکر کولو له پاره لاره هواروله.

په دې خاطر رانسانګا د میوار د واکمنې په لوړتیا و کې د سلطان لوده ی د زمانی لوده یانو ته پرلیسې ګواښ حسابیده. او دا ګواش د بابر له پاره هم تره ګه وخته پورې په خپل ئای پاته وه تره ګه چې با بر د کنواه په جنګ کې رانسانګا ته ډيره بدہ ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ټواک په پوره توګه له منځه یوړ.

خو میوار هم د مالوه د زوال نه وروسته په سیمه کې توازن و نه شو ساتلي، ددې ماتې خخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شو، د ګجرات حکمران بهادر شاه په مالوه باندې یړغل وکړ او په دې توګه یې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه. بهادر شاه د ټواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بعض او کینې لاره خپله کړه، بلکل همسې لکه ددې نه مخته چې رانسانګا خپله کړې وه. خودا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همایون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادر شاه یې له منځه یوړ.

د بهادر شاه د مرینې وروسته مالوه بې وارثه پاته شو. ټکه چې دې سیمې ته د پخوانیو حکمرانانو د وراثینو خخه ھیڅوک په لاس ورنغي او په دې توګه د مالوه میدان بلکل صاف پاته شو، هیڅ نوې ټواک د لته د پنسود کلکولو توان نه درلوډ. په دې وخت کې یوکس ملوخان د حلاتو خخه سیاسي ګتې پورته کړه، نومورې په لمړیو کې د مالوه د خلجمی حکمران غلام او بیا د سیمې امیر و ګزید. هغه وخت چې د لږې مودې له پاره مالوه د بهادر خان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادر شاه له اړخه غوره و ګنل شو، د ګجرات د حکمران بهادر شاه د مرینې وروسته ملوخان د قادر شاه په لقب د مالوه په ډيرې برخې باندې حکمران و ګزید.

په مالوه کې وروسته بیا یوبل ټواک هم را پیدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړیو کې په راې سین او چندربې باندې ولکه وکړه او د دې وروسته بې ورخ په ورخ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو یو ټل بیا خپلې جارحانه حملې یو ټل بیا پیل کړې او په ډيره لړه موده کې پورن مل دومره ټواکمن شو چې د مالوه هیڅ حکمران ده ګه واکمنې له ستړ ګونه شو غورزو لې.

هغه وخت چې شیر شاه سوری په دهلي کې قیام کاوه او بیا بې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړنوه ګه وخت په مالوه کې دوه ستړ ستړ ټواکونه وو. او دا دواړه د شیر شاه سوری له پاره ګواښ ګنل کیده. ده ګه چې د ملوخان و چې د قادر خان لقب بې ټئته خپل کړې او بل راجپوت حکمران پورن مل و. او س ددې دواړو د ټپلو له پاره شیر شاه سوری د دهلي خخه رو ان شوې و. هغه د خپل سفر په لمړی پراو کې اګړه ته ورسید. هلتنه په اګړه کې د قیام په وخت کې ورته د خپل والی بهار شجاعت له اړخه یو لیک و ورسید چې په هغې کې بې لیکلې و چې د ګواړی د کلا والی ابوالقاسم چې د همایون له اړخه تاکل شوې و، دده سره سوله کړې ده. او د ابوالقاسم په مطابق کله چې شیر شاه سوری په خپله ګواړی د کلا به شیر شاه سوری ته ورحو الله کړي.

ددهلي خخه د اگري په لور دتللو په وخت کي شيرشاه سورى دخواص خان په نامه يو قاصلد ليپلي و او هجه ته يي حكم کري و چې هغه دي دهلي په ځاي د اگري په لور راشي، خواوس چې د شجاعت خان له لوري شيرشاه سورى ته ليک ور رسيدلې و نوهجه خواص خان ته د انتظار پرته د اگري خخه روان شو. لاھور ته يي بل قاصلد ورولي به تر خواص خان ته ووايي چې هجه دې ته د انتظار کولو پرته د اگري خخه روان شوي دي نو په دې خاطر دې هجه د هجه پسي مالوي ته خان ورسوي.

شيرشاه سورى د شجاعت خان د پيغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته د اگري خخه روان شو او خپل فوح ته يي حكم وکړي چې د ګواليار دلاري دي د مالوي مرکزي بساري ماندو په لور ولارشی. د اگري خخه د ګواليار په لور دتللو په وخت کي شيرشاه سورى د اناوه او بهينه په لور کوچ کري و. کابي ته د رسيد و سره سم د سمبول عسکري قومندان د بلگران خخه راتښتیدونکې اخري مغل سردار بيرم خان هم شيرشاه سورى ته ور حواله کر. بيرم خان يي د شيرشاه سورى په ور اندي راوست. خوشيرشاه يي په اړه کومه پريکره و نه کره. او هجه هم د یوه بندې په خير د شيرشاه سورى په لښکر کي سفر کاوه.

په هر حال شيرشاه سورى د اگري خخه ګواليار مغل والي ابو القاسم د خپلي وعدې مطابق د کلا ولکه د شيرشاه سورى په لاسو کي ورکره. ابو القاسم چې د همايون له اړخه د ګواليار والي تاکل شوې و، ديوه کال د واتن په اندازه د خوارکې و سايلود کمنبت په اساس د شيرشاه سورى د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولي کولو مجبورشوي و. شيرشاه سورى ابو القاسم هم له ئانه سره بندې کړ او په خپل فوح کي يي وساته. د هجه راتلونکې هم د بيرم خان په خير تياره معلوم ميده. د شيرشاه سورى لښکر د ګواليار خخه روان شو او د مالوي شمالي پولو ته ورسيد. په همدي وخت کي شيرشاه سورى په ناخاپي توګه خپل مخ بدل کړ او د شمال له لوري يي په مالوه باندي د حملې په ځاي د جنوب غرب په لور د ګاکرو په خوا ور و ګرزيد. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسيد نو هغوي د خوشحالۍ نه جشن جور کړ، هغوي دا فکر کاوه چې شيرشاه سورى د مالوه خخه په شا ولار. او اوس بلې کومې لوري ته روان دي.

شيرشاه سورى په جنگونو کي ډيره پراخه تجربه د رلوده او بيا هجه دا تولې سيمې پخوا هم ليدلې کتلي وي. ګاکرو د مکندره نومې غرنييو لريو اخري شرقى پوله باندي پرته سيمه ده. ددي غرنيو خخه نيولى د مالوه تر شرقى راجپوتانه سيمو پوري لاره سميږي په مالوه باندي ډيرغل کولو له پاره چې شيرشاه سورى کومه لاره خپله کري و د هجي په اړه تراوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و. شجاعت خان هم په دې نه پوهيده چې د لښکر او خري منزل به کومې لوري ته وي ئكه چې د هجه اقا شيرشاه سورى د خپل جنگي پلانونو په پت ساتلوكې ډير ميرنې و.

په دې توګه د ګاکرو په غرنييو سيمو کي د ورننوتلو وروسته، شيرشاه سورى تر هر خه د مخه په دې دره باندي ولکه وکره، ئكه دادره د مالوه خخه د شرقى راجپوتانه په لوري په لاره کي پرته وه. ددي درې دولکې کولو خخه د شيرشاه سورى مقصد دا چې د مالوه د ډيرې برخې حکمران قادر شاه ته د راجپوتانه يا بلې کومې لوري خخه کومک راونه رسېږي. او که خوک د اړتیاو په وخت کي د قادر شاه سره کومک کول غواړي نوهجه به په همدي درې کي تم کړل شي.

بيا شيرشاه سورى په ناخاپي توګه د جنوب په لوري ته سارنګ پور ته ور و ګرزيد. دا سيمه د ګاکرو خخه يو سلو شل ميله واتن کي پرته ده. په دې وخت کي قادر شاه په اجین کې و چې د سارنګ پور خخه بي جنوب غرب لوري ژندې سل ميله واتن درلود.

لاتراوسه قادرشاہ اجین خخنه ورراو تلی چې شیرشاہ سوری په سارنگ کاوندی د جنگ پرته ولکه و کره. قادرشاہ سخت په ویره کې شو اود خپل مرکز شهر ماندو به لورولار. دابنار د اجین خخنه نزدی سل میله جنوب ته پروت دی. دشیرشاہ سوری ددی ناخاپی یرغل خخه هغه په ویره کې لویدلې او له دی ئایه په تبیسته وتلی و. که خه هم د قادرشاہ سره د جنگ او جنگیدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشیرشاہ سوری په خیر ددبمن دغلولو او یادبمن ته ددوکې ورکولو خواک نه موجود. هغه ددی جو گه هم نه وې چې په ئاخته ئان جنگ و کړي او خپل ئان په زوره دا اور په لمبو کې وروغورزوی.

که چیرې په دې وخت کې قادرشاہ دهمیت او میرانې خخنه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددبمن مقابله یی کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلبه مقاومتہ وروسته دمالوہ د کوچنیو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتې تر لاسه شوې واې، او هم به ده ځای سرداران او حاکمان یو لاس شوې او د یوه بېرغترسیوری لاندی به یی دشیرشاہ سوری مقابله کړې واې، نو که چیرې د اسې یی کړې واې نو دشیرشاہ سوری په شاتګ هم شونی او ددوې دفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شیرشاہ سوری هملته په سارنگ پور کې په د اسې توګه قیام و کړ چې هلته یی د یوه حمله کونکې په خیرنه بلکه د یوه قانونی حکمران په خیر حیثیت خپل کړ، تر سارنگ پور پوري د ورسیدو له پاره شیرشاہ سوری نه د وینې یو خاځکې توې کړ او نه یی خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور و چپاول اجازه ورکړه. او نه یی د رعایا و خخه د چا د غلام کولو هڅه وکړه، او نه یی کوم ډول تباھي او برپادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشیرشاہ سوری په انسانیت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شیرشاہ سوری په سارنگ پور کې قیام کاوه او د مالوہ حکمران د اجین خخنه خپل مرکز ماندو و ته تبیتیدلې و. په ماندو کې د او سیدو په وخت کې دقادرشاہ سفیر سیف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستی سارنگ پور ته ولاړشی او دشیرشاہ سوری په خدمت کې دې حاضر شی او ده ځای سره دی سوله و کړي. قادرشاہ ته د خپل سفیر سیف خان دا مشوره ډیره غوره نسکاره شوې په دې خاطر یې خو ساتونکې ډلې له ئانه سره و اخستې او د خپل مرکزی بنار ماندو خخه ووت او د بیرته اجین ته ورسید. ده مدي ئایه هغه سارنگ پور ته خپل یوسفیر و استاوه او د هغه په لاس یې خپل د اطاعت او فرمانبرداری پیغام و لیږه. او بیا د خپل همدي سفیر تر شاشا پخپله هم ددو و سوو آس سپورو سره یو ئای سارنگ پور ته ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاہ د خپل ساتونکو سره یو ئای سارنگ پور ته ورسید نوشیرشاہ سوری یې ډیر ګرم استقبال وکړ، قادرشاہ په ډیره بنې توګه دشیرشاہ سوری سره خبرې و کړې او د کوم شرط پرته یې د مالوہ ریاست دشیرشاہ سوری په وړاندې کیښو. شیرشاہ سوری د قادرشاہ ددې روې په مقابل کې ده ځای د شاهانه شان په مطابق ګلنار خیمه او نور قیمتی او ارزښتناک لوازمات ور و بنبېل سارنگ پور ته د قادرشاہ د ورسید و سره سم شیرشاہ سوری حکم کړې و چې د سارنگ پور خخه دې پرا او پور ته کړل شی او د اجین په لور دې کوچ و کړل شی. دشیرشاہ سوری د حکم د اوریدو سره سم ده ځای سارنگ پور خخه د اجین په لور و خوزید، دا ډیر او بود سفر او نزدې پنځه منزله یې درلودل. په دې سفر کې دشیرشاہ سوری او قادرشاہ تر منځ اړیکې د ډیرو بنو دوستانو په خیر شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره یو د بل په ځنگ ځنگ کې د اجین په لور روان وو. هغوي د خپل لوړنیو انقلابی ژوندو نو راز یو بل ته سره ووایه. ملوخان چې په قادرشاہ باندې یې شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و، خو

خلي بي دداسي فوئونو قومنداني كري و هچي دشيرشاه سورى ددى او سني لبىك خخه، چي داجين په لور روان و، هير زيات و، نو په دي خاطر هفه هم په هير خوند خوند سره دشيرشاه سورى سره خپلې پخوانى قصى كولي او د خپلو پخوانيو تجربو په اوه بى ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنگ پور خخه د اجین په لور د سفر په دوران كي شيرشاه سورى او قادرشاه يو دبل هير بنه ملگري او دوستان و گرزيدل. ددى سفر په دوران كي قادرشاه دشيرشاه سورى دفوح د نظم و د سپلين خخه هير اغيزمن شو، هغه په خپل زوند كي داسې ستر فوح د داسې بنه نظم او نسق په حال كي نه و كتلې. هغه دا هم و كتل چي دشيرشاه سورى لبىك د ساعت په شميرلو سره سفر كوي، بيا مابنام د پړ او په وخت كي لبىك خپلو خلورو اړخونو ته کندني كوي لکه خنګه بى چي د دې من د حملې خخه ويره وي. او بيا لو تمار او چور و چپاول په ئاي په خپلو خيمو كي ارام پاته كېږي.

د سارنگ پور خخه د اجین په لور د سفر په وخت كي، كله چي شيرشاه سورى د خپل لبىك سره يو ئاي پړاو و كړون قادرشاه په پړاو كي گرزيدل را گرزيدل، هغه و كتل چي خو كسه افغان عسکر بيلچي په لاس زمکه کني او مورچي کاري. په دې وخت كي هغه يو سپاهي ته وویل چي ددى افغان عسکرو خخه اقا شيرشاه سورى هير زيات کار اخلي او د دوې حالت هير خراب شوي دې، دشيرشاه سورى عسکرو د قادرشاه دا خبرې او ريدې او د هغه خبرې بى په کرکجنه توګه په توکو واخستلي. په همدي وخت كي دشيرشاه يو عسکر ورته داسې خواب ورکړ:

«مونږ د دې کار د کولو خخه هير خوند اخلو. ئكه چي زمونږ اقا هم زمونږ په خير هير محنت کوي.»

قادره شاه د دې خواب په او ريدو سره هير حیران شو. چي دشيرشاه سپاهيان ولې د هغه سره د و مره زياته مينه کوي. په داسې حال کي چې هغه له دوې خخه هير سخت کار اخلي.

دلبىك سره د سفر کولو او د لبىك په منځ كي د پړاو کولو په وخت كي قادرشاه دا هم و كتل چي د عسکرو د تفريح له پاره هیڅ دول سازو سامان نه شته. ددى لبىك سره نه بانه و او نه نورخه. نه ورسره د نخاکونکو بنسؤ کومه ډله و هچي د هغوي په ژوندو نو کي رنګيني را پيدا کري. په هر صورت، ددى ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشيرشاه سورى او د هغه دلبىك خخه هير اغيزمن شو. د مالوہ حکمران شيرشاه ته په تسلیمیدو سره سياسی زهر خکلې و. ئكه شيرشاه سورى ته او س حلات هير نازکه تر ستړګو کيدل. د مانډو په ریاست باندې ولکه کول او قادرشاه د خپله ئانه سره بندی کول د هغه په ستړګو کي یو کرکجنه او ذليله کار معلومیده. خو ددى بر عکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بيرته د مالوہ دریاست و اګې سپارل او هغه د خپل ئان باج ورکونکې گرچول هم د مصلحت نه لري کار تر ستړګو کيده، ئكه په تيرو وختو کي همدا قادرشاه هير زيات خطرناک ثابتیداې شو.

شيرشاه سورى ته د قادرشاه سره د او سيد و په وخت كي دا احساس را پيدا شوي و چې بې له شکه، قادرشاه يو عقلمند حکمران دې او د شاهي ربې ورتیا لري نو په دې خاطر هغه باید لې تر لې د یوه ولايت والى و تاکل شي. اجین ته د رسیدو سره سمدستي شيرشاه سورى تر ټولو لمړي دا کار و کړچې د قادرشاه په نامه بى يو فرمان ولیکه. او د دې فرمان له مخي قادرشاه د شيرشاه سورى له اړخه د مالوہ په ئاي د لکنهوتی حاکم و تاکل شو.

کله چې د مالوہ نور و حکمرانانو و کتل چې قادرشاہ چې ددوې خخه دیر خواکمن دې او هغه د شیرشاہ سوری اطاعت و مانه ، نوهغوي
هم د شیرشاہ سوری په لور راغل . د نربدا د دریاب د جنوبې برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاہ سوری په خدمت
کې حاضر شو او خپل اطاعت يې وړاندې کړ او د شیرشاہ سوری ماموریت يې و مانه . شیرشاہ سوری د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته يې
دهغه جاګير بيرته ورکړ .

د ګجرات خخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاہ سوری په خدمت کې
حاضر شول ، شیرشاہ سوری هغوي د سیاسي مهاجرينو په خیر و منل او د خپل خان سره يې ورته پناه ورکړه او هغوي يې د اجین
او سارنگ پور حاکمان و ګرزول او د هغوي د وخت د تیرولو له پاره يې معقوله تنخوا و تاکله . هغه وخت چې شیرشاہ سوری په اجین کې
او سیده نو په همدې ورخو کې خواص خان هم د لاهور خخه اجین ته ورسید .

هغه وخت چې په اجین کې د او سیدو په دوران کې د مالوہ کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاہ سوری دربارته ورتلل او خپل اطاعت
او فرمانبرداری له پاره يې هڅې کولې او شیرشاہ سوری هم هغوي ته د هغوي ریاستونه بيرته ور سپارل ، قادرشاہ ته دیر تکلیف او درد
ور ورسید ، هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاہ سوری به د مالوہ د نیولو وروسته د مالوہ حکمرانی بيرته همغه ته ور سپاري خو کله چې
شیرشاہ سوری هغه د مالوہ په ئاید لکنهوتی حکمران و تاکه نو قادرشاہ ته د شیرشاہ سوری ددي فرمان خخه دیره ناهیلي را پیدا شوه
، خو هغه د خلورو خوا او خخه د شیرشاہ سوری په پنجو کې را نبتي و ، د هغه سره د شیرشاہ سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ،
خوبيا يې هم د شیرشاہ سوری خخه د خلاصون له پاره په پته توګه پلانونه جوړول . قادرشاہ هملته په اجین کې د او سیدو په وخت کې
خپلې بنځۍ ، کوچنیان او نور خپلواں دوستان سره را تول کړل او په یوہ د اسې ئای کې يې ورته خیمي و درولي چې د اجین دښار او
د شیرشاہ سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګنډ کیده . په دې وخت کې شیرشاہ سوری قادرشاہ خپلې خیمي ته را وباله . او حکم يې ورته
وکړ چې خپل کوچنیان ، بنځۍ او نور خپلواں دوستان ټول د لکنهوتی په لور و استوی او د هغوي د تللو خو ورځې وروسته پخپله هم د
لکنهوتی په لور ولاړ شي . قادرشاہ خه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطريي ددي معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاہ ته وویل چې :

زه خو ستاد حکم او پريکړې په اساس لکنهوتی ته ورڅم خوله ماسره دبار ورپولو له پاره حيوانات نه شته . شیرشاہ سوری سمدستي حکم
وکړ چې قادرشاہ ته سل او بنا او سل قچري تيارې کړئ ، کله چې د بار ورپولو دا حيوانات قادرشاہ تر لاسه کړل نو قادرشاہ پري خپل ټول
سامان بار کړ او خپلله کورنۍ او خپل خپلواں يې ټول د کوچ له پاره تيار کړل ، خوبله ورڅ شیرشاہ سوری ته خبر ورسید چې قادرشاہ د
لکنهوتی په لور د تللو پرڅای د ګجرات په لور تبنتيدلې دې . او باځې شوې دې .

شیرشاہ سورې د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ورولیږه او هغه ته يې حکم وکړ چې په هره توګه چې شونې وي قادرشاہ
لاس تړلې دلته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ور سپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین خخه تزدې سل ميله
و اين کې وي ، په د اسې حال کې چې قادرشاہ د شجاعت خان خخه خو ورڅې مخته تبنتيدلې و . شجاعت خان د قادرشاہ د نیولو پرته
بېرته راستون شو ، شیرشاہ سوری د شجاعت خان په دې بې پرواې باندې دیر په غضب شو ، خواوس کار له لاسه وتلي و . او شونې وه
چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاہ سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلې واي .

او سنو حالت دا هول و چې په مالوہ کې درای سین راجه پورن مل خخه علاوه نورو تو لو کو چنيو او غتيو حکمرانانو د شيرشاه سوری ملاتر اعلان کړي او د هغه اطاعت یي منلي و خود راي سن راجه پورن مل لاتراوسه په خپل ئاي کې دروند ناست و د هغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خيالي و ه، هغه ته په خپل فوح ، خپل ئواک او خپل ئان باندي پوره باور و ددي نه علاوه هغه تراوسه پوري دشیرشاه سوری میرانه ، شجاعت ، او غيض و غضب نه وکتلي . نو په دې خاطر هغه په دې هيله ناست و چې هغه به په خانته ئان د شيرشاه سوری مقابله و کړي او خپلې سيمې به د هغه دولکې خخه خوندي و ساتي .

خو کله چې د مالوہ حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل او خپل اطاعت یي خرگند کړ او دراي سن راجه پورن مل ته هم د اخبرونه ور ورسيدل چې او سنو شيرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او د مالوہ د مرکزي بشار مانډه خخه را ووزي او دراي سين په لور را روانېږي تر خو په پورن مل باندي یړغل وکړي . ددي خبرونو په اوريدو سره د پورن مل پښې په لرزيدو راغلې ، ئکه چې د هغه هر مشير هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوری سره دې د مقابله خخه ئان و ساتي . او که چېري مقابله وکړي نوماتې به یې په برخه کېږي ، غوره داده چې د مالوہ د نورو حکمرانانو په خير هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او د خپل اطاعت سرور ته تېټ کړي .

ددې حالاتو په رنا کې دراي سين راجه پورن مل سره ددي نه پرته بله لارنه و ه چې هغه د خپلومشاوريينو د مشورو په اساس دشیرشاه سوری په دربار کې حاضر شي او د مالوہ د نورو حکمرانانو په خير د هغه د اطاعت له پاره سرتېټ کړي . ددي پريکړي سره سم دراي سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ئاي دشیرشاه سوری دربار ته راغې ، شيرشاه سوری په ډيره نسه توګه هغه ته نسه راغلاست ووايده . او ډيرقيتمي انعامونه او ارزښتناکه تحفي په ورکړي . پورن مل د ضمانت په توګه خپل و رور چتر بوج

دشیرشاه سوری سره ديرغمل په توګه کيناوه . شيرشاه سورې هغه ته د هغه سيمه بيرته ورکړه او د پورن مل خخه یي دا زمنه و اخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي .

او سنو دشیرشاه سورې تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ئواک د راجپوتانه د راجه ملا دي یو ئواک د شيرشاه سورې د ئواکونو خخه خو هومره زيات و په دې خاطر د مالوہ خخه د فارغيدو وروسته شيرشاه سورې نه غونښتل چې د راجه ملا دي یو پر خلاف کوم قدم و اخلي . هغه غونښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ئان تيار کړي . خوبیا یې هم په راجپوتانه باندې د خپل ربعت او بدې د ساتولو په خاطريي د مالوہ حلالات منظم کړل او هلته یې د خپل فوح یوه برخه پريښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه . شيرشاه سورې غونښتل چې د خپل دغې حرکت په واسطه ئانته د راجه ملا دي یو داخلي ئواک معلوم کړي ، په دې خاطريي د مالوہ خخه د وتلو وروسته دراجپوتانه درن تهمبور د کلا په لور مخه کړه .

درنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډيرناز کاوه . دا کلا د بوندي په پولو د جيپور درياست سره پرته ده . د چتوپ ترڅنګ د همايون دواكمني په وخت کې د ګجرات حاکم بهادر شاه په دې کلا باندې هم ولکه کړي وه . هلته یې يو ګجراتي لښکر جوړ کړي و چې قومندان یې عثمان خان نوميده او همايون ورته د خان خانان لقب ورکړي و .

د بهادر شاه د مرنيې وروسته درنهتمبور حاکم عثمان خان د مالوہ د حاکم قادر شاه ملګر توب خپل کړي و ، دا کلا د خپل ئان د خوندي ساتولو له پاره او سن هم همغومره قوي وه لکه خومره چې پخواوه . خواوس د هغې حاکم عثمان خان زور شوي و او د کمزور تيما په اساس

بی خپل ئان ددی پور نه گانه چې دشیرشاہ سوری مقابله ته را مخته شي. په دې خاطر دشیرشاہ سوری سره د مقابله نه د خوندی پاته کیدو له پاره بی خپل عافیت په دې کې و کوت چې درنهتمبور کلا شیرشاہ سوری ته ورحواله کړي. هغه همداستې و کړل عثمان خان دا کلا د جنګ و جدل پرته شیرشاہ سوری ته ورحواله کړه، شیرشاہ سوری دغه مستحکمه کلا خپل زوې عادل خان ته وسپارله. او پخپله د خپل فوچ سره بيرته د اګري په لور ولار. درنهتمبور د کلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت گذارو. هغوي ته دا ډاکیزه شوه چې لکه خنګه چې شیرشاہ سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدي توګه به نوري سيمې او کلا ګاني هم د راجپوتانو خڅه په خپله ولکه کې راولي.

شیرشاه سوری خلورمه بربخه

۲

په اگره کې شیرشاھ سوری خواص خان ته داوسيدو له پاره دخپل ئاخان تر خنگ ډيره بنه حويلى ورکه. دا همغسي يوه ماني وله لکه خنگه يى چې په رهتاس کې درولوده. يوه ورخ، هغه وخت چې خواص خان او گنگا دواړه بازار ته دخه سامان د اخستلو له پاره تللي وو نو کملاتي دخپل خوب په ځای کې خانته ناسته پاته شوې وه، په همدي وخت کې يو ساتونکې دهفي دخيمې دروازې ته راغې او ورته بې وویل چې: درنې ميرمني! دوه کسه څوانان غواړي له تاسره وويني. هغه دواړه وايې چې دوې ستاد ورور مهاکوي له ارخه ستا سره د کتلوله پاره راغلې دی ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاتي تکان و خور او سمدستي بي هغه ساتونکې ته وویل چې: که چيرې همداسي وي نو هغوي دواړه زما خيمې ته را ولېږي. تر خو زه ووينم چې هغوي دخه له پاره دلته راغلې دی، هغه ساتونکې د کملاتي د خبرو سره سم بېرتنه ستون شو.

لبه شیبه و روسته دوه کسه خوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوي د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ئایه راپورته شوه او هغه‌ي دواړو ته يې په خالې ئایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوي ته مخ کړ او ورته يې وویل چې:
تاسي خوک یاست او خه پیغام مو له ئانه سره را وړي دي؟ دهغه دواړو خخه یوه يې وویل چې:

کملاوتی ! زمانوم ملوک چند او زمادملگری نوم منوهر داس دې. مونږ دلته ستا ورور مهاکوی را استولی يو. هغه مونږ ته ويلی دی چې مونرو لاپشو اود هغه دخور کملاوتی سره ووينو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاتی لب خه په غور سره هغوي دواړو ته وکتل او بیا ای ورته وویل چې : زما ورور مهاکوی په دې اړه تاسو ته خنه دې ویلی چې د کوم کار له پاره بی تاسورا استولی یاست؟ په دې وخت کي د ملوک چند په ظای منور دا س وویلی چې :

گوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکويي موښتهدا ويلی وو چې ، [تردې خايمه د خبرې کولو وروسته هغه ناخاپه چپ شو اوبيا يې په ډيره پتې توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ، هغه دلته کوليې شم کوم خطر خو به نه وي ، کملاوتي لمۍ د دروازې په لور وکتل اوبيا يې ورته وویل چې هرڅه چې وايې په پوره راز سره يې ووايې ، دهغې په دې خبره منو هرداس په ډير تیټ غږ سره وویل چې :

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکويي مونږ په دې خاطر دلته را ستولی يو تر خو مونږ له تاسره ووينو او د خواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرد اس د دې خبرې سره کملاوتي هېرې زياته خوشحاله شوه او بیا بې په همدي خوشحالی کې وویل چې :

گوره منوهر دا سه ! ستا خبره سهی ده ، رینتیا هم زما د کاكا زوي تاسي د همدي کار له پاره رالیېلې ياست ، خو اوږئ چې په دې وخت کې دغسي کار کول شونی نه دي. گورئ ! زه غواړم د خواص خان ترڅنګ د هغه بنځه ګنګا او د هغه یوه باوري دوسته نيرما هم له منځه يوسم. په دا سې حال کې چې نيرمل له ما سره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا نښولي ده. خوزه به هغه همژوندي پری نېد، ئکه چې هغه کولې شي بیا زما له رازه ، هروخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډير خطرناک وي.

گورئ ورونو ! او س تاسي ولارښۍ او د اګري په کوم سراي کې قیام وکړئ ، د هغې تول مصارف به زه درکرم ، خوزما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسی ، د هغې په دې خبره ملوک چند وویل چې : موږ خود خو ورڅو راهیسي هم دلته په اګره کې او سیبرو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګري بازار ته د خه اخستلو له پاره ورغلې دی نو بیا مونږ د دغه وخت خخه ګتنه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي د دې خبرې په اوري د سره نوره هم خوشحاله شوه او بیا بې وویل چې : تاسو ډير بنه کار کړي دې او په ډير بنه وخت کې دلته راغلي ياست. خو اوږئ چې او س به په ګنګا ، نيرما او خواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ئکه هغه حالات چې ترا او سه پوري مخته رائحي د هغې له مخې شیرشاہ سوری به ډير ژرد خپل لښکر سره یو ئای دراچپوتانه په لور کوچ کوي ، د هغه د دې خایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کارتنه متوجه کېږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان د دې خایه کوچ و کړي نوزه به هم ورسره د هغه د بنځې په خير د راجپوتانه په لور ورڅم خو ګنګا به د خواص خان سره نه وي ملګري. ئکه چې هغه اميدواره ده او ژرده چې کوچنې بې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه هم دلته په اګره کې پرېږدي او د هغې د خدمت له پاره به نيرمل هم ورسره تم کېږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان یو ئای د راجپوتانه په لور و لاره شم ، نو زما په غیاب کې به تاسي دواړه متحرك شي او په نيرمل او ګنګا دواړو باندي به حمله وکړئ او له منځه به بې یوسئ ، خودا کار به هغه وخت کوئ چې د ګنګا کوچنې را پیدا شوې وي ، ئکه چې زه او س د خواص خان بنځه یم او د هغې د بنېختوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې د هغې د نسب شجره خرابه کرم. غواړم چې د خواص خان او ګنګا د مرینې وروسته لې تر لې د هغوي زويژوندي پاته شي. تر خود خواص نوم اخستونکې یو خوک باید شتون ولري کملاوتي نور خه وویل غونبنتل چې ملوک چند پرې را مخته شو او ورته بې وویل چې :

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوي چې د ګنګا به زوي پیدا کېږي او هغه به لور نه وي. د هغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته بې وویل چې :

زوې وي که لور. زما مقصد دادې چې یو خوک خو باید پاته شي چې د خواص خان نوم ژوندې وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کيد و درې میاشتې وروسته تاسي ګنګا او نيرمل له منځه یوسئ ، که چېرې د دې درې میاشتو خخه مخته شیرشاہ سوری د راجپوتانه د سوبې خخه را ستون شو نوبیا به تاسي د هغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچني ته به څه نه واياست ، زه به د خواص خان سره یو ئای هلتنه په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ماشک نه کوي ، د ګنګا او نيرمل دواړو د له منځه ورلو وروسته تاسي دواړه هملته په همغه سراي کې او سیبرئ ، او س که چېرې تاسي دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وي نو پونتله بې شئ.

منوهر داس ورته وویلی چې: مونږ دواړو ته هیڅ شک و شبه نه شته. او س نو ټوله خبره زموږ تر مخه د اګیزه ده. ده ګه ددې خبرې سره سم کملاوتي د خپله ئایه پورته شوه ، د او سپنې یو صندوق بی پرانست ، په هغې کې دندو پیسو یوه کحوره وه ، را وايی خستله او ملوک چند ته بی ورکړه او ورته بی وویل چې: ددې کحورې خخه تر ډیره وخته پوري تاسې خپل مصرف کولي شئ ، او س ولاړشئ او د اګرې په سراپې کې و او سیږئ. ددې خبرې سره سه منوهر داس او ملوک چند دواړه د خواص خان د حویلې خخه ووتل او ولاړ.

۶۳

د شیرشاہ سوری په لاسودماتې خورلوا روسته همایون سیند ته راغې او بیا رو هېږي ته ورسید ، د رو هېږي حاکم د سیند د حکمران شاه حسین تر لاس لاندې و ، همایون ده ګه خخه کومک و غوبت او ورته بی وویل چې د رو هېږي کلا هغه ته په واک کې ورکړي ، د شاه حسین ده ګه سالار په همایون باندې مهربانه شو او د همایون د پیغام په خواب کې بی د همدردی له لارې د همایون فوځ ته په کشتیو کې بار غله او نور خوراکی توکې ور رسول ، ددې وروسته کله چې همایون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کېږي نو هغه خپل قاصد د سیند حاکم شاه حسین ته ولیړه او هغه ته بی حکم ولیړه چې سمدستي دې د همایون په خدمت کې حاضر شې.

همایون هغه ته دا ګوابن هم کړې و چې که چېږي شاه حسین ټنډ وکړي نو هغه به په ټهته باندې یړغل وکړي ، د سیند حاکم د لري خخه همایون ته خپل سلام را ولیړه او په خو ورخو کې بی د رو هېږي خخه راتلونکې هغه خوراکی توکې چې د همایون د لښکر له پاره راتلل ، له منځه یوړل. پايلې بی داشوې چې د همایون او د سیند د حکمران شا حسین تر منځ جنګ و نښت.

دهمایون سره نه توپخانه وه او نه بحری بیېږي او کشتۍ ، خوبیا بی هم په خپل خان د سیند د حکمران سره د تکر کولو هود وکړ ، د همایون ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا د دریاب خخه تیرشوې او د سیند غربی برخې لارکانې ته رسیدلي واو هلته بی د پاتر په سیمه کې قیام کړې و ، هغوي ته د همایون له اړخه حکم و شو چې د خپل برخود لښکرو سره دې مخته ولاړشی او په سیهون دې حمله وکړي . خو د همایون بد قسمتی وه چې ده ګه ورور مرزا هنډال او کاکا یا ناصر مرزا دواړه په خپل منځی اختلافاتو کې را وښتله او د همایون ملګرتیا بی پرینښوده او د تښتیدو په فکر کې شول. کله چې همایون د دې حالاتو خخه خبرشو نو په خپله د رو هېږي خخه پاتر ته راغې تر خو د مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي او بیا سیند فتحه کړي او په خپله ولکه کې بی را وړي. خو حالات د بد نه بدتر لورې ته ولاړل او د ناصر مرزا او مرزا هنډال تر منځ شکونه نور هم زیات شول.

دلته د نورې بد قسمتې خبره هم را پیدا شوه او هغه دا چې همایون د هنډال مرزا د استاد بابا دوست په یوې خوارلس کلنې لور حمیدې باندې زړه بايلود. ددې پیښې له مخې د همایون ټوله کورنې په یو ه توپان کې را ګيرشوه خو همایون د ډير صبر او سکون نه کارو اخست او د حمیده بانو سره بی نکاچ وکړه او هغه بی له ځانه سره رو هېږي ته را وړه، د همایون په دې کار باندې ده ګه ورور مرزا هنډال ډير خفه شو، په دې خاطری همایون پرینښود او د خپلې برخې د لښکر سره یو خاپې د قندهار په لور روان شو. په همدي وخت کې د همایون کاکا ناصر مرزا هم ده ګه خخه و ګرزيډ خو همایون په ډيره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را یو خاپې کړ چې د هندوستان په سلطنت به دیبا ولکې کولو وروسته ده ګه دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همایون ډيره کلکه هيله در لوده چې ډير ژر به

هغه په دې کار کې برياليتوب تر لاسه کړي ، دناصر مرزا سره ددې ژمنې وروسته پخپله همایون دخپلې برخې دلښکرس ه یو ئای سیهون ته ولار خود بهکرد کلابندی، قومنده بې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدي وخت کې د سيند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغې، هغه خپل اړخ بدل کړ او د همایون کاکا ناصر مرزا ته بې لالچ ورکړ چې که چيرې ناصر مرزاد خپل وراره سره لاره جدا کړي. نونه یوازې د پادشاه په خير به یې و مني بلکه د هغه په نوم به خطبه هم و واي. ترڅنګ به یې خپله لور هم د هغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د تهیه د ریاست او د دې ئای د ټولو شتمنيو مالک او وارث و گرځيري.

ددې خبرې په اوريدو سره د همایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالی، خخه په هوا کې خیزونه و وهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه ترڅو همایون د دریابه تیرنه شی. هغه نه یواخې دا قدم و اخست بلکه ددې نه اخوا بې د همایون د نیولو هڅې هم پیل کړي. ددې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحری بېړه و اخسته او په سیند کې کیوت، او د همایون ټولې کشتی بې چې په سیهون کې بې لنګر اچولي وو په خپلې ولکې کې و اخستې. په دې کشتیو کې د هغې ټوله خزانه باروه او د هغه د ملګرو بنځې او کوچنيان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه خه چې د شیرشاہ سوری د لاسو خخه خوندي پاته شوي و هغه او س د همایون د لاسو خخه ووتل. ددې پیښې وروسته همایون ددوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنيان او نور پاته شوي شیان و اخستل او روهرې ته ورسید.

دې لوري ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډير زړه سختې او ذليله و خوت، هغه د خپل کيدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین د خوشحالولو له پاره ان په همایون د حملې کولو او د هغه د وزلو له پاره هم تیار ناست و. د هغه ددې روبي خخه مغل دومره په غضب شوي و چې د هغوي زيات شمير و ګړو پريکړه و کړه چې هغوي به په راتلونکې کې په هر قيمت چې وي د بابر د دغه بد قسمت زوي همایون ترڅنګ درېږي، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصر مرزاد ګاونه یتوب خخه لري ولار او د شمال په لوري د اچ سیمي ته کوچ وکړ.

۶۴

په همدي وخت کې په راجپوتانه کې د ماروا پراجه مالديو همایون ته خپل قاصد ورولیړه او د هغه خخه بې و غونبتل چې همایون دې د خپل په خنګ شويو لښکرو او کوچنيانو سره یو ئای مارورا ته راشي. مالديو دا ژمنه هم و کړه چې که چيرې همایون مارورا ته را ننوئي نو د هغه سره به یو ئای هغه سيمې چې شیرشاہ سوری ولکه کړي دې بيرته په خپلې ولکه کې راوري. خو همایون تراوسه پوري په تذبذب کې راښتې و، په دې کرغیزونو حالاتو کې همایون هم غونبتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لورد هجرت خبرې کولې، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو خخه را بیرون شوي او ده یې بې و سې شپې او ورځې بې تېرولې. خو حمیده بانو چې د هغه نوي نوي و همایون پوهاوه، خرنګه چې همایون د هغې سره ډيره زياته مينه درلوده نود همغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته بې د هغه دندې ور ونسودې، هغه ته بې دا ونسوول چې د یوه میره او یوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته د وام ورکړي، ستونزې و ګالي بلاخره به کاميابي هم هغه ته په لاس ورشي.

د خپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو خل بیا خان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولار شی او د خپل ور ونونو مرزا هنډال او مرازع العسكري سره سوله وکړي، ټکه چې هغه ته د هغه دور و نو د بې و فايي سره بیا هم کومه شکوه نه و او نه

بې دهغۇي پە خلاف دىبىمنى كومەارادەپە فىرىكى ئىخىدە، خوھمايون دىرىھە زىر خپلە دغە ارادە بىلدە كۆھ او دەھنۇي وروستە بى د شرق پە لور مارواپە تە راجە مالدىيۇ سىمې تە د سفر كولو پېرىكەرە و كەرە.

دروھرىي خەندە وتلو وروستە همايون دخپلۇ ملگۇر سره يو ئايى د جىسلامير پە لور و خۈزىد ، پە داشتو او بىابانو كې د سفر پە وخت كې دەھنە سره دخوراکى توگۇ ذخىرە پايى تە ورسىدە، هەغە بىچارە تردى حەدە پورى ورسىد چې ھەم يى پە خپلە اوھەم بىي ملگۇر د بىر او بىر و د ورغىبتلىو خەندە جورۇلۇ او خورۇلۇ بىي.

پە راجچوتانە كې دەندە راجاگانو خەندە راجە مالدىيۇ تەرەتلىو ھواكمىن و. خوكله چې همايون د بىر و ستونزۇ گاللىو وروستە جىسلامير تە ورسىد نۇ د مارواپە راجە مالدىيۇ ورسە بىي وفايى و كەرە او دىيە لېنىكەر پە رالىپلۇ سره بىي دھمايون مەخە و نى يولە. خوھمايون پە هەغە لېنىكەر باندى حملە و كەرە اوھەم بىي پە تېبىنتە مجبور كەر. پە دى توگە همايون د مالدىيۇ پەلۇ تە ورسىد.

كەلە چې همايون د مالدىيۇ رالىپلۇ شوي لېنىكەر تە ماڭىپە ورگەن تۈرگەن دەھنەردى د تەلاسە كولو پە خوھشەھە سورىي پە هەندەستان كې د بىر ھواكمىن قوت گۈزىدلىپە دى او داسىپى يو وخت ھە راتلونكى كې دى چې شىرىشاھ سورى بە پە راجچوتانە باندىپە و كەكوي او بىيا بە مالدىيۇ باندىپە ھەم گذارتە ئەخان جورۇي او دا بە ھەم مەغۇوبىي او ددىپە سىمە بە ھەم پە خپل سلطنت كې راشاملىقى.

پە دى اساس د مارواپە راجە مالدىيۇ دھمايون لە ويرى دشىرىشاھ سورى سره د اپىكود تېنگىلۇ او دەھنە دەھنەردى د تەلاسە كولو پە فىرىكى كې شو، هەغە ارادە و كەرە چې همايون بە ژوندىپى نىسىي او شىرىشاھ سورى تە بە بىي حوالە كوي تەخوددىپە لارى دشىرىشاھ سورى باور تەلاسە كې. او بىيا پە راتلونكى كې شىرىشاھ سورى پەھەقى باندىپە حملەپە كولو خەندە لاس پە سەرسەنى.

دەپەرپىكى كې وروستە د مارواپە راجە يو ستر لېنىكەر تەتىپ كە تەخو پە همايون باندى حملە و كەرە او هەغە ژوندىپى و نىسىي او شىرىشاھ سورى تە بىي دالى كې. خودھمايون خوش قىسمتى داوه چې د راجە پە ملازمىنۇ كې يوداسىپى ھەم و چې يو وخت دھمايون پە دربار كې كاتب پاتە شوپە، هەغە دھمايون پە دغە بدحالى باندىپە بىرە خەفە و نو پە دى اساس بىي د بىرە لېك پە ذرىيەھمايون تە پېغام و لېبە اوھەم بىي د مارواپە راجە د بىنەتى خەندە خېر كەر. دەپە خېرى د خېرى د سەھمايون د جىسلامير خەندە كۆچ و كەرە او پە بىرە بىرە بىي عمر كوبتە ئەخان ورساوه.

د جىسلامير خەندە تە عمر كوتە پورى همايون پە سەھارا او داشتو كې پە پەلىپسى توگە سەھارا او دەھنە لېنىكەر تۈل لورپە او تەندىپى زەغىلىپى او سفترە بىي دوام و راكاوه، هەغە داشالا ئەرخە د مارواپە راجە د لېنىكەر د تەعقيب خەندە ھەم و يېرىدە. هەغە دەھنەپە خەندە د مەخنىيۇي پە خاطر خپلۇ خۇ سەدارانو تە بىي كۆچنە لېنىكەر ورگە او تەشايىپە د راتلۇ حەكم ورتە و كەرە تەخو داشالا ئەرخە د راجە مالدىيۇ لېنىكەر پەرپە حملە و نە كەرەپەشىي. او همايون دخپل اهل و عيال او سامانونو سره يو ئايى پە خېرى و عافىت دخپل منزىل پە لور ورسىبىي.

اتفاقا چې دھمايون دغە سەدارانو دشىپې پە تىيارە كې خپلە لارە ھېرە كۆھ او بىلې لورپە تە ولارلە كەلە چې سەھارا لەم را و خوت نۇوپە كەتل چې يول لېنىكەر ھەغۇي تعقىبىي او دەپە تەشىدا را روان دى، كېيدىپە شى چې دا د مالدىيۇ د لېنىكەر كومە بىرخە وي چې دھمايون د لېنىكەر پەپىي بىي را استولىپە وي، دھمايون د لېنىكەر سەدارانو پە زور زور سە د تەكبير او زۇنە پورتە كەپل او پە ھەغۇي بىي حملە و كەرە، ھەغۇي لەمپىي غشى و ورول چې لەمپىي غشى د مالدىيۇ د لېنىكەر و پە سالار كې و نېتىت اوھەم بە زەمكە راپېرىوت او لە منئەھە و لارپە دەھنەپە اغىزدا سىپى.

شو چې د مالديو دغه لښکر بيرته شاته و تبنتيد. هغوي ته د اويره پیدا شوه چې د همايون سره ډير ستر لښکر دي او د هغه عسکرو پر هغوي باندي غشى ورولې دي او نور عسکري يي شاوخوا د لښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطري يي په دې صحرا کې بيرته په تبنته پيل و کړ.

ددې وروسته دا سرداران د خپلو لښکر و سره یوځای د همايون سره یوځای شول او هغه ته يي دا توله قصه و کړه. همايون د خداي شکر ادا کړ چې د مالديو عسکر د ماتې خورلو وروسته په تبنته تبنتيدلي دي. ددې وروسته همايون د عمرکوت په لور خپل سفرته دوام ورکړ. ان تردې چې د یوه کوهی ترڅنګ يي خيمې ووهلې، په دې کوهی کې او به ډيرې کمې وې بیا هم همايون او د هغه ملګرو د لړو لړو او بوي په څکلو ګذاره و کړ او شپه يي هملته تیره کړه.

بله ورئې بیا کوچ و کړ، تر درې منزلو پوري ورته او به پیدا نه شوي، دندې له مخې د خلکو حالات نور خراب شوی و. خو په خلورمه ورئ قافله بیا یوه کوهی ته ورسیده، دا کوهی ډير ژور وه خو بیا هم د همايون ملګري په حرکت راغلل او د کوهی خخه يي او به راویستلې خپل لښکري پرې مور کړ، په دې توګه همايون د ډير و ستونزو سره مخ و او په همدي ستونزو کې عمرکوت ته ورسید. د عمرکوت راجه د همايون د ډير بنه استقبال و کړ، همايون د لته د خپلو پاته شوو ملګرو سره د خو ورڅو له پاره میشت شو، په همدي وخت کې د همايون د نوې ناوې حميده بېگم د ګېړې خخه دا کبر په نامه یو کوچني را پیدا شو، دا کبر په پیدا کيدو باندي همايون ډير زيات خوشحاله شو، ددې وروسته يي د عمرکوت خخه کوچ و کړ او د هندوستان خخه را ووت او د سیستان سیمې ته ورداخ شو، په سیستان کې په دې ورڅو کې دايران د پادشاه طهماسپ له اړخه یو و ګړې حکمران و، هغه په ډير بنه توګه د همايون استقبال و کړ، بیا همايون د سیستان خخه هرات ته ورځې او بیا يي د ایران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ و کړ او هملته يي پناه و اخسته.

٧٥

مانیام نزدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حوالی ته را ننوت. هغه خپل آس تبیلې ته یور، یو ساتونکې را منډه کړه او د هغه اس بې و نیوه، خواص خان هم د آس واګې هغه ته ورکړې. په همدي وخت کې او ما په منډه منډه راغله، خواص خان ورته و کتل چې د هغې په مخ باندي خوشحالۍ منډې وهې، کله چې هغه د خواص خان خواته را ورسیده نو د ګيلو او شکوونه ډک او ازا سره بې وویل چې:

خواص خانه وروره ته چېږي تللي وې، زه خود سهاره راهیسي ستا انتظار کوم. ته په هماغه تیاره کې له دې ئایه وتلي وې نه دې ډودی خورلې وه او نه بيرته حوالی ته را ستون شوې، نه دې خپل درک بنوولې و. زه خوتا ته ډير زيات د خوشحالۍ خبر در کوم. لمړۍ مې غونبنتل هلته عسکري مرکز ته درشم حکمه ما فکر کاوه چې ته به هملته د شیرشاہ سوری ترڅنګ او سې، بیا مې فکرو کړ چې کله کورته راشې نو د خوبنې دا خبره به درته و کرم. خواص خان او ما ته په ډير غور سره کتل او بیا بې ورته وویل چې څه ډول خوشخبری؟ او ما ورته په خندا کې وویل چې: خواص خانه وروره، اللہ در ته زوې درکړې دې، ګنکا د زوې مور ګرزیدلې ده. او هغه په ډيره بې صبری ستا د راتلو انتظار کوي. هغې خو څله ستا په اړه پونبنتلې دی او ډيره په اندېښنه کې ده. د او ما ددې زیرې په اساس خواص خان هم ډير زيات خوشحاله شوې و او په یوه منډه بې خپل خان د خوب ئایه ته ورساوه، او ما بې هم ترشا په منډه روانيه وه.

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ويی کتل چې گنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر خنګ يې يو ډير بنسکلې او بنايسته کوچني ماشوم پروت دې ، دگنګا د کت تر خنګ کملاوتي او نيرما هم ناستې دې ، خنګه چې خواص خان دي خونې ته راننوت اود گنګا ستر گې پري و لکيدې نو د گنګا په مخ باندې خوشحاليو نخا پيل کره خپلي بنايسته شوندي يې په خندا پرانستې ، خواص خان په ډيره بېړه سره ور مختنه شو ، گنکا ته په ورنزدې کيدو سره يې لمړۍ گنکا په تندی بنسکل کره اوبيا يې خپله خوله دهغې غور به ورنزدې کره اوپه ډيره راز دانه توګه يې ورتنه وویل چې : « گنګا ، زه تاته ستاد زوي د پيدا کيدو په خاطر مبارکي وايم » ، کې خونه ، ولې ولارې بې ، د گنګا د خبرې په اساس خواص خان دهغې تر خنګ کيناست اوبيا يې په کرار کار د خپل نوی زوي تندې او مخ بنسکلاوه .

ته چيرې تللي وې مونږ پوره انتظار وکر ، کوچني خو ستا د تللو خخه لب خه وروسته را پيدا شوي و ، ماخو فکر کاوه چې ته به د لښکر ګاه خخه ژربيرته راستنيېږي ، خوتا مابسام کړ ، خپل درک خرك دې همنه ورآښو ولې ، خواص خان ورتنه په خواب کې په خندا شو .

گوره کملاوتي ! ته سه هي خبره کوي ، زه خوشيرشاه سورى هلتنه خپل ئانه ورغونبنتې و م ، هلتنه تبول سالاران را تبول شوي و او په راجپوتانه باندې ديرغل له پاره تيارې نيوں کيده ، ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالديو غواپي پر مونږ حمله و کړي هغه همدا او س خپل زيات لښکر را تبولوي ، نو په دې خاطر شيرشاه سورى غواپي چې ده ګه دحملې نه مخکې مونږېږي یرغل و کړو ، او س خودا پريکړه وشه چې په یوه اونې کې به لښکر د دې خایه دراجپوتانه په لور کوچ کوي . شيرشاه سورى خوا دمخه هغه لوري ته کوچ کول غونبنتل خوما د گنګا په خاطر لب خه مهلهت ترې وغونبت . او ورتنه مې وویل چې او س خوما د کوچني د پيدا کيدو هيله ده ، نو په دې خاطر زه غواپم چې د خپل کوچني د پيدا کيدو وروسته له دې خایه کوچ و کړم . زه الله تعاليې دير زيات شکر ادا کوم چې له دې خایه زما د کوچ نه خو ورځې مختنه يې ماته بنسکلې زوي را په برخه کړ . تردې خایه د خبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ، بیا يې د گنګا په لور و کتل اور خخه بې و پونبنتل چې :

گنګا ! ته به ترڅه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تياره شي . گنګا لب خه فکر و کړ اوبيا يې په ډيره مينه ورتنه وویل چې :

ماخو او س همدلتہ پرېږد . له تاسره به کملاوتي خانته وي ، زه به دا کوچني په کومو کومو خایو کې په خيمو کې له ئانه سره ګرئوم . کله چې کوچني د خو مياشتتو شي نوبيا به له تاسره ګرزیدو ته جوړه شم . د گنګا د خبرو په اوريدو سره خواص خان هغې ته په عجيبة توګه و کتل ، د گنګا په مخ هم ډير عجيبة ډول اغيز موجود و ، د دې وروسته خواص خان کملاوتي ته و کتل او ورڅه بې و پونبنتل چې :

گوره کملاوتي ! ته په دې اړه خه فکر کوي ، کملا په یوه درنګ سره ورتنه وویل چې : گنګا سه هي خبره کوي ، د کوچني د پيدا کيدونه سمدستي وروسته هغه په لښکر کې له ئانه سره اخستل او په خيمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوي ته دارام او سکون اړتیاده ، او دا ارام ورتنه همدلتہ په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کيدي شي ، ترڅو چې ماشوم د خو مياشتونه شنی نو هغه ته په خيمه کې او سيدل نه دې په کار . زه د گنګا د دې خيالات سره پوره پوره موافقه يم . او تا او گنګا دواړو ته داډا ورکوم چې ستا په خدمت کې به یوه ګړي هم غفلت نه کوم .

د کملا د دې خواب په اوريدو سره گنګا خوشحاله شو، خواص خان هم د خندا نه ډوب و ، بیا يې وویل چې گوره کملاوتي ! زه خ دې خوا خخه په دې پوهېږم چې ته به زما په خدمت کې هیڅ ډول غفلت نه کوي ، او س چې د اړيکړه وشه چې گنګا به د کوچني سره

يوخاپي هم دلته او سيربي نو ته تريوي او نوي پوري زما سره دتللو له پاره خان تيار كره. اوس ولاره شه او ھودي را ور. موئي قول به دلته يو خاپي ھودي خورو. ددي خبري سره سم کملاتي، او ما او نير مل دري واره پور ته شوي، دخواراك سامان بي هملته را وست او بولو يو خاپي هملته ھودي و خوره، يوه او نوي، وروسته شير شاه سورى او خواص خان دخپلو لېنکرو سره يو خاپي داگري خخه دراجپوتانه په لور روان شول.

٤٤

راجپوتانه او ریگستانی صحرا، دکوم په لوري چې شير شاه سورى او خواص خان کوچ کري و، د خپل شکل او هي بت له ارخه بي خانگري ھاي درلود. دا صحراء اراولي د لري د غربې لمنو او د گجرات او سيند په منځ کې خپر ده. د پخوا زمانې خخه په دې صحرا باندي به د شمالې هند خخه وخت وخت په سیورې را غوئيدل، يا خوبه ددي ھاي کوچې قبایل دهندوستان داخل او يا ددي ھاي خارج ته تلل او په توګه به بې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه. او يا به بې ددي ھاي دغه ریگستان په اسانۍ سره تر پنسو لاندي کاوه او بېگانه ھوا کونو به به هندوستان باندي په غلونه را وستل.

دادي ریگستان خخه تيريدل دو مره اسانه و لوکه خنگه چې خوک د يوپي وچې درې خخه تيريرې، د هندوستان سلطنت به تل دا ارتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ھير زيات عسکر ددي سيمې د خوندي ساتلوا په غرض هلتله ورو استوي او په دې سيمې باندي خپله واكمي تینگه کري.

يو شمير وحشی قبایل به هم د همدې ریگستانې سيمې خخه د هندوستان ڈيرو زرخيزه سيمو ته را توتل او په مختلفو وختونو کې به حمله را ورنکي هم د همدې لاري په هندوستان باندي را نازيليدل.

د راجپوتانه په ریگستان کې نه يواھي د شگو زري خپري وي بلکه هلتله به غارت کونکې کوچې ڈوله کورنيع هم د بلوچستان د ریگستان خخه، او ياد سليمان د غرونود واديو خخه راتللي. همدا علت دې چې د همدې ریگستان په لمنو کې دهندۍ اقامو نسلې تنوع په متواتره توګه تغير موندونکې وه. دلته به په خانگري توګه د مختلفو قومونو يو ھاي ميلې جورې دې تر خود ھفوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنگې را پيداشي.

په منځنيو پېړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خود ڈيرو ستونزو ڈکه وه. ددي ریگستان د دايرې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنگونو کې اخته و. که ھه هم ددي ھاي او سيدونکې د مهذبو نسلونو خخه وو خو خپلو بدرو قسمتونو ھفوې کوچيان کري واو یو دله سره بې د نه مشابهت لوري ته رابنك.

په راجپوتانه کې نه خو پوره باران کېږي او نه بې پيداوار دو مره په زړه پورې دې. ددي بر عکس پري ھير وخت وچ کالي او نور توپانونه راخې، خود ددي ټولو سره د اراولي د غرنيو لپيو په نسبت د ریگستان د راجپوتانو د ازادي، مسكن و په پخوانيو پېړيو کې ددي ریگستان په داخل کې مارواړ، بېکانز، جيسلمير، بهاولپور او تهرپارک شامل و. دا سيمې د لار لوټونکو له پاره د جنت په خير وي، ھفوې به کاروانونه لوټيل او خپل ژوند به بې پري تيروه.

خوبیا همدھنڊوستان په تاریخ کي دی ریگستان ته ڏير زیات اهمیت ورپه برخه شوی دی. داددی هیواد ڏير و بنو جانبازانو زانگو وه. ددی ئایه را پورته شوی تهذیب په راجپوتانو کي تر هغه وخته پوري رایج و تر خو پوري چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمی پیری په شاو خوا کي منتخب کوچیانو او جنگیدونکي قبایلو راجپوتانه ته ڏارنوتلو هخې وکړي په هغوي کي پرتی هارهم، چوهان، پرمار او د جنگجو بهائي قبایل و. ددی نه علاوه دراجپوت او سیند په وادیو کي او سیدونکي کوکھر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلی وو.

ددی ٻولو قبایلو خخه علاوه یوه ڏيره ئواکمنه قبیله هم دراجپوتانه په لور راغلی وه، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د گنگا د دریاب خخه غرب لوری ته د ڦنوج په سیمه کي او سیدل، بیاد ڦی خلکو ڏيوه ڏير خوندي ئخا ې په تکل کي او سني ماروا په سیمې ته راګل او په غالب گمان سره چې دا دراجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و.

دراتهورانو د الیبد د دیار لسمی پیری په دریمه لسیزه کي یعنی د التمش د حکومت په وخت کي صورت نیولي و. د گنگا په میدانو کي اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړي وه. ئکھه راټهورانو د التمش سره تکر کړي و خو التمش ورته په هر وخت کي ڏيره بدھ ماتې ورکوله، التمش ٻول سیند او د راجپوتانو خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولي و او د خپل سلطنت برخې گرزولي و. بیاد غوماتې خور لور راجپوتانو د خپلو کورو نو خخه هجرت ته ملا و ترلہ او د خوندي ئایو په لور بی لیبد و کړن په دی خاطر دوی د گنگا د دریاب خخه را پورته شول او په راجپوتانه کي اباد شول.

په هندوستان کي دلود هي سلطنت د پیلامې سره سمراتهورانو هم په راجپوتانه کي د خپلو خانو له پاره ڏيوه مستحکم سلطنت بنسته کیښو د. راټهورانو یو خواکمن سردار جودها په راجپوتانه کي یونبارد جوده پور په نامه اباد کړ او بیا همدا ئایه راټهورانو له پاره دهغوي دلمړي سلطنت مقام و گرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ڏير غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسته کیښو د چې لمړي راجه یي پخپله همدا را وجود و دراو جودها یو ورور چې راویکا نومیده هم د خپل خان له پاره په راجپوتانه کي یو جدا سلطنت جو پول غښتل، په دی خاطر هغه د خپلې برخې دلښکر سره یو ئای ووت او په پراخو سیمو باندې یي ولکه وکړه او یو نوی بشار یي جوړ کړ چې دهغې نوم یي د خپل نوم سره و تاره او د بیکانیر په نامه یي و نوماوه. په دی ترتیب سره په راجپوتانه کي راټهورانو دو ه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د را وجودها د مرینې وروسته یو وکړي د راوگاګا په نامه د جود پور د سلطنت راجه و گرزید، دشیرشاہ سوری په وخت کي د ماروا ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو د همدمغې راوگاګا زوی و. دراوگاګا زوی او دهغه و لیعهد مالدیو د چوهان د نسل خخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له گیډې خخه را پیدا شوی و. دهغه په مزاج کي همغه ډول تیزی او پریکون و لکه خنگه چې د سروهي تورې پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کي هغې ته هندی تورې وابې. خو په لسمه پیری کي د سوری تورو د هندی دغه تورو شهرت له منځه یو په.

ویل کېږي چې د کوچني والي په وخت کي د ماروا راجه مالدیو د خپل پلار راجه جودها سره په جنگونو او سیاست کي ملګرې شوی و خود هغه پلار به دهغه د حوصلې او ضدی توب په اړه ڏير انديښمن و.

هغه وخت چې د کنو ایا په جنګ کې راناسنگا د با بر په لاسو د سختې ماتې سره منځ شو نو در او جودها زوي مالديو درانا سنگا د خالي ئاي د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزوري پلار دراناسنگا د ئاي د ډکولو توان او وړتیا نه لري په دې خاطر یې غښتل دا کار په خپله ترسره کړي .

ویل کېږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست او د شاوخوا د سیمو د کتلوا خخه یې خوند اخيست نو یو ناخاپه مالديو خپل پلار د کړکې خخه لاندې را وغور ئاواه . ددې کار سره راوګاګا هملته و مر . په دې توګه د خپل پلار دوژلو وروسته راجه مالديو په ۱۵۱۳ کال سلطنت واګې په لاس کې واحستې او په تخت کیناست .

دمالديو د په تخت کیناستو خخه شپږ میاشتې مخته با بر هم مر شوي واو همایون د هندوستان شہنشاہ ګرزیدلې و . په دې وخت کې مالديو ته د خپل پلار لاهارخه یو اخي دوه سیمې جود پور او سوجات په میراث پاته شوې وي ، ددې ترڅنګ د راټهور د قبیلې څواکمن سردار ددې د پلار باج ورکونکې او جاګيردار و . خودوې په خپلوا خپلوا جاګيرونو کې خپل واکي وو . مالديو لمړۍ د همدي جاګيردارانو پر خلاف حرکت و کړ او د هغوي په سیمو بې ولکه و کړه او د خپل سلطنت پولې بې و غ Howellې . ددې جاګيردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالديو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ . خود مالديو په کړچار کې د ډیرې کمزور تیا وي هم وي خو هغه د سیاسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخي د خپلوا همعصره را جپوتانو خخه کم نه و . دا د مالديو خوش قسمتې و هچې هغه وخت بې چې د خپل سلطنت د پولو په غ Howellو پیل و کړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادر شاه سره په مختلفو مسایلو کې را نښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د را جپوتانه دراجه مالديو په لور فکر و کړي ، دا د مالديو له پاره ډیره طلايې موقع وه . په دې اساس مالديو هلتنه په را جپوتانه کې د راناسنگا د کړچار د کولو له پاره ئان تیار کړ .

د واکمنو جاګيردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخي بې غښتل چې په خپلوا ګاونډو څلورو ریاستونو باندې ولکه و کړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میوار ، بیکانیز ، او کچھوا شامل وو .

خپل سلطنت ته د پراخوالې دور کولو په خاطر مالديو تر هر خه لمړۍ د جیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغه وختو کې د بهائي قوم حکمران او حاکم بې د بهائي قوم راجه لون کرن و . چې د مالديو همعصره و .

د بهائي قوم دا حکومت په لمړيو کې په ریگستان کې د بهاولپور خخه تر عمر کوته پورې او د پهلوړی خخه تر بهکر پورې خپور و . او دوې په دې خبره باندې ویا پل چې هغوي د را جپوتانه د شرقی دروازو خارونکې دې خود و سایلو د کمبنت او د خپل منځې حسد او کینې په اساس د هغوي په شمالې او شرقی پولو باندې جود پور او بیکانیز غلبه پیدا کړي وه او د هغوي نظام بې تر خپل اغیز لاندې راوستې و .

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالديو په ډیره ګرندي توګه د خپل لښکر سره را ووت او ددې ریاست په ځینو سیمو بې ولکه و کړه . کله چې راجه لون کرن و کتل چې د راجه مالديو مقابله نه شي کولې نه د خپل ئان او د خپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر بې شهزادګي امادي د مالديو سره واده کړه .

خو مالدیو داسې يو بد کړچاره او عیاش شخص و چې همغه د واده په شپه د شرابو په نشي کې مست ، د خپلې واده په بستره دیوې خادمې سره مباشرت و کړ او هغه یي ناپاکه کړه . پایلې یي د اشوې چې د هغې نوي ناوې امادې په دې خبره د هغه سره اړیکې پرې کړل چې « هغه د همغې خادمې د کومې سره چې هغه په دې شپه په بستره کې ملاستو ».

که خه هم د واده وروسته شهزادګې امادې د مالدیو سره ولاره خود تل له پاره به د هغه خخه لري او سیده . حال د اچې هغې خپل ټول ژوند د خپل میړه سره تیر کړ ، په هر صورت مالدیو په جیسلمیر باندې ولکه و کړه او د غه سیمه یي په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالدیو د میوار په لور مخه کړه ، په دې ریاست یي حمله و کړه ، تر هر خه لمړي یي د دې ریاست د بهدارجن په سیمه ولکه و کړه او د هغې وروسته یي خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا او کهیم کرن ته سترې سترې لښکري و رکړې او هغوي یي د میوار په سلطنت کې خپاره کړل ، تر خو هغوي په هر ظای کې حملې و کړۍ او د میوار سلطنت کمزورې کړي تر خود دې ریاست په ولکه کولو کې ورته اسانتیاوې را پیداشی . د دې تر خنګ هغه د میوار یو سردار راوجیت سینګ هم را مات کړ او د خپل خان سره یي يو ظای کړ ، د میوار د هغې سیمې له پاره یي چې تراوسه پوري هغه په خپله ولکه کې راوسټې و همغه راې جیت سنګ حاکم و تاکه . هغه د راې جیت سنګ د لور « سروپ دیوی » سره واده هم و کړ .

خو لکه خرنګه چې مخکې مو وویل مالدیو ډير بد کرداره او عیاش انسان و . هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنۍ ته ورغې او هلته په خپلې کوچنۍ خینې (دېئې په خور) باندې مین شو ، او خپل خسر راوجیت سنګ ته یي ګواښ و کړ چې یا لور ورته په خپلې خوبنه و رکړۍ او یادا چې د کوره به یي په زور و کارې .

راوې جیت سنګ د واده له پاره یو میاشت و خوت و غوبت ، په همدي وخت کې هغه خپله کورنې او ټول سازو سامان کمبهlier ته د راجه او د هی سنګ ظای ته ورسول او د هغه سره یي د خپلې دغې لور واده و کړ .

هغه وخت چې راوجیت سنګ په دې توګه د مالدیو د منګولو خخه ووت نو په دې وخت کې عیاش مالدیو د سرو سکروتو په خیر و ګزید ، هغه د خلورو خواو خخه په میوار باندې حمله و کړه او ریاست یي تر پیسو لاندې کړ ان تر دې چې هغه د کمبهlier په راجه باندې هم یرغل وروست او د هغه خخه یي د هغه مظبوطه کلا رتمبهور و نیوله . په دې توګه مالدیو په میوار باندې خپله ولکه تکمیله کړه

دمیوار نه وروسته مالدیو د کچهوار د قبایلې ریاست په لور مخه کړه ، کچهوار د دوو قبیلو خخه جوړه شوې و هچې دیوہ نوم یي ناروکا او دبل نوم یي خانګروت و . د دې دواړو قبیلو شمیره د راټهورانو خخه ډیره و هـ د کچهورا خلک د دې نه مخته په اګرې او د دهلي په لویه برخه لکه سانبر او شیخاوتي باندې مسلط و و . خود کهچوا په راجپوتانو کې دوفاداري دو مره حذبه نه و ه موجود لکه خو مره چې دراټهورانو تر منځ و ه . ئکه چې د ګډو مو خود تر لاسه کولو له پاره هغوي په اسانې سره نه یو ظای کیدل . د دې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دو مره تر دې وې چې د دوې په سر باندې یي د تل له پاره دیوی زورندې توري حیثیت درلود . د همدي خخه دوې دا سبق تر لاسه کړې و چې د بهادری د مقابله له پاره د عقل او پوهې خخه باید کار و اخستل شي .

په هغو ورخو کې چې شیرشاہ سوری همایون ته ماته ورکړه او بیا یي په پنجاب کې دحالاتو د منظمو لو له پاره لاس و پښې و هلې نو راجه مالدیو د شیرشاہ سوری د دې مصروفیت او د همایون د دې ماتې خخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې یي یرغل راوسټ او دا سیمه یي د خپل سلطنت برخه و ګرځوله .

د کچو اهاد ریاست د الحاق و روسته مالدیو د سروهی په لور توجه و کړه. د مالدیو پلار را وګا کا د سروهی دراجه د لور سره واده کړي و او بیا د همغی بنجې د ګیدې خخه مالدیو را پیدا شو، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار را وګا کا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسی را ودھی سنگ ته واده کړي ود

د چمپابای د ګیدې خخه را او ردھی سینگ را پیدا شو، هغه د بیکانیز د کورنی د یوې نجلی سره واده و کړ خود خو ورخو د حکومت کولو نه وروسته هغه و مر، د هغه د مرینې په وخت کې د هغه رانی حامله وه.

د او دھی سینگ د و مرینې وروسته سروهی سردارانو د راوجګ مل لمسی مانسینگ د دې سیمه راجه و تاکه، د او دھی سینگ مور چې یوه عقلمند او عمر خورلې بنجې وه په سروهی کې د مانسینگ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې و کړ چې د دې ئای، ئای ناستې او اصلی وارت د هغه درانی د ګیدې خخه را پیدا کیدونکې زوې دې.

د هغې د دې اعلان د خخه د سروهی نوې راجه مان سینگ پېر په غضب شو او هغه په ډانګ پیليلې توګه د او دھی سینگ بنجې د خپل اته میاشتنې زوې سره یو ئای ووژله. مان سنگ خودوې ووژل خواوس د انديښنه را پیدا شوې وه چې د دې ووژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله و کړي او د همغې تر سیورې لاندې خپله حکمره ای مخته یو سی. د ډیرو زیاتو منه و ترپو وروسته د مانسینگ هڅې بریالی شوې او مان سینگ خپله لور اونکا کنور د راجه مالدیو زوې چند رسین ته واده کړه. په دې توګه سروهی هم په یوه ډول د مالدیو ترا غیز لاندې راغې.

د سروهی نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور و خوزید او هڅه یې و کړ چې د اسيمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، دراو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسته اینسودې و. په هغه وخت کې د بیکانیز کورنی د جودپور دریاست له پاره څوا کمن مت ثابتیده. دوې به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله. خو د دې ټولو بنسکنو سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه. په دې توګه د شیرشاہ سوری او همایون د خپل منځې نښتو خخه مالدیو پوره ګټه پورته کړه او نه یواځې د خپل سلطنت پولې یې و غڅولې بلکه په خپل عسکري څوا کې یې هم ډیربنست را وست. او سنو هغه علې اعلان د شیرشاہ سوری په مخ کې د دریدو او د هغه سره د تکرله پاره تیارو.

په هغو ورخو کې چې شیرشاہ سوری او خواص خان د مالدیو د راجه په خلاف د خپل لښکر سره یو ئای راوتلي وو، نو په هغو ورخو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ او ختې و، شیرشاہ سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي تاکلې و، خه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول، د دې بغاوتونو سرپورې فتح خان جت و.

د ګې فتح خان جت د لکھی څنګلونه او د هغې شاوخوا ټوله سیمه د تباھي سره مخ کړه، هغه د لاهور خخه تر د هلې پورې په ټوله سیمه کې دومره تباھي خپره کړ چې د هغه د ظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاہ سوری ته ورسیدل.

شیرشاہ سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم و کړ چې فتح خان جت و څوې، په دې وخت کې فتح خان جت په خپل مرکز کوت کابله کې او سیده. د اسيمه د سرحد په شمال کې نزدې اته ميله لري و اتن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکھی څنګلونو کې پروته ده.

دغه ھنگل دشمال له اړخه د قصور خخه خو ميله لري و، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ئای کیده. په دې خاطر د لاهور او د هلي تر منھه ټولې تلونکې لاري غالبا چې د همي لکھي ھنگل خخه تيريدې چې د فتح خان جت په لاسو کې وې.

فتح خان جت ته د سيد و بلوچو ملاتر په برخه و. دغه بلوچان د جهنگ د ضلعې چینوت بهيرې خخه ان تر سورکوته او د راوید دریاب تر غارو پوري خپاره وو. هغه وخت چې د ملتان ډودانی بلوچو پر هغوي پرغل ورونو دا سيده بلوچان لکھي جنگل ته ولاړ او د فتح خان سره یو ئای شول او په قتل او لوټمار کې د هغه سره ورگله شول. وروسته بیاد رند بلوچو سردار چکران هم د هغوي سره یو ئای شو، په دې توګه دغه درې واړه ھواکونه یو ئای شول او په پنجاب کې یې شورش او تباھي خپره کړه.

درند بلوچو مرکز په سات گړه کې و، دا د اوو کلاګانو یو مرکزو. او د لاهوره خخه ۲۵ ميله واتن کې د جنوب غرب لوري ته پروت و. دا سيمه د او سنې چکران ددو یمې پولي تر خنگ تر جنوب شرق پوري ان تر د بیالپور پوري خپره شوې ده. فتح خان ډودانی چې د ملتان ناظم او د شيرشاه سوری باج گذاره او په خپله هم د بخشونگاه په سيمه کې په لوټولو باندي مصروف و، سره هم لاس یو کړ او به دې توګه یې په پنجاب کې د لوټماري او شورش بازار نور هم گرم کړ.

ددې بغاونو د ھپلوله پاره هيښت خان نيازي د لاهور خخه فوح و اخست او په ډيره بيره د باغيانو د سيمو په لور و رغې، هغه دو مره په بيره د باغيانو سيمو ته ورور سيد چې د دبلوچو سردار چکران بې هم په راتلو حیران پاته شوې و، هغه وخت چې چکران ته د هيښت خان نيازي د را رسيد و خبر و رسيد نو هغه د خپلوله نورو بلوچو ملګرو سره یو ئای و تبنتيد. د سيند د دریاب خخه تيرشو او د سې په لور و تبنتيد. هيښت خان نيازي د خبل لښکر سره مخته و لار او په پاکتین کې یې پراو و کړ، او س نو د هيښت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډودانی بلوچ و، او د بله اړخه فتح خان جت و چې په غارت او لوټماري کې مصروف و. هيښت خان به پاکتین کې خکه پراو و کړ چې د فتح خان ډودانی بلوچ او فتح خان جت تر منځ د خپل منځ یو والي خخه مخنيوی و کړي.

کله چې فتح خان جت خبر شو چې هيښت خان نيازي د خپل لښکر سره یو ئای په پاکتین کې پراو و کړي دې نو و تبنتيد او په یوه کلا کې بې خان کلابند کړ. هيښت خان نيازي ور مخته شو او کلا یې محاصره کړه، په دې وخت کې سيده بلوچان هم د فتح خان جت سره یو ئای وو، هغوي هڅه و کړه چې د هيښت خان نيازي د لاسو خخه یو په لوري ته و تبنتي، خود هيښت خان نيازي په ولکه کې ولويدل.

هيښت خان نيازي فتح خان جت هملته له منځه یو په او په همي توګه د رند بلوچو سردار چکران، سيدو خان بلوچ او فتح خان په یو په حملې کې هيښت خان نيازي له منځه یو په او په بنجاب کې یې امن و امان راوست، ددې وروسته هيښت خان نيازي دا احساس کړه چې فتح خان جت، سيدو خان لوچ او درند بلوچو سردار چکران د ملتان د حاکم فتح خان ډودانې په ملاتر دې کار ته ملاتر لپي وه نو په دې خاطري په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډودانې ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان بې په خپله ولکه کې راوست.

هيښت خان نيازي ده ډيرې ميراني او بهادرۍ څرګندونه وکړه او په ډيره بيره یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ، بیاد پنجاب خخه ووت او په سيند بې حمله وکړه او شمالي سيند یې و نيوه او هغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

در اجپوتانه راجه مالدیو ته خبر و رسید چې شیرشاہ سوری د خپل سالار خواص خان سره یو ئای دیوه غښتلي لښکر سره د هغه په لور د حملې کولوله پاره را رواندې. نو هغه په دې خبره ير زیات اندیسمن شو خو هغه یوه دوله هم در لود چې د هغه د خیال په مطابق به د راجستان په صحراء کې شیرشاہ سوری دومره په ګوندی تو ګه دی لورې ته را ونه رسیبې، هغه به د خپل لښکر سره یو ئای هلتله ئای په ئای تم کېږي تر خواه کړي او نور ضروري سامانونه تر لاسه کړي، په دې وخت کې به مالدیو په هغوي په مالدیو په هغوي شپینی حملې پیل کړي او په دې تو ګه به هغوي بيرته تیبنتې ته اړ کړي.

بيا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالدیو یو ډیر مهم قدم پورته کړ. هغه تر تولو لمړۍ ملوخان ته یو ګوندې قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران او په دې وختو کې بې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پیغام ولیبه چې شیرشاہ سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چېږي هغه خپل لښکر بيرته منظم کړي او د ګجراته را ووئې او په مالوہ باندې حمله وکړي نو په دې تو ګه به دوه کاره تر سره کړل شی لمړۍ دا چې مالدیو به د شیرشاہ سوری د حملې خخه خوندي پاته شي او بل دا چې په مالوہ به ملوخان بيرته ولکه وکړي.

مالدیو همدا ډول یو پیغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ور ولیبه. دا سړې د شیرشاہ سوری سره سخت مخالف و او د هغه د ډیرښه لښکر خاوند هم و. هغه هلتله د مالوہ سره نژدې په سیونی کې د خپل لښکر سره یو ئای او سیده. او د شیرشاہ سوری پر خلاف بې په یوه مناسب وخت کې د حملې کولو نیت در لود. راجه مالدیو ناصرخان هم د شیرشاہ سوری پر خلاف دراپورته کولو هڅې وکړي

مالدیو خپل دریم ګوندې قاصد د اریل دراچه بېړهان په لور ور ولیبه. د اریل راجه بېړهان همغه کس و چې په چو سه کې شیرشاہ سوری همایون ته ماتې ورکړه او بیا د هغه وروسته بېړهان همایون ته په خپل ئای کې خواونی میلمستیا ورکړي وه. او بیا بې همایون په ډیر درنښت سره د هغه ئایه رخصت کړي و. کله چې مالدیو دغو دریو لوریو ته خپل استازی ورو استول نو ددې استاذو له اړخه ډیرې بشې پا یلې تر لاسه شوې.

ناصرخان هملته په سیونی کې د شیرشاہ سوری پر خلاف بغاوت وکړ او د مالوې په لور و خوزید. دبله اړخه ملوخان هم د ګجرات خخه و خوزید او د خپل خان سره بې یو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوہ په لور و راندې ولاړ او د دریمي لورې داریل راجه بېړهان هم متحرک شو او د مالوہ د راجه به وینا بې په خبل شاو خوا کې د شیرشاہ سوری په سیمو کې لوټمار او بغاوتونه پیل کړل.

کوم وخت چې شیرشاہ سوری د راجپوتانه د پولو سره نژدې د خپل لښکر سره یو ئای پراو وکړ او لښکرو خپلې خیمې و درولې نو شیرشاہ سوری یوه شپه او ورڅه خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډیره خوشحالی سره خپلې خیمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منه مخته ورغله او خان بې ډیر زیات خوشحاله او خندانه کړ. او د خپل غږ به پوره خوربلني سره بې ترې و پونسل چې: خه خبره ده؟ ته خونن د نورو وختو پر عکس ډیر زیات خوشحاله بسکاري. د هغې په دې خبره خواص خان و خندل او وې ویل چې:

گوره کملاوتي ! ما ددي نه مخته هم ستا او نه د گنگا تر مخه په خپل طبعت کي سختي را پيدا کري ده ، زه خوبول وخت همداسي خوشحاله خوشحاله اوسم. خونن راته ډيره خوشحالې تر لاسه شوي ده چې زه بى د تول ژوند په خوبو ويارلي يم. کملاوتي په ډيرغور سره د خواص خان په لورکتل اوبيا بي تري و پونتيل چې :

تا ته خده ډول خوشحالې تر لاسه شوي ده ايا زه هم په دې خوشحالې کي شريکي دي شم؟ خواص خان تريوه وخته پوري خندوني و اوبيا بي کملاوتي ته وکتل او ورته بي وويل چې :

گوره کملاوتي ! ته پوهيرې چې لبر وخته مخته قاصد راغلي و او ماته بي خبر راکړ چې گنگا او کوچني دواړه روغ او سلامت دي ، او س ته ووايې چې ماته په ژوند کې ددي نه بله ستره خوشحالې تر لاسه کيدې شي ، د خواص خان په دې خبره باندي د کملاوتي په ومخ باندي هم ظاهري خوبنې را خرګنده شوه ، بيا بي وويل چې ستا وينا سهی ده ، زه په فکر به ددي خخه ستره خوشحالې چيرې وي چې گنگا او ده ټه زوي روغ او سلامت وي . زه تاته ددي نه خبر په اړه مباركي وايم . ده ټه په دې خبره خواص خان ور غږ کې چې : گوره کملاوتي ! د گنگا زوي خو همستا زوي دي . زه هم تاته ده ټه دروغتيا له امله مباركي وايم . کملايو واري خپل سرته تکان ورکړ اوبيا بي په ډيره اسراز اميذه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته بي وويل چې ستا خبره سهی ده . گنگا زما خور او ده ټه زوي همزما زوي دي . اوبيا خوازه او گنگا دواړه ستا بنځي يو په دې خاطر د هر چا ماشوم چې پيدا کيږي نو هغه ده ټه بلې هم ګنل کيږي . اوبيا خوازه هسي هم په خپل تول ژوند کې د گنگا ممنونه يم ، که هغې نه غوبنستلي نوزه به هيڅکله هم ستا بنځه نه وي جوره شوي . تا خود هم ټه په غوبنسته او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا بنځي په خير له تاسره يو خاپي يم . او ستا په خنگ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تيروم . او که نه خداپ خبر ، چې او س به مې چيرې او په کوم موئايو کې سر لکيده . اوبيا به مې وختي خپل ژوند پاپ ته رسولي و .

تر لبره حنده پوري په خيمه کي خاموشي خپره وه . ده ټه زوي دې دا يو هار هغې ته د زوي دې دا يو هار هغې په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بې ډير قيمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو خخه جور شوي و را وویست . ددي هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پرقۍ راووتي ، هغې غوبنستل خواص خان ته خده ووايې چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته بي وويل :

گوره کملاوتي ! او س چې گنگا د زوي مور ګرزيدلې ده نوزه بهدا يو هار هغې ته د زوي دې دا يو هار هغې په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بيا هغې يو هار جدا کړ او کملا په غاره کې بي په خپلو لاسو ور اچاوه . او ورته بي وويل چې : کملا ! ددي بيه هار مالکه ته بي . پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاره کې به هم دا هار هغه وخت در اچوم چې ستا هم زوي پيدا شي ، نواوس چې زه گنگا ته هار ورکوم نه دا راته د انصافه لري بنکاره شول چې تا تري بي برخې کرم نو گوره کملا ! يو هار ستا او بل د گنگا .

په ټواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان بي په غاره کې ور اچولي و ، اړو را اړو او کاته بي ، بيا بي خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولي ، په دې وخت کې ده ټه په سترګو کې خواص خان ته ډيره زياته مينه او تر خنگ بي ممنویت او شکر ادا کول وو . بيا کملا په خيمې کې په خپل خوبه او از سره وويل چې :

خواص خانه ! زما حبيبه ، زه ستاديره زياته ممنونه او شکر ګذاره يم چې تا دا هارتا په خپلو لاسو زما په غاره کې را و اچاوه . زه ددي اړخه هم له تا خخه ډيره مننه کوم چې تا زما او د گنگا تر منځه د انصاف خخه کار و اخست . زه به ستا په خير خاوند باندي تل ويارم او له تاسره به خپل ژوند نيكبخت ګنم . ددي خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرم لو سوي د خواص خان خنګل و نيو له ، او

د خیمی منخته بی له ئانه سره یور او هلتە بی له ئانه کیناوه. هغې غونبىتل خواص خان تە خە ووايى چې خواص خان ددرۋازى پە لور
وكتل چې دشیرشاھ سورى يو ساتونكىپى دهغەپە لور را روان دى، دهغەپە كتلۇ سرە خواص خان لې خە خنگ تە شو او كملاتە بىي وولىل
چې:

گوره كملا! دشیرشاھ سورى يو ساتونكىپى دخيمى ددرۋازى پە لور را روان دى، داسى معلومىيەپى چې شيرشاھ سورى ورغونبىتى يم.
كملا ورتەپە گىلىپى سره وولىل چې: همدا اوس خوخىمې تە راغلىپى او اوس بىي سمدستىپى بىرته ورغونبىتى يى. دهغېپە دې خبرە خواص
خان پە خندا شو او ووبىي ويل چې: كە چىرىپى دا ساتونكىپى رىبىتاي ھم زما د ورغونبىتلۇ لە پارە راغلىپى وي نۇ بىيا خوبە كومەپە يىرە مەھمە
خبرە وي. چې شيرشاھ سورى ما ورغوارپى، گوره كملا، تەپە دې خبرو باندىپى اندىيىننە مە كوه.

زە خۇ با اندىيىننە كوم. ئىكە زە وينم چې تە تولە ورخ د خىمې خخە بىرون بىي. يوائىپى دشىپى لە اپخە زما خنگ تە رائىپە دې خاطر زە
تولە ورخ ئانتە ناستە يم اوستا لارپى خارم. كملا ورتە داخېرىپەپە يىرە مىنە وکپى، خواص خان غونبىتلە خە ورتە ووايى چېپە همدى
وخت كېپى هغە ساتونكىپى درۋازىپە تە را ورسىد او خواص خان تە بىي وولىل چې: امير خواص خانە! اقا شيرشاھ سورى د كوم مەھم كار لە
پارە ورغونبىتى يى. خواص خان پە خندا شو او د كملا پە لور پە كتلۇ سرە بىي وولىل چې: گوره كملا! زما خبرە سەھى ثابتە شو، تە
همدىلتە او سە، زە دشیرشاھ سورىپە لور ورخەم او دې يىر ژىر بە بىرته راستون شەم. هغە د كملا دخواب د تىلاسە كولو پرتە دهغە خايە ووت
او دشیرشاھ سورىپە لور وررowan شو.

كلە چې خواص خان دشیرشاھ سورى خىمې تە ورغې نۇ ووبىي كتل چې شيرشاھ سورىپە خىمە كې ئانتە او پە فكرونونكىپى ڈوب ناست
دى، دخواص خان پە كتلۇ سرە هغە تەپە خپل خنگ كې د كىناستو اشارە وکپە، خواص خان دشیرشاھ سورى تە خنگ كىناست، تە
لېپە وختە پورىپە خىمە كې چىپە چىتىياوه. ددىپە وروستە شيرشاھ سورىپە خبرو پىل و كېپە خواص خان تە بىي وولىل چې:

گوره خواص خانە! قدرت تە بەدا منظور نەوي چې مونبە همدا اوس د راجپوتانەپە راجھ مالدىيۇ باندىپە حملە و كپو، لېپە مختە مخېر
راغې او دې يىر پريشانە كونكى خېر بىي لە ئانه سرە را ورپى دې. پە دې وخت كې خواص خان دشیرشاھ سورى لورپە تە وكتل او ورتە بىي
وولىل چې: خە دول خېر؟ شيرشاھ سورى ورتە وولىل چې:

گوره خواص خانە! د راجپوتانە راجھ مالدىيۇ تە زمۇنپە د حملېپە اپە خبر ورغلې دې. پە دې خاطر هغە زمۇنپە د لېنىڭر د ويشلو او بىيا
زمۇنپە لە منخە ورپە لە پارە پروگرام جوپ كېپى دې، هغە يو دې خطرناكە لوبە لوبولىپە د. گوره خواص خانە زوپە! پە دې وخت كې
مونبە د مخلفو لوريو خخە تەرگوابن لاندى يو او هغە داھ، لەپە ملۇخان (قادرخان) چې گجرات تە تېنىتىلىپە د يوھ ستر لېنىڭرسە
يۈخايىپە غوارپىپەر مالوھ حملە و كپى، يوبىل و كېپى ناصرخان نومىي ھم يو ستر لېنىڭر تىيار كېپى او هەشە كوي چېپە سېيونپى كې بغاوت تە
لارە هموارە كېپى. د دوىپە تە خنگ دارىل راجھ بىرbehavior، چې يو وخت بىي ھما يۇن تە زمۇنپەر خلاف پناھ ور كېپى وە، ھم د راجھ مالدىيۇپە
اشاري سرە زمۇنپە سېيمود حملو كولو هەشە كوي او غوارپىپەر تېباھى او بىر بادى رامنخىتە كېپى.

دشیرشاھ سورىپە دې خبرو باندىپە خواص خان تە يو وختە پورىپە خپل سرتىيتىپە كېپى او پە فكىر كېپە ڈوب و بىيابىي سرراپورتە كېپى او
دشیرشاھ سورى خخە بىي وپۇنتىل چې:

ددی حالاتو خخه د خلاصون له پاره ته خه دول فکر لری؟ شیرشاہ سوری په دیر غور سره د خواص خان په لور و کتل او ورته بی وویل چې: لمري ته ووایه چې ستارا یه خه ده؟ خواص خان یو خل بیا فکر و کړ او بیا بی وویل چې:

شیرشاہ، زما مهربانه مشره! تر هغې چې ما پوري اړه لري نوزما مشوره خود اده چې مونږ باید او س په راجپوتانه د حملې خخه ده و کړو. حکه چې کیدې شي چې دراجپوتانه د راجه مالديو سره زمونږ جنګ او بود شي او د دې شګلوره صحراء په جنګ کې مونږ ته هر دهول ستونزې را پیدا کیدې شي نو که چيرې زمونږ داخلي حالات سهی نه وي نو دراجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خواراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې را پیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمري خود با غيانو د هچپول له پاره کار و کړل شي او بیا په پوره ډاه او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل و روپل شي او د راجه مالديو کار هم ورختم کړل شي.

د خواص خان په دې ټواب شیرشاہ سوری هم دیر خوبنمن شو او وویي وویل چې:

خواص خانه زويه! ستا خبره سهی ده، په خدا په سو ګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثيل کوي، زه هم غواړم چې لمري باید د با غيانو کار و ختم کړو او د هغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف حرکت و کړو. خو ګوره زويه! د با غيانو د هچپول له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې او زه هيلمن يم چې ته به زما په دې مشوره کې له ماسره متفق و او سې. خواص خان ورته سمدستې وویل چې: ووایه اقا. په دې وخت کې شیرشاہ سوری غوبنسل د خپل وړاندیز په اړه خبره و کړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته بی وویل چې:

زما مهربانه، زما اقا! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم رائې، خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړي په هغې د عمل کولو تر مخه ماته د ډيوې خبرې د ويلو اجازه را کړئ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته بی د دې بغاوتونو په اړه خبر را پوري هغه هم د دبنمن یو قوت له یاده و یستله دې، او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره دیر خطرناک ثابتېږي، ده ګه په دې خبره شیرشاہ سوری متوجه شو او ورته بی وویل چې: ته کومې لوري ته اشاره کوي؟ خواص خان ورته سمدستې وویل چې:

درونده شیرشاہ! زما اشاره د چندريرې او راي سین د راجه پوران مل په لورده. که خه هم درا جپوتانه راجه مالديو ناصرخان، ملوخان او د اريل راجه بيربهان زمونږ پر خلاف را پورته کړي او د بغاوت او سرکشي له پاره بی تيار کړي دي نوايا هغه به د چندريرې او د راي سین د راجه پورن مل په لور پې یمامنه و په لېږلې. خو زمونږ مخبرانو به ترا او سه پورې د هغوي له لوري کوم خبرنه وي تر لاسه کړي. زما محترمه شیرشاہ! د کومې اخري پريکړي تر مخه د ناصرخان، ملوخان او داريل دراجه بيربهان په خير په چندريرې او د راي سین د راجه پورن مل باندې هم خارنه په کار ده.

شیرشاہ سوری تر یوه وخته پوري خاموشه ناست و، بیا بی خه فکر و کړ او خواص خان ته بی په ستایونکې سترګو و کتل او ورته بی وویل چې:

خواص خانه زويه! ستا آند سهی دې. هغه انديښنې چې تا ډاګيزه کړي هغه د یوه حقیقت په خير زمونږ مخته راتلاې شي. چندريرې او د راي سین د راجه پورن مل د ناصرخان، ملوخان او راجه بيربهان خخه هم دیر خطرناک ثابتیدا پې شي. نو په دې خاطر تر هغوي چې مونږ د نورو با غي ټوابونو پر خلاف متحرک او سو بايد په چندريرې او پورن مل باندې هم کلکه خارنه و کړو. واوره خواص خانه:

هغه پلان چي زه غواړم عملی یې کرم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زموږ د دارو سره دې هغه په دوو برخو وویشې، نیمايې به له تاسره ووی او نیمايې به له ماسره. زه به د خپل لښکر سره په همدي ئای کې تم شم چې او سه مو په کې پراو کړي دې. او ته به د خپل لښکر سره د اریل دراچه بې بھان په لور کوچ و کړي او هغه به و څپوي.

دادې نه علاوه ته پوهیبې چې حاجي خان بیتني او شجاعت خان د خپلو لښکرو سره هملته په مالوہ کې پړاو کړي دي ، زه غواړم چې حاجي خان بیتني د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصر خان د بغاوت د خپلو له پاره مخته ولاړ شي . په دې توګه به زه هملته منظر اوسم . که چیرې ددې بغاوتو د خپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالديو د ناصر خان ، ملوخان اویا بل کوم راجه سره د کومک کولو له پاره هڅي وکړي نوزه به یې په لاره کې تم کړم . او د هغه سره به و جنګیږم او بیرته به یې په شاتلو ته مجبور کړم . ګوره خواص خانه ! که ددې بغاوتو په دوران کې چندریرى او دراې سین راجه پورن مل هم ئان ورګله کړ نویبا به هم زه د مالوہ په لور حرکت و کړم او په دې توګه به د تیولو باغيانو د له منځه ورلو وروسته د خپل متعدده لښکر سره یو ئایا د راجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف یوه ستره حمله کړو .

کله چې شیرشاہ سوری خاموشه شونو خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : دروندہ شیرشاہ ! هغه پلان چې تا جوړ کړي دې زه ور سره بلکل موافق يم . زه هيلمن يم چې موښې به همدا نن خپل دغه پرو اګرام ته اخري شکل ورکړو . شیرشاہ سوری د خواص خان ددي په وړاندیز سره توافق وکړ . په همدې ورڅي د مالووه په لور قاصد ولیړه . د همدې قاصد په واسطه یې حاجې خان بیتني ته د ملوخان په لاره کې د دريدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ . خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د راجه بېربهان د ځپلو له پاره د اریل په لور کوچ وکړ .

دشیرشاہ سوری دحکم سره سم حاجی خان بیتینې او شجاعت خان دواړو دڅلوا ئایو خخه کوچ وکړ او مخته ولاړ . ناصرخان دسيهونې خخه روان شو او د خپل لښکر سره یو ئایې بې د نیلګړ په سيمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم د خپل لښکر سره نیلګړ ته و ورسید او هملته بې خیمي ووهلي ، دشجاعت خان د ورسيدو سره سم د دواړو لښکرو تر منځه تکر پیل شو ، خرنګه چې ناصرخان لا د پخوا خخه د نیلګړ په سيمه کې ئایې په ئایې شوې و نو په دې خاطري بې عسکرو پوره ارام کړې و . خو کله چې شجاعت خان هلتله ور ورسید نو ناصرخان هغوي ارام ته پرې نښول او د توپاني ملخانو په خير بې پرې حمله را وړه .

خونکه چې د ناصرخان د فوچ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شمیره کمه وه، نو دشمیر ددې زیاتوالې په اساس ناصرخان هره
شیبې او هره ګپتی، په شجاعت خان باندې فشار زیاتوو. ان تردي چې د مابنام تیاري را خپرې شوې، هغه غونښتل چې په خپلې همغې
لمړنۍ حمله کې شجاعت خان او د هغه ملګرې لښکر له منځه یوسې او په دې توګه خپلې بریا حتمنی کړي،

شجاعت خان دخپلو کمو ملکرو سره د ناصر خان ددی تو پانی یرغل په مقابل کې کلک و درید او په پوره میرانه بې خپله دفاع کوله خو
کله بې چې وکتل چې ناصر خان خپل تول ھواک مصرف کړ او و نه تو انيد چې موښ شاته و تمبوی نو بیا بې دخپلې دفاع کار پرینښود
او په جارحيت بې لاس پوري کړ او په دې توګه د هري لوري بې د ناصر خان ھواکونه سره را ونغارل ، د ناصر خان ھواکونه بې د اسې بې
وسې کړل چې هغوي د ئاخان د خلاصون له پاره هري لوري ته په سرگردانه توګه منډې وهلي . د بله اړخه د شجاعت خان حوصله او عزم
ګږي په ګږي ھوا کمن کیده .

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د خپل فوچ په دې حال باندې ډير انديښمن شو او خپله ماتې بي په سترګو کتله. بيا د ناصرخان د حکم په اسا س ده ګه په لښکر کې درې کسه د اسي ئان خارونکې تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتیا له پلوه بې نمونې وو. هغوي د جنګ په وخت کې د ناصرخان سره سوګند وکړ چې هغوي به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دي ټوانو ته خه نور ساتونکې هم ورکړل، بيا د غه درې واره ټواناند جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلي سره په ټکر کې شول او ټوانو نه بي شجاعت خان ته ورسول. هغوي درې وارو په یوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. ده ګه څخه یوه بي شجاعت خان په خپله توره په خت کې وواهه، بل عسکر ګه په خوله وواهه او د ګه غابنونه بي ورمات کړل. دريم عسکر ګه د وېښتano څخه ونیوه، درې وارو غوبنستل شجاعت خان ژوندي د ناصرخان مخي ته یوسی خوشجاعت خان هم په خپله ميرانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و. سمدستې بي حرکت وکړ او په یوه ګذار سره یې ديوه لاس ور پري کړ او خپل ئان بي تري خلاص کړ، په همدي وخت کې د ګه شاو خوا جنګي ونکي عسکر هم دې لوري ته متوجه شوي و هغوي د ګه نور دواړه حمله کونکي هم له منځه یوړل، په دې توګه شجاعت خان د هغوي د لاسو څخه خلاصون و موند او د خپل فوچ هغه بېړغ چې دده د لاسو څخه پريوټي و بيرته راپورته کړ او په لاس کې بي ونيو. او د ګه لښکر یوچل بيا په همغه ولوټي سره د ناصرخان په ټوانو باندې خپلې حملې پيل کړي.

د جنګ د لږې شيبي د دوام وروسته ناصرخان د شجاعت خان په مخکي ډيره بدء ماتې و خوره او د ميدانه وتنبتيid. په حققت کې ناصرخان او ملوخان یو دبل سره اتحاد کړي و، او د دواړو تر منځه دا پريکړه شوي وه چې لمړي به ملوخان د حاجي خان بيتنې په مقابل کې جنګيږي او هغه ته د ماتې ورکولو وروسته به هغه د نريدا د جنوب څخه رائي او د ناصرخان سره به ټوانو څاي ټه د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږي او هغه ته به ماتې ورکوي. بيا به په مالوہ باندې ولکه کوي، د دواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بېړه وکړي نو ناصرخان دې یې تر هغه پوري په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادر شاه) ورسره بيرته نه وئي را ټوانو څاي شوي. خو معامله سرچې شوه، شجاعت خان د ناصرخان مخي ته راغي، خو ناصرخان بېړه وکړه او سمدستې یې پري حمله وکړه او بيا یې ډيره بدء ماتې و خوره او د ميدانه وتنبتيid.

د شجاعت خان دغې زړه ورتیا او بهادرۍ د ناصرخان او ملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړي وي، که خه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان د خولې پورته جامله ماته شوي وه خوبیا یې هم د ناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه، او د ګه دغې سوبې په مالوہ باندې ډيرزيات اغیز وکړ.

ددې فتحې نه خو ورځې وروسته، په د اسي حال کې چې شجاعت خان لا د خپلو زخمونو له لاسه په کټه کې پروت و، د حاجي خان بيتنې پيغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان (قادر شاه) د ګراته را روان شوي او په دې یې حمله کړي ده. او کلابند کړي یې دې په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجي خان بيتنې مرستې ته را ورسیوړه.

د حاجي خان بيتنې د پېغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کې نه راپورته شو، او په داسې حال کې چې د خولي او خټ زخمونه بې د وينو نه ډک و، بیا بی هم د میرانې او بهادری خخه کار و اخست او په یوه کجاوه کې سپور شو او سمدستې د خپل لښکر سره يو ئای د حاجي خان بيتنې مرسټي ته وروسيد.

د بله اړخه د مالوہ پخوانې حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات خخه راوتلي و د بنسواره په لور راروان شوي و. بنسواره د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، ددي ځایه د ماھي ندي په خنډو خنډو ان تر راجین پوري لاره تللې ده. د لاره دعامې لاري خخه يوې خواته د ګجرات خخه د دو هدر ترڅنګ مالوہ ته رسيري . ډيره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوہ باندې د حملې کولو له پاره تر هرڅه د مخه د بنسواره بنار د خپل لښکر له پاره مرکزی قرار ګاه تاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملو لو کار پیل کړ او پوره نوي خوانانې په خپل لښکر کې را یو ځای کړل. ترڅنګې بې د مشرانو په نومونو باندې د پېغامونو او ليکونو په ليپلوا سره هغوي هم د خپل خان ملګري کړل او په دې توګه بې په خپل خواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواره کې د اوسيد و په وخت کې د ملوخان خخه یوې غلطې وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواره خخه وتلي وې او به اجین بې ولکه کړې وې او بیا د جنوب له اړخه د نربدا پوري رسیدلې وې نو بیا به هغه د مالوہ مرکزی بنار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بيتنې او شجاعت خان تر منځ به بې د اړیکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو داسې بریښې چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګرندي توګه د مالوہ جنوب شرقې لوري ته د حاجي خان بيتنې کومک ته وروسيد.

په بنسواره کې د خپلې طبې په مطابق د لښکر د جورو لو وروسته ، ملوخان د هغه ځایه کوچ و کړ او د بهوپال د سيمې خخه په تيريدو سره بې په خپل مخ کې هراتلونکې خواک له نابودی سره مخ کړ او بیا د جيګر په لور شمال ته و خوزید.

د بله اړخه د شيرشاہ سوری سالار حاجي خان بيتنې هم د جيګر په لور د نربدا د دریاب په غاره کې د خپل لښکر سره یو ځای پې او کړې و. ملوخان هم په پوره بېره په خپله مخکې هرڅه تر پنسو لاندې مروپل او د نربدا د دریاب په غاره د جيګر په سيمه کې د حاجي خان بيتنې د خواکونو مخي ته وروسيد.

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيتنې د هغه په مقابله کې خانته ولاړ دې ، او هلته د شيرشاہ سوری او خواص خان درک خرک نه شته ، ترڅنګې د حاجي خان بيتنې سره لښکرد ملوخان د لښکر خخه خو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيتنې د لښکر و تر مخه د رسیدو سره سم بې پرته له ټنډه په حاجي خان بيتنې باندې یړغل وروست.

حاجي خان بيتنې هم د شيرشاہ سوری د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه د رلوده ، هغه د حرب او ضرب د ټولو هنرونو خخه پوره پوره خبرو . په دې خاطري بې د ملوخان په خير هم خپله حمله و کړه او په پوره خواک سره بې د ملوخان په فوځونو باندې د هري لوري ګذارونه پیل کړل. خود ملوخان حمله د مرخ ناكه او ئان وړونکې وه چې د حاجي خان بيتنې هره هڅه او هره منډه بې د ناکامۍ سره مخ کوله.

حاجی خان بیتني دخپله اړخه هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکيني لیکي ماتې کړي او پري نږدي چې هغوي مخته راشي. خو د ملوخان حملې هم په خپل واره یړي حیرانونکې وي، هغه د خپل اخري اجل پوري په پوره او غوڅه توګه د حاجی خان بیتني په لښکرو ددرې اړخونو خخه را پريوتي و.

د نږدا د دریاب او جاچګړه تر منځه د حاجی خان بیتني او ملوخان تر منځه وينه تویونکې جنګ روان و، د اسمان د پراخيو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند د مرګ په پیغامونو کې ډوب شوي و. تر ډيره وخته پوري د حاجی خان بیتني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وینو سیلا بونه روان وو. خو کله چې حاجی خان بیتني ته ډاګیزه شوه چې که چېږي په همدي توګه جنګ ته دوا م ورکړي نو نه یواحې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکري به يې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطري په همدي وخت کې ډدیرې پوهې خخه کار واخست او خپله ماتې بي ومنله. د جنګ د میدان خخه وتنستيد، بيرته راستون شو او په یوه مستحکمه کلا کې بي خان کلابند کړ، ملوخان بي هم په تعقیب راغې او د ګهرګاو کلا يې محاصره کړه. حاجی خان د همدي ګهرګاو د کلا خخه د شجاعت خان پسيې د بسپني له پاره پیغام استولي و.

په همدي وخت کې د ګهرګاو کلا ته یو آس سپور په ډيره بېړه را ورسید او د کلا شمالي دروازې ته راغې او دروازه يې وروتكوله. د دروازې د ټکولو سره سم د ساتونکو خخه یوه دروازه لې څه پرانسته او د یوه روښانه مثال په واسطه يې هغه سپور ته وکتل، سمدستي بي دروازه پرانسته او هغه سپور د خپل آس سره یو ظای دنه ورنوت. دروازې ترڅنګ چې کوم نژدي ظای و، د همدي ظای هه حاجی خان بیتني په خندا سره بیرون راغې او دې سپور ته بي وویل چې: زما دوسته. ما د ډيره وخته راهیسي په همدي ظای ستاد راتلو انتظار کاوه. ما هيله درلو ده چې نن شپه به ته ماته د یوه بنه پیغام سره رائې، راتلونکې سپور د حاجی خان بیتني هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لورد مرستي له پاره ور استولي و. هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وویل چې:

زما محترمه حاجی خانه! ما ستا له پاره ډير خوشحاله کونکې خبر له ئانه سره را وړي. تر لبه وخته پوري به شجاعت خان دلته را ورسیږي او د ملوخان د عسکرو ترشا به پري حمله کوي، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پیغام را کړي دې چې سمدستي د خپل لښکر سره یو ظای د شمالي دروازې خخه را وزه او د مخي له لوري د ملوخان په عسکرو حمله وکړه. په ظواب کې ورته حاجی خان بیتني وویل چې:

ګرانه دوسته! ته ماته ويلې شې چې شجاعت خان به او سپه خومره واتن کې را روان وي. قاصد ورته وویل چې: شجاعت خان دو مره لري نه دې هغه له ماسره یو ظای د شې په تياره کې تر دې ظای سفر کړي دې او د ملوخان د لښکرو ترشا بي سنګر نیولي دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو څکه لې ډې شې به وروسته لمرا خیزې او روښناي خپرېږي بیا به زموږ کار ستونزمن شې. تر او سه په فضا کې تياره ده او د همدي تياره خخه باید ګتې واختیل شې، سمدستي د خپل لښکر سره یو ظای د ملوخان په لښکر د مخي له لوري حمله وکړئ، شجاعت خان وايې چې که چېږي همدا سې موکړ نو د لمرد راختود مخه به موښد ملوخان ئواکونه د نابودي سره مخ کړو، حاجی خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړي او په یوه منه د کلا دنه ولاړ.

لړه شیبې کې حاجی خان بیتني د خپل لښکر سره یو ئای د ګهرګاو د کلا دشمالی دروازې خخه را ووت، خرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالی دروازه نه وه کلابند کړي نه پدې خاطر تري حاجی خان بیتني د خپل لښکر سره یو ئای په اسانۍ سره را ووت. بیا یی د کلا د دیوالونو ترڅنګ یو اوږود شانته سفر و کړ او بیا یی د مخې له لورې د ملوخان په لښکرو باندې یرغل وروسته

کله چې د حاجی خان لښکرو د ملوخان په فوچ باندې د مخې له لورې یرغل وروسته نو په همدي وخت کې د شجاعت لښکري چې له پخوا خخه په سنګر کې ناستې وې، د ملوخان په عسکرو باندې د شاله اړخه را پریوټل. که څه هم شجاعت خان زخمې او په کجاوه کې بې سفر کاوه خواوس د کجاوي خخه را کيوټي و او د خپل لښکر تر منځه یې هغوي ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بیرون د جنګ میدان د اسي شکل خپل کړي و لکه د رنا او تیارو، بهار او خزان او روښنایي او تیاره چې یو دبل سره په تکر کې وي.

د حاجی خان بیتني او شجاعت خان دغه دوه اړخیزه حمله د ملوخان له پاره غیر متوقع او دومره ټواکمنه وه چې، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکري د جنګ په میدان کې خورې ورې شوې او دمرو لاشونه یې په هر ئای کې پراته و. ملوخان د خپل لښکر دماتې وروسته په تینښته و تینښید خو حاجی خان بیتني او شجاعت خان ده ګه په تعقیب پسې و لارل، او تر لړې لري یې هغه تعقیب کړ خو ملوخان ده ګه خپل ئان خوندي کړ او په تینښته بریالي شو. ملوخان بیرته د وجیگړ د لاري د خاندیش سیمې ته روسيد او مالوته یې د تل له پاره خداي پاماني وویله. د مالوہ په تاریخ کې بیا د ملوخان یادونه نه ده شوې.

۶۸

د بله اړخه خواص خان د خپل لښکر سره یو ئای د اریل دراجه بېړهان په لور روان و، د دې سفر په دوران کې یوه ورڅ کملاوتي چې د خواص خان ترڅنګ یې په آس باندې سفر کاوه، د مخکې تلوپه وخت کې ډیره حیرانه شانته شو، ټکه وی کتل چې د لښکر په منځ کې منوهر د اس او ملوک چند په ډیره بې صبری سره اخوا دیخوا روان دی. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نیرمل د وزلوله پاره ګمارلي و. ده ګه اخوا دیخوا ګرزیدلو کملاوتي ته یو پیغام ورکاوه، هغه سمدستي و پوهیده چې هغوي د کومې خبرې د پوبنښې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر یې د خپل اس په تګ کې سوروالې راوست او د خواص خان شاته یې ئان پریښود، ملوک چند او منوهر د اس د فرصت نه ګتیه پورته کړه، خپل آسونه یې ډیر ژر د کملاوتي خنګ ته را ورسول یوې یې بنې اړخ ته او بل یې چپ اړخ ته روان شول، بیا منوهر د اس په ډیر راز سره کملاوتي ته وویل چې:

ګوره کملاوتي! موښ خود رهتاس په بشار کې ګنګا او نیرمل دواړه له منځه وړي دی او سو واي چې څه حکم دې؟ د دې خبرې په او ریدو سره د کملاوتي مخ دخوشحالی نه وغورید. او په ډیر راز سره یې ملوک چند ته وویل چې:

ګوره ملوک چنده او منوهر د اسه: تاسې ډیره ستړه دنده تر سره کړیده، زه به ده ګه له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکرم. زما سره اړیکې ساتئ، اخوا دیخوا ګرځئ بیا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم د ګنګا او نیرمل په خیر سزا ورکړو. زه ډیر ته خپل اس ګرپنډې کوم تر خود خواص خان سره یو ئای شم. د کملاوتي د حکم سره سم منوهر د اس او ملوک چند سمدستې اخوا دیخوا شول او کملاوتي ډیر ته خپل اس ګرپنډې کړ او د خواص خان خنګ ته ور ورسیده. د ورسیدو سره سم خواص خان خپله توره

را بر بندہ کړه، توره بې په فضا کې پورته کړه او خپل لښکر ته بې د تم کیدو حکم و کړ، ظکه خواص خان و کتل چې خو کسه سواره ده ګه دلښکر مخي ته ولاړ دي او د هغوي لاره بې بندہ کړي ده.

٦٩

ددې لاري نيونکو پر خلاف خواص خان د حملې کولو نيت درلود چې په همدي وخت کې د آس سپرو خخه دوه کسه په ګوندي توګه دخواص خان مخي ته را غلل. خواص خان د هغوي په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال بي بيرته په آس را زورند کړ او توره بې هم په تيکې که ننویسته، دغه دواړه اس سپاره، یو فدايې خان و اوبل د فدايې خان زوي اسماعيل و. دا همغه فدايې خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شيرشاه سوری په لښکر کې شامل شوي و. ظکه د هغې تر مخه خواص خان د فدايې خان د غلام په خير د ګيدرو په بنسکار کولو باندي ژوند تيراوه.

خواص خان د هغوي کتلو سره سم د آسه را بنسکته شو، هغه پلار او زوي هم خواص خان ته په رانزدي ګيدو سره د خپلو اسونو خخه رابنسته شول، بيا فدايې خان نژدي په یوه منډه راغې او خواص خان بي د خپله ئانه سره را ونغاره او په تندي او مخ بي بيا بنسکلاوه. ده ګې وروسته اسماعيل هم د خواص خان سره ورغايوت. کله چې د اسماعيل سره هم رو غبر پاپي ته ورسيد نو بيا خواص خان دواړه پلار او زوي له لاسو و نیول او د کملاوتی لوري ته بې يورپ. هغه کملاوتی ته وویل چې: کملا، دا فدايې خان دې او دې ترڅنګ د هغې زوي اسماعيل خان دې، ما پخوا ددي سره د یوه غلام په خير ژوند کاوه خو وروسته بيا زه د شيرشاه سوری په لښکر کې ورگله شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستي د فدايې خان خبرې غوځې کړي او وبي وویل چې:

خواص خانه زويه! د غلط بياني خخه کارمه اخله. زويه! هغه وخت چې ته د خپل پلار او ورور سره یو ئاي له ماسره واست نوماله تاسو سره هيڅکله هم د غلامانو په خير سلوک نه دې کړي. خواص خان ورته په خندا ټواب ورکړ او ورته بې وویل چې: فداي خانه، ستا خبره سهی ده، او په هغې کې هیڅ دول شک او شبهه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره د خپلو زامنوي په خير سلوک کړي دې او زما د پلار سره دې هم د ورور په خير اړیکې درلودل. خود دې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په بنسټي زه توګه خو مونږ غلامان وو. فدايې خان د اخڅل په ډيره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه! او س هغه خبره مه کوه چې ته غلام وی، په دې خبره ماته تکلیف رسېږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لوري ته یوره او ووې وویل چې: بس فدايې خان او اسماعيل خانه! دا زما بسچه کملاوتی نو میرې. په دې خبره فدايې خان ډير زيات خوشحاله شو او ووې وویل، ګوره کملاوتی، د خواص خان د بسچې په خير خو ته بيا زما لور شوي او زما د زوي اسماعيل خان خور و ګرزیدې، ظکه چې ما خواص خان د خپل زوي په خير را لوې کړي دې. په خدايې سوګند، چې تر هغې چې دا له ماسره و نوماد خواص خان او اسماعيل ترمنځ توپېر نه دې کړي. کملاوتی په نرمه او ډيره بنه توګه د فدايې خان مننه و کړه او بيا د هغې وروسته فدايې خان وویل چې:

خواص خانه زويه! زه د اصل موضوع په لور را هم. ګوره، دلته چې دا سوار ولاړ دې د هغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوي و م چې ته داريل دراجه بيربهان پر خلاف او د هغه د ټپولو له پاره را روان شوي بې. خو ګوره زويه! مابنا م کیدونکې دې، نوراځه زمونږ د کوچيانو د قبیلې ترڅنګ پړ او وکړه. دقیلې هر و ګړې تا ډير بنه پېژنې، نو ته به نن شپه دلته ډيره په خوشحالې تیره کړي. ظکه ډيره موده وروسته مونږ او تاسې سره یو ئل بيا یو ئاي کېږو. ددې وروسته به زويه! زه هم سبا سهار وختې له تاسره یو ئاي د اريل په لور

ولارشم او سخوم اراده کړي چې د خپلې قبیلې سره یو ئای ، تريوه وخته پوري ، ستا په لښکر کې شامل شم او بیا بیرته همدي خپل ژوند ته راستون شم . ايا ته غواړي چې زمونږد قبیلې تر خنګ پراو وکړي ؟ په ټوکنې خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدايی خانه ! زمونږد لښکر به همدى ته ستا د قبیلې تر خنګ پراو وکړي ، ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او هملته بې د فدايی خان د قبیلې تر خنګ پراو وکړ .

کوم وخت چې د خواص خان لښکر د خيمې په درولو کې مصروف او كملا یوې لوري ته ولاړه وه ، نو فدايی خان او اسماعيل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لپڅه لرې بې یوړ . او بیا ورتنه په ډير راز سره څه وویل . خواص خان د هغوي په خبرو باندې مسکې کیده ، بیا خواص خان ته په ډيره پتې توګه وویل چې : دروند هفدايی خانه ! ته او اسماعيل خان همدى ته ودریې ، زه به کملا په خپله خيمه کې کینوم او بیرته به راستون شم . ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوي څخه راجدا شو او د کملا لوري ته راغې او کملا ته بې وویل چې :

کملا ! له ماسره خيمې ته رائه . تا ته د خيمې د وربنو ول وروسته به زه یو ټل بیا د فدايی خان لوري ته ورڅم ، که چېرې زه د شبې له اړخه ناوخته راغلم نو ته اندې بننې مه کوه . کملا ! فدايی خان د کوچيانو د قبیلې سردار دي او یو وخت ما د هغه تر حکم لاندې ژوند کړي دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د یو هجشن د جورولو له پاره تيارې نیسي ، کیدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي او دا خلک ما را پرې نړدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که د شبې له اړخه زه رانغلم نو کملا جانې ته به اندې بننې کېږي نه . د هغه په دې خبرو ورتنه کملا وټې په ډيرې بې وسى سره وکتل او ورتنه بې وویل چې : نوایا ته به ټوله شپه بیرون او سیېرې . خواص خان ورتنه وویل چې : نو څه فرق کوي ، ټکه چې ته خو به کملا په خپله خيمه کې . د خيمې نه بیرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دې ، زه خو ددې نه مخته هم ډير بیرون پاته شوې يم . بس فدايی خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورتنه هوکړه وکړه . کملا وټې ډيرې پراخې سینې څرګندونه وکړه او ووبې ویل چې : ما خو هسې په توکو کې دا خبره وکړه او کنه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نړدې او بیرون به پاته نه شي . په هر صورت که چېرې تا د هغوي څخه خان راخلاصولې شونو بیرته خپلې خيمې ته رائه ، زه به په ډيرې بې قرارې سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملا وټې د خپله خانه سره خيمې ته یوړه او هملته بې پرینسوده او بیرته ترې د فدايی خان په لور راستون شو او هغوي ته بې په خندا کې وویل چې :

رائئ چې او سخو . ددې خبرې سره سم فدايی خان او اسماعيل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ئای د کوچيانو د قبیلې په لور و لار .

هله د ورسيدو سره سم دوې ټول د خرماني څخه د یوې سترې خيمې تر مخ و دريدل . دا خيمه د خو خونو څخه جوړه شوې وه . د خيمې نه بیرون فدايی خان تم شو او د دروازې په لوري کنل ، بیا یې خواص خان ته وویل چې ، خواص خانه زویه لمړي ته دننه ولاړ شه . ستا تر شا به زه او اسماعيل هم در نتوټو . د فدايی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډير زیات خوشحاله شوبيا په خندا داغې خيمې ته ورننوت ، خيمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هله د خپرو قالينو باندې د خو توشكونو د پاسه بنایسته او حسینه ګنګا نیمه غو حیدلې پرته وه . او تر خنګ یې د لرگې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس و پښې وهی هم پروت دې ، ګنګا په ډير غور سره خپل کوچنې ته ګوره او د ليدو څخه بې خوند اخلي . څرنګه چې ګنګا په خيمه کې خواص خان د راننوتلو غږ او ريد نو سمدستي د خپله خايمه

رآپورته شوه او اودیرو زیاتو خوشحالیو په خپو کې یی لوئې پښې رامنډې کړې او په پوره ټواک او زور سره یی خواص خان په غیره کې و نیوه او تري راتاوه شوه.

تریوه وخته پوري خواص خان او ګنګا یو دبل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاره تر غاره و . ګنګا خپل سرد خواص خان په غاره اینسودې و اوبيا بیا یی ده ګه غاره بنکلوله . بیا یو دبله خخه جدا شول . په دې وخت کې ګنګا دخواص خان خخه و پوبنتل چې : ته خنګه یی ؟ خواص خان خپل لاس د ګنګا دملا خخه راتاو کړ او د ډيرې زیاتې مینې په خپو کې تري و پوبنتل چې : ګنګا ته وايه ، خنګه یی ؟ ګنګا ورته وویل چې زه بلکل روغه رمتیه یم ، بس ستاد روغتیا اندیښنه راسره وه . اوستاد سلامتی په اړه مې فکر کاوه . په ټواک کې خواص خان د ګنګا په غور کې پتله وویل ، چې ګنګا پري بنه په زوره و خندل . بیا خواص خان مخته ورغې او د لرگې د زانګو تر خنګ یې ګونډې ووهلې او تر ډيره پوري یې خپل کوچې بنکلاره او خبرې یې ورسره کولې . ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کیناست ، خواص خان ورته وویل چې : فدایي خان او اسماعيل خان دواړه پلار او زوې بیرون ولاردي ، زما په فکر چې زه به هغوي دواړه هم د لته راوغواړم . ګنګا ورته وویل چې هو ، ده ګوپې بیرون دریدل بنه نه بربینسي ، فدایي خان زما د پلار په خير او اسماعيل خان زما د ورور په خير زما خدمت کړې دې . خواص خان د خپله ئایه پورته شو او فدایي خان او اسماعيل خان یې له ئانه سره دننه خیمي ته راول . په همدې وخت کې نيرمل هم خیمي ته را ننوتله . ده ګوپې په کتللو سره خواص خان نور هم ډيره خوشحاله شو او ورڅه یې و پوبنتل چې نيرمل ته خنګه یې ؟ نيرمل مخته راغله او د خواص خان په سري یې خپل د شفقت او مينې ډک لاس رابنكود او ويې ويل چې بس زويه ستاد دعاو او ستاد ملاتې خخه نيرمل ډيره خوشحاله ده . بیا نيرمل د ګنګا تر خنګ کیناسته . خواص خان د خیمي دروازې ته راغې او سنو تاسو دواړه پلار او زوې دننه راشئ ، تر خو به بیرون ولار یاست . ددې خبرې سره سم فدایي خان او اسماعيل خان د خواص خان ترشاشا خیمي ته ورنوتل . بیا درې واره په قالینو خپور یو توشك باندې کیناستل . تر لبه وخته پوري په خيمه کې خاموشی خپره وه خود لږئنه وروسته فدایي خان په خبرو پیل وکړ .

خواص خانه زويه ! زه خود ډيوه کار خخه فارغه شوې یم یعنې ته او ګنګا مې یو دبل سره یو ئاي کړئ ، خواوس زه یوه ګيله هم لرم . زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې . خواص خان فدایي خان ته په عجیبې توګه وکتل او ورته یې وویل چې خه ډول کار فدایي خانه ؟ په ټواک کې ورته فدایي خان وویل چې :

ګوره خواص خانه ! مرې مهارت په خو سیمو کې تباھي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته ده ګه خپلوا نو او تر قولو نژدې خپل پالامو را پورته شو ، هغه د پرتگاليانو سره یو ئاي په بنګال کې شورش او بغاوتونه را پیدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلوا پايلو ته ورسېږي تا له منځه یو پر ، او سیو ټوان مهاکوې را پورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګری یې سره راتنول کړي دې ، هغوي د بنګال د خليج تر خنګ خپل یو مرکز جو پ کړې دې او د پرتگاليانو خخه یې هم کومک غونبتي دې . بلکه یو خو کسان پرتگاليان په لښکر کې هم شامل شوې دې ، او سدوې د بنګال د خليج خخه راوتلي او د کراکړ په بنارونو او کليو یې حملې کړې دې او هلتله یې دلو تیمار بازار ګرم کړې دې . ګوره خواص خانه ! زه همدا او س دره تاس خخه راغلي یم خود ره تاس خخه مخته زه بنګال ته تللې و م . کله چې زه د جنوبي بنګال د کليو خخه د خپلې قبيلې دخلکو سره یو ئاي راتيريدم نومهاکوې د خپل لښکر سره یو ئاي پر مونږي حمله وکړه . مونږ په ډيره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خود دې سره بیا هم مهاکوې زمونږد قبيلې خو خوانان ووژل او زمونږد قبيلې

هېر سامانونه يې لوت كېل، پەدې توگەدې مەاكوي مونبىتە دې زيات زيان را اپولى دې، زە يې دەير و بۇ خوانانو خخە بې برخى كرم او زمونبۇ سامانونه يې هم لە مونبە و اخستل.

خواص خانه ! زەغوارم چې كە كله تە وخت ولرى نود خپل لېنىڭ سره يو ئاي دې دشىريشاھ سورى خخە اجازە و اخلە او د مەاكوي د چپولو لە پارە هەغە لورى تە ولارشە او كەنە هەغە بە پە راتلونكۇ ورخۇكى پە بنگال كى د مسلمانانو بىدىرىن دېنىمن ثابت شى. او مونبىتە بە نە تلافي كىدونكى زيان وررسوي. دەغە پە دې خبرە خواص خان خپلە سىنە و خنڈلە او وىيى ويل چې : گورە فدائى خانه ! زما مەحترىمە ! تە اندىيىنە مە كوه. زە بە دېر زىر دېنىڭال پە لور مخە كۆم، دخواص خان پە دې خواب فدائى خان او دەغە زۇيى اسماعىل خان دواپە دېر خوشحالە شو، اسماعىل خان دخپلە ئايە پورتە شو او وىيى ويل چې: خواص خانه ورورە ! تە كينە. زە بە تاسىي تە دخوراڭ خبناڭ انتظام و كۆم. فدائى خان ھم و درىيد او وىيى ويل چې خواص خانه ! تە ھەملەتە دېنىڭا تەرخنگ او سە، خپلى خېرى كۈئ، زە بە ستاسىي دېپولو دخوراڭ خبناڭ غم و كۆم. ددى خېرى سره سەم فدائى خان او اسماعىل خان دخىيمى خخە بىرون ووتل.

دەفدايى خان او اسماعىل خان د تللو نە وروستە نېر مەل ھم پە يوپى بەھانە دخىيمى بلې خونى تە ولارە، دېير مەل دەللۇ و روستە گەنگا تەريوھ وختە پورى خواص خان تە پە دېرە مىنە كەتل او بىيا بىي ترىپ و پۇبىتلىقى دشپى خۇ بە تە ھەملەتە زما او زما د زۇپى تەرخنگ او سىبىرى او كەنە؟ خواص خان ورتە و ويل چې: ضرور بە زەن شىپە ستا او ستاد زۇپى تەرخنگ او سىبىرم. گەنگا اندىيىنە خەرگەنە كەرچە چې اييا كەلما خۇ بە پە دې اپە لە تا خخە كومە پۇبىتنە گەرويىز نە كۈي؟ خواص خان ورتە و ويل چې هەغە بە دەخە پۇبىتنە لە ما و كېرى؟ ما ورتە دەمەخە و يلى دى چې شايد زەن شىپە دلتە خىيمى تە را نەشم. دخواص خان د خواب پە او رىيد و سره گەنگا خوشحالە شوھ، تر دېرە وختە پورى دواپە مىپە او بىسخى خپل منجى خېرى كولى او دخپل كوچنى سره يى لوپى او مىنە كولە. پە ھەمدە وخت كې دەفدايى خان كسانو خوراڭ راپر، گەنگا نېر مەل تە ھم ور غېر كېر اورا و يى غۇبىتلىھ. بىيا درىپ وارپ يو ئاي خوراڭ او خبناڭ و كې. خواص خان هەغە شىپە پە ھەمدە خىيمە كې دېنىڭا سره يو ئاي تىيرە كېر، بىلە ورخ خواص خان او فدائى خان دواپە دخپل لېنىڭ سە قېلىي سره يو ئاي دارىل د راجە بىر بەھان د خپلۇ لە پارە روان شول.

دارىل راجە بىر بەھان تە ھم خېرىسىدلىپى و چې دشىريشاھ سورى اعلې سىپە سالار دەھەد و ھەلو لە پارە هەغې لورى تە پە دېرە گەندى. توگە را روان دې نود خواص خان د لېنىڭ د لارى د بندولو پە خاطر هەغە خپل اخىرى سەرحد تە را رسىدلىپى و او ھەملەتە يې دخپل لېنىڭ سره يو ئاي خىمه و هللى وە. تر خو خواص خان ھەملەتە پە پۇلوكى تە كېر.

خواص خان چې كله دخپل لېنىڭ او د كوچىنانو د قېلىي سره يو ئاي هەغە سىمىي تە ور ورسىد پە كومە كې چې دارىل راجە بىر بەھان دخپلۇ لېنىڭ كەر سره يو ئاي پېراو كېر و نو دارىل راجە بىر بەھان خواص خان او دەغە لېنىڭ تە دەممى كولو فرەست ھم ورنە كې او پە پورە جوش او خروش سره يى پېرى يېغل را وست.

دارىل راجە بىر بەھان دا حملە ناخاپى نە وە، خوبىيا ھم دېرە ھوا كمنە وە. دارىل راجە غۇبىتلىقى پە دې تەرتىب سە دخواص خان پە لېنىڭ باندى ناخاپى حملە و كېر دەھۇيى لمپى لىكى لە كارە وباسى او خواص خان بىر تە پە تىيىنە مەجۇر كېرى، خو خواص خان د شىريشاھ سورى هەغە جىرىنيل و چې د بىدونە پە بدەتىينو حالتوكى پېرى ھم باور كىدايى شو. پە دې اساس دارىل راجە بىر بەھان د خپلۇ ھەخۇ پە پورە كولو بىر يالىپى نە شو.

در اجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه بنود او په پرلپسي توګه بی دخپلو عسکرو حوصلې حواکمنې کولي. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر ناري پورته کولي او هغوي بی دحملې خخه تمول.

تر لړه وخته پوري همداسي حال روان و ، بيربهان خپلي حملې نوري هم خونري کړي خو خواص خان په ډير صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته یوناخاپه د جنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ، ټکه فدايی خان او خواص خان د پخوا خخه د بيربهان د له منځه وړوله پاره یو پلان منظم کړي و ، په دې وخت کې د خواص خان د لښکرو ترشاد فدايی خان کوچيانۍ قبيله را روانه وه ، په دې خاطر فدايی خان او دهغه زوي اسماعيل خان د خپلي قبيلي سره یو ئاي د شاله اړخه را خرگند شول او بیا یي د خواص خان د لښکر تر څنګ حركت کاوه او مخته ولاړ او بیا د او پلار او زوي دخپلو میرنيو سرتیرو په کومک سره داریل دراجه بيربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدايی خان او اسماعيل خان د دې اړخیزې حملې په اساس د بيربهان په فوئ کې یو ډول سراسيمګې را پیدا شوه ، په همدي وخت کې یو بل انقلاب هم سررا پورته کړ ، ټکه خواص خان چې تراوسه پوري په دفاع کې مصروف او سی دفاع پرینسپوده او په پوره جارحیت بی پیل وکړ . د دغه دوه اړخیزه حملو له مخي بيربهان خپل ئان په ستونزو او مشکلاتو کې ګير ولید.

جنګ جاري او خواص خان او فدايی خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بيربهان هر عسکر بی چې مخته راته له منځه بی یورډ راجه بيربهان لښکري یو په بل کې ورنوتي او په دې توګه بی خپل ئانونه یو ئاي او د مرګ په خوله کې کتل . خود بله اړخه خواص خان او فدايی خان د پخوا خخه زيات په ډيره قهراميزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه .

تر لړه وخته پوري جنګ دوام وکړ ، خو راجه بيربهان ډيره بدہ ماتې و خوره او د جنګ د میدان خخه په دوو پنسود تښتیید . په دې وخت کې خواص خان فدايی خان ته مشوره ورکړه چې د خپلي قبيلي او د خواص خان د لښکر د بنئو سره یو ئاي او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داریل په لور و لار شي ، خو هغه پخپله د راجه بيربهان په تعقیب پسې لار ، تر خود اړیل راجه په خپله کلا کې ئان کلابند نه کړي او د جنګ د او بيدو هڅه و نه کړي . خواص خان په ډيره ګوندي توګه د بيربهان شاته و لار او د هغه شاتلونکې عسکريي یو په بل پسې له منځه وړان تردې چې دهغه د عسکرو شميره نوره ډيره را ولويده او پاته یي د ده ترمځه لکه د وزو او ميره په خير منډې وهلي .

بيربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسيدو سره به خپل ئان هلتله کلا بند کړي او د خواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامي سره مخ کړه ټکه چې د بيربهان ترشا خواص خان هم د اړیل بشارته ورنوتي و ، هلتله په بشار کې یو حل بیا د خواص خان او بيربهان تر منځ نښته و شوه او یو حل بیا بيربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د بشار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یورډل ، بيربهان د موقع نه په ګتې اخستو سره د خپلي کورنۍ او خو نورو کسانو سره یو ئاي د بشار دبلې دروازې خخه بیرون ووت او د خپل ئان دخوندې ساتلو په خاطر د بندیل کهنه د کلیو په لور و تښتیید . اما خواص خان د بشار د نظم و نسق د په لاس کې اخيستو وروسته د خپل فوئ سره یو ئاي د بشاره بیرون پړاو وکړ .

تر مابسامه پوري فدايی خان هم د خپلي قبيلي ، د خواص خان د لښکرو د بنځينه او نورو سامانونو سره یو ئاي د هلتله بیرون د خواص خان د لښکر د پړ او سره یو ئاي شو . هغه هم د خپلي قبيلي سره یو ئاي هملته د خواص خان د لښکرو سره یو ئاي پړ او وکړ . کله چې پړ او جوړ کړل شونو خواص خان خپلي خيمې ته ورغې ، ګوري چې کملاوتي په ديره بې صبری سره دهغه انتظار کوي ، د خواص خان په

کتلوسره هغې يو ناخاپه رامنده کړه او د خواص خان خخه بې غېړه را چا پیره کړه ، بیا بې په دیره مینه او محبت خواص خان ته وویل چې : « زه تاته د بېړهان پر خلاف د دې غې شانداره بېړي په اړه مبارکې وايم ، او تر خنګ بې داریل د بنار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکې وايم ». د کملاوتي په دې خبرو خواص خان په غې خوشحالی وښوده ، بیا بې کملاوتي په شا و تپوله او ورته بې وویل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خيمه کې او سه ، زه به ولاړشم تر خو د لښکرو او تر خنګ بې د فدایي خان د قبیلې دخلکو له پاره د خوراک خښاک انتظام و کرم . د دې وروسته به زه داریل بنارتنه ورئم او هلتله به د هغه بنارد نظم و نسق له پاره اخري انتظامات کوم . خو زه غواړم چې تاته هم یوه خبره و کرم ، کملاوتي تکان و خوراک او ورته بې وویل چې هغه خنګه ؟ خواص خان ورته وویل چې :

ګوره کملاوتي ! زه دلته اریل د بناره بېرون د خپل لښکر تر منځ د خو ورڅوله پاره پاته کېږم ، په همدي وخت کې به زه داریل د بنار نظم و نسق برابروم او په بنار کې به خپل حاکم تاکم او د هغې وروسته به د مالوہ په لور ورئم . ځکه هلتله هغوي ماته ټېږه ارتیا لري ، خو زه د لښکر هیڅه بسخینه له ئانه سره هغه لوري ته نه شم وړلای . ځکه چې د مالوی حالات سهی نه دې ، هر هر ئای بغاوتونه سر راپورته کوي ، په دې خاطر په هغه ورئ چې زه له دې ئایه کوچ کوم نو زما ډير دروند دوست فداې خان به د خپل کوچي قبیلې سره یو ئای د راجپوتانه د پولو په لور خوزیږي ، د لښکر تولې بسخینه او تول هغه سامان چې په اریل کې د راجه بېړهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دې ، هغه به هم فدایي خان له ئانه سره هلتله دراجپوتانه پولو ته نزدې له ئانه سره وری او هلتله به یې شیرشاہ سوری ته ورحواله کوي ، تر خنګ بې ستا په ګډون تولې بسخې به هم د فدایي خان سره ئای او هلتله به د شیرشاہ سوری په لښکر کې او سیږي . د دې وروسته چې حالات خنګه مخته راغللو نو همغسي چلنده و کړل شي . کیدې شې چې زه د مالوہ خخه د خلاصون وروسته دراجپوتانه په پولو کې د شیرشاہ سوری سره هم ووينم . کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سرتیت کړ او په فکر کې ډوبه شوه او بیا بې سر راپورته کړ او وېي ویل چې :

ګوره خواص خانه ، زما حبیبه ! ستا هره خبره ماته د حکم معنې لري . که چېږي ته فکر کوي چې مالوہ ته له تاسره د بسخو تګ ضروري نه دې نوبیا به زه هم د لښکر د نور و بسخو په خیر د فدایي خان د قبیلې سره یو ئای د شیرشاہ سوری په لور و لاره شم او هلتله به په ډيره بې صبری سره ستا د راتلو انتظار کوم . خو ته به ژمنه کوي چې په مالوہ کې به یوه ورئ هم زیاتنه نه اړوې . خواص خان ورته په خندا کې وویل چې : کملاوتي ! همدا سې به کېږي لکه ته یې چې فکر کوي . هروخت چې د مالوہ د حالاتو د سمون خخه خلاص شوم نو په همغه ګړي کې به دراجپوتانه په لور در و خوزیږم او هملته به له تاسره یو ئای شم ، ته او س په خپله خيمه کې ارام و کړه ، زه ورئم چې د خپل لښکر او د فدایي خان د قبیلې د ارتیا و په اړه ئان پوه کرم . د دې خبرې سره سم خواص خان د خیمي چې د خپل لښکر د نور شو .

لړه شیبې وروسته خواص خان د فدایي په خیمو کې ورنوت او په ډيره خپلې محبوبې میرمنې ګنګا خیمي ته ورځې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غېړ کې نیولې و او په خیمي کې اخوا دیخوا ګرزیدله ، د کوچنې د خوشحالی په خاطر بې د هغه سره ډيره مینه کوله او د همغه په ژبه یې ورسه خبرې کولې . خنګه چې خواص خان خیمي ته ورنوت نو ګنګا د خپل کوچنې سره یو ئای ورمنه کړه او د هغه استقبال یې وکړ . او خواص خان ته یې د هغه په دې فتوحاتو باندې مبارکې ورکړه ، خواص خان هم ور مخته شو او کوچنې یې د ګنګا سره یو ئای په خپله غېړ کې و نیول . تر ډيره پورې یې هغوي بنسکلول او مینه یې ورسه کوله ، بیا ګنګا هغه د لاسه و نیوہ او د خیمي منځ ته یې یور ، کوچنې یې په ئانګو کې واچاوه او په خپله د خواص خان سره کیناسته . په همدي وخت کې د خیمي د بلې خونې خخه نیرمل هم را بېرون شوه ، هغې هم د دغوغه برياو په اړه خواص خان ته مبارکې وویله . خواص خان

غوبنتل د نيرمل ددي مبارکي په هواب کې خه ووايي چې د خيمې دروازې ته فدايې خان او د هغه زوي اسماعيل خان را ورسيدل. بيا فدايې خان هملته په دروازې کې ولار و پونتيل: خواص خانه زويه! يا زاه او اسماعيل خيمې ته درنوتلاي شو.

خواص خان په ډیره بیوه را پورته شو او په یوه منډه د خیمې دروازې ته ورغې او فدایی خان بی له لاسه و نیوه او له ځانه سره بی دننه یور او ورته بی وویل چې : فدایی خانه ! زما دروند د دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې د ګونبستلو ضرورت نه شته. تا ته د ډی اجازې ګونبستلو اړتیا څه وخت را پیدا شوې ده. زه خو ستادزو په خیر یم او ګنگادې د لور په خیر. د خواص خان ددې خبرو په واسطه فدایی خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول او بیا هلته د خیمې په منځ کې د خواص خان سره یو ځای کینا استل.

په همدي وخت کي فدايی خان خواص خان ته وویل چې: گوره خواص خانه زويه! زه پوهېږم چې په دې خرابو حلاتو کي ته په دوو کشتیوکي سپورشوې يې. يه کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یواځې د ګنګا په کشتی کي سپور اوسي. ستاله پاره یو مصیبت دادې چې ته هغوي دواړه یوله بله سره نه شې یو ځای کولي، ټکه چې که چیرې ته د شې له اړخه د ګنګا سره پاته کېږي نو کملاوتي په خفه کېږي او که چیرې ته د کملاوتي سره یو ځای کېږي نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت را پیدا کېږي. په دې وخت کي ګنګا په خندا سره وویل چې: فدايی خانه، زما محترمه! زما روح زه د میره په وجود کې ورنوتوې دې، حالات چې هرڅو مره خراب او ستونزمن وي بیابه هم زه د خپل میره خخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکوم، زه پوهېږم چې دا هرڅه د خاصو مجبوريتونو په اساس تر سره کېږي او ډيرژرده چې حالات به زمون په ګټه را وخرخېږي، فدايی خان په ډيرغور سره د ګنګا په لور وکتل او ورته يې وویل چې:

گنگالوري ! ته يوه ډيره ستره بسحه يي . او ډيره دعゼت او وييار خاونده بسحه يي : په خدا ډي سوګند چې خواص خان ته همسټا په خير د یوې بسحه اړتیا وه ، ددې وروسته فدا ډي خان د خواص خان په لور وکتل او ورته يي وویل چې : خواص خانه زويه ! او س چې تا د اريل د راجه بيربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کره نو او س دې پروګرام خه دې او کومې لوري ته ئې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدایی خانه ! ما خپل پلان جور کړي دې او د هغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړي دې او هغې زما د دې پلان سره موافقه هم کړي ده . زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ، په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کرم او خپل یو حاکم به پړې و تاکم . حکمه چې او س داسیمه زموږ په حکومت کې راشامله شوې ده ، د دې وروسته به د خپل لښکر سره یو ځای د مالوہ په لور کوچ کوم . ګنګا او زمازوې به له ما سره ملګري وي ، ګوره فدایی خانه ! زه او س کملا له خانه سره نه شم بوتللای ، او بوتلل بی همنه غواړم . او س به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو بنټو اود ټول هغه سامان چې داریل دې او نه موښو ته تر لاسه شوې ، سره یو ځای ټول دراج پوتانه سرحد ته رسوې او هلتنه

به بی شیرشاہ سوری ته ورتسلیموی . او هغه نسخی چې د کملاوتي سره یو خاپی هلته ورخی دوې به قول هملته او سیبی . ته به په خپله د خپلې قبیلې سره یو خاپی هملته د شیرشاہ سوری د لښکر تر خنګ پړ او کوي ، زه هیلمن یم چې زه به و توانیېم د مالوه حالات دیر ژر په خپله گتیه را و خروم او بیا د خپل لښکر سره یو خاپی در اجپوتانه په لور در و خوزیېم

د خواص خان ددي پلان په اوري دو سره گنگا د سرنه تر پنبو پوري خوشحاله شوه او فدايي خان هم پري خوبن معلوميده خو سمدستي يي خواص خان ته وويل چې : خواص خانه زويه ! دا خو یو ډير بنسه پلان دي او په دې باندې د عمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو خو ورځي ارامې تيرولي شي . خواص خان د خپله ئايه را پورته شو او د گنگا په لور بى و ليدل او ويي ويل چې : ګوره

گنگا ! زه دفدايی خان او اسماعيل خان سره يو ځای و هم ، خپل لښکر او د هغوي د قبلي دارتياو اندازه اخلم او د هغې د تياريدوله پاره انتظام کوم . ددي وروسته به بيا زه داريل د بناره کوچ کوم . خواوره چې د مابنام ډوډي به زه همدلتله له تاسره يو ځای خورم . د خواص خان په دې خبرو ګنگا د خوشحالی نه راټولیده . بياتول و دريدل او د خيمې خخه را ووتل .

راي سين او د چندريريري راجه پورن مل د خپلي ملكې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره يو ځاي په خپلي ماني کې ناست و ، په همدي وخت کې د هغه يو ساتونکې را نتوت او دراجپوتانه دراجه مالديو د سالار کوپا د راتلو خبرې ورکړ . پورن مل د خپله حائيه راپورته شو او ورته يي وویل چې : ته بنه نه دي کړي چې هغه دي هلتنه بیرون تم کړي دي . زه به د هغه دبنه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پوري ورشم . هغه ساتونکې بيرته ووت ، هلتنه په دروازه کې د هيربشه قد و قامت انسان راجپوت ولار و ، هغه دراجپوتانه دراجه مالديو سپه سالارو ، دغه ساتونکې کوپا ته وویل چې : چې مهاراج ستاد استقبال له پاره پخپله تر دروازې پوري راهي . ددي خري د اوږيدو سره سم د مالديو دراجه سپه سالار خان تيار کړ په همدي وخت کې پورن مل هم را ورسيد ، مخته ورغې او کوپا ته يي غېر ورکړ او بيا يي ورته وویل چې :

ګوره کوپا ! ته د پرديو په خيرولي بیرون درېږي . زما وستاتر منحه خو پخوا هم لیدني کتنې شوي دي ، ته ما پيژنې او زه همتا له شکله بنه پيژنام . بياته ولې د اسي د پرديوالي خرگندونه کوي ، زما ساتونکې ته به دي ويلې واي او پرته له هنده به دنه راتلي . کوپا د پورن مل د دي دمینې ډکو خبرو په مقابل کې خه و نه شو ويلاي ، خو پورن مل ته يي په ډيره مينه کتل ، بيا پورن مل کوپا د لاسه و نيوه او د مانې همغي خونې ته يور او هلتنه يي په شاه نشين باندې کيناوه . د هغه بنې لوري ته د هغه لور پاروتي او چې لوري ته يي په ترتيب سره کوپا او پرتاب کيناستل . تر لې وخته پوري د مانې په دې خونه کې خاموشۍ خپره وه . بيا وروسته پورن مل په لوري او از سره وویل چې :

کوپا ! وايه ! چې د لته دي خنګه د راتللو زحمت ويستلي دي . کوپا ورته په ټواب کې وویل چې :

د چندريريري او راي سين راجه پورن مل به خبر شوي وي چې په دې ورخو کې شيرشاه سوری خپله لمن خپره کړي ده ، هغه د خپل شاوخوا رياستونه او سلطنتونه نیولې او په خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شيرشاه سوری همدا اوس د خپل لښکر د یوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړ او کړي دي او خپل ترقولو ستر سالار خواص خان يي داريل دراجه بېړهان د څولو له پاره هغه لوري ته استولې دي . د هغه دوه نور سرداران حاجې خان بیتنې او شجاعت خان همدا اوس په مالوہ کې د خپل لښکر سره پراته دي . کيدې شي چې تر او سه پوري دا خبر هم رارسيدلې وي چې شجاعت خان او حاجې خان بیتنې هلتنه ناصر خان ته ماتې ورکړي او د هغه لښکر بې تول له منحه ورې دي .

اوسم خو حالات دا دوبل دي چې د مالوہ پخوانې حکمران ملوخان چې په قادر شاه باندې مشهور شوي دي او د شيرشاه سوری د لمړۍ حملې په وخت کې د مالوہ خخه د ګجرات په لور تبنتيدلې او سه د حاجې خان بیتنې سره د جنګ له پاره د خپل یوه غښتلې لښکر سره يو ځای د مالوہ په لور خوزي دلې دي . نو که چيرې په دې حلال تو کې مونږ لاس تر زنې کينو ، نو بايد ياد و ساتو چې بيا به دا حالات زمونږ له پاره د پيښمانې سبب و ګرئي . په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وویل چې : کوپا ! ته خه ويل غواړي ؟

کوپا ورته وویل چې : گوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ او تاسې باید خپل څواک استعمال کړو، په حاجې خان بیتني او شجاعت باندي یرغل ورورو او د ملوخان سره ده ګه دیبرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو. که چیرې مونږ همداسي وکړل نو حاجې خان بیتني او شجاعت خان به ماتې و خوري، د مالوې څخه به وتنې او ملوخان به بریمند را و ګرځي. ملوخان زمونږ سره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوہ د نیولو وروسته هغه یو ټل بیا دیوه ستر څواک په خیر را خرگند شي، او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې دشیرشاہ سوری د لارې ډیر ستر څنډ و ګرځي.

گوره راجه ! ماد خپله څانه سره یو لښکر هم را پړې دې، چې اوس یې ستاسي په شمالې پولې کې پړ او کړې دې. اوس چې زه ستا لوري ته راتللم نو خپل یو نائب مې د خپل لښکر له پاره قومندان و تاکه. ما چې خومره کارونه کړې دې د راجه مالديو په امر او ده ګه په مشوره مې تر سره کړې دې. مونږ غواړو چې ته هم همداسي یو لښکر ترتیب کړې او د خپلو شمالي سیمو په لوري ورولیبې، زما سره چې خومره لښکر شته هغه به هم ستا د لښکر سره یو څای په کار پیل و کړي، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړې او ده ګه ملاتر به وکړي او بیا به ددرې واړو څواکونو یو متحده لښکر د حاجې خان بیتني او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړې او هغوي په د خپلو لښکرو سره یو څای د نابودی کندې ته ورو چوي. که مونږ همداسي وکړو نو راجه پورن مله، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یواحې ستا او سنې حالت به دشیرشاہ د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په خیر و اوسي. که چیرې په دې وخت کې مو ستر ګې پتې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاہ سوری او ده ګه د لښکر حوصلې دومره ستري شوې دې چې هغوي په زمونږ او ستالښکري د غنموددانو په خیر ترپښو لاندې ورغستلي کړي

د کوپا په خاموش کيدو باندي په تول راج محل کې تر لړه وخته پورې خاموشی خپره وه، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او وېي ویل چې :

گوره کوپا ! لکه خنګه چې ته وايې همغسي به کېږي، د خپل څان تر خنګ دې ناست زما و راره پرتاپ دې. نومورې زما د لښکرو ستر سالار هم دې، زما په بني اړخ کې زما لوري پاروتي ناسته ده، دانه یواحې زما لورده بلکه زما دزوې په خير ده. نومورې د جنګ د زياتې تجربې تر خنګ د حرب د فن ډيره ماهره هم ده، ینې په دې وخت کې چې خومره لښکر زما سره شته، هغه ډه په دوو برخو باندې ويشم، یوه برخه بې د راي سین د خوندي ساتلو په خاطر به دلته زما سره اوسيږي، د دې برخې قومنداني به زما لوري پاروتي کوي او د بلې برخې قومنداني به زما و راره پرتاپ کوي نومورې به له تاسره یو څای و لارشي، پرتاپ به همغسي کوي لکه ته بې چې غواړې، د راجه پورن مل د څواب په اوري د سره کوپا ډيره زیبات خوبن شو، بیا بې په ډيره عاجزې سره د پورن مل لوري ته وکتل او ورته بې وویل چې :

پورن مله ! ایاد اسي به شونې نه وې چې پرتاپ همدا او س د خپل لښکر سره یو څای له ماسره و لارشي. ئکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو. هسي نه چې زمونږ د ورسيدونه مخته حاجې خان بیتني او شجاعت خان د ملوخان په خلاف یرغل و کړي او هغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې : ته همدا او س را پورته شه، له ماسره و لارشه زه به پرتاپ همدا ګړي له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. د پورن مل د څواب په اوري د سره د راجپوتانه د راجه مالديو سپه سالار کوپا ډيره خوبنې خرگنده کړه، بیا تول را پورته شول او د مانۍ ده ګه خونې څخه را ووتش او د خپل لښکر نیمايې برخه بې د خپل و راره پرتاپ تر قومندې لاندې د کوپا سره رو انه کړه، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډيره ګړندي توګه حرکت و کړ.

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاپ د لښکر سره یو ځای د پورن مل دریاست د شمالی پولو پوري ور رسیدل ، نو هلتہ ورته د کوپا نائب چې د کوپا په غیاب کې د هغه د لښکرو قومندان و ، د هغوي ډيرنسه استقبال و کړ، بیا د کوپا د وینا سره سم پرتاپ خپل لښکرته د کوپا د لښکر ترڅنګ پړاو ورکړ. د کوپا نائب تر یوه وخته پوري د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یی ورته وویل چې :

زما دروندہ ! ایا زه تاسې ته د اسې خبر در او روم چې په یقینی توګه به تاسې ته بنه و نه بربیني. کوپا په ډيرې اندیښنې سره د خپل نائب په لور و کتل او ورته یی وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا ! تیره ورڅ زموږ خو کسه مخبران لښکرته بېرته راستانه شوی او هغوي له ځانه سره خبر را وړې دې چې د شیرشاہ سوری سالارانو حاجی بیتني خان او شجاعت خان یو ځای ملوخان ته ډيره بد ه ماتې ورکړې او ملوخان د ماتې د خورلو او د خپل لښکر د له منځه ورلو نه وروسته د خاندیش په لور تبنتیدلې دې. هغه نائب دا خبره په ډيره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب د دې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پوري ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې د پورن مل د فوځونو قوماندان پرتاپ په ډيرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم د هغه په لور و کتل او ورته یی وویل چې : ګوره پرتاپه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې د هغې په کولو کې مونږ ځنډ و کړ. او سخو ملوخان د حاجی خان بیتني او شجاعت خان په لاسو د ماتې سره مخ شوې دې ، که چېرې مونږ د دې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلې واې نواوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجی خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتاپه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چېرې ته له ماسره اتفاق و کړۍ نو او سخ هم مونږ ډيرڅه کولې شو. د هغه په دې خبره پرتاپ ور و کتل او ورته یی وویل : کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګې تجربې له ماخخه زیاتې دې. په مالوہ کې د ملوخان په خاطر او د حاجی خان بیتني او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نوزه به دې ترڅنګ ولاړیم. واې چې او سخ ته څه وویل غواړې ؟ په دې وخت کې کوپا پرتاپ ته مخ کړ او ورته یی وویل چې :

هغه مخبرانو چې د حاجی خان بیتني او شجاعت خان په لاسو د ملوخان د ماتې خبر را وړې دې ، هغوي دا نه دې ویلی چې حاجی خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللي او یا یی چېرې پړ او کړې دې. د کوپا نائب په څواب کې ورته وویل چې :

ګوره کوپا ! هغوي ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. د ملوخان د ماتې وروسته حاجی خان او شجاعت خان د هغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه بې تعقیب کړې ، خو او سخ براغلې چې هغوي او سخ د مالوہ په جنوبي برخو کې د ملوخان د تعقیب ډول څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې او ترا او سه پوري هغوي هملته په پړاو کې دې. د دې څواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو او بیا یی د پرتاپ په لور و کتل او ویل چې :

ګوره پرتاپه ! د کوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یو ځای شوی وو هغه خو پوره نه شو ، ځکه مونږ غوشتل چې د حاجی خان او شجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک و کړو او هغوي دواړو ته د ماتې ورکولو وروسته هلتہ په مالوہ کې د ملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زموږ سره د شیرشاہ په خلاف یو ځای شي خوهغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. او سخ مونږ غواړو چې د حاجی خان بیتني او شجاعت خان په خلاف شپینې عملیات پیل کړو، په کوم ځای کې چې او سخ هغوي پړ او کړې دې تر

هغه ئاييه به زمونبود لينكر مخبران زمونبود لاربنونه وکري، بيا به دشپي په نيمابي کي مونبپر هغوي باندي شبخون وکرو، هغوي سره به ترا اوسي هم دملوخان د پراو تول سامان او نورشيان موجود وي، مونبپه دي سامانو باندي د ولکي کولو او دي دوازو ته دماتي وركولو هخه وکرو، تر خو هغوي ددي ئاييه وتبتي.

دکوپا په دي وراندې باندي پرتاپ مسکي شوبايا يى ورته وويل چي: گوره کوپا! زه له تاسره ستا په دي وراندې کي متفق يم، کوم وراندې چي تا کري دي دهغې په واسته به مونبند يواحې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافې کيدونکي زيان ورسو بلکه دهغوي په ولکه کي دخوارك او حرب په وسايلو به هم ولکه وکرو تر خنگ به يى هغه وسايل او سامانونه يى چي د ملوخان خخه په ولکه کي اخستي دي هغه به هم تري بيرته راخپل کرو او په دي توگه به په خپل ھواک کي ھيربنت راپرو. کوپا ورته سمدستي وويل چي:

گوره کوپا! اوس دي چي له ماسره په دي خبره اتفاق وکر نو اوس ووايه چي مونبند خه وخت ددي ئاييه کوچ کو؟ که مونبپر هغوي دشپي حملې کوونوب يا خوباي همدا اوس او سمدستي ددي ئاييه کوچ وکرو. هسي نه چي زمونبود ورسيد و دمخه هغوي خپل پراو دهغه ئاييه پورته کري او دخپل منزل په لورولارشى. پرتاپ دهغه دخپل سره اتفاق وکرو او دوازو په همدي وخت کي خپلوفو ھونو ته دپراو دپورته کولو حكم وکرو. اوبياد کوپا د مخبرانو په لاربنونه ھفي لوري ته روان شول چيري چي حاجې خان بيتني او شجاعت خان پپا او کري.

شپه په ھيره مندە تبنتيده، حاجې خان بيتني او شجاعت خان د ملوخان تعقيب پري ايتنې و او هملته يى دخپلولينكر و سره پپا او کري و، كله چي د لينكر يوشمير مخبرانو هغوي ته خبر ورکر چي د راجپوتانه دراجه مالديو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لينكر و د قومدان پرتاپ سره يو ھاي پري د حملې دشپي د حملې له پاره راروان دي، نود خبرد او ريد و سره سم حاجې خان بيتني او شجاعت خان دواوه سمدستي متحرك شول او ددي شبخون د مقابلې له پاره يى خانونه تيار كړل.

حاجې خان بيتني او شجاعت خان ترا اوسي پورې په خپلوتياريو کي مصروف و چي کوپا او پرتاپ دخپلولينكر و سره يو ھاي دهغوي پپا او ته نزدي ورسيدل. بيا دشپي په تياره کي کوپا د پپا و بنې ارخ ته ولاړ هلتنه حاجې خان بيتني دخپل لينكر سره پپا او کري و. په داسي حال کي چي پرتاپ چپ لوري ته ولاړ او شجاعت خان پپا او ته يى خان ورنزدي کرو. ددي شبخون پيل مالديو دراجه سالار کوپا وکړه او دقيامت راپونکي سمندر په خير يى د حاجې خان بيتني په لينكر ويرغل وروست. په همدي وخت کي پرتاپ هم د شجاعت خان د لينكر و سره ورسيدلې و. او شجاعت خان په لينكر يى بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاپ په داسي وخت کي په حاجې خان بيتني او شجاعت خان باندي يرغل وروړ چي هغوي ددي يرغل پر خلاف په پوره بیوه په تياريو کي مصروف و و. په دي اساس ددي شبخون په واسته حاجې خان بيتني او شجاعت خان ته پوره زيان ورسيد. خو هغوي ھيرژر خپلې لينكر بيرته را منظمې کري، ددي وروسته لمړۍ حاجې خان بيتني خپله حمله پيل کړه او کوپا د لينكر حملې يى لېڅه تم کري، په همدي وخت کي شجاعت خان هم د پرتاپ پر خلاف ھوابي حمله پيل کړي وه. د وپرانو په سيمه کي دغه جنگ په پوره توګه د حاجې خان بيتني او شجاعت خان په خلاف روان و. ھکه چي، د يوې لوري هغوي ددي شبخون په مقابلې کي پوره تياري نه و نيولي او د بله ارخه د کوپا او پرتاپ د لينكر و شمير ددوې دوازو د لينكر و خخه خو برابره زيات و. په دي خاطر حاجې خان بيتني او شجاعت خان د کوپا او پرتاپ په مقابلې کي تم نه شول. لړه شبيه جنگ دواوم وکرو او بيا حاجې خان بيتني او شجاعت خان دوازو د کوپا او پرتاپ په

لاسو ډيره بدہ ماتې و خوره. او د خپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر د خپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځای د میدانه و تبنتيدل. کوپا او پرتاب تر لبه وخته پورې د هغوي پسي شاته ولاړل او بيا یي د حاجې خان بيتنې او شجاعت خان دپراو په هرڅه باندې ولکه و کړه. په دې توګه کوپا او پرتاب د خپلو د غوغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګته را وارول.

کوپا او پرتاب د حاجې خان بيتنې او شجاعت خان دپراو په هرشي و لکمن شوي وو، هغوي هر لاسته راغلي شې ترستړګو تيراوه. بيا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې:

پرتابه! هغه څې مونږ د حاجې خان بيتنې او شجاعت خان دپراو خخه تر لاسه کول د هغه زيات مونږ ته تر لاسه شوي دي. ديرزيات د خوراک خښاک سامان، د حرب ډير زيات و سايل او..، ددي ترڅنګ مونږ هغوي دواړه بلکل لوڅ کري دي او د هغوي لښکر موله منځه وړې دي. زما په آند چې او س به هغوي دلته په مالوہ کې د او سيدو جراءت و نه کري. پرتاب ورڅه و پونتل چې: کوپا! ته خه فکر کوئ چې او س بايد مونږ څه وکړو؟

کوپا ورته وویل چې! ګوره پرتابه! او س خو زمونږ په وړاندې بل کوم څواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګيږو. د حاجې خان بيتنې او شجاعت خان نه وروسته او س درې ستر څواکونه زمونږ تر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطرناکه ثابتیدا ې شي. یو د شيرشاه سوری، بل د شيرشاه سوری د اعليې سالار خواص خان او دريم د هيبيت خان نيازې څواک دي. شيرشاه سوری همدا او س د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بير بهان د تکولو پسي تللى دي، ترهغې چې خواص خان د شيرشاه سوری سره نه وي یو ځاي شوې شيرشاه سوری به په راجپوتانه باندې يرغل ونه کري خو ترهغې چې د هيبيت خان نيازې پورې اړه لري هغه او س په پنجاب کې مصروف دې غواړي په پنجاب باندې خپله ولکه کلكه کړي او بيا د سيند سيمې هم د شيرشاه سوری د سلطنت برخې و ګرځوي.

ګوره پرتابه! مونږ باید او س یواحې او یواحې په شيرشاه سوری سترګې ورکلکې کړو او هغه د خارني لاندې و نيسو، زما په آند چې مونږ باید د اټول شيان راټول کړو او ستاسي د مرکز راي سین په لور بی یوسو، د خوراک او حرب کوم و سايل او ذخایر چې مونږ تر لاسه کري دي هغه به ټول تاسي ته تسلیم کړو، زه د خپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه ورم. ئکه هلته مونږ سره خوراکې توکې او هري سامان زمونږ داري تاو خخه ډير پروت دې او د همغې په واسطه مونږ ددي ورتیا لرو چې تر خو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې د هغه خبره ور پري کړه او ورته بې وویل:

کوپا! دا خوستا ډيره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه د اسي فکر کوي. کوپا ورته سمدستي وویل:

ګوره پرتابه! زه پرتا باندې احسان نه کوم، مونږ تول راجپوتان يو، تاسي هم راجپوتان ياست. په دې اساس ستاسي مرسته او کومک زمونږ دندده. ګوره، تر راي سین پورې به دواړه یو ځاي ولاړ شو، زه به هلته ترڅه مودې پورې پاته شم او د راي سین دراجه پورن مل مننه به وکړم او بيا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته رائۍ هغه به د اسي وي چې د اړيل دراجه بير بهان ته د ماتې ورکولو وروسته به خواص خان بيرته د شيرشاه سوری سره یو ځاي کېږي، بيا به شيرشاه سوری په راجپوتانه يرغل کوي. پرتاب د کوپا خبره ور غوڅه کړه او ورته بې وویل چې: کوپا! که شيرشاه سوری په راجپوتانه باندې د حمله له مخه پر مونږ حمله و کړي نوبیا؟ کوپا ورته په اندې بنې شي سره وویل چې:

کوره پرتابه ! ستا دا خبره سهی ده . ئىكە ستاسو عسکرى حواک زمونب په نسبت ھير کم دې . كيدې شي چې شيرشاھ سورى لمپى د
کوچنى حواک سره تکر وکړي او هغوي له منځه يوسي او بيا دهغې وروسته په ستر قوت باندې د حملې له پاره خان برابر کړي . خو
پرتابه ! تاسي اندېښنه مه کوئ که چيرې شيرشاھ سورى په راجپوتانه باندې حمله وکړي نوبیا تاسي په خپل ظای باندې خوندی اوسي
زمونب د بسپني له پاره هغه لوري ته مه رائى ، ئىكە مونب ددې ورتیا لرو چې په خپله د شيرشاھ سورى مقابله وکړاي شو . او هغه
دراجپوتانه خخه بيرته و ټغلوو . خو که چيرې شيرشاھ سورى لمپى په تاسي باندې د حملې کولو تکل وکړ نوزه به د یوه لښکر سره یو
حای ستاسي د کومک له پاره رامنډه کرم . او په هیڅ توګه به پري نه بد مچې شيرشاھ سورى په راي سن او چندريري باندې ولکه وکړي .
کوپا غلي شو نو پرتاب یو ټل بیا د لپرڅه فکر وورسته وویل چې :

کوپا! ته په ریښتونې توګه یو مهربانه او ستر شخصیت بی. کوپا ورته وویل چې: رائے چې شیان ټول راتپول کړو او بیا درای سین په لورروان و خوزیرو.

V.

کوپان او پرتاپ دواړه د خپلو فوځونو سره یوځای د بندیا چل د غرنيو لمنو څخه د تیرې شوې لارې په شاهراه باندې درای سین په لور روان وو. شپه په ختمیدو وه او د شرق څخه د لمرد را ختو نښې ډاګیزه شوې وې د افوقونو په تندي وينه را خرگنده شوې وه ، هري لوري ته هرشي په خرگنده او واضحه توګه تر ستړگو کيده.

کوپا او پرتاپ دواره د خپلو خپلو لبندکرو سره یو ځای په ډیره مستى او بې فکرى کې په ډې لویه لاره باندې سفر کاوه، کله چې دغه لویه لاره د غرنيو لوپو په یوې وادي کې ورننوته نو کوپا په هېږي اندېښنې سره خپل فوئ ته د دريدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان د بندیا چل په ډې وادي کې یوه لبندکرد هغوي مخه نیولې ده. د لبندکرو دتم کیدو نهور وسته کوپا سمدستې خپل و سلوال کسان ورولېرل ترڅو هغوي دا ډاګي زه کړې چې ددوې تر مخه ولاړ لبندکرد چادې. د کوپا د حکم سره سمد هغه خو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډیره ګړندي توګه هغه لوري ته ورغلل. د لړ ځنه وروسته هغه سپاره بيرته سپره مخونه راستانه شول، هغوي ډير اندېښمنه او غمژن بکاري دل، کوپا تري و پوبنتل چې اياتاسي خرگنده کړه چې په مخکې ولاړ لبندکرد چادې؟ د کوپا په خواب کې د هغه یوه و سلوال کس ورته وویل چې: لاره تم کونکي لبندکرد شیرشاہ سوری د سalar خواص خان لبندکردې.

د وسلوال حوان د خبرې په کولو سره د کوپا حالات د اسې شول لکه د مانیا م په خلور لارې د بې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکي
باندې د غه سفر په سترګو د اسې درنېږي لکه چا بې چې سترګو ته کلف ور اچولي وي. د هغه په سترګو کې همدا سې کلfonنه او تیاري
تیاري را ولاړې شوې، د هغه حال د اسې وګرزید لکه یو خوک چې د جنازې د میدان خخه راستنېږي. کوپا تريوه وخته پوري همدا سې
سرګردانه و خوبيا بې په خپل خنګ کې ولاړ پرتاپ ته وکتل او ورته بې وویل چې:

گوره پرتابه! دا دفترت قانون دې چې د خبات خخه خباثت، د نا انصافی، خخه نا انصافی او د جبر خخه جبر را پیدا کيږي. که چېري د وندیا چل د کوهستان په دې وادیو کې د شیرشاہ سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې د حملې کولو هڅه وکړي نو و به ګوري چې مونږ به د هغه د حملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو اوپیا په دې وادی کې هغه ته د خان خلاصون هم شونې نه وي.

دلپه و خته پوري خاموشي خپره وه . لپه روسته بي بيا دخيلو و سله والو ئوانانو خخه و پونتيل : تاسي خه دول معلومه كره چي په لاره
كې ولار د خواص خان لبىكىرىدى . يوه و سلوال ئواب و ركىچى :

گوره محترم كوبىا ! كله چى مونبىدەھغۇي لورى تەورغلۇ نودھغۇي خوكسو مونبىدە نىيولۇ او خپل ستر سالار خواص خان تە بىي يورۇ ،
پە دې اساس مونبىدە پوهيدى و چى دا لبىكىر د خواص خان لبىكىرىدى . مونبىدەھغە تە و ويلى چى مونبىدە خپل سالارانو كوبىا او پرتاب را
استولي يو . تر خو مونبىدە پوهيدى و چى زمونبىدە لاره كې ولار لبىكىر د چا دى ؟ هغە زمونبىدە بىنلىكا ويلو خخه ھىرىھ زيات خوشحالە شو
او مونبىدە تە بىي د بىرته تللۇ اجازە راكە . خود بىرته را ستنيدو پە وخت كې بىي چى كومى خبىرى مونبىدە تە كوبىا دى دھغى خخه دھغە
خونخوارى داگىزىبىي . كوباترىپە لپزىدىلى او باز و پونتيل چى : هغە تاسو تە خخه ويلى دى ؟ و سلوال ورتە و ويل چى :

دشيرشاھ سورى دىغە سالار مونبىدە و ويل چى مونبىدە لار شوا او كوبىا او پرتاب تە و وايو چى زمانوم خواص خان دى ، زە دخپلۇ لەپارە د
خپاندە تىيز لەر خخە د خلاصون سىورى او د دې بىمنانو لەپارە د يخو سىورو و گرم او سوزىدەن كې لەر گرئەم . هغە و ويل چى كوبىا او پرتاب
تە دا داگىزى كە چى پە دې كوهستانىي وادى كې بە دھغۇي دوارە وجودونە توقىي توقىي كرم .

پرتاب ددى و يېرىدەن كې خبىرو پە او رىدو سرە پە لپزە راغى خوكوبىا پە دې يېرىپە حوصلە سرە و ويل چى : خواص خان هسىپى چتىيات و اىي .
زە بە پە دې جىنگ كې پە يېقىنى توگە دھغە حرمتونە لە منئە يوسم . هغە ترا و سەپورى زما سرە د تېكىر كولو اندازە نەدە اخستى . زمانوم
كوبىا دې د شەمال خخە تر جنوبەپورى او شرق خخە تر غربەپورى تول راجپوتان زما د نامە سرە بىنه اشنا دى . تول پوهىبىي چى كوبىا
ناقابل تسخىر دى . ترا و سەھىچا ورتە ماتې نەدەر كوبى . واورئ زما ملگەرۇ ! دكوهستان د بندى ياقچىل پە وادى كې بە دشىرشاھ سورى
دغە سپە سالار پە خپلۇ وينو كې لمبىرى او مرگ بە بىي پە برخە كېرىي .

كوباترىبوه و خته پوري خاموشە پاتەش . او وروسته بىي يو خىل بىا د خواص خان لبىكىر موندۇن كې و سلوال ئاب و پونتيل چى : ايا تە
ويلى چى د خواص خان سرە بە خومە لبىكىر موجود وي ، او زمونبىدە مەتھە لبىكىر سرە بە بىي تناسىب خه دول وي ؟ دھغە پە خبەھە
و سلوال ئابانانو پە خپلۇ منئۇ كې مشورە و كە او بىا بىي ئواب كې و ويل چى :

دشمېرى لە ارخە بە مونبىدە پە دا د سرە د خواص خان پە لبىكىر پورتە والى و لىرو . كە چىرىپە زمونبىدە لبىكىر د خواص خان خخە درىي هومە
زيات نە وى نو دوھە هومە خو هرو مرو زيات دى . ددى و سلوال ئاب و خخە د ئواب پە او رىدو سرە د كوبىا حوصلە را پورتە شوھ او پە منخ
بىي خونبىي راپىدا شوھ ، كوباد حالتو خخە دا د منشۇي و نوپە دې خاطرىي د پرتاب پە لور و كتل او ورتە بىي و ويل چى : گورە پرتابە !
او سە مونبىدە پە كاردې چى پە دې خواص خان باندى د حملې كولو لەپارە يو پلان ترتىب كەپ . هغە پلان چى پە دې ارپە زما پە ذەن كې
راڭرئىي هغە بە ستا تر مخە كېرىدم . كە چىرتە پەر هەنچى باندى كوم اعتراض لرى او ياي پە كې كومە خامىي وينى نو راتە بىي و وايە تر خو
دھمىگىي مطابق خپل پەر و اگرام مختە يوسو . پرتاب پە پورە غور سرە د كوبىا پە لور و كتل . كوبىا يو خىل بىا ورتە بىي و ويل چى : گورە
پرتابە ! دەمدى چايى بە دخپلۇ لبىكىر د لىكى د منظمولو خخە وروسته مونبىدە مختە ورخۇ . پە كوم ئاي چى مونبىدە لارپە يو دەمدى چايى
شاتە بە د فوخ پەر كەپ . ئەتكە چى د شالە ارخە كوهستانىي سىيمەدە . پە دې خاطر پەر او باندى بە د شالە ارخە د حملې كولو كوم خطر
نە احساسىبىي . هغە مال چى د مخە لە مونبىدە سرە دې او ياي مو د حاجى خان بىتەنلىكى او شجاعت خان خخە تر لاسە كەپ دې هغە بە هم پە
ەمدى پەر او كې پېرىبدە . او سە مونبىدە دخپلۇ فوئونو لىكى سەمى كەپ . او بىا بە يو ئاي او پە مەتھە توگە مختە ورخۇ .

بیا به د خواص خان د لبکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو. ګوره پرتا به! په هغه ئای کې چې خواص خان د خپل فوچ سره یو ئای په او کړي دې، نو ته خو وینې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستانی وياله هم شته. چې د جنوب شرق لوري ته بهيرې او راي سين ته رسپېږي. د خواص خان لبکر ته په ورسید و سره ته سمدستې د خپلوفو حونو سره یو ئای د هغه چپ لوري ته ئان ورسوه او د خواص خان په لبکرد چپ لوري خخه حمله وکړه.

زه به د خپل لبکر سره یو ئای نېټي لوري ته ولاړشم او د خواص خان لبکر به دهغې لوري تر خپلې ضربې لاندې و نیسم. په او سنې حالت کې به مونود خواص خان د لبکر منځنۍ برخه بلکل له نظره و کارو. په دې توګه کله چې ته د چپ لوري او زه هم د بني لوري د خواص خان په لبکرو باندې حمله و کرم نو خواص خان بهم خپل لبکر په دوو برخو باندې ويشي. یوه برخه به بی زما لوري ته او بله برخه به بی ستا لوري ته متوجه کوي. په دې توګه دهغه لبکر به په دوو برخو وویشل شی او د خواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شی، نو زه هيلمن یم چې مونږ به په خو لمحو کې هغه د پښو خخه و غورزو، او کله چې هغه یو څل زمونږتر مخه د ميدان خخه و تبنيي نو تر هغه وخته پورې به بی ترشا څو ترڅو چې هغه او دهغه لبکر په مکمله توګه له منځنه نه وي تللي.

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې د ډیر زيرکه، چالاكه او د فکر خاوند تصور کیده. د راجپوتانه راجه مالديو پري ډير زيات باور او اعتماد کاوه. هغه بې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګانه. خو خواص خان د کوپا خخه خو خو څله زيات د تجربو خاوند و. باران کتلې او ازمول شوې جرنيل و. بدبو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سينه سپر کړي او د ضرب دو هلو همت او جراءت بې کړي دې. هغه په دې پوهيده چې د دشمن لبکر په دوو برخو وویشل شوې دې، ديوه سالار کوپا او دبل پرتا به دې، په دې خاطر هغه هم خپل لبکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه بې په خپله قومندہ کې واخسته او بله بې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا بې په ډيره بې صبری سره د کوپا او پرتا به اړخه د حملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا او پرتا به هم د سترګو په رب کې خپل لبکر د حملې له پاره ور مخته کړ، په دې وخت کې د خپل فوچ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زينه پورې تيit کړي و او په ډيره عاجزې سره بې د خپل خداې نه دبري او موفقیت له پاره دعاوې کولې.

ددعا یه کلماتو د خلاصون وروسته، خواص خان خپل سر را پورته کړ، ويبي کتل چې دشمن نور را نزدې شوې دې، دهغوي په کتلو سره د خواص خان ټېنډه و غورې ده، په خپلوا لاسو کې بې توره او ډال ټېنګ و نیوں. بیا بې په لور او از سره د تکبیر غږ و کړ، دهغه د تکبیر دغږ سره سم، دهغه په څنګ کې و لار جلال خان جالو هم د تکبیر غږ پورته کړ، د خواص خان او جلال خان تکبیر و نه ددې خبرې نښه وه چې هغوي د دشمن د مقابلې له پاره تيار دي.

کوپا او پرتا به هم د ډيرې کينې او حسد په لمبو کې د خپلوا لبکرو سره رامخته شول او حمله بې پیل کړه. د حملې پیلامه په خپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لبکرو باندې د خپل تول توان سره را پريوت. جلال خان جالو په لمړيو کې د کوپا حمله و تمبوله او بیا بې د کوپا پر خلاف په خوابې حملې لاس پورې کړ.

د کوپا تر څنګ پرتا به د خواص خان د لبکرو پر خلاف حمله پیل کړه، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په خير ثابت و دريد او یواخي د پرتا به د حملې د تم کولو په اړه بې فکر کاوه.

بیا نو خواص خان هم په وحشت او دهشت کې راغې ، ددفاع خخه بی خان وویست او د پرتاپ په فوچ بی خونې حملې پیل کړي ، د پرتاپ لښکرو د خواص خان د حملې مقابله و نه شوه کولې ، په لړه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشره ګرو ګرئید او په دې ترتیب پرتاپ د ماتې سره مخ شو او کوپا په لور و تبنتید. خواص خان د هغه تبنته د خپل خان له پاره ډیره بنه موقع و ګنله او د هغه د لښکر تر شا ولار او د شاله لورې بی د هغوي لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاپ د تبنته د کوپا د لښکرو شاته ور سید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سمد کوپا لښکرو د جلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ورزیات کړ ، خو کله چې خواص خان د پرتاپ ترشا هلتہ ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شاله اړخه مرګونې توپان را کیوست او د هغوي حالت بی د بدرو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې د هغه اعلې سالار خواص خان پرتاپ او د هغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړي ده او اوس پرتاپ د کوپا تر خنګ راغلې دې. او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړي ده نوبیا جلال خان جالو د دفاع دحالت خخه ووت او د کوپا په لښکرو بی مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې دشا له اړخه خواص خان د کوپا د لښکرو بیخ او بنست راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا او پرتاپ ډیر تینګ نه شول او د ماتې خورلو وروسته بی دراپسین په لویه لاره تبنته وکړه. په همدي وخت کې چې کوپا او پرتاپ د تبنته له پاره ځانونه چمتوکول نو حاجې خان بیتني او شجاعت خان هم د خپلو پاته شونو لښکرو سره یو ظای همدي وادی ته را نوتل. او د هغې لورې بی په کوپا او پرتاپ باندې یرغل پیل کړ.

د حاجې خان بیتني او شجاعت خان ناخاپې راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړه سمدستې حاجې خان بیتني او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوي دې ددبمن د پراو نه علاوه د خپل پراو شیان او د خپل پراو بنسټي له ځانه سره یو ظای کړي او دراې سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاپ ترشا ولاړ.

حاجې خان بیتني او شجاعت خان دواړو د هرڅه د مخه د کوپا او پرتاپ د پراو ټول شیان سره راټول کړل ، د هغې وروسته بی د خواص خان د پراو شیان هم راټول کړل او بیا دواړه یعنې حاجې خان بیتني او شجاعت خان د خپل ټولو شیانو سره یو ظای دراې سین په لور و خوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاپ پسې روان وو او پر هغوي بی دشا له لورې حملې کولې او د هغوي لښکرو شمیره بی وار په وار را کموله.

د غرنیو لپیو خخه د وتلو وروسته کوپا او پرتاپ په خپلو کې سره سلا وکړه ، او خپل خپل لښکر بی سره جدا کړل ، پرتاپ د خپل لښکر سره یو ظای په ډیره ګړندي توګه د راې سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راچپوتانه په لور د حرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالو ته د پرتاپ ترشا د تللو حکم وکړ او په خپله د کوپا د فوچونو ترشا ولاړ.

خواص خان تر ھیره ئایه پوری د کوپا تر شا ولار. تاریخپوهان چې د کوپا د میوانې ، شجاعت ، جنگی تجربو او ... په اړه په لیکنو نه ستومانیبې ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د گوره خرپه خیر چې کوم غونبې خورونکې حیوان مخکې کړې وي او ځغلې د اسې ځغلیده.

خواص خان تر ھیره پوری کوپا تعقیب کړو کوله چې ورته خرگنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نوبير ته دراې سین په لور راستون شو ، تردې وخته پوری جلال خان جالو هم د پرتاپ تر شا په ډیره ګوندی توګه روان و ان تردې چې پرتاپ د راې سین بشارته ورسید او هلتنه بی خان کلا بند کړ . خوجلال خان جالود راې سین د بشاره لوڅه بیرون د خپل لښکر سره یوځای پراو و کړ .

تردې وخته پوری حاجي خان بیتني او شجاعت خان هم د پراو د ټولو شیانو او د خواص خان د پراو د بئینه و سره یوځای هلتنه را ورسیدل . خواص خان هم را ورسید او هلتنه بی د راې سین خخه بیرون په غرنیو لمنو کې د خپل لښکر له پاره د خیمو یوکلې اباد کړ ، کیدې شې چې هغه په راې سین د حملې کولو او په هغه بشاره باندې دولکې کولو اراده د رلوده

هغه وخت چې حاجي خان بیتني او شجاعت خان دواړه هلتنه را ورسیدل ، نو دواړه یوځای د خواص خان خدمت کې حاضر شول . په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلتنه موجود وو . تر ھیره وخته پوری حاجي خان بیتني او شجاعت خان په ډیر ستابونکې سترګو باندې د خواص خان په لور کتل . بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته بی وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه خه چې زې بی وايم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او رینبیتیادی . امیره ! حقیقت دادې چې ته د هغه خوانو خخه بی چې موږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خداې شته چې مادا کوپا او پرتاپ دواړه د خپل خان له پاره ډیر خطرناک ګنیل . خوتا هغوي دواړو ته ډیره بده ماتې ورکړه او د هغه دې ورختم کړ او دا دې ثابته کړه چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان ناممکن ګرځوي او ناقابل تسخیر تسخیروي .

شجاعت خان غونبتل نور خه هم و وايی چې خواص خان بی خوله ورتیه کړه او ورته بی وویل چې : گوره شجاعت خانه ، زما دوسته . د داسې ستاینو اړتیا نه شته او نه زه داسې ستاینې او رم . زما وروره ! هغه خه چې ما کړې هغه زما په دندو کې شامل وو . زه د دښمن په مقابل کې د سرد ورکولو په فن پوهیږم . سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشی نویبا به بی هم زه مری ور پرېکرم .

په ھواب کې ورته شجاعت خان او یا بیتني هیڅ یو هم خه و نه وویل ، بس په چې خوله بی په ډیره مینه د خواص خان لورې ته کتل . بیا خواص خان جلال خان جالواو حاجي خان بیتني او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ، تاسې درې واړه لښکر و ته ولار شئ او د لښکر یانو د خوراک څښاک له پاره بنه انتظام و کړئ ، او هغوي ته دارام او سهولتونو له پاره ئایونه برابر کړئ ، د لښکر و یو هې برخه د تیارسې په حال کې و ساتئ ترڅو هغوي پهړه و کړئ ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاپ او یاد هغه کاکا دراې سین خخه را ووچې او زمونې پر خلاف د شبخون هڅه و کړئ ، زه او س د خپلې خیمې په لور ور حم او د خوبه مخته شیرشاه سوری ته یو قاصد استوم ترڅو د ټولو حالاتو خخه بی خبر کړي . او هو ! زما خیمې ته هم ډیره ژړه وړۍ را ولیږئ . ځکه چې زه ډیره لوره احساسو . د دې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجي خان بیتني او شجاعت خان درې واړه د لښکر د خوراک څښاک له پاره د هغه ئایه را ووتنل . خواص خان هم شیرشاه سوری ته د یو هې قاصد د لیې لوله پاره یو کس را وغونبست او بیا د خپلې خیمې په لور ولار

کله چې خواص خان خپلې خیمه ته ورسید نو گورې چې په خیمه کې قالینو دپاسه په توشك باندې گنګا نیمه پرته ده او د خپل کوچني زوي سره په مینه لگياده ساعت تيروي. د خواص خان دكتلو سره سم بی کوچني په ځانګو کې واچاوه او بیا بی د خواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ټواک سره بی د خواص خان خخه غږه چاپيره کړه او رغاري وتله. او په خپل ډيره خود ګربېي وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالديو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن ملد قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بريما مبارکي درکوم، د هغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ويبي ويل چې گوره گنګا ! په داسي شکل د مبارکي د راکولو اړتیانه شته. ځکه چې زما فتحه ستافتحه د په دې کې ستا کړ چارهم شامل دي، ځکه چې هغه کورني ماحول چې تا زماله پاره جوړ کړي دي د همغي په اساس زما کړ چار نور هم ډيرښه شوي دي.

بيا خواص خان د ګنګا خخه جدا شو او د ځانګو په لور ورغې، په دواړو ګونډو کيناست، او په خندا بی خپل کوچني ته پيل وکړ، د هغه سره بی مینه وکړه، بنکل بی کړ او تر دیره وخته په خبرو کې بوخت و. بيا دوباره د کوچني خخه راپورته شو او د ګنګا ځنګ ته ولار. ګنګا ورته یو خل بيا وویل:

دا دراجپوتانه دراجه مالديو سالار چې ستا ترمخه لکه د ګوره خرپه خير څغليده نو د هغې خخه به د راجپوتانه او د هندوستانو نورو راجپوتانو ته د اراخر ګنډه شوي وي چې د کوپا په خير ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم د خواص خان ترمخه هیڅ نه دي، هغوي ته به د اخبره خر ګنډه شوي وي چې د شيرشاه سوری اعلي سالار خواص خان سره مقابله کول د داسي سالارانو د وس کارنه دي.

د ګنګا د دې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل بی. بيا بی وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یو آځې دا خبره نه کوي چې ګويادوې د شيرشاه سوری داعلي سالار خواص خان ترمخه نه شي دريدې بلکه خلک به دا هم واي چې کوپا دراجه هرکشن دراج کماري (شهزادگي). ګنګا ميره خواص خان ترمخه ټينګ نه شو. ګنګا د خواص خان د دې خبرو خخه خوند اخسته. بيا بی د خواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشك بی له ځانه سره کيناوه، تر لړه وخته پورې ميره اوښۍ په خپل منځ کې خبرې کولي، بيا بی خوراک راغې او دواړو په ډيره مینه خپله ډوډي و خوره.

۷۱

يوه ورځ مابنام ناوخته شيرشاه سورى د خپلوا زامنو او د خپل سالار برهم جيت سره یو خاي، دراجپوتاني په پوله په خپل پراو کې، په خپلې خیمه کې ناست و چې د خیمي د روازې ته د کوچيانو دقبيلي سردار فدايې خان او د هغه زوي اسماعيل خان دواړه رغ غلل. فدايې خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر رابنکته کړ او ودرید او شيرشاه سورى ته بې وویل چې:

تاسي زه را بللي و م، ايا زه دننه راتلاي شم. د فدايې خان او د هغه د زوي اسماعيل خان دكتلو سره سم شيرشاه سورى د خپله ئا يه راپورته شو د هغه د پورته کيدو سره سم د هغه زوي او د هغه سالار هم راپورته شول، بيا شيرشاه سورى په ډير شفقت او مينې سره فدايې خان ته وویل چې:

فداي خانه ! رينستيا هم چي ته مارا بللي بي. خو ته باید دپرديو په خير په دروازه کي و نه در يري بي ، سمدستي دننه را شه حکه چي ته خو او س په يوه چول زمونبند لبىكى ملگري بي. او ددى نه علاوه ستا پر ما هير زيات احسانات دى چي زه يى بدلنه نه شم در كولي.

فداي خان او ده گه زوي اسماعيل خان دير خوشحاله شول او خيمى ته دننه ورنوتل. شيرشاه سورى هغوي په خپل خنگ کي كينول ، بيا فداي خان و ويل چي :

درونده او مهربانه شيرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوي. ما خوله تاسره هيچ احسان نه دى کري بلکه برعکس ستا پر ما دير زيات احسانات دى ، ستا سالار خواص خان خوشحاله له ماسره کومک کري دى ، له ماسره يى بسپنه کري ده او دابل ستر احسان دى چي زه او س ستا په لبىكى کي او سيرم او زما دتولې كوچيانى قبيلي مصارف هم تاسي ته در په غاره دى. ده گه په دې خبرو شيرشاه سورى مسکى شو او ورته يى و ويل :

گوره فداي خانه ! زما په تا باندي هيچ چول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شميره احسانات باردي. ستا تر تولو ستر او نه تلافى كيدونكى احسان پر ما دادى چي تا ماته خواص خان را کري دى ، واوره فداي خانه ! كه ماته خواص خانه نه وي تر لاسه شوي نوزه تاته په ڈاډ منه توگه ويلى شم چي هغه فتوحات چي تر ننه پوري مونبته په برخه شوي دى ، ده گه پرته په دو مرد زياته شميره برياوي مونبته په دو مرد کمه موده کي شونى نه وي. په دې خاطر ستاله اړخه دخواص خان را کول مونبته تر تولو لوپ او ستر احسان دى. چي بدله بې نشم پوره کولي. فداي خان دخوشحالى نه و ويل : اقا شيرشاه ! ستا وينا بلکل سهبي ده ، خواص خان هغه نايابه گوهر دې چي زما سره بې ارزښت ديوه کانې په خير و . اقا شيرشاه ! كه خه هم هغه ما دخپلو او لادونو په خير رو زلې و خو بيا د ګيدرو د نیولو او بنکار کول په وخت کي چي کوم جوهر موجود و هغه په بنه توگه نه شوراب رسيره کيدي ، خو ستا په لبىكى کي دور ګيدونه وروسته هغه ثابته کړه چي هغه خومره ارزښتناکه او نه پيدا کيدونكى هيرا ده. د شيرشاه سورى په مخ باندي دخوشحالى نښې نوري هم را وئلیدې او بيا بې و ويل چي :

فداي خانه ستا خبره سهبي ده. د جنگ په دوران کي فتح او بريا همداسي خواص خان لتهوي لکه خنگه چي قيس خپله ليلې لتهوله.

خيمه کي تر لبه چنده پوري خاموشي خپره وه. وروسته بيا شيرشاه سورى و ويل :

گوره فداي خانه ! او س په خيمه کي زما د زامن خخه علاوه زما سالار برهم جيت هم ناست دى ، ما ته په دې خاطر را بللي بې چي ستا او ستاد قبيلي دارتيا و په اړه خانته معلومات تر لاسه کوم. گوره فداي خانه ! خواص خان داريل دراجه بير بهان پر خلاف هم بري تر لاسه کري دې نوه گه سامان بې چي ده گه تر لاسه کري دې ده گه نيمائي زه تاته او ستا قبيلي ته ورکوم تر خو ستاسو د ژوندانه حالت را بنه شي. خو گوره فداي خانه ! دا زه په تا باندي د احسان د بارولو په خاطر نه کوم او نه دا ده گه احسان بدله ده چي دخواص خان د را کري په اړه بې درکوم. او س ته زما د لبىكى بروه برخه بې. په دې خاطر ستاسره اعانت کول زما دندده ده.

په ځواب کي ورته فداي خان یواحې او یواحې د منونيت په ستړکو وکتل او بيا بې ورته و ويل چي : اقادا خو ستا مهربانې ده چي ته زمونبند و مرد غم خوري. شيرشاه سورى ورته یو ځل بيا و ويل ، خودا ځل بې دخپل زوي عادل په لور و کتل :

عادله زويه ! او سخندا تول ورونه ، برهم جيت ، فداي خان او اسماعيل خان له خانه سره کره او ولار شه ، خومره سامان چي داريل
خخه راغلي دې دهغې نيمائي د فداي خان قبيلې ته منتقل کړئ ،

دشيرشاه سوری د حکم سره سم دهغه زوي عادل ، برهم جيت ، فداي خان او اسماعيل خان تول د خپلو ئایو خخه د راپورته کيدو په
حال کې وو چې خيمې ته يو ساتونکې راغې ، د تعظيم له پاره يې سرښکته کړ او بيا يې په ډير درښت شيرشاه سوری ته وویل چې : د
راجه پورن مل دراپسین د مرکز خخه د خواص خان يو قاصد راغلي او غواړي له تاسره وويني . دهغه سره ستا په نامه يو ډير مهم پيغام
دې ، نوکه ته يې حکم کوي زه به يې دنه را وليرم .

د قاصد د غږ سره سم شيرشاه سوری سمدستي د خپله ئايه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم د خپلو ئایو خخه راپورته شول ،
شيرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې د خواص خان قاصد سمدستي دنه را وليره . هغه قهرجنې شو او ورتنه يې وویل چې هغه مو
ولي ددروازې تر شا درولي دې ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لبه خنده وروسته يې هغه قاصد له خانه سره يو ئاي خيمې ته را
ننویست ، شيرشاه سوری هغه قاصد له خانه سره کیناوه او تري ويبي پونبتل چې : او سرا ته ووایه چې تا زما د زوي خواص خان خخه
څه ډول پيغام را اوري دې او هم د اراته ووایه چې او سخندا چيرې دې او خه کوي ؟ قاصد لېژه فکر و کړ او بيا يې شيرشاه سوری
ته وویل :

اقا ! تاته به د اخبره رارسيدلې وي چې په مالوه کې حاجي خان بیتنې او شجاعت خان دواړو يو ئاي د ناصرخان بغافت او دملو خان
سرکشئ و هڅلې ، ملوخان ماتې و خوره او د خاندې شپه لور و تښتید . تاسي ته به په دې هم خبر شوي ياست چې داريل راجه بيربهان ته
دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم د مالوه په لور را روان و . خو مالوه ته د خواص خان د رارسيدو نه ترمخه په لاره کې يو انقلاب
را پیدا شو . هغه وخت چې حاجي خان بیتنې او شجاعت خان ملوخان او ناصرخان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې يې په يو ئاي کې
د خپلو متعدد لښکرو سره يو ئاي پړاو و کړ چې پر هغوي باندي شبخونې حمله و کړل شو . شيرشاه سوری تري په حیرانتیا سره
و پونبتل چې ؟

په حاجي خان بیتنې او شجاعت خان باندي شبخون چا کړي و ؟ حکه چې هغوي دواړو د ناصرخان او ملوخان ته د ماتې ورکولو نه
وروسته هلتہ پړ او کړي و ، قاصد ورتنه په خواب کې وویل چې :

اقا ! دراجپوتانه د راجه مالديو سالار کوپا د يو لښکر سره يو ئاي مالوه ته تللي و ، هغه هلتہ خپل لښکر ته پړ او ورکړ او خپل يو نائب
بي دهغه قومندان و تاکه ، او پخپله د راپې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلوله پاره و راغې ، هغه د پورن مل سره سازش و کړ او هغه ته
بي لالچ ورکړ چې په مالوه باندي و لکه و کړي او په دې توګه په خپلو ئواکونو کې ډيرښت راوري ، پورن مل د کوپا سره اتفاق و کړ او بيا
بي خپل نيمائي فوچ د خپل وراره او سپه سالار پرتاپ تر قومندې لاندې دهغه سره يو ئاي را وليره ، بيا همدغه متعدد لښکر چې د
کوپا او پرتاپ تر ګډې قومندې لاندې را يو ئاي شوي و د شجاعت او حاجي خان پر خلاف شبخون و کړ . خو دهغوي شبخون دير وينه
تویونکې او حاجي خان بیتنې او شجاعت خان ته يې ډيرتا وان ورساوه ، په دې اساس هغوي دواړو ماتې و خوره او و تښتیدل . کوپا
او پرتاپ د فاتحینو په خير په ډيره خوشحالۍ سره دراپې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستانې سيمه کې يې
خواص خان لاره و نيو له . د دواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاپ ته سخته ماتې ورکړه

، هغه و خت چې کوپا اوپرتاپ تبنتیدل نو حاجي خان او شجاعت خان هم هلتە را ورسيدل ، دماتي خورلو وروسته کوپاد راجپوتانه په لور و تبنتید خو پرتاپ دخپلوا پاته شونو لښکرو سره یوئائي په راي سين کې ئان كلا بند کر . او س خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره یو ئائي دپورن مل د مرکزى بشار خخه بیرون پراو کړي دي او اراده لري چې راي سين بشار کلا بند کړي او بيا پري حمله و کړي او په مالوه باندي د حملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق و رکړي او د هغې ټولې سيمې د خپلې ولکي لاندې راوري او بيا په راجپوتانه باندي د حملې له پاره ئان تيار کړي .

د قاصد ددي پيغام د اوريدو سره سم د شيرشاه سورى په مخ د خوشحالى څې رابنكاره شوي ، په سترګو کى يى د خوشحالى عجيبة شانته منظر ھلیده ، تر ډيره پوري خاموشه ناست و بيا يى د لې ځه فکر کولو وروسته وویل چې : خواص خانه زويه ! څنګه چې ته غواړي همغسي به وشي . لمري به مونږ پورن مل تربنسو لاندې کړو او د هغې وروسته به دراجپوتانه په لور ورخوزېرو .

شيرشاه سورى يو خل بيا خاموشه شو داسي څرګندیدل چې هغه د ويلو له پاره خه نبه الفاظ لتوی ، بيا يى په خيمه کې په لور غبر سره وویل چې : خواص خانه ! ته زما هغه زويي چې د زمکه په لړ زولو ، د غرونو په توپه توپه کولو ، او د اسمانه دروازو د پرانستولو په فن باندي نبه پوهېږي .

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، دراجپوتانه د راجه مالديو سالار کوپا داسي يو ستر جنګجو او نه ماتيدونکې تصور کېږي چې د هندوستان راجپوتانه هغه ناقابل تسلیمان گني . خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تړو لیوانو په خير و ئغلاوه او ثابته دې کړه چې داسي جنګجو او ناقابل تسلیمان د زمانې هسي څک ثابت شوي دي .

تردي ځایه د خبرو وروسته شيرشاه سورى لې ځه خاموشه شو او بيا يى د خپل زويي عادل په لور وکتل او ورته يى وویل چې : عادله زويه ! د خواص خان ددي قاصد له پاره د خوراک څښاك او د ارام کولو دخائی غم و خوره . بيا ددي قاصد په لورد کتلوا په وخت کې شيرشاه سورى يو خل بيا وویل :

نن شپه ته هم دلته په پړاو کې قيام وکړه ، مونږ به یوئائي ددي ځایه د راي سين د مرکز په لور حرکت کوو او د خواص خان د غوبښني په مطابق به دراجپوتانه په ئائي پورن مل ته سبق و رکړو ، ددي خبرې وروسته شيرشاه سورى يو خل بيا خپل زويي عادل ته وکتل او ورته بى وویل چې :

عادله زويه ! او س تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا او س خپل زياتې سامانو نه را ټول کړئ ، سبابه لښکر ددې ځایه دراي سين په لور کوچ کوي ، د شيرشاه د حکم سره سم د هغه زويي عادل ، سالار برهم جيت او د خواص خان له لورې راغلي قاصد درې وا په د خيمې خخه ووتنل .

بله ورڅه سهار وختي شيرشاه سورى د خپل لښکر سره یو ئائي دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راي سين په لور و خوزید .

72

د ماختن د لمانځه خخه لې ډې شې به وروسته شيرشاه سورى د راي سين د بناړه بیرون د خواص پړاو ته ورسيد . کله چې خواص خان ته د شيرشاه سورى دراتلو په اړه خبر و رکړل شو چې شيرشاه د خپل لښکر سره یو ئائي دلته را رسیدلې دي نو سمدستي يى حاجي خان بيتنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ئانه سره یو ئائي کړل او د شيرشاه سورى د بنه راغلاست له پاره د شې په تيارو کې بیرون

را ووتل. دشپی په تیارو کې د خواص خان د لبکر د خیمو تر مخه هر هر ئای او رونه بل و، مشالونه را ھورند شوې و، شیرشاھ سورى د خواص خان د کتلۇ سره سم د خپله آسە راکیوت، خواص خان تە ورغارپى وت او ھغە يى پەتندي باندې بنکل كر اوبيا يى ورتە وویل چې: خواص خانه زوييە تا ھغە جنگ گېتلىپى دې، تا ھغە كار كې دې چې د عام انسان د وسەنە و پورە. تا گۇپا تە ماتې ورکرپى اوپە يوه دول دې ناممکن ممکن و گرخاوه، خواص خان ورتە پە ھواب كې خەونە ويل، بس د ممنونىت پە سترگو يى شیرشاھ سورى تە كتل، بىا خواص خان د شیرشاھ سورى لاس و نيوه او د پپا و پەلور ورسە روان شو. شیرشاھ سورى خواص خان تە يو خل بىا وویل چې:

خواص خانه زوييە! تە كملاتىي خپلىپى خيمى تە يو سە، گنگا او نيرما به د فدايى خان خيمى تە منتقل كړل شى، پە همىدى وخت كې فدايى خان هم را نزدى شواو د شیرشاھ سورى پە لورىي د كتلۇ پە وخت كې وویل چې: اقا! زە به پە دې لېر كې د خواص خان سره مرسىتە و كرم، شیرشاھ سورى ورتە يو خل بىا وویل چې: تاسو دوارە ولار شى زە به پە خپله د لبکر د پپا او د هغۇپى د خوراک خبناك لە پارە تىيارپى و كرم.

د ھغە پە دې خبرە خواص خان او فدايى خان دوارە يوپى لورىي تە شول، فدايى خان گنگا او نيرمل دوارە د خپله ئانە سره د قېلىپى خيمى تە يورپى، پە داسې حال كې چې خواص خان پە د يىرە مينە كملاتىي لە ئانە سره كې د او د خپله ئانە سره بىي خيمى تە يورپە. ھغە بىي د خپل ئان سره كىنولە، چۈدە يى يو ئاي ورسە و خورپا اوبىا را ووت او د شیرشاھ سورى سره دراغلىپى لبکر لە پارە بىي د خوراک حبناك د تىارولو حكم و كرم.

بلە ورخ شیرشاھ سورى د خپلو نورو سالارانو او خواص خان سره يو ئاي د راي سين د بىنار پە لور و لار. د هغۇپى سره پە دې وخت كې د هغۇپى ساتونكىپى ڈلىپى هم وى. هغۇپى لمرى د بىنار د شاوخوا سىيمىپى وكتلىپى. د راي سين بىنار د او سنى بېھىلسە پە جنوب كې خوارلس مىلە واتن كې او د او سنى بەھوپال د بىنار خخە نزدى ۲۷ مىلە شرق لورپى كې پروت دې. نن هم ددىپ كلا نبىپى نبسانى شتە چې د وندھياچل د كوهستانى لېپىود پە د يىرە لورپە بىرخە كې تر سترگو كىبى.

دا كلا او بىنار د بىتواندى پە لور نزدى او د مىلە سىيمە كې پىرتە د د وندھياچل د كوهستان پە كومە لورپە كې چې دا واقع شوې وە نو دھغىپى لورپى شمال او جنوب خخە دوھ غرنى، ويالپى د غرونونورپى لپى يو دبل خخە جدا كوي. پە همىدى خاطر د كلا تىينگىنىت او استحكام نورھم زياتو.

د راي سين دشاوخوا سىيمو د جايىزپى د اخستلىو وروستە شیرشاھ سورى بىرته خپلىپى خيمى تە راغىپى او د خپلو زامنۇ خخە اخوا بىي خواص خان، او نورو سالارانو سره پە راي سين د حملپى كولو پە جنگىپىلان باندې غورپىل كرم.

كە خە هم خيمى تە د رانوتلىو وروستە ھغە تر لېرە ئىنده پورپى خاموشە و خو وروستە بىي بىا خپلو زامنۇ، او نورو سالارانو تە وویل چې: تاسو تولۇ زما سره يو ئاي دراي سين د كلا جايىزە و اخستلە، او س و واياست چې پە دې بىنار د حملپى كولو لە پارە بە كوم تاكتىك استعمال كړل شى، خو و اورئ، تر هغۇپى زما د ذاتىي راي پورپى اپوندە د د، ھغە داده چې دراي سين د كلا پە مقابل كې چې كومپى غرنى، سىيمى دې پە هغۇپى باندې ولکە كول اپىن دې، پە دې غرونون باندې تر تولۇ لمرى توپونە نصب كرئ، خىنگە چې د راي سين د كلا د يو الونە د غرنىيولپىو پە واسطە خوندى شوې دې، نوپە دې خاطر ددىپ كلا د سوبې كولو اوييا ورتە د ننوتلىلە پارە مونبەتە پە كار دې چې د كوم لور ئاي خخە د كلا د يو الونە تر ضربې لاندې و نيسو، پە دې صورت كې به مونبەخە گىتە تر لاسە كرو.

کلهچی شیرشاہ سوری غلی شونو خواص خان ورته وویل چې :

دروندہ شیرشاہ ! ستا وړاندیز په خپل خای سهی دې او مناسب هم دې . مونږته په کار دې چې خپله تو پخانه د بنا په کوم ستر او پورته خای کې نصب کړو ، په دې توګه مونږ خه تر لاسه کولې شو خوت رخنگ بی زه یوه بله مشوره هم در کولې شم . د هغه په دې خبره شیرشاہ سوری تکان و خور او ويی ویل چې :

خواص خانه زویه ، ته ووایه چې له تاسره خه ډول وړاندیز شتنه . تر خو عملې کړل شی خواص خان ورته وویل چې :

شیرشاہ سوری ! ته پوهیبې چې په او سنې وخت کې پورن مل په دوو بنا رونو حکومت کوي ، یو بی رای سین او بل بی چند ریری دې . د پاته کو چنيو کو چنيو کلیو خخه نه پورن مل ته کومک رسیدې شي او نه هغوي ددې توان لري چې بسپنه ورسه وکړي ، که مونږ یواحې رای سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل بنا رگو ته چند ریری خخه په پر لپسي توګه کومک رار سیږي او په دې توګه به دا کلابندې ډیره او بدهشی ، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي .

زم او راندیز دادې چې د لښکرو یوه برخه د چند ریری په لور ولیرو تر خو هغه بنا هم کلابند کړي ، نو که په دې توګه مونږ دواره بنا رونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به د دې دواره بنا رونو خخه یوه ته هم کومک نه شي ور رسیدلې . په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره و توانیرو چې پورن مل تر پنسو لاندې کړو .

خواص خان د لړخه فکر کولو وروسته بیا د خبرو لړی پیل کړه او ويی ویل چې : د چند ریری په لور د لښکرو د لیبلو وروسته بايد مونږ خپله تو پخانه په کوم ستر ئای کې نصب کړو او بیا دراې سین د کلا په بیرونی دیوالونو باندې ګوله باري وکړو ، د دې کار له پاره بايد مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو ، یوه برخه بی د کو هستان لړی په لورو خایو باندې او پاته دو ه برخې د بنا د دیوالو هغه برخو سره نزدې پت کینی کومه برخه چې زمونږ د تو پخانې د ضربی لاندې راخې

د بنا په دیوالونه به په پر لپسي توګه د تو پکولی وریبې ، کله چې د بنا کوم دیوال را پریوئې او یا پر هغې کې کوم سوری را پیدا شي او بیا د بنا فو ټونه د هغې د بیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنگرو کې ناست دواره ډلې لښکرې به پر هغوي حمله کوي ، هغويې به له منځه وړي او په دې توګه به د بنا د ننډه ننټولو له پاره لاره همواره شي ، ئکه چې ما او ریدلې دې چې دراې سین د کلا دیوالونه دو ه پوره لري .

کله چې خواص خان غلې شونو شیرشاہ سوری ورته وویل چې : خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خداې سوکند چې زما په زړه کې هم هم دا سې تیریدل ، ماته خو د دې نه غوره او بنه بل وړاندیز نه تر ستر ګو کیږي . او س به همدغې ستا وړاندیز او پلان ته اخري شکل ورکړو ، واورئ ! چې زه به دلې شیبې وروسته لښکر په خلور و برخو وویشم . یوه برخه به زما زوې جلال خان له ئانه سره یوسې او د چند ریری بنا به کلابند کړي ترخنگ به یې جلال خان جالو هم د هغه سره د هغه د نائب په خیر ولا رشي . دوې دواره به د چند ریري د کلابندې او د هغې د فتحې کولو هڅې وکړي ، د لښکر پاته درې واره برخو خخه به یوه بی د خواص خان تر قومندې لاندې ، او حاجې خان بیتني به یې نائب وی ، د لښکرو دریمه برخه به زما د زوې عادل تر قومندې لاندې وی او شجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ماسره ئې چې برهم جیت به مې معاونت کوي . خواص خان او عادل خان دواره به د خپلو لښکرو سره د کلا د دیوالونو خواو ته په

همغه ځایو کې سنگونه نیسي چیرې چې مونږ ګوله باري کوو. زه به د خپل لښکر سره یو ځای د توپخانې خارنه کوم او د بنار د دیوالونو په هغو برخو به ګولی وروم چې خواص خان او عادل خان ورسه نزدې سنگرونه نیولې دي.

ددې خبرې سره سم شیرشاہ سوری د خپل جنرالاتو د اغونډه پاې ته ورسوله ، بیاد شیرشاہ سوری زوې جلال خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د چندریری په لور و خوزید. جلال خان جالو ورسه دنائې په خیر و لار.

پاته لښکر خپله توپخانه درای سین سره نزدې یوه لور ځای ته و خیزوله او شیرشاہ سوری یی ترڅنګ پړاو وکړ. خواص خان او عادل خان هم د بنار د دیوالونو هغه برخې ته و لار کومې چې د ګولیو ورولو له پاره په نښه شوې وې.

73

دراي سین راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او د خپل سالار او وراره پرتاپ سره یو ځای د راي سین د کلا په یوه لور برج و لار و او په خپل مخکې یې په یوه لور غردشیرشاہ سوری د توپخانې د نصبولو خارنه کوله. په همدي وخت کې د هغه یو جاسوس په ډيره منډه خان ورورساوه ، د هغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لوري ته متوجه شو او غونښتل یې خه تري و پونښتني چې هغه مخبر ورته وویل:

مهاراجه ! ماتاته د شیرشاہ سوری د لښکر په اړوند ډير مهم خبرونه را وړې دي ، هغه د هغه مخامنځ کوهستانی لپې په سرباندې خپله توپخانه نصب کړې ده. او پخپله هم د خپل لښکر د یوې برخې سره همتله رسیدلې دي ، او س د شیرشاہ سوری د جنګ پلان د ادي چې : هغه به د همغه ځایه د بنار بیرونی دیوالونه تر ضربی لاندې نیسي او د دیوالونو د له منځه ورلوه خې به کوي ، هغوي هغه ځای د مخه په نښه کړې دي. د همدي دیوال شاوخوا کې د شیرشاہ سوری سالار خواص خان او د هغه زوې عادل خان پتې سنگرونه نیولې دي ، د هغوي آند دادې چې کله ګوله باري پیل شی او د راي سین د دیوال دا برخه له منځه و لاره شي نوبیا به د شیرشاہ سوری سالار خواص خان او د هغه زوې عادل د دوو مختلفو سیمو خخه د کلاد دغه را پریوتو دیوال خخه را تنوخي او دوه کاره به کوي ، لمړۍ دا چې هغوي به د دیوال د دې برخې د بیا جوړولو کارنه پریږدې چې تر سره شي او د هغې په بیا جوړونکو به حمله کوي ، ترڅنګ به یې هغوي د بنار د دیوالونو هغه ډيره نازکه برخه هم ويني تر خود هغې لارې شیرشاہ را نتوخي.

تردي ځایه د خبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته یې یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ: مهاراجه ! د دې نه اخوا یو بل مهم خبر دادې چې شیرشاہ سوری خپل یو زوې جلال خان د چندریری په لور د خپل لښکر سره یو ځای استولې دي. شیرشاہ سوری د هغوي خخه غونښتني دې چې چندریري سوبه کړي او یا یې دا سې کلک کلابند کړي چې د هغه ځایه را پې سین ته کومک و نه رسیې.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نوراجه پورن مل تریوه وخته پورې په فکر کې دوب شو بیا یې د هغه جاسوس خخه و پونښتل چې ته خونورخه ویل نه غواړې؟ هغه د نفې په توګه ورته خپل سره و خو ځواوه. بیا پورن مل په تیټ او از سره وویل چې ، ته نورور تلاي شي. د هغه په دې خبره هغه جاسوس د هغه ځایه و لار. د هغه د تللو وروسته راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پیل وکړ.

او س تاسو دواړه وواياست چې خه کول په کاردي ؟ د هغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله د جنګ نقشه وړاندې کرم. په خواب کې پرتاپ او پاروتي دواړه تر لېه وخته پورې خاموشه او خه فکر بې کاوه. دلې خه ځنډه وروسته یې په خپلو کې سره خبرې وکړې او بیا

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته بې وویل چې : ستا د پونېتنې په اړه چې ما او پاروتي په خپلو منحوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونبود دواړو اراده ده چې مونې به خپل لښکر په درې برخو ويشهو. دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او د کلا د دیوال د همدي برخې خخه چې مونې په کې همدا او س ولاړ یو خارنه کوي. خود لښکر پاته دواړو برخو خخه به بې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې د شیرشاہ سوری د ګوله بارئ خخه زمونبود کلا د دیوالونو ته کوم زیان ورسیدا او مسلمانان دهغې د کومې برخې په را پرڅولو باندې برې و موند نوزه او پاروتي به دواړه د خپل لوښکرو سره هڅه وکړو چې حمله را پرډونکې رانو تلو ته پرې نبدو. ما پاروتي ته ویلي دی چې د شیرشاہ سوری د زوې عادل خان مقابله وکړي خو هغه وايې چې هغه به د خواص خان په تمبولوا د هغه د مخنيوي له پاره کاروکري. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې خرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې را کړې ده نو په دې خاطر او س به زه په خپله د هغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې د بنمن د دیوال په را پرژولو باندې بریالې شنی نومونبود دواړه به د خپل لوښکرو سره یو ئای د خواص خان او عادل خان لاره و ترو. او پرې به بې نبدو چې د دیوال د لویدلې برخې خخه د تنه کلاته را تنوئي او که را داخل هم شنی نو مونې دواړه به بې په بيرته تیل و هللو باندې بریمنده شو. خوته به هغه وخت د دیوال د پاسه په هغوي د اسې غشي و روې چې هغوي د دیوال خخه د را ننوتلو جو ګه نه شنی او نه زما او پاروتي تعقیب و کولې شي.

راجه پورن مل د خپل و راره پرتاب او د خپلې لور پاروتي د وړاندیز خخه ډير خوشحاله شو او بیا بې په خندا کې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او د پاوتری د دې پریکړې ملاتېر کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوچ په درې برخو باندې ويشهو، تاسې دواړه د خپل لوښکرو سره یو ئای د خواص خان او عادل د مقابله له پاره خانونه چمنو کړئ او زه به د خپل لوښکرو سره یو ئای دهغو بر جونو په سرو درېږم او د غشو ورولو په اساس به پرې نبدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي. د دې خبرې سره سم، پاروتي، پرتاب او پورن مل درې واره د دیوال خخه را بستکته شول.

74

د لړو خوت وروسته د شیرشاہ سوری تو پخانې، د شیرشاہ په حکم د راي سین په بنار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړي خو ګولئ د دیوال خخه لې خوا ولګیدې. بیا کرار کرار تو پچې خپله نښه سهی کړه او دراي سین د بنارد د دیوالونو بیرونې لورې بې خپل هدف وکړئ آوه. که خه هم د کلا د دیوال دا برخه چې ګولي. پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په خیر کلکه ولاړه وه خو د پرلپسې او نه ماتیدونکې لړې په زور د دې کلا د دیوال په یوه برخه کې در زونه را پیدا شول، ان تردې چې د مابنام خخه لې خه د مخه شیرشاہ سوری د راي سین د کلا د دیوال د یوې برخې په را پرولو باندې بریالې شو.

کله چې د بنارد کلا د دیوال دا برخه را پریوته، نو د خوا خخه د جوړ شوی پلان په اساس شیرشاہ سوری د ګولیو ورول بند کړل، او س نو د خواص خان او عادل خان کار پیل شوې و هغوي تراوسه هم په سنگرونو کې ناست و و. دواړه کرار کرار د خپل سنگرونو خخه را ووتل او د دیوال د را پریوته برخې په لور ور او بدې شول. لمړي خواص خان د همغې ورانې برخې خخه کلاته ورتنتو. د خواص خان په ور ننوتلو سره یو قیامت جوړ شو.

هغه باندي د مخي له اړخه دراجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکي اوږد په خير حمله را وړه. په همدي وخت کې عادل خان هم د خپل لښکر سره یو ئاي د همدي مات ديوال خخه ورتير شو او کلا ته ورنوت. په عادل خان هم د پاروتي په خير پرتاب د خپل لښکر سره یو ئاي یړغل راوست.

پاروتي د نارينه و په کاليو کې وه، په دې خاطر هيچا نه پېژندله چې دا به دراجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر خنګ یي د خپلو لښکريانو سره یو ئاي د «کن فيكون» د نعمو او د تکبیر دا ازاونو سره یو ئاي د پاروتي په لښکرو باندي یړغل وروست او د پاروتي په لښکر کې یي د اسي یو توپان جوړ کړ چې د هغوي حالت یي د بدنه د بدتر په لور یوړ. د خواص خان په لور دکتلو سره سم د شيرشاه سوری زوي عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسي قهر او غضب لاندي راوست او په هغوي د اسي گذارونه پيل کړل چې شين اسمان یي پري تور و ګرخاوه.

پرتاب او پاروتي تر ډيره پوري د خواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دريدل، هغوي د خپلو خانو او د خپلو لښکرو د خوندي ساتلو په خاطري یو بلته اشاره و کړه او وتنبيديل. کله چې خواص خان د پاروتي او عادل د پرتاب ترشا ولاړل نو د کلا د داخلې برجونو خخه پري غشي لکه د باران په خير را ووريدل. هلته پورن مل د خپل لښکر سره یو ئاي ولاړو. دغې غشو د خواص خان او عادل خان لښکرو ته پوره زيان وار او، په دې خاطر خواص خان د خپل لښکر سره یو ئاي د مات ديوال د برخې خخه بيرته بيرون ولاړ، عادل خان هم د خواص په قدم ولاړ او خپل ټواړه کړونه یي د هغه ئايده را وویستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان او عادل خان خخه د تيښتې وروسته، کله چې د بشار د مخالف لوري د شاه پنا د دروازې خخه د ته راغل نو هلتنه یي و کتل چې پورن مل ولاړدې. په دې وخت کې پاروتي او پرتاب یو دبل سره مشوره و کړه او خپلو فوځونو یي د ديوال تر خنګ په پراخه میدان کې د پراو کولو حکم و کړ. خو هغوي دواړو خپل اسونه را و ټغلولو او د پورن مل خنګ ته راغل. دواړه د رسيده سره د پورن مل مخکې و دريدل. پاوري غوبتيل خپل پلاړ پورن مل ته خه و واي خو پورن مل پري رامخته شو او ورته یي وویل چې:

پاروتي او پرتاب! کله چې ما ستاسو د ماتې په اړه واوري دل ډيره زيات خفه شوم ما خو هيله درلو ده چې د شيرشاه سوری هغه لښکر چې دلتنه په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ئايده و ټغلولي او مونږ ته به د فرصت را په برخه کړئ چې د کلا د ديوال هغه لويدلې برخه به بيرته جوړه کړو. خو ستاسو د دواړو ماتې زهد اندېښنو سره مخ کړي یم.

پلاړجانه! فتحه اوناکامي دواړه خود یو چا نه یو چا په لمن کې را پري یوئې. که نن مو ماتې و خوره سبا به بیا بریمند شو، دا خبرې پاروتي په ډيره مینه خپل پلاړ ته کولي. هغې یو خل بیا خپل پلاړ پورن مل ته په وینا کې وویل:

پلاړجانه! ما د شيرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله و کړه په د اسي حال کې چې پرتاب د شيرشاه د زوي عادل خان په مقابله کې ولاړو. په دې کې شک نه شته چې د هغې دواړو د جنګ تګلاره زموږ له پاره نوي وه. خود دې سره بیا هم زه تاته و یلي شم چې په خپله شيرشاه او د هغې دا دواړه سالاران نه ماتې خورونکې نه دي. مونږ باید خپلو هڅو ته دواړ ورکړو او زه هیلمنه یم چې که چيرې موږ خپلو هڅو ته همداسي دواړ ورکړو او دا کلا بندي او بده کړو نوشيرشاه سوری به د کلا بندي خخه په تنګ شي او د دې ئايده به د تللو په لور مجبوري شي.

گوره لورجانی ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته داسې خه نه تر ستر گو کېږي ، اوس خو شیرشاہ سوری زمونبد اښارونه کلابند کړي
دي او هغه به ددې بشارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي، او بیا لبې خه مخته دیوه قاصدې له سودا خبر هم راغلې دې چې د شیرشاہ
سوری زوې جلال خان د خپل لښکر دیوې برخې سره زمونبد دویم بشار چندریری هم کلابند کړي دې په دې خاطر دبیرون نه مونږ ته
کومک رارسیدل هم بند شوي دي . نو که چیرې دا لړۍ همداسې دوام وکړي نو ديرژربه د شیرشاہ سوری زوې جلال خان چندریرې په
خپله ولکه کې واخلي . اوس خو شیرشاہ سوری پخپله د خپلو سترو سالارانو سره یوئای زمونبد بشار کلابند کړي دې او مونږ ته دهیخ
لوري د کومک د رارسیدو هيله نه شته . زمونږ سره خو یوآهي د چندریري بشار و چې د کومک د راتلو هيله تري کیده ، ده ګې د
کلابندی وروسته خو ، زما زامنو ، مونږ بلکل بې یاره او مددګاره پاته شوي يو . دا خبرې پورن مل په ديرې عاجزی او بیچارګی سره
وکړي او بیا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاپ او پاروتي په ديره حیرانونکې توګه پورن مل ته کتل ، بیا پرتاپ د پورن مل د اندیښنو د لري کولو له پاره خه
ویل غوبنټل چې پورن مل ورتنه په خبرو پیل وکړ.

واورئ زما بچیانو ! هغه توپونه چې شیرشاہ سوری د دې غره په خوکه اینبودې دې ، د همغې په کومک سره یې دراې سین د کلا بیرونی
دیوالونه ورمات کړل ، اوستاسو زما دا یوه خبره له ځانه سره ولیکئ چې ددې دیوال د ماتولو وروسته به شیرشاہ سوری همداسې غلې
کښیننی . ددې دیوال د ماتولو وروسته د هغه او د هغه د ځواکونو حوصلې ديرې سترې شوې دې ، اوسته هغه په نورو دیوالونو باندې
حمله کوي او په هغوي به هم په پرلپسي توګه ګولی وروری ، او د دیوالونه د ديره ګولیو دورولو زور نه لري . رالو یې او بیا چې د بشار
کوم حشر نشروي هغه د وتلو خخه بیرون دې .

پلار جانه ! که چیرې ستا په ذهن کې همداسې اندیښنې وي نو ایا ددې اندیښنو خخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟
پاروتي د خپل پلاره دغه پونښنې په ديره نرمه او خوبه ژبه وکړه . پورن مل د ځواب په اړه لبې خه فکر وکړ او بیا بېي وویل چې :

واورئ زامنو ! په دې بنمن باندې د سخت ګذار کولو له پاره له ماسره يو وړاندیز شته . او هغه دا چې ، مونږ بايد ددې خبرې انتظار و نه
کړو چې شیرشاہ سورې به کله زمونبد بشار په نور و دیوالو باندې ګوله باري پیلوی ، زما په آند چې مونږ بايد په خپل اخري تدبیر
باندې عمل وکړو . او هغه دا چې : مونږ بايد د خپل تبول لښکر سره يو ئاي په خواص خان او عادل خان باندې حمله وکړو . که چیرې
مونږ د هغوي دواړو په مقابل کې بریاوې ترلاسه کړي او هغوي ته مو ماتې ورکړه او د دې ئاي همو و شړل نوبیا خو به په همدي کې زمونږ
ګټې را نغښتې وي . ددې وروسته به مونږ د دیوال د رالو یې لې برخې په جوړیدو هم پیل وکړ اي شو او خپل توان او ځواک به نور هم
مستحکم کړو .

خو که چیرې د خواص خان او عادل خان په مقابل کې مونږ د ناکامې سره مخ شو نوبیا به مونږ خپل تبول لښکر د خپلې کورنې سره
يو ئاي واخلو او د بیتواندی په لور به ولاړ شو . هلتنه به د بیتواندی په ځنګلونو کې پناه واخلو ، څرنګه چې دا ځنګلونه د کوهستانې
لړیو په منځ کې پراته دې نو په دې اساس به شیرشاہ سوری زمونږ سره د بیتواندی خخه اخوا د ګونډو انه په ځنګلونو کې د لاس اچولو
او تکر کولو هڅه ونه کړي .

تردی ئایه دخبو و روسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړاندیز باندې د تبصري کولو دمخته پرتاب او پاروتي دواړو په خپل منځوکې سلا مشوره وکړه ، بیا پاروتي خو قدمه مخته راغله او د خپل پلار پورن مل تر مخه و دریده او ويی ويل چې :

پلار جانه ! زه او پرتاب دواړه دې پایلو ته ورسیدو چې ستا په دې وړاندیز باندې بايد عمل و کړل شي، زموږ له پاره اخري او تر تول بنه لاره همداده. خواص خان او عادل خان همدا او س دیوال دهغه ماتې برخې تر خنگ په سنګر کې دي. زما په فکر چې موږ باید د بیرون خخه دهغوي ترشا په هغوي باندې یړغل راړو، په دې توګه به موږ ته خه برياوې را په برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړاندیز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالی نه ورته وویل. واورئ بچيانو ! او س به زموږ پلان داوي چې موږ به خپل تول لښکر دوه ئایه کړو . یوه برخه به یې زما تر قومندې لاندې وي تر خنگ به یې زموږ تول خپل وان او کورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. د لښکر بله برخه به ستاسو د دواړو تر قومندې لاندې وي، تاسو دواړه به یو ئای د خواص خان پر خلاف حمله کوئ، زه به د شیرشاہ سوری په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چيرې موږ بریمنده شو نوزه به و پوهیږم چې تقدیر زموږ ملګرې دې او که چيرې د ناکامې سره مخ شو نوبیا به د پلان په مطابق د بیتواندي خخه تیریرو او د ګونډ انه ځنګلونو ته به پناه وړو. د دې سلانه وروسته راجه پورن مل خو کسه سالاران راوبل او دهغې وروسته یې د بشار دننه تول لښکر دهغه دروازې تر خنگ د راټولیدو حکم وکړ د کومې تر خنگ چې هغه ولارو. هغه پرتاب او پاروتي دواړه و لیبل او خپل تول دوستان او کورنۍ یې دې دروازې ته را وبلل. د پورن مل په حکم پرتاب او پاروتي دهغه ئایه ولارل، لبه شیبه وروسته د پوره تیاري. کولو سره سم پورن مل خپل تول لښکر هلته دروازې تر خنگ راټول کړ او بیا یې په دوو برخو وویشه.

یوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. او بله برخه یې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بیا د لښکر دا دواړه برخې د شهر پنا د دروازې خخه په پوره خاموشی. سره د سمندر دریاب په خیر ووتلي، هغوي په ډیره بیړه د خپل منزل په لورور روانې وي، پرتاب او پاروتي دواړه د اور د عذاب په خير د خواص خان په لښکر د شاله خوا ور پريوتي. دا حمله په خرگنده توګه ناخاپې حمله وه خو لکه خنګه چې خواص خان او عادل خان پخوا هم دغه ډول ناخاپې یړغلونه په شاتمبولی ونو په دې اساس دوې دواړه هم د همدا سې حملې له پاره د مخکې نه تیار شوی و. خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو خاپې د پاروتي او پرتاب د لښکر په مقابل کې و جنګید، هغه د خپل او تيزو حملو په واسطه په ډیره ګونډي توګه مخته ولار. د بله اړخه د خواص خان په خير عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکر و باندې لکه د توپان په خير ورغلې و، لبه شیبه سخت جنګ و شو خو د پرتاب، پاروتي او پورن مل ټواکونه د ماتې او تباھي. سره مخ شوي و. د ماتې خورلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تبنتيدل. خو په تبنته تبنته کې یې خپل فوچونه بيرته سره را یو خاپې کړل او د پخوانې پلان له مخې د بیتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور یې د تبنتې له پاره ځآنونه تیار کړل. خو کله چې دوې د راپې سین خخه ووتل او د بیتواندي په لارې باندې سر شول نو په همدې وخت کې پاروتي، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ئان را ارساوه، خو هلته دهغوي بد بختي داوه چې شیرشاہ سوری یې د خپل تو انمند لښکر سره یو خاپې په مخکې ولارو، کیدې شې چې شیرشاہ سوری، خواص خان او عادل خان ته د پورن مل د تبنتې د پلان په اړه د مخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شیرشاہ سوری د لښکر مخې ته را ارسید نو د شیرشاہ سوری لښکر پرې حمله وکړه، تردې وخته پورې خواص خان او عادل خان هم دهغوي ترشا را رسیدلې و او د پورن مل لښکر یې ترشا د ضربې لاندې نیولې و. دوې

درې واپو دپورن مل عسکري يو په بل پسي ورختم کول، پخپله پورن مل او پرتاپ دواړه په دې جنګ کي له منځه ولاړل او دپورن مل لور پاروتي ژوندي و نيوں شوه.

هغه وخت چې پاروتي دشیرشاه سوری مخي ته راول شوه نو په هغه وخت کي هلتنه دشیرشاه سوری د زامنو خخه علاوه خواص خان او خوکسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کي خواص خان په ډيرغور سره د شهزادگي پاروتي په لور وکتل، هغه ډيره حسينه او دنبه شکل او صورت خاوندې وه. پاروتي ته په غور سره دکتلو وروسته خواص خان شیرشاه سوری ته په غور کي وویل: اقا! که اجازه را کړئ نو زه د پورن مل دلور شهزادگي پاروتي په اړه لوڅه ویل غواړم. شیرشاه سوری ورته په خندا شو او ورته بې وویل چې ووايې ته خه ویل غواړي؟ په دې لړ کي تاته له ما خخه د اجازې د ګونښتلو اړتیا نه شته. پرته له اجازې هرڅه چې ویل غواړي وېږي وايې.

زمادروندہ شیرشاه! زه ددې پاروتي په اړه یو ډيرغور کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړي سره اتفاق وکړي. خواص خان دا خبره شیرشاه سوری ته په ډيرغور دکتلو په وخت کي وکړه. کله بې چې شیرشاه سوری غلي وکوت نو وېږي ویل چې:

زه غواړم چې دا پاروتي دخپل مهربان فدائی خان کوچيانی قبیلی ته وسپارم او هغه بې دخپل زوې اسماعيل سره واده کړي. اياتاسي په دې لړ کي کومه نیوکه لړئ؟

په ټواب کي ورته شیرشاه سوری په خندا شو او ورته بې وویل:

خواص خانه زويه! زه پري هیڅ اعتراض نه لرم، دغه نجلی چې او س زما تر مخه ولاړه ده زه به بې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسه وکړه. چې ایا دا هم غواړي چې هم داسې وشي؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کېږي په هغې کې ددې پاروتي رضا او خوشحالی هم شامله وي. تر خو نوموري دخپل ژوند پاته ورځې په خوشحالی سره تيري کړي. ددې خبرې سره سم خواص خان را پورته شو او د پاروتي مخي ته و درید.

پاروتي! زه دشیرشاه سوری اعلې سپه سالار خواص خان یم. ګوره خوري! ما د شیرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه یو ډيرغور کړي ده خو او س به ددې پريکړي په اړه له تاسره هم مشوره کوم. که چېږي ته په دې پريکړي باندې خوشحاله وي نوبیا به زه پري د عمل کولو هڅي وکړم. خودا یاد ساته چې هیڅ پريکړه به ستاد خوشحالی او رضا پرته نه کېږي.

خواص خان ددې خبرې وروسته خاموشه شو. پاروتي په خوله خه ونه ویل خو په ډيره حیرانتیا سره بې د خواص خان په لور کتل، خواص خان ترې یو خل بیا و پونښل چې: ګوره پاروتي خوري! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړي چې ستا د مزاج خلاف وي؟ په دې وخت کي پاروتي په ټواب کي وویل چې: ګوره خواص خانه! زه ددې خبرې په اوري د سره ډيره حیرانه او پريشانه یم چې دشیرشاه سوری داسې یو سالار چې دهندوستان په زمکو کې ناقابل تسلیم کړي، هغه په ډيره نرمه لهجه او شفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه یم چې زه د دخپل ئان له پاره یو جال و ګنډ او که حقیقت یې قبول کړم.

ګوره پاروتي! کله چې ما د رته خور وویلې نوبیا به دې د ورور په خير دخورولي حق هم ادا کوم. ته هغه فريښه ګنه هغه خه چې زه بې وايم په حقیقت ولاړ دي. ستا په اړه چې ما کومه پريکړه کړي ده دهغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پريکړه داده پاروتي چې زه

غواړم چې تا د خپل یو هدوست او ملګري زوي ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحاليو کې تیرکړي، وایه چې ته دې کارتنه تیاره بی؟

د خواص خان په دې خبرو پارو تې په ژور فکر کې دوبه شوه، هغه خود خپل ځان له پاره د کومې بدې او سختې سزاد حکم منتظره وه. خوکله چې ورتنه خواص خان دا خبره وکړه نو هغه د خوشحاليو نه په کاليو کې نه ځاییده، ده ګې د شکل خخه د اسې را خرگندیده چې هغه په خپلو خیالونو کې د فعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لبې وخته پوري خاموشه ناسته وه بیا یې وویل چې: خواص خانه! هغه څه چې تا وویل، که چیرې هغه له ماسره بدترینه توکنه نه وي نوزه به درته ووایم چې زما د خوشحاليو اخري حد به نه وي چې زه د یو هداسې چا چې د زړه ورتیا او شجاعت کیسې بی په توله نړۍ کې خپرې وي ماته خپله خور وویلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه! هغه څه چې تا او وویل سهی دې نو بیا به زه ووایم چې تا د خپلې رویې په اساس زما د دعاګانو، ارزوګانو او هیلو لمن د ستورو خخه د که کړي ده. تا زما خخه د غمونو او بنکې لري کړي او زما ذهن دې د خوشحاليو په رنیاو کې را ونغنښت

خواص خانه! هغه څه چې تا وویلې که چیرې هغه زما د قتل اوو ژلو د حکم خخه د مخه زما سره مذاقې نه وي نو ژوند د تیرولو له پاره چې هره لایحه زما مخې ته راشی نوزه به هغه په خوشحالی سره و منم. د پارو تې د ټوکنې په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل یو عسکر ته بی اشاره وکړه، خواص خان ورتنه وویل چې: په منډه ولار شه او فدایې خان او د هغه زوي اسماعیل خان تر دې ځایه را ور سوه. هغه عسکر په یو همنډه هغه لورې ته لار او لړه شیبه وروسته یې فدایې خان او اسماعیل خان دواړه هلتنه را ورسول. هغوي دواړه د خواص خان تر څنګ کینا ستل. خواص خان هغوي ته په کتلوا سره وویل چې. زمادرونده فدایې خانه او زما درونده وروره اسماعیل خانه! دې پیغلي ته ووينې، نومورې د راجه پورن مل لور شهزادګې پارو تې ده. ما هغې ته دخور غږ کړي دې، ګوره اسماعیلله وروره! ما هغه ستاله پاره خوبنې کړي ده. ایاته زما د دې پریکړي سره موافق یې؟ اسماعیل په ډير ممنونیت سره خواص خان ته وکتل.

خواص خانه وروره! زه خوستا د هیڅ پریکړي د ردولو صلاحیت او ورتیا نه لرم. که چیرې تا شهزادګې پارو تې زما د ژوند د ملګري په خیر زما له پاره انتخاب کړي وي نوزه به د اسې و ګنهم چې تا زما لمن د دنیا د ټولو خوشحاليو خخه د که کړي ده. د اسماعیل له اړخه ده او روسنه خواص خان د پارو تې په لور وکتل او ورتنه یې وویل:

پارو تې! دا فدایې خان زما ډير محترم او زما ډير زیارات دوست دې. او دا د هغه زوي دې. اسماعیل خان نوميرې زه غواړم ته له همدي سره واده وکړي، ایاته په دې اړه کوم اعتراض لري؟ د پارو تې خټ بنکته شو او وي ویل چې نه. ماته هیڅ اعتراض نه شته. د پارو تې د ټوکنې په اوریدو سره خواص خان ډير خوشحاله شو او بیا یې په همدي ورڅ د شیرشاہ سوری سره د سلا مشورې وروسته پارو تې د اسماعیل سره واده کړه. (يو شمير تاریخ پوهاں لیکي چې هغه دراې سین دراچه لور شهزادګې د کوچیانو د قبیلې د مشر په واک کې ورکړي ووه).

راجه پورن مل ته د ماتې ورکولو او په راې سین باندې د ولکې کولو وروسته، شیرشاہ سوری هملته په راې سین کې قیام وکړ. د همدي قیام په وخت کې د چندریرې خخه قاصد راغې او شیرشاہ سوری ته یې دا خبر ورکړ چې د هغه زوي جلال خان په چندریرې باندې ولکه کړي ده، د دې خبر په اوریدو سره د شیرشاہ سوری خوشحالی خو هومړه زیاتې شوې.

خواص خان په گړندي توګه خپلې خيمې ته ورنوت، په خيمې کې کملاوتي د خندا او خوشحاليونه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور بی او منه ډکړي، هغه بی په غږ کې و نیوه او بیا بی د خيمې منځنۍ برخې ته د کیتاستوله پاره له ځانه سره یور. بیا بی په ډیره حیرانتیا سره ترې و پونتل چې:

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه، تا ته خود ډهغې د خيرخيريت په اړه د رهتاس خخه کوم خبرنه دې راغلي، زه ډهغې او د ډهغې د کوچنې د کتلو له پاره ډیره بې قراره یم. په ډې وخت کې خواص خان په ډیره عجیبه توګه د کملاوتي په لور و کتل او بیا بی په مړ او ډې شانته او از سره وویل چې: ګوره کملاوتي! زه په خپله هم د ګنګا او د ډهغې د کوچنې په اړه اندیښمن یم، تراوسه پوري د دواړو د خيريت په اړه ماته کوم خبرنه دې تر لاسه شوې. بیايو ناخاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویي وویل:

ګوره کملاوتي! زه د بهار په لور کوچ کوم، زه همدا او سد شیرشاه سوری له اړه را غلم، هلتنه په بهار کې خو سرکشو خواکونو زموږ پر خلاف په بغاوت لاس پوري کړي دې. خود ډهغوي د څیلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه تاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یو ئای سهار وختي له دې ئایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بيرته راستنيد و تروخته پوري هم د لته په لښکر کې او سیپري. ته په دې اړه اندیښمنه کېږه مه، ئکه زه په خپله ستا په اړه اندیښمن یم. او ډیر ژر به د بيرته راستنيد و هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغيانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لوري ته سفرونه کوي او ما له ځانه سره نه ورې ماته د ډير تکليف او اندیښنې وړ ګرځي، لمړي چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړي نو هغه ورځي هم ما په ډير تکليف او انتظار کې تيري کړي، او سه ته یو ځل بیا د بهار په لور خوزیږي نو زه نه پوهېږم چې ته به کله بيرته راستنيږي. کملاوتي دا خيرې خواص خان ته د ډيرې مینې نه ډکې له جې سره په ډیره اندیښمنه کې کولي.

ګوره کملاوتي! ته پوهېږي چې شیرشاه سوری پر ما ډير زيات باور لري او هر کله چې کوم خواک ده ډهغه پر خلاف بغاوت او سرکشي کوي نو بیا هغه د اکار ماته را سپاري. نو په دې خاطر زه ډهغې باور او اعتماد ته دو که نه شم ورکولي، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړي دې چې که چيرې هغه زما مری پرې کړي او د فلاح او بهبود له پاره بی استعمال کړي نو خواص خان به ترې انکار و نه کړي. ګوره کملاوتي! زه له تاسره ژمنه کوم چې ډير ژر به بيرته راستونېږم. او زه هيلمن یم چې شیرشاه سوری به زما د راستنيد و پوري هم د لته په راې سین کې تر هغو او سیپري چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زموږ پر خلاف نه وي ګرځیدلې. کله چې زه د بهار خخه بيرته راستون شم نوبیا به متعدد لښکرد راجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف د تکر له پاره تياروو. ګوره کملا! ته اندیښنې مه کوه. په ژوند کې د اسې حالات راخي، بلکه د داسې بیا جدا والې خخه د میره او بسخې تر منځ مینه نوره هم زیاتېږي. خواص خان یو ځل بیا په ډیره مینه خپل بسخې کملا ته و کتل:

کله چې خواص خان په دې پوهې شو چې کملاوتي ده ډهغه په خبرو باندې تر ډيره پوره مطمئنه شوې ده نوبیا د خپله ئایه راپورته شو او ور ته بی وویل:

گوره کملاوتي ! زه اوس ئم ، تر خو خپلو لبىكرو ته د تيارئ كولو حكم وركم. حكىه چې سبا سهار وختي زه له دې ئايىه كوج كوم اود كوج له پاره چې د كومو شيانو درا تولولو ارتيا ده هغه به پوره كرم. همداراز بە يوئل بىا دشیرشاھ سورى سره مشوره كوم، كيدى ئې چې پر ما نا وخته شي ، ته د مابنام دودى و خوره ، نن د ماسختن نه وروسته شيرشاھ سورى خپل تول سالاران را غونبتى دى او هملته پە خپله خيمه كې يى ورتە دعوت وركپى. نوپە دې خاطربە زه همن مابنامى ھملته دشیرشاھ پە خيمه كې كوم. بىاد كملاوتي له ارخە دھواب داوري د پرتە خواص خان د خيمى خخە ووت. كملاوتي پە خپل ئايىه باندى دا ۋىمنە او مطمئنە كيناسته.

خواص خان د خيمى خخە دوتلو وروسته د خپل لبىكىرپا او ته ورغى او هلتە د فدايى خان د قىبىلى پە خيمو كې ورنوت. او بىا دھە ئې خيمى تر مخە ودرىد چې د گنگا لە پاره ئانگرپى شوي وە. خواص خان كار كار خيمى ته ورنوت، و بى كتل چې گنگا او نيرمل دواه د كوچنى سره پە لوبو بوختى دى. نيرمل د خپله ئايىه را پورتە شوه او خواص خان ته يى مخ كې او و بى ويل :

خواص خانه ! گنگا پە ديره بې قرارى سره ستا انتظار كاوه. زه ورسره كيناستم او دھە زې ده مې تسلىي وركولە، تادلته پە راتلو كې لېرخە ئىندە و كې پە خواب كې ورتە خواص خان و ويل چې :

نيرمل ته كينه ! هغە خبرپى چې زه يى د گنگا سره كول غوارم، زه پوھىبم چې پە هفو كې ستاشتون هم اپىن دې. دخواص خان دوينا سره سە نيرمل د گنگا تر خنگ بيرتە كيناسته. خواص خان لمپى د خپل كوچنى سره مىنه و كە او بىا د گنگا تر خنگ كيناست، گنگا تر يوه وختە پە پورپى پە ديره مىنه خپل خاوند تە كتل او بىا يى ورتە و ويل :

ستا كالى خيرن شوي دې او ما پە خپلوا لاسوتاتە نور كالى جور كې دى. زه غوارم چې تە لمپى غسل و كې او بىا نوي كالى واغوندى او بىا لە ماسره خبرپى و كې دى.

كە چىرىپى زه دلتە لە تاسره نوي كالى واغوندەم او بىا كملاته ورشم نو هغە بە هرو مرو و پونبىتى چې دا نوي كالى ما د كومە كې دى؟ نوبىا بە لە ماسره هيچ خواب نە وي، او كە چىرىپى زه هغى تە كوم معقول خواب ورنە كۆم نو هغە بە شك و كې دى. گنگا سمدستى دخواص خان خبرپى كې او و وى ويل :

كە چىرىپى هغە در خخە و پونبىتى نو تە ورتە ويلې شې چې درايى سين دفتحى پە خوشحالى كې شيرشاھ سورى ماتە دا نوي كالى را كې دى، نوبىا بە كملاوتي خە دۈل اعتراض و كولپى شى. خواص خان د فكر كولو پە توگە سر بىكتە كە.

گوره گنگا ! ستا خبره سەھى دە، زە بە غسل و كرم او كالى بە بدل كرم. خو لمپى هغە خە و اوره چې زه يى درتە وايم. گنگا او نيرمل دواز و هغە تە غۇرپى كې بىسۇد، بىا ورتە گنگا و ويل چې : ديره بىنە. هغە خە چې تە وايى او سى يى ووايىه.

گوره گنگا ! ما لېرە شىبىه مختە دشیرشاھ سورى سره پە تفصىل سره خبرپى كې دى، سباسهار بە زە لە دې ئايىه د خپل لبىكىر سره يوئاي د بىنگال پە لور روانيبم تر خو مهاكوى تە د بغاوت سزا وركم. زە بە هخە و كرم چې هغە ژوندى تر لاسە كرم، هغە فدايى خان تە هم زيان ور ارولپى دى، زە غوارم دھە تۈل ملگرپى لە منھە يوسم، پە دې خاطر سبا سهار زما سره يو ئايى د كوج كولو لە پاره تىارە او سە. فدايى خان بە د خپلىپى تۈلىپى قىبىلى سره يو ئايى لە مونې سره هغە لورپى تە ئىي. گنگا پە تىيزو سترگو خواص خان تە وكتل :

ایا په دې لپ کې د کملاوتي سره هم خبرې کې دی؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ويلی واې چې هغه یواحې په لبکر کې پريبردې اوته کومې لوري ته کوچ کوي؟

گوره گنگا! دشیرشاه سوری سره د تفصيلي خبرو وروسته او دلته ستا خخه لوري ته درا تلو د مخه زه کملاوتي ته ورغلی و م. ما هغې ته ويلی دې چې زه د بهار په سيمه کې د خو با غيانو دله منځه ورلو له پاره هغه لوري ته ورڅم په دې خاطر به زه سبا سهار ددي ځایه د خپل فوخ سره یو ځایي کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړي چې زما په نه موجود یت کې به هغه خو ورځي دلته په لبکر کې ئانته او سيردي. اوس راته ووايې چې ته نور خه ويل غواړي؟

د خواص خان د ځواب به اوريدو سره گنگا لې ځه ډاډ منه شوه ، تريوه وخته پوري په فکر کې ډوبه وه اوبيا بې ووبل:

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسي نو د دروازې لوري ته گورې. که چيرې لړه موده نوره هم همداسي حال و اوسي نو معلومه نه ده چې بيا به ده ته خه پيښېږي. خواص خان په ډير غور سره د خپل زوې په لور وکتل ، رينستيما هم هغه په پرانستو سترګو د خپل پلار مخته کتل ، خواص خان مخته ورغې او د خپل زوې سره بي دزړه د اخلاقه مينه وکړه اوبيا بې ووبل: واروه گنگا! دا حالت به ډير ژر پاپي ته ورسېږي ، ته گوره چې زما اوستا په ژوند کې یو شين انقلاب را روان دې. اودا انقلاب به زما د بنګال خخه د راستنیدو وروسته را مخته کېږي. واوره گنگا! زه به د مابنام ډوډي هم دلته له تاسي سره خورم. او تره یره به هم دلته و اوسم. د خواص خان ددي خبرو خخه گنگا ډيره زياته خوشحاله شوه ، د خپله ئايه را پورته شوه او د خواص خان ګندې لې کالي بي ورته ورکړه ، د خواص خان د پورته کولو له پاره بي هغه له لاسه و نيوه ، بيا د هغې خوب او ازاد خواص خان په غوبرونو کې انګازه شو.

ته خورا پورته شه ، هلتنه په غسل خانې کې مې ستاله پاره او به جوړې کې دې ، غسل وکړه بيا دانوې کالي واغونده ، بيا زما خنګ ته راشه او راسره کينه. خواص خان په پته خوله پورته شو ، گنگا ورسه یو ځاي غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ئانه سره نوي لباس راوا خست او غسل ئاي ته ورنوت. خان بي پريمنځه او نوي کالي بي واغوستل بیرون را وoot او ګمنځه بي راوا خسته ، وينستان بي پري ګمنځ کړل ، خپل پخوانې کالي بي بيرته گنگا ته ورکړل ، بيا راغې او د خيمې په منځني برخه کې درې واړه کيناستل ، په خپل منځو کې بي خبرې کولې ، بله ورڅخواص خان د فداې خان د قبيلي او خپل لبکر سره یو ځای د

بنګال په لور کوچ وکړ. گنگا هم د خپل زوې او نيرمل سره یو ځای د هغوي سره په سفر کې روانه وه.

فدايې خان او خواص خان د مهاکوې د مرکز خخه لا لري وو چې فدايې خان خپل اس ور مخته کړ او خواص خان ته ور نژدي شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم د خواص خان تر خنګ روان وو. جلال خان جالو د خواص خان د نائب په خير د هغه په لبکر کې کار کاوه. فدايې خان د خواص خان خنګ ته د رارسييدو سره سم هغه ته ووبل:

خواص خانه زويه ! او س خود ادي موښ د مهاکوې سيمې او مرکز ته ور نژدي کيدونکې يو ، خو او س د اسي پلان جوړول په کار دې چې موښ به په مهاکوې باندې خه ډول حمله کوو؟ خواص خان ورته په مسکا شو او ورته بي ووبل:

گوره فدایی خانه ! زما دروندہ دوسته ! ما هم غوبنتل له تا خخه په دې اړه و پوبنتم خونبشه شوه چې تا پخپله په خبرو پیل و کړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره د تیکې را وویسته او په فضا کی یې پورته کړه ، خپل شاته لښکر یې و دراوه . ده ګه د لښکر ددریدو سره سمد فدایی خان قبیله هم تم شوه.

گوره فدایی خانه ! اوس راته ته ووایه چې مونږ به ترڅه وخته پورې د مهاکوی مرکزته ور رسیرو . خواص خان ترې و پوبنتل :

فدايی خان ورته وویل : گوره خواص خانه زویه ! په کومه توګه چې مونږ روان یو ، نوکه همدا سې و لارې شونو تر سبا ماسپینینه پورې به د مهاکوی مرکزته ور رسیرو .

د فدایی خان د ټواب د اوریدو وروسته خواص خان خپل سرتیپت کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو او فدایی خان دواړو په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل . خواص خان د خپله خانه سره اخري پريکړه و کړه اوبيا بي فدايی خان ته مخ کړ او ورته بي وویل :

فدايی خانه ! پرمهاکویي چې مادحملې له پاره کوم پلان تيار کړې دې هغه په غور سره واوره . زمونږښی لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به ده ګه ځنګل په لورد خپلې قبیلې سره یو ئای ولارشې ، داسيمي ماکتلي دي او زه هيلمن یم چې دا لاره به نیغه د مهاکوی مرکزته رسیرو . په ټواب کې ورته فدايی خان وویل :

خواص خانه ! ستا خبره سهی ده . خواص خان ورته په خندا کې وویل چې : نوکه زما خبره سهی وي نو فدايی خانه واوره ! خومره لښکر چې له ماسره دې هغه به زه په دوو برخو وویشم ، یوه برخه به بي له ماسره پاته شي اوبله به بي د جلال خان جالو سره یو ئای ولارشې . جلال خاه جالو به ستاد قبیلې سره یو ئای اوسي ، مګر دوې به ستاد قبیلې نې لورې ته مخ کې تګ کوي .

واوره فدايی خانه ! ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق و کړې چې کله چې مونږ مخته و رخونو مهاکوی به ده مدي ګنو ځنګلونو دنبې لورې خخه راوزې او پرمونږ به حمله کوي ، ځکه زما داندازې او خيال په اساس ده ګه مرکز په همدمغې لاره چې مونږ پري روان یو ، په همدي ګنډ ځنګل کې پروت دې . فدايی خان ورته وویل چې : زویه ! ته بلکل سهی واي .

که چيرې دا هم سهی وي ، نو زه به د خپلې برخې د لښکر سره یو ئای د ځنګل په چپارخه کې ورنوئم او په همدي ځنګل کې به خان تری تم کرم او ستاد قبیلې ترڅنګ ځنګ به په پتې روان اوسم . په دې توګه به زما او زما د لښکر و په اړه خوک نه پوهېږي چې زه په سنګر کې یم او ستاد قبیلې ترڅنګ ځنګ روان یم .

زما د لښکر بله برخه به د جلال خان جالو تر قومندې لاندې ستاد قبیلې نې لورې ته مخته ئېي ، ځکه چې مهاکوی به دنبې لورې د ځنګلونو خخه حمله کوي . نوکه چيرې هغه حمله و کړې نو جلال خان جالو به په دا د منه توګه ده ګه حمله تم کړي . او ستاد قبیلې ته به کوم زيان و نه رسیرو . تردې وخته پوري به زه هم د ځنګل د چپ لورې خخه راوتلي یم او خپله حمله به مې پیل کړې وي په دې ترتیب به مونږ مهاکویي ته د تیښتې لاره بنده کړو ، زه هڅه کوم چې هغه ژوندي و نیسم .

تردې ئایه د خبرو کولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا بی خپل نې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ او ورته بی وویل : جلال خانه وروره ! ایا ته زما ددې پلان سره موافق بی ؟ جلال خان جالو سمدستې خپل سربنکته کړ او وي ویل : امير خواص

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق يم ، زه هيلمن يم چې مونږ به په عملې توګه دا پلي کړو . نو که چيرې ددې مهاکوي په ئای سل نور مهاکويان هم راشی نوبیا يی هم مونږ په دې ځنګلونو کې له پښو و غورزو . د جلال خان جالو دخواب خخه خواص خان ډير خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لوري ځنګل کې ور ننوت ، په دasicي حال کې چې بله برخه د جلال خان تر قومندې لاندې د فدايې خان د قبيلي تر خنگ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدايې خان او جلال خان دواره د خپلو لښکرو سره روان او خواص خان د ځنګله په چپ لوري کې پتې د خپلو لښکرو سره مخته ورته .

بله ورڅه ماسپینبین نژدي ، هغه وخت چې خواص خان ، فدايې خان او جلال خان جالو د خپل جوړ شوي پلان په مطابق جنوب شرق لوري ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دنسې لوري د ځنګله خخه مهاکوي د ډير ستر او ويريدونکې لښکر سره یو ئای د تورو تيارو او د اورد سکرو ټو په خير د فدايې خان او جلال خان په لښکرو راپريوت .

جلال خان جالو د خپلو لښکرو په مت او فدايې خان د خپلې قبيلي د ځوانانو په مت د مهاکويي دا یرغل تم کړ او تر ډيره پورې يې د مهاکويي د لښکر سره سخته مقابله وکړه . کوم وخت چې جلال خان او فدايې خان د مهاکوي د لښکرو سره په ډيره وينه تویونکې جګړه کې بوخت وو ، په همدي وخت کې د ځنګله د چپ لوري خخه د تورو تيارو ماتونکې خواص خان بیرون را ووت . او د مهاکويي د لښکرو ترشا يې پر هغوي تباہ کونکې حمله راوسته .

د خواص خان د حملې سره سم جلال خان جالو او فدايې خان هم په خپلو حملو کې ډيرښت راوست ، په دې وخت کې په مهاکويي د درې اړخو خخه حمله شوي وه . د مخي له لوري جلال خان او فدايې خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لوري پر ې خواص خان طلسه ماتونکې حمله کړي وه . ددې حملو په واسطه د مهاکويي د لښکرو حلالات ډير خراب شوي و . په دې خاطر مهاکويي د جنګ د میدان خخه د تیښتې پريکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته برياوي په لاس ورنغلې . ئکه خواص خان خپل لښکر تر ډيره پورې خپور کړي و ، جنوبي او شرقې تولې لاري يې بندې کړي و ، بیا خواص خان د جلال خان په لوري یو ګوندي قاصد ورولیړه او ورته يې حکم و کړ چې د غرب په لورد مهاکويي د تیښتې لاري بندې کړي او د مهاکويي د ژوندي نیولو هڅه وکړي .

د خواص خان د حکم سره سم په شمال لوري کې فدايې خان په پرلپسي توګه په مهاکويي باندې حملې کولي په دasicي حال کې چې جلال خان د خپل لښکر سره یو ئای د غرب په لور ولار او د مهاکويي لاره يې و نیوله . او س نود خلورو خواو خخه د مهاکويي د لښکرو عامه و ژنه پیل شوي وه ، بیا دasicي یو وخت راغې چې د مهاکويي ټول لښکر له منځه تللې و . او مهاکويي د خواص خان په لاسو ژوندي نیول شوي و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدايې خان قبيلي او خپلو عسکرو ته د ارام کولو له پاره حکم وکړ او بیا په بل سهار په تيارو تيارو کې دراې سین په لوري ټرته کوچ وکړ .

کله چې خواص خان د فدايې خان د قبيلي سره یو ئای د راي سین سیمي ته را نزدي شو نوسمدستي يې خپل آس رامخته کړ او د ګنګا ځنګ ته راغې . ګنګا په یوه ټواكمن آس سپره وه او خپل کوچني يې ترشا پوري تړلې و . د خواص خان په کتلو سره ګنګا ډيره خونبه شوه ، کوچني هم په ډير غور سره د خواص خان په لوري کتل او په ډيره بې قرارې سره بې د خپل پلار مینې ته انتظار ويست . کله چې

خواص خان را نزدی شو نو گنگا خپل آس کار کړ، خواص خان ور مخته شو او د گنگا په ملا پوري تپلي کو چني ته بې مينه ور کړه او بېا
بې گنگا ته وویل چې:

ګوره گنگا! ته او س اندیښنه مه کوه، زما او ستاد جدا او سیدو لاري نوري پاې ته ورسیدي، گنگا ور ته په ډیره مينه وویل چې:

خواص خانه! زما حبیبه! زه دحالاتو خخه پوره پوره خبره يم. زه پوهیرم چې هغه جدائی چې زمونبد دوارو تر منځ په موقعی توګه را
غلې و هغه ډیره عارضي او ډیره ژر له منځه تلونکې ده. بیا به دتل له پاره مونږيو خان او دوه قالبه او سو. گنگا دا خبرې په پوره مينه
او محبت سره کولي

ګوره گنگا! ته دڅه وخت له پاره د فدائی خان په همدي قبیلی کې او سيره. راي سین ته درسيد و سره سم به زه یو خل هلتہ کملاتي ته
ورشم، ده ګې وروسته چې مونبد دارو کوم پلان جور کړې ده ګې مطابق به عمل کوم.

گنگا ور ته په خندا کې خپل سر را بنکته کړ، خواص خان هم پري خوشحاله شو، بیا بې خپل آس ته لنسته ور کړه او د خپل لښکر په لور
ولار. گنگا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدائی خان په قبیلی کې پاته شو.

خواص خان د خپل لښکر او د فدائی خان د قبیلی سره یو ځای راي سین ته ورسید، شيرشاہ سوری او د هغه سالارانو د خواص خان
، جلال خان او فدائی خان تولو د زړه د اخلاقه استقبال وکړ. بیا د شيرشاہ سوری په حکم فدائی خان د شيرشاہ سوری د لښکريه
منځنۍ برخه کې د خپل قبیلی سره پړاو وکړ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د گنگا او خپل زوي سره یو ځای د فدائی خان د
قبیلی په لور ور غلل. هغه خپل لښکر ته د شيرشاہ سوری د برحې د لښکر سره یو ځای د پړاو کولو حکم وکړ.

77

کملاتي په خپله خيمه کې ځائته ناسته و ه چې د خيمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر دا س دواره را خرگند شول. بیرون ولار
ساتونکې هم هغوي دواره منه نه کړل، ئکه هغه پوهیده چې دوې دواره د کملاتي نزدې خپلوان دي او د هغه خيمې ته کله کله رائي،
کله چې هغوي خيمې ته رانتوتل نو کملاتي پورتې شو او هغوي ته بې به راغلاست وواي. او بیا چې کله هغوي دواره د کملاتي
خنګ ته ور غلل او کیناستل نو کملاتي د احتیاط په خاطر د دروازې لوري ته وکتل او بیا بې په ډیره پته توګه د دوې خخه و پونتل:

ایاتاسو کوم بنه خبر او پري دې؟

ګوره مالکې! ما او منوهر دا س په دې خاطر ستا خدمت ته راغلي یو چې تا ته ووايو چې په بهار کې د بغاوت د تکولو وروسته دادې
ستا میره خواص خان بېرته راي سین ته راستون شوې دې، او س هغه د خپل پړاو د عسکرو خخه لیدنه کوي، زما په آند چې تر لېه وخته
پوري به هغه د لته ستا خنګ ته راشي. زه او منوهر دا س په دې خاطر ستا خواته راغلو چې او س ته مونږ ته د هغه د له منځه ور لوله پاره
کومه اخري خبره وکړي. ملوک چند ور ته د اخبارې په ډیره پته توګه وکړي.

ګوره ملوک چنده، ستا خبره سهی ده، زما په آند چې او س وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یو پل شي، ووايې چې ته په دې
اره خه فکر کوي؟ کملاتي ور ته په ډیره راز سره وویل:

او س نو منوهر دا س دخپلو خیالاتو د خرگندولو په وخت کې وویل:

گوره مالکي ! زه خوغوارم چې همدانن شپه د خواص خان کار هم و رختم کړل شی او که نه دا معامله به نوره هم او بډه شی. او خومره چې او بډېږي همغومره به زمونږله پاره ستونزې رازیاتیرې. کملاؤتی په ډير غور سره د منوهر دا س په لور و کتل او ورته يې وویل چې:

منوهر دا سه او ملوک چنده. واورئ ! نن به نيمه شپه تاسود خيمې د شا د دروازي خخه دنه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب و يده شوي وي. دې لوري ته چې کوم ساتونکې ولاړ دي هغه به زه د ګيډي د درد په بهانه دډاکټر پسې واستووم تر خو ماته د هغه خخه دو ابي راوري او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر خخه دو بي راوري تر هغې به تاسو د خواص خان کار و ختم کړي وي او د همدي دروازي خخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو نښه خبره داده چې په کومه خيمه کې چې زه او سېرم او په کومه کې به چې او س خواص خان رائي او قیام به په کې کوي د لښکر په منځ کې نه ده. بلکه یوې لوري ته ده ، نو په دې خاطر به د خواص خان د وژلو و روسته موښته تیښتله هم دومره اسانه وي ، زما په فکر چې د دې و روسته به خواص خان د اخيمه د لښکرو منځته ور منقلوي ، خودا خبره هم ياد ساتئ چې که چيرې همدانن شپه هغه دا خيمه د لښکرو منځته یوره نو بیا به تاسو نه رائي ، که چيرې دا خيمه هم دلته نصب وه نو تاسي د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زما په انډ چې خواص خان به او س دې لوري ته رائي ، ئکه د هغه د برخې لښکر به پړ او کړي وي ، نو په دې خاطر تاسي د شا د دروازي خخه بیرون شئ ، د کملاؤتی د حکم د او ريدو سره سم منوهر دا س او ملوک چند دواړه د خيمې د شاد دروازي خخه بیرون ووټل.

شپه پښه شوي وه ، او خواص خان په خپله خيمه کې په ژور خوب و يده و ، شپه د نيمایي خخه اوښتې و هخو کملاؤتی په ډيره بې قرارې سره و يښه پاته وه. خوکله يې چې د خيمې د شا د دروازي خخه خه حرکت محسوس کړ نو په یوه منډه د خيمې هغه دروازي ته ورغله ، وېي کتل چې د دروازي خنګ ته ملوک چند او منوهر دا س ولاړ دي. کملاؤتی ورته په غوره کې وویل چې:

گورئ هغه لوري ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې او هغه به د لېڅه ځنډ و روسته را ستنيږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواړه خوب و يده دې ، راتنوڅي چې د هغې د له منځه وړلوا له پاره د دې نه بنه وخت بل نه پیدا کېږي. ما د دې ئایه د تیښتې له پاره خپل تول سامان را تول کړي دې ، او س تاسو دنه راشئ او خواص خان و وزنې. او د هغه د وژلو و روسته بېرته په د همدمغې شا د دروازي له لوري بیرون ته ولاړ شئ.

د کملاؤتی د وینا سره سم منوهر دا س او ملوک چند خيمې ته را ننوتل ، کملاؤتی ورته لاره وښوده ، دواړه يې د خيمې هغه خونې ته یوړل کومې کې چې خواص خان و يده شوي و ، بیا کملاؤتی په خوله خه و نه ويل خوپه اشارې سره يې د خواص خان لوري وروښود ، پخپله په ډيره ګړندي توګه بلې خونې ته ولاړه.

لړه شیبې و روسته منوهر دا س او ملوک چند هغه ئاي ته ورغلل چې کملاؤتی په کې ولاړه وه. کملاؤتی وکتل چې د هغوي په لاسو کې په وينو کړي تورې وي. کملاؤتی دا وانګيرله چې دوي دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بیا ملوک چند کملاؤتی ته وویل : گوره مالکي ! مونږ خو ستا په وینا دادې خواص خان له منځه یوړ ، او س ستا د کمرې تر خنګ د خواص خان لاش پروت دې کملاؤتی اندیښنه خرگنده کړه . تاسي دواړه دا په وینو کړي تورې هم دلته په خيمه کې بشخي کړئ ، او رائئ چې له دې ئایه و تښتو.

د کملاوتي د وينا سره سم منوهه د اس او ملوک چند خپلې توري هملته په خيمه کې بسخي کړي او بيا درې واره د خيمې دشا د دروازې خخه ووتل او يه تیسته شول.

کملاوتي لاتراوسه د خيمې خخه خو قدمه لري تللي نه و چې د شاله اړخه پري د توري گذارو شو. د اسي گذار چې توره يې ملا خخه بیرون وو تله. او کملاوتي یو ناخاپه چغی او سوری جوري کړي.

W

کمالو^{تی} د خوبه په بې بېرو سره راپورته شوه ، ژرژر^{بی} په خپله ملایی لاس وواهه. او بیا په عجیبو فکرونو کې ھوبه شوه. بیا بی خپل
خان ته وکتل او وی ویل : زما په ملا خو چاتوره نه ده را ننویستلی، ایا منو هر داس او ملوک چند به خواص خان وژلې نه وي؟ دا چې
حقیقت خه دی ، زه نه پوهیرم خو ما خوب کوت. بیا کمالو^{تی} خپل سر پیده دوارو لاسو و نیوه او په ھیره اند پیننه کي خپل خان ته وویل:

کمالوتي غونبستل دخيمې په دروازه کې دولار ساتونکې خخه خه و پونبنتي چې په همدي وخت کې خوکسه بسحې دهغې خيمې ته رانتوتلي، هغوي په سلو سمبال وي، هغوي کمالوتي و نیوله او په رسیو کې راتاوه کړه، کمالوتي دهغوي خخه بیا بیا پونبستل چې تاسې خوک یاست او ولې ما په دې رسیو کې رانغارئ؟ ایا تاسونه پوهېږئ چې زه دشيرشاہ سوری داعلي سالار خواص خان بسحه یم؟ تاسې ولې زما سره داسي خراب سلوک کوئ، داسي خرگندیده چې دابسحې متحرکې مجسمې وي، حکه یوې هم کمالوتي ته دهغې د پونبنتنو په اړه هواب نه ورکاوه. بس په ډيره بېړه بېړه کمالوتي په رسیو کې و تړله او بیا بې را بنکودله او دخيمې خخه بې بیرون ووستله.

هغوي کملاوتي يوې بلې خيمې ته يوره، په هغه خيمه کې دوه کوچني کوچني مشالونه روښانه و، چې خيمه بې پوره پوره رنما کړې وه.
په خيمې کې يوه خالي بستره هم وه، چې کملاوتي يې پري وروغورخوله.

بیا په تحکمانه تو گه یوې بسحې کملاوتي ته وویل چې ستا اصل خای دا دې ، خو گوره کملاوتي ! ددې خایه به د تینبستې هڅنه کوي او که نه ختې به دې در پرې کړل شی. ته خپل بنې لوري ته ووينه چې هلته خوک پروت دې. کملاوتي خپل بنې اړخ ته وکتل، هلتنه ده ګې کوژده شوې د کاکا زوې مهاکوي به ځنڅironو کې ترلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډیره حیرانه دریانه وه ، نه پوهیده چې خه وکړي ، په دې هم نه پوهیده چې دشپې په دې تیاره کې دا انقلاب خه ډول را پیدا شو . هغې غونبتل ددې بسحو خخه پونسته وکړي ، خو هغه بسحې ده ګې د پونستنود څوا بولو پرتهد خیمي خخه بیرون وو تلي.

۷۸

شیرشاہ سوری خورجی نور هم هلتنه تم شو او درای سین او چند ریزی نظم و نسق بی درست کړ او هلتنه بی خپل حاکمان و تاکل او بیا دخپل لبیکر سره یوئاد اگرې په لور روان شو. فدایی خان هم دخپلی قبیلی سره یوئای ده ګه په لبیکر کې روان و.

په اگرې کې شیرشاہ سوری په پوره ځواک سره خپل خان د راجه مالديو پر خلاف د حملې له پاره تیار وو. بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیازره فوچ له خانه سره و اخست او د راجه مالديو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغی. هغه دراچپوتانه په پولو کې خپل فوچ ته د پراو کولو حکم و کړ، په دې وخت کې شیرشاہ سوری خپل تول سالاران یوې خیمې ته را تول کړل، داد جنګ دپلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدایی خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې تول سالاران دشیرشاہ سوری په خیمې کې سره را تول شول نوبیا شیرشاہ سوری هغوي ته په وینا کې وویل چې:

زمادوستانو، سالارانو او زامنو! واورئ چې موښ او سد ماروړا د راجه مالديو پر خلاف دادې دراچپوتانه پولو ته را رسیدلې يو اودلته موپراو کړې دې. نو زه تاسو ته دا ګیزه کوم چې دراجه مالديو د پولو د ورنو تلو له پاره زموښ تر مخه دوه ستري لاري شته. یوه د رتمبور خخه تراجمه پورې ده او بله د شیخاوټي او نارونو خخه تیرېږي او د ناګور په لور ورځي. او س به موښ او تاسو تپول په ګډه دا پریکړه کوو چې موښ ددې لارو خخه کومه یوه خپله کړو تر خود راجه مالديو پر خلاف یو پریکنده جکړې ته خان ورسوو. ددې تر خنګ به زه تاسو ته دا هم دا ګیزه کرم چې او س راجه مالديو د خپلو اتیازرو عسکرو سره یو ځای د دجود پور نه بیرون پراو کړې دې. په داسې حال کې چې ده ګه په جنرالان کوپا او جيتا دواړه د شل زرو دلبنکر سره یو ځای د دیدوانه په سیمه کې پراو کړې دې. د مالديو په ملاتړ کې يو دریم لبیکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلي خخه جوړ شوې دې او قوماندانی بی يو جرنیل کھیم کوي، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې. او س نو که موښ د راجه مالديو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ور مخته کېږو نو دا اندیښنه شته چې هسي نه چې دا تولې لبیکرې زموښ پر خلاف را تولې شي او په متحده توګه په موښ باندې حمله و کړي.

تر هغې چې ماته دا ګیزه شوې ده چې راجه مالديو به تر تولو لمړی خپلو جنرالانو هريو کوپا و جيتا ته حکم کوي چې هغوي زموښ د لبیکر سره مقابله پیل کړي. تر خنګ به بی خپل بل جنرال کھیم کرن ته حکم و کړي تر خو هغه د راټورانو دلبنکر سره یو ځای زموښ تر شا را خرگند شي او موښ ته د زیان د رسولو هڅه و کړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جيتا زموښ سره په جنګ کې بشکيل وي نو کھیم کرن هم د وینې تویونکي حیوان په خیر په موښ بشخون و کړي.

ددې حالاتو په رنیا کې، زما دوستانو! تاسې ماته په راجه مالديو باندې د حملې کولو له پاره خه سلا او مشوره را کوي. شیرشاہ سوری ددې پونېستني د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو خخه د ځواب د ګونښتلو منظر پا ته شو. تر یوه وخته پورې تولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې و کړې او بیا خواص خان د تولو په نمایندګۍ وویل:

زمونې دروندہ اقا، شیرشاہ! د حرب د فنونو او سیاسې ارخه چې تا د کومودوو لارو یادونه و کړه، هغه دواړه ډېرې مهمې دې، ددې نه علاوه دا چې زموښ د ډلي خخه یو هم د راچپوتانه د سیمومو خخه پوره اکاهی او خبر تیا نه لري. او بیا دا چې د مارواړ دراجه مالديو عسکري توان هم له موښ نه ډېر زیات دې. په دې حالاتو کې د راچپوتانه په صحراء کې په وردا خلیدو سره به موښ ته ډېر احتیاط کول په کاروې او تر خنګ به بی پوره ګپندي توب ته هم اړتیا وي.

دروندہ شیرشاہ! لکه خنگه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالديو، د هغه جنرالان کوپا او جيتا او کهيم کرن په مختلفو سيمو کې د خپلو لښکرو سره پراته دي. هغوي ددي انتظار باسي چې موږد صحراد کومي لاري خخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوؤت رو هغوي زموږ تر مخ خپل خآنونه منظم کړي او متحرک شي. نو په دې خاطر که موږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موافقیت تر لاسه کړو نو زموږد حركت خخه باید دشمن بلکل خبر نه شي. او زموږد جنگی پلان خخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم بسار زموږ لمپي هدف دي. ددې نه علاوه په راجه مالديو باندې د حملې کولو په وخت کې خه احتیاطی تدابير هم نیوں په کاردي او هغه دا چې د راجه مالديو په چار چاپير کې نور کوچني کوچني راجه ګان هم شته، او موږ باید د هغوي د سيمو احترام او درښت وکړو. او که نه هغوي به په غضب شي او مالديو تر خنگ به زموږ پر خلاف و درېږي. او د مالديو ټواک به نور هم ټواکمن کړي.

دروندہ شیرشاہ! تر هغې چې ماته د اګیزه شوې ده، راجه مالديو او د هغه نور تبول جنرالان په دې وخت کې زموږ خخه داهيله لري چې موږ به د اجمير په لور خوزېږو. او تر تبولو د مخه به اجمير خپل هدف تاکو. ځکه کوپا او جيتا چې په کوم ئای کې قیام کړې دې د هغې خخه دا سې خرگندې بوي چې هغوي په دې تمدې چې موږ به د اجمير په لور کوچ کوو. او خه وخت چې موږد اسې وکړو نو کوپا او جيتا به زموږ په اړخونو باندې یړغل راوري، په دا سې حال کې چې د مالديو بل جنرال کهيم کرن د راټورانو سره یو ئای زموږ تر شا حمله کولې شي، په دې اساس زما مشوره داده چې موږ باید د تبولو تر مخه اجمير خپل هدف ونه ګرځو. ددې تر خنگ د اجمير کلام ډيره ستره او ډيره مستحکمه د او د دا سې مستحکمي کلا سوبه به زموږ ډير وخت خراب کړي. ددې سره یو ئای به مالديو ته کافي وخت تر لاسه شي تر خو هغه زموږ پر خلاف بل کوم چال و چلوې. او په دې توګه زموږ جنگي پلان د ناکامي سره مخ کړي او دا هم شونې ده چې که چېږي موږ ډيره موده هلتې په اجمير کې په جنگونو کې را ونبلو نور اجه مالديو د خپل فوچ یوه برخه جدا کړي او د هريانه له لاري د دهلي په لور ولاړ شي او په دهلي د لوکې کولو هڅه وکړي. که چېږي دا سې وشوندا به زموږ له پاره ډير زيانمن ثابت شي. په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته دا سې احتیاط سره قدم اخستل په کاردي چې د هغې خخه راجه مالديو او د هغې نور جنرالان بلکل خبر نه شي. او نه هغوي ددې اندازه واخلي چې موږ لمپي کومې لوري ته ټواک او هدف موڅه دی؟

شیرشاہ سوری د خواص خان دغه وړاندیز د مره خوبن کړچې هغه د خیالونو په زانګو کې زنگیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو خخه ډده وکړه. هغه سمدستي دغه جنگي غونډه پاڼي ته ورسوله او خپل فوچ ته بې د کوچ کولو حکم وکړ. او په دې توګه شیرشاہ سوری د راجه مالديو پر خلاف د حملې کولو له پاره د راجپوتانه دریګستان له لاري ورننوت.

دلته د سترګو تر دید پوري شګې او شګې خپري دې، په دې شګو کې د سفر کولو په وخت کې دا سونو سومان دننه په شګو کې ورننوي. ددې نه علاوه د شیرشاہ سورې سره چې د ساماونو او خوراکې توکو کومې د کې ګاډۍ وي هغه هم په شګو کې د سفر ورنه وي. شیرشاہ سوری ددې ستونزې د حل له پاره یوه ډيره بنه لاره خپله کړه. هغه د شګو خخه بوجۍ د کولې او په دې توګه بې سړک جوړ کړ او بیا بې په همدي سړک باندې خپل لښکر او خوراک خښاک توکې په همدي ګاډيو کې په ډيره بېړه سره مخته وړل. په صحراء کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاہ سوری د فوچ خو ډلې له ځانه جدا کړي وي تر خو د جنګ په دوران کې د دهلي، اګري او نورو بسaronو خخه د هغه لښکرته د خوراک خښاک و سايل را ورسوي.

شیرشاہ سوری په داسې حال کې چې په ډیره گړندي، توګه د صحرا خڅه تیریده دخپل دبمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخته دیکانیز لوري ته مخه کړه. په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرك شو، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راولپنځی خپل اعلې سالاران کوپا، جیتا او اکھیرا جته هم حکم وکړ چې هغويه درې واره هم خپل فوځونه د دیدانه خڅه د تارن په لور راوري. ددې نه علاوه د راتیورانو یولنسکر هم د جنرال کهیم کرن په مشری د مالدیو د کومک له پاره دتارن لوري ته روان شو

جي تارن نومي دغه سيمه چي مالديو په کې خپل ھواکونه راټول کړي و، د جودپور څخه پنځوس ميله شرق لوري ته او د اجمير څخه څلويښت ميله غرب لوري ته پرته ده. مالديو خپل ټول لښکر همدلتنه را ټول کړ تر څو په وخت شيرشاه ته ګذار ورکړي. که چيرې شيرشاه د جودپور په لور ولارشی نو هم به بېي د حملې څخه خوندي ياته نه شي. خوه ګه د ګانز سيمه حالاتو ته یېري اينسي وه.

کله چې شیرشاھ سوری وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعی ټواک نه شته. نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه اوپه ناخاپې توګه را وګرزید او د جي تارن په لورور وګرځید، مالدیو هم همدلتنه د خپلو ټولو لښکرو سره یوځای پړ او کړي و. په دې توګه دواړه لښکري په صحراء کې یود بل مخ په منځ د جنګ له پاره تياري شوي.

په کوم ئای کې چې د مالديو او شيرشاه سوری لبىكىرې يوبل ته مخ په مخ پريوتى وي هغه سيمه د شرق د اړخه پرته د نورودري وارو اړخونو ته د لوني او د هغه د معاون دريابونه بهيدل. خود يخنې په موسم کې دادریابونه و چيدل، په دې سيمه کې ځنګلې ګياه او چې ويالي چورې شوي دي چې د همدي په واسطه د لبىكرو تر منځ کوچني کوچني جنگونه کول اسانه کارو. هغه وخت چې شيرشاه سوری د جي تارن او پيار تر منځه سيمه کې د خپل لبىكرسره يو ئاي پراو و کې نو کوپا، جيتا او کهيراج چې هلته په دیدانه کې د خپلو لبىكرو سره پراته وو هغوي هم دې سيمې کې د خپل اقا راجه مالديو سره يو ئاي شوي وړ. د دې نه علاوه د راتورانو قومند اکھيم کرن هم د خپلو لبىكرو سره يو ئاي دلته را رسيدلې و.

او سنو حلات داسې وو چې را جه مالديو او شيرشاه سورى دواړه په دغه سوزنده صحراء کې د خپلو فوئونو سره يو ظای په مقابل کې پراته وو. راجه مالديو غوبنتل د جنګ پیلامه د شيرشاه له خوا وشي خو شيرشاه پخپله د جنګ د پیلامې خخه اندیښنه درلوده، دبله اړخه شيرشاه سورى د جنګ پیلول نه غوبنتل، هکه هغه د جنګ هغه ډلي چې د فوئونو د کومک درسولو له پاره يې په لارو کې درولي وي دهغوي سره يې تراوسه پوري اړيکې نه و جوړ شوي. په دې خاطر هغه د حملې کولو خخه ئان ساته.

ان تر يوپی میاشتی پورپی دی دوازو فوچونو یوبل ته دجنگ دپیلو لو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاھ سوری دخپلو هغۇ کسانو سره ھم اریکی استوار کېل چې دخوراک او نورو مواد د کومکونود رالېرلۇ لەپاره بى پەلارو كې تاکلی وو. او بىبا بى پەرا جەمالدىيۇ باندې د حملی کولو پریکرە و كرە.

د حملې کولودمه شیرشاہ سوری د خپلو جنگي قومندانو غونډه راوبلله. داغونډه د هغه په خيمه کې وشه، په دې خيمه کې خواص خان، جلال خان، برهم جيت او د شیرشاہ سوری زامن هم راتیول شوي و و. کله چې دا تبول په خيمه کې سره راتیول شول نوبیا شیرشاہ سوری ورته وویل چې: په دې صحراء کې د خيمې و هللو وروسته ما انتظار کاوه تر خود کومک رسولو د ګروپونو سره خپل اړیکې

تینگ کرم، او سدا اریکی تینگ کړل شوی دي، او سندو دې نه زیات زه د لته په دې صحراء کې انتظار نه شم کولې. حکه چې مونږ چې په دې صحراء کې خومره هئنډ کو و همغومره زموږ په زیان تمامیې. د رسد او کومک لپې هم قطع کیدې شی په د اسې حال کې چې د مالديو ترشا د هغه بسا رونه د هغه تولې اړتیاوې پوره کوي، په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم او د راجه مالديو پر خلاف حمله کوم په دې لپې کې تاسې ماته خه مشوره را کوئ

کله چی شیرشاہ سوری خاموشہ شو نو خواص خان ورتہ په ڈیر غور سرہ وکتل او ورتہ بی وویل:

درونده شیرشاھ ! زه خواص خان په دې وخت کې يو وړاندیز کول غواړم ، شیرشاھ سوری ورته په ډيره مینه او شفقت سره وویل : وواي ه زويه ! ستا آند خه دې ؟ خواص خان ورته وویل چې زما محترمه ! لکه خنګه چې لیدل کېږي دراجه مالديو د لښکرو شميره زمونږ خخه خو واري زياته ده ، زما په آند چې هغه به د جنګ نه مختنه خپل لښکر په خو برخو ويشي . یوه برخه به له خانه سره پېږدې ، بله به کوپا اورديمه به جيata ته ورکوي او خلورمه به کهيراج ته سپاري ، زما په آند چې پنځمه به جرنيل کهيمکرن ته ورکوي ، ددوې خخه به خو ډلي مخامنځ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نوري برخې به یې د او خونو له لوري زمونږ پر فوئونو باندي یې غل راوري . ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالديو سره د جنګ له پاره د اسې يو تدبیر جوړ کړو تر خو راجه مالديو د خپل لښکر ډيره برخه له خانه سره واخلي او ددې خایه تللو ته مجبورشی .

د خواص خان دې وړاندیز د شیرشاہ سوری په سترګو کې څلارا پیدا کړه. هغه وویل: خواص خانه زویه! دا به خه ډول شونی وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پیل کړو نو د دې پیلامې د مخه مالديو د خپل لښکر یوه برخه له خانه یوسى اوددې ځایه ولار شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وویل چې:

زما مشره ! دا کار شونې دې . ته همدا نن عادل خان ته یو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبر په لور ولیبه او د اخري ګنده کړه چې هغه د رنتمبر له لاري غواړي په اجمير باندي حمله وکړي . شيرشاه سوری سمدستي د خواص خان خبره ور غوڅه کړه او ويي ويل :

خواص خانه زویه ! دداسې کولو خخه به خه تر لاسه شي او دداسې کولو په اساس به ولې مالديو دخپل لښکريوه برخه له خانه سره
اخلي او ددي خايمه به ولارشي.

زما مهربانه! ما تراوسه پوري دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دي درکړي. ما داويل غونبټل چې عادل خان دي د رنتمبر په لورد تللو په وخت کې د مشهوره کړي چې هغه په اجمير باندې حمله کول غواړي. دروندہ شيرشاه! همدا اوسم د اجمير په بنار کې د راجه مالديو راني (او ما ديوی) اوسيبری، کله چې مالديو ته دا خبر ورسىبرې چې عادل خان په اجمير باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې راني او مالديو د راویستلو او د اجمير دفاع له پاره پخپله ديو په برخې لښکر سره هلتنه ورځي. په داسې حالاتو کې به د راحه مالديو د پاته لښکرو سره زمونو جنګ خه آسانه وي، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ دله عسکر له ئانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبر خخه د مخه په کوم سنه ئاي کې پړ او کوي او هلتنه به په سنگر کې کيني. ترڅو بل خوک پرې حمله ونه کړي، او کله چې ورته خبر ورسىبرې چې راجه مالديو د جنګ د میدان خخه وتلي او د اجمير په لور روان دي نوهغه دې هم بيرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

تردی خایه دپلاند وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو دشیرشاہ سوری سربنکته و ، خه فکری کاوه ، بیا بی سرراپورته کر مسکی مسکی و بیا بی په زوره و خندل او په ھیر شفقت سره بی خواص خان ته و کتل او بیا بی وویل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصیبت کی زما په کار راغلی بی . اوس چې کوم پلان تا وراندې کړ زه پوهیبم چې ددې نه به بنه او بهتر بل پلان نه وي ، که مونږ همدا سې وکړو نو په یقین سره به راجه مالدیو د اجمیر په لور د تیښتی منډه وکړي . گوره زویه ! زه به همدا اوس او همدا گړی عادل خان د یوه کوچنی لبیکر سره ولیبم تر خود رنتمبر په لورو لاپشی او دا خرگنده کړي چې هغه د رنتمبر د لارې اجمیر باندې حمله کوي . نو ددې خبر په اوریدو سره که راجه مالدیو د خپل لبیکر یوه برخه له ئانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لبیکر به بی مونږ په همدا چې صحراء کې ترپنسو لاندې کړو . که خه هم د مالدیو سره د لبیکر د تللو وروسته به بیا هم د هغه دومره لبیکر د لته پاته وي چې زمونږ خخه به بی شمیره ڈیره وي خوداندیښنې کولو له پاره ارتیا نه شته ، مونږ به دې پاته لبیکر ته داسې سبق ورکړو چې با برانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړي و . دشیرشاہ سوری د ھواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو او بیا بی په ویلو پیل و کړ .

زما دروندہ شیرشاہ ! زه لبیخه نور هم ویل غواړم . شیرشاہ ورته و کتل او ورته بی وویل چې ته خه غواړي ؟ ته ولې انتظار کوي او تا ته داجازې اخستو خه اړتیا ده ؟ خواص خان مسکی شو او وویل ویل :

سبا چې ته د جنګ د نغارود و هلو حکم کوي نو که چیرې ددې نه مخته راجه مالدیو د اجمیر په لور روان شوې و نوبیا به د هغه په نشت کې چې د هغه کوم لبیکر زمونږ سره تکر کوي نو هغه به یقینا په خلورو برخو ویشل کېږي ، یوه برخه به بی د راجه مالدیو د سالار کوپا او بله به بی د جیتا او دریمه به بی د اکھیرا ج او خلورمه به بی کهیم کرن تر قومندو لاندې وي

دهغوي څلورو په مقابل کې ته خپل لبیکر په پنځوبخو باندې وویشه . یوه برخه بی ماته را کړه او زه به همدا نن شپه ددې صحراء دشګو په غونډیو کې سنګرو نیسم . بله برخه بی د خپل خان سره وساته ، دریمه بی جلال خان جالو ته او خلورمه بی برهم جیت ته او پنځمه بی خپل زوی جلال خان ته ورکړه . تاسې د خپلو څلورو برخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور و اخلي نوبیا به زه خپل کردار ادا کرم . د سنګر خخه به را وو هم او د دشمن هغه لورې ته چې پر تاسې بی فشار زیات وي د حملې کولو هخه وکړم . او زه هیله لرم چې زما د سنګر خخه د راوتلو وروسته به د دشمن لیکی یو په بل پسې ماتې شي .

شیرشاہ سوری په ھیره ستاینه کونکې توګه خواص خان ته و کتل او ورته بی وویل :

خواص خانه زویه ! زه ستاددې و راندیز ھیر قدر کوم ، گوره زویه ! زه به ستاد وینا په اساس خپل لبیکر په پنځوبخو وویشم او ته د همدي نن شپې خخه هلتله په سنګر کې ئان پت کړه . عادل خان به هم د یوه کوچنی لبیکر سره یو ھای ددې خایه روان شي . اوس تاسو تول پورته شئ او رام و کړئ ، ددې خبرې سره سم د جنګې شورا تول غری د خیمې خخه را ووتل ، د لبیخنډه وروسته عادل خان د یو ټولې عسکرو سره د رنتمبر په لور رهی شو او خواص خان د خپل لبیکر سره یو ھای هلتله په سنګرو نوکې کیناست .

بیا بی څلورو خواو ته دا خبر خپور کړ چې دشیرشاہ سوری زوی عادل خان د رنتمبر له لارې په اجمیر باندې د حملې له پاره ولاړ . دا خبر د دشمن کمپ ته هم ورسید . د خبر دا وریدو سره سم راجه مالدیو په لړه شو نو په نیما بی شپه کې بی د خپل لبیکر یوه برخه له ئانه سره

واخسته اود جنگ دمیدانه خخه ووت اود اجمیر په لور ولار په دې ترتیب هغه پلان چې خواص خان د شیرشاوري تر مخه وړاندې کړي و هغه په پوره توګه عملی شو.

بله ورڅه د جنگ د پیلامی له پاره شیرشاہ سوری په خپل فوڅ کې د جنگ ډول وواهه. او د خپل لښکر لیکي یې جوره ولې، نوراچپوتانو چې کله و کتل چې شیرشاہ سوری د جنگ پیلونکې دې نو هغوي هم په خپل متعدد لښکر کې تورو مونه و غړول. او په ډيره بېړه یې د خپل لښکرو لیکې جورې کړي.

د خواص خان اندازه سهی وخته، راجپوتانو خپل لښکر په خلورو برخو وویشه، یوه برخه یې کوپا، بله یې جیتا او دریمه یې اکهیراج او خلورمه یې کهیم کرن تر قومندی لاندې ورکړه. هغوي کهیم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا او جیتا په ترتیب سره نې او چې پارخ ته شول، په دې توګه د راجه مالديو جنرالان نې او چې پلورې ته شول تر خو په شیرشاہ سوری باندې د حملې له پاره ئان جورې کړي.

دبله اړخه شیرشاہ سوری هم خپل لښکر په همغسي ترتیب سره منظم کړ، د لښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو او خپل زوي جلال خان یې د خپل ئان سره و ساته په دا سې حال کې د لښکر په نې او اړخه کې یې جلال خان جالو او چې پلورې ته برهم جیت و ساته. او س نو د جنگ په میدان کې د اکهیراج او کهیم کرن په مقابل کې شیرشاہ سوری او د هغه زوي جلال خان ولار وو. د مالديو د جنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولار او د سپه سالار جیتا په مقابل کې د شیرشاہ سوری قومندان برهم جیت و درید.

جنگ شیرشاہ سوری د خپل زوي جلال خان په متيو پیل کړ. هغه د مالديو د لښکر په زړه باندې چېږي چې اکهیراج او کهیم کرن د هغه په مقابل کې ولار و، حمله و کړه. اکهیراج او کهیم کرن دوارو د شیرشاہ سوری او د هغه د زوي مقابله و کړه، د هغه حمله یې و تمبوله او بیا یې په خپله څوابې حمله پیل کړه.

په همغه وخت کې چې شیرشاہ سوری د راجپوتانو د لښکر په قلب باندې حمله و کړه نو د هغوي نور جنرالان لکه کوپا او جیتا هم په حرکت راغلل او هغوي هم په جلال خان جالو او برهم جیت باندې توپانې حمله و کړه.

کوپا چې په هندوستان کې د راجپوتانو یو مشهور او منلي قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته، او په لمړيو کې د هغه لښکري د ترپنسو لاندې کړي او بیا په ډيره بېړه د جلال خان جالو په لښکر کې دنه ورنوت.

که خه جلال خان په پوره همت او میرانې سره د کوپا مقابله و کړه، په دې و توانيد چې د هغه دا وينه تویونکې حمله په یوه ډول و تمبوی

په همدي وخت یو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د خپل پتنهایو خخه را ووت، مخته راغې او ترقولو لوړې یې کوپا او د هغه لښکري تر برید لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړني حمله کې کوپا او د هغه لښکري یې و سه کړي او د ماتې سره یې مخ کړي، د هغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په ليکو کې ورنوتې وي او د هغوي لیکې یې له منځه وړې وي او د مخکې تللو هځې یې کولي او سې د تیښتې لارې لټولې.

او سنود خواص خان په مقابل کې د کوپا دلښکرو حالت د اسې گرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې گرزیدلې و کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بېرته را منظم کړي او نیمايی د جلال خان جالو او نیمايی د خواص خان سره په جنګ کې را وښلوی خوبه یې په برخه نه شو، خوهغه دیر وارخطا و، ئکه هغه یوئل په مالوہ کې د خواص خان په لاسو ماتې خورلې وه اوکله یې چې د خپل پاته نیمايی لښکر سره یو خایې د خواص خان د مخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نورهم د ناکامې سره مخ شو.

کوپا او د هغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې د تم کیدو نه وي، ئکه په هغوي یو احی خواص خان نه بلکه د مخې له لوري جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړي وي، کوپا هڅه کوله چې خپل خان کوم خوندي خای ته وکاري، یو وخت هغه غونبتل شاته ولاړشی خواص خان او جلال خان جالو د هغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یې کلابند کړ، کوپا یوئل بیا هڅه وکړه او اکهيراج او کهيم کرن دلښکر به لورو رغې ترڅو خپل حالات سنبال کري خوبه هغې کې هم ورته خه په لاس ورنه غلل. ئکه چې د هغه د دې کار سره سم خواص خان د هغه پر خلاف په خپلو حمله کې دیر بست راوست او د هغه د پاته کسانو په وزلو یې لاس پورې کړ. او سنو کوپا د خواص خان په مقابل کې دیر بې وسه شوې و، خواص خان او جلال خان دوارو د کوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې د خواص خان په لاسو و مر.

د کوپا د وزلو وروسته خواص خان د مالدي ډډويم قومندان جيتا په لښکرو د شاله اړخه بريد وکړ او په دیره بېره مخته ولاړ او په خپل مخکې د دې بمن لښکرې یې یو په بل پسې له منځه ورلې. خواص خان په دیره گرندي توګه د جيتا د لښکرو حالت هم د بدحالې سره مخ کړ. کله چې جيتا او د هغه لښکر یانو ته څرګنده شوه چې خواص خان د هغوي د شاله اړخه حمله کړې ده نود هغوي ساه ګانې و دريدې، ئکه چې د هغوي د شاله اړخه خواص خان د هغوي د لښکرو د ليکو د له منځه ورلوا او د هغوي د عسکرو د ترپنسو لاندې کولو کار په پوره بېره پر مخ بوته.

سالار جيتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو خخه خوندي خایو ته کړي خو خواص خان د هغه هره هڅه د ناکامې سره مخامنځ کوله. هغه د جيتا لښکر ده ډیرو ناوره حالتون سره مخ کړي و، ئکه د مخې له لوري د جيتا په لښکرو باندې د برهم جيت حملې کولي او د شا او اړخونوله لاري پرې خواص خان د فهر او غضب په خير را پريوتې و، او سنود جيتا دلښکرو د جنګ ولو له نوره مړاوي شوې وه، ئکه هغوي د دې خخه هم خبر شوي و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم د جنګ په میدان کې له منځه ورې دې، په دې خاطرد جيتا هغه برخه لښکر چې د خواص خان په مقابل کې جنګیده هغوي کرار کرار د میدانه په وتلو شول او د هغوي شاته تګ د جيتا د تول لښکر له پاره د مرګ پیغام وو.

او سنود خواص خان دلښکرو حوصلی د پخوا خخه نورې هم زياتې لوري شوې وي. هغوي هري لوري ته د دشمن عامه وژنه پیل کړي وه. کله چې د جيتا مخکنې ليکې هم په شا ولاري نو خواص خان د هغوي په ليکو کې ورنوت او د هغوي ديره کې یې له منځه یوړل.

جيتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره را تول کړي خو خواص خان د هغې هر قدم د ناکامې سره مخامنځ کاوه او بیا د اسې وخت راغې چې خواص خان په جيتا باندې ډيرغل وروست او د هغه ختې یې په یوه ګذار د ګردنې پرې کړ.

د جيتا د مرېني وروسته د هغه دلښکرو حال ډير خراب شو او مېړو وزو په خير یې په تېښته پیل وکړ، تول یوې خوابلي خواته خواره واره شول، خواص خان او برهم جيت د هغوي دوارو لورو ته روان و او د هغوي عسکر یې په بېره بېره له منځه ورل.

د بله اړخه شیرشاہ سوری او د هغه زوې جلال خان هم د اکھیراج او کھیم کرن په لښکرو باندې ورروان و او د دې من سره يې د وینې او اور وحشتناکه جنګ پیل کړي و.

په همدي وخت کې خواص خان هم د اکھیراج او کھیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالديو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوهد هغه جنريلان کوپا ، اکھيراج ، او جيتا د جنګ په ډګر کې ووژل شول او کھیم کرن د جنګ د ميدانه په تېبنته بریالي شو.

78

درage مالديو په پراو باندې دولکې کولونه وروسته ، شیرشاہ سوری هملته د جي تارن او پیار تر منځه د جگړې په میدان کې خپل فوچونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د ساميل دغه جگړې په یوه ډول د مالديو د برخليک په اړه پريکړه کړي وه ، مالديو ته د هغه د تيرو ګناهونو سزا د شیرشاہ سوری او د هغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شووه. د هغه مشهور سالاران ، کوپا ، جيتا او اکھيراج له منځه تللي وو ، د هغه سالارانو پرته مالديو هسي یوه نښه خرګندیده. خلکو به ويل چې د ماروړان راقور راجپوتان د سردپې کولونه وروسته هم جنګيږي ، خو په دې شپاپ سمه پېږي کې شیرشاہ سوری په دې صحراء کې دراجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګنل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولار.

په ساميل کې د خو ورڅو د قيام نه وروسته ، شیرشاہ سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسه نایب و تاکه. او هغه یې د جود پور په لور و لېړه. تر خو هغه د راجه مالديو په هغه بشار ولکه وکړي ، خود لښکر بله برخه یې د خپل زوې جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جيت یې ورسه نایب و تاکه تر خو ولاړشي او د اجمير په بشار باندې ولکه وکړي ، د دوې سره د شیرشاہ سوری بل خوې عادل خان هم په لاره کې ملګري شو.

پخپله راجه مالديو د جنګ د میدان خخه تېبنتي دلې و او د اجمير په لور تللي و ځکه د هغه ملکه او ماديوی هملته او سیده.

خرنګه چې د او ماديوی سره د واده په لمړۍ شپه ، مالديو د خپلې یوې نوکړي سره زنا کړي وه ، نو په همغې اساس د او ماديوی زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپه د ناوې توب په وخت کې یې سوګند کړي و چې هغه به خپل تول ژوند یوې پېغله په خير تيروي نو په دې خاطر هغې د مالديو د او سیدو د جود پور د بشاره لري هلتنه په اجمير کې ځانته د او سیدو ځای غوره کړي و.

د ساميل د میدان خخه د تېبنتي د وروسته راجه مالديو اجمير ته رسیدلې واو د خپله راني او ماديوی یې د هغه ځایه را وویسته او جود پور ته یې له ئانه سره یوړه . په همدي وخت کې مالديو ته خبر ورسید چې د جنګ په ډګر کې د هغه درې واره تکړه او مشهور جنرالان له منځه تللي دي. او او س د شیرشاہ سوری سالار خواص خان د جود پور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلې دې. په دا سې حال کې چې د شیرشاہ سوری نیما یې لښکر د اجمير د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلې دې. د دې خبر د رسید و سره سم مالديو چې خومره سامانونه د جود پور خخه ویستلې شو وی ویستل او د سیوان کلاته یې منتقل کړل. د دې ترڅنګ هغه د راجپوتانو توپې بنځې او کو چنیان همدي کلا کې ځای په ځای کړل.

دسيوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کي نزدي شپيته ميله و اتن کي پرته ده ، دغره په لوره خوکه کي پرته ده ، دې کلاته ورتگ پيرستونزمن دي ، نو په دې خاطر ددي کلا د کلابند کولود مخه خواص خان د راجه مالديو مرکزی بشار جودپور کلابند کر.

که هم د جودپور کلا د خپل تينګښت او کلكوالۍ له لوري ډيره مشهوره وه ، خومالديو یو چال خخه کارواخت ، او د خپل لښکر یوه برخه بېي هملته د جودپور دفاع له پاره پريښوده او بله نيمایي برخه بېي سيوان ته منتقل کړه.

په هر صورت خواص خان جودپور کلابند کر ، په جودپور کي د مالديو سالار د مخه دا پريکړه کړي وه چې هغه به هملته په کلا کې کلابند پاته کيږي او د خواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوري نو هغه به د کلا خخه دننه د خپله خانه دفاع کوي . تر خنګ به بېي په خپله راجه مالديو د سيوان خخه یېرون راوئي او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندې به پاې ته ورسوي . خواص خان د اټول تدبironه ناکاره کړي و ، ظکه په کومه ورخ چې خواص خان جودپور ته ورسيدنو په همغه ورخ هغه د بشار د ديوالونو تر خنګ خپله توپخانه نصب کړه تر خود بشار په ديوالونو ګولئ ووروسي او د ديوالونه بېي را پرباسي تر خو په بشار باندې د حملې کولو له پاره لاره برابره شي.

په بشار کي دراج پوتانو لښکر و ، هغوي و کتل چې خواص خان په بشار باندې د ولکي کولو او د شار د ديوالونو را پرييو ستلو له پاره خپله توپخانه درولي ده ، نو تو لو یو خاي د اپريکړه و کړه چې پخواهه دې چې خواص خان د توپونو ګولئ ووروسي او د کلا د ديوالونه مات کړي او کلاته رانتوئي او بيا دلته تول لښکر او عام و ګړي قتل عام کري نوبنه به د او په چې د جودپور خخه ووزي او د بشاره بېرون مقابله و کړي . دې پريکړي نه وروسته سبا ورخ د مالديو کلابند لښکر د کلا خخه را ووت او د خواص خان تر مخه بېي د جنګ له پاره خانو نه تيار کړل .

په جودپور کي د مالديو درې تکړه قومندانان وو . چې یو بېي تلوکسي ، بل بېي بيمل بهائي او دريم یي برجنګ وو . د خواص خان په خلاف د جنګ له پاره درې وارو جنرالنو د خپلو فوئونو ليکي چوري کړي ، خپل لښکر بېي په درې برخو وو يشه ، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځني برخه کي وساته خوي بيمل بهائي او برجنګ د اړخونو لورو ته شول . هغه وخت چې د جنګ له پاره درې قومندانانو د خپلو عسکرو ليکي سمولې ، نو خواص خان هم د خپلو عسکرو مخي ته راغې او د جلال خان جالو تر خنګ و دريد . او په ډير راز سره بې ورته وو يل :

کوره جلال خانه وروره ! ته خو خپلې مخي ته د دبمن ليکي گوري . هغوي خپل لښکر په درې برخو و يشلي دي .

خو جلال خانه ! ته انديښنه مه کوه ، زه وينم چې د دبمن د لښکرو شميره هم زموږ خخه ډيره ده او زموږ د دواړو په مقابله کي د هغوي جنرلان هم درې کسان دي ، وروره ! ته خو پوهېږي چې د دې نه مخته موښ د ډيرو بد و حالاتو مقابله کړي ده او که خداي کول نن ورخ به هم مونږ ته برياو زيرې راکړي .

جلال خانه ! کله چې دبمن په جنګ لاس پوري کړي نو ته هم ورسره تکر و کړه او یو اخي تلوکسي خپل هدف و نيسه ، زه به د برجنګ بيمل بهائي سره په خپله تکر و کړم . خو فکر و کړه چې ته یو اخي د تلوکسي سره د تکر له پاره خان جوړ کړي او د اړخونو له لاري د هغه د فوچ سره لاس په لاس شي تر خو بيمل بهائي او برجنګ پرتا باندې ګذارونه شي کولي . زه به تره رڅه لمړي د بيمل بهائي او برجنګ په خلاف حمله و کړم . بيا به انتظار و کړم چې هغوي زما په خلاف یرغل راوري ، زه به تريوه وخته پوري دفاع کوم بيا به په جارحيت

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل څو اک هم معلومه شوي او د دې بنمن د څو اک اندازه به مې هم ئانته معلومه کړي ووي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندیښنه کوم، او نه د اندیښنه کولو له پاره اړتیا شته، زه خوغوارم چې د هغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده. خواص خانه! لکه خنګه چې تاوویل انشاء الله نورخ به زمونږله پاره د برياو او خوشحالی خبر را پوري.

په دې وخت کې د دې بنمن درې واړو جنرا لانو د خپلو ليکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ئانونه و خنډل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاؤه او په ډيره بيړه بي ځاند خپل فوئ مخې ته ورساوه.

د ټولو د مخه جنګ تلوکسي پیل کر. او د جالو خان جالو په لښکرو يې حمله وکړه. بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیرشول.

د خواص خان د وینا له مخې د هغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابي حمله پیل کړه او خپل همت او میرانه يې وبنوده، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوئونو کې نوې عزم او نوې ولوه را پیدا کړه او د تند توپان په خیر يې د تلوکسي په لښکرو کې وينه تویونکې حملې پیل کړې

د له اړخه خواص خان په ډير مهارت، جرائيندئ، او زړه ورتیا سره د خپلو جنګي تجربو خخه د کار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولي. هغه د خپل لښکريوه برخه د برجنګ د حملې د تمبولو له پاره ئانګړې کړې وه. هغه وروسته په جاريحيت باندې لاس پورې کړ او د تکبیر د غږ د پورته کولو سره سم يې قول لښکرد الله اکبر او ازونه پورته کړل او د همدي تکبیر و نو په اوږيدو سره د بیمل بهای د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیر نه په کار اخستو سره خپلې لښکري سره را توپې کړې او بیا يې د اورد ګوليو په خیر د برجنګ په فوئونو باندې یړغل وروست.

د خواص خان د احمله دو مره تیره او تنده وه چې برجنګ يې تاب را نه وست او په تیښته يې ځان بیمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په ډې بريالي شوي او چې دواړه جنرا لان سره را یو خای کړې او د هغوي په مقابل کې ودرېږي.

خواص خان د دواړو جنرا لانو په خلاف حمله پیل کړه، جنرا لانو د ډيره هڅو سره سره و نه شو کړاي د خواص خان په مقابل کې تم شي، خواص خان په پرلپسي توګه د هغوي په فوئونو ګذارونه کول او هغوي يې یو په بل پسې له منځه ورل.

د جود پور په دې همواره میداني سيمه کې دغه وينه تویونکې جنګ تر ډيره پورې دوام وکړ د راجه مالديو جنرا لانو، تلوکسي، برجنګ او بیمل بهای، د خپلو اړخو خخه ډيرې هڅې وکړې ترڅو د خواص خان لښکري شاته و تمبوي خو هغوي د ناكامي سره مخ شوي او س نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس بري شوي او په هره لمحه کې د هغه د په شا تمبولو په موډ کې و په د اسي حال کې چې خواص خان بیمل بهای او برجنګ دواړو حالت د مره خراب کړ چې دواړو د میدانه د تیښتې پريکړه وکړه.

بیا چې کله تلوکسی، بیمل بهای او برجنگ د جنگ په ډګر کې خپله ماتې و منله او د خپل منځی مشورې وروسته بی غونبتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوي ترشا تعقیب کړل، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی د جلال خان جالو په لاسو ووژل شو، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو د هغوي درې وارود لښکرو عامه و زنه پیل کړه.

د جودپور تول ساتونکې فوچ چې د جنگ میدان ته راغلي و، له منځه ولاړ، تر خنگ بی د هغوي د فوچ درې واره جنرال ان هم د جنگ په ډګر کې له منځه ولاړل، نو په دې خاطر او س په جودپور کې دا سې لښکرنه و چې د خواص خان او جلال خان جالو تر مخه و درېږي او د بنارنه دفاع و کړي. په دې اساس د بناړ خلکو د پوره بې وسی په اساس د اپريکړه و کړه چې د خواص خان او جلال خان جالو تر مخه د بناړ دروازې پرانزي. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو بناړ ته ورنوتل او په بناړي و لکه و کړه.

79

خواص خان خورجې هلتہ د جودپور په بناړ کې تم شو، د هغه ځای نظم و نسق بی جوړ کړ او د هلتہ بی د خپله اړخه یو حاکم و تاکه. بیا د جودپور خخه د سیوان په لور و خوزید، هلتہ راجه مالديو ځان کلابند کړې و.

د جودپور د لښکرو د آند و چې کله چې دوې د خواص خان پر خلاف جنگ پیل کړي نو راجه مالديو به د سیوان خخه د هغوي سره د کومک له پاره را و دانګي او په دې توګه به د خواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي او خواص خان به تینستې ته اړ کړل شي، خو هغوي هغه وخت ناهیلې شول چې مالديو په سیوان کې تم شو او د هغوي کومک ته را نғې، او په دې توګه د جودپور د لښکرو ماتې و خوره او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالديو د خواص خان د میرانې خخه بنه خبر و. په دې خاطری د جودپور خخه بیرون د خواص خان سره د تکرکولو نیت و نه کړ. او هملته په سیوان کې پاته شو، دبله اړخه خواص خان خو ورځې هلتہ په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور و خوزید، سیوان ته د ور تلو د مخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړي و، تر خو هغوي د لري لري ځایو خخه د دشمن په اړه اطلاعات را تول کړي.

خو کله چې راجه مالديو ته خبر و رسید چې خواص خان د جودپور خخه را وتلي او د سیوان په لور را خوزید لې نو هغه د خواص خان د تم کولو له پاره د یو بل تدبیر خخه کارو اخست.

هغه د سیوان خخه یو لښکر را ولیړه، ددې لښکر سپه سالاران بی رامدا س د لپت او ګوګل وو. ددې تر خنگ بی د ګوګه نه په لور خپل قاصدان و استول او په ګوګه نه کې بی خپل سالار روپسې با نیټتہ حکم و کړ تر خود ګوګه نه خخه یو لښکر له خانه

سره را و خلی او د خواص خان د تلو لاره خنډ کړي، په پوکهرن کې د راجه مالديو سالار روپسې بهای هم د جنریل بینیدا س سره یو خاپې شو او د ستر لښکر سره یو ئاپې د خواص خان د لارې د بندولو پسې را ووت

راجه مالديو خپلو ګاونډ و یو بناړونو ته هم خپل قاصدان و استول، د پهلوی بناړ کې د راجه مالديو سالار د هنا بهای و هغه هم د راجه مالديو د ملاتړ له پاره یو لښکرتیار کړ او د خواص خان د لارې د بندولو له پاره را ووت.

او سنو د پهلوی حاکم دهنا بھای په پوکھرن کې دراتولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه، د اپنځه جنرالان هريو روپسي بهاي، بیني داس، رام داس، دلپت او ګوګل وو. د خپل منځي سلا مشوري وروسته پريکره وشهو چې دهنا بھاي دې د خپل لښکر سره يو ځائي د پهلووي بشاره بیرون قیام وکړي، خوروپسي بھاي، بیني داس، رام داس او ګوګل دې پوکرن د بشاره بیرون د خپل لښکر و سره يو ځائي پړاو وکړي، کله چې خواص خان د خپل لښکر سره يو ځائي ده ځایه تيرېږي نودوي دې پري د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره دا ډيرنسه پلان جوړ کړي و، ځکه چې د جودپور خخه د سیوان په لارباندي د تللوپه وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نوهغه د همدې پهلووي او ګوګنه د بشارونو خخه تيريدله او دا هغه ځائي چې هغه پاته خلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او خپلوله پاره غوره کړي و.

له یوه لوري د مالديو قولو جنرالانو د خواص خان د را خملولو او خپلوله پاره د جنګ داسي پلان او جال تيار کړي و چې په ربنتيا هم د خواص خان له پاره مرګونې تمامیدې شو، خود بله اړخه خواص خان هم د قولو خبرونو خخه خبریده، ده ځه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د قولو پريکړو خخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګنه په لور داسي سفر کاوه چې ورڅه ووه، کله چې یوه شپې ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو یو ستروينه تو یونکې انقلاب را منځته شو.

هغه داسي چې یوه ورڅه، د نيمې شپې نه مخته په داسي حال کې دراجه مالديو جنريل دهنا بھاي د پهلووي بشاره بیرون د خپل لښکر و سره پړاو کړي و نو خواص خان هم د خپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنا بھاي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسي لاره بدلوی او دده په لور به راخي او دده په لښکر باندي به ناخاپي یرغل کوي. په دې خاطر هغه او ده ځه لښکر قول په ژور خواره خوب ويده شوي وو. خواص خان د هغوي د همدي غفلت نه ګتيه پورته کړه او په هغوي یو توپاني ملاماتونکې مرګونې حمله وکړه.

د شپې په تيارو کې د دهنا بھاي په ويدو څواکونو د خواص خان دا وينه تو یونکې حمله ديره بريالي ووه. دهنا بھاي د خواص خان له لاسه پيره بدنه ماتې و خوره او د خپل پاته تبنتيدلي لښکر سره یو دپلودي د بشار په لوري و تبنتيد. خواص خان ده ځه د تبنتي لاره و ترله او د بشار په لور په تللي لاره یي خپل عسکر ځائي په ځائي کړل په دې اساس دهنا بھاي مجبور شو چې د پوکھرن په لور منډه کړي تر څود خپل پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځائي شې.

خوداسي څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بھاي ته تقدير بري نه و لیکلې. ځکه خواص خان او لښکرو یي هغه تعقیب کړ، ده ځه لښکري په ځائي ځائي کې له منځه یوړ او پخپله دهنا بھاي یي هم له منځه یوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي بشار باندي پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شپې شپې ولکه وکړه.

د دهنا بھاي د وزلو او د پهلووي بشار د ولکې کولو وروسته خواص خان د خپل نایب جلال خان جالو سره يو ځائي د پوکھرن په لور و خوزید. د پوکھرن به بیرون د مالديو پنځه واره جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست وو. هغوي تمه دلوده چې هغوي به خواص خان د پوکھرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه یوسي، خو هغوي په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناخاپي لاره بدلوی او دهنا بھاي به د خپل قول لښکر سره يو ځائي له منځه ورې.

پوکھرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دېمن په لښکرو باندي شبخون وکړ. او بيا د پوکھرن به بیرون د شپې په تيارو کې سخت جنګ و نښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واره جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او د هغوي

پنځه و اړو سالارانو لښکرې هم د تیغه تیرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سیوان په لور په ګونډی توګه ورروان وو.

کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د خپلو شبخون حملو په واسطه د هغه قول جنرالان، سالاران او لښکرې له منځه وړی دی نو هغه ډیر وارخطا شو، په هغه باندې دومره ویره راغله چې د خواص خان د مقابله له پاره د سیوان خخه د راوتلو په ځایې بې د تیبنتې لاره و نیوله. د هغه د تبنتیدو وروسته خواص خان د سیوان کلا د کوم مزاحمت ن پرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شیرشاہ سوری د خپل لښکر سره یو ځایې د سامیل خخه د اجمیر په لور روان شوې و. په لاره کې بې د سوجت او پالي بnar ګوټې د کوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمیر ته ورسید.

د اجمیر کلا هم ډیره پښه او مستحکمه وه. ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلتنه زيات شمير عسکر او خوراکې توکې موجود وو. د کلا قومندان شنکر بهائي نومیده چې یو راجپوت وو، او په راجپوتانو کې د خپلې میرانې په خاطر ډير مشهور شوې هم و. شیرشاہ سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه او دا چې هغه په سیوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالدیو بې د هغه ځآ به تیبنتې ته اړ کړې دې. د بله اړخه مالدیو ته هم د سیوان خخه د تیبنتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شیرشاہ سوری د اجمیر دنیولو له پاره هغه لورې ته ورخوزیدلې دې نو پريکړه بې وکړه چې دشپې له اړخه به په شیرشاہ سوری باندې شبخون کوي. تر خو د اجمیر د بنار خخه د هغه کلابندې پای ته ورسوي او په خپله د اجمير بنار ته ورنټو خې او هملته په کلا کې خان کلابند کړي اود شیرشاہ مقابله وکړي.

د شیرشاہ سوری مخبرانو هم شیرشاہ دراجه مالدیو ددې ارادو خخه خبر کړې و، په دې خاطر شیرشاہ سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وویشه، د هغې یوه برخه بې خپل زوې عادل خان ته ورکړه او هغه ته بې د اجمير د بنار کلابندې ته د دوام ورکولو په اړه حکم و کړ. خو د لښکر بله برخه بې د راجه مالدیو د خپل له پاره هغه لورې ته واستوله. داد راجه مالدیو خوش قمستي و هچې هغه و چې شیرشاہ سوری د هغه په لور د خپل لوښکرو سره و خوزید نو د مالدیو ماما دیوار چوهان هم د خپل ستر لښکر سره یو خواهې د مالدیو د ملاتر له پاره هغه لورې ته ورسید. دواړه ماما او خورین په خپل منځو کې سلا وکړه، او بیا د هغه لارې خخه چې شیرشاہ سوری پري را روان و خلور خلور ميله لري شاته ولاړشي، او کله چې شیرشاہ سوری د هغې لارې خخه تيرېږي نو مالدیو او ماما بې د دواړو خواو خخه پري ډيره خواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالدیو به هڅه وکړي تر خو شیرشاہ سوری و نيسې او ژوندې ترې ولاړ نه شي.

خو شیرشاہ سوری هم ډير پوه او محتاطه حکمران و. د هغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوې و، د هغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې د کومې لاري خخه چې هغه تيرېږي د هغې خخه خو ميله و اتن کې راجه مالدیو او ماما بې دیوار چوهان په سنگرونو کې ناستدي، شیرشاہ سوری د خپل احتیاط سره خپل سفر د اسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځایې ته را ورسید چې ماما او خورین دواړه په کې پتې شوې وو، بیا دشپې په همدې تيارو کې شیرشاہ سوری د خپل لښکر یوه برخه هملته په سنگر کې کینوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره یو خواهې بې د راجه مالدیو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه. چوهان هم په خپل وار د شیرشاہ سوری په لښکر باندې د غصب نه د که حمله وکړه خو د شیرشاہ سوری سره مقابله خه اسانه کار نه و. په دې خاطر د لړو خه جنګ وروسته د دیوار چوهان لښکري بد حاله شوې او په ليکو کې بې زړه بداوي خپور شو.

ترخنگ بی راجه مالدیو هم خبر شوپ و چې شیرشاہ سوری بی په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړې دې، نو هوډ بی وکړ چې دشاله مخه په شیرشاہ سوری باندې حمله وکړي، خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنی ډله چې شیرشاہ سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوي په توپانې توګه د مالدیو په فوچونو باندې شبخون راوست.

خرنګه چې د شیرشاہ سوری د لښکر د شمیرې له اړخه ډير کم و په دې اساس هغوي د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې خخه ئان ساته، بلکه د هغه او دغې لوري بی پري حملې کولې او په دې توګه بی د مالدیو د لښکرو مخه و نیوله او هغه بی په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته. د هغوي مقصد هم همدا و ئکه هغوي غوبنټل چې راجه مالدیو و نه توانيږې د خپل ماما کومک ته ور ورسيري او د شیرشاہ سوری په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تردې وخته پوري شیرشاہ سوری د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه څپلې و. خو کله چې سهار شود شیرشاہ سوری لکه د مار خورپلي په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو د شیرشاہ سوری د هغه کوچنی ډله لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شیرشاہ سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و، په دې خبر شول چې شیرشاہ سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوري دې او ترخنگ بی هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکرتول له منځه ورپي دې نوبیا د هغوي زړونه هم ډير ستر شول، بېرته راستانه شول او د مالدیو په لښکرو بی د مخې له اړخه حمله وکړه. راجه مالدیو تر ډيره پوري دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغلاي، نوپه دې خاطر د میدانه و تبنتید او د ابوګي په غرونو کې بی پناه واخسته.

شیرشاہ سوری د مالدیو د ماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او د هغې وروسته بی د ابوګي دغرونو په لور مخته ولاړ. خود لته هم راجه مالدیو پري ډيرې خطرناکه حملې پیل کړي. خوشیرشاہ سورې د هغه حملې دفعه کړي او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم د شیرشاہ سوری حملې د هغه له خطرناکې ثابتیږي نو د خپل دغه سنګر خخه هم و تبنتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلاډ جود پور به جنوب غرب کې یوسل او شل ميله و اتن کې پرته ده، د اکلاډ ایوان خخه او یا ميله و اتن لري. د ابو دغرونو خخه د وتلو و روسته د سانچور په لور د تللو په ځای شیرشاہ سوری د مالدیو بنار جالور ته ولاړ، د اښارد جود پور خخه پنځه او یا ميله جنوب لوري ته پروت دې، تر خنګ بی خواص خان ته هم خپل قاصد ولیې او ورته بی حکم وکړ چې د خپل لښکر سره یو ځای دې سیوان خخه را ووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. د شیرشاہ سوری د پیغام د ور رسیدو سره سم خواص خان د سیوان خخه را ووت او د مالدیو د څپلوله پاره د سانچور په لور رهی شو.

د شیرشاہ سوری په غیر حاضرې کې هم د هغه زوې عادل خان د اجمير د بنار کلابندې جاري ساتلي وه. هغه وخت چې شیرشاہ سوری د راجه مالدیو او د هغه د ماما دیوار چوهان د څپلوله پاره د اجمير خخه را ووت، نو هلتله د راجه مالدیو بهترین سالار شنگربهای په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنگربهای دافکر کاوه چې د شیرشاہ سوری زوې عادل خان د جنګ پوره تجربه نه لري نو د شیرشاہ سوری په غیاب کې به په اسانې سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خورپلي لښکري چې دې لوري ته راتبنتې حوصلې لوري شي او په یوه ځای کې به راټول او د شیرشاہ سوری مقابلې ته به چمتوشی.

هغه په همدي آندسره په عادل خان باندي حمله وکره. عادل خان هم يو زره ور او با توره قومدان و، هغه هم هر لمحه د شنگربهایي د حملې انتظار درلو ده. په دې اساس هغه د شنگربهایي د غه ناخاپی يرغل هملته تم کړ او بیا يی پري ئوابې حمله وکره.

تر لبره وخته پوري د اجمير د بنا ره بیرون د دې جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسیده، ان تردې چې عادل خان شنگربهایي ته ډيره بدې ماتې ورکړه. دې ماتې خورلو وروسته شنگربهایي غونستل بيرته و تښتې او د اجمير په کلا کې يو ځل بیا خان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه بسود هغه يی پسي واخست، ان تردې چې هغه يی له تیغه تیر کړ او د هغه لښکر يی هم يو په بل پسي له منځه يوړ. او د شیرشاہ سوری په غیاب کې يی د اجمير کلاد خپلې ولکې لاندې راوه.

پخپله شیرشاہ سوری د مالديو د خپلو له پاره خواص خان ته د حکم کولو او د سانچور په لور د هغه د ور استولو وروسته د جالور په لورولار. په جالور کې راجه مالديو بنا يسته ستر فوچ درلو د. کله چې هغوي ته خبر ورسيد چې شیرشاہ سوری پري حمله کوي نو هغوي د خپله اړخه ډيرې بهادرۍ خرگندونه وکړه او د جالور د بنا ره بیرون راووتل او د شیرشاہ سوری مقابله يی وکړه. خو په هغوي کې د شیرشاہ سوری او د هغه د لښکر په خير مير انه نه تر ستر ګو کیده. د جالور د بنا ره بیرون شیرشاہ سوری پر هغوي يوه سخته حمله وکړه، او د لبې شيبي جنګ وروسته يې هغوي د نشت سره مخ کړل او پخپله يې د جالور په بنا ره باندې ولکه وکړه. تردې وخته پوري خواص خان هم د خپلو لښکرو سره يو خاپې سانچوته رسيدلې. راجه مالديو هم د خپل مرکزی لښکر سره همدلتنه قیام کړي و. کله چې راجه مالديو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان د هغه د تعقیب پسي د لته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور خڅه هم د تینښتې اراده وکړه او په بل کوم خاپې کې يې د پنا اخستولتون پيل کړ. خود سانچور مشرانو او پخپله د هغه د فوچ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر خو به هغه د خواص خان او شیرشاہ سوری تر مخه ئغلې، هغه ته خپلو سالارانو د امشوره هم ورکړه چې هغه دې يو ځل په ډاګه د شیرشاہ د سالار خواص خان په مقابله کې و جنگيږي، نوکه چيرې په دې جنګ کې مالديو د ماتې سره مخ شي نو د مالديو د لاسه هېڅ هم نه ځي ئکه چې پخوا هم هغې ئڅې ماتې خورلې ده. خو که چيرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې و خورې نو د هغې ګټې به ډيرې زياتې وي.

په دې توګه به د خلکو په فکر و نوکې دا خبره له منځه ولاړه شی چې د شیرشاہ سوری سالار خواص خان ماتې خورونکې نه دې. او د دې فتحې بله ګټې به دا وې چې د پرلپسي ماتې خورلو په اساس چې د مالديو د فوچونو حوصلې خرابې شوي دي هغه به بيرته ځواکمنې شي. راجه مالديو د خپلو سالارانو د غه وړاندې زمانه او د سانچور د بنا ره بیرون يې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالديو خبر شو چې خواص خان د سانچور بنا ره ته را نزدې شوي دي نوبیا هغه د سانچور د کلا خڅه بیرون راووت او د خواص خان د لښکر و په مخه کې و درید. خواص خان په خپل ژوند کې د دا سې پېښو سره ډير ډير مخ شوي و، په دې خاطر کله چې مالديو د بنا ره راووت او د هغه لاره يې و نیوله نو هغه ته په دې اړه کومه حیرانتیا پیدا نه شوه، مالديو د خواص عسکرو ته د دې او ارام کولو مهلت هم ورنه کړ او په ډير ځواک سره يې د خواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالديو فکر کاوه چې خرنګه چې د خواص خان عسکرو په پرلپسي توګه مزل کړي دې او لري لري و اټونه يې و هلي دي نو د هغوي د ستومانتيا په اساس به هغوي د دې مقابلې توان و نه لري او ان په همغه لمړي حمله کې به له منځه ولاړ شي. خود خواص خان په جنرالانو کې دا نه و چې د دې من په مقابلې کې دې غاړه بنکته کړي. د مالديو د حملې په مقابلې کې د خواص خان عسکرو هم بل مقابلې يرغل وکړ.

د خواص خان دا حمله هم ڏيره عجيبة وه . هغه د تکبیر او ازونه کول او لښکريي هم و رسه دا غبراغبر گاوه . د لپي شيبى و روسته د گرندی جنگ و روسته د مالديو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوي و او زيات شمير يى له منئه تللي وو . پخپله مالديو د راجپوتانه په بې نومه سيمو کې پناه و اخسته ، اوس نو هغه د شيرشاه سورى له پاره یو ڏول بې ضرره گرزيدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندي ولکه و کره .

شيرشاه سورى هم د جالور بشار په خپلې ولکې کې واخت او د هغې د ولکې و روسته يى د سانبه او کچاون شارونو ته مخه کره . دا دواوه رياستونه د جودپور د کوچنيو بشار گوتو خخه گنبل کيرى ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ ميله و اتن کې پروت دي او د اجمير د بشار خخه ميله شرق کې واقع دي . او سانبه هغه ته ورنڌي دې

دادواوه بشارونه د عسکري اړخه ڏيره مهم او ستراتيشيک اهميت لري ئکه چې دا د اجمير ، امبر او شيخاوايي د ماروران سره یو ځاي کوي . اوس نو شيرشاه سورى د مالديو د سلطنت په ڏيو برحبواندي ولکه کړي وه ، د کچاون او سانبه په لورد تللو په وخت کې ددي ځآيو خلکو د شيرشاه سورى د لښکرو تر مخه لېخه مقاومت و کړ خو شيرشاه سورى هغه مقاومت له منئه یو په دې دواوه بشارونه بې هم ولکه و کره .

ددې دواوه بشارونه دولکې نه و روسته شيرشاه سورى د خواص خان سره بيرته یو ځاي شو ، اوس نو د هغوي تر مخه درې بشارونه هريو چتور ، کالنجر او بهانه پراته وو . شيرشاه سورى د ټولو تر مخه د مشهور بشار ډ چتورد کلا د نیولو په لور مخه کره .

په هغو و ختو کې د چتورد راجه او د هي سين و ، کله چې هغه ته خبر و رسيد چې شيرشاه سورى د خپل متعدد لښکرسره یو ځاي د چتورد نیولو په لور په ڏيره گرندی توګه را روان دې ، نو هغه ڏير انديسمون شو ، د خپلو سالارانو غونډه بي راوبلله ټوله سلا و کره چې د شيرشاه سورى سره جنگ کول خپل مرگ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوي باید د شيرشاه سورى اطاعت او فرمانبرداري ته غاره کيردي .

راجه او د هي سينګه دا وړاندې زو مانه ، په دې اساس کله چې شيرشاه سورى د چتورد ته د ولس ميله و اتن پوري ورنڌي شونو او د هي سينګه د هغه په خدمت کې را حاضر شو او د بشار کونجي بي د شيرشاه سورى تر مخه ډالي کره . په دې توګه چتورد جنگ پرته د شيرشاه سورى په ولکه کې پريوت .

٨٠

دراجپوتانه د نیولو له پاره د شيرشاه سورى تر مخه او س یواځې د بندیل کهنه کې دو ه ستربشارونه پراته وو چې یو بې کالنجر نومیده او بل بي بهانه ، اوس نو شيرشاه سورى د دې دواوه بشارونه د سوبه کولو هود کړي و .

د بندیل کهنه د نیولو له پاره لمړي شيرشاه سورى د خپل متعدد لښکرسره یو ځاي د سانچور نه مخته کچورا هه ته راغې او همدلتنه بي قيام و کر . او کچورا هه بي د خپل فوڅ مرکز و گرخاوه . همدلتنه بي دخواراک ذخایر را ټول کړل تر خو په کالنجر باندي د حملې په وخت کې بي لښکر ته د همدي ځایه خوراک او نور د اړتیا وړ شیان برابر کړي . د دې و روسته بیا شيرشاه سورى د کالنجر په بشارونه باندي د حملې له پاره ور مخته کيدل پيل کړل .

بندیل کهند داسې سیمه ده چې اور بنت په کې کم کېږي، حاصلات بی هم دیر کم دی، زراعتی سیستم بی هم خراب و، ده قانانو ته په اسانی سره روزی نه رسیدله. او نه بی خپل فصلونه په ارامی او ډاډ سره تر لاسه کولای شول. په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو او داره مارانو مرسته نه و هغه په کې ژوند نه شوکولای. ستر ستر غرونه او د نه تیریدو ور ئنگلونه بی درلودل، دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره و ګړې هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاہ سوری تر تولو د مخه د خپل لښکر سره یو ځای د کالنجر په لور مخه کړه، د کالنجر یوه کلا دغره په خوکه پرته ده او د سمندر خخه بی ۱۲۰۳ فتھه هسکوالې درلود. محیط بی په خلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و. شاوخواته بی هم ټول غرونه پراته و، د دې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې د تیریدو ور نه ګنیل کیده. ترڅنګ یې د دې کلا د ډیلوونه هم ډیره ستر او عمودی شکله و چې پورته والې بی ۱۵۰ فتھه تر ۱۸۰ فتھه پورې رسیده. د کلا خلورو خواوته د ډیلوونه و.

د کالنجر دا کلا د اله اباد خخه شمال غرب ته د کچور راهه خخه سل ميله او شمال شرق لوري ته ۳۸ ميله د پنې خخه شمال شرق او ۲۵ ميله د ډیلوار د بنار په لور پرته ده.

شیرشاہ سوری دې کلاته د راسیدو سره سم په یو لور ځای کې د خپل لښکر سره یو ځای پراو و کړ او بیا بی د کالنجر د کلا په کتلوا پیل و کړ. هغه د کالنجر د کلا د ډیلو له پاره د همغه پلان خخه کار و اخست چې د راې سین او چند ریري د کلا ګانو د ډیلو له پاره بی عملې کړې و.

شیرشاہ سوری د خواص خان سره یو ځای د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ټوی جلال خان بی د بهانه د ډیلو په لور ولیبه. هغه ته بی حکم و کړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه بی و کړي. تر خو د بهانه خخه دلتنه د کالنجر کلاته دراچپوتانو بسپنه را ونه رسیدري. په دې توګه به د هغوي هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر بې په اسانی سره سوبه کړل شي. جلال خان هم هلتنه د ور تلو سره بهانه کلابنده کړه او د خو ور ټوی کلابندي نه وروسته بی هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې و اخستله.

د کالنجر د کلابندي نه سمدستي وروسته شیرشاہ سوری ته دا ډاکیزه شوه چې د کالنجر د ډیلوونو جو بنت داسې دې چې د توب ګولې پرې اغیزنه شی شبندلې، په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاہ سوری د پنسو ختو لوښې جوړ کړل، هغه بی د بارودو نه ډک کړل او په هغې کې بی پتاکۍ کېښودې بیا بی خپلو عسکرو ته حکم و کړ چې دې لوښو کې اینښوول شوو پتاکيو ته اوږد ورته کړي او د کلا دننه بی ور ګذار کړي، خه وخت چې د کلا په او سیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور د سکرو تو په خير ور پريوئي نو په بنار کې به اوږد ګېږي، په دې توګه به د بنار خلک خپله وسله په زمکه کېږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاہ د حکم سره سم د هغه لښکر د بارودو دغه ډک لوښې د اور د بخر کو په خير کلا ته ور غور ټول چې په پايلو کې بی د کلا په ډیره برخه کې اوږد ولکيد، د بد قسمتی خخه، د بارو تو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په بارو تو کې را پريوت چې د ډیلوال سره ولکيد او د ډیلوال خخه د تیریدو په ځای بیرته راستون شو. د هغې په واسطه د بارو تو په امبار کې اوږد ولکيد او شیرشاہ سوری چې په خپله هملته ولاړو هم د بارو تو په دې اور کې وسحید. هغه سپاهيان چې دا کاري ټرسره کاوه هغوي هم ټول په دې اور کې لو لوپه شول، د شیرشاہ

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلی و ، هغه بی په همدی حال کې خپلی خیمې ته راوست خود ھەحالت ھەلمحە دخابیدو په لور روان وو.

شیرشاھ سوری ته دخپلی مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي بی خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاھ سوری خیمې ته راغې ، شیرشاھ سوری ورته په ډير شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زماله پاره ھغه څه وکړل چې له تاخخه بی د کولو هیله کیده. داسې وګنې چې تا زمامد هیلو او اميدونه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه و اخسته. خواوس چې د کومې پیښې زه بنکار شوې یم داسې بربنې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شونې ده چې زه به د خو لمحو میلمه و اوسم. ئکھه چې مرگ همدا اوس زما سره پتونې کوي. خو گوره زویه !ددې نپري خخه د کوچ کولو د مخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجرد سوبې خبرد خپلی مړینې خخه مخته واورم. او له تاخخه غواړم چې د خپلی میرانې او بهادری له منځی دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاھ سوری دې خبرو خواص خان دا اور په سکرو توکینو. خرنګه چې د بارو تو په واسطه د بنا په یوې برخې کې اور لګیدلې و او د بنا په ساتونکې د اور په مړ کولو مصروف و . خواص خان د همدی موقع نه په ګتنې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جورې کړې او د په دیوالو د ورختولو کاري په ډيره بیره باندې تر سره کړ. په دیوالو د خواص خان د ورختولو سره سم هلته په بنا کې یو قیامت راغې ، هغه ټول ھغه ساتونکې چې د دبوالو سره تر خنګې دنده تر سره کوله له منځه یوړل. او د کالنجرد په دیوالو یې ولکه وکړه.

د کالنجرد په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستي وروسته خواص خان لاندې بسکته شو او د شهرپناه دروازه بی پرانسته خپل لبکريي بنا ته را تنویست. د لېخه مزاحمت او مقاومت وروسته بی په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجرد کلا د سوبې خبر شیرشاھ سوری ته را رسیدو نو هغه د خنګندن په اخري پراو کې و او کليمه طيبة بی لوستله. هغه په سجده پريوت او د خپل خداې شکر بی ادا کړ او په همدی وخت کې بی روح د جسم خخه پرواژو کړ. (انا لله وانا اليه راجعون)

81

کمل اوتي او مهاکوي دواړه د فدايې خان د قبيلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغويې بې په زنځيرونو کې داسې را نغارېلي وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي. دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې. په همدی وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نيرمل ، او فدايې خان یو ځای ورنوټل. د هغويې خلورو واړو په یو ځای کتلو سره کمل اوتي ډيره خفه او حیرانه شو. هغې وکتل چې ګنګا د خپل بنکلې زوې سره ولاره ده. ډګنګا او نيرمل په کتلو سره د کمل اوتي د خولې خخه په ناخاپې توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډيره عجیبه توګه کتل. په دې وخت کې د کمل اوتي حالات ډيره خراب شوي و ګنګا ورته د لېخه په غور سره د کتلونه وروسته وویل:

گوره کمل اوتي ! د دنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکې هم شته او بدې هم. خوشحالی هم شته او خفگان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خوتا دا ټول جذبات له منځه وړي دې او له ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

ته چې کله د لمپي خل له پاره دلته راغلي او تيرمل ته دې دا تول حقیقت ووایه او هغه دې د خپل ئان سره د ملګري کولو هخه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نيرمل د باوری کيدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژني. خو په هماغه ورخ چې تا د نيرمل سره خبرې وکړي نو نيرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا نوله پیښه وویله. او د همغې ورڅي وروسته زه او زما میره به دورځي له اړخه ویده کيدو او د شپې له اړخه به موپهړه کوله. ما خوته خپل میره ته را او اده کړي او د هغې بسخه مې کړي او په دې توګه مې غوبنټل پر تا احسان وکړم او ستا په زړه کې را پاریدونکې دغه توپان په یوه ډول په مینه بدل کړم، زما آند داو چې ته به زما د میره د بسخې کيدو وروسته د هغه د وژلو د پلان خخه لاس واخلي او د هغې د بسخې په خير د هغه خدمت وکړي. او په دې توګه به ستا انتقام په محبت او مينه باندي بدلا شې،

خوتا تل زما او زما د میره د ميرينې پروګرام تر لاس لاندې نبولي. زما د میره پر خلاف دې د بدلي د اخستلو پلان جور کر. کملاوتي واوره! تا زما په سر کې د کونډتون ايرې، او زما په غوربونو کې د گولونو په ئاي د خاورود اچولو هڅي وکړي. تا زه د کونډ توب نښه ګرڅولم.

ګنګا ورته بیا وویل:

ګوره کملاوتي! ته به خامخا غمژنه شوي بې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نيرمل دواړه وژلي يو او د هغې قتل په اړه بې تاته خبر هم در کړي. خوستا د معلوماتو په خاطر باید ووایم چې زما او د خواص خان نه علاوه چې د نيرمل دوژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان دمهاكوبي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږد ساتونکو له اړخه ووژل شول او د هغې پر ئاي مونږ خپل ساتونکي در ولېړل تر خو ستا ټول پلانونه کشف او تا د خارني لاندې ونیسي. هغوي دواړه زمونږ خلک واو هغوي تاته په رواغو وویل چې ګنګا و نيرمل دواړه بې وژلي دي.

ګوره کملاوتي مونږ او س د کالنجربنار هم فتحه کړ، او س به لښکر بېرته د سه سرام په لور کوچ کوي. ځکه په دې جنګ کې شيرشاہ سوری شهید شوي دې او مونږ د هغه لاش سه سرام ته منتقلوو. ته او مهاکوبي دواړه به خپل پاته ژوند په همدي زنځironو کې تيروئ، او په همدي قبيلي کې به بې تيروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا خخه را چاپيره کړل او په ډيره مينه بې ورته وویل چې: راڅه چې نور ددې خایه هڅو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړي او ګنګا ته بې وویل چې:

ګنګا خورې لېډ شيبة صبر وکړئ، زه تاسو ته خه وویل غواړم. د هغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته را کوئ زه بې و منم خواص خان او ګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته بې وویل چې: خه وویل غواړې همدا او س بې ووایه.

ګوره ګنګا! ته یوه ډيره ستره بسخه بې. زه ستا په پرتله هیڅ هم نه یم. بیا هم چې کومه ګناه له ما خخه شوي ده زه د هغې په اړه ستاسو دواړو خخه بښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د یوه مخلصه بسخې په خير دنده تر سره کوم. او د خواص خان په خدمت کې به یم. په دې اساس ماته بښنه وکړئ.

گنگا ورته په ډير غصب سره وويل چې : تاته په هیڅ صورت بښنه نه شي کيدي . دښني مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وخت ومومنې په ما او زما په ميره به حمله کوي .

کملاوتي ورته یو ځل بیا وویل چې : ګوره گنگا خوري ! زه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه دخواص خان د زوي مور کېږم په دې خاطر له ماسره ظلم او تیرې مه کوي . گنگا ورته یو ځل بیا په ډيره قهر سره وویل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه خخه زهري چېچونکي مار جو پېږي . خو زه تاته دا هم ډاګیزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړي دي ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاكوي سره واده وکړه او د محترم فدايې خان په دې خيمه کې په زنځیرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ئایه کړه ، اوس نو ستا زما د ميره خواص خان سره هیڅ ډول اړیکې نه شته . ته ازاده يې ، هرڅنګه چې غواړې همغسي ژوند کوه .

د گنگا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سرتیت کړ او په زوره زوره يې په ژړا پیل وکړ ، خواص خان ، فدايې خان ، گنگا او نیرمل ټول دهفي دخيمې خخه ووتل ، د لړئه وروسته فدايې خان د خپلې قبيلې سره يو ئایه د بنګال په لور کوچ وکړ ، په داسي حال کې چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ئایه د سهسرام په لور دشیرشاہ سوری مړې په ډيره درنښت سره روان کړ .

(دشیرشاہ سوری وروسته دهغه زوي جلال خان ، خواص خان د خپل ئان له پاره خطر و ګانه او په چل ول سره يې په داسي حال کې شهید کړچې د قران کريم تلاوت يې کاوه . د وژلو وروسته يې هغه د دهلي دلال دروازي ترڅنګ خاور و ته وسپاره . خوپه دې وخت کې داسي توره سيلۍ راغله چې ورڅه په شپه بدله کړه ، د دې سيلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او د دهلي زيات شمير کورو نه يې له منځه یورېل . دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نیکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د «خان ولې» په نامه ياد کړ . (انا لله وانا اليه راجعون)

پاڼ .

نېټه: ۲۴-۰۱-۲۰۱۱ | ۱۳۸۹ / ۱۱ / ۴

د استاد قریب الرحمن سعید نوری پښتو ژباری :

1. اسلامي سيات.(مولانا گوهر الرحمن «رح») (چاپ شوي)
2. اسلامي رياست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندي)
3. خلافت او ملوكيت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوي)
4. پرده..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوي)
5. د حديث د انکارنه د قرآن تر انکاره پوري.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوي)
6. دنبوت پائی.(مولانا عبد السلام رستمي «رح»)(چاپ شوي دي)
7. دصلاح الدين یوبی رینتنې پېښې(دایمان پلورونکو داستان) (التمش) (چاپ شوي دي)
8. درسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد گیلانی «رح»)(چاپ شوي)
9. یو شمير نوری کوچنۍ رسالې(په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه یې زما په ليکنو کې کتلائي شئ
10. د بايزيد يلدرم تاريخي په زړه پوري ناول.(چاپ شوي دي)
11. د سلطان علاو الدین خلجي په زړه پوري ناول.(چاپ شوي دي)
12. د شيرشاه سوری مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندي دي)
13. لاسوندونه او وشيقي: د رسول الله له وخته تراشدي نو خلفاؤ پوري(ترچاپ لاندي دي)
14. په هيواد کې د سولي د پايښت په اړه زموږ آند (همدا اوس د کار لاندي دي)
15. موږ او توحید د بشير احمد لودهي ليکنه(د چاپ لاندي)
16. زيات شمير پښتو مضامين او د انګليسي او د اردو ژبو خخه ژبارل شوي او هم په انګليسي زبه سياسي شنني ، مقالې او ليکنې چې په پښتو او نګليسي ژبو ورڅانو او یو شمير او نيزو او مياشتنيزو کې خپاره شوې دي (په خواشيني سره چې ریکاره یې له ژبارن سره نشته) .

د كتاب پاڼي

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library